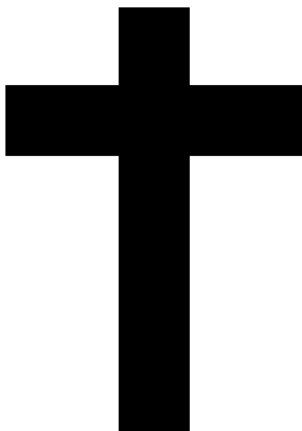


Version Pular
Fuuta-Jallon



The New Testament in the Fouta-Jallon Pular language of
Guinea

Version Pular Fuuta-Jallon

The New Testament in the Fouta-Jallon Pular language of Guinea

copyright © 2010 Pioneer Bible Translators

Language: Pular

Translation by: Traducteurs Pionniers de la Bible

Contributor: Pioneer Bible Translators

This translation, published by Pioneer Bible Translators, was published in 2011.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact wab.admin@pbti.org.

The translation was completed in collaboration with Christian Reformed World Mission.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-02-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
024b8126-79ef-5039-bc54-7d61889f8ae6

Contents

Matta	1
Markuusa	54
Luuka	88
Yuuhanna	145
Deftere Kuude Sahaabaabe Ben	187
Roomu	240
1 Korenti	263
2 Korenti	285
Galaasi	299
Efeesi	307
Filipii	315
Koloosi	321
1 Tesalonii	326
2 Tesalonii	331
1 Timotee	334
2 Timotee	340
Tiituusa	345
Filimuunu	348
Yahuudiyankeebe	350
Yaaquuba	367
1 Petruusu	373
2 Petruusu	379
1 Yuuhanna	383
2 Yuuhanna	389
3 Yuuhanna	390
Yuudu	391
Fenjjannde	393

NO MATTA YOTTINIRI LINJIILA ON NON

Taariika fii Iwdi Iisaa Almasiihu on

(Luk. 3.23-38)

¹ Taariika iwdi Iisaa *Almasiihu mo Daawuuda mo Ibraahiima.

² Ko Ibraahiima jibini Issaaqa, Issaaqa jibini Yaaquuba, Yaaquuba jibini Yahuuda e musibbe mun ben,

³ Yahuuda kadi jibini Faarisa e Zaaraha, tawi yumma ben no wi'ee Tamaaru. Faarisa jibini Hasruunu, Hasruunu jibini Araama,

⁴ Araama jibini Ammiina-Daaba, Ammiina-Daaba jibini Nahasuuna, Nahasuuna jibini Salmaana,

⁵ Raabi* jibinani Salmaana Bo'aaza, Rugiyata jibinani Bo'aaza Obiida, Obiida jibini Yassaa'u,

⁶ Yassaa'u jibini Daawuuda lando on, oo wonnoodo beyngu Uriyaa jibinani mo kanko Daawuuda Sulaymaana.

⁷ Sulaymaana jibini Rahabaama, Rahabaama jibini Abiiya. Abiiya jibini Asaa,

⁸ Asaa jibini Yuhusaafata, Yuhusaafata jibini Yuuraama, Yuuraama jibini Uziiya,

⁹ Uziiya jibini Yotaana, Yotaana jibini Ahaaza, Ahaaza jibini Hazikiiya,

¹⁰ Hazikiiya jibini Manase, Manase jibini Amuunu, Amuunu jibini Yuusiya,

¹¹ Yuusiya jibini Yeekoniya e musibbe mun ben fewndo egginegol nabee *Baabiila.

¹² Bawto egginegol nabee Baabiila ngol, Yeekoniya jibini Sa'alti'iila, Sa'alti'iila jibini Zarubaabila,

¹³ Zarubaabila jibini Abiyuuda, Abiyuuda jibini Alyaqiima, Alyaqiima jibini Aazuru,

¹⁴ Aazuru jibini Saduuqa, Saduuqa jibini Akiima, Akiima jibini Eliyuuda.

¹⁵ Eliyuuda jibini Eliyaasaru, Eliyaasaru jibini Mataana, Mataana jibini Yaaquuba.

¹⁶ Yaaquuba jibini Yuusufu moodibbo Mariyama on, on jibinnoodo Iisaa wi'aado Almasiihu on.

¹⁷ Gila e Ibraahiima haa e Daawuuda, fow mun hawri jamaanuujj sappoo e nay. Gila e Daawuuda kadi haa e egginegol nabee Baabiila hawri jamaanuujj sappoo e nay. Gila egginegol nabee Baabiila kadi haa e Almasiihu on ko jamaanuujj sappoo e nay.

Fii jibineede Iisaa Almasiihu on

(Luk. 2.1-7)

¹⁸ E hino no Iisaa Almasiihu on jibiniraa. Tawi ko Yuusufu yami Mariyama yumma makko. Ado be yiidude, tawi kanko jiwo on ko o sowiido e dow bawgal *Ruuhu Seniido on.

¹⁹ Tawi Yuusufu, on yamufo mo, ko gorko feewufo, hari o faalaaka mo wirtude, o miijii acitugol mo e nder gundoo.

²⁰ Nde tawnoo himo miijii d'un, malaa'ikaajo Joomiraado on feepani mo e koydol, wi'i mo: «Yuusufu mo Daawuuda, wota a hulu yettugol Mariyama, o wona beyngu maa, ko fii biidfo mo o saawi on ko immorde e Ruuhu Seniido on.

²¹ O heboyay biɗɗo, innoyaa mo Iisaa, ko fii ko kanko dandoyta jamaa makko on lette junuubaaji maɓɓe ɗin.»

²² Dun fow wadiri fii ko Joomiraado on daalirnoo annabaajo on kon no laatora, wonde:

²³ «Awa, jiwo mo andaali gorko on reeday, o firtoo boobo gorko, o innee Imanu'iila.» Ko woni firo ɗun ko: «Alla no wondi e men.»^a

²⁴ Bay kanko Yuusufu o finii, o wadi ko malaa'ikaajo Joomiraado on yamiri mo kon, o yetti beyngu makko, o addi ka makko.

²⁵ Kono laatii o yiidaali e debbo on haa nde o firtinoo on biɗɗo gorko, o inni mo Iisaa.

2

Fii no Jom-Gande'en Ardi Bayti-Lahiimi

¹ Bay wonii Iisaa jibinaama Bayti-Lahiimi, ɗun ko e nder diiwal *Yahuuda fewndo laamu *Heroodu, onsay gandiduɓe iwri funnaange ari *Yerusalaaam,

² ɓe wi'i: «Ko honto oo lando *Yahuudiyankeeɓe arɗo e jibineede woni? Ko fii men yi'ii hoodere makko nden ka funnaange, men arii sujjangol mo.»

³ Bay kanko Heroodu lando on o nanii ɗun, o jiiɓii, o jiiɓodi e ɓe Yerusalaaam ɓen fow.

⁴ Onsay o mottindiri hooreɓe *yottinoobe sadaka ɓen fow e jannoobe fii Sariya on fii landagol ɓe ko honto *Almasiihu on haanaa jibinireede.

⁵ ɓen wi'i mo: «Ko Bayti-Lahiimi e nder ngal diiwal Yahuuda. Ko fii e hino ko annabaajo on windi kon:

⁶ «Ko an yo kodolun Bayti-Lahiimi,
jeyaakun e nder leydi bolondaa Yahuuda,
hinaa a gasoohun hayfineede e yeeso
ɗiya kodooli hittuɗi e nder Yahuuda.

Ko fii lando yaltay e maa

ko arɗoo jamaa an *Isra'iila on.»^b

⁷ Onsay Heroodu noddi ɓen gandiduɓe e gundoo, o torii ɓe yo ɓe tentinan mo saa'i mo hoodere nden feeɓi e mun on.

⁸ Onsay o immiini ɓe Bayti-Lahiimi, o wi'i ɓe: «Yahee humpitoyodon no laaɓiri fii kun paykun. Si on yi'oyii kun, humpiton mi min kaɗi, mi yaha mi sujjana kun.»

⁹ Bay wonii ɓe nanii ko lando on wi'i kon, ɓe yahi. Tawi hoodere nde ɓe yi'unoo ka funnaange nden no wontirde yeeso maɓɓe. Bay wonii nde hewtii fewndo ka paykun kun woni ɗon, nde darii.

¹⁰ Bay kamɓe gandiduɓe ɓen ɓe yiitii hoodere nden, ɓe heewi weltaare.

¹¹ Onsay ɓe naati ka suudu, ɓe yi'i paykun kun e yumma mun Mariyama, ɓe jicii, ɓe sujjanii kun. E hoore ɗun ɓe yaltini jawle maɓɓe, ɓe okkori kun kanɗe e urngallo no wi'ee libaana e *mirri.

¹² Onsay Allaahu on andini ɓe e koyɗol wonde hita ɓe yiltito ka Heroodu. ɓe rewti laawol goo, ɓe hooti ka leydi maɓɓe.

Fii no Yuusufu Yaltiri Misira

¹³ Bay wonii ɓen gandiduɓe yahii, malaa'ikaajo Joomiraado on feeɓani Yuusufu e koyɗol, o wi'i mo: «Immo, yettaa paykun kun e yumma mun,

dogaa yahaa *Misira, wonaa ton haa nde mi wi'i yo a artu woo. Ko fii Heroodu d'abbitoyay paykun kun fii warugol kun.»

¹⁴ Yuusufu immii jemma, yetti paykun kun e yumma mun, yahi Misira.

¹⁵ O woni ton haa Heroodu maayi. Ko nii ko Joomiraado on daalirnoo annabaajo on kon laatori, wonde: «Mi noddii Bid'fo an on yo o yaltu Misira.»^c

¹⁶ Bay Heroodu yi'ii wonde gandidube ben janfike mo, o tikki. Onsay o yamiri yo be waroy kala paykun gorun kun duubi didi maa jaasukun d'un wonkun e nder Bayti-Lahiimi e kofoloy takkiikoy don koy, d'un yaadi e saa'i mo gandidube ben fejninanno mo on.

¹⁷ Ko nii ko daaliranoo annabi Yeremiiya kon laatori, wonde:

¹⁸ «Hito nanike ka wi'etee don Raama:
wullaandu e sowru tiidundu.

Tawi ko Raahiilu woni wullude fiibe mun ben,

o jabaano yarlineede, ko fii be woodaaka han kadi.»^d

Fii no Yuusufu Yiltitori Leydi Isra'iila

¹⁹ Bay wonii Heroodu maayii, malaa'ikaajo Joomiraado on fejnani Yuusufu e koydol Misira,

²⁰ o wi'i mo: «Immo, yettaa paykun kun e yumma mun, yiltitodaa leydi Isra'iila, ko fii faalanoobe warude paykun kun ben maayii.»

²¹ Onsay Yuusufu yetti paykun kun e yumma mun, o yahi leydi Isra'iila.

²² Kono o nani wonde Arkalaawu laamike diiwal Yahuuda ngal lonto ben mun Heroodu, o huli wonoygol ton. Allaahu on banganani mo e koydol, o yaari e ngal diiwal Jaliilu,

²³ o wonoyi e saare no wi'ee Naasirata, fii no ko daaliranoo annabaabe ben kon laatora, wonde: «O noddoyte Naasirayankoojo.»

3

Fii no Yaayaa Lootiraynoo Maande Tuubuubuyee Waajo (Mrk. 1.1-8; Luk. 3.1-18; Yhn. 1.19-23)

¹ Ko e on saa'i don, Yaayaa *lotoowo maande tuubuubuyee on fejni, tawi himo waajoo ka wulaa diiwal Yahuuda,

² himo wi'a: «Tuubee, ko fii laamu kammu ngun badike!»

³ Tawi ko fii makko annabi *Isaaya wowlunoo, o wi'i:

«Kaa hawa ko hawa ewnotoodo ka wulaa, wi'a:

«Moyyinee laawol Joomiraado on,
fewnon juri makko din!»^d

⁴ Tawi dolokke Yaayaa on ko leefi ngelooba, dattol keeci makko din ko guri. Tawi ko kanu e njuuri buruure o jaamata.

⁵ Hodube Yerusalaa ben e be ka diiwal Yahuuda ben fow e kofooli hundudi Yurdayniwol din fow ari e makko.

⁶ Be qirritii junuubaaji maabe din, o looti be maande tuubuubuyee ka maayo Yurdayniwol.

⁷ Bay o yi'ii *Fariisiyaabe e *Saddusiyaabe buy no arude fii *lootegol maande tuubuubuyee, o wi'i be: «Ko onon yo iwdi kuura! Ko hombo tindini on dogugol tikkere aroyaynde nden?

⁸ Awa yo kuude mon den hollu wonde on tuubii.

⁹ Hara on hooloraali wi'ugol wonde ko Ibraahiima woni maama mon, ko fii mi andinii on, Alla no waawi wattude dee kaaye doo bibbe Ibraahiima.

¹⁰ Toode teenirde nden no waalii ka binde ledde. Kala leggal ngal rimataa bibbe moyyube, ngal soppete, ngal bugee ka yiite!

¹¹ «Min ko ndiyan mi woni on lootirde maande tuubuubuyee. Kono on aroyowo baawo an no bure lan doole, awa kadi mi hewtaa hay solugol pade makko den. On non ko *Ruuhu Seniido on e yiite o lootirta on.

¹² Himo jogii feeteewo makko ngon ka jungo ko o hentinira bete^e makko on, o mooba naamete^e on ka beembal makko, o sunnira foron on yiite nge daanotaako.»

Fii no Iisaa Lootiraa

(Mrk. 1.9-11; Luk. 3.21-22)

¹³ Onsay Iisaa iwri Jaliilu, o ari Yurdayniwol ka Yaayaa, fii yo on lootu mo.

¹⁴ Kono Yaayaa salii, wi'i: «Ko min haani arude yo a lootan! Kono an a arii yo mi loote!»

¹⁵ Kono Iisaa jaabii mo wi'i: «Accu wonira non, ko fii ko nii haanirani en timmingol peewal ngal fow.» Ko e hoore dun Yaayaa jabi mo lootude.

¹⁶ No Iisaa gayniranoo looteede, o yawi ka ndiyan, tun kammu ngun udditii, o yi'i Ruuhu Allaahu on no tippora e makko wa gabooru.

¹⁷ Onsay hawa nanii ka kammu, no wi'a: «Ko oo woni Biddo an Yidaado, mo mi weltori on!»

4

Fii no Ibuliisa Ndarndori Iisaa

(Mrk. 1.12-13; Luk. 4.1-13)

¹ Bawto dun, Ruuhu Allaahu on nawri Iisaa ka wulaa fii no Ibuliisa ndarndora mo.

² O hoori balde cappande nay, jemma e nalorma. Bawto dun o weelaa.

³ Ndarndotoodo on badii mo, wi'i: «Si tawii ko a *Biddo Alla, yamir dee kaaye yo de wontu naamete^e.»

⁴ Iisaa jaabii: «No windii wondema: <Neddo hinaa naamete^e tun wuurirta, kono ko kala kongu^di iwru^di ka Alla.> »^f

⁵ Ibuliisa nawri mo kadi ka saare hormorde, dun ko Yerusalaam, o jodfinoyi mo ka hoore warnakere *juulirde mawnde, o wi'i mo:

⁶ «Si tawii ko a Biddo Alla, hocco don cikkodaa ka leydi, ko fii no windii wondema: <O yamiray malaa'ikaabe makko ben fii maa, be tamboro-maa juude mabbe den, fii wota koyngal maa ngal feggo e hayre.> »^g

⁷ Iisaa jaabii mo wi'i: «No windii kadi wondema: <Wota a ndarndo Joomiraado on, on Alla maa.> »^h

⁸ Ibuliisa nawri mo kadi e fello toowungo fota, o holli mo laamateeriji aduna on fow e darja mun.

⁹ O wi'i mo: «Mi okkete dun fow si a jiccike, a sujjanii lan.»

¹⁰ Iisaa jaabii, wi'i: «Pottito, yo Ibuliisa, ko fii no windii: <Ko Alla Joomiraado maa on sujiantaa, rewaa mo kanko tun.> »ⁱ

¹¹ Onsay Ibuliisa pottitii mo. Bawto dun malaa'ikaabe badii Iisaa fii kurkanagol mo.

e 3:12 3.12 Maa: «gete». f 4:4 4.4 Yap. 8.3 g 4:6 4.6 Zab. 91.11-12 h 4:7 4.7 Yap. 6.16

i 4:10 4.10 Yap. 6.13

Fii Ardu Iisaa ndun Jaliilu e Kafernahuum

(Mrk. 1.14-15; Luk. 4.14-15)

- ¹² Bay Iisaa andii Yaayaa wattaama e joge, o yahi Jaliilu.
¹³ O eggi Naasirata, o yahi, o hodoyi Kafernahuum ka daande weendu ka kernidi d'on e Zabuluunu e Naftali,
¹⁴ fii no ko daaliranoo annabi Isaaya kon laatora, wonde:
¹⁵ «Ko an yo leydi Zabuluunu e Naftali leyde wonde ka daande weendu, gada Yurdayniwol, d'un ko Jaliilu ka diya leyyi hodi e mun.
¹⁶ Oo jamaa wondo e nder niwre yi'ii ndaygu moolanaangu, e hoore ben joodiibe e ndin leydi ndi d'owdi mayde woni e mun, ndaygu jalbanii be.» j
¹⁷ Gila d'un Iisaa fufdii waajaade, wi'a: «Tuubee, ko fii laamu kammu ngun badike!»

Fii Be Iisaa Adii Noddude ben

(Mrk. 1.16-20; Luk. 5.1-11)

- ¹⁸ E nder ko o yiilotoo e daande *Weendu Jaliilu ndun kon, o yi'i musibbe dido no bugoo *jalaaji ka weendu, tawi ben ko yungoobe: goddo on no wi'ee Sim'uunu, mo o jammoyta Petruusu, oya on no wi'ee Andaraawu, miɲɲiraawo makko kanko Sim'uunu on.
¹⁹ O wi'i fe: «Jokkee lan, mi wattay on yungoobe yimbe.»
²⁰ Don kisan be acciti jalaaji d'in, be jokki mo.
²¹ E nder yaadu mabbe ndun, Iisaa yi'i musibbe dido goo kadi, tawi ben ko Yaaquuba e miɲan mun Yuuhanna, ben ko bibbe Zabadii. Tawi ben no wondi e ben mun Zabadii ka nder laana, hiibe moyyintina jalaaji mabbe. Kanko Iisaa o noddii be.
²² Don kisan be acci d'on laana kan e ben mabbe, be jokki mo.
²³ Tawi Iisaa no yiiloo e nder Jaliilu fow, janna ka nder juulirde, waajoo fii Kibaaru Moyyo *laamu Alla ngun, e himo pawndora kala noone nabbeeli e nawnaaje yimbe ben.
²⁴ Fii makko andii e nder Sirii on fow. O addanaa kala tampirdo nawnaare e noonee muuseendiiji e be jinna e iirotoobe e maaya-banduube, o ndikkini be.
²⁵ Jamaa moolanaado iwrufo Jaliilu e *Dekapooli e Yerusalaam e diiwal Yahuuda ngal e be gada Yurdayniwol jokki mo.

5

Fii Waaju ngun ka hoore Fello

(Mrk. 3.13; Luk. 6.12-13, 20-26)

- ¹ Bay Iisaa yi'ii jamaa on, o yawi ka fello, o joodii, taalibaabe makko ben kadi badii mo.
² Onsay o woni e jannugol jamaa on, wi'a:
³ «Yondiniibe ka bernde ben ko malaabe, bay laamu kammu ngun ko kambe wonani.
⁴ Yoomuube ben ko malaabe, bay berde mabbe buttinoyte.
⁵ Newiibe ben ko malaabe,

ƒay ƒe ronoyay leydi ndin.^k

6 Weelaabe donɗaa peewal ƒen ko malaabe,
ƒay ƒe harnoyte.

7 Yurmeteeƒe ƒen ko malaabe,
ƒay ƒe yurminoyte.

8 Laaƒa-ƒerndeeƒe ƒen ko malaabe,
ƒay ƒe yi'oyay Alla.

9 Buttinoobe ƒen ko malaabe,
ƒay ƒe noddroyte ƒiƒƒe Alla.

10 Cukketeefee sabu peewal ngal ko malaabe,
ƒay laamu kammu ngun ko kambe wonani.

11 «On wonay malaabe nde ƒe yenni on e nde ƒe cukkii on e nde ƒe fawi penaale e kala bone e hoore mon sabu an.

12 Weltee, wonon e nder welo-welo, ƒay hiɗon maranaa njoddi mawndi ka kammu, ko fii ko nii ƒe cukkornoo annabaabe adinoobe on ƒen.

13 «Ko onon woni landan aduna on. Kono si dakamme majjan on iwii, haray ko honno dakamme majjan on wattiirtee? Haray ɗan alaa nafa fus si hinaa bugogol ka yaasi, ɗan yaabee.

14 «Ko onon woni ndaygu aduna on. Si saare wonii e hoore fello, haray nde waawetaake suudeede.

15 Hay gooto hubbintaa lampu, hippa mo e miran, kono o waɗay mo e kene, o ndayginana kala wondo ka nder suudu.

16 Yo ndaygu mon ngun jalbir nii yeeso yimbe ƒen, fii no ƒe yi'ira kuude mon moyye ɗen, ƒe mawnina Ben mon Wondo ka kammu on.»

Fii Laatingol Sariya on

17 «Wota on sikku ko mi arani ko fii firtugol Sariya on maa ko annabaabe ƒen wi'i kon. Min mi ardaali fii firtugol ɗi, kono ko fii laatingol ɗi.

18 Ka haqiiqa mi andinii on, haa kammu ngun e leydi ndin muta, ko hay ciifun e toɓɓere iwataa e nder bindol Sariya on, haa fow laatoo.

19 Kala non bonnuɗo gootel e ɓurngel fanɗude e yamirooje ɗen, janni kadi yimbe ƒen warrugol wano non, o innete ɓurɗo fanɗude e laamateeri kammu ngun. Kono kala ɗoftiido janni, on innete tedduɗo e nder laamateeri kammu ngun.

20 Awa mi andinii on, si peewal mon ngal buraali ngal jannoobe fii Sariya on ƒen ngal e ngal *Fariisiyaabe ƒen ngal, on naatataa ka laamateeri kammu few.

21 «On nanii wonde maamaabe men ƒen wi'ano: <Wota a ittu hoore^m, kala on ittudo hoore jaawete.>

22 Kono min mi wi'ay on, kala tikkando musidɗo mun jaawete. Kala wi'udo musidɗo mun kadi <komoojo> jaawete yeeso dental fewjoobe ƒen. Kala non wi'udo musidɗo mun <la'iifu> haray no e laawol yiite jahannama.

23 «Si hiɗa sakkaade ka juulirde, a anditii ɗon wonde musidɗo maa no monoran-maa godɗun,

24 haray accu ɗon ittugol sadaka maa on, yahaa taho moyyintinoyaa hakkunde maa e musidɗo maa on, si araa non ittaa sadaka maa on.

25 «Eto no faamondiriraa e mo habidudaa on kisan fewndo wonuɗon ka ɗatal, fii wota on mo habidudaa watte e juude jaawoowo on, on jaawoowo kadi watte e juude suufaajo on, on waɗe ka kaso.

²⁶ Ko fii ka haqiiqa mi andinii ma, a yaltataa don fannamaa a yobaali mbuufdu sakkitoro on.

²⁷ «On nanii kadi wi'aama wonde: <wota a jeenu.>[¶]

²⁸ Kono min mi wi'ay on, kala ndaarudo debbo fii himmangol mo, haray ontigi jeenii mo ka bernde mun.

²⁹ Si tawii yiitere maa paamere nden wonay sabu haa feggodaa, haray awu nde, bugodaa nde ka wodditi-maa. Ko fii no buru-maa moyyande ka teral maa gootal hayra, edii ka bandu maa ndun fow bugee ka jahannama.

³⁰ Si tawii jungo maa paamo ngon kadi wonay sabu haa feggodaa, haray tayu ngo, bugodaa ka wodditi-maa. Ko fii no buru-maa moyyande ka teral maa gootal hayra edii ka bandu maa ndun fow yaha ka jahannama.

³¹ «Wi'aama kadi, kala on accitudo beyngu mun haray yo o wadan mo kaydi sertigal.[¶]

³² Kono min mi wi'ay on, kala on accitudo beyngu mun, si hinaa hara on jeenu, haray o wadii mo jeenoowo. Kala non kadi yettudo debbo seedaado haray ondon kadi jeenii.

³³ «On nanii kadi wonde maamaabe men ben wi'ano: <Wota mo firta woondoore, hunnu woondooje de woondandaa Joomiraado on den.>[¶]

³⁴ Kono min mi wi'ay on, wota on woonda toode, wota on woondir kammu ngun, ko fii ko ngu jullere laamu Alla.

³⁵ Wota on woondir kadi leydi ndin, ko fii ko ndi ndadfudi tundaaje makko den, maa woondiron Yerusalaam, ko fii ko saare Lando Mawdo on non.

³⁶ Wota mo woondira hoore mun nden kadi, ko fii on waawaa rawninde maa bawlinde hay cukulol gootol.

³⁷ Yo <hiiyii> mon on wonu <hiiyii>, <oo'o> mon on wona <oo'o.> Ko beyditaa e dun woo, haray ko e Ibuliisa iwri.

³⁸ «On nanii kadi wi'aama wonde: <ko yiitere yobirtee yiitere, piire yobiree piire.>[¶]

³⁹ Kono min mi wi'ay on, wota mo dartoo bondo, awa kadi mo bantike ma e wabbugo paamo, tufan mo ngoya kadi.

⁴⁰ On mo faala-maa nafude ka paawoore fii yettugol ma fokiya on, accidu mo e waramba on kadi.

⁴¹ On mo karhu-maa kadi rondanagol mo dongal, nabaa yeru sagara gooto, naban mo yeru sagara didi.

⁴² Okkor on toriido ma, wota a huccu kadi on faalaado ma jawlaade.

⁴³ «On nanii kadi wi'aama wonde: <Yo a yidu gidu maa, aanaa gano maa.>

⁴⁴ Kono min mi wi'ay on: yidee aybe mon ben, toranodon wonbe cukkaade on ben,

⁴⁵ dun on wonay bibbe Ben mon Wondo ka kammu on. Ko fii himo fudinana bonbe ben e moyyube ben naange makko ngen, himo saayinana kadi feewube ben e be feewaa ben ndiyan dan.

⁴⁶ Si tawii non ko yidube on ben tun yidufon, haray ko mbarjaari hondi heboyton? E hinaa yantiroobe sagalle janfa ben kadi ko non warrata?

⁴⁷ Si tawii ko musifbe mon ben tun hiwrotodon, haray ko hondun wadufon ko beyditii? Hinaa be gomdinaa ben kadi ko non warrata?

⁴⁸ Awa wonee timmuube wano Ben mon kammuyankeejo on woniri Timmudo non.»

6

Fii no Iisaa Waajori fii Sakkagol e Juulugol e Hoorugol

¹ «Reenee e wadīrgol golle mon moyye den yiingo. Si hinaa dūn on hebataa njoddi ka Ben mon Wondō ka kammu on.

² «Nde hidon okkora misikinbe ben, wota on wuttu *liite yeeso mon wano faasiqiibe ben gerdata non ka juulirde e ka date fii no yimbe ben mantira be. Ko fii ka haqiiqa mi andinii on be hendike mbarjaari maɓbe ndin.

³ Nde hidon okkora misikinbe ben, wota jungo mon nano ngon andu ko naamo ngon wadi kon,

⁴ fii no dokkal mon ngal wonira e gundoo, dūn Ben mon, on Yi'oowo ko yi'otaako, jonnitoyay on mbarjaari mon ndin.

⁵ «Nde hidon juula kadi wota on wa'u wa faasiqiibe ben, ben yidube juulugol hara no darii ka nder juulirde e ka sera ballaje fii hollitagol yimbe ben. Ko fii, ka haqiiqa mi andinii on, be hendike mbarjaari maɓbe ndin.

⁶ Kono onon, nde hidon juula, naatee ka nder cuudi mon, ombon baafe mon den, juulon e Ben mon mo yi'otaako on. 'Dun, Ben mon Yi'oowo ko yi'otaako kon, jonnitoyay on mbarjaari mon ndin.

⁷ «Nde hidon juula, wota on fillifillinno haalaaji dūudufi wano be wonaa Yahuudiyanke ben non, ko fii ben no sikka ko no be dufdiniri haalaaji woo be jafirantee.

⁸ Wota on nandintino e maɓbe, ko fii Ben mon no andi ko hondun faaladon ado on toraade mo.

⁹ «Ko nii haanufon tororde Alla:

<Baaba amen Wondō ka kammu,
yo innde maa nden hormore,

¹⁰ yo laamu maa ngun feeju,
yo faale maa on wadu ka aduna
wano woniri non ka kammuuli.

¹¹ Okkor men hande paamete haanando men on.

¹² Yaafanodaa men bonnereji amen dīn,
wano menen kadi men yaaforani bonnuɓe men ben non.

¹³ Wota a naadu men e jarrabuyee,
kono jattin men Bondō on.

Ko fii ko an heerori laamu e bawgal e mangu, haa poomaa. Aamiina.»

¹⁴ «Si on yaafanike yimbe ben bonnereji maɓbe dīn, haray Baaba mon kammuyankeejo on yaafanto on onon kadi bonnereji mon dīn.

¹⁵ Kono si on yaafanaaki yimbe ben, haray Ben mon kadi yaafantaako on bonnereji mon dīn.

¹⁶ «Nde hidon hoora, wota on jirbin geece mon den wa faasiqiibe ben, ko fii kambe be waylay geece maɓbe den fii hollugol yimbe ben wonde hibe hoori. Ka haqiiqa mi andinii on, kambe be hendike mbarjaari maɓbe ndin.

¹⁷ Kono onon, nde hidon hoora, urnee ko'e mon den, looton geece mon den,

¹⁸ fii wota on hollu yimbe ben wonde hidon hoori, hara ko Ben mon mo yi'otaako on tun yi'i kon ko wadufon e nder gundoo. 'Dun, Ben mon Yi'oowo ko yi'otaako on, jonnitay on mbarjaari mon ndin.»

*Fii Keyee Haqinqindo on
(Luk. 12.33-34)*

19 «Wota on moofu jawle ka hoore leydi, ka de bonirta wufugol e kornugol, e ka wuybe fusata yetta.

20 Kono moofee de ka kammu ka de wufataa e ka de kornataa e ka wuybe fusataa yetta.

21 Ko fii ko ka keyee mon on woni woo, bernde mon nden wonata.

22 «Ko yiitere woni ndaygu bandu. Si tawii yiitere nden no selli, haray bandu ndun fow no ndaygi.

23 On mo yiitere mun jawi, haray bandu ontigi ndun fow no e nder niwre. Si tawii non ngun ndaygu wongu e ontigi ko niwre, haray ko embere honto nden niwre mawni!

24 «Hay gooto waawataa gollande jeybe dun dido, ko si o anay oya, o yida oya, maa o habboo e oya, o itta bote e oya. Ko dun wadi si on waawataa rewude Alla rewon jawdi.

25 «Ko dun wadi si mi wi'ay on: wota on aanu fii ko naamon maa ko yaron e nder ngurndan mon dan, maa fii ko bornon balli mon din. Taw si hinaa ngurndan buri neema, awa kadi bandu buri koltu?

26 Ndaaree colli din ka kammu: di sankataa, di wa'ataa, di moobataa hay huunde e nder caagaaje, kono Ben mon Kammuyankeejo on no wurni di. E taw si on buraa di hittude?

27 Ko hombo e mon, e nder annde mun, waawata beydude ngurndan mun dan beru sogonal gootal?

28 «E ko hondun aananton fii conci? Ndaaree no dui piindiiji ka gese fudirta njanda: hara-le di gollataa, di sajnataa.

29 Kono non mi andinii on, hay Sulaymaana e nder darja mun on fow holtiraali hay wa wootiri e majji.

30 Si tawii non Allaahu on no holtinirde non hay hudu wonuko hande ka ngesa kon, bugoyteeko jango ka yiite kon, hara o ronkay wafande on ko buri dun, onon bee fanda-gomdinalbe?

31 Awa wota on aanu haa wi'on: <ko hondun men naamata?> maa: <ko hondun men yarata?> maa: <ko hondun men bornotoo?>

32 Dun, ko be gomdinaa ben dabataa dun. Kono Ben mon Kammuyankeejo on no andi hidon handi e dun.

33 Kono dabbee taho laamu makko ngun e peewal makko ngal, din piiji fow beydanoyte on.

34 Awa wota on aanu fii jango, ko fii jango aananay hoore mun. Nalaande bee arday e maapunde mun.»

7

Fii Naawugol e Etugol (Luk. 6.37-42)

1 «Wota on jaawu fii wota on jaawe.

2 Ko fii, ko wano jaawirdon non jaawirtefon, e ko sariyaare nde etirdon nden etirantedon.

3 «Ko honno yirataa lojol wongol ka yiitere musidfo maa on, hara a yi'aali falimawal wongal ka yiitere maa ngal?

4 Ko honno wawrataa wi'ude musidfo maa on: <Accu mi ittane lojol ngol ka yiitere maa>, e hara falimawal no ka yiitere maa an?

5 Ko an yo faasiqiijo, ittu taho falimawal wongal ka yiitere maa ngal, onsay non a yi'ay no ittiranaa musidfo maa on lojol wongol ka yiitere makko ngol.

⁶ «Wota on yettu ko hormortee kon, jonnon bareeji dɪn, fii wota dɪ yiltito dɪ yakka on. Wota on bugo kadi kofe mon lambiri dɛn yeeso koseeji dɪn, sakkɔ dɪ yaaba dɛ.

⁷ «Toree, on okkorte. Dabbee, on hebay. Hoddee, on udditante.

⁸ Ko fii kala toriido okkorte, kala dabbugo hebay, awa kadi kala on hoddiido udditante.

⁹ «Ko hombo e mon, biido mun torotoo dɛn bireedi, ontigi jonna mo hayre?

¹⁰ Maa o toroo mo lingii, ontigi jonna mo mboddi?

¹¹ Si tawii non hay onon bonbe ben hidon waawi wafande bibbe mon ben piiji moyyi, haray ko haa honto Ben mon Wondo ka kammu on okkorta ben toriibe mo moyyereji!

¹² Wafanee yimbe ben wano faaliradon yo be wafan on non. Ko fii ko dɛn Sariya on e annabaabe ben wi'i.»

Fii Date den Didɪ

(Luk. 13.24)

¹³ «Naatiree ka dambugal faadungal. Ko fii dambugal nawrayngal e hayrannde ngal ko yaajungal. Datal nawrayngal e hayrannde ngal kadi ko weebungal, awa-le duuduɓe naatiray dɛn.

¹⁴ Kono dambugal nawrayngal e ngurndan ngal e dɛtal nawrayngal e ngurndan ngal ko faaduɓe, kono ko seedaabe hebata dɛn.»

Fii Waditiibe ko Annabaabe

(Luk. 6.43-44)

¹⁵ «Awa reenee e waditiibe annaba ben, ko fii be arday e mon wa baali, kono hara ka nder ko be caapaali hunyudi.

¹⁶ Ko kuude maɓbe dɛn anditirton be. E hara en ittay sungalaɗ e hoore bulle-konon, maa yibbe e hoore bulle-baali?

¹⁷ Kala leggal moyyal ko bibbe moyyuɓe rimata, kono leggal bongal ko bibbe bonbe rimata.

¹⁸ Leggal moyyal waawataa rimude bibbe bonbe, leggal bongal kadi waawataa rimude bibbe moyyuɓe.

¹⁹ Kala leggal ngal rimataa bibbe moyyuɓe ko soppeteengal bugee ka yiite.

²⁰ Awa ko kuude maɓbe dɛn anditirton be.

²¹ «Hinaa wi'oobe lan <Koohojo, Koohojo> ben fow naatata ka laamateeri kammu, kono ko wafaybe ko Baaba an Wondo ka kammu on faalaa kon tun.

²² Nden jande, buy wi'oyay lan: <Koohojo, Koohojo! Taw si hinaa e innde maa men haaliraynoo ko Alla longini men, men radora kadi jinnaaji e innde maa, men wafa kadi kaawakeeji moyyi buy e innde maa?»

²³ Onsay mi wi'oyay be: <Mi andaano on few. Pottitee lan, yo onon wadfoobe ko boni!»

²⁴ «Awa kala nanudo dɪi kongudi an, huutori dɪ, wa'ay wa faamudo, darnudo suudu mun e hoore fetere.

²⁵ Ndiyan dɛn saayi, waameeji dɛn ari, keneeli dɛn wifi, dɛn piyii e ndun suudu, ndu ronka yanude, ko fii hari ko e fetere ndu darii.

²⁶ Kono kala nanudo kongudi an dɛn, huutoraali dɪ, on no wa'i wa njofoojo darnudo suudu mun e hoore njaare.

²⁷ Ndiyan dɛn saayi, waameeji dɛn ari, keneeli dɛn wifi, dɛn piyii e ndun suudu, ndu yani, yanal tiidungal.»

²⁸ Bay wonii Iisaa timminii yewtere mun nden, jamaa on ṅaldī fii ko o jannaynoo kon,

²⁹ ko fii hari himo jannirde be bawgal, hara wonaa wano jannoobe fii Sariya on ben janniraynoo non.

8

Fii no Iisaa Nawndiri mo Damajan

(Mrk. 1.40-45; Luk. 5.12-16)

¹ Bay wonii Iisaa tippike ka fello, jamaa moolanaaḍo jokki mo.

² Onsay mo ḍamajan ari jiccii yeeso makko, wi'i: «Koohoojo, si hidfon faalaa, hidfon waawi lan sellinde, mi laaba.»

³ Iisaa fonti jungo mun ngon, meemi mo, wi'i: «Midfo faalaa, laato selludo, laabaa.» Don kisan o selli ḍamajan ḍan, o laabi.

⁴ E hoore ḍun Iisaa wi'i mo: «Reeno wota a wowlan ḍun hay gooto, kono yahu hollitoyodaa *yottinoowo sadaka on, ittaa sadaka wano Muusaa yamiri non, fii yo ḍun wonan be seedee.»

Fii no Iisaa Selliniri Kurkaadu Suufaajo

(Luk. 7.1-10; Yhn. 4.43-54)

⁵ Bay wonii Iisaa naatii Kafarnahuum, hooreejo suufaabe teemedere ḍadii mo, jeeji,

⁶ wi'i: «Koohoojo, kurkaadu an ndun no waalii ka suudu, ḍandu makko ndun no maayi, awa kadi himo tampi fota.»

⁷ Iisaa wi'i mo: «Mi yahay, mi sellina mo.»

⁸ Onsay kanko hooreejo suufaabe ben o jaabii mo, o wi'i: «Koohoojo, mi foddaa e mo'on ka suudu an. Kono maakee tun kongol gootol, kurkaadu an ndun ndikkay.

⁹ Ko fii min tigi, ko mi wondo e ley kongol hooreebe goo, min kadi midfo mari suufaabe wonbe e ley kongol an. Si mi wi'ii godḍo e ben <yahu>, o yahay. Si mi wi'ii oya on <aru>, o aray. Awa kadi si mi wi'ii kurkaadu an ndun <wadu ḍun>, ndu wadafay.»

¹⁰ Bay Iisaa nanii ḍun, o ṅaldī, o wi'i jokkuḍe mo ben: «Ka haqiiqa mi andinii on, hay ka *Isra'iila'en mi yi'aali nedḍo gomḍinirdo wa oo.

¹¹ Mi andinii on, ḍuudufe iwroyay funnaange e hiraange, be nafodoya e Ibraahiima e Issaaqa e Yaaquuba ka laamateeri kammu.

¹² Kono haanunoobe ronude laamateeri ndin ben bugete ka niwre ka ḍuri wodḍude, ka wullaandu e ṅatindiro jiiye woni ton.»

¹³ Onsay Iisaa wi'i on hooreejo suufaabe ben: «Yahu, yo ḍun wonirane wano gomḍinirdaa non.» E on saa'i tigi kurkaadu ndun sellinaa.

Fii no Iisaa Nawndiri Nawnuḍe buy

(Mrk. 1.29-34; Luk. 4.38-41)

¹⁴ Bawto ḍun Iisaa yahi ka galle Petruusu, o tawi esiraawo Petruusu suddiido on no waalii nawnaare nguli-bandu.

¹⁵ O meemi jungo on ngon, nguli-bandu kin yalti e makko. Onsay on immii, o woni e kurkanagol Iisaa.

¹⁶ Bay nibbii, be addani mo ḍuudufe be jinna nangi, o raḍori ḍin jinnaaji kongol makko ngol, o sellini nawnuḍe ben fow.

¹⁷ Ko nii ko daaliranoo annabi Isaaya kon laatori, wonde: «O yettii nawnaaje men ḍen,

o fawtike pabbeeli men ḍin.»^r

18 Bay Iisaa yi'ii jamaa hundufo mo on, o yamiri taalibaabe makko ben yo be lumbitu gafa.

19 Jannoowo fii Sariya on goo hadii mo, wi'i: «Karamoko'en, mi jokkete kala ka jaarudaa.»

20 Iisaa jaabii mo wi'i: «Ndoni din no mari gayde mun, awa kadi colli din ka weeyo no mari jakkaaji mun, kono *Bii-Aaden on kan alaa hay ka fowtina hoore mun nden.»

21 Goddo e taalibaabe ben wi'i mo: «Koohoojo, newnanee lan taho mi yaha, mi wattinoya ben an en.»

22 Kono Iisaa jaabii mo, wi'i: «Jokkan, accaa maybe ben wattina maybe mun ben.»

Fii no Iisaa Deeyiniri Waabiliire nden

(Mrk. 4.35; Luk. 8.22-25)

23 Bawto dun Iisaa bakii ka laana, taalibaabe makko ben kadi jokki mo.

24 Onsay waabiliire tiidunde wondunde e hendu tippii ka weendu haa morloode ndiyan den watti diwude laana kan, tawi kanko himo daanii.

25 Be ari, be findini mo, be wi'i: «Koohoojo, dandu en, en mulay woni!»

26 O wi'i be: «Ko fii hondun hulandon, onon bee fanda-gomdinalbe?» Onsay o immii, o tojani hendu ndun e morloode ndiyan den, deeyaango tiidungo wadi.

27 Ben njaldi fota, be wi'indiri: «Ko hombo woni oo? Ko fii hay keneeli din e baharu on doftoto mo!»

Fii no Jinnanoobe Didfo Sellinira

(Mrk. 5.1-20; Luk. 8.26-39)

28 Bay wonii o hewtoyii gafa weendu ndun, fun ko e ndii leydi bee Gadariyankoobe, jinnaabe didfo sortii ka berde, ari fottugol e makko. Tawi hakkee ko ben hulbinii, hay gooto suusataano rewede don.

29 Ben sonki e makko, be wi'i: «Ko hondun faalanadfaa men, an oo *Bidfo Alla. E hara ko ardudfaa doo ko fii lettugol men hara saa'i on hewtaali?»

30 Tawi wuro kose moolanaango no ooraynoo ka wodditii be.

31 Onsay jinnaaji din jeeji mo, di wi'i: «Si a radoto men, nawru men e ngoo wuro kose.»

32 O wi'i di: «Yahee!» Onsay di yalti e ben, di naatoyi e nder din koseeji. Tun, koseeji din fow gididi ka falo, di unoyii ka weendu, di muli ka nder ndiyan.

33 Ornaynoobe di ben dogi, yahi ka saare, fillitoyii ko wadi kon fow, tentinii ko hebi ben jinnanoobe kon.

34 Onsay yimbe saare nden fow yalti fii fottugol e Iisaa. Nde be yiirunoo mo, be jeeji mo wodditagol leydi mabbe ndin.

9

Fii no Iisaa Imminiri Maaya-Banduujjo

(Mrk. 2.1-12; Luk. 5.17-26)

1 Bawto fun Iisaa bakii fon e laana, o lumboyi weendu ndun, o yahi ka saare makko.

2 Be addani mo maaya-banduujjo waaliido e boggi-dimbordii. Bay Iisaa yi'ii gomdinal mabbe ngal, o wi'i maaya-banduujjo on: «Wakkilo yo boobo an. Junuubaaji maa din yaafaama.»

³ Onsay wobbe e jannooŋe fii Sariya on wi'indiri: «Oo nedŋo no hoynude Alla!»

⁴ Nde tawnoo Iisaa no andi miiŋooŋi maŋŋe dŋn, o wi'i be: «Ko hondŋun joganidŋn dŋii miiŋooŋi bondi ka berde mon?»

⁵ Enee, hakkunde wi'ugol <junuubaaji maa dŋn yaafaama> e <immo yahaa>, ko hondŋun e dŋii dŋoo buri weebude?

⁶ Fii no andiron wonde *Bii-Aaden on no mari bawgal ka aduna dŋoo fii yaafagol junuubaaji», o wi'i jukkudo on: «Immo yettaa foggi-dimbordi maa dŋn, hootaa ka maa.»

⁷ On immii, o hooti ka makko.

⁸ Bay jamaa on yi'ii dŋun, be huli, be mawnini Alla, on yedudo yimbe ben sifa ngal bawgal.

Fii no Matta Jokkiri Iisaa

(Mrk. 2.13-17; Luk. 5.27-32)

⁹ Wa ko Iisaa iwata dŋon, o yi'i goddo no wi'ee Matta no joodii ka yantirde sagalle. O wi'i mo: «Aru, jokka mi!» Kanko Matta o immii, o jokki mo.

¹⁰ Bawto dŋun, Iisaa joodii fii naamugol ka suudu Matta, tawi *yantooŋe sagalle e junuubankeeŋe dŋuudube no joododi e makko, wondude e taalibaabe makko ben.

¹¹ Bay *Fariisiyaabe ben yi'ii dŋun, be wi'i taalibaabe makko ben: «E ko fii hondŋun karamoko mon naamidanta e yantooŋe sagalle ben e junuubanke'en?»

¹² Bay wonii Iisaa nanii dŋun, o wi'i: «Hinaa sellube ben hatonjini e jawndoowo, kono ko jawbe ben.

¹³ Allaahu non no daali: <Ko yurmeende mi faalaa, wonaa sadaka.>^S Awa, yahee andinoyodŋon ko woni firo dŋun. Ko fii min, wonaa noddugol feewube ben mi arani, kono ko junuubankeeŋe ben.»

Landal fii Hoorugol

(Mrk. 2.18-22; Luk. 5.33-39)

¹⁴ Onsay taalibaabe Yaayaa ben ari e Iisaa, be wi'i mo: «Ko fii hondŋun menen e Fariisiyaabe ben men hooranta, hara taalibaabe maa ben kan alaa hoorude?»

¹⁵ Iisaa jaabii be wi'i: «Taw si njaatigiibe jom jomba no haani yoomude yeru hiŋe wondi e jom jomba? Nalaade aroyay nde jom jomba pottinaa e hakkunde maŋŋe, onsay be hooray.

¹⁶ Hay gooto yettataa ceelol bagi keso, walkira dolokke kidŋo. Ko fii ceelol ngol pooday dolokke on, haa wuddere nden burta yaajude.

¹⁷ Njaram kesan men loowetaake e nder bootooŋi guri kidŋi. Si hinaa dŋun, guri dŋn seekoto, njaram dŋan hibba, bootooŋi guri dŋn kadi bona. Kono njaram kesan ko e nder bootooŋi guri kesi loowetee, dŋi fow dŋi maroda.»

Fii no Iisaa Wurnitiri Jiwo, Sellini Debbo

(Mrk. 5.21-43; Luk. 8.40-56)

¹⁸ Wa fewndo ko Iisaa yewtata be dŋii kongudŋi, hooreejo goo hewti, jiccii yeeso makko, wi'i: «Jiwo an on maayii jooni jooni! Kono aree *fawon juude mon dŋen e hoore makko, o wuuritay.»

¹⁹ Iisaa e taalibaabe mun ben immii jokki mo.

²⁰ Onsay debbo wonnoodo soncaade gila duubi sappoo e dŋidi ari wontiri baawo Iisaa, o meemi kombol dolokke makko on.

²¹ Ko fii hari on debbo no miijoo wonde: «Si mi waawii tun meemude dolokke makko on, mi ndikkay.»

²² Onsay Iisaa yeyyitii. Bay o yi'ii mo, o wi'i: «Wakkilo, yo jiwo an! Gomdinal maa ngal sellinii ma.» On debbo selli e on saa'i tigi.

²³ Bay Iisaa hewtii ka suudu on hooreejo, o yi'ii ko wuttooɓe ceri bent e jamaa on woni e nder jiiɓoldu kon,

²⁴ o wi'i be: «Pottitee, jiwo on maayaali, o ɗaani.» Be jali mo.

²⁵ Bay wonii jamaa on yaltinaama, onsay o naati, o nangi jungo jiwo on, jiwo on immii.

²⁶ Fii ɗun andii e leydi ndin fow.

Fii no Iisaa Wuntiniri Bumbe Diɗo

²⁷ Wa ko Iisaa iwata ɗon, bumbe ɗiɗo jokki mo, no ewnoo wi'a: «Yurminee men, yo bii Daawuuda!»

²⁸ Bay o hewtii ka suudu, bumbe ben badii mo. Iisaa wi'i be: «Hidfon sikka miɗo waawi waɗude ɗun?»

Be jaabii mo: «Hiyyii, yaa an Koohooyo.»

²⁹ Onsay o meemi be gite den, o wi'i: «Yo ɗun woniran on wano gomɗinirdon non.»

³⁰ Gite maɓɓe ɗen wunti. Iisaa yamiri be ɗunɗoo, o sattini, o wi'i: «Reenee wota gooto andu.»

³¹ Kono nde be yaltirnoo, be nangi e fillagol e nder leydi ndin fow ko Iisaa waɗani be kon.

Fii no Iisaa Selliniri Mbobooyo mo Jinna Nangi

³² Wa ko Iisaa e taalibaaɓe mun ben fokkitata, be addani mo mbobooyo mo jinna nangi.

³³ Bay wonii jinnawii ngin raɗaama, mbobooyo on wowli. E nder ko jamaa on ɗalɗi kon, be wi'i: «Haa hande sifa ɗun yi'aaka e leydi Isra'iila ndin!»

³⁴ Kono Fariisiyaaɓe ben kaɗun wi'i: «Ko tippude e lando jinnaaji ɗin o woni raɗorde jinnaaji ɗin.»

Fii no Iisaa Yurmiraawo Jamaa on

(Mrk. 6.34; Luk. 10.2)

³⁵ Tawi Iisaa no yiilotonoo e ca'e ɗen fow e kodooli ɗin, janna ka nder juulirde maɓɓe, waajoo fii Kibaaru Moyyo *laamu Alla ngun, ɗawnda kadi kala nawnaaje e pabbeeli.

³⁶ Bay o yi'ii jamaa on, o yurmaa, ko fii hari hiɓe aybi, hiɓe ɗakkiraa ballo wa baali ɗi alaa ngaynaako.

³⁷ Onsay o wi'i taalibaaɓe makko ben: «Baagol ngol no ɗuudfi, kono wa'ooɓe ben ɗuudaa.

³⁸ Awa jooni, toree non Jom baagol ngol yo o addu wa'ooɓe ka baagol makko.»

10

Fii no Iisaa Nuliri Sahaabaabe mun ben Sappoo e Diɗo

(Mrk. 3.13-19; Luk. 6.12-16)

¹ Bawto ɗun, Iisaa noddi *sahaabaabe makko ben sappoo e ɗiɗo, o okki be bawgal raɗagol jinnaaji ɗin e sellingol kala ɗaw e kala nawnaare.

^t 9:23 9.23 E naamu Yahuudiyankooɓe ben, si godɗo maayiino ko wuttooɓe ceri ben e rewɓe toɗɗaabe fii wullugol noddetenoo fii ko wulla mayɗo on.

² E hino inde ben sahaabaabe sappoo e difo: arano on e mabbe ko Sim'uunu, jammaado on Petruusu, e Andaraawu neene-gooto makko on, e Yaaquuba mo Zabadii, e Yuuhanna neene-gooto on on,

³ e Filiipu e Bartolomaawu e Tooma e Matta, yantaynoodo sagalle on, e Yaaquuba mo Alfaa, e Taddaawu,

⁴ e Sim'uunu tawdaado e fedde *Zelotiibe ben, e Yudaasi Iskariiyu, janfoytodo mo on.

⁵ Ko bee sappoo e didoobe doo Iisaa immini bawto o yamirde be d'undoo: «Wota on yaaru ka be wonaa Yahuudiyanke ben e wota on naatu ka ca'e Samariyankeebe ben.

⁶ Kono yaaree ka baali suudu *Isra'iila majjudi din.

⁷ E nder yaadu mon ndun, waajodon wonde laamu kammu ngun badike.

⁸ Nawndon jawbe ben, immintinon maybe ben, sellinon be damajan ben, be laaba, radodon jinnaaji din. On hendike d'un e hoore on ittaa hay huunde, onon kadi okkee d'un, hara on ittinaali hay huunde.

⁹ Wota on datto kanje maa kaalisi maa sila, yoobodon,

¹⁰ maa bonfo fii yaadu ndun, maa dolokkaaji didi, maa pade, maa tuggurdo. Ko fii golloowo no handi e jaamete mun.

¹¹ «Kala saare maa hodo ka naatodon, andee si tawii no woodi don goddo hebuliido jabugol on, haray weeree ka makko haa nde hidon yaha.

¹² Nde hidon naata e suudu, salminee.

¹³ Si yimbe ndun suudu jabii on, haray yo futtu mon on wonu e mabbe, kono si tawii be jabaali on, haray yo futtu mon on artan on.

¹⁴ Si tawii non on jabaaka, maa kongudi mon din hedaaka, haray yaltee e ndun suudu maa e nden saare, honkon mbullaari teppe mon den.

¹⁵ Ka haqiiqa mi andinii on, pande jaawoore nden ko dee ca'e Saduuma e *Amuura buretee hoynaneede edii nden saare don.

¹⁶ «Jooni mido imminirde on wa baali e hakkunde caapaali, awa reenoree wa mboddi, neworon wa gabooji.

¹⁷ Reenodon e yimbe ben, ko fii be naboyay on ka jaawirdi, be foccoya on ka juulirde mabbe.

¹⁸ On nabete ka yeesoobe ben e ka lambe ben sabu an, seeditodon fii an yeeso mabbe, kambe e be wonaa Yahuudiyanke ben.

¹⁹ «Kono tuma be watti on e joge, wota on jiboyo ko honno haalirton maa ko wi'on. Ko fii ko wowloyton kon longinte on e on saa'i tigi.

²⁰ Ko fii wonaa onon yewtoyta, kono ko Ruuhu Ben mon on yewtroyta on.

²¹ Ko fii goddo yettoyay musidoo mun, watta mo e joge fii yo o ware, baabaajo kadi warra non bidoo mun. Faybe ben kadi hawtanoyoo mawbe mun ben, be wona sabu haa be waree.

²² Fow ajoyay on sabu innde an nden. Kono mo jajjike d'un haa ka lannoode, o dandoyte.

²³ Kono si on cukkaama e ndee saare doo, dogee yaaron e wonnde goo. Ko fii ka haqiiqa mi andinii on, on waawataa yahude e ca'e Isra'ilayanke den fow ado *Bii-Aaden on arude.

²⁴ «Awa taalibaajo buraa karamoko mun, wano non kadi kurkaadu buraa jeydo d'un.

²⁵ Yonanii taalibaajo ka o wa'a wa karamoko makko, kurkaadu ndun kadi wa'a wa jom mun. Si be jammii non jom suudu ndun *Balzabuula, haray ko haa honto non be jammata yimbe suudu makko ndun!

²⁶ Awa wota on hulu be few, ko fii alaa ko suudii ko feepataa, awa kadi alaa gundoo mo andotaako.

²⁷ Ko mi wowlani on kon ka niwre, feppinee dun tumbere jalorma. Ko soundadon kon kadi, ewnee dun ka warpakke.

²⁸ Awa wota on hulu waroofe bandu ben, hara waawataa warude wonkii. Kono hulee waawufo mulude wonkii e bandu on ka jahannama.

²⁹ Hinaa seresereeji didi no yeeyee tammaaru wooturu? Kono hay wooturu yanataa e leydi e baawo muyde Ben mon.

³⁰ Onon e hoore mon, hay cukuli ko'e mon den fow no limaa.

³¹ Awa, wota on hulu, ko fii hidon buri seresereeji buy hittude ka Alla.

³² «Ko dun wadi, kala qirritiifo fii an yeeso yimbe ben, min kadi mi qirritoyto fii makko yeeso Ben an Wondo ka kammu on.

³³ Kono kala yeddufo fii an yeeso yimbe ben, min kadi mi yeddooy fii makko yeeso Ben an Wondo ka kammu on.

³⁴ «Wota on sikku ko addugol buttu e oo aduna mi arani. Wonaa buttu mi addi, kono ko kaafa.

³⁵ Ko mi arani ko liddondiral: gorko e ben mun liddondira, jiwo e yumma mun liddondira, jiwo e esiraawo mun debbo liddondira.

³⁶ Yimbe suudu ontigi ndun wona aybe makko.

³⁷ «Kala yidufu ben mun maa yumma mun buri lan min, haray ontigi foddaa e an. Kala yidufu kadi bidfo mun gorko maa bidfo mun jiwo buri lan, haray ontigi foddaa e an.

³⁸ Kala mo yettaali leggal mun altindiraangal* ngal, jokkimmi, haray ontigi foddaa e an.^u

³⁹ Kala faalaado dandude ngurndan mun dan, dan hayriray mo, kala non mo ngurndan mun dan hayriraa sabu an min, o hettoyay dan.

⁴⁰ «Kala jabufo on haray jabii lan, kala non jabufo lan haray o jabii Nulufu lan on.

⁴¹ Kala jabufo annabaajo sabu on ko annabaajo, o hebay mbarjaari annabaajo. Kala jabufo feewufo sabu on ko feewufo, o hebay mbarjaari feewufo.

⁴² Ka haqiiqa mi andinii on, kala okkordfo godfo e koy taalibahoy an ndiyan huufudan, sabu kun ko taalibahun an, o fafataa mbarjaari makko ndin few.»

11

Fii Lande Yaayaa den

(Luk. 7.18-35)

¹ Bay wonii Iisaa gaynii yamirde *sahaabaabe makko ben sappoo e dido, o iwi don, o yahi e ca'e diiwal ngal fii jannugol waajoo.

² Fewndo Yaayaa woni ka nder kaso, o nani fii kuude *Almasiihu on no wowlee. Onsay o immiini taalibaabe makko ben

³ ko landoyoo mo, wi'a: «Taw si ko onon woni haanufu arude on, kaa hara yo men habbo godfo goo?»

⁴ Iisaa jaabii be wi'i: «Yahee fillitanodfon Yaayaa ko yi'ufon kon e ko nanufon kon,

⁵ wonde: bumbe ben yi'ii, boofoofo ben yahii, be damajan ben sellinaama laabii, pahidube ben nanii, maybe no immintineede, Kibaaru Moyyo on no feppinaneede miskinbe ben.

^u 10:38 10.38 «Yettugol leggal mun altindiraangal ngal» ko hebilagol jokkugol Iisaa haa maaya.

⁶ Kala mo feggaaki e an ko malaado.»^W

⁷ Bay be yiltitike, onsay Iisaa fud'dii yewtude jamaa on fii Yaayaa, o landii be d'undoo, o wi'i: «Ko hond'un yahunod'on ndaaroygol ka wulaa? Hara ko kudol ngol hendu ndun dimbata?

⁸ Kaa ko hond'un yahunod'on ndaarugol? Ko ned'fo borniid'o conc'i dimi? Ndaaree, bee borniibe conc'i dimi no e nder galleeji laamu.

⁹ Ko hond'un non yahunod'on ndaarugol? Ko annabaajo? Hiiyii, min mi wi'ay on, ko ko furi annabaajo.

¹⁰ Ko oo doo woni mo fii mun windii on, wonde:

«Awa, mid'o imminde nulaado an on yeeso maa,

fii ko fertano-maa laawol maa ngol.»^Y

¹¹ «Ko fii ka haqiiqa mi andinii on, alaa mo suddiid'o jibini burd'o Yaayaa *lootoowo maande tuubuubuyee on. Kono non burd'o fandude on ka laamateeri kammu no furi mo teddude.

¹² Gila e Yaayaa lootoowo maande tuubuubuyee on haa hande laamu kammu ngun no yaarude yeeso e nder doole, tawi dooloobe ben no etaade fii halorgol ngu.

¹³ Ko fii ko haa e Yaayaa annabaabe ben fow e Sariya on haalunoo ko Alla longini d'un.

¹⁴ Si hid'on faalaa jabude d'un, ko kanko woni Iiliya, on haanunood'o arude.

¹⁵ Mo no mari noppi yo nanu!

¹⁶ «Hara ko e hond'un mi ebbindirta nguu jamaanu? Hingu nandi e faybe, joodiibe e kubitirde, hara ben no noddindira, wi'a:

¹⁷ «Men wuttanii on ceri, on amaali, men yimanii on gimdi yurmuɗi, on wullaali!»

¹⁸ Ko fii Yaayaa arno, o jaamataano, o yarataano ko mandilinta, wi'ud'on: «On ko mo jinna!»

¹⁹ Bii-Aaden* on kadi arii no paama no yara, wi'ud'on: «On ko reered'udo, yaroowo, weld'udo e yantoo'be sagalle e junuubanke'en!» Kono kuude faamu Allaahu on den hollay wonde ko ngu feewungu.»

Fii Ca'e Saliide Gomɗinde den

(Luk. 10.12-15)

²⁰ Onsay Iisaa woni e felugol ca'e de o furi wad'ude kaawakeeji moyyi e mun den, sabu ko de tuubaali kon,

²¹ o wi'i: «Bone wonanii ndee saare Kuuraziin e ndee saare Bayti-Sa'iida! Ko fii si tawno d'ii kaawakeeji moyyi wad'unood'i ka mon ko non wad'irnoo e dee ca'e Tiiri e Siduuna, harayno neebii ko jeyaabe e den ca'e bornii conc'i heynord'i, be wujitii ndoondi fii hollugol wonde be tuubii.

²² Ko d'un wadi si mi wi'ay on, pande jaawoore nden ko Tiiri e Siduuna buretee hoynaneede edii onon.

²³ Onon non, bee be Kafernahuum, hid'on sikka fii mon bantete haa ka aljanna? Oo'o, on bugete ka jahannama. Ko fii si tawno d'ii kaawakeeji moyyi wad'udi e maa wad'irno non e ndee saare wi'eteende *Saduuma, harayno haa hande hinde woodaa.

²⁴ Ko d'un wadi si mi wi'ay on, pande jaawoore nden ko ndee saare Saduuma buretee hoynaneede edii ndee saare doo.»

Fii no Iisaa Noddiri en e Makko

(Luk. 10.21-22)

²⁵ E on saa'i don, Iisaa yetti haala kan, o wi'i: «Mi yettii ma yo Baaba, Jom leydi e kammu, fii koo ko wirnandaa d'un ben faamuɓe e bee gandiduɓe, feppinandaa d'un bee fayɓe.

²⁶ Hiiyii, ko fii ko d'un wonnoo yidi maa on, yo Baaba.

²⁷ «Awa, Baaba an wattii fow e juude an. Awa kadi hay gooto andaa Bidɗo on si hinaa Baabaajo on, wano tawiri no kadi hay gooto andaa Baabaajo on si hinaa Bidɗo on e on mo Bidɗo on faalaa mo feppinande.

²⁸ «Aree e an, on fow, yo rondiiɓe ko teddi haa ronki, mi fowtina on.

²⁹ Jabon yankinanagol ko mi fawi on kon, jabon janndeeji an d'in. Ko fii min ko mi newiido, yankiniido kadi e bernde, d'un on heɓay fowtunde fii wonkiji mon d'in.

³⁰ Ko fii ko mi fawata on kon no weli nabude, awa dongal ngal mi fawata on ngal ko hayfungal.»

12

Landal fii Nalaande Fowteteende nden

(Mrk. 2.23-28; Luk. 6.1-5)

¹ E on saa'i don, tawi Iisaa no rewude e gese ngawri pande aseweere nden, d'un ko *jalaande fowteteende nden. Tawi taalibaabe makko ben no woocora cawti den gese, worsa di jaama, ko fii hari hife weelaa.

² Bay *Fariisiyaabe ben yi'i d'un, be wi'i mo kanko Iisaa: «E hino taalibaabe maa ben no waɗude ko dagaaki e jalaande fowteteende nden!»

³ Kono Iisaa jaabii ɓe, wi'i: «Hara on jangaali ko Daawuuda waɗunoo kon fewndo o weelaa, kanko e yimɓe wondunoobe e makko ben?»

⁴ O naati ka nder suudu Alla, onsay ɓe jaami bireediije weebitaade fii sadaka den, de tawata hinaa kanko, hinaa ɓe o wondunoo ben daganinoo jaamugol, kono ko *yottinoobe sadaka ben tun daganinoo jaamugol de.

⁵ Kaa on jangaali ka Sariya wonde e aseweeje den hooreeɓe yottinoobe sadaka ben no bonna Sariya jalaande fowteteende nden ka nder *juulirde mawnde, hara fawaaki ɓe?

⁶ Kono mi andinii on, burɗo juulirde mawnde nden no doo.

⁷ Allaahu on no daali: «Ko yurmeende mi faalaa, wonaa sadaka.» Y Si hidon andunoo ko d'un firi, on felataano yimɓe ɓe bonnaa.

⁸ Ko fii ko *Bii-Aaden on woni jom jalaande fowteteende nden.

Fii no Iisaa Selliniri Maaya-Jungoojo

(Mrk. 3.1-6; Luk. 6.6-11)

⁹ Onsay o iwi don, o naatoyi ka nder juulirde maɓɓe.

¹⁰ Tawi maaya-jungoojo no nder ton. Nde tawnoo hiɓe faalaa toopude Iisaa, ɓe landii mo, ɓe wi'i: «E hara no dagii ka godɗo pawndee e asewe?»

¹¹ O jaabii ɓe, o wi'i: «Ko hombo e mon, si no mari baalii gootii, ngin ara e yanude e ngayka e aseweere, hara o ronkay ngii nangude, yawna?»

¹² E ko haa honto non nedɗo hitti ɓuri baalii! Awa no dagii waɗugol ko moyyi pande jalaande fowteteende nden.»

¹³ Onsay o wi'i on nedɗo: «Fontu jungo maa ngon.» On fonti ngo, ngo selliri wa ngoya.

¹⁴ Onsay Fariisiyaabe ben yalti, fewjodi no ɓe warira mo.

Fii Kurkaadu ndu Alla Subii ndun

¹⁵ Bay Iisaa faamii nden ebboore mabbe, o iwi don. Buy jokki mo, o sellini be fow.

¹⁶ O yamiri be wota be fejnin fii makko,

¹⁷ fii no ko daaliranoo annabi Isaaya kon laatora, wonde:

¹⁸ «E hino kurkaadu an ndu mi subii ndun,
on yidaado an mo mi weltori.

Mi waday Ruuhu an on e makko,
o fejninanoya leyyi din peewal ngal.

¹⁹ O yeddondiroytaa e godfo, o sonkoytaa,
e hay gooto nanoytaa hito makko ka ballaje.

²⁰ O heloytaa kudol bayyungol,
o roccinoytaa sarbu wondo e suurude,
haa o folna peewal ngal.

²¹ Onsay leyyi din tanyinoroyay innde makko nden.»^Z

Fii no Iisaa Jaabori Toope de O Toojaa

(Mrk. 3.22-30; Luk. 11.14-23)

²² Bawto dun be addani mo mo jinna nangi, tawi on ko mboboojo bundo,
o sellini mo. Onsay on mboboojo wowli, yi'i.

²³ Tawi dun on naldini jamaa on fota, be wi'i: «Taw si ko oo woni
*Almasiihu mo Daawuuda?»

²⁴ Bay Fariisiyaabe ben nanii dun, be wi'i: «Oo nedfo ko e innde
*Balzabuula lando jinnaaji din tun o woni radorde jinnaaji din!»

²⁵ Nde tawnoo Iisaa no andi ko be miiiji, o wi'i be: «Kala laamateeri
liddondirndi, kayri tigi ndi caabay. E kala saare maa suudu, si liddondirii
kapun tigi, haray waawataa tabitude.

²⁶ Si tawii non Ibuliisa radfike Ibuliisa, o liddike hoore makko kanko tigi.
Haray ko honno laamateeri makko ndin tabirta?

²⁷ Si tawii non min ko tippude e Balzabuula mi woni radorde jinnaaji
din, haray be mon ben non ko tippude e hombo woni di radorde? Ko dun
wadi si kambe tigi be naawoyay on.

²⁸ Kono si tawii ko tippude e Ruuhu Alla on mi woni radorde jinnaaji
din, haray *laamu Alla ngun arii haa e mon.

²⁹ «Maa ko honno godfo waawirta naatude e nder suudu nedfo
dolnudo, mooba keyeeji on din, ado o habbude on nedfo dolnudo taho.
Ko onsay doo o waawata moobude ko woni ka suudu on kon.

³⁰ Awa, kala mo aldaa e an haray ko gapo an, awa kadi kala mo wallataa
lan moobitude haray ko saakoowo.

³¹ «Ko dun wadi si mi wi'ay on, kala junuubu maa hoyre yaafante yimbe
ben, kono hoyre hoynudo Ruuhu Alla on yaafetaake few.

³² Kala wowludo Bii-Aaden on ko boni, no ara ka yaafanee. Kono kala
wowludo *Ruuhu Seniido on ko boni, o yaafantaake e oo aduna fewndiido
doo, e aroyoowo on kadi.»

Misal Yettaangal e Leggal e Bibbe Mun

(Luk. 6.43-45)

³³ «Si leggal no moyyi, haray bibbe maggal on no moyyi. Si leggal
moyyaa, haray bibbe maggal on moyyaa. Ko fii leggal kala no anditiree
bibbe mun ben.

³⁴ Ko onon yo iwdi kuura! Ko honno wowlirton ko moyyi, hara ko on
bonbe? Ko fii ko ko heewi e bernde woo hunduko wowlata.

³⁵ Neddo moyyo on yaltinay moyyere ka moyyuki mun, neddo bonfo on kadi yaltina bonki ka bonki mun.

³⁶ Awa mi andinii on, pande naawoore nden yimbe ben hasborte kala kongudi mehi di be wowlaynoo.

³⁷ Ko fii ko kongudi maa din naawirtefaa feewudo maa bonfo.»

Fii no Iisaa Tororaa Wafugol Maande

(Mrk. 8.11-12; Luk. 11.29-32)

³⁸ Onsay wobbe e jannoobe fii Sariya on e Fariisiyaabe ben yetti haala kan, wi'i: «Karamoko, meden faalaa yo a wadan men maande hawniinde, men y'a.»

³⁹ O jaabii be, o wi'i: «Jamaanu bonngu jinoowu no dabba maande, kono ngu jonnetaa ke maande si hinaa sifa ndee nde annabi Yuunusa.

⁴⁰ Ko fii ko wano Yuunusa wonirnoo ka nder reedu lingii njanii ngin non balde tati^a, ko wano non Bii-Aaden on wonirta ka nder leydi balde tati.

⁴¹ Awa kadi pande naawoore nden, nde yimbe nguu jamaanu doo no paawee woo, yimbe *Niinawa ben kadi immoyto, paawoya be sabu kon ko be hedinoo ngun waaju Yuunusa, be tuubi, hara-le burfo Yuunusa no doo.

⁴² Nande naawoore nden, nde yimbe nguu jamaanu doo no paawee woo, onsay oo debbo laaminoo do ndii leydi hikkorndi ka sengo paamo immoyto, paawoya be sabu iwugol mo haa ka kattudi leyde, ara heditoo ngun faamu Sulaymaana, hara-le burfo Sulaymaana no doo.

⁴³ «Nde jinnawii yalti e neddo woo, ngii hammiray ka wulaa, hara hingii dabba nokkuure fowtorde. Si ngii tawii ngii hebaali,

⁴⁴ ngii wi'ay: <Yo mi yiltito ka suudu ka mi iwnoo don.> Nde ngii hewtiti, ngii tawa ndun suudu fittaama labbinaama.

⁴⁵ Onsay ngii yahay, ngii dabboya jinnaaji jeedidi burdi ngii hunyude, di naata don, di hoda. Onsay sakkitorde on neddo buray aranun dun bonude. Ko wano non woniranta nguu jamaanu bonngu.»

Fii Beynguure Iisaa nden

(Mrk. 3.31-35; Luk. 8.19-21)

⁴⁶ E nder ko Iisaa yewtata jamaa on kon, tawi yumma makko e yumma-gootoobe makko ben no darii ka yaasi, no faalaa yiidude e makko.

⁴⁷ Onsay goddo wi'i mo: «Yumma mon e yumma-gootoobe mon ben no darii ka yaasi, hibe faalaa on yewtude.»

⁴⁸ Kono Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko hombo woni yumma an e ko hombe woni yumma-gootoobe an ben?»

⁴⁹ Onsay o sappii taalibaabe makko ben, o wi'i: «E hino yumma an e yumma-gootoobe an ben.

⁵⁰ Ko fii kala wafudo faale Ben an Wondo ka kammu on, haray ko on woni yumma-gooto an on e bandiraawo an on e yumma an.»

13

Misal Yettaangal e Remoowo

(Mrk. 4.1-20; Luk. 8.4-15)

¹ Nden pande Iisaa yalti ka suudu, o joofoyii ka daande weendu.

² Hakkee ko jamaa moobinoo do takko makko on duudi, o bakii e laakun, o joodii, tawi jamaa on fow kapun no ka daande weendu.

³ O yewtiri be piiji buy mise, o wi'i: «Ko remoowo yaltunoo sankugol.

⁴ E nder ko o sankata kon, gabbe goo yani ka d'atal, colli d'in ari modi de.

⁵ Godde den yani e hoore kaaye, ka leydi duudaa. De fudi heja sabu deflugol leydi ndin.

⁶ Bay naange ngen yaltii, de sumi, de yoori, sabu angal ka dadi d'in siɗoo.

⁷ Godde goo kadi yani ka sooyoore, de fufidi e mayre, sooyoore nden modi de.

⁸ Godde goo yani ka leydi moyyiri. De fudi, de rimi, cawti goo gabbe teemedere, cawti goo gabbe cappande jeegoo, cawti goo gabbe cappande tati.

⁹ Mo no mari noppi yo nanu!»

¹⁰ Onsay taalibaabe ben badii mo, wi'i: «Ko fii hondun yewtiranton be mise?»

¹¹ Iisaa jaabii be, wi'i: «Onon on yedfaama andugol gundooji laamu kammu ngun, kono kambe be yedfaaka d'un.

¹² Ko fii ko mardo beydantee haa duuda, kono mo maraa on jabitante hay yeru ko o mari kon.

¹³ Ko wadi si mido yewtirde be mise, ko bay hiɓe ndaara, kono be yi'ataa, hiɓe jentoo, kono be nanataa, be faamataa.

¹⁴ Fii ko Alla longinnoo Isaaya kon no laatora e mabbe, wonde:

«Pellet hidon nana,
kono on faamataa few.

Pellet hidon ndaara,
kono on yi'ataa few.

¹⁵ Ko fii deɓe berde oo jamaa wonii yoorude.

Be uddii noppi mabbe d'in,
awa kadi be ombii gite den,
sakko be yiira gite mabbe den,
maa be nanira noppi mabbe d'in,
maa be faamira berde mabbe den,
haa be tuuba, mi sellina be.»^b

¹⁶ «Onon non, gite mon den malii ko fii hide yi'ude, noppi mon d'in malii ko fii hid'i nanude.

¹⁷ Ko fii ka haqiiqa mi andinii on, annabaabe e feewuɓe buy faalano yi'ude koo ko wondon yi'ude, kono be yi'aali. Be faalano kadi nanude koo ko wondon nanude, kono be nanaali.

¹⁸ «Kono onon, hefee firo ngal misal remoowo on.

¹⁹ Nde goddo hedii daalol *laamu Alla ngun, ronki ngol faamude, bonɗo on aray, itta ko aawaa kon ka bernde makko. Dun no wa'i wa nde awdi sankaaɗi ndin saami ka d'atal.

²⁰ Nde awdi sankaaɗi ndin saami ka kaaye, d'un no wa'i wa nde goddo nani daalol ngol, o jaba ngol heja e nder weltaare.

²¹ Kono o alaa d'adi, ko fii hinaa o tabitudo. Nde satteendeeji maa cukkeede aroyi sabu jokkugol makko daalol ngol, o tertoto kisan.

²² Nde awdi sankaaɗi ndin saami ka sooyoore, d'un no wa'i wa nde goddo nani daalol ngol, hara ngol rimataa e makko ko fii haray ngol modiraama anndeeji aduna e fayniro jawle.

²³ Nde awdi sankaaɗi ndin saami ka leydi moyyiri, d'un no wa'i wa nde goddo nani daalol ngol, faami, ngol rimi e makko, wobbe ben laabi

^b 13:15 13.15 Isa. 6.9-10

teemedere, wobbe ben laabi cappande jeegoo, beya ben laabi cappande tati.»

Misal Yettaangal e Gajo Sankoowo Kenkesama

²⁴ Iisaa addani be misal goo kadi, o wi'i be: «Laamu kammu ngun no wa'i wa nde aaden sanki awdi moyyiri e ngesa mun.

²⁵ Kono wa ko yimbe ben daanii, gajo makko on ari, sanki kenkesama ka ngesa makko ngawri, o yahi.

²⁶ Bay wonii ngawri ndin fudii haa mawnii sawtii, kenkesama on kadi yaltiti.

²⁷ «Kurkaaduube jom suudu ndun ari, wi'i mo: «Jom amen, e hinaa awdi moyyiri sankudon ka ngesa mon? E hara ko honto oo kenkesama iwri?»

²⁸ «O jaabii be, o wi'i: «Ko gajo wadi dun.»

«Onsay kurkaaduube ben wi'i mo: «Hidon faalaa yo men yahu men boroya dun?»

²⁹ «O jaabii be: «Oo'o, fii wota on boror ngawri ndin nde hidon bora kenkesama on.

³⁰ Accee di njandida haa ka baagol. Si baagol ngol fewndike, mi wi'ay wa'oo be ben yo be boru taho kenkesama on, be habbira ba'e ba'e fii ko sunnee, be mooba ngawri ndin ka tumusuuje an.» »

Misal Yettaangal e Abbere Bene

(Mrk. 4.30-32; Luk. 13.18-19)

³¹ Iisaa addani be misal goo kadi, o wi'i be: «Laamu kammu ngun no wa'i wa abbere bene, nde godfo yetti, aawi e ngesa mun.

³² Pellet, ko nden buri fandude e ko aawetee kon fow, kono nde nde fufi, haray ko nden buri mawnude kala ko tutete e naakoo, nde wonta legal haa ka tawata colli din ka weeyo aray, hoda e caldi maggal on.»

Misal Yettaangal e Lewen

(Luk. 13.20-21)

³³ Iisaa addani be ngal misal doo kadi, o wi'i be: «Laamu kammu ngun no wa'i wa lewen mo debbo yetti, jillindiri e sariyaare tati condi farin, o piya dun, on lewen wona sabu dun fow yura.»

³⁴ Iisaa yewtiri dun jamaa on mise. O yewtirtaano be si wonaa mise,

³⁵ fii no ko daaliranoo annabaajo on kon laatora, wonde:

«Mi udditay hunduko an kon fii yewtirgol mise,
mi fejnina piiji suudinoodi gila ka fufdfoode.»^c

Firo Misal Yettaangal e Kenkesama

³⁶ Onsay Iisaa acci don jamaa on, o naati ka suudu. Taalibaa be makko ben badii mo, be wi'i: «Sifanee men ngal misal kenkesama ka ngesa.»

³⁷ O jaabii be, o wi'i: «Sankudo awdi moyyiri on ko *Bii-Aaden on.

³⁸ Ngesa mban ko aduna on. Awdi moyyiri ndin, ko ben woni bibbe laamateeri ndin. Kenkesama on non ko ben woni bibbe bonfo on.

³⁹ Gajo sankudo kenkesama on, ko on woni Ibuliisa. Baagol ngol non ko lannoode aduna on, wa'oo be ben ko ben woni malaa'ikaabe ben.

⁴⁰ Wano kenkesama on borirtee non fii bugegol ka yiite, ko non woniroyta nde aduna on lanni.

⁴¹ Bii-Aaden on imminoyay malaa'ikaabe mun ben ko suuta e nder laamateeri makko ndin fegginaay be ben fow e wadfoobe ko boni ben,

⁴² ƒe bugoo ƒe ka nder beembal yiite ka wullaandu e ƚatindiro ƚiye woni ton.

⁴³ Kono feewube ƒen jalbiroyay wa naange ka nder laamateeri Ben mabbe. Mo no mari noppi, yo nanu!»

Mise Ebbindiraafe e Laamu Alla ngun

⁴⁴ Iisaa wi'i kadi: «Laamu kammu ngun no wa'i wa keyee suufiido e nder ngesa mo neddo goo arata yi'a suufa. E nder weltaare makko nden o yaha, o yeeya kala ko o jogii, o sooda mban ngesa.

⁴⁵ «Laamu kammu ngun no wa'i kadi wa njulaajo wondo dabbude lambiri.

⁴⁶ Bay o yi'ii satta-cogguure, o yahi, o yeeyiti kala ko o jeynoo, o soodi nde.

⁴⁷ «Laamu kammu ngun no wa'i kadi wa *jalaaji bugaafi e nder maayo, moobi noone liyyi fow.

⁴⁸ Bay di heewii, di poodaa ka pecten, joodaa. Moyyi din yettaa wattaa ka miranji, bondi din bugaa.

⁴⁹ Ko non kadi woniroyta nde aduna on lanni. Malaa'ikaabe ƒen yahoyay sendindira bonbe ƒen e moyyube ƒen.

⁵⁰ Be bugoo bonbe ƒen ka beembal yiite ka wullaandu e ƚatindiro ƚiye woni ton.

⁵¹ «E hara on faamii dun fow?»

Be jaabii: «Hiyyii!»

⁵² O wi'i ƒe kadi: «Ko dun wadi, kala jannoowo jamaa on fii Sariya on, si no jannaa fii laamu kammu ngun, no wa'i wa nde jom suudu no yaltina e nder marga mun keyeeji kesi e kidfi.»

⁵³ Bay wonii Iisaa gaynii dee mise, o iwi don.

Fii no ƒe Naasirata ƒen Yawori Iisaa

(Mrk. 6.1-6; Luk. 4.16-30)

⁵⁴ Iisaa yahi ka o ne'aa don, dun ko Naasirata, o woni e waajagol ka nder juulirde mabbe. Dun ƚaldini ƒe haa ƒe wi'i: «Ko honto nguu faamu e dii kaawakeeji moyyi iwrani mo?»

⁵⁵ E hinaa fiidfo minisiyeejo on nii? Hinaa yumma makko wi'etee Mariyama? E hara neene-gootoobe makko ƒen hinaa Yaaquuba e Yuusufu e Sim'uunu e Yuudu?

⁵⁶ E hinaa bandiraabe makko ƒen fow no wondi e men? E hara ko honto dun fow iwrani mo?»

⁵⁷ Dun hadi ƒe gomdingol mo.

Kono Iisaa wi'i ƒe: «Annabaajo ko ka leydi mun tun e ka ƒeynguure mun yawaa.»

⁵⁸ Laatii o wadaali don kaawakeeji moyyi buy sabu angal gomdinal mabbe ngal.

14

Fii no Yaayaa Wariraa

(Mrk. 6.14-29; Luk. 9.7-9)

¹ Ko e on saa'i don, *Heroodu lando diiwal Jaliilu ngal nani fii Iisaa no wolee.

² O wi'i kurkaaduufe makko ƒen: «Ko Yaayaa lootaynoofo maande tuubuubuyee on nii! O immitike e hakkunde maybe ƒen! Ko dun wadi si himo mari bawgal wadugol kaawakeeji moyyi!»

³ Ko Heroodu wi'irnoo d'un ko bay hari o nangiino Yaayaa, o jolkii mo, o wadii e kaso sabu oo debbo wi'eteedo Heroodiyya, beyngu Filiipu, yumma-gooto makko on nun kanko Heroodu,

⁴ ko fii hari Yaayaa wi'ii mo kanko Heroodu wonde daganaaki mo ka o yetta on debbo.

⁵ O faalaa mo warude, kono o huli jamaa on, ko fii hari hiibe jogori Yaayaa wa annabaajo.

⁶ Kono e nder jalaande anditugol jibineede makko nden kanko Heroodu, jiwo Heroodiyya on ami e hakkunde saatinaabe ben. Dun weli Heroodu

⁷ haa o fodi on jiwo e hoore woondoore wonde o wad'anay mo kala ko o torii mo fewndo d'on.

⁸ Tippude e ko yumma makko kanko jiwo on lowi mo kon, on jiwo wi'i: «Jonnan d'oo hoore Yaayaa lootoowo maande tuubuubuyee on nden, hara hinde tumbaa e miran.»

⁹ Onsay lando on aani. Kono sabu woondooje makko d'en, e be o saatinnoo ben, o yamiri yo nde jonne mo.

¹⁰ O immiini ko tayoya hoore Yaayaa nden ka kaso,

¹¹ nde addaa e miran, d'un jonnaa jiwo on, kanko kadi o nabani nde yumma makko.

¹² Onsay taalibaabe Yaayaa ben ari, yetti furee makko on, surroyi. Be yahi, be humpitoyi Iisaa.

Fii no Iisaa Namminiri Yimbe Guluuje Njowo
(Mrk. 6.30-44; Luk. 9.10-17; Yhn. 6.1-14)

¹³ Bay Iisaa nanii d'un, o iwi d'on e laana ndiyan, kanko tun o yahi e nokkuure wulfinnde. Jamaa on humpitii d'un, be iwi ka ca'e, be seppi, be jokki mo.

¹⁴ Bay o iwii ka laana, o yi'i jamaa moolanaado, o yurmaa be, o pawndi pawbe wonnoobe d'on ben.

¹⁵ Bay nibbii, taalibaabe ben fadii mo, wi'i: «Doo ko nokkuure wulfinnde nii, nallal ngal poodike. Accitee jamaa on, be yaha ka kofooli, be dabba ko be naama.»

¹⁶ Iisaa jaabii be, wi'i: «Jaraa ka be yaha. Onon tigi okkoree be ko be naama.»

¹⁷ Kono be wi'i mo: «Ko bireediije jowi e liyyi d'idi pet men mari d'oo!»

¹⁸ Kanko kadi o wi'i be: «Addanee lan dundoo.»

¹⁹ Onsay o yamiri jamaaji d'in yo be joodo ka hufo. O yetti bireediije den jowi e liyyi d'in d'idi, o banti gite den, o fewtini ka kammu. O du'ii, o tayiti bireedi on, o jonni taalibaabe ben, taalibaabe ben hewtini jamaa on.

²⁰ Fow naami haa haari. Be moobiti debeeje sappoo e d'idi tew kunte ko lutti.

²¹ Tawi ben naamu be ko wa be worbe guluuje njowo, hara rewbe e faybe lintaa.

Fii no Iisaa Seppiri ka hoore Ndiyan
(Mrk. 6.45-52; Yhn. 6.16-21)

²² Bawto d'un kisan, Iisaa yamiri taalibaabe mun ben yo be bako ka laana, be hikkoo yeeso makko, be lumba gada fewndo o yiltata jamaa on.

²³ Bay wonii o yiltii be, o yawi ka fello fii juulugol toroo ka weddii. Bay nibbii, tawi ko kanko tun woni d'on.

²⁴ Tawi laana kan wofɗitorii leydi ndin wa palandɗe teemedɗe, awa kadi morloode ndiyan ɗan no piyaade e makka, ko fii hari hika tiindondiri e hendu ndun.

²⁵ Ka subaka, Iisaa sutori e maɓɓe, himo seppa ka hoore ndiyan.

²⁶ Bay taalibaabe ben yi'i himo seppa ka hoore ndiyan, ɓe huli, ɓe wi'i: «Ko mbeelu!» E nder kulol maɓɓe ngol ɓe sonki.

²⁷ Iisaa wi'i ɓe kisan: «Hoolee, ko min nii! Wota on hulu!»

²⁸ Onsay Petruusu jaabii mo, wi'i: «Si tawii ko onon, yo Koohoojo, yamiree lan yo mi rewu ka hoore ndiyan, mi yaha ka wondon ton.»

²⁹ Iisaa wi'i mo: «Aru!»

Onsay Petruusu tippii ka laana, o seppi ka hoore ndiyan, o yahi fottoygol e Iisaa.

³⁰ Kono bay o yi'i ko hendu ndun tiidi kon, o huli. Tun o fudɗii mutude, o sonki, o wi'i: «Dandee lan, yo Koohoojo!»

³¹ Iisaa fonti jungo mun ngon, nangi mo, o wi'i: «Ko an yo fanda-gomɗinaljo, ko hondun sikkitantodaa?»

³² Onsay ɓe yawi ka laana, hendu ndun deyyiti.

³³ Wonnoobe ka laana ben sujani mo, wi'i: «Ka haqqiqa, ko a *Bidɗo Alla!»

³⁴ Bay ɓe gaynii lumbude weendu ndun, ɓe hewti Jaani-Saarata.

³⁵ Yimɓe nden nokkuure anditi Iisaa, ɓe nuli e baŋɓeeji ɗon ɗin fow. Be addani mo pawɓe ɓen fow,

³⁶ ɓe jeeji mo yo o newnan ɓe tun ɓe meema kombol dolokke makko on, onsay meemunooɓe mo ɓen fow ndikki.

15

Fii Fariisiyaabe ɓen e Aadaaji mun ɗin (Mrk. 7.1-23)

¹ Onsay *Fariisiyaabe e jannoobe fii Sariya on iwri Yerusalaam, ari tawi Iisaa, ɓe landii mo, ɓe wi'i:

² «Ko fii hondun taalibaabe maa ɓen jaggitanta naamuuji mawɓe ɓen? Ko fii ɓe soofotaako nde hiɓe jaama.»

³ O jaabii ɓe, o wi'i: «Onon non ko hondun jaggitanton yamirooje Alla ɗen sabu naamuuji mon ɗin?»

⁴ Ko fii Allaahu on no daali: «Teddin yumma maa e ben maa»,^d awa kadi: «on mo huɗi ben mun maa yumma mun donkinirte mayde.»^d

⁵ Kono onon, hidon wi'a wonde kala wi'udɗo ben mun maa yumma mun: «mi yedii Alla ko mi nafiraynoo on kon»,

⁶ haray fawaaki ontigi wallugol ben mun maa yumma mun. Si ko nii, haray on mehindinii daaluyee Alla on sabu naamu mon on.

⁷ Ko onon yo faasiqiiɓe, Isaaya no haalunoo ko Alla longini mo fii mon moyya, o wi'i:

⁸ «Oo jamaa ko ka toni mun woni lan mawninde,

kono ɓeɗɗe maɓɓe ɗen no wofɗondiri e an fota.

⁹ Ko e nder meere ɓe woni lan rewude,

janndeeji ɗi ɓe woni jannude ɗin ko ɗi yimɓe ɓen sinci.»^e

¹⁰ Onsay Iisaa noddi jamaa on e makko, o wi'i ɓe: «Hedee, faamon.

¹¹ Hinaa ko naatiri ka hunduko tuuninta nedɗo, kono ko ko yaltirta ka hunduko kon tuuninta nedɗo.»

12 Onsay taalibaabe makko ben badii mo, wi'i: «Hidon andi Fariisiyaabe ben mettini sabu nanugol ngol kongol?»

13 O jaabii be, o wi'i: «Kala ko tutaa, ko tawi hinaa Ben an Kammuyankeejo on tuti, borete.

14 Tertee be, ko bumbe woni dowude bumbe. Si bundo non dowii bundo, be didoo non be yanay e nder ngayka.»

15 Petruusu yetti haala kan, wi'i: «Sifanee men fii ngal misal.»

16 Iisaa wi'i mo: «E onon kadi haa jooni ko on be alaa faamu?»

17 E on andaa kala ko naati ka hunduko ko ka nder reedu yahata, bawto dun hawkoyee ka weddii?

18 Kono ko yaltiri ka hunduko kon ko ka bernde iwri, e ko dun-le tuuninta neddo.

19 Ko fii, ko e nder bernde neddo mijooji bonfi yaltata, kapun e waruhoore e jinaa e cagayaagal e nguyka e seeditagol fenaande e hoyre.

20 Ko dun woni ko tuuninta neddo. Kono jaamugol hara soodaaki, dun tuunintaa neddo.»

Fii no Debbo Kanaaniyankeejo on Gomd'iniri

(Mrk. 7.24-30)

21 Bay Iisaa iwii e nden nokkuure, o yahi e ndii leydi dee ca'e Tiiri e Siduuna.

22 Tun, debbo Kanaaniyankeejo hodudo don ari tawi mo, no ewnoo, wi'a: «Koohoojo, bii Daawuuda, yurminee lan! Jinna no tampini jiwo an on no hawnori!»

23 Laatii kanko Iisaa o jaabaaki mo hay kongol. Taalibaabe makko ben badii mo, wi'i: «Yiltee oo debbo, ko fii himo sonkude baawo men.»

24 O jaabii, o wi'i: «Ko fii ko baali suudu Isra'iila majjudi din tun mi addiraa.»

25 Kono kanko debbo on o ari, o jiccii yeeso makko e hoore himo wi'a: «Koohoojo, faabee lan!»

26 O jaabii debbo on, o wi'i: «Moyyaa ka bireedi paykoy koy yettee, buganee bareeji din.»

27 Debbo on jaabii: «Hiiyii, Koohoojo, kono hay bareeji din jaamay ko iwata ka taabal jom majji, saama kon.»

28 Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «Debbo, gomd'inal maa ngal no tiidi. Yo wonirane no faaliradaa non.» E on saa'i tigi jiwo makko on ndikki.

Fii no Iisaa Namminiri Yimbe Guluuje Nayo

(Mrk. 8.1-10)

29 Bay feyyii e dun, Iisaa iwi e nden nokkuure, o takkii sera *Weendu Jaliilu ndun. O yawoyi don e fello, o joodii.

30 Jamaa moolanaado kadi badii mo, wondude e boofooɓe e bumbe e layooɓe e pahidube-mbobidi e pawbe goo buy. Be wallini ben e ley koyde makko, o sellini be.

31 Bay jamaa on yi'ii pahidube-mbobidi ben wowlii, layooɓe ben kadi hettii cellal, boofooɓe ben yahii, bumbe ben yi'ii, be njalɗi, be mawnini Alla Isra'iilayankeeɓe ben.

32 Onsay Iisaa noddii taalibaabe mun ben, o wi'i: «Oo jamaa no yurmammi, wonii nii balde tati hiɓe wondi e an, be alaa ko be jaama. Mi faalaaka be yiltude hiɓe weelaa, sakkoo be lo'a ka laawol.»

33 Kono taalibaabe ben wi'i mo: «Ko honto men heɓata bireedi ko yonata oo jamaa doo fow e ndee nokkuure wulɗinnde?»

34 Iisaa landii be, wi'i: «Ko bireediije jelu mardon?»

Be jaabii mo, be wi'i: «Ko bireediije jeedifidi e likkoy tosokokoy seeda.»

³⁵ Onsay o torii jamaa on joodagol ka leydi.

³⁶ Bay o yettii bireediije den jeedifidi e liyyi dɪn, o jarnii Alla, o tayiti, o woni e jonnugol taalibaabe makko ben, taalibaabe ben kadi hewtini jamaa on.

³⁷ Fow jaami haa haari, moobitaa debееje jeedifidi tew ko luttii.

³⁸ Tawi ben jaamuɓe ko be worɓe guluuje nayo, hara rewɓe e fayɓe lintaa.

³⁹ Bawto dɪn o yilti jamaa on, o bakii e laana, o yahi e ndii leydi Magaduuna.

16

Fii no Iisaa Tororaa Hollugol Maande

(Mrk. 8.11-13; Luk. 12.54-56)

¹ Onsay *Fariisiyaabe ben e *Sadduusiyaabe ben ɓadii mo kanko Iisaa fii ndarndagol mo, be torii mo yo o hollu be maande iwrunde ka kammu.

² Iisaa jaabii ɓe, wi'i: «Kiikiide on wi'ay: <Yaasi on hentoto, fii ko kammu ngun wojji kon.>

³ Bimbi kadi wi'on: <Hande wundinay, ko fii kammu ngun no wojji ɓawli.> Hidon waawi faamude fii ko feɓi ka kammu kon, kono on waawataa faamude fii maandeeji saa'iiji dɪn?

⁴ Jamaanu bonngu jinoowu no ɗaɓɓa maande, kono ngu jonnetaake maande goo, si hinaa sifa ndee nde Yuunusa.» Onsay o acci ɓe dɪn, o yahi.

Fii <Lewen> Fariisiyaabe ben e Sadduusiyaabe ben

(Mrk. 8.14-21)

⁵ Ko ɓe lumbitata, taalibaabe ben yejjiti yettorde bireedi.

⁶ Iisaa wi'i ɓe: «Reenee fota e lewen Fariisiyaabe ben e Sadduusiyaabe ben!»

⁷ Taalibaabe ben wi'indiri: «Ko o wi'iri dɪn, ko fii en yettaali bireedi.»

⁸ Bay Iisaa andii dɪn, o wi'i ɓe: «Ko fii hondun wi'andon dɪn, onon ɓee fanda-gomɗinalɓe? Ko fii on yettaali bireedi?

⁹ Jaka on faamaali haa jooni, on anditaali fii bireediije jowi senditananoode worɓe guluuje njowo dɪn, e ko debееje jelu artirnodon ko luttii?

¹⁰ E bireediije dɪn jeedifidi senditananoode worɓe guluuje nayo dɪn, e yeru debееje ko artirnodon ko luttii?

¹¹ Ko honno woniri on faamaali wonde hinaa fii bireedi mi wowlani on? Kono reenee e lewen Fariisiyaabe ben e Sadduusiyaabe ben!»

¹² Onsay ɓe faami ko o inni yo ɓe reeno, ko e jannde Fariisiyaabe ben e Sadduusiyaabe ben, hinaa e lewen wafeteedo e bireedi.

Fii Qirritannde Petruusu nden

(Mrk. 8.27-30; Luk. 9.18-21)

¹³ Nde Iisaa naatunoo Seezariya-Filiipu, o landii taalibaabe makko ben ngal landal dɔo, o wi'i: «E wi'i yimɓe ɓen, ko hombo woni *Bii-Aaden on?»

¹⁴ Be jaabii mo, be wi'i: «Wɔɓɓe no wi'a ko onon woni Yaayaa lootaynoodo on, wɔɓɓe kadi no wi'a ko onon woni liliya, wɔɓɓe goo kadi no wi'a ko onon woni Yeremiiya maa godɗo goo e annabaabe ɓen.»

¹⁵ O wi'i ɓe: «Onon non wi'udon ko hombo woni lan min?»

¹⁶ Sim'uunu Petruusu jaabii mo wi'i: «Ko onon woni *Almasiihu on, on *Bid'do Alla Wuurud'o on!»

¹⁷ Iisaa yettiti haala kan, wi'i mo: «A malii, yo Sim'uunu mo Yuunusa, ko fii hinaa bandu e yiyan feppinan-maa d'un, kono ko Ben an, on Wond'o ka kammu.»

¹⁸ Min non mi wi'ii an Petruusu, ko a fetere.^f Ko e hoore ndee fetere mi darnata *moftal an ngal, hay doole jahannama foolataa ngal.

¹⁹ Awa kadi mi jonnoyte saabiije laamateeri kammu ngun: ko tonudaa ka leydi woo haray tonjaama ka kammu, ko jabudaa ka leydi woo haray jabaama ka kammu.»

²⁰ Onsay o yamiri taalibaabe ben, o tentini, wota be wowlan hay gooto wonde ko kanko woni Almasiihu on.

Fii Tampereji Iisaa d'in e Artugol makko ngol
(Mrk. 8.31-9.1; Luk. 9.22-27)

²¹ Gila nden pande, Iisaa fuddii hollude taalibaabe mun ben wonde ko bee o yaha Yerusalaam, o tampinoyee fota immorde e mawbe ben e hooreebe *yottinoobe sadaka ben e jannooebe fii Sariya on ben, o waree, o immintinoyee ka palaande tammere.

²² Onsay Petruusu pottini mo sera, o woni mo e felugol wi'a: «Yo Allaahu on reenu on, yo Koochojo, hara d'un hewtaali on!»

²³ Kono Iisaa yeyyitii, wi'i Petruusu: «Yilto baawo an, yo Ibuliisa, bay an ko a fegginoowo lan! Ko fii miijooji maa d'in hinaa di Alla, kono ko di yimbe ben!»

²⁴ Onsay Iisaa wi'i taalibaabe mun ben: «Kala faalaado jokkude lan, yo o hayfintino, o yetta *leggal makko altindiraangal ngal,^g o jokkammi.

²⁵ Kala faalaado dandude ngurndan mun, dan hayriray mo, kono kala non mo ngurndan mun hayriraa sabu an min, o hettay dan.

²⁶ E ko nafa hondun woodani neddo hebugol aduna on fow, hayra wonkii mun kin? Maa ko hondun neddo ittata fii sottugol wonkii mun kin?

²⁷ Ko fii Bii-Aaden on ardoyay e mangural Ben mun ngal, wondude e malaa'ikaabe mun ben, o jonnita mo kala njoddi kuude mun.

²⁸ Ka haqiiqa mi andinii on, no woodi wofbe e mon onon wonbe doo ben, be maayataa ado be yi'ude Bii-Aaden on no arda e laamu mun ngun.»

17

Fii Waylannde Mbaadi Iisaa ndin
(Mrk. 9.2-10; Luk. 9.28-36)

¹ Balde jeegoo bawto d'un, Iisaa yetti Petruusu e Yaaquuba e Yuuhanna neene-gooto Yaaquuba on, o nabi be kambe tun e hoore fello toowungo.

² Mbaadi makko ndin waylii yeeso mabbe, yeeso makko ngon jalbiri wa naange, concii makko d'in kadi rawniri wa ndaygu.

³ Muusaa e Iliiyya feepani be, tawi hibe yewtida e makko kanko Iisaa.

⁴ Onsay Petruusu yetti haala kan, o wi'i Iisaa: «Koochojo, no moyyi ka wonen doo. Si hidon faalaa toode mi darnay doo togooji tati, onon wonndu, Muusaa wonndu, Iliiyya kadi wonndu.»

^f 16:18 16.18 Ndee innde «Petruusu» no firi «fetere». ^g 16:24 16.24 «Yettugol leggal mun altindiraangal ngal» ko hebilagol jokkugol Iisaa haa maaya.

⁵ Wa fewndo ko o wowlata d'un, duulere jalbunde tippii buumi be. Onsay hawa yalti ka duulere, wi'i: «Oo doo ko Bid'do an yidaado, mo mi weltori on. Hefitee mo!»

⁶ Bay wonii kambe taalibaabe ben be nanii d'un, be hebi kulol tiidungol, be suuyi, be sujji.

⁷ Kono Iisaa badii, meemi be, o wi'i: «Immee! Wota on hulu!»

⁸ Onsay be banti gite den, be tawi be yi'itaali hay gooto, si hinaa Iisaa tun.

⁹ E nder ko be tippotoo kon ka fello, Iisaa yamiri be, wi'i: «Wota on wowlan hay gooto fii ko yi'udon kon, haa nde *Bii-Aaden on immintinaa e hakkunde maybe ben woo.»

¹⁰ Onsay taalibaabe ben landii mo, be wi'i: «Ko fii hondun jannooŋe fii Sariya on ben wi'anta wonde ko Iiliya haani arude taho?»

¹¹ O jaabii be, o wi'i: «Ko goonga Iiliya aray, wadditoo fow.

¹² Kono mi andinii on Iiliya ariino, kono be anditaali mo, be wadiri mo no be faaliraa non. Ko wano non kadi be tampinirta Bii-Aaden on.»

¹³ Onsay taalibaabe ben faami wonde ko fii Yaayaa lootaynoodo maande tuubuubuyee on o yewti be.

Fii no Paykun Jinnaakun Selliniraa
(Mrk. 9.14-29; Luk. 9.37-43)

¹⁴ Bay wonii be hewtii takko jamaa on, onsay gorko goo ari jiccii yeeso Iisaa, o wi'i:

¹⁵ «Koohoojo, yurminee bid'do an on. Ko o iirotoodo, himo tampi fota. Soono woo o yanay ka yiite e ka ndiyan.

¹⁶ Mi addii mo ka taalibaabe mon ben, kono be waawaali mo jawndude.»

¹⁷ Iisaa jaabii, wi'i: «Onon ko on jamaanu boyliingu ngu gomdinaa. Ko haa honde tuma mi wondata e mon? E ko haa honde tuma mi mupjantoo on? Addanee lan mo doo.»

¹⁸ Iisaa tonjani jinnawii ngin, ngii yalti e paykun kun, kun ndikki e on saa'i tigi.

¹⁹ Onsay taalibaabe ben gundii Iisaa, wi'i mo: «Ko fii hondun menen men waawaali radaade ngii jinnawii?»

²⁰ Iisaa jaabii be, wi'i: «Ko sabu ko gomdinal mon ngal fand'i kon. Ko fii ka haqiiqa mi andinii on, hay si tawii gomdinal mon ngal no fota e abbere bene, si on wi'iino ngoo fello: «Iwu doo!», ngo iwayno. Harayno hay huunde alaa ko ronkaynoŋon.

²¹ Kono sifa ngii jinnawii, ko toraare Alla e hoorugol tun yaltinta ngii.»

Fii Mayde Iisaa nden e Ummutal Makko ngal
(Mrk. 9.30-32; Luk. 9.43-45)

²² Nande goo tawi Iisaa e taalibaabe mun ben no mottondiri Jaliilu, o wi'i be: «Bii-Aaden on wattete e juude yimbe ben,

²³ be wara mo, ka jalaande tammere o immintinoyee.» Dun aanini be fota.

Fii Yobugol Sagalle Juulirde Mawnde nden

²⁴ Fewndo ko be naatata Kafernahuum, yantooŋe sagalle fii *juulirde mawnde nden ari, be tawi Petruusu, be landii mo, be wi'i: «E hara karamoko mon yobataa sagalle fii juulirde mawnde nden?»

²⁵ Kono o jaabii be, o wi'i: «Oo'o, be yobay!»

Bay wonii Petruusu naatii ka suudu, Iisaa attii mo landaade, o wi'i: «Sim'uunu, ko hondun sikkudaa? Ko hombo lambe leydi yantata sagalle? Ko bibbe maβbe ben kaa ko heddiibe ben?»

²⁶ O jaabii mo, o wi'i: «Ko heddiibe ben.»

Iisaa wi'i mo: «Awa yobugol dun fawaaki bibbe ben kan.

²⁷ Kono fii wota en mettin berde ben yantooβe sagalle, yahu ka weendu, bugodaa ndolinwal maa ngal ka ndiyan, nangaa lingii adiingii modude ngin, udditaa hunduko maggii on, a taway ton tammaaru kaalisi ndu mbuudfi nay. Yettaa ndu, jonnaa ben yantooβe fii sagalle men den enen dido.»

18

Fii Burfo Teddude on ka Laamu Kammu

(Mrk. 9.33-37; Luk. 9.46-48)

¹ E on saa'i don taalibaabe ben hadii mo kanko Iisaa, be wi'i mo: «Ko hombo furi teddude ka laamu kammu ngun?»

² Onsay Iisaa noddi paykun, o jodfini kun hakkunde maβbe,

³ o wi'i: «Ka haqiiqa mi andinii on, si on waylaali jikku mon on, wa'on wa paykoy, on naatataa few ka laamu kammu.

⁴ Ko dun wadi, kala jippindo hoore mun, wa'i wa kun paykun doo, o wonay burfo teddude on ka laamu kammu.

⁵ Awa kadi kala jabudo paykun wa kun doo, e innde an, haray ko min tigi o jabi.

⁶ Kono on mo woni sabu feggingol gokkun e koy paykoy gomdinkoy lan, haray ko furi mo moyyande ko kolmbireede tuntere hayre, o bugee ka ndanka baharu.

⁷ «Bone wonanii oo aduna sabu dñi piiji fegginaydi. Ko fii bee pegge wada, kono bone wonanii on nedfo wondo sabu haa dun wadi!

⁸ Si tawii jungo maa ngon maa koyngal maa ngal wonay sabu ko feggin-maa, haray tayu de, bugodaa ka wodfiti-maa. Ko fii no buru-maa moyyande ka naataa ka ngurndan, hara ko a taya-jungoojo maa taya-koyngaljo, edii a jogaade koyde didi maa juude didi bugedaa ka yiite poomayankeewe.

⁹ Si tawii-le ko yiitere maa nden wonata sabu ko feggin-maa, haray awu nde, bugodaa ka wodfiti-maa. Ko fii no buru-maa moyyande ka naataa ka ngurndan hara ko mo a yiitere wootere, edii a jogaade gite didi, bugedaa ka yiite jahannama.»

Misal Yettaangal e Baalii Majjungii

(Luk. 15.1-7)

¹⁰ «Wota on hayfin hay gootun e koy paykoy. Ko fii mi andinii on, malaa'ikaabe makkoy on ka kammu no darii tabiti yeeso Ben an Wondo ka kammu on.

¹¹ Ko fii ko addi *Bii-Aaden on, ko fii dandugol majjube ben.

¹² «Ko hondun sikkudon? Si godfo no mari baali teemedere, si gootii e din majjii, e hara o accataa diya cappande jeenay e jeenay ka hoore fello, o dabbitoya ngiya majjungii?

¹³ Si o aru ngii e yiitude, ka haqiiqa mi andinii on, o weltoray ngii furi diya cappande jeenay e jeenay di majjaali.

¹⁴ Ko wano non, hinaa e sago Ben mon Wondo ka kammu on si gooto e bee faybe no majja.»

Fii Yaafondirgol e Yaafaneede

15 «Si musid̄do maa faw̄p̄ike e maa, yahu yiidaa e makko, hara ko an tun kanko tun. Si o jab̄anii ma, haray a hettii musid̄do maa on.

16 Kono si o jab̄anaali ma, haray d̄ab̄bu gooto maa d̄ido, wattidaa e maa, fii kala ko yewtaa yo jaawiroye kongud̄i seedeebe d̄ido maa tato.

17 Si o jab̄anaali bend̄on kadi, haray yeeto *moftal ngal. Si o jab̄anaali non moftal ngal kadi, haray yo o jogore wa mo gom̄d̄inaa maa wa yantiroowo sagalle janfa.

18 «Ko fii ka haq̄iqa mi andinii on, ko ton̄ud̄on ka leydi woo haray ton̄aama ka kammu, e ko jab̄ud̄on ka leydi woo haray jabaama ka kammu.

19 Ka haq̄iqa mi andinii on kadi, si d̄ido e hakkunde mon nanon̄dirii ka hoore leydi fii toragol kala ko woni, Ben an Wond̄o ka kammu on okkay be d̄un.

20 Ko fii ka d̄ido maa tato mottond̄iri e inn̄de an woo, haray mid̄o hakkunde maḅbe.»

21 Onsay Petruusu ḅadii, wi'i mo: «Koohoojo, ko haa laabi jelu mi haani yaafaade musid̄do an, si himo faw̄paade e an? Ko haa laabi jeed̄id̄i?»

22 Iisaa jaabii mo: «Mi wi'aali ma dey ko haa laabi jeed̄id̄i, kono ko haa cappande jeed̄id̄i laabi jeed̄id̄i.

23 Ko d̄un wad̄i, laamu kammu ngun no wa'i wa land̄o faalanood̄o yo jiyaabe mun hunito d̄un.

24 No on land̄o fud̄d̄onoo, be addani mo god̄do joganiido mo ujune kaalisi.

25 Nde taw̄noo alaa ko o yobira, jom makko yamiri yo o yeeyite, kanko e ḅeyngu makko e ḅib̄be makko ḅen e kala ko o joginoo, namaande nden yobe.

26 «Onsay jiyaado on suuyi ka leydi, jiccii yeeso makko, wi'i: <Koohoojo, mup̄anee lan, mi yobay on fow!»

27 Jom makko yurmaa mo, o yaafanii mo namaande nden, o acciti mo, o yahi.

28 «Ko on jiyaado yaltata d̄on, o yiidi e d̄immoojo makko goo, joganiido mo *dinaruuj̄i teemedere. O nangi mo, o d̄ed̄d̄i, e hoore himo wi'a: <Yoban ko joganid̄aa mi kon!»

29 On d̄immoojo makko yani e ley koyde makko, jeeji mo, wi'i: <Mup̄ano lan, mi yobete!»

30 Kono o jabaali. O nabi mo, o sokoyi haa o yoba mo ko o joganii mo kon.

31 Bay d̄immoobe makko ḅen yi'ii kon ko wad̄i, be aani fota, be yahi, be fillitanii jom maḅbe ko wad̄i kon fow.

32 «Onsay jom maḅbe nodd̄i on jiyaado, o wi'i mo: <Ko an, yo jiyaado bond̄o, mi yaafanike ma namaande maa nden fow, bay a jeejii lan.

33 An kadi a waawataano yurmeede d̄immoojo maa on, wano mi yurmira-maa non?»

34 Jom makko tikki, o wattidi mo e lettoobe ḅen haa nde o yobi ko o nawlii kon fow woo.

35 Ko nii Ben an Kammuyankeejo on wad̄irta on, si mo kala e mon yaafanaaki musid̄do mun on ka ḅernde mun.»

19

¹ Bay wonii Iisaa gaynii dīn yewtereeri, o iwi Jaliilu dōn, o ari ka seraaji diiwal Yahuuda gaḍa Yurdayniwol.

² Jamaa moolanaaḍo jokki mo. O sellini be dōn.

³ Onsay *Fariisiyaabe goo badii mo fii ndarndagol mo, be wi'i: «E hara no daganii godḍo accitugol beyngu mun fii ko woni woo?»

⁴ O jaabii be, o wi'i: «On jangaali wonde ka fudḍoode, Taguḍo on tagii be, o waḍi be gorko e debbo,

⁵ o daali: «Ko dūn waḍi si gorko selay ben mun e yumma mun, humoo e beyngu mun, onsay kambe diḍo be wona gooto.»^h

⁶ Dun haray hinna be diḍo hande kadi, kono ko gooto. Awa wota godḍo sendindir ko Alla hawtindiri kon.»

⁷ Kono Fariisiyaabe ben landii mo, wi'i: «Ko hondun non Muusaa yamirani accitoowo beyngu mun woo yo waḍan mo kaydi sertigal, si o accita mo?»

⁸ Kanko Iisaa o jaabii be, o wi'i: «Ko sabu cattal mon bernde ngal waḍi si Muusaa newnani on accitugol rewbe mon ben, kono ka fudḍoode hari hinna non.

⁹ Kono mi andinii on, kala accituḍo beyngu mun yetti godḍo goo, si wonaa hara on jeenu, haray ontigi jeenii.»

¹⁰ Onsay taalibaabe makko ben wi'i mo: «Si tawii ko nii woniri hakkunde gorko e debbo, haray nafa alaa himo tigga.»

¹¹ O jaabii be, o wi'i: «Wonaa fow jabata ngol kongol, kono ko yedfaabe dūn ben tun.

¹² Ko fii no woodi mayraabe hara ko hebidaabe e mun, no woodi wobbe kadi hara ko be bujaabe, no woodi wobbe kadi hara ko ruudiibe fii laamu kammu ngun. On waawuḍo jabude yo jabu!»

Fii no Iisaa Du'orani Paykoy koy

(Mrk. 10.13-16; Luk. 18.15-17)

¹³ Onsay yimbe ben addani mo paykoy, fii yo o *fawu juude makko dēn e makkoy, o du'anoo koy, kono taalibaabe ben toḗani ben.

¹⁴ Iisaa wi'i: «Tertee paykoy koy, wota on haḍu koy arugol e an, ko fii laamu kammu ngun ko sifa makkoy wonani.»

¹⁵ Onsay o fawi juude makko dēn e makkoy, o du'anii koy, o iwi dōn.

Fii Suka Galo on

(Mrk. 10.17-31; Luk. 18.18-30)

¹⁶ Godḍo goo kadi badii Iisaa, wi'i mo: «Karamoko, hara ko hondun e ko moyyi mi haani waḍude fii yo mi heboy *ngurndan poomayankejan dan?»

¹⁷ Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko fii hondun landortaa mi fii ko moyyi kon? Ko gooto pet moyyi. Si hiḍa faalaa naatude aljanna, dofto yamirooje dēn.»

¹⁸ O jaabii: «Honde?»

Iisaa jaabii mo: «Wota a ittu hoore, wota a jeenu, wota a seedito fenaande, wota a wujju,

¹⁹ teddiinaa kadi yumma maa e ben maaⁱ, yidīraa jokondo maa on wano yidīrdaa hoore maa non.»^j

²⁰ On suka wi'i mo: «Miḍo waḍude dūn fow. E hara ko hondun ḥakkanimmi kadi?»

²¹ Iisaa wi'i mo: «Si hida faalaa wonude timmufo, yahu yeeyitaa ko marda kon, okkaa misikinbe ben, dun wonanoyte keyee ka kammuuli, onsay araa jokkaa mi.»

²² Bay on suka nanii din kongudi, o yahi himo aani, ko fii hari himo aldi fota.

Fii Accube ko Jeyi kon fow, Jokki Iisaa

²³ Onsay Iisaa wi'i taalibaabe mun ben: «Ka haqiiqa mi andinii on, no sattani jom jawle ka o naata ka laamu kammu.

²⁴ Mi andinii on kadi, no furi weebande ngelooaba ka mba rewa e wuddere meselal edii ka jom jawle naata ka *laamu Alla.»

²⁵ Bay taalibaabe ben nanii dun, be njaldi fota, be wi'i: «E hara ko hombo dandoytee?»

²⁶ Iisaa ndaari be, wi'i: «Dun waawantaako nefdanke, kono fow no waawanoo Alla.»

²⁷ Onsay Petruusu yetti haala kan, wi'i mo: «Awa e hino, men accii ko men jeyi kon fow, men jokkii on. Ko honno non woniranoyta men?»

²⁸ Iisaa jaabii be, wi'i: «Ka haqiiqa mi andinii on, nde *Bii-Aaden on joodfii ka jullere mun laamu darjunde, tuma nde kala huunde no heydintinee, onon jokkunooabe lan ben kadi, on joodfoyto e julle laamu sappoo e didi, laamoyodon *bolondaaji Isra'ila din sappoo e didi.

²⁹ Awa kadi kala accudo suudu mun ndun e musibbe mun ben e bandiraabe mun ben e yumma mun e ben mun e sibbe mun ben e gese mun den sabu innde an nden, o heboyay ko furi dun laabi teemedere ka aduna doo, o ronoyay kadi ngurndan poomayankejan dan.

³⁰ Kono wonbe yeeso buy wontiroyay baawo, baawooabe ben wontiroya yeeso.»

20

Misal Yettaangal e Jom Ngesa e Golloobe mun

¹ «Ko fii laamu kammu ngun no wa'i wa jom galle, yaltudo bimbi law fii yettugol golloobe ko golla ka ngesa mun *wiiju.

² Be fotti e njoddi, jallal kala *dinaruuru. Onsay o immiini be ka ngesa makko wiiju.

³ O yaltoyi ka walluhaa, o yi'i wobbe ka fottirde, tawi ben alaa wafude hay huunde.

⁴ O wi'i ben: «Onon kadi yahee ka ngesa an wiiju, mi yobiray on no haaniri.» Ben yahi.

⁵ O yaltoyi kadi ka ado fanaa e ka baawo fanaa, o wafiri wano non.

⁶ O yaltoyi kadi ka alansaraa, o tawi wobbe ka fottirde kadi, o wi'i ben: «Ko fii hondun jallandon doo, hay huunde on alaa wafude?»

⁷ Ben jaabii mo, be wi'i: «Ko fii men hebaali golle.» O wi'i ben kadi: «Awa, yahee ka ngesa an wiiju.»

⁸ «Bay nibbii, jom ngesa wiiju mban wi'i mbatulaajo mun on: «Noddu golloobe ben, yobaa be njoddi mabbe ndin. Fud'oraaya yettaabe sakkitorun ben, sakkitoraa adaabe yetteede ben.»

⁹ Yettaabe ka alansaraa ben ari, mo kala e mabbe hendii dinaruuru.

¹⁰ Attaabe yetteede ben kadi ari, e hoore no sikka hebay ko furi dun. Kono kambe kadi mo bee e mabbe hendii dinaruuru.

¹¹ Bay be hendike, be nurnurti jom galle on,

¹² be wi'i: «Bee sakkitiibe arude ko saa'i gooto pet golli! A fonnii be e amen, menen bee tudiiibe yangi e nguleendi jallal ngal peetu?»

13 O jaabii godfo e maŕbe, o wi'i: «Njaatigi an, mi janfaaki ma, hinaa en fottuno dinaruuru?»

14 Yettu ko maa kon, yahaa. Ko e yidi an wadi si mido jonnude sakkitiido arude on wa ko maa kon.

15 E hara mi newnanaaka wadrigol ko mi jeyi kon no mi faaliraa woo? Kaa ko fii mido moyyi ndaarirtaa mi gite bonde?»

16 «Ko wano nii kadi baawoobe ben wontiroyta yeeso, yeesoobe ben kadi wontiroya baawo.»

Fii ko Saatii Heboyde Iisaa kon
(Mrk. 10.32-34; Luk. 18.31-34)

17 Fewndo ko be yahata Yerusalaam, Iisaa pottini taalibaaŕbe mun ben sappoo e dido sera, o wi'i be:

18 «Awa hiden yahude Yerusalaam. Bii-Aaden on wattete e juude hooreeŕbe *yottinoobe sadaka ben e jannoobe fii Sariya on ben, be happana mo wareede.

19 Be watta mo e juude be wonaa Yahuudiyanke ben, ben jala mo, be focca mo, be fempa. Bawto d'un o immintinoyee ka jalaande tammere.»

Fii ko Yumma Yaaquuba e Yuuhanna Torii Iisaa kon
(Mrk. 10.35-45)

20 Onsay yumma fayŕbe Zabadii ben e biŕbe mun ben hadii Iisaa, be jiccii fii toragol mo.

21 Kanko Iisaa o wi'i mo: «Ko hondun faaladaa?»

Kanko debbo on o jaabii mo, o wi'i: «Yamiree yo bee biŕbe an doo dido joodoyo ka laamateeri mon, godfo on wonira ka jaamo mon, oya on ka nano mon.»

22 Iisaa jaabii be, wi'i: «On andaa ko wondon lan toraade. E hara on waaway yarirde jardukun tampere kun mi yarirta kun?»

Be jaabii: «Men waaway.»

23 O wi'i be: «Ko goonga on yariray jardukun an kun. Kono fii joodoyagol ka jaamo an maa ka nano an, hinaa min yedata d'un, kono ko Ben an yedata d'un be o eŕbani fii d'un ben.»

24 Bay beya taalibaabe sappo nanii d'un, be seytinani ben neene-gootoobe dido.

25 Onsay Iisaa noddi be, o wi'i: «Hidon andi hooreeŕbe diya leyyi no laamori di doole, awa kadi lambe maŕbe ben no feyyintini laamu ngun e hoore maŕbe.

26 Kono onon, wota on wa'u wa ben. Kala faalaado wonde teddufo e hakkunde mon, yo wonu kurkaadu mon.

27 Awa kadi kala faalaado wonde yeesojo e hakkunde mon, yo wonu maccudo mon.

28 Ko wano non, *Bii-Aaden on ardaali fii kurkanegol, kono ko fii kurkanagol, okkitira ngurndan mun dan fii cottudi duudufe.»

Fii no Iisaa Wuntiniri Bumbe dido Yeerikoo
(Mrk. 10.46-52; Luk. 18.35-43)

29 Bay wonii be yaltii Yeerikoo, jamaa duududo jokki mo kanko Iisaa.

30 Tawi bumbe dido no joodii ka sera laawol. Be nani wonde Iisaa no feyyude, be ewnii, be wi'i: «Yurminee men, yo Koohojo, bii Daawuuda!»

31 Jamaa on feli be fii yo be fanku. Kono be ŕurti ewnaade, wi'a: «Yurminee men, yo Koohojo, bii Daawuuda!»

³² Onsay Iisaa dartii, o noddii be, o wi'i: «Ko hondfun faaladon yo mi wad'an on?»

³³ Be wi'i mo: «Ko yo men wuntu, yo Koohoojo!»

³⁴ Iisaa yurmaa be, o meemi gite mabbe den. Be wunti kisan, be jokki mo.

21

Fii Naatugol Iisaa Yerusalaam

(Mrk. 11.1-11; Luk. 19.28-44; Yhn. 12.12-19)

¹ Bay wonii be badike Yerusalaam haa be hewtii Bayti-Faazii, d'un ko takko Fello *Zaytuuni ngon, kanko Iisaa o nuli taalibaabe makko did'o,

² o wi'i be: «Yahee e ngoo hod'o wongo yeeso mon d'oo, on taway d'on kisan mbabba no humii, hara himba wondi e mbabun mabba. Hunton di, addanon mi.

³ Si god'do aru on e landaade god'dun, on wi'ay mo: «Ko haaju Koohoojo on yani e majji.» Onsay o accay di ara.»

⁴ Dun wad'iri fii ko daaliranoo annabaajo on kon no laatora:

⁵ «Wi'u jamaa *Siyuuna on:

«E hino lando maa on ka arata e maa,

himo waddii mbabba,

himo yawi e hoore mbabun keccun,

e hoore bikkun mbabba,

himo heewi newaare.»^k

⁶ Taalibaabe ben yahi, wadi ko Iisaa yamiri be kon.

⁷ Be addoyi mbabba mban e mbabun mabba on. Be ndad'dani mo concii mabbe din e hoore majji, o joodii d'on.

⁸ Tawi yimbe duudube e nder jamaa on no ndad'danaynoo mo concii mun din ka laawol, wobbe ben taya caldi ledde den, ndad'dana mo ka laawol.

⁹ Tawi jamaa hikkornoodo yeeso e iwtirnoodo baawo Iisaa on no ewnaade, wi'a:

«Hosannaa*, yo bii Daawuuda!

Yo barki wonan oo wondo arude e innde Joomiraado on,

darja burdo toowude wonanii ma.»^m

¹⁰ Bay wonii o naatii Yerusalaam, saare nden fow memminii, wi'i: «Ko hombo woni oo?»

¹¹ Jamaa on jaabii, wi'i: «Ko annabi Iisaa oo jeyaado Naasirata, d'un ko e nder Jaliilu.»

Fii no Iisaa Rad'ori Yeeyooobe ben ka Juulirde Mawnde

(Mrk. 11.15-19; Luk. 19.45-48; Yhn. 2.13-16)

¹² Bay wonii Iisaa naatii ka dingiral *juulirde mawnde, o rad'ii yeeyaynoobe ton ben fow e soodaynoobe ben. O wayliti taabe wadaynoobe sensa-sensita ben, e julle yeeyaynoobe gabooji ben,

¹³ hara himo wi'ora be: «No windii: «Suudu an ndun innoyte suudu torordu Alla»,ⁿ kono onon on wattii ndu fammeere wuybe!»

¹⁴ Tawi bumbe e layoobe no badaade mo ka juulirde, o sellina be.

¹⁵ Kono bay hooreebe *yottinoobe sadaka ben e jannooobe fii Sariya on ben yi'ii kaawakeeji moyyi di o wadi din, e ko faybe ben ewnotoo kon ka juulirde mawnde wi'a «Hosannaa*, yo bii Daawuuda», be seytini,

¹⁶ be wi'i mo: «A nanii ko be woni wi'ude kon?»

Iisaa jaabii be: «Hiiyii, e hara haa hande on jangaali dīi kongudī wonde: <Ko kundule faybe ben e muynooḅe ben hebirtaa mantoore?» »¹⁷

¹⁷ O acci be ḁon, o yalti saare nden, o yahi *Betanii, o waali ton.

Fii no Yibbehi kin Hudīraa

(Mrk. 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Ko Iisaa yiltitotoo ka saare bimbi, o weelaa.

¹⁹ O yi'i yibbehi ka laawol, o ḁadii ki. Kono ko kaaki tun o tawi e makki. Onsay o wi'i ki: «A rimitataa hande kadi.» E on saa'i ḁon kisan yibbehi kin yoori.

²⁰ Bay taalibaabe ben yi'i ḁun, be ḁaldī, be wi'i: «Ko honno kii yibbehi yooriri kisan?»

²¹ Onsay Iisaa jaabii be, wi'i: «Ka haqiiqa mi andinii on, si tawii hidon gomḁini, hara on sikkitaaki, wonaa ko wadāa e kii yibbehi kon tun wadoton. Kono kadi, si on wi'i ngoo fello yo ngo ḁoro ḁoo, ngo yaha ka baharu, ḁun wadāy.

²² Kala ko landorḁon gomḁinal e nder toragol Alla, on hebay.»

Lande fii Bawgal Iisaa ngal

(Mrk. 11.27-33; Luk. 20.1-8)

²³ Bawto ḁun Iisaa naati ka juulirde mawnde. E nder ko o jannata kon, hooreeḅe yottinoobe sadaka ben e mawḅe jamaa on ari, wi'i mo: «Ko e ley kongol hombo wonḁaa wadūde ḁun, e ko e ley kongol hombo wonḁaa?»

²⁴ Iisaa jaabii be, wi'i: «Min kadi mi landoto on huunde wootere. Si on jaabike lan, onsay mi yeetoto on ko e ley kongol hombo mi woni wadīrde ḁun.

²⁵ E hara lootugol ko Yaayaa lootaynoo yimḅe ben kon, ko honto iwri: ko ka arsi, kaa ko e nedḁanke?»

Kono be wi'indiri: «Si en jaabike mo ko ka arsi iwri, o wi'ay en ko hondun hadunoo gomḁinen mo?»

²⁶ Si en jaabike mo-le ko e nedḁanke ḁun iwri, haray hulen jamaa on.» (Ko fii fow no jogori Yaayaa wa annabaajo.)

²⁷ Onsay be jaabii Iisaa: «Men andaa!»

Kanko kadi o wi'i be: «Min kadi mi wowlantaa on ko e ley kongol hombo mi woni wadīrde ḁun.»

Misal Yettaangal e Bibbe Dido

²⁸ Iisaa wi'i be kadi: «Ko hondun miijidon e ḁundoo? Hari godḁo no mari bibbe dido. O wi'i arano on e ben: <Bidḁo an, yahu golloyaa hande ka ngesa an *wiipu.»

²⁹ On jaabii mo wi'i: <Mi woniraa!> Bawto ḁun o ninsiti, o yahi ka ngesa.

³⁰ Ben maḅḅe ḁadii ḁimmo on kadi, o yamiriri on kadi wano non. Ondon jaabii wi'i: <Midḁo woniri ḁun, yo baaben!> Kono o yahaali.

³¹ Ko hombo e ben ḁido wadī faale baaba mun on?»

Be jaabii mo, be wi'i: «Ko arano on.»

Iisaa kadi wi'i be: «Ka haqiiqa mi andinii on, yantiroobe sagalle janfa ben e cagaabe ben attike on ka *laamu Alla.

³² Ko fii Yaayaa ariino e laawol feewungol, ronkudon mo gomḁinde. Kono yantiroobe sagalle janfa ben e cagaabe ben gomḁini mo. Onon non, ben yi'unoobe ḁun, on tuubaano bawto ḁun, gomḁindon mo.»

Misal Yettaangal e Halfnaabe Ngesa Wiiju

(Mrk. 12.1-12; Luk. 20.9-19)

³³ «Hedee kadi misal goo: No woodunoo jom galleejo, tutunoodo *wiiju. O howi tutateeri ndin, o jasi ngayka fii ka wiiju on oyyee, o wadi bente ka reenoowo on wona, o halfini ndi remooŋe wiiju ŋen, o yahi safaari.

³⁴ Bay saa'i sojnitugol wiiju on hewtii, o immiini kurkaadi makko haa e remooŋe wiiju ŋen fii yo ŋe jonnu ŋe ŋiŋŋe wiiju.

³⁵ «Kono ŋen remooŋe wiiju hendii ŋin kurkaadi, piyi godŋo on, wari oya, ŋe ferii godŋo goo kaaye.

³⁶ O immiini kurkaadi makko goo kadi ŋurŋe ŋeya aranun ŋuudude, remooŋe wiiju ŋen wadiri ŋendŋon kadi wano non.

³⁷ Ka sakkitorun o immiini biidŋo makko on haa e maŋŋe, himo wi'a: <Be teddinay biidŋo an on.>

³⁸ Kono bay remooŋe wiiju ŋen yi'ii biidŋo on, ŋe wi'indiri: <Ko oo woni ronoowo on! Aree waren mo, ŋun en hendoto ndondi makko ndin.>

³⁹ Onsay ŋe nangi mo, ŋe nabi ka ŋaawo tutateeri wiiju, ŋe wari.»

⁴⁰ Iisaa wi'i kadi: «Jooni non, nde jom tutateeri wiiju ndin ari, ko hondun o wadata ŋen remooŋe wiiju?»

⁴¹ Ben hooreŋe jaabii mo, ŋe wi'i: «O re'iray ŋen bonŋe no yurmiri, onsay o halfina tutateeri ndin remooŋe goo, hara ko jonnitooŋe mo ŋiŋŋe wiiju ŋen ka dabbunde.»

⁴² Onsay Iisaa wi'i ŋe: «E hara on jangaali haa hande ko bindi ŋin wi'i kon? Ko fii hidii wi'i wonde:

<Hayre nde mahoŋe ŋen hawkunoo nden
wontii hittunde ka soŋŋundu.

Dun ko e Joomiraado on iwri,
ŋun no hawnii e gite men!> ¶

⁴³ «Ko ŋun wadi si mi wi'ay on, laamu Alla ngun yettitante on, ngu yedee jamaa wadayŋo ko Alla yiidi kon.

⁴⁴ Awa kala yanudo e nden hayre, o lancoto, kala kadi mo nde yani e hoore mun, o muncoto.»P

⁴⁵ Bay hooreŋe yottinooŋe sadaka ŋen e *Fariisiyaabe ŋen nanii ŋen mise, ŋe andi ko fii maŋŋe Iisaa woni wowlude.

⁴⁶ Be woni e dabbugol feere no ŋe nangira mo, kono hari hiŋe huli jamaa on, ko fii hari jamaa on no jogori mo wa annabaajo.

22

Misal Yettaangal e Saatinaabe e Peera (Luk. 14.15-24)

¹ Iisaa yewtiri ŋe kadi misal, o wi'i ŋe:

² «Laamu Alla ngun no wa'i wa lando, wadudo caatal fii peera biidŋo mun.

³ O nuli kurkaadi makko ŋin yo noddoy saatinaabe ŋen ka caatal. Kono tawi ŋen faalaaka arude.

⁴ O nuli kadi kurkaadi goo, o wi'i: <Yahee wi'on saatinaabe ŋen: Mi eŋŋindike fii caate ŋen. Ga'oy an koy e daabeeji an fayudi ŋin hirsaaama. Fow gasii. Aree ka caatal!>

⁵ Kono ŋe foygiti fii ngal caatal, ŋe yahi, oya on ka ngesa mun, godŋo on ka ngeygu mun.

⁶ Beya heddiibe nangi kurkaadi ŋin, tampini, wari.

⁷ Lando on tikki. O immini suufaaɓe makko ben, o muloyi ben ittube ko'e, o sunni saare maɓɓe nden.

⁸ Onsay o wi'i kurkaadi makko din: <Caatal ngal fewndike, kono saatinanoobe ben handaa e mun.

⁹ Jooni, yahee ka date-cele, saatinon kala mo yi'ufon ton ka caatal!>

¹⁰ Onsay kurkaadi makko din yahi ka date, ɓe mottindiri kala ɓe ɓe tawnoo ton, bonɓe e moyyube, haa suudu ka caatal ngal wadata don heewi yimɓe.

¹¹ Bay lando on arii yi'ugol arube tawegol ben, o haynii don godɗo mo bornaaki conci peera.

¹² Lando on wi'i mo: <Njaatigi an, ko honno waawirdaa arude doo, a bornaaki conci peera?> On nedɗo fanki.

¹³ Onsay lando on wi'i kurkaadi din: <Haɓɓee mo juude e koyɗe, bugodon mo ka niwre ka ɓuri wodɗude, ka wullaandu e njatindiro jiiye woni ton!>

¹⁴ Ko fii noddaabe ben no duudi, kono ko seedaabe subaa.»

Fii no Iisaa Ndarndoraa fii Yobugol Sagalle

(Mrk. 12.13-17; Luk. 20.20-26)

¹⁵ Onsay *Fariisiyaabe ben yahi, fewjodi fii no ɓe nangira Iisaa konguɗi makko din.

¹⁶ ɓe immini e makko taalibaaɓe maɓɓe ben, e yimɓe *Heroodu ben, ben wi'i mo: «Karamoko, meden andi ko on nundube, hidon jannirde laawol Alla ngol goonga, awa kadi on denyotaako hay gooto, ko fii on burindinaa yimɓe ben.

¹⁷ Yeetee men jooni ko miijidon: E hara no haani ka men yoba lando mawɗo Roomu on sagalle, kaa haanaa?»

¹⁸ Kono nde tawnoo Iisaa no andi miijooji maɓɓe bondi din, o jaabii ɓe, o wi'i: «Ko fii hondun ndarndorton mi, faasiqiiɓe?

¹⁹ Hollee lan wuundu yobeteendu sagalle.» Onsay ɓe yeebani mo *dinaruuru.

²⁰ O landii ɓe, o wi'i: «Ko nandolla hombo e bindi hombo woni e mayru?»

²¹ ɓe jaabii: «Ko lando mawɗo Roomu on.»

Onsay o wi'i ɓe: «Jonnitee lando mawɗo Roomu on ko makko kon, jonniton Alla kadi ko mun kon.»

²² ɓe njalɗi fii kon ko ɓe nani, ɓe acci mo don, ɓe yahi.

Fii Sadduusiyaabe ben e Ummutal ngal

(Mrk. 12.18-27; Luk. 20.27-40)

²³ Nden pande tigi *Sadduusiyaabe, wi'ube wonde ummutal alaa ben, ari landii Iisaa,

²⁴ ɓe wi'i mo: «Karamoko'en, Muusaa no wi'i wonde si godɗo maayii, o accaali ɓiɓɓe, haray mijnjiraawo makko on no haani yettude on keynguujoo mo o acci, fii no o hebirana on kotiraawo makko jurriya.

²⁵ Tawi no woodunoo hakkunde amen ɓiɓɓe njeɗɗo. Arano on jombi, maayi. Nde tawnoo o accaali jurriya, mijnan makko roni debbo on.

²⁶ Dimmo on kadi woniri wano non, tammo on kadi wano non, haa ɓe njeɗɗoo non ɓe timmi.

²⁷ Bawto maɓɓe ɓe fow, debbo on kadi maayi.

²⁸ Bay hari ben njeɗɗoo non resii on debbo, ko hombo e ben on debbo wontanoyta ka ummutal?»

²⁹ Iisaa jaabii ɓe, wi'i: «Hidon e nder palji, ko fii on alaa faamude bindi din, on alaa faamude kadi bawgal Alla ngal.

³⁰ Ko fii ka ummutal, worbe ben resataa, rewbe ben kadi resetaake, kono be wa'ay wa malaa'ikaabe ben ka kammuuli.

³¹ E on jangaali ko Alla daalani on kon fii ummutal maybe ben, wonde:

³² «Ko min woni Alla Ibraahiima e Alla Issaaqa e Alla Yaaquuba?»^q Awa Alla wonaa Alla maybe ben, kono ko o Alla wurbe ben.»

³³ Jamaa hed'inoofa on njalɗi fii janndeeji di Iisaa jannaynoo ɗin.

Fii Yamirooje Burɗe Mawnude ɗen

(Mrk. 12.28-34; Luk. 10.25-28)

³⁴ Bay Fariisiyaabe ben humpitike wonde o fankinii Sadduusiyaabe ben, be mottondiri.

³⁵ God'ɗo e maɓbe, waawuɗo fii Sariya on, landii mo ɗundoo fii ndarndagol mo, o wi'i:

³⁶ «Karamoko'en, ko yamiroore honde buri mawnude ka Sariya?»

³⁷ Iisaa jaabii mo, wi'i: «Yo a yidir Alla Joomiraado maa on bernde maa nden fow e wonkii maa kin fow e hakkil maa kin fow.»^r

³⁸ Ko ɗun woni yamiroore aranere nden e mawnde nden.

³⁹ E hino ɗimmere nden ko wa mayre: Yo a yidir pokondo maa on wano yidirdaa hoore maa non.^{s22.39}

⁴⁰ Ko e dee yamirooje doo ɗiɗi Sariya on fow e annabaabe ben tippi.»

Fii Hakkunde Almasiihu on e Daawuuda

(Mrk. 12.25-37; Luk. 20.41-44)

⁴¹ Nde tawnoo Fariisiyaabe ben no moobondiri, Iisaa landii be ɗundoo,

⁴² o wi'i: «Ko hondun miiɗon fii *Almasiihu on, ko o jurriya hombo?»

Be jaabii mo: «Ko Daawuuda.»

⁴³ Onsay Iisaa wi'i be: «Ko honno Daawuuda noddiri mo Joomi? Bay ko Ruuhu Allaahu on ardii mo fewndo o wi'i:

⁴⁴ «Joomiraado on daalani Joomi an on:

Jooɗor ka sengo an jaamo,

haa mi wada aybe maa ben ka ley teppe maa.»^t

⁴⁵ «Si Daawuuda tigi wi'i Almasiihu on «Joomi», haray ko honno non Almasiihu on woniri jurriya makko?»

⁴⁶ Laatii hay gooto waawaali mo jaabaade hay kongol. Gila nden jande hay gooto suusaali landaade mo.

23

Fii no Iisaa Feliri Hoorebe Diina ben

(Mrk. 12.38-39; Luk. 11.39-52, 20.45-46)

¹ Onsay Iisaa yewti jamaa on e taalibaabe mun ben,

² o wi'i: «Ko jannoobe fii Sariya on ben e *Fariisiyaabe ben newnanaa jannugol fii Sariya Muusaa on.

³ Awa doftee, wadon kala ko be wi'i on, hara on wadiraali wa kuude maɓbe ɗen. Ko fii be wowlay, hara be wadataa.

⁴ Hiɓe haɓɓa dolle teddufe, mettufe naɓude, be fawa ɗe e hoore balbe yimbe ben, hara kambe tigi be faalaaka ɗe memminirde hay hoore hondu fii wallugol be.

⁵ Kuude maɓɓe de ɓe waɗata ɗen fow ko fii yo yimɓe ɓen yi'an ɓe. Awa kadi hiɓe yaɓɓa *paaloy bindi maɓɓe koy^u, ɓe juutina binsanji conci maɓɓe.^w

⁶ Hiɓe yidi ndaɗɗule arane ɗen ka nafagol e saffeeji arani ɗin ka juulirde,

⁷ e hiwreede ka fottirde. Hiɓe yidi kadi yo yimɓe ɓen noddir ɓe karamoko'en.

⁸ Kono onon, wota on waɗu haa noddedon karamoko, ko fii ko gooto woni Karamoko mon, onon on fow ko on musibɓe.

⁹ Awa kadi, wota on noddu hay gooto baaba ka hoore leydi ɗoo, ko fii ko gooto woni Ben mon, ɗun-le ko on Wondo ka kammu.

¹⁰ Wota on waɗu haa noddedon yeesojo, ko fii ko gooto woni Yeesojo mon on, on-le ko *Almasiihu on.

¹¹ Yo ɓurɗo teddude on e hakkunde mon wonu kurkaadu mon.

¹² Ko fii mawnintiniido woo jippinoyte, jippindo hoore mun woo kadi mawninoyte.

¹³ «Bone wonanii on, yo faasiqiibe, ɗun ko onon jannoobe fii Sariya on e Fariisiyaabe ɓen, ɓay hiɗon falande yimɓe ɓen laamu kammu ngun, hara on naatataa, on accataa faalaabe naatude ɓen naata.

¹⁴ «Bone wonanii on, yo faasiqiibe, ɗun ko onon jannoobe fii Sariya on e Fariisiyaabe ɓen, ɓay hiɗon jatta galleeji keynguube, hiɗon juutina julde fii yiingo. Sabu ɗun on heboyay naawooje ɓurde sattude.

¹⁵ «Bone wonanii on, yo faasiqiibe, ɗun ko onon jannoobe fii Sariya on e Fariisiyaabe ɓen, ɓay hiɗon jinda ka baharu e ka leydi fii silmingol gooto. Nde on silmi, waɗon mo biɗɗo jahannama nde laabi ɗiɗi ɓuri ko mon kon!

¹⁶ «Bone wonanii on, yo bumɓe ɗowoobe, wi'a: <Si godɗo woondirii *juulirde mawnde nden, haray hinaa huunde. Kono si godɗo woondirii kanɓe juulirde mawnde nden, haray ɗun farlike mo.>

¹⁷ Ko onon yo njofoobe e bumɓe! Ko hondun ɓuri mawnude hakkunde kanɓe ɗen e juulirde mawnde labbinnde kanɓe ɗen nden?

¹⁸ Maadun hiɗon wi'a: Si godɗo woondirii *layyorde nden, haray ɗun hinaa huunde, kono si godɗo woondirii ko sakkaa kon ka hoore layyorde, haray ɗun farlike mo.

¹⁹ Ko onon yo bumɓe, ko hondun ɓuri mawnude hakkunde ko sakkaa kon e layyorde labbinaynde ko sakkaa kon?

²⁰ Awa, kala on woondirɗo layyorde nden, haray o woondirii nde, kayre e kala ko woni e mayre.

²¹ Awa kadi kala woondirɗo juulirde mawnde nden, haray o woondirii nde, kayre e Hofuɗo e mayre on.

²² Kala woondirɗo kammu ngun kadi, haray o woondirii jullere laamu Alla nden e Joodiido e mayre on.

²³ «Bone wonanii on, yo faasiqiibe, ɗun ko onon jannoobe fii Sariya on e Fariisiyaabe ɓen, ɓay hiɗon ittana naana e suukooran e pamaku farilla, hara hiɗon welsindanii ko ɓuri hittude kon ka Sariya, ɗun ko peewal ngal e yurmeende nden e sella-findeyaagal ngal. Hara-le ko ɗun haanunodon jokkude, tawa kadi on welsindaaki e ko heddi kon.

²⁴ Ko onon yo bumɓe ɗowoobe, sukkitooɓe buubii ka yarata, hara-le on moɗay ngeleoba!

²⁵ «Bone wonanii on, yo faasiqiibe, d'un ko onon jannoobe fii Sariya on e Fariisiyaabe ben, bay ko baawo miranji d'in tun labbinton, hara hid'i heewi miile e angal waawugol hoore mun.

²⁶ Ko onon yo Fariisiyaabe bumbe, adee labbinon taho nder miranji d'in, fii no baawo on kadi laabira.

²⁷ «Bone wonanii on, yo faasiqiibe, d'un ko onon jannoobe fii Sariya on e Fariisiyaabe ben, bay hid'on wa'i wa genaale rawninaade fotude e kene, hara nder majje on no heewi tew yi'e maybe e kala noone tuundi.

²⁸ Onon kadi ko nii! Ka kene hid'on wa'ani yimbe ben wa feewube, kono hara ka nder hid'on heewi faasiqankaaku e angal peewal.

²⁹ «Bone wonanii on, yo faasiqiibe, d'un ko onon jannoobe fii Sariya on e Fariisiyaabe ben, bay hid'on maha maandina genaale annabaabe ben, para kadi maandeeji genaale feewube ben,

³⁰ hara kadi hid'on wi'a: «Si tawno meden woodanoo e tawnde baabiraabe amen ben, men wontidataano e maabe fii hibbugol yiiyan annabaabe ben.»

³¹ Ko nii wondon seeditorde e hoore mon tigi, wonde ko on bibbe ben warunooobe annabaabe ben.

³² Awa juurinee sariyaare baabiraabe mon ben!

³³ «Ko onon, yo bolle, iwdi kuura! Ko honno non dadirton donkinireede jahannama?

³⁴ Ko d'un wadi si mido nabaande on annabaabe e faamube e jannoobe, waroyon wobbe, fempon wobbe, foccon beya ka juulirde mon, cukkodon be gila e saare hebi e saare,

³⁵ fii yo yiiyan kala feewudo hibbaadan yantu e hoore mon, d'un non ko gila e yiiyan Haabiila d'an, on feewudo, haa addani e yiiyan Zakariyaa, oo bid'do oo wi'eteedo Berekiiya, on mo warunod'on hakkunde layyorde nden e juulirde mawnde nden,

³⁶ ko fii ka haqiiqa mi andinii on, d'un fow yantoyay e hoore nguu jamaanu.

³⁷ «Ee Yerusalaam! Ee Yerusalaam! Ko an yo saare sahinbinoore annabaabe, wariroore nelaabe e mun kaaye! Ko haa honto mi faalanoo moobude bee faybe maa wano gertogal moobirta coppi e ley gabitti mun, e hin-le on jabaali d'un!

³⁸ Awa nokkuure mon nden eggaama, nde caabii!

³⁹ Ko fii mi andinii on, on yiitataa lan haa pande wi'oyton: «Yo barki wonan oo wondo arude e innde Joomiraado on!» »Y

24

Maandeeji fii Artoygol Iisaa Almasiihu on

(Mrk. 13.1-2; Luk. 21.5-6)

¹ Bay wonii Iisaa fokkitii yaltude ka *juulirde mawnde, taalibaabe makko ben badii mo fii hullugol mo darnoodi juulirde nden.

² Kono o jaabii be, o wi'i: «On yi'ii d'un fow? Ka haqiiqa mi andinii on, hay hayre e hoore hayre luttoytaa doo ko lancaaka.»

³ Onsay o joodoyii ka Fello *Zaytuuni. Taalibaabe ben ari tawi mo e gundoo, be wi'i mo: «Yeete men, ko honde tuma d'un wadoyta, e ko hondun wonoyta maande aroygol mon ngol e lannoode aduna on?»

⁴ Iisaa jaabii be, wi'i: «Reenee fii wota gooto faljin on,

⁵ ko fii buy aroyay baarora innde an nden, hara no wi'a ko kapun woni *Almasiihu on. Awa ben faljinoyay yimbe duuduɓe.

⁶ On nanoyay kadi fii hareeji no wowlee, e haalaaji fii gerejeji. Awa wota on hulu, ko fii bee ɗun wada. Kono hinaa ɗon wonata lannooɗe nden.

⁷ Hareeji kadi waɗoyay hakkunde leyyi ɗin. Laamateeriiji ɗin kadi immondirana, nokkeeli goo heegejeji wada, kapun e dimbande leydi.

⁸ Kono ko ɗun fow wonata fudɗooɗe sattendejeji nanditayɗi e muuseendi njata ɗin.

⁹ «Awa be wattoyay on e juude tampinoobe ben, be wara on. Leyyi ɗin fow kadi apa on sabu innde an nden.

¹⁰ Buy seloyay gomɗinal ngal, be janfondira, be apindira.

¹¹ Awa waɗitiibe annaba duuduɓe yaltitoyay, be faljina yimbe buy.

¹² Sabu beydagol angal peewal ngal, giggol duuduɓe duytoyto,

¹³ kono kala najnjiɗo haa ka lannooɗe, o dandoyte.

¹⁴ Oo Kibaaru Moyyo fii *laamu Alla ngun feɗpinte e aduna on fow, fii no leyyi ɗin fow nanira seeditoore nden. Ko onsay aduna on lannata.

¹⁵ «Awa, nde yi'udon huunde harmunde caabinaynde nde annabi Danu'iila wowlunoo fii mun nden daakanike nokkuure hormorde nden wooY, (haray yo jangoowo on faamu),

¹⁶ onsay yo hoɗuɓe ka diiwal Yahuuda ben dogir ka pelle.

¹⁷ On wondo ka fowtorde hoore suudu mun wota tippano ko woni kon ka nder suudu.

¹⁸ On wondo kadi ka ngesa wota yiltito fii yettugol dolokke mun on.

¹⁹ E nder ɗen balde ɗon, bone wonanay sowiibe ben e muyninaybe ben.

²⁰ Awa toree fii wota ndun dogudu mon ardu ndungu maa e *jalaande fowteteende e mun nden.

²¹ Ko fii onsay satteende mawnde waɗay, nde sifa mun waɗaali gila aduna dawi haa hande, e nde ɓuri mun waɗitataa han kadi.

²² Si tawno ɗen jalaade rabbindinanooka, hay gooto daɗataano. Kono sabu subaabe ben, ɗen jalaade rabbindinte.

²³ «Awa si godɗo aru on e wi'oyde wonde: <Almasiihu on no ɗoo!> maa <himo ɗaa!>, wota on hoolo mo.

²⁴ Ko fii waɗitiibe almasiihu e waɗitiibe annaba feepoyay, be waɗoya maandeeji njani e kaawakeeji fii no be faljinira hay subaabe ben, si no gasaynoo.

²⁵ Awa mi *hiitanike on fii ɗun.

²⁶ «Awa si be wi'ii on: <E hino himo ka wulaa>, wota on yahu, maa: <Himo ka nder cuudi>, wota on hoolo!

²⁷ Awa ko wano mayande mayirta non iwra ka funnaange, jalba haa ka hirnaange, ko wano non ardu *Bii-Aaden on woniroyta.

²⁸ Ko ka ko maayi kon woni woo, jigaaje ɗen moobotoo.

²⁹ «Kisan ɓawto satteende ɗen jalaade, <Naange ngen niɓbitay, tawa lewru ndun jalbataa, kooɗe ɗen ka kammu kadi yana, ko tiidi kon ka kammu kadi dimboyoo.>^Z

³⁰ «Ko onsay maande Bii-Aaden on feepata ka kammu, bolondaaji ɗin fow ka hoore leydi fesa, be yi'oya non Bii-Aaden on no ara e duule iwruɗe ka kammu, hara himo arda e ɓawgal e mangural mawngal.

³¹ Onsay o nuliroya malaa'ikaabe makko ben hito moolanaango *liital, be mooba subaafe makko ben, gila funnaange hebi hirnaange e gila nano hebi paamo, gila ka kammuuli dɪn fuddi haa ka dɪ haadɪ.

³² «Yo misal yibbehi kin wonan on gandal. Nde caldi makki dɪn heccidiri, dɪ wiliti, on andanay hoore mon wonde setto ngon badike.

³³ Ko wano non kadi, no yiirudon dɪi piiji fow no wada woo, haray andee wonde Bii-Aaden on badike ka dambugal.

³⁴ Ka haqiiqa mi andinii on, dɪn fow waday ado nguu jamaanu feyyude.

³⁵ Kammu ngun e leydi ndin feyyay, kono min kongudi an dɪn feyyataa.»

Fii Hebulanagol Saa'i Artoygol Bii-Aaden on
(Mrk. 13.32-37; Luk. 17.26-36)

³⁶ «Kono hay gooto andaa fii nden palaande e on saa'i, hinaa hay malaa'ikaabe ben ka kammuuli, hinaa hay Bidɔo on, kono ko Baabaajo on tun andi fii nden palaande e on saa'i.

³⁷ Ko wadunoo kon fewndo jamaanu Nuuhu, wadfoyyay kadi ka palaade ado artugol Bii-Aaden on.

³⁸ Ko fii, e dee palaade ado waamere nden wadude, hari yimbe ben no naamaynoo yara, no jomba jombanee, haa pande Nuuhu naatunoo ka laana.

³⁹ Be sogitaaki hay huunde haa nde waamere nden arnoo, nde yooli be be fow. Ko wano non woniroyta ardu Bii-Aaden on.

⁴⁰ «Onsay yimbe dido wondube e ngesa woota, godɔo e maɓbe yettete, oya on lutta.

⁴¹ Wano non kadi, rewbe dido wonbe unidude, godɔo e maɓbe yettete, oya on lutta.

⁴² Awa wattanee yiila, ko fii on andaa ko e palaande honde Joomiraado mon on aroyta.

⁴³ Ko fii andee fota, si tawno jom galle no andunoo nde ngujo on araynoo wujugol e nder jemma on, o wattanayno yiila, hara o accaali galle makko den fusee.

⁴⁴ Ko dɪn wadi, onon kadi hebilee, ko fii Bii-Aaden on aroyay e saa'i nde on sogitaaki.»

Fii Golloowo Holniido e Golloowo Bondo
(Luk. 12.41-48)

⁴⁵ «Hara ko jiyaado hombo reeniido holniido woni ko jom mun halfinta neemingol kurkaadi mun dɪn e saa'i haanudo?

⁴⁶ Maloore wonanii on jiyaado, mo jom mun ari tawi no jokkiri non.

⁴⁷ Ka haqiiqa mi andinii on, o halfinay mo jawle makko den fow.

⁴⁸ Kono si tawii on jiyaado ko bondo, wi'ooowo: <Jom an neebii araali>.

⁴⁹ onsay, o nangana tilfugol dimmoobe makko ben, hara kanko himo naama yarida e mandilooobe ben,

⁵⁰ jom on jiyaado aray nde on jiyaado sabbaaki mo, e saa'i mo o sogitaaki,

⁵¹ o letta mo lette sattude, o wada mo ka faasiqiiibe ben wadete ton, ka wullaandu e natindiro jiiye woni ton.

¹ «Awa laamu kammu ngun no wa'i wa nde jiwbe sappo yetti lampuuji mun, yahi fii fottoygol e jom jomba.

² Tawi njowo e maɓɓe ko njoofoobe, beya njowo ko faamuɓe.

³ Ko njoofoobe ben yettata lampuuji mun ɗin, be ronki naborde nebban ko be hubbinira ɗi,

⁴ kono faamuɓe ben kapun ardi e lampuuji e tindohoy nebban.

⁵ Nde tawnoo jom jomba neebii, fow soyyii ɗaani.

⁶ «Bay wonii tumbere jemma, ewnaa: «E hino jom jomba! Yaltee fii jabbagol mo!»

⁷ Onsay ben jiwbe immii, be eɓɓindanii lampuuji maɓɓe ɗin.

⁸ Njoofoobe ben wi'i faamuɓe ben: «Okkoree men nebban, ko fii lampuuji amen ɗin no e fii ɗaanagol!»

⁹ Faamuɓe ben jaabii be, wi'i: «Oo'o, ɗan yonataa! Yahee soodoyon ka yeeyooɓe ben.»

¹⁰ «Fewndo ko be yahi soodoygol, jom jomba hewti. Hebulinoobe ben naatidi e makko ka peera, baafe ɗen ombaa.

¹¹ Bay nettii, beya jiwbe kadi ari, be wi'i: «Koochojo, Koochojo, udditanee men!»

¹² Kono o jaabii be, o wi'i: «Ka haqiiqa, mi andaa on!» »

¹³ Onsay Iisaa wi'i: «Awa wattanee yiila, ko fii on andaa palaande e saa'i nde mi arata.»

Misal Yettaangal e Kurkaaduube Tato (Luk. 19.11-27)

¹⁴ «Laamu Alla ngun no wa'i kadi wa nedɗo fokkitudo safaari. O noddi kurkaaduube mun, o halfini be jawle makko ɗen.

¹⁵ O jonni godɗo on *talanji jowi, o jonni oya talanji ɗiɗi, o jonni tammo on talanru wooturu, mo bee e taaga mun, onsay o yahi e safaari makko.

¹⁶ Don kisan hendiido talanji jowi ɗin yahi gollitiroyi ɗi, o heɓoyi talanji jowi e hoore majji.

¹⁷ Wano non kadi hendiido talanji ɗiɗi on, o hebi e hoore majji talanji ɗiɗi.

¹⁸ Kono hendinooɗo talanru wooturu on, o yahi, o jasi ngayka, o iri mbuudi jom makko ɗin.

¹⁹ «Bay neeboyii, jom ben kurkaaduube arti. O landitii be ko honno be golliri.

²⁰ Hendinooɗo talanji jowi on ɓadii, o addidi ɗi e talanji jowi goo kadi, o wi'i: «Koochojo, on acciranno talanji jowi, awa e hino talanji jowi kadi ko mi hebi e hoore majji kon.»

²¹ Jom makko wi'i mo: «A wadii ko moyyi, yo kurkaaduwo moyyo holniido. Ko fii a nundii e hoore ko fandi, mi wafete e hoore ko ɗuudi. Weltodu e jom maa!»

²² «Hendinooɗo talanji ɗiɗi on kapun kadi ɓadii, wi'i: «Koochojo, on acciranno talanji ɗiɗi, e hino talanji ɗiɗi ko mi hebi e hoore majji kon.»

²³ Jom makko wi'i mo: «A wadii ko moyyi, yo kurkaaduwo moyyo holniido. Ko fii a nundii e hoore ko fandi, mi wafete e hoore ko ɗuudi. Weltodu e jom maa!»

²⁴ «Hendinooɗo talanru wooturu on kapun kadi ɓadii, wi'i: «Koochojo, bay miɗo andunoo ko a nedɗo sattudo fii, soɓitoowo ko a aawaa e wa'ooowo ko a sankaa,

²⁵ mi huli, mi yahi, mi iroyi talanru maa ndun ka nder leydi. E hino ndu, jabu ko jeyɗaa kon.»

²⁶ «Jom makko jaabii mo wi'i: «Ko an yo jiyaaɗo bonɗo puyɗo! E hida andunoo mi sojitay ko mi aawaa, maa mi wa'ay ko mi sankaa?»

²⁷ Awa, hida haanunoo accude mbuudi an ɗin e juude gollitiroobe ɗi ɓen^a, ɗun, nde mi artunoo woo, mi hettayno ɗi mi jeynoo ɗin e hoore ton!»

²⁸ «Onsay jom makko wi'i: «Jabitee ɗi e juude makko, jonnon ɗi oo jogiido talanji sappo ɗin!»

²⁹ Ko fii ko mardo on beydantee haa ɗuufa, kono mo maraa on jabitante hay yeru ko o mari kon.

³⁰ Awa, jiyaaɗo fussaajiijo on, bugee mo ka niwre ka buri wofɗude, ka wullaandu e ɗatindiro jiiye woni ton!» »

Fii Naawoore Sakkitorde nden

³¹ «Tuma *Bii-Aaden on ardoyi e mangural mun ngal, wondude e malaa'ikaabe ɓen fow, o joodoyto ka jullere makko laamu darjinnde.

³² Onsay leyyi ɗin fow mottindirte yeeso makko. O sendindira yimbe ɓen, wano ngaynaako sendindirirta baali e be'i.

³³ O wafira baali ɗin ka sengo makko jaamo, be'i ɗin ka sengo makko nano.

³⁴ «Onsay Lando on wi'ay wonirɓe ka sengo mun jaamo ɓen: «Aree, yo ɓe Ben an barkini! Hendoɗon ndondi laamateeri eɓɓanaanoondi on ndin gila ka fudɗoode aduna on.

³⁵ Ko fii mi weelano, okkorɗon mi ko mi jaama, mi ɗonɗano, okkorɗon mi ko mi yara, mi wonno koɗo, wernuɗon mi,

³⁶ mi holi, holtinɗon mi, mi jawi, dankinɗon mi, mi sokaa, ndaarunɗon mi.»

³⁷ «Onsay feewube ɓen jaaboyto mo, wi'a: «Joomi, ko honde tuma men yi'u-maa hida weelaa, men okkor-maa ko jaamaa, maa ka donɗadaa, men okkor-maa ko yaraa?»

³⁸ E ko honde tuma men yi'u-maa ko a koɗo, men wernu-maa, e ka holuɗaa, men holtin-maa?»

³⁹ E ko honde tuma men yi'u-maa hida nawni, maa hida sokii, men yahi e maa?»

⁴⁰ Onsay Lando on jaaboto ɓe, wi'a: «Ka haqiiqa mi andinii on, nde tawnoo on wadanii ɗun burɗo fanɗude e musibbe an ɓen, tawi ko min wadandon ɗun.»

⁴¹ «Bawto ɗun o wi'a wontirɓe ka nano makko ɓen: «Pottitee lan, yo huɗaabe, yahee ka yiite poomayankeewe eɓɓanaange Ibuliisa e malaa'ikaabe mun.

⁴² Ko fii mi weelano, on okkoraano lan ko mi jaama, mi ɗonɗaa, on okkoraali lan mi yara,

⁴³ mi woni koɗo, on wernaali lan, mi holi, on holtinaali lan, mi nawni, mi sokaa, on ndaaraali lan!»

⁴⁴ «Onsay kambe kadi ɓe jaaboyto, ɓe wi'a: «Joomi, ko honde tuma men yi'u-maa hida weelaa, maa hida ɗonɗaa, maa ko a koɗo, maa hida holi, maa hida nawni, maa e kaso, men wallaali ma?»

⁴⁵ «Onsay o jaaboyto ɓe, o wi'a: «Ka haqiiqa mi andinii on, nde tawnoo on wadanaali ɗun goɗɗo e ɓee burɓe fanɗude, tawi ko min woni on wadanaali ɗun!»

^a 25:27 25.27 Accugol mbuudi e «juude gollitiroowo ɗi on», no firi wallingol ɗi ka «banki».

⁴⁶ Ben non nawrete ka lette poomayankeeje. Kono feewuɓe ben nawrete ka *ngurndan poomayankejan.»

26

Fii no Hooreeɓe Diina ben Haldiri Janfagol Iisaa

(Mrk. 14.1-2; Luk. 22.1-2; Yhn. 11.45-53)

¹ Bay wonii Iisaa gaynii dɪn yewtereɓi fow, o wi'i taalibaabe makko ben:

² «Hidɓon andi si balɗe diɗi feyyi, *Juldeere Yawtaneede nden waɗay, awa *Bii-Aaden on wattete e joge fii yo o fempe e *leggal altindiraangal.»

³ Tawi onsay hooreeɓe *yottinoobe sadaka ben e mawɓe jamaa on no moobondiri ka nder tata yottinoowo mawɗo sadaka on, ɗun ko oo wi'eteeɗo Qayaafa.

⁴ Be haldi nangirgol Iisaa yoyre, ɓe wara.

⁵ Kono fow e mun ɓe wi'i: «Hinaa ka fewndo juldeere, fii wota murtaldu waɗu e hakkunde jamaa on.»

Fii no Debbo Juuriri Nebban ka hoore Iisaa

(Mrk. 14.3-9; Yhn. 12.1-8)

⁶ Nde tawnoo Iisaa no ka saare *Betanii, ka suudu Sim'uunu, oo nawnunooɗo ɗamajan,

⁷ debbo ari tawi mo kanko Iisaa. Tawi on debbo no jogii tindohun hayre daneere tew angiri satta-cogguuri. Wa fewndo ko Iisaa joodii fii nafagol, kanko debbo on o juuri angiri ndin ka hoore Iisaa.

⁸ Bay wonii taalibaabe ben yi'i ɗun, ɓe seytini, ɓe wi'i: «Ko hondun woni nafa ndee bonnere?»

⁹ En waawayno yeeyude ndii angiri ko satti, jonna coggu mayri on miskinɓe ben.»

¹⁰ Bay Iisaa andii ɗun, o wi'i ɓe: «Ko hondun sattinantɓon oo debbo? Ko fii ko kuugal moyyal o waɗanimmi.

¹¹ Miskinɓe ben kan, hidɓon wondi e maɓɓe soono woo, kono min, on wondataa e an soono woo.

¹² Ko o hibbiri ndii angiri ka bandu an, ko fii no mi hebulanora surreede.

¹³ Ka haqiiqa mi andinii on, kala ka oo Kibaaru Moyyo feɓɓinaa e aduna on, fii koo ko oo debbo waɗi kadi sifete, o anditane.»

Fii no Yudaasi Janfari Iisaa

(Mrk. 14.10-11; Luk. 22.3-6)

¹⁴ Onsay godɗo e *sahaabaabe Iisaa ben sappoo e ɗiɗo, ɗun ko Yudaasi Iskariiyu, yahi ka hooreeɓe yottinoobe sadaka ben,

¹⁵ o wi'i: «Ko hondun waawoton mi okkude, mi watta Iisaa e juude mon?» Be limani mo tammaaji cappande tati kaalisib

¹⁶ Gila ontuma himo ɗaɓɓude feere no o wattira Iisaa e juude maɓɓe.

Fii Nafakka Juldeere Yawtaneede nden

(Mrk. 14.12-26; Luk. 22.7-23; Yhn. 13.21-30)

¹⁷ Ka nallal aranal *Juldeere Bireedi ɗe Aldaa e Lewen ɗen, taalibaabe ben ari, wi'i Iisaa: «Ko honto faalaɗon yo men moyyanoy on nafakka Juldeere Yawtaneede nden?»

¹⁸ O jaabii ɓe, o wi'i: «Yahee ka saare haa ka kaariijo, wi'on mo: <Karamoko'en wi'i woo: Saa'i maɓɓe on ɓadike, ko ka mon ɓe juulidata e taalibaabe maɓɓe ben Juldeere Yawtaneede nden.> »

¹⁹ Taalibaabe ben wadoyi ko Iisaa yamiri be kon, be moyyini nafakka juldeere nden.

²⁰ Bay niɓɓii, kanko Iisaa o badii fii nafagol, wondude e sappoo e difoobe ben.

²¹ E nder ko be naamata kon, o wi'i: «Ka haqiiqa mi andinii on, godɗo e mon janfoto lan.»

²² Be aani fota. Onsay mo bee e maɓɓe woni e wi'ugol mo: «E hara Koohoojo, ko min?»

²³ O jaabii be, o wi'i: «Ko on mo mi yollidi jungo e miran gooto janfotoo lan.

²⁴ Awa Bii-Aaden on no yahude wano fii makko windori non, kono bone wonanii on janfotooɗo Bii-Aaden on. Ko burnoo moyyande on nedɗo ko si o jibinanooka!»

²⁵ Onsay Yudaasi, ɗun ko janfotooɗo mo on, yetti haala kan, wi'i: «Karamoko'en, e hara ko min?»

Iisaa jaabii: «Ko wano wi'irdaa non!»

²⁶ E nder ko be naamata kon, Iisaa yetti bireedi. Bay o gaynii du'aade, o tayiti, o jonni taalibaabe ben, e hoore himo wi'a: «Jabee naamon, ɗundoo ko bandu an ndun nii.»

²⁷ O yetti kadi jarɗukun wadorkun njaram, o jarni Alla, o jonni be, e hoore himo wi'a: «On fow yaree.

²⁸ Ko fii ɗun ko yiiyan an ɗan nii, yiiyan *ahadi hibboyteɗan ɗan fii yaafuyee junuubaaji ɗuudufe.

²⁹ Mi andinii on, mi yaritataa hande kadi njaram ɓiɓɓe *wiipu haa pande mi yaridoyta e mon njaram wiipu kesan ka laamateeri Baaba an.»

³⁰ Bay wonii be beytii beyti Zabuura, be yahi ka Fello *Zaytuuni.

Fii no Iisaa Hiitori fii Yeddanne Petruusu nden

(Mrk. 14.27-31; Luk. 22.31-34; Yhn. 13.36-38)

³¹ Onsay Iisaa wi'i be: «E nder oo jemma, on fow on selay lan, ko fii no windii: «Mi waray ngaynaako on, wuro baali ngon saakoo.»^C

³² Kono tuma mi immintinaa, mi hikkanto on yeeso, tawoyon mi Jaliilu.»

³³ Onsay Petruusu yetti haala kan, wi'i mo: «Hay si fow selay on, min non mi selataa on few.»

³⁴ Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ka haqiiqa mi andinii ma, e oo jemma tigi, ado ndonto yoggude, haray a yeddii fii an laabi tati.»

³⁵ Petruusu jaabii mo kadi, wi'i: «Hay si tawii bee mi maayida e mon, mi yeddataa fii mon few!» Taalibaabe ben fow kadi wi'iri non.

Fii no Iisaa Torori Alla ka wi'etee ɗon Jatsaymaani

(Mrk. 14.32-42; Luk. 22.39-46)

³⁶ Bawto ɗun Iisaa yaadi e maɓɓe e ndee nokkuure wi'eteende *Jatsaymaani, o wi'i taalibaabe ben: «Jooɗee doo haa mi wodɗitoo fii toragol.»

³⁷ O naɓori Petruusu e ɓiɓɓe Zabadii ben ɗifo. Onsay o fuddii hebude annde e sokola,

³⁸ o wi'i be: «Wonkii an kin no aani haa e mayde. Wonee doo, hiiren.»

³⁹ Onsay o yahi yeeso seefa, o sujji, o torori nii, o wi'i: «Baaba an, si no gasa, yo kun jarɗukun tampere pottito lan. Kono non wota faale an on wadu, kono yo faale maa on wadu.»

40 O artoyi e taalibaabe ben, o tawi be dfaanike. O wi'i Petruusu: «Jaka on waawaali hiiridude e an hay saa'i gooto?

41 Hiiree torodon fii wota on naatu e jarrabi. Wonkii kin no yidi wadugol ko moyyi, kono bandu ndun no lo'i.»

42 O wodfitii be kadi dimmun, o torori nii, o wi'i: «Baaba an, si tawii gasataa ka kun jardukun tampere pottitoo lan, hara mi yaraali kun, yo faale maa on wadu.»

43 O artoyi kadi, o tawi be dfaanike, ko fii hari gite maɓɓe den teddii.

44 O acci be don, o yahi, o wodfitii be kadi, o torii kadi tammun, o fillitii din kongudfi.

45 Onsay o arti e taalibaabe ben, o wi'i be: «E on dfaani kadi, fowtidon? Awa jooni saa'i on badike, Bii-Aaden on no watteede e juude junuubanke'en.

46 Immee mahen, ko fii wondo janfaade lan on badike!»

Fii no Iisaa Nangiraa

(Mrk. 14.43-50; Luk. 22.47-53; Yhn. 18.3-12)

47 E nder ko o yewtata kon, hawrondiri Yudaasi, tawdaado e sappoo e didoobe ben, hewtidii e jamaa duududo jogiido kaafaaje e bedi, immorde e hooreebe yottinoobe sadaka ben e mawbe jamaa on.

48 Tawi wondo mo janfaade on wadaniino be ndee maande doo, o wi'i: «Mo mi hirbii woo, haray ko on. Nangee mo.»

49 Tun o badii Iisaa, e hoore himo wi'a: «On jaaraama karamoko'en!» Onsay o hirbii mo.

50 Iisaa wi'i mo: «Gido an, wadu ko arɗaa wadugol kon.» Onsay ben yimbe badii, fawi Iisaa juude, be nangi mo.

51 Tun, goddo e wondunooɓe e Iisaa ben fontii jungo, sorti kaafa mun kan, o soppo kurkaadu yottinoowo mawdo sadaka on, o itti mo nowru ndun.

52 Onsay Iisaa wi'i mo: «Wattu kaafa maa kan ka ka wonnoo don, ko fii yettuɓe kaafa ben fow, ko kaafa mulirtee.

53 Kaa a sikku mi waawataa toraade Ben an ballal, o addanammi kisan buri koneeli sappoo e didi malaa'ika?

54 Kono si dun wadii, haray ko honno ko bindi din wi'i kon laatora? Bay ko di wi'i kon ko nii haani wonirde!»

55 Onsay Iisaa wi'i jamaa on: «Hidon ardi e kaafaaje e bedi fii nangugol lan, wa si ko ngujjo arandon? E hin-le pande woo mido joodii ka *juulirde mawnde, mido janna, on nangaali lan.

56 Kono dun fow ko wadiri ko fii ko annabaabe ben windunoo kon yo laato.» Onsay taalibaabe ben fow acci mo don, dogi.

Fii no Iisaa Addiraa Yeeso Hooreebe Diina ben

(Mrk. 14.53-65; Luk. 22.54, 22.63-71; Yhn. 18.12-14, 19-24)

57 Onsay nangube Iisaa ben nabi mo ka yottinoowo mawdo sadaka on, dun ko Qayaafa, ka jannoobe fii Sariya on e mawbe ben mottondiri don.

58 Tawi Petruusu no iwtiri baawo makko ka wodfitii haa ka tata yottinoowo mawdo sadaka on. O naati, o joododi e aynoobe ben fii andugol ko honno dun wattinirta.

59 Tawi hooreebe yottinoobe sadaka ben e dental fewjoobe ben fow no dafɓa seedeji fenaandeeji goo e hoore Iisaa fii no be warira mo,

60 kono be heɓaali, fii kala seeditotoobe penaale duudube arii.

Kono bawto dun yimbe dido ari,

⁶¹ ƒe wi'i: «Oo wi'i no waawi lancude juulirde Alla mawnde nden, darnitoo nde e nder balde tati.»

⁶² Onsay yottinoowo mawɔo sadaka on immii, wi'i mo: «A jaabotaako hay huunde e ko ƒee woni seeditaade e hoore maa kon?»

⁶³ Kono Iisaa fanki. Yottinoowo mawɔo sadaka on wi'i mo: «Mi woondinirii ma Alla Wuurudo on, yeeto men si ko an woni *Almasiihu on, ɔun ko *Bid'ɔo Alla on.»

⁶⁴ Iisaa jaabii mo wi'i: «Ko wano wi'irɔɔa non. E hoore ɔun mi andinii on, gila jooni on yi'ay Bii-Aaden on no joodii ka sengo jaamo Jom Bawgal on, no arda e duule iwruɔe ka kammu.»

⁶⁵ Onsay yottinoowo mawɔo sadaka on seeki conci mun ɔin, wi'i: «O hoyonii Alla! Ko seedeji honɔi kadi faaladen? On nanii hoyre makko nden!

⁶⁶ Ko honɔun sikkufon?»

ƒe jaabii mo, ƒe wi'i: «Himo foddi e mayde!»

⁶⁷ Onsay ƒe tutti mo ka yeeso, ƒe uttii mo, wobbe ƒen bantii mo

⁶⁸ e hoore hiƒe wi'a: «Ko an yo Almasiihu, hotto ko hombo luubi-maa!»

Fii no Petruusu Yeddiri fii Iisaa

(Mrk. 14.66-72; Luk. 22.54-62; Yhn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Onsay tawii Petruusu no joodii ka nder tata. Debbo kurkaaduwo ari ɔadii mo, wi'i: «An kadi hiɔa wondunoo e Iisaa, oo jeyaɔo Jaliilu.»

⁷⁰ Kono o yeddi yeeso fow, o wi'i: «Mi andaa ko wonda wowlude!»

⁷¹ Wa ko o fokkitiri ka dambugal njanal, debbo kurkaaduwo goo kadi yi'i mo, wi'i wonnoobe ɔon ƒen: «Oo no wondunoo e Iisaa, oo jeyaɔo Naasirata.»

⁷² O yeddi kadi e nder woondoore, o wi'i: «Mi andaa oo nedɔo!»

⁷³ Bay nettii seɔa, wonnoobe ɔon ƒen ɔadii, wi'i Petruusu: «Ka haqiiqa ko a goɔo e maɔe, ko fii haala maa kan no holli iwɔi maa ndin.»

⁷⁴ Onsay o woni e huɔitagol woonda, wi'a: «Mi andaa oo nedɔo!» Tun, ndontoori ndin yoggi.

⁷⁵ Petruusu anditi kisan kongol ngol Iisaa wi'unoo mo ngol, wonde: «Ado ndonto yoggude, a yedday fii an laabi tati.» Onsay o yalti ka yaasi, o wulli wullaandu sattundu.

27

Fii no Iisaa Nabiraa ka Pilaatu

(Mrk. 15.1-15; Luk. 23.1-7, 13-25; Yhn. 18.28-40)

¹ Bay weetii, hooreeƒe *yottinoobe sadaka ƒen fow e mawbe jamaa on fewjodi fii no ƒe warira Iisaa.

² Bay wonii ƒe habbii mo, ƒe naɔi mo, ƒe watti e juuɔe Pilaatu, ɔun ko hoorejo diiwal ngal.

Fii no Yudaasi Wartori

(Sah. 1.18-19)

³ Bay Yudaasi janfiɔo mo on tawii Iisaa happanaama wareede, o ninsi, o natti tammaaji cappande tati kaalisi ɔin ka hooreeƒe yottinoobe sadaka ƒen e ka mawbe ƒen,

⁴ e hoore himo wi'a: «Mi wadii junuubu, fawugol mo bonnaa mayde.»

ƒe jaabii mo, ƒe wi'i: «Haaju amen e ɔun? ɔun ko haaju maa!»

⁵ Onsay Yudaasi bugii tammaaji kaalisi ɔin ka nder *juulirde mawnde, o iwi ɔon, o yahi, o wengitoyii.

⁶ Hooreebe yottinoobe sadaka ben moobiti tammaaji kaalisi dɪn, be wi'i: «Dagaaki ka di watee ka marirde laabunde, ko fii ko di coggu yiiyan.»

⁷ Bay wonii be fottanii, be yetti dɪn mbuudɪ, be soodi ngesa mahoowo paya fii ko wona berde hobbe.

⁸ Ko dɪn wadɪ si mban ngesa no wi'ee haa hande Ngesa Yiiyan.

⁹ Ko nii ko annabi Yeremiya wi'unoo kon laatori, wonde: «Be yettii tammaaji cappande tati kaalisi dɪn, dɪn ko mbuudɪ dɪ *Isra'iilayankeebe ben fottunoo yobugol fii makko dɪn,

¹⁰ be soodii dɪ ngesa mahoowo paya, wano Joomiraado on yamirirnoo lan non.»^d

Fii no Pilaatu Landori Iisaa

(Mrk. 15.2-15; Luk. 23.2-5, 13-25; Yhn. 18.29-40)

¹¹ Bay wonii Iisaa bannaama yeeso hooreejo diiwal ngal, kanko hooreejo on o landii mo, o wi'i: «Hara ko an woni lando Yahuudiyanke'en?»

Iisaa jaabii mo: «Ko wano wi'irdaa non.»

¹² Kono o jaabaaki huunde e ko hooreebe yottinoobe sadaka ben e mawbe ben toopata mo kon.

¹³ Onsay Pilaatu landii mo, wi'i: «A nanaali koo ko be woni seeditaade e hoore maa fow?»

¹⁴ Kono Iisaa jaabaaki mo hay huunde e dɪn. Dun ɲaldini hooreejo diiwal ngal fota.

¹⁵ Tawi juldeere kala, hooreejo diiwal ngal no woowi accitande be kasoojo gooto, mo jamaa on torinoo fii mun woo.

¹⁶ Hari hife marnoo kasoojo andanoodo fii mun, wi'eteedo Barabaasi.

¹⁷ Nde tawnoo hife moobondiri, Pilaatu landii be, o wi'i: «Ko hombo e bee faaladon yo mi accitan on? Ko Barabaasi kaa ko Iisaa, wi'eteedo *Almasihu on?»

¹⁸ Ko fii hari himo andunoo ko sabu nawliigu be wadiri Iisaa e joge.

¹⁹ Wa fewndo ko o joodii himo ɲaawude ka ɲaawirdu, beyngu makko nuli e makko, wi'i: «Wota a ukko e fii oo feewudo, ko fii hande mi tampii fota e koydol fii makko.»

²⁰ Kono hooreebe yottinoobe sadaka ben e mawbe ben yuuni jamaa on tortagol Barabaasi, be wara Iisaa.

²¹ Onsay hooreejo diiwal ngal yetti haala kan, wi'i be: «Ko hombo e hakkunde bee dɪdo faaladon yo mi accitan on?»

Be jaabii: «Ko Barabaasi!»

²² Pilaatu wi'i be kadi: «Ko hondɪn non mi wadata Iisaa, oo wi'eteedo Almasihu?»

Fow jaabii: «Ko yo o fempe!»

²³ Kanko hooreejo diiwal ngal, o wi'i: «Hara ko bone hombo oo wadɪ?» Be burti ewnaade, wi'a: «Yo o fempe!»

²⁴ Bay Pilaatu tawii alaa waawude huunde, awa kadi murtaldu ndun beydoto woni, onsay o yetti ndiyan, o soodii e tawnde jamaa on, o wi'i: «Min mi tawetaake e hibbugol yiiyan oo dan! Dun ko onon wonani!»

²⁵ Onsay jamaa on fow jaabii, wi'i: «Si men toopu mo, yo yiiyan makko dan hibbitu e hoore amen, e hoore bibbe amen ben kadi!»

²⁶ Bawto dɪn, Pilaatu accitani be Barabaasi. Bay wonii Iisaa gaynaama focceede, kanko Pilaatu o watti mo e juufde mabbe fii yo o fempe.

^d 27:10 27.10 Yer. 18.2-3 e Zak. 11.12-13.

Fii no Suufaabe ben Waḍiri Iisaa Jalnori

(Mrk. 15.16-20; Luk. 23.11; Yhn. 19.2-3)

²⁷ Onsay suufaabe hooreejo diiwal ngal naḍi Iisaa ka nder suudu laamu, ɓe mottindiri dental suufaabe ben fow, ɓe hunditi mo.

²⁸ ɓe ɓorti mo conci ḍin, ɓe ɓorni mo dolokke boḍeejo.^d

²⁹ ɓe sacci katanwol bulle, ɓe waḍi ka hoore makko, ɓe tambini mo kalinwol ka jungo makko naamo. E hoore ḍun ɓe ari, ɓe jiccii yeeso makko e nder jalnori, e hoore hiɓe wi'a: «Salminaango e maa, yaa an lando Yahuudiyankeɓe!»

³⁰ ɓe tutti mo, ɓe yetti kalinwol ngol, ɓe tappiri mo ka hoore.

³¹ Bay wonii ɓe gaynii mo waḍude jalnori, ɓe ɓorti mo dolokke on, ɓe ɓorni mo concii makko ḍin, ɓe naḍi mo fii fempoyegol.

Fii no Iisaa Wariraa

(Mrk. 15.21-32; Luk. 23.26-43; Yhn. 19.17-27)

³² Ko ɓe yaltata, ɓe fotti e gorko mo Sirenii wi'eteedo Sim'uunu, ɓe karhi mo nabugol *leggal Iisaa altindiraangal ngal.

³³ Bay wonii ɓe hewtii e ndee nokkuure wi'eteende Golgotaa, ko woni firo ḍun ko <Nokkuure Laalagal Hoore>.

³⁴ ɓe okkori mo njaram jillaadan hahhannde. Kono bay o mettike ḍan, o jabaali yarude.

³⁵ Bay wonii ɓe fempii mo, ɓe sendiri concii makko ḍin urba.^e

³⁶ E hoore ḍun ɓe joodii ḍon, ɓe ayni mo.

³⁷ ɓe waḍi ka dow hoore makko bindi ɓangindi fii ko o happiranaa kon, ḍun ko: «Ko oo woni Iisaa Lando Yahuudiyanke'en.»

³⁸ Tawi wuyɓe ḍiḍo no fempidaa e makko, godḍo on ka sengo makko naamo, oya on ka nano makko.

³⁹ Tawi feyyooɓe ben no hoyna mo, hayla hoore,

⁴⁰ hara hiɓe wi'a: «An oo wi'unooḍo lancay juulirde mawnde nden, darnita nde e nder balde tati, dandito an tigi! Si tawii ko an woni *Biḍḍo Alla on, tippo ka leggal altindiraangal ḍon!»

⁴¹ Tawi hooreɓe yottinoobe sadaka ɓen e jannooɓe fii Sariya on ɓen e mawɓe ɓen kapun kadi no jalaynoo mo, wi'a:

⁴² «O dandii ɓeya, kono o waawataa dandude hoore makko? Si ko o lando Isra'iila'en, yo o jippo ka leggal altindiraangal, ḍun en gomḍinay mo.

⁴³ Bay himo halfinii e Alla, yo Allaahu on dandu mo jooni si himo yiḍi mo, ko fii o wi'ii ko o Biḍḍo Alla!»

⁴⁴ Tawi wuyɓe ɓe o fempidaa ɓen no yennira mo wano non kapun kadi.

Fii Mayde Iisaa nden

(Mrk. 15.33-41; Luk. 23.44-49; Yhn. 19.25-30)

⁴⁵ Gila naange e hoore, niwre waḍi e leydi ndin fow haa ka ɓaawo fanaa.

⁴⁶ Telen wa ka ɓaawo fanaa, Iisaa ewnii ko tiidi, o wi'i: «Iilooyi, Iilooyi, lama sabaxtanii?»^f (Dun no firi: Alla an, Alla an, ko fii hondun tertaniḍaa mi?)

⁴⁷ Woɓɓe e wonnooɓe ḍon ɓen nani ko o wi'i kon, ɓe wi'i: «O noddii Iiliya!»

^d 27:28 27.28 Ko dolokke boḍeejo lando on ɓornotonoo. ^e 27:35 27.35 Zab. 22.19 ^f 27:46 27.46 Zab. 22.2

⁴⁸ Tun, godfo e maβbe dogi, yettoyi linsere, o fuββini nde haa nde loppii ndiyan lammudan, o wadi nde e tuggordu, o townani mo fii yo o yaru.

⁴⁹ Kono beya wi'i: «Accu, ndaaren si liliya aray danda mo.»

⁵⁰ Iisaa ewnii kadi ko tiidi, o timmi.

⁵¹ Onsay *wirngallo ngon ka juulirde mawnde seekii, woni pecce d'idi, gila dow haa ley. Leydi ndin dimbii, pete den feccii.

⁵² Genaale den udditii, balli yimbe Alla maayunoobe buy immitii,

⁵³ be yalti ka genaale, be naati ka saare hormorde bawto immitagol Iisaa, be feepani yimbe duudufe.

⁵⁴ Bay hooreejo sufaabe ben e wondunoobe e makko ben fii aynugol Iisaa yi'ii ko leydi ndin dimbii kon e ko ari e wadude kon, be huli fota, be wi'i: «Ka haqiiqa, hari oo ko Bi'dfo Alla!»

⁵⁵ Tawi rewbe duudufe no ka wodfitii, no ndaara, tawi ko ben tigi jokkunoo Iisaa gila Jaliilu fii ko kurkanoo mo.

⁵⁶ Tawi no tawdanoo e maβbe Mariyama jeyaado Magaduuna, e Mariyama yumma Yaaquuba e Yuusufu, e yumma bibbe Zabadii ben.

Fii no Iisaa Surriraa

(Mrk. 15.42-47; Luk. 23.50-56; Yhn. 19.38-42)

⁵⁷ Bay niββii, aaden aldufo, wi'eteedo Yuusufu jeyaado Raamati ari, tawi on kadi ko taalibaajo Iisaa.

⁵⁸ O yahi ka Pilaatu, o torii mo hettugol furee Iisaa on. Onsay Pilaatu yamiri jonnugol mo mo.

⁵⁹ Bawto dun, kanko Yuusufu o yetti furee on, o tumbi e kasanng'e laabudo,

⁶⁰ o belnoui mo e qaburu keso mo o asunoo e feto fii hoore makko. O talli hayre njannde, o wadi ka dambugal qaburu, o yahi.

⁶¹ Tawi Mariyama jeyaado Magaduuna e Mariyama oya no joodii don, fewtondiri e yenaande nden.

Fii no be Ayniri Yenaande Iisaa nden

⁶² Bimbi nden pande, dun ko pande bawto hebulanagol fii *aseweere nden, hooreebe yottinoobe sadaka ben e *Fariisiyaabe ben yaadi ka Pilaatu.

⁶³ Be wi'i: «Koohojo, men anditii, oo majjinoowo wi'uno wa fewndo ko o wuuri, si balde tati feyyii o immitoto.

⁶⁴ Awa yamir fii yo yenaande nden ayne haa ka jalaande tammere, fii wota taalibaabe makko ben aru wujjita furee on, wi'a jamaa on wonde o immitike e hakkunde maybe ben. Dun, nden majjinande don buray aranere nden.»

⁶⁵ Onsay Pilaatu wi'i be: «E hino sufaabe ko yaha ayna. Yahee ayninon be yenaande nden yeru no waawirdon woo.»

⁶⁶ Onsay be yahi ka yenaande, be burti hiββude hayre nden, nota. Be jodfdini don aynoobe ben.

28

Fii Ummutal Iisaa Almasihu on

(Mrk. 16.1-10; Luk. 24.1-12; Yhn. 20.1-10)

¹ Bay *jalaande fowteteende nden feyyii, e alat ka subaka, dun ko pallal aranal e nder yontere nden, Mariyama jeyaado Magaduuna e Mariyama oya yahi ndaarugol yenaande nden.

² Tawi dimbannde leydi tiifunde wadfii, ko fii hari malaa'ikaajo Joomiraado on tippike iwruude ka kammu, tallii hayre ombiranoonde yenaande nden, joodfike e hoore mayre.

³ Tawi yeeso makko ngon no wa'i wa ndaygu, dolokke makko on kadi no rawniri wa cuddi.

⁴ Hakkee ko ben suufaabe aynunooobe don diwni kulol, be wa'i wa maybe.

⁵ Kono malaa'ikaajo on wi'i ben rewbe: «Onon wota on hulu, ko fii mido andi ko Iisaa fempaado on wondon dabbitude.

⁶ Awa o alaa d'oo, o immitike, wano o wiirunoo non. Aree ndaaron nokkuure ka o belinoo don.

⁷ Yahon tinna, andinoyon taalibaabe makko ben wonde o immintinaama e hakkunde maybe ben, awa kadi o adoyto on Jaliilu. Ko ton yi'oyton mo. Awa, mi yeetike on dun.»

⁸ Onsay be pottitii yenaande nden heja, e hoore hiibe huli, wondude e weltaare mawnde. Be dogi fii yeetoyagol taalibaabe ben on kibaaru.

⁹ Onsay Iisaa ari fotti e mabbe, o wi'i be: «Mi salminii on!» Onsay be badii, be nangi koyde makko den, be sujiani mo.

¹⁰ Bawto dun Iisaa wi'i be: «Wota on hulu. Yahee, humpitoyon musibbe an ben, yo be yahu Jaliilu, ko ton be yi'oytammi.»

Fii ko Suufaabe ben Sifi kon

¹¹ Wa fewndo ko ben rewbe woni ka laawol, tawi wobbe e suufaabe ben naatii ka saare, be yeetike hooreebe *yottinoobe sadaka ben ko wadi kon fow.

¹² Bay wonii ben hooreebe yottinoobe sadaka mottondirii e mawbe ben, be fewjodi, be yeeni suufaabe ben kaalisi duudufo,

¹³ be wi'i be: «On wi'ay wonde taalibaabe makko ben arno jemma, wujjiti mo fewndo ko daanidon.

¹⁴ Si hooreejo diiwal ngal non aru e nanude fii dun, men yahay, men yewta mo haa o hooloo, men itta on e annde.»

¹⁵ Onsay suufaabe ben yetti kaalisi on, be wadiri wano be wi'iraa non. Kaa haala lolli e hakkunde Yahuudiyankeebe ben haa weetaango hande ngoo.

Fii no Iisaa Feepirani Sahaabaabe ben

(Mrk. 16.14-18; Luk. 24.36-49; Yhn. 20.19-23; Sah. 1.6-8)

¹⁶ Taalibaabe ben sappoo e goo yahi Jaliilu, e hoore ngoo fello ngo Iisaa todfaninoo be.

¹⁷ Bay wonii be yi'ii mo, be sujiani mo. Kono wobbe e mabbe sikkittii.

¹⁸ Iisaa badii be, wi'iri be nii: «Mi yedaama kala bawgal ka kammu e ka hoore leydi,

¹⁹ awa yahee, wadon leyyi din fow taalibaabe, *looton be maande kisiyee e innde Baabaajo on e Bidfo on e *Ruuhu Seniido on,

²⁰ waajodon be doftagol ko mi yamiri on kon fow. Awa, mido wondi e mon pande woo, haa ka lannoode aduna.»

NO MARKUUSA YOTTINIRI LINJIILA ON NON

Fii Waaju Annabi Yaayaa ngun

(Mat. 3.1-12; Luk. 3.1-18; Yhn. 1.19-28)

- 1 Ko fuddoode Kibaaru Moyyo Iisaa Almasiihu, *Bid'do Alla on, nii.
- 2 Wano windori non ka deftere annabi *Isaaya:
«Awa, mido imminde nulaado an on yeeso maa,
fii ko fertano-maa laawol maa ngol.»
- 3 «Kaa hawa ko hawa ewnotoodo ka wulaa, wi'a:
«Moyyinee laawol Joomiraado on,
fewnon juri makko din!»^a
- 4 Yaayaa yaltiti no *loota maande tuubuubuyee ka wulaa, e himo waajoo yimbe ben yo be aru, be *lootee maande tuubuubuyee fii yo junuubaaji mabbe din yaafe.
- 5 Yimbe diiwal *Yahuuda ngal fow e hodufe *Yerusalem ben fow ari e makko. Be qirritii junuubaaji mabbe din, o looti be maande tuubuubuyee ka maayo Yurdayniwol.
- 6 Tawi dolokke Yaayaa on ko leebi ngelooba, dattol keeci makko din ko guri. Tawi ko kanu e njuuri buruure o jaamata.
- 7 Kanko Yaayaa o wi': «Burdo lan doole on no arude baawo an mo mi hewtaa hay ugginagol, firta boggi pade mun.
- 8 Min ko ndiyan mi woni on lootirde, kono kanko ko *Ruuhu Seniido on o lootirta on.»

Fii Lootegol Iisaa e Ndarndegol Makko

(Mat. 3.13-17; Luk. 3.21-22)

- 9 Ko e on saa'i don Iisaa iwi saare Naasirata e nder Jaliilu. Yaayaa looti mo Yurdayniwol.
- 10 E saa'i mo o yawaynoo ka ndiyan on, o yi'i kammu ngun no udditoo, Ruuhu Allaahu on no tippora e makko wa gabooru.
- 11 Onsay hawa nanii ka kammu, no wi'a: «Ko an woni Bid'do an yidaado on, mido weltor-maa.»
- 12 Onsay kisan, Ruuhu Allaahu on nawri Iisaa ka wulaa.
- 13 O woni ka wulaa e nder balde cappande nay, Ibuliisa no ndarndoo mo. Tawi ko kulle buruure den o wondi, malaa'ikaabe ben no kurkanoo mo.

Fii Be Iisaa Adii Noddude ben

(Mat. 4.12-22; Luk. 4.14-15)

- 14 Bay wonii Yaayaa wattaama e joge, Iisaa yahi Jaliilu, tawi himo waajoo fii Kibaaru Moyyo Alla on,
- 15 himo wi'a: «Saa'i on hewtii, awa kadi *laamu Alla ngun badike! Tuubee, gomdinon Kibaaru Moyyo on!»
- 16 E nder ko o takkotoo *Weendu Jaliilu ndun kon, o yi'i Sim'uunu e Andaraawu minjiraawo mun on no bugoo *jalaaji ka weendu, ko fii hari ko be yungoobe.
- 17 Iisaa wi'i be: «Jokkee lan, mi wattay on yungoobe yimbe.»
- 18 Don kisan be acciti jalaaji din, be jokki mo.

19 No be yaarunoo seeda, Iisaa yi'i Yaaquuba biidfo Zabadii on, e Yuuhanna mipan makko kanko Yaaquuba, tawi ben kadi no e nder laana, hibe moyyintina jalaaji maɓɓe.

20 Kanko Iisaa o noddi be kisan, be acci don ben maɓɓe Zabadii ka nder laana, wondude e yettanooɓe golle ben, be jokki mo.

Fii no Iisaa Radfori Jinnawii e nder Nedfo
(Luk. 4.31-37)

21 Be yahi Kafernahuum. E *ɓalaande fowteteende nden, don ko aseweere nden, Iisaa naati ka juulirde, woni e jannugol.

22 Ko o jannaynoo kon ɗaldini jamaa on, ko fii himo janniraynoo bawgal, hara wonaa wano jannooɓe fii Sariya on ben janniraynoo non.

23 Hawrondiri nedfo no ka juulirde maɓɓe don mo jinnawii bonngii nangi, on sonki, wi'i:

24 «Hey ko hondun faalanadaa men, an Iisaa oo jeyaado Naasirata? Hara ko mulugol men arandaa? Min mido andi ko hombo wonu-maa, ko a *Seniidfo mo Alla!»

25 Onsay Iisaa yamiri ngii, wi'i: «Fanku, yaltaa e oo nedfo!»

26 Onsay ngin jinnawii yeyi on nedfo, ngii yalti e makko, hingii haaca ko tiidi.

27 Fow ɗaldi, landondiri, be wi'i: «Ko hondun woni du'un? Ko jannde heyre arunde bawgal. Himo yamira hay jinnaaji bondi din, di doftoo mo!»

28 Onsay kisan, kibaaru fii makko lolli e nder diiwal Jaliilu ngal fow.

Fii no Iisaa Nawndiri Nawnube buy
(Mat. 8.14-17; Luk. 4.38-41)

29 Bay be yaltii ka juulirde don, kamɓe e Yaaquuba e Yuuhanna, be yahi ka galle Sim'uunu e Andaraawu.

30 Tawi esiraawo Sim'uunu suddiido on no waalii nawnare nguli-bandu. Tun, be wowlani Iisaa fii makko.

31 Iisaa badii mo, nangi jungo ngon, immini mo. Nguli-bandu kin yalti e makko, kanko debbo on o woni e kurkanagol be.

32 Bay nibɓii, wonii naange ngen mutii, be addani mo jawɓe ben fow e be jinna nangi ben fow.

33 Tawi saare nden fow no mottondiri ka yeeso dambugal.

34 O sellini jawɓe buy, tampirnooɓe jabbeeli nooneeji nooneeji. O radii kadi jinnaaji buy, o salii di wowla, bay hari hidii andi mo.

Fii no Iisaa Waajori e nder Jaliilu
(Luk. 4.42-44)

35 Bimbi nden jande subaka, tawi hentaaki taho, o immii, o yalti, o yaari e nokkuure wulɗinnde, o woni e toragol Alla.

36 Onsay Sim'uunu e be o wondunoo ben woni e dabbitugol mo.

37 Bay wonii be yi'ii mo, be wi'i mo: «Fow no dabbitude on.»

38 Iisaa jaabii be, o wi'i: «Yahen ka kodooli kawtirdi e doo, fii yo mi waajo ton kadi, ko fii ko don addimmi.»

39 Onsay o yahi e nder Jaliilu fow, himo waajoo e nder juulirde don, raɗoo jinna.

Fii no Iisaa Nawndiri mo Damajan
(Mat. 8.1-4; Luk. 5.12-16)

40 Onsay mo damajan ari e makko, jiccii, jeeji mo, wi'i: «Si hidon yidi, hidon waawi lan sellinde, mi laaba.»

41 Iisaa yurmaa mo, fonti jungo mun ngon, meemi mo, wi'i: «Mido yidi, laato selludo laabaa.»

42 Don kisan, d'amajan dan iwi e makko, o selli, o laabi.

43 Iisaa immintini mo kisan e hoore yamiroore sattunde,

44 o wi'i mo: «Reeno wota a wowlan dun hay gooto, kono yahu hollitoyodaa *yottinoowo sadaka on, ittaa sadaka fii ko labbinadfaa kon wano Muusaa yamiri non, fii yo dun wonan be seedee.»

45 Bay wonii on neddo yahii, o woni e wowlugol towna ko wadi kon, e lollingol haa tawi Iisaa waawataa naatude han kadi e saare e kene, kono ko ka baawo ka wuldini o wonaynoo. Tawi no iwree e cende den fow, aree e makko.

2

Fii no Iisaa Imminiri Maaya-Banduujo

(Mat. 9.1-8; Luk. 5.17-26)

1 Balde seeda bawto dun, Iisaa arti Kafernahuum, yimbe ben andi wonde himo ka suudu.

2 Yimbe duudube moobii don, tawi hay ka dambugal alaa ka rewee, Iisaa no yewta be daaluyee on.

3 Yimbe nayo rondii maaya-bandujo, addani mo.

4 Nde tawnoo be waawataa mo hewtinde Iisaa sabu duudugol jamaa on, be tufi warpakere nden fewndo ka Iisaa woni don, be tippindini on maaya-bandujo e boggi-dimbordi din.

5 Bay Iisaa yi'ii gomdinal mabbe ngal, o wi'i maaya-bandujo on: «Boobo an, junuubaaji maa din yaafaama.»

6 Tawi wobbe e jannoobe fii Sariya on no don, hiibe miijoo ka berde mabbe:

7 «Ko fii hondun oo kan wowliranta nii? Dun ko hoynugol Alla! Ko hombo waawi yaafaade junuubi, ko wonaa Alla?»

8 Iisaa andiri kisan ruuhu mun on miijooji mabbe din. O wi'i be: «Ko hondun miijantodon dun ka berde mon?»

9 Enee, hakkunde wi'ugol maaya-bandujo <junuubaaji maa din yaafaama> e <immo yettaa boggi-dimbordi maa din, yahaa>, ko hondun e dui doo buri weebude?

10 Fii no andiron wonde *Bii-Aaden on no mari bawgal ka aduna doo fii yaafagol junuubaaji»,

11 o wi'i jukkufo on: «Mi yamiri ma, immo yettaa boggi-dimbordi maa din, hootaa ka maa.»

12 On immii don kisan yeeso mabbe, o yetti boggi-dimbordi makko din, o yalti. Sabu dun wadi be fow be haawii, tawi hiibe mawnina Alla, wi'a: «Hari haa hande men yi'aali sifa dun!»

Fii no Lewi Jokkiri Iisaa

(Mat. 9.9-13; Luk. 5.27-32)

13 Iisaa yiltori kadi ka daande weendu. Jamaa on fow ari e makko, o woni e jannugol be.

14 Wa ko Iisaa feyyata, o yi'i Lewi mo Alfaa no joodii ka yantirde sagalle. O wi'i mo: «Aru jokka mi!» Kanko Lewi o immii, o jokki mo.

15 Bawto dun, Iisaa joodii fii naamugol ka suudu Lewi, tawi *yantoofo sagalle duudube e junuubankeebe duudube no joododi e makko, won-dude e taalibaafe makko ben, ko fii hari jokkunoobe mo ben no duudi.

¹⁶ Bay jannooፎ fii Sariya on, ፎ fedde *Fariisiyaabe ben, yi'ii himo naamida e yantooፎ sagalle ben e junuubanke'en, ፎ wi'i taalibaabe makko ben: «E ko fii hondun oo naamidanta e yantooፎ sagalle ben e junuubanke'en?»

¹⁷ Bay wonii Iisaa nanii ፎnun, o wi'i ፎ: «Hinaa selluፎ ben hatonjini e pawndoowo, kono ko pawፎ ben. Awa min, wonaa noddugol feewuፎ ben mi arani, kono ko junuubankeፎ ben.»

Landal fii Hoorugol

(Mat. 9.14-17; Luk. 5.33-39)

¹⁸ Tawi taalibaabe Yaayaa ben e Fariisiyaabe ben kapun no hoori. Be ari, ፎ wi'i Iisaa: «Ko fii hondun taalibaabe Yaayaa ben e ፎ Fariisiyaabe ben kapun hooranta, hara taalibaabe maa ben kan alaa hoorude?»

¹⁹ Iisaa jaabii ፎ, wi'i: «Taw si njaatigiibe jom jomba no waawi hoorude nde hiፎ wondi e jom jomba? Be gasataa hoorude yeru jom jomba no wondi e maፎፎ.»

²⁰ Aray e saa'i nde jom jomba pottinaa e hakkunde maፎፎ. Onsay e ፎen balፎ ፎon ፎ hooray.

²¹ «Hay gooto yettataa ceelol bagi keso walkira dolokke kidፎ. Dun haray kesun ፎun naboray fow, wuddere nden burta yaajude.»

²² Hay gooto kadi loowataa njaram kesan e nder bootooji guri kidፎ. Si hinaa ፎun, ፎan njaram kesan wonay sabu ko feeri ፎin guri. Onsay njaram ፎan woo, bootooji guri ፎin woo, bona. Kono njaram kesan ko e nder bootooji guri kesi loowetee.»

Landal fii Nalaande Fowteteende nden

(Mat. 12.1-18; Luk. 6.1-5)

²³ E aseweere goo, ፎun ko *jalaande fowteteende nden, hari Iisaa no rewude e gese ngawri. E nder yaadu maፎፎ ndun, tawi taalibaabe makko ben no woocora cawti ፎen gese.

²⁴ Fariisiyaabe ben wi'i mo: «Ko hondun ፎee wafanta ko dagaaki e jalaande fowteteende nden?»

²⁵ Kono Iisaa jaabii ፎ, wi'i: «Hara on jangaali haa hande ko Daawuuda wafunoo kon fewndo o weelaa, o faalaa ko o jaama, kanko e yimፎ wondunoፎ e makko ben?»

²⁶ O naati ka nder suudu Alla fewndo oo *yottinoowo mawፎo sadaka wi'eteፎo Abiiyaataraa, o paami bireediije weebitaade fii sadaka ፎen, ፎe tawata ko yottinoፎe sadaka ben tun daganinoo jaamugol, o okkori kadi wondube e makko ben.»

²⁷ O wi'i ፎe kadi: «Aseweere nden ko fii yimፎ ben taganaa, yimፎ ben taganaaka fii aseweere nden.»

²⁸ Ko ፎun si ko Bii-Aaden on woni jom hay jalaande fowteteende nden.»

3

Fii no Iisaa Selliniri Maaya-Jungoojo

(Mat. 12.9-14; Luk. 6.6-11)

¹ Iisaa naatiti kadi ka juulirde. Tawi maaya-jungoojo no nder ton.

² Nde tawnoo *Fariisiyaabe ben no faalaa toorude Iisaa, ፎe ayni mo, hiፎ ndaara si o pawnday mo e *jalaande fowteteende nden.

³ Iisaa wi'i on maaya-jungoojo: «Immo daroፎaa ka hakkunde ፎoo.»

⁴ Ontuma Iisaa landii ben: «E hara no dagii ka godfo wada ko moyyi maa ko boni, danda wonkii maa wona sabu makki e *aseweere?» Kono be deyyi.

⁵ Onsay Iisaa ndaari be e hoore himo tikki, aani fii sattere berde mabbe den. O wi'i on neddo: «Fontu jungo maa ngon.» On fonti ngo, jungo makko ngon selli.

⁶ Onsay Fariisiyaabe ben yalti, be woni e fewjodugol e yimbe *Heroodu lando on fii no be warira Iisaa.

Fii no Jamaa on Iwri hen fow, Ari e Iisaa

⁷ Bawto dun, Iisaa e taalibaabe mun ben yaari ka weendu. Jamaa moolanaado iwrufo ka diiwal Jaliilu e ka diiwal Yahuuda

⁸ e Yerusalaam e Iduuma e leyde wonirde gafa Yurdayniwol den e ddi banjeeji Tiiri e Siduuna jokki mo. On jamaa, nanunoodo ko o wonnoo wafude kon fow ari e makko.

⁹ Onsay Iisaa yamiri taalibaabe mun ben yo be dabban mo laakun fii wota jamaa on biyu mo.

¹⁰ Nde tawnoo himo sellinde yimbe duudufe, tampirnoobe jabbeli ben fow wubbi e makko fii meemugol mo.

¹¹ Kono be jinna nangi ben, si yi'i Iisaa, jiccotono yeeso makko, ewnoo, wi'a: «Ko a *Bidfo Alla!»

¹² Kono kanko Iisaa o yamirayno din jinnaaji, o tentina wota di fejjin fii makko.

Fii no Iisaa Subori Sahaabaabe mun ben

(Mat. 10.1-4; Luk. 6.12-16)

¹³ Bawto dun, Iisaa yawi e fello, o noddi be o faalaa ben, ben ari e makko.

¹⁴ O subii sappoo e dido, o todfii be *sahaabaabe, ko o wonda e mun, ko o immina waajoyoo,

¹⁵ wondude e bawgal fii radagol jinnaaji din.

¹⁶ Ben sappoo e dido, be o todfii, ko Sim'uunu, on mo o jammi Petruusu,

¹⁷ e Yaaquuba mo Zabadii, e Yuuhanna neene-gooto on on (ben be Iisaa jammi Bowanesiisa, ko woni firo dun ko «bibbe-farjitere»),

¹⁸ e Andaraawu e Filiipu e Bartolomaawu e Matta e Tooma e Yaaquuba mo Alfaa e Taddaawu e Sim'uunu tawdaado e fedde *Zelotiibe ben,

¹⁹ e Yudaasi Iskariyu, janfoytodo mo on.

Fii no Iisaa Jaabori Toojje de O Toojnaa

(Mat. 12.22-32; Luk. 11.14-23)

²⁰ Bawto dun, kanko Iisaa o arti ka suudu. Yimbe ben moobii kadi haa ka tawata kanko e taalibaabe makko ben be waawataa hay naamude.

²¹ Bay sibbe Iisaa ben nanii dun, be ari nangugol mo, ko fii hari hibe wi'a: «O wilike!»

²² Nde tawnoo jannoobe fii Sariya on, iwrube Yerusalaam ben, no wi'a: «Balzabuula* no e makko, ko tippude e lando jinnaaji din o woni radorde jinnaaji din.»

²³ Onsay Iisaa noddi be, yewtiri be misal, o wi'i: «Ko honno Ibuliisa waawirta radorde Ibuliisa?»

²⁴ Si tawii laamateeri liddondirii kayri tigi, haray ndin laamateeri waawataa tabitude.

²⁵ Awa kadi si suudu liddondirii, ndun suudu waawataa tabitude.

²⁶ Si tawii non Ibuliisa dartike hoore mun tigi, o liddike hoore makko, haray o waawataa tabitude, haray fii makko lannii.

²⁷ Ko fii hay gooto waawataa naatude e nder galle neddo dolnufo, o mooba keyeeji on din, ado o habbude on neddo dolnufo. Ko onsay doo o waawata moobude ko woni ka suudu on kon.

²⁸ Ka haqiiqa mi andinii on, yimbe ben yaafante junuubaaaji din fow e hoyreeji di be hoynata din,

²⁹ kono kala hoynufo *Ruuhu Seniido on hebataa yaafuyee few, haray himo fawtii junuubu haa poomaa.»

³⁰ Ko Iisaa wi'iri be dun, ko bay hibe wi'ude: «Jinna no e makko.»

Fii Beynguure Iisaa nden

(Mat. 12.46-50; Luk. 8.19-21)

³¹ Onsay yumma Iisaa e yumma-gootoobe makko ben ari, darii ka yaasi. Be immini goddo ko noddana be mo.

³² Tawi jamaa on no joodii, hundi mo, be wi'i mo: «Yumma mon e yumma-gootoobe mon ben no darii ka yaasi, hibe dabbitude on.»

³³ Iisaa jaabii be, o wi'i: «Ko hombo woni yumma an e yumma-gootoobe an ben?»

³⁴ Onsay o layyi gite e hoore joodiibe hundi mo ben, o wi'i: «E hino yumma an e yumma-gootoobe an ben.»

³⁵ Ko fii kala wafufo faale Alla on, haray ko on woni yumma-gooto an on e bandiraawo an on e yumma an.»

4

Misal Yettaangal e Remoowo

(Mat. 13.1-23; Luk. 8.4-15)

¹ Iisaa woni kadi e waajagol ka daande weendu. Hakkee ko jamaa moobinoofo takko makko on duufi, o bakii e laakun ka nder weendu, o joodii, jamaa on fow woni ka daande weendu.

² O janniri be piiji buy mise. E nder ko o waajotoo kon, o wi'i:

³ «Hefee, ko remoowo yaltunoo sankugol.

⁴ E nder ko o sankata kon, gabbe goo yani ka fatal, colli din ari modi de.

⁵ Godde den yani e hoore kaaye, ka leydi duufaa, de fufi hepa sabu fewlugol leydi ndin.

⁶ Bay naange ngen yaltii, de sumi de yoori sabu angal ka dadi din sinoo.

⁷ Godde goo kadi yani ka sooyoore, de fufidi e mayre, sooyoore nden modi de, laatii de rimaali few.

⁸ Godde goo yani ka leydi moyyiri. De fufi, de mawni, de sawti, cawti goo gabbe cappande tati, cawti goo cappande jeegoo, cawti goo teemedere.»

⁹ E hoore dun, o wi'i: «Mo no mari noppi nanirdi yo nanu!»

¹⁰ Bay luttii mo kanko tun, dowtunoobe mo ben e *sahaabaafe sappoo e didoobe ben woni e landagol mo firo dee mise.

¹¹ O wi'i be: «Onon on yedaama gundoo *laamu Alla ngun, kono bee ka yaasi, be wowlirante fow mise,

¹² fii yo be ndaaru, hara be yi'ataa, yo be nanu, hara be faamataa, fii wota be tuubu, junuubaaaji mabbe din yaafee.»^b

^b 4:12 4.12 Isa. 6.9-10

13 O wi'i be kadi: «On faamaali ngal misal d'oo? Ko honno non faamiroyton d'eya mise fow?

14 Remoowo on sanki awdi ndin, d'fun ko daalol ngol.

15 Wobbe no wa'i wa nde awdi sankaa ka d'atal ka daalol ngol sankaa don. Be nana ngol tun, Ibuliisa ara, itta daalol sankaa ngol e mabbe ngol.

16 Wobbe goo kadi no wa'i wa nde awdi sankaa ka kaaye. Nde be nani daalol ngol, be jaba ngol hepa e nder weltaare.

17 Kono be alaa d'adi, ko fii hinaa be tabitube. Nde satteendeeji maa cukkeede aroyi sabu jokkugol mabbe daalol ngol, be tertoto kisan.

18 Wobbe goo kadi no wa'i wa nde awdi sankaa ka sooyoore. Ko ben woni nanoobe daalol ngol,

19 kono ngol ronka rimude e mabbe, ko fii haray ngol modiraama anndeeji aduna e d'ayniro jawle e faaleeji ngurndan goo.

20 Beya ben non no wa'i wa nde awdi sankaa ka leydi moyyiri. Ko ben woni nanoobe daalol ngol, jaba, ngol rima e mabbe, wobbe goo laabi cappande tati, wobbe goo laabi cappande jeegoo, beya ben laabi teemedere.»

Misal Yettaangal e Lampu
(Luk. 8.16-18)

21 O wi'i be kadi: «Taw si hara lampu ko ka wirnii wafetee maa ko e ley danki? E hara hinaa ka kene?

22 Ko fii alaa ko suudii ko feepataa, awa kadi kala gundoo ko sakkirtorta ko feepugol.

23 Mo no mari noppi nanirdi yo nanu!»

24 O wi'i be kadi: «Wattanee yiila e ko hedotod'fon kon. Ko fii ko sariyaare nde etird'fon nden etiranted'fon, beyditaned'fon kadi.

25 Ko fii ko mardo beydantee, kono mo maraa on jabitante hay yeru ko o mari kon.»

Fii no Laamateeri Alla ndin Ebbindiriraa e Awdi

26 O wi'i be kadi: «Laamu Alla ngun no wa'i wa nde ned'fo yetti awdi, sanki ka leydi.

27 Woni o daanii woo, o daanaaki woo, jemma e jalorma awdi ndin fuday, njanda, hara ko no o andiraa.

28 Leydi ndin fudinay hoore mun, ndi adora pud'ol ngol, hikka cawtol ngol, si gabbe d'en kadi moyyinooy moyya ka cawtol.

29 No gabbe d'en bendiri, wortowal ngal no yetteede, ko fii haray baagol ngol fewndike.»

Fii no Laamateeri Alla ndin Ebbindiriraa e Bene
(Mat. 13.31-32; Luk. 13.18-19)

30 O wi'i kadi: «Ko hondun ebbindirten e laamu Alla ngun, maa ko misal hongal hollirten d'un?

31 Hingu wa'i wa abbere bene, kon ko buri fandude e ko aawetee kon fow ka leydi.

32 Kono si wonii nde aawaama, nde hawtoo, nde njand'a, nde bura ko aawetee e naakoo kon fow, nde wada caldi njani haa ka tawata colli d'in ka weeyo waaway hodude ka ley d'owdi makkii.»

33 Ko mise buy wa'itaynoode nii o yewtiraynoo be daaluyee on, noone no be waawiraynoo faamirde.

34 O yewtirtaano be si wonaa mise, kono si wonii ka weddii o sifantono fow taalibaabe makko ben.

*Fii no Iisaa Deeyiniri Waabiliire nden**(Mat. 8.23-27; Luk. 8.22-25)*³⁵ Nden jande kiikiide Iisaa wi'i be: «Lumbiten gafa.»³⁶ Be acciti jamaa on, be nabori Iisaa ka weendu e nder laakun kun o wonnoo e mun kun, laafe goo dowti be.³⁷ Tun waabiliire tiidunde wondunde e hendu woni e wifugol, tawi morloode ndiyan den no piyoo e laakun kun, kun heewa ndiyan.³⁸ Tawi kanko Iisaa himo awlii ngawlu, daanii baawo. Be findini mo, be wi'i: «Karamoko'en, e on kippataa fii ko men woni mulude kon?»³⁹ O immii, o tojani hendu ndun, o wi'i ndiyan dan: «Deeyu, fankaa!» Hendu ndun deyyi, deeyaango tiidungo wadfi.⁴⁰ E hoore dun o wi'i be: «Ko fii hondun hulandon? E hara on alaa gomdinal haa jooni?»⁴¹ Be huli kulol tiidungol, be wi'indiri: «Ko hombo woni oo? Ko fii hay keneeli din e baharu on doftoto mo!»**5***Fii no Jinnanoobe Did'o Selliniraa**(Mat. 8.28-34; Luk. 8.26-39)*¹ Be hewtoyi gafa weendu ndun, dun ko e ndii leydi bee Gadariyankoobe.² Nde Iisaa tipponoo ka laana, aaden mo jinna woni e mun iwri ka genaale, ari yeeso makko.³ Tawi ka on mari hodo ko ka genaale. Hari hay gooto waawataa mo haabfude hande kadi, hay si tawii non ko jolokooje.⁴ Ko fii hari soono woo o dumbete, o jolkee, o taya jolokooje den, o hela dumbirde den. Tawi hay gooto waawataa mo dahude.⁵ Tawi jemma e jalorma ko ka genaale e ka pelle o tabiti, e himo sonka, barmintinora kaaye.⁶ No o haccornoo Iisaa ka wodfi, o dogi, o ari, o jiccii yeeso makko,⁷ o ewnii ko tiidfi, o wi'i: «Ko hondun faalanafaa lan, an oo *Bid'fo Alla Jom Bural? Mi torike ma fii Alla, wota a lettan!»⁸ Ko fii hari Iisaa no wi'ude ngii: «Yaltu e oo nedfo, yo jinnawii!»⁹ Onsay Iisaa landii mo: «Ko honno innetedaa?»

On jaabii: «Ko <Konu>, ko fii meden duudfi!»

¹⁰ Awa kadi hidfi jeejaynoo mo fota fii wota o yaltin di leydi ndin.¹¹ Tawi wuro kose moolanaango no ooraynoo ka binde falo dan.¹² Onsay jinnaaji din jeeji Iisaa, hidfi wi'a: «Nawru men e dii koseeji fii no men naatira e nder majji!»¹³ O newnani di dun. Jinnaaji din yalti e on nedfo, di naati e nder din koseeji. Onsay koseeji din gididi ka falo, di unoyii ka weendu, di yoolii, tawi ko wa di guluuji dadi.¹⁴ Onsay ornaynoobe di ben dogi, be fillitoyii dun ka saare e ka fulawaaji, yimbe ben ari yi'ugol kon ko wadfi.¹⁵ Bay be arii e Iisaa, be yi'ii on mo konu jinna wonnoo e mun no joodfii bornii, wondi e hakkille timmude, be huli.¹⁶ Yi'unooobe ko wadfi kon fillitani be ko wadfi e hoore jinnanoodo on kon e ko wadfi e koseeji din kon.¹⁷ Onsay be woni e jeejugol Iisaa fii yo o yaltu ka leydi maabbe.

18 Wa ko kanko Iisaa o yawata ka laana, jinnanoodo on torii mo yo o accu be wonda.

19 Laatii Iisaa newnanaali mo, kono o wi'i mo: «Yahu ka mon, d'un ko ka sibbe maa ben, fillitanodaa be ko Joomiraado on wad'an-maa kon fow e ko honno o yurmira-maa.»

20 Onsay o yahi, o woni e fillitagol e nder *Dekapooli ko Iisaa wadani mo kon fow. Hedii be mo ben fow njaldi.

Fii no Iisaa Wurnitiri Jiwo, O Sellini Debbo
(Mat. 9.18-26; Luk. 8.40-56)

21 Bay Iisaa yettii laana kan, lumbitoyii gada, jamaa moolanaado ari, moofii takko makko kadi ka daande weendu.

22 Tun goddo e hooreebe juulirde nden wi'eteedo Yaayirusu, ari. Bay o yi'ii mo, o yani e ley koyde makko.

23 O torii mo, o jeeji e hoore himo wi'a: «Biddo an jiwo on no e daande mayde. Seene fawon sookeeje mon den e makko fii no o dadira, o wuura.»

24 Onsay Iisaa yaadi e makko.

Jamaa duudufo jokki mo, bittiri mo cende den fow.

25 Tawi kadi debbo no don, hebii duubi sappoo e didi himo soncaade.

26 Tawi o tampii fota e juude jawndoobe duuduube, awa kadi o ittii ko o jogii fow, d'un nafaali huunde, kono jaw ngun burtu.

27 Bay o nanii fii Iisaa no wowlee, o ari e jamaa on, o wontiri baawo Iisaa, o meemi dolokke makko on,

28 ko fii hari kanko debbo on himo miijoo: «Si mi waawii tun meemude conci makko din, mi ndikkay.»

29 E on saa'i tigi ko o soncotonoo kon tayi, o andi ka bandu makko wonde o ndikkii jaw makko ngun.

30 Tun Iisaa andi wonde bawgal makko ngal gollii goddun. O yeyyitii e hakkunde mbatu ngun, o wi'i: «Ko hombo meemi conci an din?»

31 Taalibaabe makko ben wi'i mo: «Ndaaree jamaa ko bitti on, si hidon maaka <ko hombo meemi lan?> »

32 Onsay o layyi gite takko makko fii yo o yi'u wadufo d'un on.

33 Nde tawnoo debbo on no andi ko feyyi e makko kon, o huli, o diwni, o ari o yani e ley koyde Iisaa, o wowlani mo goonga on fow.

34 Kono Iisaa wi'i mo: «Jiwo an, gomdinal maa ngal sellinii ma. Yahu e hoore buttu, sellaa paw ngu wondudaa ngun.»

35 Wa fewndo ko Iisaa yewtata d'un, wobbe e jeyaabe ka hooreejo juulirde nden iwi ton ari, wi'i mo: «Jiwo maa on maayii. Ko fii hondun sonjantaa oo karamokoojo?»

36 Kono bay Iisaa nanii d'un, o wi'i hooreejo juulirde nden: «Wota a hulu, gomdin tun.»

37 Kono laatii Iisaa jabaano hay gooto dowta mo, si hinaa Petruusu e Yaaquuba e Yuuhanna neene-gooto Yaaquuba on.

38 Bay be hewtii ka hooreejo juulirde nden, kanko Iisaa o yi'ii jii boldu ndun e ko yimbe ben wullata fesa ko tiidi kon.

39 O naati, o wi'i be: «Ko hondun woni nduu jii boldu e d'ii gondi? Ko fii jiwo on maayaali, o daani.»

40 Be jali mo.

Onsay o yaltini be fow, o yetti ben jiwo on e yumma jiwo on, wondude e d'owntunoo be mo ben, be naati ka jiwo on woni don.

41 O nangi jungo jiwo on, o wi'i mo: «Talitaa kumi!» (ko woni firo d'un: «Mi wi'ii ma: <Jiwo, immo!> »)

⁴² Don kisan jiwo on immii, o woni e jindugol, ko fii hari ko mo o duufi sappoo e didi. Kaawee mawdo hebi be.

⁴³ Iisaa yamiri be, tentini, wota hay gooto andu dun. O wi'i be yo be okkor jiwo on ko o paama.

6

Fii no be Naasirata ben Salori Gomdinde Iisaa (Mat. 13.53-58; Luk. 4.16-30)

¹ Onsay Iisaa iwi don, o yahi ka leydi makko. Taalibaabe makko ben kadi jokki mo.

² Bay wonii *nalaande fowteteende nden hewtii, dun ko *aseweere nden, o woni e waajagol ka juulirde. Tawi duudube no hedotonoo mo. Be ndi, be wi'i: «Dun ko honto iwrani oo? Ko hongu woni nguu faamu ngu oo yedaa, e ko honno sifa dii kaawakeeji moyyi woni wadirde e juude makko?»

³ E hinaa minisiyeejo on nii? Hinaa kanko woni bidfo Mariyama on? E hara neene-gootoobe makko ben hinaa Yaaquuba e Yuusufu e Yuudu e Sim'uunu? E hinaa bandiraabe makko ben no wondi e men doo?» Dun hadi be gomdingol mo.

⁴ Kono Iisaa wi'i be: «Annabaajo ko ka leydi mun tun e ka musidal mun e ka beyngure mun yawaa.»

⁵ Laatii o waawaali wadufe don kaawake woo, si hinaa *fawugol juude e hoore nawnube goo, sellina be.

⁶ Kono o ndi sabu angal gomdinal mabbe ngal. O jindi e kofooli hundudi don din, o janni.

Fii no Iisaa Nulirnoo Sahaabaabe mun ben Sappoo e Didfo (Mat. 10.2-20; Luk. 9.1-6)

⁷ Onsay o noddi sappoo e didfoobe ben, o woni be e imminirgol didfo didfo e hoore jonnugol be bawgal radagol jinnaaji din.

⁸ E hoore dun, himo yamiri be wota be yettu hay huunde ko be yooboo, si hinaa tuggordu wooturu tun: hinaa bireedi, hinaa bonfooji, hinaa yettugol dattol mbuufi.

⁹ Kono o wi'i be: «On wattoto pafe, kono wota on borno dolokkaaji didi.»

¹⁰ O wi'i be kadi: «Kala suudu ndu naatoydon e mun, weeree don haa nde hidon iwa e nden nokkuure woo.»

¹¹ Kono si woodii e saare nde yimbe ben jabaali on, hedii on, nde hidon yalta don woo, honkee mbullaari teppe mon den fii yo dun wonan be seedee ella mabbe on.»

¹² Be yahi be waajoyii fii yo yimbe ben tuubu.

¹³ Tawi hibe rafoo jinnaaji duudufi, juura nebbe e pawbe duudube, sellina be.

Fii Mayde Annabi Yaayaa nden (Mat. 14.1-12; Luk. 9.7-9)

¹⁴ Heroodu* lando on humpitii dun. E hoore dun tawi innde Iisaa nden lollii, hibe wi'a: «Yaayaa lootaynoofo maande tuubuubuyee on immitike e hakkunde maybe ben! Ko dun wadi si himo mari bawgal wadugol kaawakeeji moyyi.»

¹⁵ Tawi wobbe ben no wi'a wondema ko Iiliya, beya ben kadi no wi'a ko annabaajo wa godfo e annabaabe hibbe ben.

16 Kono bay Heroodu nanii d'un, tawi himo wi'a: «Ko Yaayaa, on mo mi wadi haa daande mun tayaa. Ko on woni ko immitii!»

17 Ko fii hari kanko Heroodu tigi o nangiino Yaayaa, o jolkii mo, o wadii e kaso, sabu oo debbo wi'eteedo Heroodiyya mo kanko Heroodu o yetti, tawi-le on ko beyngu Filiipu, yumma-gooto makko on nun kanko Heroodu,

18 sabu ko Yaayaa wi'unoo mo kon wonde daganaaki mo ka o yetta beyngu yumma-gooto makko on.

19 Tawi oo debbo wi'eteedo Heroodiyya no haamanii mo kanko Yaayaa, no faalaa mo warude, kono o waawaali,

20 ko fii hari Heroodu no huli Yaayaa, sabu ko o andi kon on ko ned'fo feewufo laabufufo, jaka himo hiwunoo mo. Tawi himo yidunoo hedagol mo, fii kala si o nanii himo yewta, o jibotono fota.

21 Kono pande goo kanko Heroodiyya o hebi sabu weeband'o mo e nder ngal caatal, ngal Heroodu wadani be o lammini ben e hooreebe suufaabe makko ben e hooreebe ben Jaliilu fii anditugol jibineede makko kanko Heroodu ngol.

22 E nder d'un, jiwo Heroodiyya on naati, ami, o weli Heroodu e saatinaabe ben.

Onsay lando on wi'i jiwo on: «Toro lan kala ko faaladaa, mi wadante.»

23 O wadani mo ndee woondoore d'oo, o wi'i: «Kala ko toridaa mi, mi wadante, hay si ko fecere laamateeri an ndin.»

24 Kanko jiwo on o yalti, o landii yumma makko: «Ko hondun mi landotoo?»

Neene makko jaabii mo wi'i: «Ko hoore Yaayaa lootoowo maande tubuubuyee on.»

25 Kanko jiwo on o hawjiti kisan, o naati, o ari e lando on, o wi'i: «Mid'o faalaa yo a jonn'an d'oo hoore Yaayaa lootoowo on kisan, hara hinde tumbaa e miran!»

26 Onsay lando on aani, kono sabu woondooje makko den, e be o saatinnoo ben, tawi o faalaaka mo salanaade.

27 O immiini kisan suufaajo, o yamiri mo addoygol hoore Yaayaa nden. Suufaajo on yahi, tayoyi hoore Yaayaa nden ka kaso,

28 o addi hoore nden e nder miran, o jonn'i jiwo on. Jiwo on kadi jonn'oyi nde yumma mun.

29 Bay wonii d'un andike, taalibaabe Yaayaa ben ari, yetti furee makko on, be surroyi.

Fii no Iisaa Namminiri Yimbe Guluuje Njowo
(Mat. 14.13-21; Luk. 9.10-17; Yhn. 6.1-14)

30 Sahaabaabe* ben mottondiri takko Iisaa, be sifanii mo ko be wadi kon fow e ko be janni kon.

31 Onsay o wi'i be: «Aree ka weddii, hara ko ka wulfini, fowtofon seeda.» Ko fii hari yimbe buy no wada yaha ara, tawi Iisaa e taalibaabe mun ben alaa hay feere no be naamira.

32 Onsay kambe tun be bakii e laana fii yahugol e nokkuure wulfinnde.

33 Buy yi'i hibe yaha, anditi be. Yimbe ben ka ca'e fow dogi, aditoyii be ka be yahaynoo ton.

34 Bay wonii kanko Iisaa o tippike ka laana, o yi'i jamaa d'uudufufo, o yurmaa be, ko fii hari hibe wa'i wa baali di alaa ngaynaako. Onsay o woni be e jannugol piiji d'uudufi.

35 Nde tawnoo jallal ngal poodike, taalibaabe makko ben badii mo wi'i: «Ndee nokkuure ko wulfinnde, awa kadi jallal ngal poodike.

³⁶ Accitee be, be yaha ka fulawaaji e ka kodooli kawtirdi e doo, be d'abfoya ko be jaama.»

³⁷ Iisaa jaabii be wi'i: «Onon tigi okkoree be ko be jaama.»

Kono be wi'i mo: «E hara men yahay, men soodoya bireedi yeru *dinaruujii teemedde didi, men okkora be ko be jaama?»

³⁸ Onsay o jaabii be, o wi'i: «Ko bireediije jelu mardon? Yahee ndaaroyon.» Be yahi, be humpitoyii, be ari, be wi'i mo: «Ko bireediije jowi e liyyi didi.»

³⁹ Onsay o yamiri be yo be jod'dinir be fow mojobe mojobe ka hoore hudo hecco.

⁴⁰ Be jod'diniri be saffeeji saffeeji, di yimbe teemedere, e di yimbe cappande njowo.

⁴¹ O yetti bireediije den jowi e liyyi din didi, o banti gite den, o fewtini ka kammu, o du'ii. Onsay o tayiti bireedi on, o woni e jonnugol taalibaabe ben ko hewtina jamaa on. O senditi kadi liyyi din e hakkunde fow.

⁴² Fow jaami haa haari.

⁴³ Be moobiti debeeje sappoo e didi tew kunte bireedi e liyyi.

⁴⁴ Ben jaamunoobe on bireedi hari ko be worbe guluuje njowo.

Fii no Iisaa Seppiri ka hoore Ndiyan

(Mat. 14.22-33; Yhn. 6.16-21)

⁴⁵ Bawto dun kisan, o yamiri taalibaabe makko ben yo be bako ka laana, be hikkoo yeeso makko, be lumba gada, telen Bayti-Sa'iida, e nder ko o yiltata jamaa on kon.

⁴⁶ Bay o waynondiri e maɓɓe, o yawi ka fello fii toragol Alla.

⁴⁷ Bay niɓɓii, tawi laana kan no ka tumbo weendu, kanko Iisaa tun himo ka leydi.

⁴⁸ O andi hiɓe e nder satteende fota e nder awyingol laakun kun, ko fii hari hiɓe tiindondiri e hendu ndun. Wa fewndo ka subaka, o sutori e maɓɓe, himo seppa ka hoore ndiyan, tawi himo faalaa be feyyitaade.

⁴⁹ Bay taalibaabe ben yi'ii himo seppa ka hoore ndiyan, be sikki ko mbeelu, be sonki,

⁵⁰ ko fii hari be fow be yi'ii mo, be hulii.

Iisaa wi'i be kisan: «Hoolee, ko min nii! Wota on hulu!»

⁵¹ Onsay o yawi ka laana takko maɓɓe, hendu ndun deyyiti. Be fow be njaldi fota,

⁵² ko fii hari be faamaali kaawake moyyo waɗuɗo on ka bireediije, bay hari berde maɓɓe den no uddi.

⁵³ Bay be gaynii lumbude weendu ndun, be hewtii Jaani-Saarata, be saani laana kan.

⁵⁴ Bay be tippike ka laana, yimbe ben anditi kisan Iisaa.

⁵⁵ Be dogi e diiwal ngal fow, be woni e addangol mo nawnuɓe e hoore boggi-dimbordi, kala ka andanoo himo don.

⁵⁶ Kala ka o naatunoo, woni ka kodooli, woni ka ca'e maa ka fulawaaji, be addayno nawnuɓe ben ka fottirde, be jeeja mo yo o newnan be tun be meema kombol dolokke makko on. Meemunoobe ngol ben fow ndikki.

7

Fii Fariisiyaabe ben e Aadaaji mun d'in

(Mat. 15.1-9)

¹ Onsay *Fariisiyaabe ben e wobbe e jannoobe fii Sariya on, iwrunoobe Yerusalaam, moobii takko Iisaa.

² Be yi'i wobbe e taalibaabe makko ben no naamira juude tuunude, e maanaa de soodaaka.

³ (Tawi-le Fariisiyaabe ben e *Yahuudiyankeebe ben fow naamataano si soodaaki haa laabi, ko fii hibe jogitinoo naamuuji mawbe mabbe ben.

⁴ Si be iwtiino ka fottirde, be paamiino woo nde be labbinii. Hibe joginoo kadi naamuuji buy di be wafaynoo, wano lawyugol jardukoy koy e payande den e miranji din.)

⁵ Onsay Fariisiyaabe ben e jannoobe fii Sariya on landii mo kanko Iisaa, be wi'i: «Ko hondun hadi taalibaabe maa ben jokka naamuuji mawbe ben? E ko fii hondun be paamata, hara be soodaaki?»

⁶ Iisaa jaabii be wi'i: «Isaaya* no haalunoo ko Alla longini mo fii mon moyya, yo faasiqiibe, wano windori non:

<Oo jamaa ko ka toni mun woni lan mawninde,
kono berde mabbe den no wodfondiri e an fota.

⁷ Ko e nder meere be woni lan rewude,
janndeji di be woni jannude din
ko di yimbe ben sinci.»^c

⁸ «Hidfon tertaade yamirooje Alla den, jogitoo naamuuji yimbe ben.»

⁹ O beyditi, o wi'i: «Hidfon bugitoo few yamirooje Alla den fii huutorgol naamuuji mon din,

¹⁰ ko fii Muusaa no wi'i: <Teddin yumma maa e ben maa>, awa kadi: <on mo hudi ben mun maa yumma mun donkinirte mayde.>

¹¹ Kono onon hidfon wi'a goddo no waawi wi'ude ben mun maa yumma mun: <Mi yedii Alla ko mi nafraynoo on kon.>

¹² E nder wi'ugol mon dun, on accataa ontigi wafana ben mun maa yumma mun hay huunde han kadi.

¹³ Ko nii wondon mehindinirde daaluyee Alla on tippude e naamu mon mo sincanadon on. Hidfon wada kadi piiji duudufi goo nandufi e mun!»

Fii ko Tuuninta Nedfo kon

(Mat. 15.10-20)

¹⁴ Iisaa nodditi kadi jamaa on, o wi'i be: «Hedee lan on fow, faamon.

¹⁵ Hay huunde alaa e kene naataynde e nedfo, tuunina mo, kono ko ko yaltata e nedfo kon tuuninta mo.

¹⁶ Mo no mari noppi nanirdi yo nanu!»

¹⁷ Bay wonii o naatoyii e suudu ka wodditii jamaa on, taalibaabe makko ben landii mo fii ngal misal.

¹⁸ O wi'i be: «E jaka, onon kadi ko on be alaa faamu? E on andaa hay huunde alaa e kene naataynde e nedfo, waawaynde tuuninde mo?»

¹⁹ Ko fii dun naataataa ka bernde makko, kono ko ka reedu makko yaarata, dun yaltinoyee ka baawo.» (Tawi ko o wi'i fon ko wonde naameteeji din fow no laabi.)

²⁰ O wi'i kadi: «Ko ko yaltata e nedfo kon woni ko tuuninta mo,

²¹ ko fii, ko e nder bernde nedfo miijooji bondi yaltata, kapun e cagayaagal e nguyka e waru-hoore e

²² jeeno e miile e hunyeendi e janfa e jiibaare e nawliigu e hoyre e mawnintinaare e njofoyaagal.

²³ Dii piiji bondi fow ko yaltaydi e nder nedfo, tuunina mo.»

Fii no Gomdinal Debbo Feniisiyankeejo Bangiri

(Mat. 15.21-28)

²⁴ Bay kanko Iisaa o iwii e nden nokkuure, o yahi e ndii leydi ndee saare Tiiri. O naati don e suudu, tawi o yidaa hay gooto anda. Kono o waawaali suudaade,

²⁵ ko fii hari debbo mo tawata jinna no nangi bid'fo mun jiwo, naniino fii makko kanko Iisaa no wowlee, o ari, o yani e ley koyde makko.

²⁶ Tawi on debbo ko *Gereekyankeejo, mo iwdi mun woni Fenisii, don ko e nder Sirii. O torii mo radanagol mo jinnawii wongii e jiwo makko on ngin.

²⁷ Iisaa wi'i mo: «Accu taho faybe ben haara, ko fii moyyaa ka bireediije paykoy koy yettee, buganee bareeji din.»

²⁸ Debbo on jaabii mo: «Hiyyii, Koohojo, kono hay bareeji wonfi ka ley taabal din jaamay ko paykoy koy samminta kon.»

²⁹ Onsay kanko Iisaa o wi'i mo: «Sabu ngol kongol, yahu, jinnawii ngin yaltii e jiwo maa on.»

³⁰ Bay wonii kanko debbo on o naatoyii ka suudu makko, o tawi bid'fo makko jiwo on no waalii ka danki, awa kadi jinnawii ngin yaltii e makko.

Fii no Iisaa Selliniri Pahidufo-Mbobidi

³¹ Onsay Iisaa iwi e ndin leydi Tiiri, o tayiti leydi Siduuna ndin, o artiri *Dekapooli telen ka *Weendu Jaliilu.

³² Be addani mo pahidufo-mbobidi, be jeeji mo *fawugol juude den e hoore on, sellina mo.

³³ O nabi mo sera, ka wod'fitii jamaa on, o ukki kolli makko din ka nder noppi nawnufo on, o tutti, o meemini denngal on ngal.

³⁴ Onsay o banti gite makko den, o fewtini ka kammu, o tayiti foofaango, o wi'i: «Efataa!» (Dun no firi: «Uddito!»)

³⁵ Tun kisan noppi makko din udditii, denngal makko ngal kadi bowri, o woni e wowlugol no feewiri.

³⁶ Iisaa yamiri be wota be wowlan don hay gooto, kono, ko no o hadirnoo be woo, be burtiraynoo lollinirde.

³⁷ Be woni e nder jalaw tiidufo, be wi'i: «Ko o wafata kon fow ko ko moyyi. O naninay hay pahiduube ben, o wowlina kadi mbobiduube ben!»

8

Fii no Iisaa Namminiri Yimbe Guluuje Nayo

(Mat. 15.32-39)

¹ E den balde don, nde tawnoo jamaa moolanaado kadi no don, awa kadi alaa ko be jaama, Iisaa nodzi taalibaabe mun ben, o wi'i:

² «Oo jamaa no yurmammi, wonii nii balde tati hibe wondi e an, be alaa ko be jaama.

³ Si mi yiltii be ka maabe hibe weelaa, be lo'ay ka laawol, ko fii wobbe e maabe ko ka wod'fi iwi.»

⁴ Kono taalibaabe makko ben jaabii mo, wi'i: «Ko honto men hebata bireedi e ndee nokkuure wulfinnde ko haarata bee?»

⁵ Iisaa landii be, wi'i: «Ko bireediije jelu mardon?»

Be jaabii mo, be wi'i: «Ko de jeedfi.»

⁶ Onsay o torii jamaa on joodagol ka leydi, o yetti bireediije den jeedfi. Bay o jarnii Alla, o tayiti, o jinni taalibaabe makko ben fii yo be hewtin jamaa on, kambe kadi be hewtini.

⁷ Tawi hife marnoo kadi liyyi seeda. Dun kadi, bay Iisaa gaynii du'aade, o wi'i yo be hewtin be.

⁸ Be jaami haa be haari, moobitaa debeeje jeedfi tew ko lutti.

⁹ Tawi ben ko wa be worbe guluuje nayo. Bawto dɔn Iisaa yilti be.

¹⁰ Ontuma o bakodi e taalibaabe makko ben e laana ndiyan, o yahi e ndii leydi Dalmanuuta.^d

Fii no Iisaa Tororaa Hollugol Maande
(Mat. 16.1-4)

¹¹ Onsay *Fariisiyaabe ben ari, fudɔɔi yeddondirde e Iisaa. Be landii mo fii ndarndagol mo, yo o hollu be maande iwrunde ka kammu.

¹² Iisaa tayiti foofaango tiidungo, o wi'i: «Ko fii hondun nguu jamaanu landorta maande? Ka haqiiqa mi andinii on, nguu jamaanu jonnetaake maande.»

¹³ Onsay o acci be dɔn, o bakii kadi e laana fii lumbugol gada.

Fii <Lewen> Fariisiyaabe ben e mo Heroodu Landɔn
(Mat. 16.5-12)

¹⁴ Laatii taalibaabe ben yejjiti yettorde bireedi, tawi ko bireediwal gootal pet be mari ka nder laana.

¹⁵ Iisaa yamiri be dɔndoo, o wi'i: «Reenee fota e lewen Fariisiyaabe ben e lewen *Heroodu on.»

¹⁶ Taalibaabe ben wi'indiri: «Ko o wi'iri dɔn, ko fii en maraa bireedi.»

¹⁷ Iisaa andi ko be wi'i kon, o wi'i be: «Ko fii hondun wi'andɔn ko bay on maraa bireedi? E on andaali, e on faamaali kadi? E hara berde mon den sattii?»

¹⁸ Hidon jogii gite, e hara on yi'ataa? Hidon mari noppi, e hara on nanataa?

¹⁹ Fewndo mi tayiti bireediije den jowi fii yimbe ben guluuje njowo, e on anditaali ko debeeje jelu heewude tew kunte bireedi artirnodon?»

Be jaabii mo: «Ko de sappoo e didi.»

²⁰ «Bay kadi mi tayitii bireediije den jeedidi fii yimbe ben guluuje nayo, ko debeeje jelu tew kunte bireedi artirnodon?»

Be jaabii: «Ko de jeedidi.»

²¹ O wi'i be kadi: «Hara on faamaali haa jooni?»

Fii no Iisaa Wuntiniri Bundo goo Bayti-Sa'iida

²² Bawto dɔn be yahi Bayti-Sa'iida. Be addani mo bundo, be jeeji mo yo o meemu mo fii yo o sellin mo.

²³ Onsay o jogii jungo bundo on, o nabi mo ka baawo hoɔo. O wadi tuuta ka gite on, o *fawi juude makko den e hoore makko, o landii mo, o wi'i: «Hida yi'ude godɔn?»

²⁴ O banti gite den, o wi'i: «Midɔ haccaade yimbe, kono midɔ yiirude be wa ledde wonde yahude.»

²⁵ Iisaa waditi kadi juude den ka gite makko. Bundo on ndaari tenyini, o ndikki, o yi'i fow ko laabi.

²⁶ Onsay Iisaa immintini mo yo o hootu ka makko e hoore himo wi'a: «Wota a naatu ka hoɔo.»

Fii Qirritande Petruusu nden
(Mat. 16.13-20; Luk. 9.18-21)

²⁷ Nde Iisaa naatunoo e kodooli Seezariya-Filiipu dɔn, o landii taalibaabe makko ben ngal landal dɔo, o wi'i: «E wi'i yimbe ben, ko hombo woni lan min?»

^d 8:10 8.10 «Dalmanuuta» no wi'ee kadi «Magaduuna».

²⁸ Be jaabii mo: «Wobbe no wi'a ko onon woni Yaayaa lootaynoodo on, wobbe kadi no wi'a ko onon woni Iiliya, wobbe goo kadi no wi'a ko on godfo goo e annabaabe ben.»

²⁹ O landii be kadi, o wi'i: «Onon non wi'udon ko hombo woni lan min?»
Petruusu jaabii mo, wi'i: «Ko onon woni *Almasiihu on!»

³⁰ Iisaa yamiri be, tentini, wota be wowlan hay gooto ko hombo woni mo.

Fii Tampereji Iisaa d'in e Artugol makko ngol

(Mat. 16.21-28; Luk. 9.22-27)

³¹ Onsay o fuddii be jannude wonde bee *Bii-Aaden on tampa fota, awa kadi mawbe ben e hooreebe *yottinoobe sadaka ben haa nabani jannoobe fii Sariya on wikkoyto mo, o waree, o immintinoyee ka jalaande tammere.

³² Tawi ko no laabiri o yewtata d'ii piiji. Petruusu pottini mo sera, o woni mo e felugol.

³³ Kono Iisaa yeyyitii, o ndaari taalibaabe makko ben, o feli Petruusu, o wi'i mo: «Yilto baawo an, yo Ibuliisa, ko fii miijooji maa d'in hinaa di Alla, kono ko di yimbe ben!»

³⁴ Onsay o noddi jamaa on e taalibaabe makko ben, o wi'i be: «Kala faalaado jokkude lan, yo o hayfintino, o yetta *leggal makko altindiraangal ngal,^d o jokkammi.

³⁵ Kala faalaado dandude ngurndan mun, dan hayriray mo, kono kala non mo ngurndan mun hayriraa sabu an min e Kibaaru Moyyo on, haray ontigi dandoyay dan.

³⁶ E ko nafa hondun woodani nefdo hebogol aduna on fow, hayra wonkii mun kin?

³⁷ Maa ko hondun nefdo ittata fii sottugol wonkii mun kin?

³⁸ Awa kadi, kala hersirdo lan, hersiri kongudi an d'in e hakkunde oo jamaa jinoowo wafa junuubi, Bii-Aaden on kadi hersiroyay mo tuma o ardoyi e mangural Ben makko ngal wondude e malaa'ikaabe laabufe ben.»

9

¹ O wi'i be kadi: «Ka haqiiqa mi andinii on, no woodi wobbe e mon onon wonbe doo ben, be maayataa ado be yi'ude *laamu Alla ngun no ardi e doole.»

Fii Waylannde Mbaadi Iisaa ndin

(Mat. 17.1-13; Luk. 9.28-36)

² Balde jeegoo bawto d'un, Iisaa yetti Petruusu e Yaaquuba e Yuuhanna, o nabi be kambe tun e hoore fello toowungo. Mbaadi makko ndin waylii yeeso maabe,

³ concii makko d'in jalbi. Hakkee ko di rawni alaa wuppoowo e hoore ndii leydi labbiniroowo non.

⁴ Iiliya e Muusaa feepani be, be woni e yewtidugol e makko kanko Iisaa.

⁵ Onsay Petruusu yetti haala kan, o wi'i Iisaa: «Karamoko'en, no moyyi ka wonen doo. Darnen togooji tati, onon wonndu, Muusaa wonndu, Iiliya kadi wonndu.»

⁶ (Tawi kanko Petruusu o andaa ko o woni wowlude, ko fii hari kambe tato kulol heewii e maabe.)

⁷ Tun duulere ari buumi be. Onsay hawa yalti ka duulere, wi'i: «Oo doo ko Bidfo an yid'aado. Heditee mo!»

^d 8:34 8.34 «Yettugol leggal mun altindiraangal ngal» ko hebilagol jokkugol Iisaa haa maaya.

8 Tun taalibaabe ben ndaari binde d'fon, be yi'itaali hay gooto, si hinaa kambe tun e Iisaa.

9 E nder ko be tippotoo kon ka fello, Iisaa yamiri be wota be wowlan hay gooto ko be yi'i kon, haa nde *Bii-Aaden on immintinaa e hakkunde maybe ben woo.

10 Be maanditii ngol kongol e nder yeddondirgol hakkunde maɓɓe, hiɓe wi'a: «Ko hondun woni immitagol e hakkunde maybe ben?»

11 Onsay taalibaabe ben landii mo, be wi'i: «Ko fii hondun jannoobe fii Sariya on ben wi'anta wonde ko Iiliya haani arude taho?»

12 O jaabii be, o wi'i: «Ko goonga Iiliya aray taho, wattitoo fow. Ko hondun windii fii Bii-Aaden on? Hinaa o tampay fota, o wikkee?»

13 Kono mi andinii on Iiliya ariino, kono be wadiri mo no be faaliraa non, wano windori fii makko non.»

*Fii no Iisaa Selliniri Jinnaaɗo goo
(Mat. 17.14-21; Luk. 9.37-43)*

14 Bay be hewtitii takko taalibaabe ben, be yi'i jamaa d'uududo e jannoobe fii Sariya on takko maɓɓe no yeddondira e maɓɓe.

15 No jamaa on yiirunoo Iisaa, be ɗaldi fota, be dogi fii hiwroyagol mo.

16 Kanko Iisaa o landii be, o wi'i: «Ko e hoore hondun wondon yeddondirde e maɓɓe?»

17 Onsay gorko goo e nder jamaa on jaabii mo wi'i: «Karamoko'en, mi addanii on oo biɗɗo an gorko, mo jinnawii mbobindinayngii nangi.

18 Tuma ngii nangi mo woo, ngii libay mo ka leydi, o yaltina ngurda, o ɗatindira jiiye d'en, o yooru ken. Mi torike taalibaabe mon ben rafagol ngii jinnawii, kono be waawaali.»

19 Iisaa jaabii be, wi'i: «Onon ko on jamaanu ngu gomɗinaa. Ko haa honde tuma mi wondata e mon? E ko haa honde tuma mi mujjantoo on? Addanee lan mo d'oo.»

20 Onsay be addani mo mo. No paykun kun yiirunoo Iisaa, jinnawii ngin iirini kun, kun yani ka leydi, kun woni e tallagol, yaltina ngurda.

21 Onsay Iisaa landii ben paykun kun: «Ko gila honde tuma d'un hewtitii kun?»

Ben makkun jaabii: «Ko gila e booboyaagal makko.

22 Awa kadi soono woo jinnawii ngin bugoto kun ka yiite e ka ndiyan fii mulugol kun. Kono si tawii hidon waawi godɗun, yurmee men, wallon men!»

23 Iisaa kadi wi'i mo: «Wi'udaa si mido waawi! Fow no newanii gomɗindo!»

24 Tun ben paykun kun ewnii, wi'i: «Midu gomɗini! Kono wallitee lan ko fii gomɗinal an ngal no ɗakkanimmi!»

25 Bay Iisaa yi'ii jamaa on no dogu, ara e maɓɓe, onsay o tojani jinnawii ngin, o wi'i: «Ko an, yo jinnawii mbobindinayngii, mi wi'ii ma yo a yaltu e makko, wota a naatitu e makko hande kadi!»

26 Onsay ngii haaci, e hoore iiringol kun ko tiidi, ngii yalti e makkun. Paykun kun wa'i wa maykun, haa d'uudube wi'i: «Kun maayii!»

27 Kono Iisaa jogii kun, immi, kun darii.

28 Bay wonii Iisaa naatii ka suudu, taalibaabe makko ben landii mo e gundoo, be wi'i: «Ko fii hondun menen men waawaali rafaaɗe ngii jinnawii?»

29 O wi'i be: «Sifa ngii jinnawii, ko toragol Alla tun waawata ngii yaltinde.»

³⁰ Onsay be iwi don, be tayitoyi Jaliilu. Tawi Iisaa faalaaka andee ko honto o woni.

³¹ ko fii hari himo jannude taalibaabe makko ben, o wi'a be: «Bii-Aaden on wattete e juude yimbe ben, be wara mo. Balde tati bawto maygol makko, o immitoo.»

³² Kono hari taalibaabe ben alaa faamude din kongudfi, awa kadi be huli landitagol mo di.

Fii Burdo Teddude on e Hakkunde Maɓɓe

(Mat. 18.1-5; Luk. 9.46-48)

³³ Onsay be hewti Kafernahuum. Bay be naatii ka suudu, Iisaa landii be, wi'i: «Ko e hoore honɗun wonnodon yeddondirde ka laawol?»

³⁴ Kono be deyyi, ko fii hari ka laawol be yewtidii fii andugol ko hombo ɓuri teddude.

³⁵ Onsay kanko Iisaa o joodii, o noddii sappoo e diɗoobe ben, o wi'i be: «Mo no faalaa wonude arano, o wonay sakkitoro e di fow, kurkaadu fow.»

³⁶ Onsay o yetti paykun, o jodɗini kun hakkunde maɓɓe. Bay o hirbiki kun, o wi'i be:

³⁷ «Kala jabuɗo paykun tosokun e innde an, haray ko min tigi o jabi. Awa-le kala jabuɗo lan, haray hinaa min tigi o jabi, kono ko Nuluɗo lan on.»

³⁸ Onsay Yuuhanna wi'i mo: «Karamoko'en, men yi'ii godɗo no raɗoo jinnaaji e innde mo'on. Men tonjani mo ɗun bay o wondaa e amen fii jokkugol on.»

³⁹ Kono Iisaa wi'i: «Wota on tonjan mo ɗun. Ko fii hay gooto waawataa wafude kaawake moyyo e innde an, yiltoo kisan bawto ɗun, wowlammi ko boni.

⁴⁰ Ko fii kala mo wonaa gapo men, haray ko gido men.

⁴¹ Awa kadi, kala okkordo on ndiyan yareteedan e innde an min, fii ko on be *Almasiihu on, ka haqiiqa mi andinii on o faɗataa mbarjaari makko ndin few.

⁴² «Kono on mo woni sabu feggingol gokkun e koy paykoy gomɗinkoy lan, haray ko ɓuri mo moyyande ko kolmbireede tuntere hayre, o bugee ka baharu.

⁴³⁻⁴⁴ Si tawii jungo maa ngon wonay sabu haa feggodaa, haray tayu ngo. Ko fii no ɓuru-maa moyyande ka naataa ka ngurndan, hara ko a taya-jungoojo, edii a jogaade juude diɗi yahaa ka jahannama, ka yiite nge ɗaanotaako.

⁴⁵⁻⁴⁶ Si tawii-le koyngal maa ngal wonay sabu haa feggodaa, haray tayu ngal. Ko fii no ɓuru-maa moyyande ka naataa ka ngurndan, hara ko a taya-koyngaljo, edii a jogaade koyde diɗi, bugedaa ka jahannama.

⁴⁷ Si tawii-le yiitere maa nden wonay sabu haa feggodaa, haray awu nde. Ko fii no ɓuru-maa moyyande ka naataa ka *laamateeri Alla hara ko mo a yiitere wootere, edii a jogaade gite diɗi, bugedaa ka jahannama

⁴⁸ ka gildi maɓɓe din maayataa don e ka yiite ngen ɗaanotaako don.

⁴⁹ «Ko fii kala nedfo lensinirte yiite.

⁵⁰ Landan ko huunde moyyere, kono si dakamme majjan on iwii, haray ko honno dakamme majjan on wattirtee? Wadee landan e mon onon tigi, wondon e hoore buttu.»

¹ Onsay Iisaa iwi d'on, o ari ka seraaji diiwal Yahuuda gadfa Yurdayniwol, jamaa on moobii kadi takko makko. Wano o woowiri non, o woni e jannugol be kadi.

² Onsay *Fariisiyaabe goo badii mo fii ndarndagol mo, be wi'i: «E hara no daganii godf'o accitugol beyngu mun?»

³ O jaabii be, o wi'i: «Ko hondun Muusaa yamiri on?»

⁴ Fariisiyaabe ben wi'i: «Muusaa no newnani ontigi wad'angol beyngu mun kaydi sertigal, accita mo.»

⁵ Iisaa kadi wi'i be: «Ko sabu cattal mon bernde ngal wadi si Muusaa windani on nden yamiroore.

⁶ Kono ka fudf'ooode, Alla tagii be, o wadi be gorko e debbo.

⁷ «Ko d'un wadi si gorko selay ben mun e yumma mun, humoo e beyngu mun,

⁸ onsay kambe dido be wona gooto.»^e

Dun haray hinaa be dido hande kadi, kono ko gooto.

⁹ Awa wota godf'o sendindir ko Alla hawtindiri kon.»

¹⁰ Bay wonii be naatoyii ka suudu, taalibaabe ben landii mo kadi fii d'un.

¹¹ O jaabii be, o wi'i: «Kala accitudo beyngu mun, yetti godf'o goo, haray ontigi jeenii e telen-ma makko.

¹² Si debbo kadi seedii e moodi mun, yettoyaama ka godf'o, haray on debbo kadi jeenii.»

Fii no Iisaa Du'orani Paykoy koy

(Mat. 19.13-15; Luk. 18.15-17)

¹³ Onsay yimbe ben addani mo paykoy fii yo o meemu koy, kono taalibaabe ben tojani ben.

¹⁴ Bay wonii Iisaa yi'ii d'un, o tikki, o wi'i: «Accee paykoy koy ara e an, wota on hadu koy, ko fii *laamu Alla ngun ko sifa makkoy wonani.

¹⁵ Ka haqiiqa mi andinii on, kala mo jabiraali laamu Alla ngun wa paykun, haray o naatataa ton few.»

¹⁶ Bawto d'un o hirbii paykoy koy, o *fawi juude makko d'en e makkoy, o du'anii koy.

Fii Hooreejo Aldufo on

(Mat. 19.16-30; Luk. 18.18-30)

¹⁷ Bay wonii Iisaa fokkitii, onsay godf'o dogi, ari, jicci yeeso makko. O landii mo, o wi'i: «Karamokoojo moyyo, hara ko hondun mi haani wadufe fii yo mi heboy *ngurndan poomayankejan dan?»

¹⁸ Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko fii hondun wi'irtaa mi moyyo? Hay gooto moyyaa si hinaa Alla Bajjo on.

¹⁹ Hida andi yamirooje d'en: d'un ko wota a ittu hoore, wota a jeenu, wota a wuju, wota a seedito fenaande, wota a janfo hay gooto, teddinaa kadi yumma maa e ben maa.»^f

²⁰ O jaabii, o wi'i: «Karamoko'en, mido wadufe d'un fow gila e cukankaaku an.»

²¹ Bay Iisaa ndaaririi mo giggol, o wi'i mo: «No njakkan-maa fahin huunde wootere: yahu yeeyitaa kala ko jeydaa, okkaa miskinbe ben, d'un wonanoyte keyee ka kammuuli, onsay araa jokkaa mi.»

²² Bay on nanii d'in kongudi, o nirbinii, o yahi himo aani, ko fii hari himo aldi fota.

Fii Accube ko Jeyi kon fow, Jokki Iisaa

²³ Onsay kanko Iisaa o wi'i taalibaabe makko ben: «Emba no sattani jom jawle en ka be naata ka laamu Alla.»

²⁴ Taalibaabe ben njaldi fii din yewterejei. Kanko Iisaa o filliti kadi, o wi'i be: «Faybe an, emba naatugol ka laamu Alla no satti.

²⁵ No furi weefande ngeleoba ka mba rewa e wuddere meselal edii ka jom jawle en naata ka laamu Alla.»

²⁶ Taalibaabe ben burti njaldude kadi, be woni e wi'indirgol: «E hara ko hombo dandoytee?»

²⁷ Iisaa ndaari be, wi'i: «Dun waawantaako nedfanke, kono Alla kan wonaa non, kala huunde no waawanoo mo.»

²⁸ Onsay Petruusu wi'i mo: «Awa e hino, men accii ko men jeyi kon fow, men jokkii on.»

²⁹ Iisaa jaabii, o wi'i: «Ka haqiiqa mi andinii on, kala accudo suudu mun ndun e musibbe mun ben e bandiraafe mun ben e yumma mun e ben mun e bibbe mun ben e gese mun den sabu innde an nden e Kibaaru Moyyo on,

³⁰ o heboyay ko furi dun laabi teemedere: cuudi e musibbe e bandiraafe e neeniraafe e bibbe e gese e cukkeede ka aduna doo. Ka aduna aroyoowo o heboyay ngurndan poomayankejan.

³¹ Kono wonbe yeeso buy wontiroyay baawo, baawoobe ben wontiroya yeeso.»

Fii ko Saatii Heboyde Iisaa kon

(Mat. 20.17-19; Luk. 18.31-34)

³² Nde tawnoo hiibe ka laawol fii yahugol Yerusalaam, Iisaa wonti yeeso mabbe, taalibaabe ben njaldi, jokkunoobe ben kadi huli. Iisaa pottini sappoo e didoobe ben sera, o woni be e yewtugol ko heboyta mo kon.

³³ O wi'i be: «Awa hiden yahude Yerusalaam. Bii-Aaden* on wattete e juude hooreebe yottinoobe sadaka ben e jannoobe fii Sariya on ben, be happana mo wareede, be watta mo e juude be wonaa Yahuudiyanke ben,

³⁴ ben jala mo, be tutta e hoore makko, be focca mo, onsay be wara mo. Balde tati bawto dun o immitoo.»

Fii ko Yaaquuba e Yuuhanna Torii Iisaa kon

(Mat. 20.20-28; Luk. 22.25-27)

³⁵ Onsay Yaaquuba e Yuuhanna, dun ko bibbe Zabadii ben, badii Iisaa, be wi'i mo: «Karamoko'en meden faalaa yo on wadan men ko men torotoo on kon.»

³⁶ O wi'i be: «Ko hondun faaladon yo mi wadan on?»

³⁷ Be wi'i mo: «Ko yo on newnan men joodoyagol ka laamu mon darjinngu, goddo e amen wonira ka jaamo mon, oya on ka nano mon.»

³⁸ Kono Iisaa wi'i be: «On andaa ko wondon lan toraade. E hara on waaway yarirde jardukun tampere kun mi yarirta kun, maa looteede lootande tampere nde mi lootoytee nden?»

³⁹ Be jaabii: «Men waaway.»

Iisaa wi'i be kadi: «Ko goonga on yariray jardukun kun mi yarirta kun, e on lootete lootande tampere nde mi lootoytee nden.

⁴⁰ Kono fii joodoyagol ka jaamo an maa ka nano an, hinaa min yedata dun: don no yedaa be fii mun ebbanaa ben.»

⁴¹ Bay beya taalibaabe sappo nanii dun, be fudfii seyтинande Yaaquuba e Yuuhanna.

⁴² Onsay Iisaa noddɔ be, o wi'i: «Hidɔn andi bee be jogitorɔɔn wa hooreebe diya leyyi no laamori di doole, awa kadi lambe maɓbe ben no feyyintini laamu ngun e hoore maɓbe.

⁴³ Kono onon, wota on wa'u wa ben. Kala faalaado wonde tedduɔ e hakkunde mon, yo wonu kurkaadu mon.

⁴⁴ Awa kadi kala faalaado wonde yeesoojo e hakkunde mon, yo wonu maccuɔ fow,

⁴⁵ ko fii Bii-Aaden on ardaali fii kurkanegol, kono ko fii kurkanagol, okkitira ngurndan mun ɗan fii cottudi ɗuuduɓe.»

Fii no Iisaa Wuntiniri Bundo Yeerikoo

(Mat. 20.29-34; Luk. 18.35-43)

⁴⁶ Onsay be hewti Yeerikoo. Bay wonii kanko Iisaa e taalibaabe makko ben e jamaa ɗuuduɔ on be yaltii ɗon, tawi bundo torotoodo no wi'ee Bartimaawu, on ko biɗɗo oo wi'eteedo Timaawu, no joodii ka sera laawol.

⁴⁷ O nani wonde ko Iisaa oo jeyaado Naasirata woni feyyude. Onsay o woni e ewnagol, wi'a: «Ko an yo Iisaa, bii Daawuuda, yurminan!»

⁴⁸ Duuduɓe feli mo fii yo o fanku, kono o burti ewnaade, wi'a: «Ko an yo bii Daawuuda, yurminan!»

⁴⁹ Onsay Iisaa dartii, o wi'i: «Noddee mo!»

Be noddɔ bundo on, e hoore hiɓe wi'a mo: «Wakkilo, immoɗaa, himo noddude ma!»

⁵⁰ Bundo on kadi bugii dolokke mun on, immii tinna, o ari e Iisaa.

⁵¹ Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko hondun faaladaa yo mi wafane?»

Kanko bundo on o wi'i mo: «Karamoko'en, ko yo mi hettu giide an ɗen.»

⁵² Iisaa wi'i mo kadi: «Yahu, gomɗinal maa ngal hisinii ma.» Don kisan o wunti, o woni e jokkugol Iisaa e yaadu ndun.

11

Fii Naatugol Iisaa Yerusalaam

(Mat. 21.1-11; Luk. 19.28-40; Yhn. 12.12-19)

¹ Bay wonii be badike Yerusalaam haa be hewtii Bayti-Faazii e *Betanii, ɗun ko takko Fello *Zaytuuni ngon, kanko Iisaa o nuli taalibaabe makko ɗiɗo,

² o wi'i be: «Yahee e ngoo hoɗo wongo yeeso mon ɗoo. No naatirɗon e maggo on taway ɗon mbabun kun godɗo wadɗaaki haa hande no humii ɗon. Hunton kun, addon.

³ Si godɗo aru on e landaade: «Ko hondun wadanton ɗun?», on wi'ay mo: «Ko haaju Koohojo on yani e makkun. O artiray kun ko neefaa.»

⁴ Onsay be yahi, be tawi mbabun no humii ka yaasi e binde dambugal ka ɗatal, be hunti kun.

⁵ Woɓɓe e wonnooɓe ɗon ben wi'i be: «Ko hondun wadi si hidon huntude mbabun kun?»

⁶ Be jaabori no Iisaa wiirunoo be non. Onsay be acci be yahi.

⁷ Be addani Iisaa mbabun kun. Be ndaɗɗani mo concɔ maɓbe ɗin e hoore makkun. Iisaa joodii e hoore makkun.

⁸ Yimɓe buy ndaɗɗani mo concɔ mun ɗin ka laawol, woɓɓe calɗi ɗi be saltii ka buruure ɗin.

⁹ Tawi hikkornooɓe yeeso makko ben e iwtirnooɓe ɓaawo ben no ewnaade wi'a:

«*Hosannaa!

Yo barki wonan oo wonɗo arude e innde Joomiraado on!

¹⁰ Barki wonanii nguu laamu wongu arude,
 d'un ko nguu laamu ben men Daawuuda!
 Darja burdfo toowude wonanii ma!»^g

¹¹ Bay Iisaa naatii Yerusalaam, o yahi ka *juulirde mawnde, o taskii fow. Nde tawnoo nibbii, o yahi Betanii kanko e sappoo e didoobe ben.

Fii no Iisaa Hud'iri Yibbehi
 (Mat. 21.18-19)

¹² Bimbi nden jande, ko be yaltata Betanii, kanko Iisaa o weelaa.

¹³ O haynii yibbehi maruki haako ka wod'itii. O yahi ndaarugol si o taway ton god'dun. Bay o badike o tawi ko haako tun, ko fii hari hinaa dabbunde yibbe.

¹⁴ Onsay o wi'i ki: «Wota goddfo paamitu hande kadi fibbe maa ben.» Taalibaabe makko ben nani ko o wi'i kon.

Fii no Iisaa Rad'ori Yeeyoobe ben ka Juulirde Mawnde
 (Mat. 21.12-17; Luk. 19.45-48; Yhn. 2.13-16)

¹⁵ Bay be hewtii Yerusalaam, Iisaa naatiri ka dingiral juulirde mawnde, o woni e rad'agol yeeyaynoobe ben e soodaynoobe ben ka juulirde. O wayliti taabe wadaynoobe sensa-sensita ben e julle yeeyaynoobe gabooji ben.

¹⁶ Tawi o jabataa hay gooto nabora god'dun ka nder dingiral juulirde,

¹⁷ e hoore himo jannaynoo be, wi'a: «Hinaa no windii: <Suudu an ndun innoyte suudu torordu ndu leyyi d'in fow torotoo Alla e mun?»^h Kono onon on wattii ndu fammeere wuybe!»ⁱ

¹⁸ Kono bay hooreebe *yottinoobe sadaka ben e jannoobe fii Sariya on nanii d'un, be woni e dabbugol feere no be sahinbinira mo. Kono tawi hibe huli mo, ko fii hari jamaa on fow no njaldidi e ko o jannata kon.

¹⁹ Bay nibbii, Iisaa e taalibaabe mun ben yalti ka saare.

Jannde fii Yibbehi kin
 (Mat. 21.20-22)

²⁰ Wa ko be feyyata bimbi, taalibaabe ben yi'i kiya yibbehi no yoori haa ka dadi.

²¹ Onsay Petruusu anditi ko feyyi kon. O wi'i Iisaa: «Karamoko'en, ndaaree! Yibbehi ki hudunodfon kin yoorii!»

²² Iisaa yetti haala kan, wi'i be: «Gomdinee Alla!

²³ Ko fii, ka haqiiqa mi andinii on, si goddfo wi'u ngoo fello yo ngo boro d'oo, ngo yaha ka baharu, hara o sikkitaaki ka bernde makko, hara himo gomdini ko o wi'i kon waday, d'un wadante mo.

²⁴ Ko d'un wadi si mi wi'ay on, kala ko landifon e nder toragol Alla, hoolee on hendike d'un, d'un wadante on.

²⁵ Nde hid'on toroo Alla, hara hid'on seytinani goddfo, yaafee mo, fii no Ben mon Wondo ka kammu on yaafarana on onon kadi bonnereoji mon d'in.

²⁶ Kono si on yaafanaaki be, haray Ben mon Wondo ka kammu on kapun kadi yaafantaako on bonnereoji mon d'in.»

Lande fii Bawgal Iisaa ngal
 (Mat. 21.23-27; Luk. 20.1-8)

²⁷ Be yiltitii kadi Yerusalaam. E nder ko Iisaa jindata kon ka nder juulirde mawnde, hooreebe yottinoobe sadaka ben e jannooße fii Sariya on wondude e mawbe ben ari e makko.

²⁸ Be wi'i mo: «Ko e ley kongol hombo wondaa wadude fun e ko e ley kongol hombo wondaa fii ko wondaa wadude koo?»

²⁹ Iisaa jaabii be, wi'i: «Min kadi mi landoto on huunde wootere. Si on jaabike lan, onsay mi yeetoto on ko e ley kongol hombo mi woni wadirde fun.

³⁰ E hara lootugol ko Yaayaa lootaynoo yimbe ben kon, ko honto iwri: ko ka arsi, kaa ko e neddanke? Jaabee lan.»

³¹ Kono be wi'indiri: «Si en jaabike mo ko ka arsi iwri, o wi'ay en ko hondun hadunoo gomdinen mo?»

³² Si en jaabike mo-le ko e neddanke fun iwri.» (E hin-le hibe huli jamaa on, ko fii fow no jogori Yaayaa wa annabaajo tigi.)

³³ Onsay be jaabii Iisaa: «Men andaa.»

Kanko kadi o wi'i be: «Min kadi mi wowlantaa on ko e ley kongol hombo mi woni wadirde fun.»

12

Misal Yettaangal e Halfinaabe Tutateeri Wiiju

(Mat. 21.33-46; Luk. 20.9-19)

¹ Bawto dun Iisaa woni kadi yewtirgol be mise, o wi'i be: «Godfo tutuno *wiiju, o howi tutateeri ndin, o jasi ngayka fii ka wiiju on oyyee, o wadi bente ka reenoowo on wona, o halfini ndi remooße wiiju ben, o yahi safaari.

² Bay saa'i sopitugol wiiju on hewtii, o immini kurkaadu makko haa e remooße wiiju ben fii yo ben jonna mo fiibe wiiju gefal makko ngal.

³ Kono ben hendii mo piyi, be immintini mo juude mehe.

⁴ O immini kurkaadu makko goo kadi, be piyi ondon kadi e hoore, be hersini.

⁵ O immini kadi tammo, be wari on. E duudube be o imminnoo piyaa, wofbe waraa.

⁶ «Tawi ko bidfo makko yidaado on tun o luttirnoo. Ka sakkitorun o immini mo haa e maabe, himo wi'a: <Be teddinay bidfo an on.>

⁷ «Kono kambe remooße wiiju ben be haldi: <Bay ko oo woni ronoowo on, waren mo, dun ndondi ndin wontanay en!»

⁸ Onsay be nangi mo, be wari, be bugii ka faawo tutateeri wiiju.»

⁹ Iisaa wi'i kadi: «Jooni non, hara ko hondun jom ndin tutateeri wiiju wadata ben? On aray, re'a ben remooße wiiju, o jonna tutateeri ndin wofbe goo.»

¹⁰ Onsay Iisaa wi'i be kadi: «E hara on jangaali ko bindi din wi'i kon? Ko fii hidii wi'i wonde:

<Hayre nde mahoofbe ben hawkunoo nden wontii hittunde ka sobbundu.

¹¹ Dun ko e Joomiraado on iwri, fun no hawnii e gite men!»>

¹² Bay be faamii wonde ko fii maabe Iisaa wadani ngal misal, be woni e dabbugol feere no be nangira mo, kono hari hibe huli jamaa on. Onsay be acci mo don, be yahi.

Fii no Iisaa Ndarndoraa fii Yobugol Sagalle

(Mat. 22.15-22; Luk. 20.20-26)

¹³ Onsay be immini e Iisaa *Fariisiyaabe goo e yimbe Heroodu goo fii ko nangira mo kongudi makko dɪn.

¹⁴ Ben ari, wi'i mo: «Karamoko'en meden andi ko on nundube, awa kadi on denyotaako hay gooto, ko fii on burdindinaa yimbe ben, hidon jannirde laawol Alla ngol goonga. E hara no haani ka men yoba lando mawdo Roomu on sagalle, kaa haanaa? Meden haani yobude kaa men haanaa yobude?»

¹⁵ Nde tawnoo Iisaa no andi faasiqiyaagal maɓɓe ngal, o jaabii be, o wi'i: «Ko fii hondun ndarndorton mi? Addanee lan *dinaruuru, mi ndaara.»

¹⁶ Be addi wooturu. Iisaa landii be wi'i: «Ko nandolla hombo e bindi hombo woni e mayru?»

Be jaabii: «Ko lando mawdo Roomu on.»

¹⁷ Onsay o wi'i be: «Jonnitee lando mawdo Roomu on ko makko kon, jonniton Alla kadi ko mun kon.» Be ɲaldi e makko.

Fii Sadduusiyaabe ben e Ummutal ngal

(Mat. 22.23-33; Luk. 20.27-40)

¹⁸ Sadduusiyaabe*, wi'ube wonde ummutal alaa ben, ari landii Iisaa, be wi'i mo:

¹⁹ «Karamoko'en, e hino ko Muusaa wi'i men kon: Si godɔo maayii accii beyingu e ɓaawo biɗɗo, haray miɲɲiraawo on mayɗo no haani yettude on keynguujoo mo o acci fii no o hebirana on kotiraawo makko jurriya.

²⁰ Tawa non ben ɓiɓɓe ko be njeedido. Arano on jombii, maayii, accaali jurriya.

²¹ Dimmo on kadi yettii on keynguujoo, maayii, accaali jurriya. Tammo on kadi wano non.

²² Tawii hay gooto e ben njeedido accaali jurriya. Bay feyyii e maɓɓe be fow, debbo on kadi maayii.

²³ Bay hari ben njeedidoo non resii on debbo, ko hombo e ben on debbo wontanoyta ka ummutal?»

²⁴ Iisaa jaabii be, wi'i: «E hino ko wadi kon si hidon e nder palji, ko fii on alaa faamude bindi dɪn, on alaa faamude kadi bawgal Alla ngal.

²⁵ Ko fii ka ummutal, worɓe ben resataa, rewɓe ben kadi resetaake, kono be wa'ay wa malaa'ikaabe ben ka kammuuli.

²⁶ E on jangaali ka deftere Muusaa fii maybe ben kan e ummutal maɓɓe ngal, ko Alla daalani mo kon ka binde pitahun, wonde: «Ko min woni Alla Ibraahiima e Alla Issaaqa e Alla Yaaquuba?»^k

²⁷ Awa Alla wonaa Alla maybe ben kono ko o Alla wurɓe ben. Awa on faljii few!»

Fii Yamirooje Burɗe Mawnude d'en

(Mat. 22.34-40; Luk. 10.25-28)

²⁸ Godɗo e jannooɓe fii Sariya on ben, bay nanii ko be yewtidi kon, o ndaarii kadi o tawii Iisaa jaaborii no moyyiri, o ɓadii, o landii mo: «E nder yamirooje den fow ko hondun adii?»

²⁹ Iisaa jaabii, wi'i: «E hino ko adii kon: «Heditee yo *Banii-Isra'iila'en, Alla Joomiraado men on ko Joomiraado gooto,

³⁰ awa kadi yo a yidir Alla Joomiraado maa on ɓernde maa nden fow e wonkii maa kin fow e hakkil maa kin fow e doole maa d'en fow.»^m

31 E hino ko hikki d'on kon: <Yo a yidir nokondo maa on wano yidirdaa hoore maa non. Yamirooje goo burde dee mawnude alaa.> »¹

32 On jannoowo fii Sariya on wi'i mo: «Moyyii, yo karamoko'en, on wowlia goonga wi'ugol Alla ko Bajjo, godfo goo kadi alaa ko wonaa kanko,

33 yidira mo bernde mun nden fow e hakkil mun kin fow e doole mun den fow, e yidirgol nokondo mun wa hoore mun, d'un no furi sadakaaji sunneteedi din fow e diya sadakaaji fow.»

34 Bay Iisaa ndaarii tawii o jaaborii hakkil, o wi'i mo: «A wodfondiraa e *laamu Alla ngun.» Bawto d'un hay gooto suusaali mo landaade.

Fii Hakkunde Almasiihu on e Daawuuda
(Mat. 22.41-46; Luk. 20.41-44)

35 Wa fewndo ko Iisaa jannata ka *juulirde mawnde, o wi'i: «Ko honno jannoobe fii Sariya on ben waawiri wi'ude wonde *Almasiihu on ko jurriya Daawuuda?

36 E hin-le, immorde e *Ruuhu Seniifo on, Daawuuda tigi no wi'i: <Joomiraado on daalani Joomi an on:

Joodor ka sengo an jaamo,
haa mi wada aybe maa ben ka ley teppe maa.»¹

37 «Daawuuda tigi wi'ii Almasiihu on <Joomi>, haray ko honno non Almasiihu on woniri jurriya makko?»

Tawi jamaa duududo no hedii mo e nder weltaare.

38 O wi'i be e nder ko o waajotoo kon: «Reenee e bee jannoobe fii Sariya on, d'un ko bee yidube jindidugol e dolokkaaji njani, yidi hiwreede ka fottirde,

39 yidi saffawol aranogol ka juulirde, yidi ndadfulu arane den ka nafagol.

40 Hibe jatta galleeji keynguube, hibe junna julde mabbe fii yiingo. Awa ben heboyay naawooje burde sattude.»

Fii Sadaka mo Keynguujo on Itti on
(Luk. 21.1-4)

41 Onsay Iisaa joodii ka yeeso arkawal sadaka, o woni e ndaarugol wadaynoobe ton kaalisi ben. Aldube buy wadi ton kaalisi duudufi.

42 O yi'i kadi keynguujo baaso no liba ton tammahoy didoy, fotaykoy e peccun gootun si mbuudu feccaama nay.

43 Onsay kanko Iisaa o noddi taalibaabe makko ben, o wi'i be: «Ka haqiiqa mi andinii on, ko oo keynguujo baaso itti kon no furi ko beya fow itti kon wadi ka arkawal sadaka.

44 Ko fii beya fow ko ko burtani d'un kon be wadi, kono kanko keynguujo on e waasidude, ko ko o mari kon fow fii ko o wuurira o wadfoyi ton.»

13

Maandeeji fii Artoygol Iisaa Almasiihu on
(Mat. 24.1-2; Luk. 21.5-6)

¹ Wa fewndo ko Iisaa iwata ka *juulirde mawnde, godfo e taalibaabe makko ben wi'i mo: «Karamoko'en, ndaaree kaaye labaafe e darnoodi fotundi!»

² Iisaa jaabii mo, wi'i: «A yi'ii ndii darnoodi mawndi? Hay hayre e hoore hayre luttooytaa doo ko lancaaka.»

³ Onsay o joofooyii ka Fello *Zaytuuni yeeso juulirde nden. Onsay Petruusu e Yaaquuba e Yuuhanna e Andaraawu landii mo e gundoo,

⁴ ƒe wi'i: «Yeeto men ko honde tuma d'un wadfoyta, e ko honfun wonoyta maande laatagol d'un fow?»

⁵ Onsay Iisaa wi'i ƒe: «Reenee fii wota hay gooto faljin on,

⁶ ko fii buy aroyay ƒaarora innde an nden, hara no wi'a ko kapun woni *Almasiihu on. Awa ƒen faljinoyay yimbe duudufube.

⁷ Awa kadi, nde nanoyɗon fii hareeji no wowlee woo, e haalaaji fii gereeji, haray wota on hulu, ko fii bee d'un wada, kono hinaa d'on wonata lannoode nden.

⁸ Hareeji kadi wadfooyay hakkunde leyyi d'in. Laamateerijii d'in kadi immondirana, dimbande leydi wadira e nokkeeli goo, heegeeji kadi wada. Ko d'un wonata fudfoode sattendeeji nanditaydi e muuseendi neta d'in.

⁹ «Awa reenee hoore mon, ko fii ƒe naboyay on ka naawirdi, ƒe foccoya on ka juulirde, nabedon ka yeesoobe ƒen e ka lambe ƒen sabu an, fii ko wonana ƒe seedee.

¹⁰ Kono ko adii kon bee Kibaaru Moyyo on ƒeɗɗinanee leyyi d'in fow.

¹¹ Kono tuma ƒe nabi on fii wattugol on e joge, wota on jiboyo ko wi'on. Kono wowlee ko longinadon e on saa'i don kon tigi. Ko fii haray hinaa onon woni wowlude, kono ko *Ruuhu Seniido on.

¹² Ko fii godɗo yettoyay musidɗo mun, watta mo e joge fii yo o ware, baabaajo kadi warra non bidɗo mun. Faybe ƒen kadi hawtanoyoo mawbe mun ƒen, ƒe wona sabu haa ƒe waree.

¹³ Fow apoyay on sabu innde an nden. Kono mo nappike d'un haa ka lannoode, o dandoyte.

¹⁴ «Nde yi'udon huunde harmunde caabinaynde nden daakike ka nde haanaa wonude don woo,ŋ (haray yo jangoowo on faamu), onsay yo hodufube ka diiwal Yahuuda ƒen dogir ka pelle.

¹⁵ On wonɗo ka fowtorde hoore suudu mun wota tippano godɗun ka nder suudu.

¹⁶ On wonɗo kadi ka ngesa wota yiltito fii yettugol dolokke mun on.

¹⁷ E nder den balde d'on, bone wonanay sowiibe ƒen e muyninaybe ƒen.

¹⁸ Awa toree fii wota d'un ardu ndungu.

¹⁹ Ko fii satteende waday e den palaade nde sifa mun wadaali haa hande, gila ka fudfoode aduna mo Alla tagi, e nde buri mun waditataa han kadi.

²⁰ Si tawno Joomiraado on rabbindinaano den palaade, hay gooto dadataano, kono o rabbindinay de sabu subaabe ƒe o subii ƒen.

²¹ «Awa si godɗo aru on e wi'oyde wonde: <Almasiihu on no d'oo!> maa <himo daa!>, wota on hoolo mo.

²² Mo fii waditiibe almasiihu e waditiibe annaba ƒeɗɗoyay, ƒe wadfoya maandeeji e kaawakeeji fii no ƒe faljinira hay subaabe ƒen, si no gasaynoo.

²³ Awa reenee, ko fii mi *hiitanike on fii d'un fow.»

*Fii Ardu Bii-Aaden on, d'un ko Iisaa
(Mat. 24.29-31; Luk. 21.25-28)*

²⁴ «Kono e den palaade, ƒawto nden satteende, <Naange ngen nibbitay, tawa lewru ndun jalbataa,

²⁵ koode den ka kammu kadi yana, ko tiidi kon ka kammu kadi dimboyoo.>P

²⁶ «Ontuma non *Bii-Aaden on yi'oyte, no ara e duule, hara himo arda e bawgal mawngal e mangural.

²⁷ Onsay o nuloya malaa'ikaabe makko ben, o moofa subaafe makko ben gila funnaange hebi hirnaange e gila nano hebi jaamo, gila ka leydi haa ka kattudi kammuuli.

²⁸ «Yo misal yibbehi kin wonan on gandal. Nde caldi makki on heccidiri, di wiliti, on andanay hoore mon wonde setto ngon badike.

²⁹ Ko wano non kadi, no yiirufon dii piiji no wafa woo, haray andee wonde *Bii-Aaden on badike ka dambugal.

³⁰ Ka haqiiqa mi andinii on, d'un fow wafay ado nguu jamaanu feyyude.

³¹ Kammu ngun e leydi ndin feyyay, kono min kongudfi an din feyyataa.

³² «Kono hay gooto andaa fii nden jalaande e on saa'i, hinaa hay malaa'ikaabe ben ka kammuuli, hinaa hay Bid'fo on, kono ko Baabaajo on tun andi fii nden jalaande e on saa'i.

³³ Awa reenee, wattanon yiila! Ko fii on andaa nde on saa'i wonata.

³⁴ Dun no wa'i wa nedfo wonfo yahude safaari, acca suudu mun, o halfina mo kala e kurkaaduube makko ben golle mun, o yamira wonfo ka dambugal on aynugol.

³⁵ Awa, wattanee yiila, ko fii on andaa nde jom suudu ndun artata, si ko kiikiide, maa si ko tumbere jemma, maa si ko nde ndonto no yogga, maa si ko bimbi.

³⁶ Hulee wota o aru cuppet, o tawa hidon daanii.

³⁷ Ko mi wowlani on kon, ko fow mi wowlani: wattanee yiila!»

14

Fii no Hooreebe Diina ben Haldiri Janfagol Iisaa

(Mat. 26.1-5; Luk. 22.1-2; Yhn. 11.45-53)

¹ Tawi, si balde didi feyyii, *Juldeere Yawtaneede nden e *Juldeere Bireedi de Aldaa e Lewen den wafay.¶ Tawi hooreebe yottinoobe sadaka ben e jannooŋe fii Sariya on ben no dabbaynoo ko honno be nangirta Iisaa yoyre, be wara mo.

² Tawi hibe wi'a: «Hinaa ka fewndo juldeere, fii wota murtaldu wafu e hakkunde jamaa on.»

Fii no Debbo Juuriri Nebban ka hoore Iisaa

(Mat. 26.6-13; Yhn. 12.1-8)

³ Nde tawnoo Iisaa no ka saare *Betanii ka suudu Sim'uunu oo nawnunoodo damajan, wa fewndo ko o joodii fii nafagol, debbo naati. Tawi on debbo no jogii tindohun hayre daneere tew angiri laabundi, satta-cogguuri, no wi'ee <naar>. On debbo fusi tindohun kun, o juuri angiri ndin ka hoore Iisaa.

⁴ Wobbe e taalibaabe ben seytini, be wi'indiri: «Ko hondun woni nafa bonnugol ndii angiri?

⁵ Ko fii en waawayno ndi yeeyude buri *dinaruujji teemedfe tati, okken miskinbe ben!» Onsay be feli debbo on.

⁶ Kono Iisaa wi'i: « Teree mo! Ko fii hondun sattinantan mo? Ko kuugal moyyal o wafanimmi.

⁷ Miskinbe ben kan, hidon wondi e maŋŋe soono woo, on waaway be wafande ko moyyi nde faaladon woo, kono min, on wondataa e an soono woo.

⁸ Kanko debbo on o wafii ko o waawi kon: o urnii bandu an ndun ado ndu surreede.

⁹ Ka haqiiqa mi andinii on, kala ka oo Kibaaru Moyyo fejjinaa e aduna on, fii koo ko oo debbo wadi kadi sifete, o anditanee.»

Fii no Yudaasi Janfori Iisaa
(Mat. 26.14-16; Luk. 22.3-6)

¹⁰ Onsay godfo e *sahaabaabe Iisaa ben sappoo e dido, d'un ko Yudaasi Iskariiyu, yahi tawoyi hooreebe yottinoobe sadaka ben, fii no o wattira Iisaa e juude mabbe.

¹¹ Be hedii mo, be weltori d'un, be fodi mo yeenugol mo kaalisi. Onsay, kanko Yudaasi, o woni e d'abbugol feere no o wattira Iisaa e juude mabbe.

Fii Nafakka Juldeere Yawtaneede nden
(Mat. 26.17-29; Luk. 22.7-23; Yhn. 13.21-30)

¹² Ka jallal aranal Juldeere Bireedi de Aldaa e Lewen den, d'un ko pande baalun kun hirsetee, taalibaabe Iisaa ben wi'i mo: «Ko honto faaladon yo men moyyanon on nafakka Juldeere Yawtaneede nden?»

¹³ Onsay o immiini dido e taalibaabe makko ben, o wi'i be: «Yahee ka saare. On fottay e gorko rondiido loonde ndiyan, on jokkay mo.

¹⁴ Ka o naatiri woo, on wi'ay jom ndun suudu: «Karamoko'en wi'ii men yo men lando on ko honto be weerata, be nafoda e taalibaabe mabbe ben nafakka Juldeere Yawtaneede nden?»

¹⁵ Ontuma o hollay on konkooru njanndu, weyyitaandu wertaa, ka koore dow. Ko don moyyinton.»

¹⁶ Bay taalibaabe ben yahii, be hewtoyii ka saare, be tawroyi no o haalirannoo be non, be moyyini nafakka juldeere nden.

¹⁷ Bay niɓɓii, kanko Iisaa o ardi e sappoo e didoobe ben.

¹⁸ Wa fewndo ko be joodfii, hiɓe nafaade, kanko Iisaa o wi'i be: «Ka haqiiqa mi andinii on, godfo e mon, mo mi woni hawtidude, janfoto lan.»

¹⁹ Onsay be fudfdii aanude fota, mo bee e mabbe woni e wi'ugol mo: «E hara ko min?»

²⁰ O jaabii be, o wi'i: «Ko godfo e onon sappoo e didoobe ben, d'un ko on mo mi yollidi jungo e miran gooto.

²¹ Awa *Bii-Aaden on no yahude wano fii makko windori non, kono bone wonanii on janfotofo Bii-Aaden on! Ko burnoo moyyande on nedfo ko si o jibinanooka!»

²² E nder ko be naamata kon, Iisaa yetti bireedi. Bay o gaynii du'aade, o tayiti, o jonnii be, e hoore himo wi'a: «Jabee naamon, d'undoo ko bandu an ndun nii.»

²³ O yetti kadi jardukun wadforkun njaram, o jarni Alla, o jonnii be, be fow be yari.

²⁴ O wi'i be kadi: «Dundoo ko yiyan an dan nii, yiyan *ahadi hibboyteedan fii duuduɓe.

²⁵ Ko fii ka haqiiqa mi andinii on, mi yaritataa hande kadi njaram fiɓɓe *wiijnu haa pande mi yaritoyta njaram wiijnu kesaan ka *laamateeri Alla.»

²⁶ Bay wonii be beytii beyti Zabuura, be yahi ka Fello *Zaytuuni.

Fii no Iisaa Hiitori fii Yeddanne Petruusu nden
(Mat. 26.31-35; Luk. 22.31-34; Yhn. 13.36-38)

27 Onsay Iisaa wi'i be: «On fow on selay lan, ko fii no windii: «Mi waray ngaynaako on, wuro baali ngon saakoo.»[†]

28 Kono tuma mi immintinaa, mi hikkanto on yeeso, tawoyon mi Jaliilu.»

29 Petruusu wi'i mo: «Hay si fow selay on, min d'un wonantaa lan!»

30 Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ka haqiiqa mi andinii ma, hande e oo jemma tigi, ado ndonto yoggude laabi d'idi, haray a yeddii fii an laabi tati.»

31 Kono Petruusu tentini fota, o wi'i: «Hay si tawii bee mi maayida e mon, mi yeddataa fii mon few!» Beya fow kadi wi'iri non.

Fii no Iisaa Torori Alla ka wi'etee don Jatsaymaani

(Mat. 26.36-46; Luk. 22.39-46)

32 Bawto d'un be yahi e ndee nokkuure wi'eteende *Jatsaymaani. Kanko Iisaa o wi'i taalibaabe makko ben: «Joodfee doo haa mi toroyoo.»

33 O nabori Petruusu e Yaaquuba e Yuuhanna. Onsay, o fud'dii hebude annde e sokola,

34 o wi'i be: «Wonkii an kin no aani haa e mayde. Wonee doo, hiiren.»

35 O yahi yeeso seeda, o sujji, o torii, o wi'i: «Si no gasa yo oo saa'i yawtan.»

36 O wi'i kadi: «Abba*, Baaba an, hida waawi kala huunde. Yo kun jardukun tampere pottito lan. Kono non wota faale an on wafu, kono yo faale maa on wafu.»

37 O artoyi e taalibaabe ben, o tawi be daanike. O wi'i Petruusu: «Sim'uunu, a daanike? Jaka a waawaali hiirude hay saa'i gooto?

38 Hiiree torodon fii wota on naatu e jarrabi. Wonkii kin no yidi wafugol ko moyyi, kono bandu ndun no lo'i.»

39 O wof'ditii be kadi d'immun, o torii, o fillitii diya kongufi.

40 O artoyi kadi, o tawi be daanike, ko fii hari gite mabbe den teddii. Tawi be andaa ko be wi'a mo.

41 O artoyi tammun, o wi'i be: «E on daani kadi, fowtidon? Jooni yonii, saa'i on hewtii. Awa Bii-Aaden on no watteede e juude junuubanke'en.

42 Immee mahen, ko fii wondo janfaade lan on badike!»

Fii no Iisaa Nangiraa

(Mat. 26.47-56; Luk. 22.47-53; Yhn. 18.3-12)

43 E nder ko o yewtata kon, hawrondiri Yudaasi, tawdaado e sappoo e d'idoobe ben, hewtidii e jamaa jogiido kaafaaje e bedi, immorde e hooreebe yottinoobe sadaka ben e jannoobe fii Sariya on ben e mawbe ben.

44 Tawi wondo mo janfaade on wadaniino be ndee maande doo, o wi'i: «Mo mi hirbii woo, haray ko on. Nangee mo, nabon, aynon mo fota.»

45 Tun o hewti, o badii Iisaa, e hoore himo wi'a: «Karamoko'en!» Onsay o hirbii mo.

46 Onsay ben yimbe fawi Iisaa juude, be nangi mo.

47 Tun godfo e wonnoobe don ben sorti kaafa mun kan, o soppi kurkaadu yottinoowo mawdo sadaka on, o itti mo nowru ndun.

48 Onsay Iisaa wi'i: «Hidon ardi e kaafaaje e bedi fii nangugol lan wa si ko ngujjo arandon?

49 E hin-le mido wondi e mon pande woo ka *juulirde mawnde, mido janna, on nangaali lan. Kono d'un wafiri fii ko windanoo kon yo laato.»

50 Onsay be o wondunoo ben fow acci mo don, dogi.

⁵¹ Suka waaniido suddaare tun jokki mo, be nangi mo kanko kadi.

⁵² Kono o sortii, o acci don suddaare nden, o dogi, o bornaaki.

Fii no Iisaa Addiraa Yeeso Hooreebe Diina ben

(Mat. 26.57-68; Luk. 22.54, 22.63-71; Yhn. 18.12-14, 18.19-24)

⁵³ Onsay be nabi Iisaa ka yottinoowo mawdo sadaka on, ka hooreebe yottinoobe sadaka ben e mawbe ben e jannoobe fii Sariya on ben fow mottondiri don.

⁵⁴ Tawi Petruusu no iwtiri baawo makko ka wofditii haa ka nder tata yottinoowo mawdo sadaka on, o joodfodi e aynoobe ben, tawi himo iwlaade ka binde yiite.

⁵⁵ Tawi hooreebe yottinoobe sadaka ben e dental fewjoobe ben fow no dafba seedeji e hoore Iisaa fii no be warira mo, kono laatii be hefaali.

⁵⁶ Ko fii hari duufube no seeditoo penaale e hoore makko, kono tawi seedeji mabbe din yaadaa.

⁵⁷ Kono wofbe immii, seeditii fenaande e hoore makko, tawi hibe wi'a:

⁵⁸ «Men nanii himo wi'a o lancay ndee juulirde mawnde darniraande juude yimbe, o darna wonnde goo e nder balde tati, nde watata hinaa darniraande juude yimbe.»

⁵⁹ Tawi hay e hoore don seede mabbe on yaadaa.

⁶⁰ Onsay yottinoowo mawdo sadaka on immii ka hakkunde dental, o landii Iisaa, o wi'i: «A jaabotaako hay huunde e ko bee woni seeditaade e hoore maa kon?»

⁶¹ Kono Iisaa fanki, o jaabaaki hay huunde.

Yottinoowo mawdo sadaka on landii mo kadi, wi'i: «E hara ko an woni *Almasiihu on, don ko *Bidfo Alla Jom Barki on?»

⁶² Iisaa jaabii, wi'i: «Ko min. On yi'ay kadi Bii-Aaden on no joodfii ka sengo paamo Jom Bawgal on, no arda e duule iwruude ka kammu.»

⁶³ Onsay yottinoowo mawdo sadaka on seeki concii mun din, wi'i: «Ko seedeji hondii kadi faaladen?»

⁶⁴ On nanii hoyre makko nden. Ko hondun fottandon e don?»

Fow happirani mo foddugol e mayde.

⁶⁵ Wofbe woni e tuttugol mo, e buumugol mo yeeso ngon, e uttagol mo e hoore hibe wi'a mo: «Hotto!». Aynoobe ben kadi jabbori mo bante.

Fii no Petruusu Yeddiri fii Iisaa

(Mat. 26.69-75; Luk. 22.54-62; Yhn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Fewndo ko Petruusu joodfii ley ka nder tata, godfo e rewbe kurkaaduube ka yottinoowo mawdo sadaka on ari.

⁶⁷ O yi'i Petruusu ka iwlootoo, o tenyini mo, o wi'i mo: «An kadi, hida wondunoo e Iisaa, oo jeyaado Naasirata.»

⁶⁸ O yeddi e hoore himo wi'a: «Mi andaa, mi faamaali ko hondun wonda wi'ude.» O yalti, o yaari ka ley jimbe, tun ndontoori ndin yoggi.

⁶⁹ On debbo kurkaaduujo ndaari mo, wi'i wonnoobe don ben kadi: «Oo ko tawdaado e mabbe.»

⁷⁰ O yeddi kadi.

Bay nettii seeda, wonnoobe don ben wi'i Petruusu: «Ko haqiiqa, an ko a godfo e mabbe. Ko fii ko mo a Jaliilu.»

⁷¹ Onsay o woni e huditagol woonda, wi'a: «Mi andaa oo nedfo mo wondon wowlude fii mun!»

⁷² Tun ka dimmun ndontoori ndin yoggi. Petruusu anditi kisan kongol ngol Iisaa wi'unoo mo ngol: «Ado ndonto yoggude laabi didi, haray a yeddi fii an laabi tati.» Onsay o ugginii o wulli.

15

*Fii no Iisaa Nabiraa ka Pilaatu**(Mat. 27.1-2, 11-26; Luk. 23.1-7, 13-25; Yhn. 18.28-40)*

¹ Bay weetii, hooreebe *yottinoobe sadaka ben e mawbe ben e jannooobe fii Sariya on ben e dental fewjooobe ben fow yewtidani. Be habbi Iisaa, be nabi mo, be watti e juude Pilaatu.

² Pilaatu landii mo, wi'i: «Hara ko an woni lando Yahuudiyanke'en?»
Iisaa jaabii mo: «Ko wano wi'irdaa non.»

³ Tawi hooreebe yottinoobe sadaka ben no libi toope d'uudude e hoore makko.

⁴ Pilaatu landitii mo kadi, wi'i: «A jaabotaako hay huunde? A nanii de'e toope de be woni libude e hoore maa fow?»

⁵ Kono Iisaa jaabaaki hay huunde e mun. Dun njaldini Pilaatu.

⁶ Tawi juldeere kala, o accitanay be kasoojo gooto mo be torinoo mo fii mun woo.

⁷ Hari godfo no wi'ee Barabaasi no ka kaso, wondude e wadunooobe gere, e nder gere on be itti hoore.

⁸ Onsay jamaa on yawi tawoyi Pilaatu, be woni e toragol mo, wi'a yo o wadan be ko woowani be kon.

⁹ Pilaatu jaabii be, wi'i: «Hara hidon yidi yo mi accitan on lando Yahuudiyanke'en?»

¹⁰ Ko fii hari himo andunoo ko sabu nawliigu wadi si hooreebe yottinoobe sadaka ben wadiri mo e joge.

¹¹ Kono hooreebe yottinoobe sadaka ben yuuni jamaa on fii yo Pilaatu accitan be Barabaasi.

¹² Pilaatu yettiti kadi haala kan, o wi'i be: «Ko hondun non faaladon yo mi wadu oo mo wi'oton lando Yahuudiyankeebe ben?»

¹³ Be ewnii kadi, be wi'i: «Fempee mo!»

¹⁴ Pilaatu wi'i be kadi: «E hara ko hondun oo bonni?»

Be furti kadi sonkude, ewnoo, wi'a: «Fempee mo!»

¹⁵ Nde tawnoo Pilaatu no faalaa weltinde jamaa on, o accitani be Barabaasi. Bay wonii Iisaa gaynaama focceede, kanko Pilaatu o watti mo e juude maŕbe fii yo o fempe.

*Fii no Suufaabe ben Wadiri Jalnori e hoore Iisaa**(Mat. 27.27-31; Yhn. 19.2-3)*

¹⁶ Onsay suufaabe ben naadi Iisaa ka nder tata, e maanaa ka nder suudu laamu. Be nodditi dental suufaabe ben fow,

¹⁷ be borni mo dolokke boddejo,^S be wadi ka hoore makko katanwol bulle saccaangol.

¹⁸ E hoore dun, be woni e hiwragol mo, wi'a: «Salminaango e maa, yaa an Lando Yahuudiyankeebe!»

¹⁹ Be tappiri mo kadi kalinwol ka hoore, be tutti mo, be jiccii, be sujinkinani mo.

²⁰ Bay wonii be gaynii mo wadude jalnori, be fforti mo dolokke boddejo on, be borni mo concii makko din, be nabi mo fii fempoyegol.

*Fii no Iisaa Wariraa**(Mat. 27.32-44; Luk. 23.26-43; Yhn. 19.17-27)*

^S 15:17 15.17 Ko dolokke boddejo lando on bornotonoo.

²¹ Tawi goddo no wi'ee Sim'uunu mo Sirenii no iwaynoo ngesa, rewɔ dɔn. Tawi ko on woni ben Aleksander e Rufuusa. Be karhi mo nabugol *leggal Iisaa altindiraangal ngal.

²² Onsay be nabi Iisaa e ndee nokkuure wi'eteende Golgotaa, ko woni firo dɔn ko <Nokkuure Laalagal Hoore>.

²³ Be okkori mo njaram jillaadɔn *mirri, kono laatii o jabaali dɔn yarude.

²⁴ Onsay be fempi mo. Be sendiri concɔ makko dɔn urba^t fii andugol mo kala ko gasata hendaade.

²⁵ Wa ko be fempata mo, tawi ko e walluhaa on.

²⁶ Hari dɔndoo no windii fii ko o happiranaa kon: «Ko lando Yahuudiyanke'en.»

²⁷ Tawi wuybe dido no fempidaa e makko, goddo on ka sengo makko naamo, oya on ka nano makko.

²⁸ Ko nii ko bindi dɔn wi'unoo kon laatori, wonde: «O wattidete e bonbe ben.»^u

²⁹ Tawi feyyooɓe ben no hoyna mo, hayla hoore, wi'a: «Hey, an oo wi'unoodo lancay *juulirde mawnde nden, darnita nde e nder balde tati,

³⁰ awa dandito an tigi, tippodaa ka leggal altindiraangal dɔn!»

³¹ Tawi hooreɓe yottinoobe sadaka ben e jannoobe fii Sariya on ben kadi no jalaynoo mo hakkunde maɓɓe, wi'a: «O dandii beya, kono o waawataa dandude hoore makko!

³² Si ko o *Almasiihu on, dɔn ko lando *Isra'iila'en, yo o jippo ka leggal altindiraangal, yi'en, dɔn en gomdɔnay mo!» Tawi fempidaabe e makko ben kadi no hoynaynoo mo.

Fii Mayde Iisaa nden

(Mat. 27.45-56; Luk. 23.44-49; Yhn. 19.28-30)

³³ Gila naange e hoore, niwre wadi e leydi ndin fow haa ka ɓaawo fanaa.

³⁴ Wa fewndo ka ɓaawo fanaa, Iisaa ewnii ko tiidi, o wi'i: «lilooyi, lilooyi, lama sabaxtanii?»^w. (Dun no firi: Alla an, Alla an, ko fii hondun tertanidaa mi?)

³⁵ Wobbe e wonnoobe dɔn ben nani ko o wi'i kon, be wi'i: «On nanii, o noddii liliya!»

³⁶ Tun goddo e maɓɓe dogi, yettoyi linsere, o ɓuɓɓini nde haa nde loppii ndiyan lammudan, o wadi nde e tuggordu, o townani mo fii yo o yaru, e hoore himo wi'a: «Accee, ndaaren si liliya aray, tippina mo.»

³⁷ Iisaa ewnii ko tiidi, onsay o timmi.

³⁸ Wirngallo* ngon ka juulirde mawnde seekii, woni pecce didi, gila dow haa ley.

³⁹ Bay hooreejo sufaabe wonnoodo yeeso makko kanko Iisaa on yi'ii no o timmiri non, o wi'i: «Ka haqiiqa, hari oo neddo ko *Biddo Alla!»

⁴⁰ Tawi rewbe kadi no ka wodditii, no ndaara. Tawi no tawdaa e maɓɓe Mariyama jeyaado Magaduuna e Mariyama yumma Yaaquuba tosooko on e Yuusufu, e Saliimatu.

⁴¹ Tawi ko ben jokkunoo mo kanko Iisaa, no kurkanoo mo wa fewndo ko o wonnoo Jaliilu, e dɔudube goo kadi be o yaadunoo Yerusalaam.

Fii no Iisaa Surriraa

(Mat. 27.57-61; Luk. 23.50-56; Yhn. 19.38-42)

⁴² Hawrondiri niɓɓii, tawi ko hebulanagol *jalaande fowteteende nden.

⁴³ Onsay oo wi'eteedo Yuusufu hewti. On ko hooloraado goo e ngal dental maŕbe, on ko jeyaado Raamati, tawi on kapun tigi ko *Iaamu Alla ngun o tijjii. O hebi cuucal yahugol ka Pilaatu, toroo mo hettugol furee Iisaa on.

⁴⁴ Pilaatu ņaldi ko tawi o maayii kon. O noddi hooreejo suufaabe ben, o landii mo si tawii o maayiiino.

⁴⁵ Bay hooreejo on humpitii mo dŕun, o jonniti Yuusufu furee Iisaa on.

⁴⁶ Kanko Yuusufu o soodoyi kasanŕge, o tippini furee Iisaa on ka hoore leggal, o tumbi e kasanŕge, o belnoyi mo e qaburu asaado e fetu. O talli hayre, o wadi ka dambugal qaburu.

⁴⁷ Tawi Mariyama jeyaado Magaduuna e Mariyama yumma Yuusufu no ndaara ka o belniraa.

16

Fii Ummutal Iisaa Almasiihu on

(Mat. 28.1-8; Luk. 24.1-12; Yhn. 20.1-10)

¹ Bay *ŕjalaande fowteteende nden feyyii, dŕun ko aseweere nden, Mariyama jeyaado Magaduuna e Mariyama yumma Yaaquuba, e Saliimatu soodi tiiri fii ko be fulla e furee Iisaa on.

² E alat, dŕun ko ŕallal aranal e nder yontere nden, ben rewbe dawo bimbi subaka ka yenaande, dŕun ko ka puŕal naange.

³ Tawi hiŕbe wi'indira: «Taw ko hombo tallanta en hayre wonde nden ka dambugal yenaande nden?»

⁴ Tun be ŕanti gite, be haynii, be tawi nden hayre njannde tallaama.

⁵ Be naati ka nder yenaande, be yi'i suka gorko, no ŕornii daneeji, no joodŕi ka sengo jaamo. Be ŕaldi, be huli.

⁶ On wi'i be: «Wota on hulu! Iisaa oo jeyaado Naasirata, fempaado on, mo wondon daŕbbitude on, immitike, o alaa doo. E hino nokkuure ka o belnanoo don.

⁷ Awa yahee andinoyon taalibaabe makko ben e Petruusu, o adoyto on Jalilu. Ko ton yi'oyton mo, wano o wiirunoo on non.»

⁸ Onsay be dogi be yalti ka yenaande ko fii hari diwnol e kaawee heŕii be. Kono laatii be wowlanaali hay gooto huunde, ko fii hari hiŕbe huli.

Fii no Iisaa Feeŕirani Sahaabaabe ben Sappoo e Go'o

(Mat. 28.9-10; Yhn. 20.11-18)

⁹ Bay Iisaa immitike e palaande aranere nden e nder yontere nden bimbi, ko o adii hollitaade ko Mariyama jeyaado Magaduuna, on mo o yaltinnoo jinnaaji jeedidi e mun.

¹⁰ On yahi, o bangananoyi dŕun be Iisaa wondunoo ben, tawi ben no yoomi, no wulla.

¹¹ Bay be nanii wonde himo wuuri, awa kadi kanko debbo on o yi'ii mo, laatii be hoolaaki mo.

¹² Bawto dŕun, tawi diŕo e maŕbe no e hoore laawol, no yahaynoo e fulawaa, kanko Iisaa o feeŕirani be noone goo.

¹³ Ben kadi arti, holliti dŕun beya, laatii be hoolaaki ben kadi.

¹⁴ Ka sakkitorun o feeŕani sappoo e go'oobe ben, wa fewndo ko be joodii fii jaamugol, o feli be sabu angal gomdinal maŕbe ngal e cattal berde maŕbe den, fii ko be hoolaaki yi'unoobe mo ben kon bawto o immintineede.

¹⁵ E hoore dŕun o wi'i be: «Yahee e aduna on fow, feŕŕinanon tageefo ngon fow Kibaaru Moyyo on.

¹⁶ Kala on gomdindo, *lootaa maande kisiyee, dandoyte, kono kala on mo gomdinaali, happante.

¹⁷ E hino maandeeji wondaydi e ben gomdinbe: e innde an be radoyto jinnaaji din, be wowla kadi e *haalaaji goo,

¹⁸ Be nanga bolle, si be yaru kadi njaram waroojan, dun masinbintaa be. Si be *fawoyii kadi juude mabbe den e hoore nawnube ben, ben ndikkay.»

¹⁹ Bay lisaa Joomi on gaynii be yewtude, o yentinaa ka kammu, o joodori ka sengo jaamo Alla.

²⁰ Kambe kadi be yahi, be waajoyii hen fow, tawi Joomiraado on no gollidude e mabbe, o haqinqiniri daalol ngol maandeeji di ngol wondunoo din.

NO LUUKA YOTTINIRI LINJIILA ON NON

Hunorde

¹ Bay woodiino yimbe duuduube, nangannoobe wallifagol fillayeeji fii piiji feyyunoodi hakkunde men,

² wano bee tawanoobe gila ka fuddoode yottinirnoo non e men, ben seeditorbe gite mun, wonti kurkantoobe daaluyee on,

³ min kadi mi taw no hawranimmi, yo Tawaafiilu teddufo, tippude e koo ko mi tefi, mi fensiti gila ka fuddoode, weefitirangol on d'un bindudi rewruudi,

⁴ fii no andiron pellital wongal ngal e nder d'ii janndeeji di jannafo.

Fii Fejpinannde Jibineede Yaayaa

⁵ Fewndo *Heroodu laaminoo diiwal *Yahuuda ngal, wooduno *yottinoowo sadaka wi'eteedo Zakariyaa'u jeyaado e mojobere oo wi'eteedo Abiyya. Sonna makko ko e lepol *Haaruuna jeyaa, on no wi'ee Elisabaatu.

⁶ Be didoo non ko be feewube yeeso Alla, awa kadi hiibe jokkunoo yamirooje e sariyaaji Joomiraado on e baawo feloore.

⁷ Kono tawi be maraa bidfo, bay hari Elisabaatu wonaa jiidotoodo, awa kadi mo kala e mabbe nawyii.

⁸ Tawi non e nder ko kanko Zakariyaa'u o gollaynoo golle yottingol sadakaaji ka Alla, d'un ko fewndo ko mojobere makko nden ardinaa yottingol sadakaaji,

⁹ o todforano urba tippude e naamuuji mabbe kambe yottinoobe sadaka ben naatugol ka nder juulirde Joomiraado on, fii ittugol sadaka urngallooji sunneteedi.

¹⁰ Fewndo on saa'i ittugol sadaka urngallooji, tawi jamaa on fow no juula ka yaasi.

¹¹ Ko fewndo on saa'i malaa'ikaajo Joomiraado on feenani mo, no darii ka jaamo ittirde sadaka urngallooji.

¹² Bay Zakariyaa'u yi'ii on malaa'ikaajo, o d'enyii, o huli.

¹³ Kono malaa'ikaajo on wi'i mo: «Wota a hulu, yo Zakariyaa'u, ko fii toraare maa nden jabaama. Sonna maa Elisabaatu jibinante boobo gorko, a innay on Yaayaa.

¹⁴ O wonane welo-welo e weltaare, awa kadi yimbe buy weltoray jibinegol makko,

¹⁵ sabu o wonay aaden mawdo yeeso Joomiraado on. O yaroytaa njaram mandilinydan e kala ko caakinta. *Ruuhu Seniido on wonoyay e makko gila ka teege yumma makko,

¹⁶ awa kadi o artiroyay *Bani-Isra'iilayankeebe buy e laawol Joomiraado on, on Alla mabbe.

¹⁷ O yaaray yeeso Joomiraado on e nder ruuhu e doole wa liliya, fii no o artira berde baabiraabe e telen-ma bibbe mun, o artira murtuube ben e telen-ma faamu feewube ben, e fii no o ebbirana Joomiraado on jamaa hebulaniido mo.»

¹⁸ Zakariyaa'u wi'i malaa'ikaajo on: «Ko honno d'un henirantammi? Ko fii mi nawyii, awa beyngu an kadi wonii nayeejo.»

19 Malaa'ikaajo on jaabii mo: «Ko min woni Jibriilu, darotoodo takko Allaahu on. Ko mi imminnaado fii yewtugol ma, humpite oo kibaaru moyyo.

20 Jooni, a mbobiday, a waawataa wowlude doo e d'un laataade, sabu a hoolaaki d'ii kongud'i an laatooytoodi e saa'i happaado on.»

21 Tawi non jamaa on no habbii Zakariyaa'u, hiibe jibii ko hondun neebini mo ka nder *juulirde mawnde ton.

22 Bay o yaltii, o waawaali be yewtude hay fus. Be ndaari, be tawi o feppinanaama ka nder juulirde mawnde ton. O woni e ebbirangol be juude, o lutti mbobidude.

23 Bay jalaade makko yottingol sadakaaji den timmii, o yiltitii ka suudu makko.

24 Bay feyyii e d'un, sonna makko Elisabaatu yetti reedu. O suuditii e nder lebbi jowi, himo wi'a:

25 «E hino ko Joomiraado on wadanimmi kon,
o yeyyitike lan jooni,
o ittanii lan kaa hersa
ka mi wondunoo e hakkunde bee yimbe.»

Fii Feppinannde Jibineede Iisaa

26 Ka lewru jeegaburu, Allaahu on nuli oo malaa'ikaajo wi'eteedo Jibriilu e ndee saare Naasirata jeyaande e ngal diiwal Jaliilu

27 haa e oo jiwo wi'eteedo Mariyama, mo gorko wi'eteedo Yuusufu jeyaado e bolondaa Daawuuda yami.

28 Malaa'ikaajo on naati ka on jiwo, wi'i: «Mi salminii ma, an oo yefaaado sulfu. Joomiraado on no wondi e maa.»

29 Ngol kongol jibi mo, o miiiii ko hondun e salminaango nii.

30 Malaa'ikaajo on wi'i mo: «Wota a hulu yo Mariyama, sabu a hebii sulfu immorde ka Allaahu on.

31 Awa a yettay reedu, jibinaa boobo gorko, innoyaa mo Iisaa.

32 O wonay mawdo, o noddiree Gedal Jom Bural on. Allaahu Joomiraado on jonnoyay mo jullere laamu maama makko Daawuuda nden.

33 O laamoyto suudu Yaaquuba ndun haa poomaa, awa kadi laamu makko ngun lannataa.»

34 Mariyama wi'i malaa'ikaajo on: «E ko honno d'un laatorta, bay mi andaali gorko?»

35 Malaa'ikaajo on jaabii mo, wi'i: «Ruuhu Seniido on aray e maa, bawgal Jom Bural on duwirte^a dowdi mun ndin. Ko d'un si boobo *seniido hefoyteedo on noddiroyte *Biddo Alla.

36 Jooni non, Elisabaatu oo musiddo maa ko sowiido, o sowike kanko kadi e nder nayeewu makko boobo gorko. On wi'anoodo jiidotaako no e nder lewru jeegaburu mun

37 sabu alaa ko Allaahu on ronki.»

38 Onsay Mariyama wi'i: «Min ko mi korddo Joomiraado on. Yo woniranan wano wiirudon non.» Onsay malaa'ikaajo on yahi.

Fii no Mariyama Humpitoroyi Elisabaatu

39 E nder den balde don, Mariyama immii no hepii yahugol e saare goo ka hoore pelle e nder ndii leydi bolondaa Yahuuda.

40 O naati ka suudu Zakariyaa'u, o salmini Elisabaatu.

^a 1:35 1.35 Maa: «duhirte».

41 No Elisabaatu nanirnoo salminaango Mariyama ngon, biɗɗo makko on memminii ka nder reedu makko, kanko Elisabaatu o heewi Ruuhu Seniido on,

42 o ewnii ko tiidi, o wi'i: «An ko a barkinaaɗo e hakkunde rewɓe ben, awa kadi biɗɗo mo saawuɗaa on ko barkinaaɗo!

43 E ko honno mi newniranaa yo yumma Koochojo an on seeno ka an.

44 No hito salminaango maa ngon naatirnoo ka noppi an, boobo mo mi saawi on memminii weltaare ka reedu an.

45 On hooliido ko Joomiraado on fodi ɗun kon ko laatotoofun, haray ko malaado!»

Beytol Mariyama ngol

46 Onsay Mariyama wi'i:

«Wonkii an kin no manta Joomiraado on.

47 Ruuhu an on no weltanii Allaahu on,
on Dandoowo lan,

48 bay o liiyii giide makko ɗen e ndee lo'ere an
min oo korɗo makko.

Ko ɗun wadi, gila hande kala jamaanu aroyayngu
wi'oyay ko mi barkinaaɗo,

49 bay Jom Bawgal on wafanii lan piiji mawnudi,
innde makko nden ko hormorteende.

50 Awa kadi yurmeende makko nden no layude
e hoore ben huloobe mo,
gila e jamaanu hebi e jamaanu.

51 O golliri doole jungo makko ngon golle mawɗe.
O saakiti ben wafube e berde mun miijooji townitaare.

52 O jippini ben marɓe doole ka julle mun laamu.
O towni lo'ube ben.

53 O harniri weelaabe ben piiji moyyi.
O radii alɗube ben juude mehe.

54 O faabii *Isra'iila'en, ben jiyaabe makko.
O anditi fii yurmeende makko nden,

55 wano o fodirnoo maamaabe men ben
e Ibraahiima e jurriya mun on non haa poomaa.»

56 Mariyama wondi ɗon e Elisabaatu e nder lebbi tati. Onsay o yiltitii ka makko.

Fii Jibineede Yaayaa

57 Bay hewtii ka Elisabaatu jibinta, o jibini boobo gorko.

58 No kawtalɓe makko ben e sibbe makko ben humpitornoo nden yurmeende nde Joomiraado on yedi mo, ɓe weltodi e makko.

59 Ka pallas jeetatabal, ɓe ari *sunningol boobo on, ɓe faalaa mo innitirde ben makko Zakariyaa'u.

60 Kono yumma makko yetti haala kan, wi'i: «Oo'o, ko Yaayaa o innetee!»

61 Be wi'i mo: «Hay gooto e musibbe maa ben innaaka nden innde ɗon!»

62 Be landori ben boobo on ebbirangol mo juude fii andugol ko honno o innata boobo on.

63 Zakariyaa'u torii alluwal, o windi ɗon: «Ko Yaayaa o innetee.» Onsay ɓe fow ɓe ɗalɗi.

64 Don kisan, o hetti hunduko makko kon e denngal makko ngal, o wowli, o jarni Alla.

⁶⁵ Onsay yimbe kawtal ngal fow huli, awa kadi kofooli wondɔ ka hoore pelle Yahuuda dɔn fow hollondiri fii kon ko wadɔ dɔn.

⁶⁶ Kala nanudɔ dɔn miiɔi e bernde mun, wi'i: «Ko hondun oo boobo laatotoo?» Tawi bawgal Joomiraadɔ on no wondi e makko.

Beytol Zakariyaa'u ngol

⁶⁷ Bay Zakariyaa'u ben boobo on heewii Ruuhu Seniɔdɔ on, o woni e haalugol ko o longinaa, o wi'i:

⁶⁸ «Mantoore wonanii Joomiraadɔ on, on Alla Isra'iila'en, e nder ko o faabii o sotti jamaa makko on kon.

⁶⁹ O yedfii en Dandoowo mawɔ e nder nduu suudu Daawuuda, on jiyaadɔ makko

⁷⁰ wano o daalirnoo e kundule annabaabe makko laabufe ben gila e duubi feyyunoodi,

⁷¹ hisingol en e juude aybe men e kala aɔube en.

⁷² Ko nii o yedirnoo maamiraabe men ben yurmeende, o anditi *ahadi makko seniɔndi ndin,

⁷³ dɔn ko woondoore nde o woondannoo ben men Ibraahiima nden

⁷⁴ fii jattingol en e juude aybe men ben e newngol en rewugol mo e baawo kulol

⁷⁵ e nder laabal e peewal yeeso makko, e nder ngurndan men dɔn fow.

⁷⁶ An-le oo boobo, a innete annabaajo Alla Jom Bural on, sabu a hikkanto Joomiraadɔ on yeeso fii moyyinangol mo laawi makko dɔn,

⁷⁷ fii no o andinira jamaa makko on wonde

ko yaafuyee junuubaaji maɔbe dɔn o yedirta be kisiyee,

⁷⁸ ko fii Alla men on ko heewudɔ yurmeende, dɔn ko nden nde o immirinani en ndaygu immorde ka dow

⁷⁹ fii ndayginangol wonbe ka niwre ben e ben joodiibe ka dowdi mayde e fii ardagol en e laawol buttu.»

⁸⁰ Paykun kun njandɔ, ruuhu makko on kadi tiidɔ. Ko ka wulaa o daakinoo haa pande o feepannoo *Banii-Isra'iila'en.

2

Fii Jibineede Iisaa (Mat. 1.18-25)

¹ E nder dɔn balde dɔn Awgustu landɔ mawɔdɔ Roomu on yamiri winditagol laamateeri makko ndin fow.

² Fewndo nden winditannde aranere, hari ko Kiriniyu woni ko halfinaa ardagol leydi Sirii ndin.

³ Mo kala winditorayno ka saare mun.

⁴ Yuusufu kapun kadi iwri ka diiwal Jaliilu e ndee saare Naasirata fii yahugol ka diiwal Yahuuda, ka saare Daawuuda wi'eteende Bayti-Lahiimi, bay hari ko o jeyaadɔ e nder beynguure Daawuuda nden, awa kadi ko e ndun suudu o jeyaa,

⁵ fii no o winditodira e Mariyama on yamaadɔ makko, tawi on ko sowiidɔ.

⁶ Fewndo be wonnoo dɔn, saa'i ka Mariyama jibinta hewti.

⁷ O firtii dikkuru makko ndun. O buumi mo e wudere, o wallini e nder kunnawal jamminirgal daabeeji, bay hari be hebaali werde ka suudu hobbé.

Fii Hakkunde Malaa'ikaabe ben e Ngaynaakoobe ben

⁸ Tawi e on jemma, no woodunoo e ngal diiwal don ngaynaakoobe daakinoobe fii aynugol gureeli mun din.

⁹ Malaa'ikaajo Joomiraado on feepani be, annoora Joomiraado on jalbini nokkuure ka be woni don. Be huli fota.

¹⁰ Kono malaa'ikaajo on wi'i be: «Wota on hulu, sabu mido feppinande on Kibaaru Moyyo mo welo-welo moolanaango wonanayngo jamaa on fow.

¹¹ Hande e ndee saare Daawuuda, on dapanaama ton Dandoowo, on-le ko *Almasiihu on, ko kanko woni Joomi on.

¹² Awa seedee mun, on taway boobo penu no buumaa e nder wudere, wallinaa e nder kunnawal.»

¹³ No o gaynirnoo wowlude dun, don kisan konu malaa'ikaabe moolanaangu tawti malaa'ikaajo on, no manta Allaahu on, hiibe wi'a:

¹⁴ «Mangural wonanii Allaahu on ka kammu, buttu wonii e oo aduna, hakkunde ben be o wadani sulfu makko on!»

¹⁵ Bay malaa'ikaabe ben yentii, ngaynaakoobe ben wi'indiri: «Mahen Bayti-Lahiimi ndaaroyen ko wadi ton kon, dun ko koo ko Joomiraado on andini en fii mun!»

¹⁶ Be yahi hepa, be tawoyi Mariyama e Yuusufu ton, tawi boobo penu on kadi no wallinaa ka nder kunnawal.

¹⁷ Bay be yi'ii mo, be fillitii ko be wowlananoo kon fii on boobo.

¹⁸ Kala nanunoo be ko ben ngaynaakoobe yewtaynoo kon wontiri dun jalaw.

¹⁹ Mariyama mari dun fow ka bernde mun, maanditii fii miijitagol.

²⁰ Ontuma ngaynaakoobe ben yilitii, hiibe manta mawnina Allaahu on fii kala ko be nanunoo e ko be yi'i wano be wowlirananoo non tigi.

²¹ Bay balde jeetati den timmii, o sunninaa o innaa Iisaa, innde nde malaa'ikaajo on toddaninoo boobo on nden ado neene makko saawude mo.

Fii no Iisaa Weebitiraa Yeeso Joomiraado on

²² Bay nalaade fii laββinagol maββe ngol timmii, wano Sariya Muusaa on wiirunoo non, be nabi boobo on *Yerusalaam fii weebitangol mo Joomiraado on,

²³ (wano windori non ka Sariya Joomiraado on: «Kala boobo gorko afo on ka neene mun ko Joomiraado on jeyi.»),^b

²⁴ e fii ittugol sadaka legetereeeji didi maa gabooji kecci didi wano wiiranoo non ka Sariya Joomiraado on.

²⁵ Tawi no woodunoo Yerusalaam gorko wi'eteedo Sim'uunu. On ko feewudo e kadi ko rewoowo Joomiraado on. Himo tijjaninoo *Isra'iila'en on Dandoowo, tawi kadi *Ruuhu Seniido on no e hoore makko.

²⁶ Ruuhu Seniido on feppinanno mo wonde o maayataa ado o yi'ude Almasiihu Joomiraado on.

^b 2:23 2.23 Maa:«Kala boobo gorko afo on ka neene mun noddirooyte laabudo Joomiraado on.» Egg. 13.2, 13.12 e Lew. 12.6

27 Ruuhu Seniido on ardii mo haa ka *juulirde mawnde. Fewndo ko mawbe paykun kun addata kun, d'un ko Iisaa, fii laatinangol kun aadaaji mabbe tippude e Sariya Muusaa on,

28 kanko Sim'uunu o tambii paykun kun ka juude makko, o jarni Alla, o wi'i:

29 «Jooni non, yaa an Joomiraado,
a accay jiyaado maa on maaya e nder buttu
wano daalirannodaa mo non,

30 sabu mi yi'irii gite an den kisiyee iwrufo e maa on,

31 mo moyyindaa yeeso jamaaji din fow,

32 d'un-le ko ndaygu hentinanayngu leyyi aduna on fow
e darja wonanaydo jamaa maa *Isra'iila on.»

33 Ben makko e yumma makko naldi fii ko wowlanoo fii makko kon.

34 Sim'uunu du'anii be, wi'i Mariyama neene paykun kun: «Awa kun paykun wonoyay fii libugol wobbe, banta beya e nder leydi Isra'iila ndin e fii wonogol maande nde yimbe ben yeddata,

35 e fii no mijooji berde buy feepira. An kadi a hebay nguli bernde wa tufiraande kaafa.»

36 Tawi no woodunoo don kadi debbo haaloowo ko Alla longini d'un wi'eteedo Hannatu, on ko gedal Fanu'iila, jeyaado e bolondaa Asiira, duubindo fota. On ko yeru duubi jeedifi wondunoo e moodi mun gila curbayaagal makko.

37 Ontuma o heynii haa o hebi duubi cappande jeetati e nay. E nder d'un kadi, o iwataano ka juulirde mawnde, himo duuminoo ton e rewugol Alla, hoora, toroo jemma e palorma.

38 On debbo hewti e on saa'i tigi, himo jarna Alla, himo wowlana kala tijjinoodo hisineede ndee saare Yerusalaam fii kun paykun.

39 Bay Yuusufu e Mariyama wadii ko Sariya Joomiraado on yamiri kon fow, be yiltitii ka saare mabbe Naasirata, d'un ko e nder Jaliilu.

40 Tawi paykun kun no njandude tun tiida e nder ko kun heewata faamu kon. Awa kadi sulfu Alla on no e hoore makkun.

Fii Iisaa Paykun ka Juulirde Mawnde

41 Tawi mawbe Iisaa ben yahayno hitaande kala Yerusalaam fii *Juldeere Yawtaneede nden^C.

42 Bay kun hebii duubi sappoo e didi, be yaadi e makkun e nden juldeere wano woowiri non.

43 Bay juldeere nden feyyii, mawbe paykun kun hooti, kono kapun paykun kun, d'un ko Iisaa, luttiti Yerusalaam, tawi mawbe makkun ben andaali.

44 Bay hibe sikka paykun kun no wondi e be be ardunoo ben, be yahi yeru pallal. Onsay be woni e dabbitugol kun e hakkunde sibbe mabbe ben e andindiraafe mabbe ben.

45 Bay be yiitaali kun, be yiltitii Yerusalaam fii dabbitooygol kun.

46 Balde tati baawo d'un, be tawoyi kun ka juulirde mawnde, hikun joodii hakkunde karamokoobe ben, heditii be, e kadi hikun landotonoo be lande.

47 Nanunoobe hikun yewa ben fow naldi sabu hakkille makkun den e ko kun jaabotonoo kon.

48 Bay mawbe makkun ben yi'ii kun, be naldi, neene makkun wi'i kun: «Boobo an, ko hondun wadandaa men d'un? E hino d'un fow min e ben maa meden dabbitude ma e nder sokola!»

49 Kun wi'i be: «Ko fii hondun dabbitirton mi? Hari on andaa mido haani wonude ka suudu Ben an?»

50 Kono kambe be faamaali ngol kongol ngol kun haalani be.

51 Ontuma kun yiltodi e maɓbe Naasirata, kun yankinani be. Neene makkun mari dɛn piiji fow ka bernde mun maanditii.

52 Tawi kun paykun, dɛn ko Iisaa, no mawnude tun, faamu makko on kadi ko yeeso tun woni jaarude, himo beydoo tun welude Allaahu on e yimbe ben.

3

Fii Waaju Yaayaa ngun

(*Mat. 3.1-12; Mrk. 1.1-8; Yhn. 1.19-28*)

1 Ka laamu Tibariiyu hebi duubi sappoo e jowi dɛn, dɛn ko lando mawdo Roomu on, fewndo onsay hari ko Pilaatu Pontii woni lando diiwal Yahuuda ngal, tawi ko *Heroodu laamii diiwal Jaliilu ngal, tawi ko Filiipu mijɓiraawo makko on kadi laamii dee leyde doo, dɛn ko Ituuriya e Taraahuuniti, tawi ko Lisaaniiyu laamii diiwal Abiliya ngal,

2 fewndo Hannaana e Qayaafa wonnoo *yottinoobe mawbe sadaka, Allaahu on daalanno Yaayaa mo Zakariyaa'u ka wulaa.

3 Onsay Yaayaa yahi daande Yurdayniwol fow himo waajoo yimbe ben yo be aru be *lootee maande tuubuubuyee fii yo junuubaaji maɓbe dɛn yaafe

4 wano windori non ka deftere fii dɛi kongudɛ annabi *Isaaya:

«Kaa hawa ko hawa ewnotoодо ka wulaa, wi'a:

Moyyinee laawol Joomiraado on,
fewnon juri makko dɛn.

5 Ayde den fow uddete,

pelle njane e tosooke den fow joltinee.

Date boyliide dɛn fewnee,
laawi kaanudi dɛn newdinee.

6 Kala nedɛfanke yi'ay kisiyee iwruдо ka Alla on.»^d

7 O wi'ayno dɛn jamaaji araydi e makko fii *lootegol maande tuubuubuyee: «Ko onon yo iwdi kuura! Ko hombo tindini on dogugol tikkere aroyaynde nden?

8 Awa yo kuude mon dɛn hollu wonde on tuubii. Hara on hooloraali wi'ugol wonde ko Ibraahiima woni maama mon, ko fii mi andinii on, Alla no waawi wattude dee kaaye doo biɓbe Ibraahiima.

9 Toode teenirde nden no waalii ka binde ledde. Kala leggal ngal rimataa biɓbe moyyube, ngal soppete, ngal bugee ka yiite!»

10 Onsay yimbe ben landii mo: «Ko hondun men wadata jooni?»

11 O jaabii be: «Kala mardo dolokkaaji didi yo sendodu di e mo maraa. Kala jogiido kadi jaametee yo o warru wano non.»

12 Yantooɓe* sagalle ben ari e makko fii lootegol maande tuubuubuyee, be wi' mo: «Karamoko, ko hondun men haani wafude?»

13 O wi'i be: «Wota on yantu toonin ko yamiradon kon.»

14 Suufaaɓe goo kadi landii mo: «Menen-le, ko hondun men haani wafude?»

O jaabii be: «Wota on jattu hay gooto kaalisi, wota on ittin hay gooto e hoore toope, yo njoddi mon ndin yonu on.»

^d 3:6 3.6 Isa. 40.3-5

¹⁵ Tawi mo bee e maɓɓe no miijotonoo ka bernde mun si tawii wonaa Yaayaa woni *Almasiihu on, ko fii hari jamaa on no sabbinoo on.

¹⁶ Kanko Yaayaa o jaabii ɓe, o wi'i: «Min, ko ndiyan mi woni on lootirde, kono furdo lan doole on, mo mi hewtaa hay firtugol boggi pafe mun, no arude. On non ko *Ruuhu Seniido on e yiite o lootirta on.»

¹⁷ Himo jogii feeteewo makko ngon ka jungo, ko o hentinira bete^d makko on, o mooba naametee on ka beembal makko, o sunnira foron on yiite nge daanotaako.»

¹⁸ Tawi Yaayaa no feɓɓinanaynoo jamaa on Kibaaru Moyyo wondude e waajuuji heewuɗi.

¹⁹ Kono ɓay Yaayaa felii *Heroodu lando diiwal ngal, sabu ko on resi sonnaajo yumma-gooto mun on kon, ɗun ko debbo wi'eteedo Heroodiyya, wondude e kala bonnerejeji ɗi o wadafynoo,

²⁰ onsay Heroodu beyditiri ɗun hendagol Yaayaa, soka mo.

Fii no Iisaa Lootiraa

(Mat. 3.13-17; Mrk. 1.9-11)

²¹ Fewndo ko jamaa on fow ari fii lootegol maande tuubuubuyee, Iisaa kadi loоторaa. Fewndo ko o du'otoo, kammu ngon udditii,

²² Ruuhu Seniido on yetti mbaadi gabooru tippii e makko. Onsay hawa nani ka kammu, no wi'a: «Ko an woni Bidɗo an yidaado on, mido weltor-maa.»

Fii Iwɗi Iisaa ndin

(Mat. 1.1-17)

²³ Ko Iisaa fudɗii waajaade, ko wa mo duubi cappande tati. Ko o tuumanoodo wonugol geɗal Yuusufu, on bidɗo Helii,

²⁴ mo Matsaata, mo Lewi, mo Malkii, mo Yanna, mo Yuusufu,

²⁵ mo Mataasiyaa, mo Amuusa, mo Naahuuma, mo Haslii, mo Najji,

²⁶ mo Maasa, mo Mataasiyaa, mo Sim'ii, mo Yuusuka, mo Yahuuza,

²⁷ mo Yuuhanna, mo Reesa, mo Zarubaabila, mo Sa'alti'iila, mo Neerii,

²⁸ mo Malkii, mo Addii, mo Qusaama, mo Almudaama, mo Iiri,

²⁹ mo Yuusii, mo Aliyaasaru, mo Yuriima, mo Matsaata, mo Lewi,

³⁰ mo Sim'uunu, mo Yahuuda, mo Yuusufa, mo Yuunaana, mo Alyaqiima,

³¹ mo Malayaa, mo Maynaana, mo Mataasa, mo Naasaana, mo Daawu-uda,

³² mo Yassaa'u, mo Obiida, mo Bo'aaza, mo Salmaana, mo Nahasuuna,

³³ mo Ammiina-Daaba, mo Adumiina, mo Arni, mo Hasruunu, mo Faarisa, mo Yahuuda,

³⁴ mo Yaaquuba, mo Issaaqa, mo Ibraahiima, mo Taaraha, mo Naahuura,

³⁵ mo Seruuja, mo Ra'uwa, mo Faalaja, mo Aabira, mo Saalaha,

³⁶ mo Kiinaana, mo Arfaksaada, mo Saama, mo Nuuhu, mo Laamaka,

³⁷ mo Matuusaalaha, mo Hanuuka, mo Yaarada, mo Mahalaliila, mo Kiinaana,

³⁸ mo Anuusa, mo Siita, mo *Aadama, mo Allaahu on.

4

Fii no Ibuliisa Ndarndori Iisaa

(Mat. 4.1-11; Mrk. 1.12-13)

^d 3:17 3.17 Maa: «gete».

¹ Iisaa iwi Yurdayniwol no heewi *Ruuhu Seniifo on. Ruuhu on nawri mo ka wulaa.

² Ko ton Ibuliisa ndarndii mo fodde balde cappande nay. O jaamaali hay fus e nder den balde don fow. Bawto dun o weelaa.

³ Onsay Ibuliisa wi'i mo: «Si tawii ko a *Bid'do Alla, yamir ndee hayre yo nde wontu paamete.»

⁴ Iisaa jaabii mo, wi'i: «No windii wondema: <Ned'do hinaa paamete tun wuurirta.> »^e

⁵ Onsay Ibuliisa nabi mo ka buri toowude, o holli mo laamateeriji aduna on fow yeru hinyaango yiitere.

⁶ O wi'i mo: «Mi jonnete laamu e hoore majji di fow wondude e darja majji on, bay mi jonnanooma di, awa-le mi okkay di mo mi faalanaa woo.

⁷ Si tawii a sujjanii lan, dii fow wontante.»

⁸ Iisaa jaabii mo, wi'i: «No windii wondema: <Ko Alla Joomiraado maa on sujiantaa, rewaa mo kanko tun.> »^f

⁹ Ibuliisa nawri mo kadi Yerusalaam, jod'dinoyi mo ka hoore warpakere *juulirde mawnde, o wi'i mo: «Si tawii ko a Bid'do Alla, hocco don, cikkodaa ka leydi,

¹⁰ ko fii no windii wondema: <O yamiray malaa'ikaaɓe makko ben fii maa, yo be reene,

¹¹ awa kadi be tamborte juude maɓɓe den fii wota koyngal maa ngal feggo e hayre.> »^g

¹² Iisaa jaabii mo, wi'i: «No windii wondema: <Wota a ndarndo Joomiraado on, on Alla maa.> »^h

¹³ Bay Ibuliisa lannii mo ndarndaade e dii doo fow, o pottitii mo haa o ebba feere goo.

Fii Golle Iisaa den Jaliilu
(Mat. 4.12-17; Mrk. 1.14-15)

¹⁴ Iisaa yiltodi e bawgal Ruuhu Allaahu on ka diiwal Jaliilu. Fii makko andii e nokkeeli heedudi don din fow.

¹⁵ O jannayno ka juulirde maɓɓe. Yimɓe ben fow manti mo.

¹⁶ O yahi Naasirata ka o ne'aa don. E *jalaande fowteteende nden, don ko asewe, o naati ka juulirde wano o woowiri non. O immii fii jangugol.

¹⁷ O jonnaa deftere annabi Isaaya nden, o udditi nde, o hawrondiri e cortewol ka dundoo windii:

¹⁸ «Ruuhu Joomiraado on no e hoore an, sabu ko min woni Suɓaado on

fii feɓɓinangol miskinɓe ben Kibaaru Moyyo on.

O nelii lan

fii hollitugol nangaabe ben hettugol hoore mun,

hollita bumbɓe ben hettugol giide mun den,

hollita njaggaabe ben kadi hettugol hoore mun,

¹⁹ e fii humpitugol on ndee hitaande nde Joomiraado on wafi moyyere mun nden e mun.»ⁱ

²⁰ Ontuma o joppi deftere nden, o jonne nde wallitotoodo on, o jottii. Tawi yimɓe ben fow ka nder juulirde no punnii mo.

²¹ Onsay o wi'i be: «Oo daaluyee mo nanirdon noppi mon din laatike hande.»

e 4:4 4.4 Yaj. 8.3 f 4:8 4.8 Yaj. 6.13 g 4:11 4.11 Zab. 91.11-12 h 4:12 4.12 Yaj. 6.16

i 4:19 4.19 Isa. 61.1-2

²² Fow seeditanii mo, ɲaldidi e ɗin konguɗi makko moyyi ɗi o yewtaynoo, hibe wi'a: «Wonaa biɗɗo Yuusufu on nii?»

²³ Iisaa wi'i be: «Miɗo andi on wowlanay lan ngol tindol ɗoo: Nawndoowo, ɲawndu hoore maa tigi. Kala ko men nani wadii Kafer-nahuum, wadu ɗun kadi ka leydi maa ɗoo.»

²⁴ O wi'i be kadi: «Mi wowlanay on haqiiqa, annabaajo hay e gooto teddinaaka ka leydi mun.

²⁵ E hino goonga ko mi woni on wowlande: E fewndo jamaanu Iliiya, hari keynguube buy no woodi e nder leydi Isra'iila. Ko fewndo onsay wonnoo duubi tati e lebbi jeegoo kammu ngun no uddii ndiyan ɗan toɓɓaali, heege tiɗfunge wadi e leydi ndin fow,

²⁶ kono hari Iliiya nulaaka e hay gooto e ben keynguube, si hinaa e debbo keynguujoo mo Sarfati, ɗun ko e nder leydi Siduuna.

²⁷ Tawi kadi e fewndo jamaanu annabi Iliyaasa, be ɗamajan buy no leydi Isra'iila, kono hari hay gooto e maɓɓe sellinaaka, si hinaa oo Siriyankeejo wi'eteedo Na'amaana.»

²⁸ Bay be nanii ɗii konguɗi makko, wonnoobe ka nder juulirde ben fow tikki.

²⁹ Be immii, be dupiri mo ka ɓaawo saare, be nabi mo haa ka fello ngon yellitii ɗon fii bugagol mo ley. Tawi nden saare ko e falo ngon fello darnaa.

³⁰ Kono o ukkitii hakkunde maɓɓe, o feyyi, o yahi.

Fii no Iisaa Raɗori Jinna, Nawndiri Nabbeeli Buy

(Mrk. 1.21-28)

³¹ Iisaa yahi Kafernahuum, nden saare ko jeyaande e diiwal Jaliilu, himo janna e palaande fowteteende nden, ɗun ko aseweere nden.

³² Ko o jannaynoo kon ɲaldini jamaa on, sabu himo wowliraynoo bawgal.

³³ Tawi no ka nder juulirde ton neɗɗo mo jinnawii bonngii nangi, on sonki, wi'i:

³⁴ «Hey, ko hondun faalanadaa men, an Iisaa oo jeyaado Naasirata? Hara ko mulugol men arandaa? Min miɗo andi ko hombo wonu-maa, ko a *Seniidɗo mo Alla!»

³⁵ Onsay Iisaa yamiri ngii, wi'i: «Fanku, yaltaa e oo neɗɗo!» Jinnawii ngin libi mo hakkunde maɓɓe, ngii yalti e makko, ngii barminaali mo.

³⁶ Fow ɲaldi, no wi'indira: «E ko hondun woni ngol kongol? Oo no yamira jinnaaji bonɗi ɗin e hoore doole e bawgal, ɗi yalta!»

³⁷ Kibaaru fii makko lolli e nokkeeli heeɗuɗi ɗon ɗin fow.

³⁸ Bay o iwii ka juulirde, o yahi ka galle Sim'uunu. Tawi esiraawo Sim'uunu suɗɗiɗo on no nawni nawnaare nguli-bandu tiɗuki. Be torii mo kanko Iisaa ballal.

³⁹ O ugginii e hoore makko, o yamiri nawnaare nden, nde yalti e makko. Don kisan on immii, o woni e kurkanagol be.

⁴⁰ Bay naange ngen mutii, kala marnooɓe ɲawɗo noone ɲaw fow, be addi be e makko. O *fawi juude makko ɗen e hoore mo kala e maɓɓe, o sellini be.

⁴¹ Tawi kadi jinnaaji no yaltude e buy e maɓɓe, hara hiɗi sonka, wi'a: «Ko an woni Biɗɗo Alla on!» Kono o toɗjani ɗi, o salii ɗi wowla, ɓay hari hiɗi andi ko kanko woni *Almasiihu on.

⁴² No weertirnoo bimbi, Iisaa yalti yaari e nokkuure wulɗinnde. Jamaaji ɗin woni e ɗabbitugol mo, be ari haa e makko. Be faalaa mo tongude ɗon, hara o accaali be ɗon.

⁴³ Kono o wi'i be: «Bee mi feyninana deya ca'e kadi Kibaaru Moyyo on, dun ko kibaaru fii *laamu Alla ngun, sabu ko fii dun mi neliraa.»

⁴⁴ Onsay o woni e waajagol ka juulirde diiwal Yahuuda.

5

Fii Taalibaabe be Iisaa Adii Noddude ben

(Mat. 4.18-22; Mrk. 1.16-20)

¹ Nande goo, tawi lisaa no e daande nduu *Weendu Jaani-Saarata. Tawi jamaa no dupindira e fee makko fii hedagol daaluyee Allaahu on.

² O haynii laakoy didoy ka sera weendu, tawi yungoobe ben no jippii fii lootugol *jalaaji mabbe din.

³ O yawi e gokkun e koy laakoy, dun hawrondiri e kun Sim'uunu kun, o yamiri ondon wodfintingol be pencen on seeda. Ontuma o joodii e nder makkun, o woni e jannugol jamaa on.

⁴ Bay o gaynii jannude, o wi'i Sim'uunu: «Nawru laakun kun ka luggi don, bugodon jalaaji mon din, nangon liyyi.»

⁵ Sim'uunu jaabii mo: «Jom amen, oo jemma feyyudo doo fow meden yungude, men hebaali hay fus. Kono sabu ko maakudon kon, mi bugoto jalaaji din.»

⁶ Bay be wadii dun, be nangi liyyi duuduɗi, benii jalaaji mabbe din fuddii tayude.

⁷ Onsay be baayi beya wondibbe mabbe wonbe e kuma laakun fii ko ara wallitoo be. Ben ari be hebbini laakoy koy didoy non, haa koy faalaa mutude.

⁸ Bay Sim'uunu Petruusu yi'i dun, o yani e ley koyde Iisaa, o wi'i: «Koohoojo an, wodditee lan, sabu min ko mi junuubankeejo!»

⁹ Njalaw hebi mo, hebidi mo e be o wondunoo ben fow, sabu ngol nangul din liyyi.

¹⁰ Ko wano non kadi Yaaquuba e Yuuhanna bee fiɓɓe Zabadii wondibbe Sim'uunu naldirnoo.

Onsay Iisaa wi'i Sim'uunu: «Wota a hulu, gila jooni a wonay yungoowo yimbe.»

¹¹ Onsay be artiri laakoy koy ka pencen, be acci fow don, be jokki mo.

Fii no Iisaa Nawndiri mo Damajan

(Mat. 8.1-4; Mrk. 1.40-45)

¹² Tawi Iisaa no e saare goo. Onsay mo damajan heewi e bandu mun yi'i mo, ari yani yeeso makko. O jeeji mo, o wi'i: «Koohoojo, si hidon faalaa, hidon waawi lan sellinde, mi laaba!»

¹³ Iisaa fonti jungo mun ngon, meemi mo, wi'i: «Midɔ faalaa, laato selludo laabaa.» Don kisan damajan dan yalti e makko.

¹⁴ Onsay o wi'i mo: «Wota a wowlan dun hay gooto. Kono non a yahay hollitoyodaa *yottinoowo sadaka on, ittaa sadaka fii ko labbinadaa kon wano Muusaa yamiri non fii yo dun wonan be seedee.»

¹⁵ Kono tawi innde makko nden no burtude lollude, jamaaji buy moobii fii jentagol mo e fii pawndegol pabbeeli mabbe,

¹⁶ kono tawi Iisaa no woowunoo pottitaade ka weddii, toroo Alla.

Fii no Iisaa Imminiri Maaya-Banduujɔ

(Mat. 9.1-8; Mrk. 2.1-12)

¹⁷ Nande goo tawi Iisaa no jannude. Hari *Fariisiyaabe e jannooɓe fii Sariya on no joodii don, hiɓe iwri e kodooli diiwal Jaliilu ngal fow e diiwal

Yahuuda ngal e ka saare Yerusalaam. Tawi bawgal Joomiraado on no wondi e makko no o pawndira.

¹⁸ Tawi kadi wobbe arii no rondii jukkudo e boggi-dimbordi. Hibe dabba fii no be naadira mo ka nder suudu, be wallina mo yeeso Iisaa.

¹⁹ Bay be hebaali ka be naadira mo sabu duudugol jamaa on, be yawdi e makko ka hoore suudu, be tufi ton yolnde, be tippindini mo e boggi-dimbordi din e hakkunde jamaa on yeeso Iisaa.

²⁰ Bay Iisaa yi'i gomdinal mabbe ngal, o wi'i: «Musidfo, junuubaaji maa din yaafaama.»

²¹ Onsay Fariisiyaabe ben e jannoobe fii Sariya on woni e wi'indirgol: «Ko hombo woni oo hoynoowo? Ko hombo waawi yaafaade junuubu ko wonaa Alla?»

²² Iisaa andi din miijooji mabbe, o wi'i: «Ko hondun miijantodfon dun ka berde mon?»

²³ Enee, hakkunde wi'ugol <junuubaaji maa din yaafaama> e <immo yahaa>, ko hondun e dui doo buri weebude?»

²⁴ O wi'i kadi: «Fii no andiron wonde *Bii-Aaden on no mari bawgal ka aduna doo fii yaafagol junuubaaji», o wi'i jukkudo on: «Immo yettaa boggi-dimbordi maa din, hootaa ka maa.»

²⁵ On immii don kisan e tawnde mabbe, o yetti boggi-dimbordi makko din, o hooti ka makko, himo manta Alla.

²⁶ Kaawee hebi be fow, be manti Alla, be huli fota, hibe wi'a: «Hande men yi'i huunde hawninde!»

Fii no Matta Jokkiri Iisaa (Mat. 9.9-13; Mrk. 2.13-17)

²⁷ Bawto dun, Iisaa yalti. Ko o yahata, o yi'i yantoowo sagalle wi'eteedo Lewi no joodii ka yantirde sagalle. O wi'i: «Aru jokkaa mi!»

²⁸ Lewi acci don ko o joginoo kon fow, o immii, o jokki mo.

²⁹ Lewi wafani mo caatal mawngal ka mun, yimbe buy yantooobe sagalle wondude e yimbe goo joododi e mabbe.

³⁰ Fariisiyaabe ben e jannoobe fii Sariya on jeyaabe e fedde mabbe nden nuni taalibaabe Iisaa ben, be wi'i be: «E ko fii hondun naamidanton, yaridon e junuubankeefe ben e yantooobe sagalle ben?»

³¹ Iisaa jaabii be, wi'i: «Hinaa sellube ben hatonjini e pawndoowo, kono ko pawbe ben.

³² Min, wonaa noddugol feewube ben mi arani, kono ko junuubankeefe ben fii yo be tuubu.»

Landal fii Hoorugol (Mat. 9.14-17; Mrk. 2.18-22)

³³ Onsay wobbe wi'i mo kanko Iisaa: «Taalibaabe Yaayaa ben e taalibaabe Fariisiyaabe ben kapun hooray, juula soono woo. An-le, be maa ben no naamude, yara!»

³⁴ Iisaa jaabii be wi'i: «Taw si on waaway hoorinde njaatigiibe jom jomba nande peera on, hara himo wondi e mabbe?»

³⁵ Aray e saa'i nde jom jomba pottinaa e hakkunde mabbe, onsay e den balde don be hooray.»

³⁶ O haalani be ngal misal doo, o wi'i: «Hay gooto yettataa ceelol bagi keso, walkira dolokke kidfo. Si hinaa dun, haray ontigi bonnii kesun dun, walkere nden kadi yaadataa e kidfun dun.

³⁷ Hay gooto loowataa njaram *wiiju kesan e nder bootooji guri kidfdi. Si hinaa d'un, dan njaram kesan wonay sabu ko feeri d'in guri, njaram dan hibba, bootooji guri d'in kadi bona.

³⁸ Kono njaram kesan ko e nder bootooji guri kesi loowetee.

³⁹ Kala yarud'o njaram kid'dan faaletaake njaram kesan, ko fii o wi'ay: <Ko kid'dan dan furi welude.> »

6

Landal fii Nalaande Fowteteende nden

(Mat. 12.1-8; Mrk. 2.23-28)

¹ E aseweere goo, d'un ko *palaande fowteteende nden, hari Iisaa no rewude e gese ngawri, taalibaabe makko ben no woocora cawti den gese, worsa di, paama.

² Fariisiyaabe* goo wi'i: «Ko hondun wadanton koo ko dagaaki e palaande fowteteende nden?»

³ Kono Iisaa jaabii be, wi'i: «Hara on jangaali ko Daawuuda wadunoo kon fewndo o weelaa, kanko e yimbe wondunoo e makko ben?»

⁴ O naati ka nder suudu Alla, o yetti bireediije weebitaade fii sadaka den, o paami ko daganinoo *yottinoo e sadaka ben tun kon, o okkori kadi wondube e makko ben.»

⁵ Onsay o wi'i: «Ko *Bii-Aaden on woni jom palaande fowteteende nden.»

Fii no Iisaa Selliniri Maaya-Jungoojo

(Mat. 12.9-14; Mrk. 3.1-6)

⁶ E aseweere goo, Iisaa naati ka juulirde, o woni e jannugol. Tawi god'fo no nder ton mo jungo mun paamo maayi.

⁷ Nde tawnoo jannoo e fii Sariya on ben e Fariisiyaabe ben no faalaa hebude ko be lamitora, be toopa Iisaa, tawi hibe ndaara si o pawnday e asewe, d'un ko palaande fowteteende nden.

⁸ Kono tawi Iisaa no andunoo d'in miijooji mabbe. Onsay o wi'i maaya-jungoojo on: «Immo daro'aa ka hakkunde doo.» On immii, darii.

⁹ Onsay Iisaa wi'i be: «Mi landike on, hara no dagii ka god'fo wada ko moyyi maa ko boni, danda wonkii maa wona sabu makki e aseweere?»

¹⁰ Onsay o ndaari be fow, o wi'i on ned'fo: «Fontu jungo maa ngon.» On fontu ngo, jungo makko ngon selli.

¹¹ Dun tikkini Fariisiyaabe ben e jannoo e fii Sariya on ben fota, be woni e yeddondirgol ko hondun be wadata Iisaa.

Fii no Iisaa Subori Sahaabaabe mun ben

(Mat. 10.1-4; Mrk. 3.13-19)

¹² E nder den balde don, Iisaa yaari ka fello fii toragol Alla, o waali toraade.

¹³ Bay weetii, o noddi taalibaabe makko ben, o subii sappoo e dido e mabbe, o toddii be *sahaabaabe:

¹⁴ d'un ko Sim'uunu, on mo o jammi Petruusu, e Andaraawu neene-gooto Sim'uunu on, e Yaaquuba e Yuuhanna e Filiipu e Bartolomaawu

¹⁵ e Matta e Tooma e Yaaquuba mo Alfaa e Sim'uunu tawda'fo e fedde *Zelotii e ben,

¹⁶ e Yahuuda mo Yaaquuba e Yudaasi Iskariiyu, janfoyto'fo mo on.

Fii Waaju ngun ka hoore Fello

(Mat. 4.23-25; Mrk. 3.7-11)

17 Iisaa jippodi e ben taalibaaŋe ƒe o subii, o darii e nokkuure ndeylere ka falo. Tawi taalibaaŋe makko duuduƒe no e nden nokkuure, wondude e jamaa moolanaaƒo iwruƒo e cendƒe ƒen fow e diiwal Yahuuda ngal e saare Yerusalem nden e ƒii banɔeeji Tiiri e Siduuna ka daande baharu.

18 Ben ko arnooƒe heƒagol mo e fii ɔawndegol ɔabbeeli mun. Be jinna tampinnoo ben sellinaa.

19 Awa kadi mo kala e maƒƒe no faalanoo mo meemude, ƒay himo wondunoo e bawgal ɔawndaynoongal ƒe fow.

20 O ƒanti gite makko ƒen, o ndaari taalibaaŋe ben, o wi'i:

«On malii yo onon miskinƒe,

ƒay *laamu Alla ngun ko onon wonani.

21 On malii yo onon weelaaƒe fewndo ƒoo,
ƒay on harnoyte.

On malii yo onon wullooƒe fewndo ƒoo,
ƒay on weltoyo.

22 On wonay malaƒe nde yimƒe ben aɔi on
e nde ƒe raƒii on, ƒe yenni on,
ƒe ɔiddini inde mon ƒen sabu Bii-Aaden on.

23 Nden ɔande, weltee, ɔiɔon welo-welo,
ƒay hidon maranaa ɔjoddi mawndi ka kammu,
ko fii ko nii kadi mawƒe maƒƒe ben warraynoo annabaƒe ben.

24 Kono bone wonanii on onon alduƒe ben,
ƒay on hendike neweende ko mon kon!

25 Bone wonanii on onon ƒee haaruƒe jooni,
ƒay on weeloyte.

Bone wonanii on onon ƒee jalooƒe hande,
ƒay on yoomoyay wullon.

26 Bone wonanii on nde yimƒe ben fow wowli on ko moyyi,
ƒay ko non mawƒe maƒƒe ben wowliraynoo
fii ƒee waditiibe annabaƒe.»

Fii Yidugol Aybe mun

27 «Kono min mi wi'ay on yo onon ƒee heƒiibe lan: Yidƒe aybe mon ben, moyyodon e aruƒe on ben,

28 du'anodon huƒooƒe on ben, toranodon tampinooƒe on ben.

29 Mo bantike ma e wabbugo, tudan mo ngoya kadi. Mo jattii ma waramba, wota a haƒu mo yettude fokiya on kadi.

30 Okkor kala tariiƒo ma, hara kadi a yantaali ko maa kon e juuƒe jattuƒe ma ben.

31 Wadaneƒe yimƒe ben wano faaliradon yo ƒe wadan on non.

32 «Si on yidii yiduƒe on ben, haray ko moyyere honde heƒoyton? Ko fii hay junuubankeƒe ben no yidi yiduƒe ƒe ben.

33 Si on moyyike e moyyiibe e mo'on ben, haray ko moyyere honde heƒoyton? Hay junuubanke'en ko non warrata.

34 Si on ɔawlii ƒe tanyinidon yobitay on ben, haray ko moyyere honde heƒoyton? Hay junuubanke'en ɔawlindiray fii yo ƒe yobitindir.

35 Kono yidƒe aybe mon ben, wadanon ƒe ko moyyi, ɔawlon ƒe hara on habbaaki yobiteede. Dun on heƒoyay ɔjoddi mawndi, wonoyon kadi ƒiibe Jom Bural on, sabu himo moyyani dulluƒe ben e bonƒe ben.

36 Wonee yurmeteeƒe wano Baaba mon Jom Bural on woniri Yurmeteeƒo non.»

*Fii Naawitagol**(Mat. 7.1-5)*

³⁷ «Wota on naawu, dʉn on naawetaake. Wota on felu, dʉn on feletaake. Yaafee, dʉn on yaafoyte.

³⁸ Okkee, dʉn on okkorte. On etirante sariyaare yedʉfunde, timmunde, yeyaande haa juuri, wadanedon ka jiifaaji mon. Ko fii ko sariyaare nde etirdon nden etirantedon.»

³⁹ O wowlani be ngal misal dʉo, o wi'i: «Hara bundo no waawi dʉowude bundo? Hara be didoo non be yanidaali e nder ngayka?

⁴⁰ Taalibaajo ʉuraa karamoko mun. Kono kala taalibaajo eltiido wa'ay wa karamoko mun.

⁴¹ «Ko honno yiirataa lojol wongol ka yiitere musidʉo maa on, hara a yi'aali falimawal wongal ka yiitere maa ngal?

⁴² Ko honno wawrataa wi'ude musidʉo maa: «Musidʉo, accu mi ittane lojol ngol ka yiitere maa», hara an, a wattanaali yiila e falimawal wongal ka yiitere maa ngal? Ko an yo faasiqiijo, ittu taho falimawal wongal ka yiitere maa ngal, onsay non a yi'ay no ittiranaa musidʉo maa on lojol wongol ka yiitere makko ngol.»

*Misal Yettaangal e Leggal e Bibbe Mun**(Mat. 7.16-20, 12.33-35)*

⁴³ «Leggal moyyal rimataa bibbe bonbe, wano non kadi leggal bongal rimataa bibbe moyyube.

⁴⁴ Leggal kala no anditiree bibbe mun: ko fii on ittataa yibbe e bullekonon, wano non kadi on ittataa sungalaj e bulle-bete.

⁴⁵ Nedʉo moyyo on yaltinay moyyere ka moyyuki bernde mun, nedʉo bondo on kadi yaltina bonki ka bonki mun, ko fii ko ko heewi e bernde woo hunduko wowlata.»

*Fii Ninnugol Waajuuji dʉn**(Mat. 7.24-27)*

⁴⁶ «Ko fii hondʉn noddanton mi «Koohoojo, Koohoojo», hara on wadataa ko mi wi'i on kon?

⁴⁷ Kala nedʉo ardo e an, nani waajuuji an dʉn huutori di, mi hollay on no on wa'i.

⁴⁸ On no wa'i wa darnuʉo suudu. Hara o jasu gaawol luggungol haa e fetere, o fudʉii dʉn mahude. Nde waamere nden wadi, ndiyan dʉn ari e suudu ndun, dʉn waawataa ndu dillinde, ko fii daroodi mayru on no tiidi.

⁴⁹ Kono kala nanuʉo konguʉi an dʉn, huutoraali di, on no wa'i wa darnuʉo suudu ndu jasanaaka gaawol. Ilol ndiyan dʉn hawri e mayru tun, ndu yani kisan, fii mayru on mula few.»

7*Fii Kurkaadu Suufaajo on**(Mat. 8.5-13; Yhn. 4.46-54)*

¹ Bay o gaynii waajaade jamaa heditiido mo on, o naati Kafernahuum.

² Tawi hooreejo suufaabe teemedere no mari kurkaadu ndu o yidunoo, hari ndun no nawni haa moggo mayde.

³ Bay o nanii fii iisaa, o nuli mawbe *Yahuudiyankeebe goo e makko fii toragol mo arugol jawndana mo ndun kurkaadu makko.

⁴ Bay be arii be tawii Iisaa, be jeeji mo be multi, be wi'i: «Himo handi e wafaneede dun,

⁵ ko fii himo yidi lepol men ngol, awa-le kadi kanko darni juulirde amen nden.»

⁶ Iisaa yaadi e mabbe.

Bay o battike suudu hooreejo suufaafe ben, on suufaja nuli yibbe mun goo e Iisaa ko wi'a mo: «Koochojo, wota on tampentino, sabu mi foddaa e mo'on ka suudu an.

⁷ Ko dun wadi si min tigi mi foddaa e arugol haa ka mon. Kono maakee tun kongol gootol, kurkaadu an ndun ndikkay.

⁸ Ko fii min tigi ko mi wondo e ley kongol hooreebe goo, min kadi mido mari suufaafe wonbe e ley kongol an. Si mi wi'ii goddo e ben <yahu>, o yahay. Si mi wi'ii oya on <aru>, o aray. Awa kadi si mi wi'ii kurkaadu an ndun <wadu dun>, ndu wadafay.»

⁹ Bay Iisaa nanii din kongudi makko, o naldi, o fewti e jamaa jokkudo mo on, o wi'i be: «Mi andinii on, hay ka *Isra'iila'en mi yi'aali neddo gomdirido wa oo.»

¹⁰ Bay nulanoofe ben yiltitike ka suudu, be tawti kurkaadu nawnundu ndun ndikkii.

Fii no Biddo Keynguujo on Wurnitiraa

¹¹ E nder den balde don, Iisaa yahi e saare wi'eteende Naa'ina, taalibaabe makko ben wondude e jamaa duududo yaadi e makko.

¹² Ko o hewtaynoo ka naatirgal saare, o fotti e rondiife furee, hari on furee ko biddo bajjo ka neene mun, tawi kadi neene makko ko keynguujo. Tawi jamaa duududo e nden saare no wondi e on debbo.

¹³ Bay Koochojo on yi'ii on keynguujo, o yurmaa mo, o wi'i mo: «Wota a wullu!»

¹⁴ O badii furee on, o *fawi jungo makko ngon e hoore goyki kin, rondiife furee on dartii, o wi'i: «Suka, mi yamirii ma yo a immo!»

¹⁵ Onsay maydo on immii joodii, o fudfii yewtude. Iisaa jonniti mo yumma makko.

¹⁶ Be fow be huli, be manti Alla, be wi'i: «Annabaajo keldudo feepii e fewndo men. Allaahu on arii faabagol yimbe mun ben!»

¹⁷ Fii ngal kuugal makko lolli e diiwal Yahuuda ngal haa e banjeeji heedudi don din fow.

Fii Lande Yaayaa den

(Mat. 11.2-19)

¹⁸ Taalibaabe Yaayaa ben humpiti mo kanko Yaayaa kon ko wadi fow.

¹⁹ Yaayaa noddi dido e taalibaabe mun ben, o immini be e Koochojo on yo be lando mo: «Taw si ko onon woni haanudo arude on, kaa hara yo men habbo goddo goo?»

²⁰ Bay ben imminaabe hewtii, be wi'i Iisaa: «Ko Yaayaa *lootoowo maande tuubuubuyee on immini men haa e mon fii landagol on si ko onon woni haanudo arude on, kaa hara yo men habbo goddo goo?»

²¹ Ko e on saa'i mo be hewti e mun tigi, Iisaa sellini jawbe e jukkufe buy e jinnaabe, o wuntini kadi bumbe buy.

²² Ontuma o jaabii ben be Yaayaa immini, o wi'i be: «Yahee fillitanodon Yaayaa ko yi'udon kon e ko nanudon kon wonde, bumbe ben yi'ii, bofoofe ben yahii, be damajan ben sellinaama, be laabii, pahidufe ben nanii, maybe no immintineede, Kibaaru Moyyo on no feppinaneede miskinbe ben.

²³ Kala mo feggaaki e an ko malaado.^k

²⁴ Bay ben be Yaayaa nelunoo yilitike, onsay Iisaa fud'dii yewtude jamaa on fii Yaayaa, o landii be dundoo, o wi'i: «Ko hondun yahunodon ndaaroygol ka wulaa? Hara ko kudol ngol hendu ndun dimbata?»

²⁵ Kaa ko hondun yahunodon ndaarugol? Ko neddo borniido concidi mi? Ndaaree bee borniibe concidi mi, wuurube ngurndan moyyan no e nder galleeji laamu.

²⁶ Ko hondun non yahunodon ndaarugol? Ko annabaajo? Hiiyii, min mi wi'ay on, ko ko furi annabaajo.

²⁷ Ko oo doo woni mo fii mun windii on:

«Awa, mido imminde nulaado an on yeeso maa, fii ko fertano-maa laawol maa ngol.»^m

²⁸ «Mi andinii on, alaa mo suddiido jibini burdo Yaayaa. Kono non burdo fandude on ka laamateeri Alla no furi mo teddude.»

²⁹ (Jamaa hedinoodo mo on e yantooobe sagalle ben jabi laawol Alla feewungol ngol e nder ko be lootanoo maande tuubuubuyee ko Yaayaa lootaynoo kon.)

³⁰ Kono Fariisiyaabe ben e waawube fii Sariya ben bugitii ko Allaahu on ebbannoo be kon, be salii Yaayaa loota be maande tuubuubuyee.)

³¹ «Hara ko e hondun mi ebbindirta bee yimbe nguu jamaanu? E ko hondun be nandi?»

³² Hibe nandi e faybe joodiibe e kubitirde, hara ben no noddindira, wi'a: «Men wuttanii on ceri, on amaali, men yimani on gimdi yurmudi, on wullaali!»

³³ «Ko fii Yaayaa lootoowo maande tuubuubuyee on arno, o jaamataano ko defaa, o yarataano ko mandilinta, wi'ufon: «On ko mo jinna!»

³⁴ Bii-Aaden* on kadi arii no jaama no yara, wi'ufon: «On ko reeredufo, yaroowo, weldufo e yantooobe sagalle e junuubanke'en!»

³⁵ Kono jabube faamu Allaahu on ben hollay wonde ko ngu feewungu.»

Fii no Debbo Junuubankeejo on Yaafora

³⁶ Fariisiyaajo goo wi'eteedo Sim'uunu torii Iisaa hawtidugol e makko. Iisaa naati ka suudu Fariisiyaajo on, o toolii fii nafagol.

³⁷ Tawi debbo junuubankeejo no e nden saare, on humpitii Iisaa no nafaade ka suudu Fariisiyaajo on. O ardi e tindohun hayre daneere tew angiri,

³⁸ o wontiri baawo Iisaa, o ugginii ka hoore koyde makko, o wulli haa gondi makko din bubbini koyde Iisaa den. Ontuma debbo on fittiri de sukundu mun ndun, o lunnii de, o wuji de angiri.

³⁹ Bay Fariisiyaajo noddunoodo Iisaa on yi'i d'un, o wi'i e bernde makko: «Si tawno oo ko annabaajo, o andayno ko hombo woni oo debbo meemudo mo e ko honno on sifiri, sabu oo ko junuubankeejo!»

⁴⁰ Iisaa yetti haala kan, wi'i: «Sim'uunu, no woodi ko mi haalanay-maa.» On jaabii: «Maakee yo karamoko'en.»

⁴¹ O wi'i: «Goddo no pawlunoo yimbe dido. Gooto on no joganii mo *dinaruuji teemedde jowi, oya on ko *dinaruuji cappande jowi.

⁴² Bay ben hebaali ko yobitira mo, o yaafanii be didoo non ko be pawlii mo kon. Ko hombo e ben dido burata mo yidude?»

⁴³ Sim'uunu jaabii: «Haray ko burdo jamaande tiidunde on.»

^k 7:23 7.23 Maa: «Kala mo ronkaali gomdinde lan ko malaado.»

^m 7:27 7.27 Mal. 3.1

Onsay Iisaa wi'i mo: «A jaawirii no moyyiri.»

⁴⁴ O fewti e debbo on, o wi'i Sim'uunu: «A yi'ii oo debbo? An, mi naatii ka suudu maa, a okkoraali lan ndiyan ko mi sembora, kono oo d'oo fuɓɓinirii koyde an den gondi mun d'in, o fittirii de sukundu makko ndun.

⁴⁵ A hirbanooki lan lunnidaa, kono kanko gila mi naati d'oo, himo lunnaade lan koyde den.

⁴⁶ A wad'aali nebban ka hoore an, kono kanko o wad'ii angiri ka koyde an.

⁴⁷ Awa mi andinii ma, junuubaaji makko e d'uud'ude yaafaama, ko d'un wadi si giggol makko ngol no tiid'i. Kono mo yaafaama seeda, ko seeda yidafa.»

⁴⁸ Onsay o wi'i debbo on: «Junuubaaji maa d'in yaafaama.»

⁴⁹ Onsay jaamidaynoobe e makko ben miiijii e berde mun: «Ko hombo woni oo ned'do yaafotoodo hay junuubaaji?»

⁵⁰ Ontuma o wi'i debbo on: «Gomd'inal maa ngal dandii ma. Yahu e hoore buttu.»

8

Fii Downtunooɓe Iisaa ben

¹ Bawto d'un, Iisaa yahayno gila e saare hebi e saare, gila e hodo haa e kodolun wondude e *sahaabaabe makko ben sappoo e dido, hara himo waajoo feppina Kibaaru Moyyo *laamu Alla ngun.

² Himo wondunoo kadi e rewbe goo jawndaabe jinnaaji bondi e jabbeeeli, wano Mariyama oo jammaado Mariyama Magaduuna, mo jinnaaji jeedid'i yaltinaa e mun,

³ e Yuuwanna on ko sonnaajo Kuusa oo mbatulaajo *Heroodu, e Suusanatu, e wofbe goo wallitoraynoobe be keyeeji mun.

Misal Yettaangal e Remoowo

(Mat. 13.1-23; Mrk. 4.1-20)

⁴ Jamaa njano moobii, yimbe buy iwri e ca'e heewude, ari e makko. O wadani be ngal misal doo:

⁵ «Ko remoowo yaltunoo sankugol awdi mun ndin. E nder ko o sankata kon, gabbe goo yani ka d'atal, feyyoobe ben yaabi, colli d'in kadi modi de.

⁶ Godde den yani e hoore fetere, no de fudirnoo, de yoori, bay de alaa e fuubol.

⁷ Godde goo kadi yani ka sooyoore, de fudidi e mayre, sooyoore nden modi de.

⁸ Godde goo yani ka leydi moyyiri. De fudi, de rimi cawti di gabbe teemedere.» Wa fewndo ko o yewtaynoo d'un, o ewnii, o wi'i: «Mo no mari noppi nanirdi yo nanu!»

⁹ Onsay taalibaabe makko ben landii mo ko ngal misal d'oo firi.

¹⁰ O jaabii be: «Onon on yed'aama andugol gundooji laamu Alla ngun. Kono beya luttube, d'un wowlirante be mise, fii yo be ndaaru, hara be yi'ataa, yo be nanu, hara be faamataa.¹¹

¹¹ «E hino ko ngal misal firi: Awdi ndin ko daalol Alla ngol.

¹² Nde awdi sankaaandi ndin saami ka d'atal, d'un no wa'i wa nde wofbe nani daalol ngol, kono Ibuliisa ara itta ngol e berde maɓbe fii wota be gomd'in sakko be dandee.

¹³ Nde awdi sankaaŋdi ndin saami ka fetere, ɗun no wa'i wa nde wobbe nani daalol ngol, be jabira ngol weltaare. Kono be alaa ɗaɗi. Be gomɗinay haa e saa'i, kono si be ndarndaama, be tertoo.

¹⁴ Nde awdi sankaaŋdi ndin saami ka sooyoore, ɗun no wa'i wa nde wobbe nani daalol ngol, kono hara be modiraama anndeeji aduna e jawle aduna e faaleeji ngurndan aduna e nder yaadu maɓbe ndun, be ronka rimude moyya.

¹⁵ Nde awdi sankaaŋdi ndin saami ka leydi moyyiri, ɗun no wa'i wa nde wobbe naniri daaluyee on bernde laabunde moyyunde, jogitoo mara. Ko ben woni rimooɓe e nder wakkilaare.

Misal Yettaangal e Lampu
(Mrk. 4.21-25)

¹⁶ «Hay gooto hubbintaa lampu buuma mo maa sorna mo e ley danki. Kono o jodɗinay mo e kene fii no naatoobe ben yi'ira ndaygu ngun.

¹⁷ Ko fii alaa ko suudii ko feenjataa, kala gundoo ko sakkirtorta ko feenogol.

¹⁸ Awa wattanee yiila e no hedforton non, ko fii ko marɗo beydantee, kono mo maraa on jabitante hay ko o sikki himo mari kon.»

Fii Beynguure Iisaa nden
(Mat. 12.46-50; Mrk. 3.31-35)

¹⁹ Yumma Iisaa e yumma-gootooɓe makko ben ari, kono be waawaali tumbondirde e makko hakkee yimbe.

²⁰ O humpitaa wonde: «Yumma mon e yumma-gootooɓe mon ben no darii ka yaasi, hiɓe faalaa yiidude e mon.

²¹ Kono o jaabii be, o wi'i: «Yumma an e yumma-gootooɓe an ben ko hedfotoobe daaluyee Alla on, pinna mo.»

Fii no Iisaa Deeyiniri Waabiliire nden
(Mat. 8.23-27; Mrk. 4.35-41)

²² Nande goo Iisaa bakii e laakun wondude e taalibaabe mun ben. O wi'i be: «Lumbiten ka gafa weendu.» Be yahi.

²³ E nder ko be lumbata kon, Iisaa ɗaanii. Waabiliire tiidunde wondunde e hendu tippii ka weendu, laakun kun fuddii heewude ndiyan, ɗun wonani be nawaare hulɓiniinde.

²⁴ Be ari, be findini mo, be wi'i: «Karamoko'en, Karamoko'en, en mulay woni!»

O immii, o toɗani hendu ndun e morloofde ndiyan ɗen, ɗe deeyiti, onsay buttu wadi.

²⁵ Ontuma o wi'i be: «Ko honto gomɗinal mon ngal woni?»

Be huli, be ɗaldi, hiɓe wi'indiraa: «Ko hombo woni oo nedɗo yamiroowo hay hendu ndun e ndiyan ɗan, ɗun ɗoftoo mo?»

Fii no Iisaa Selliniri Jinnaaɗo
(Mat. 8.28-34; Mrk. 5.1-20)

²⁶ Be hewtoyi e ndii leydi beɓe Gadariyankooɓe tiindondirndi e ngal diiwal Jaliilu.

²⁷ Bay Iisaa jippike ka leydi, nedɗo jeyaadɗo e nden saare mo jinnaaji buy nangi, ari e makko. Tawi gila neɓii o bornotaako concii, o naatataa e suudu, ko ka hakkunde genaale o hoɗunoo.

²⁸ No o yiirunoo Iisaa, o sonki, o yani e ley koyɗe makko, o ewnii, himo wi'a: «Ko hondun faalanadɗaa lan an Iisaa *Bidɗo Alla Jom Bural on? Mi torike ma wota a lettan!»

²⁹ Ngii jinnawii bonngii wi'i d'un sabu ko Iisaa yamiraynoo ngin yaltugol e oo nedfdo kon. Tawi ngin jinnawii nangayno mo soono woo, o dumbee juude e koyde fii aynugol mo, kono o bonnayno den jolokooje fow, onsay jinnawii ngin nawra mo ka wulaaji.

³⁰ Onsay Iisaa landii mo: «Ko honno innetedaa?»

Tawde hari jinnaaji buy no e makko, o jaabii: «Ko Konu.»

³¹ Awa kadi hidfi jeejaynoo Iisaa fii wota o yamir di yahugol ka *gaygii ngin alaa kattudi ngin.

³² Tawi wuro kose moolanaango no ooraynoo ka falo. Onsay jinnaaji d'in jeeji Iisaa yo o accu di naata e d'in koseeji. O newnani di d'un.

³³ Jinnaaji d'in yalti e on nedfdo, di naati e nder d'in koseeji. Onsay koseeji d'in gididi ka falo, di onyoo ka weendu, di yoolii.

³⁴ Bay ornaynoobe di ben yi'ii d'un, be dogi, be fillitoyii d'un ka saare e ka fulawaaji.

³⁵ Onsay yimbe ben ari yi'ugol kon ko wadi. Be ari e Iisaa, be tawi on nedfdo mo jinnaaji d'in yalti e mun no joodii ka ley koyde Iisaa, himo bornii, himo wondi e hakkille timmude, be huli.

³⁶ Yi'unoobe ko wadi kon fillitanii be no jinnanoodo on selliniraa.

³⁷ Onsay jeyaafe e diawal Gadariyankooje ben fow torii mo yaltugol ka mabbe sabu kulol ngol be hebi don ngol. Ontuma Iisaa bakii ka laakun yiltitii.

³⁸ Onsay nedfdo mo jinnaaji d'in yaltinaa e mun on torii Iisaa wondugol e makko. Kono Iisaa yilti mo, o wi'i mo:

³⁹ «Hootu ka mon, fillitoyodaa ko Alla wadan-maa kon.» Onsay o yahi, o ukkii ka saare, o fillitii kala ko Iisaa wadani mo kon.

Fii no Iisaa Wurnitiri Jiwo, O Sellini Debbo

(Mat. 9.18-26; Mrk. 5.21-43)

⁴⁰ Bay Iisaa lumbitii, jamaa on jabpii mo, ko fii hari fow no sabbii mo.

⁴¹ Tun oo hooreejo juulirde mabbe wi'eteedo Yaayirusu ari e makko. Onsay o yani e ley koyde Iisaa, o torii mo hewtugol ka suudu makko,

⁴² Bay tawi jiwo makko bajjo mo wa duubi sappoo e didi no e daande mayde.

Wa fewndo kanko Iisaa o yahata ka oo nedfdo, tawi jamaa on no bittiri mo cende den fow.

⁴³ Tawi kadi debbo no e nden nokkuure, hepii duubi sappoo e didi, himo soncaade. Awa kadi o ittii jawle makko fow o yobii jawndooje ben, kono hay gooto e mabbe waawaali mo sellinde.

⁴⁴ On debbo wontiri baawo Iisaa. No o meemirnoo kombol dolokke makko on, ko o soncotonoo kon tayi.

⁴⁵ Onsay Iisaa wi'i: «Ko hombo meemimmi?»

Tun mo kala wi'i wonaa kapun. Onsay Petrusu wi'i: «Karamoko'en, jamaa on no hundi on, awa kadi hibe hibpii on!»

⁴⁶ Kono Iisaa jaabii, o wi'i: «Godfo meemii lan, ko fii mi andii wonde bawgal an ngal gollii godfun.»

⁴⁷ Nde debbo on tawnoo ko o wadi kon pulfitike, o ari himo diwna, o yani e ley koyde Iisaa, o furgiti yeeso jamaa on fow ko fii hondun o meemani mo e ko honno kadi o selliniraa don kisan.

⁴⁸ Onsay Iisaa wi'i mo: «Jiwo an, gomdinal maa ngal sellinii ma. Yahu e hoore buttu.»

⁴⁹ Wa fewndo ko Iisaa yewtata dɗun, gorko jeyaado ka hooreejo juulirde nden ari, wi'i mo: «Jiwo maa on maayii. Hay tertidaa sonjugol oo karamokoojo.»

⁵⁰ Kono bay Iisaa nanii dɗun, o wi'i hooreejo juulirde nden: «Wota a hulu, gomɗin tun, jiwo maa on hisay.»

⁵¹ Bay Iisaa hewtii ka hooreejo juulirde nden, o jabaano naatidude hay e gooto ka suudu si hinaa Petruusu e Yaaquuba e Yuuhanna wondude e yumma jiwo on e ben jiwo on.

⁵² Tawi fow no wulla fesa fii on jiwo. Onsay Iisaa wi'i: «Wota on wullu mo, ko fii o maayaali, o ɗaani.»

⁵³ Onsay be jali mo, ko fii hibe andi jiwo on maayii.

⁵⁴ Onsay Iisaa nangi jungo jiwo on, o ewnii, o wi'i: «Jiwo, immo!»

⁵⁵ Tun wonkii jiwo on arti, o immii dɗon kisan. Onsay Iisaa yamiri be okkorgol mo naamete.

⁵⁶ Kaawee hefi mawbe jiwo on. Kono o yamiri be wota be wowlan hay gooto kon ko wadi dɗon.

9

Fii no Sahaabaabe ben Sappoo e Didɗo Nuliraa (Mat. 10.2-20; Mrk. 6.7-13)

¹ O noddi be o subunoo ben sappoo e didɗo, o okki be bawgal e doole e hoore jinnaaji dɗin fow e fii sellinɗol nabbeeli.

² O immiini be waajoyagol fii *laamu Alla ngun e sellinɗol jawbe ben.

³ O wi'i be: «Wota on yoofo hay huunde e nder yaadu mon ndun, gila e tuggordu maa bonfo maa paameteer goo haa nabani e kaalisi. Awa kadi wota on yoofo dolokkaaji didi.»

⁴ O wi'i be kadi: «Kala suudu ka naatoyɗon, weeree dɗon haa tuma fokkituɗon woo,

⁵ e kala saare nde yimbe ben jabaali on e mun, nde hidɗon yalta dɗon woo, honkee mbullaari teppe mon dɗen fii yo dɗun wonan be seedee ella maɓbe on.»

⁶ Onsay be yahi kofolun e kofolii, hibe waajoo fii Kibaaru Moyyo on e kadi hibe sellina hen fow jawbe ben.

Fii Nalaw Heroodu on (Mat. 14.1-12; Mrk. 6.14-16)

⁷ Heroodu* lando diiwal Jaliilu ngal humpitii fii ko woni wafude kon, dɗun jiiɓi mo bernde, sabu hari wobbe no wi'a ko Yaayaa immintinaa e hakkunde maybe ben,

⁸ wobbe ben no wi'a wondema ko Iliiya feepiti, wobbe goo no wi'a wondema ko godɗo e annabaabe hibbe ben immitii.

⁹ Kono Heroodu wi'i: «Mi tayiino daande Yaayaa nden, e hara ko hombo woni oo mo mi nanata fii mun nii?» Gila dɗun himo etoo no o yi'ira mo.

Fii no Iisaa Namminiri Yimbe Guluuje Njowo (Mat. 14.13-21; Mrk. 6.30-44; Yhn. 6.1-14)

¹⁰ Bay ben *sahaabaabe be o imminnoo hewtitii, be sifanii mo kanko Iisaa ko be wafoyi kon fow. Onsay o yaadi e maɓbe haa e takko ndee saare Bayti-Sa'iida, be bakiitii dɗon.

¹¹ No yimbe ben humpitornoo dɗun, be jokki mo. Onsay Iisaa tolni be, o yewti be fii laamu Alla ngun, o jawndi kadi ben hatonjinbe e jawndeede.

¹² Tawi jallal ngal woɗɗike. Onsay sappoo e ɗiɗooɓe ɓen ari e makko, ɓe wi'i mo: «Accitee non jamaa on, ɓe yaha ka koɗooli e ka fulawaaji kawtirɗi e ɗoo, ɓe ɗaɓɓoya ko ɓe jaama e ka ɓe waaloo, ko fii ko e nokkuure wulɗinnde wonden ɗoo.»

¹³ Onsay Iisaa wi'i ɓe: «Onon tigi okkoree ɓe ko ɓe jaama.»

Kono ɓe jaabii, ɓe wi'i: «Ko bireeɗiije jowi e liyyi ɗiɗi pet men mari ɗoo, si hinaa hara menen tigi men yahay men soodoya ko oo jamaa ɗoo fow jaama!»

¹⁴ Tawi worɓe wonɓe ɗon ɓen tun ko wa ɓe guluuje njowo.

Onsay Iisaa yamiri taalibaabe mun ɓen, wi'i: «Jodɗiniree ɓe mojobe mojobe, mojobere kala cappande njowo.»

¹⁵ Be jodɗiniri ɓe no o wi'iri ɓe non.

¹⁶ Onsay Iisaa yetti bireeɗiije ɗen jowi e liyyi ɗin ɗiɗi, o ɓanti gite makko ɗen, o fewti ka kammu, o du'ii. Ontuma o tayiti ɗe, o woni e jonnugol taalibaabe makko ɓen fii yo ɓen hewtin jamaa on.

¹⁷ Fow jaami haa haari. Be moobiti debeeje sappoo e ɗiɗi kunte ko lutti.

Fii Qirritande Petruusu nden

(Mat. 16.13-19; Mrk. 8.27-30)

¹⁸ Nande goo tawi Iisaa no wondi e taalibaabe mun ɓen ka wirnii, himo toraade Alla. Ontuma o landii ɓe ɗundoo, o wi'i: «E wi'i jamaa on, ko hombo woni lan min?»

¹⁹ Be jaabii mo, ɓe wi'i: «Wobɓe no wi'a ko onon woni Yaayaa lootaynoodo on, wobɓe kadi no wi'a ko onon woni liliya, wobɓe goo kadi no wi'a ko on annabaajo kiɗɗo goo immintinaa.»

²⁰ Onsay o landii ɓe, o wi'i: «Onon non wi'udon ko hombo woni lan min?»

Petruusu jaabii mo, wi'i: «Ko onon woni *Almasiihu Alla on.»

²¹ Iisaa yamiri ɓe, tentini, wota ɓe wowlan ɗun hay gooto.

²² O ɓeyditi e ɗun, o wi'i: «Maa *Bii-Aaden on tampa fota, mawɓe ɓen e hooreɓe *yottinoobe sadaka ɓen e jannooɓe fii Sariya on ɓen fow wikkoo mo, o waree, o immintinoyee ka palaande tammere.»

²³ Onsay o wi'i ɓe fow wonde: «Kala faalaado jokkude lan, yo o hayfintino, o yetta jande woo jande *leggal makko altindiraangal ngal,^p o jokkammi.

²⁴ Kala faalaado dandude ngurndan mun, ɗan hayriray mo, kono kala non mo ngurndan mun hayriraa sabu an min, haray ontigi dandoyay ɗan.

²⁵ E ko nafa hondun woodani neɗɗo hebugol aduna on fow si o hayrintinike maa si o halkitike kanko tigi?

²⁶ Awa kadi, kala hersirɗo lan, hersiri konguɗi an ɗin, Bii-Aaden on kadi hersiroyay mo tuma o ardoyi e mangural makko ngal e mangural Baabaajo on wondude e malaa'ikaabe laaɓuɓe ɓen.

²⁷ Miɗo wowlande on goonga, no woodi wobɓe e mon onon wonɓe ɗoo ɓen, ɓe maayataa ado ɓe yi'ude laamu Alla ngun.»

Fii Waylannde Mbaadi Iisaa ndin

(Mat. 17.1-8; Mrk. 9.2-8)

²⁸ Bay wa balde jeetati feyyii ɓawto yewtugol mo ɓe ɗin konguɗi, onsay o noddii Petruusu e Yuuhanna e Yaaquuba, ɓe yahi ka fello fii toragol Alla.

^p 9:23 9.23 «Yettugol leggal mun altindiraangal ngal» ko hebilagol jokkugol Iisaa haa maaya.

²⁹ Fewndo ko o torotoo, mbaadi yeeso makko ngon waylii, dolokke makko on wonti daneejo jalbufo.

³⁰ E nder d'un, yimbe d'ifo feejii no yewtida e makko, tawi ben-le ko Muusaa e Iiliya.

³¹ Ben no feepidi e annoora, hibe yewta fii yaadu makko sakkitordu ndun Yerusalaam.

³² Tawi Petruusu e wondiɓɓe mun ben no soyyaade, kono be ɗonti, be yi'i annoora Iisaa on e ben yimbe d'ifo be o wondunoo e mun.

³³ Fewndo bee yimbe d'ifo seedata e Iisaa, Petruusu wi'i mo: «Karamoko'en, no moyyi ka wonen doo. Darnen togooji tati, onon wonndu, Muusaa wonndu, Iiliya kadi wonndu.» Tawi kanko Petruusu o andaa ko o woni wowlude.

³⁴ Wa fewndo ko o wowlata d'un, duulere ari buumi be. Ko nden duulere buumata be, be huli.

³⁵ Onsay hawa yalti ka duulere, no wi'a: «Oo doo ko Bid'fo an Subaado on. Heditee mo!»

³⁶ Bay ngol ewol wafii, be tawi ko Iisaa tun lutti d'on. Taalibaabe ben mari d'un fanki. Be fillitanaaki hay gooto kon ko be yi'i d'on e nder d'en balde don.

Fii no Iisaa Selliniri Paykun Jinnaakun

(Mat. 17.14-18; Mrk. 9.14-27)

³⁷ Bimbi nden ɗande ko be jippotoo ka ley fello, jamaa moolanaado ari fottugol e Iisaa.

³⁸ Onsay gorko goo ewnii ka hakkunde jamaa ton, o wi'i: «Karamoko'en, mi torike on tenyinee oo bid'fo an, ko fii ko bajjo an on nii.

³⁹ Nde jinnawii ngin nangi mo woo, o sonkay, o iiroo, o yaltina ngurda. Ngii letta mo, awa kadi ko karahan ngii yaltirta e makko.

⁴⁰ Mi torike taalibaabe mon ben radagol ngii jinnawii, kono be waawaali.»

⁴¹ Iisaa jaabii, wi'i: «Onon ko on jamaanu boyliingu ngu gomdinaa. Ko haa honde tuma mi wondata e mon, mido muɗɗanoo on? Awa addu doo bid'fo maa on.»

⁴² Wa ko o bannata paykun kun, jinnawii ngin liɓi kun ka leydi, kun iirii. Kono Iisaa torjani ngii. Onsay o sellini paykun kun, o jonniti kun ben makkun.

⁴³ Fow ɗaldi fii mangural Allaahu on.

Fii no Iisaa Hiitori fii Mayde mun nden

(Mat. 17.22-23; Mrk. 9.30-32)

Wa fewndo ko fow ɗaldidi e ko o wafaynoo kon kanko Iisaa, onsay o wi'i taalibaabe ben:

⁴⁴ «Onon heditee fota dii konguɗi doo: Bii-Aaden on janfoyte, watee e juude yimbe ben.»

⁴⁵ Kono hari taalibaabe ben alaa faamude d'in konguɗi, sabu hari hid'i wirnanii be fii wota be andu ko d'i firi. Awa kadi hari hibe huli landitagol mo di.

Fii Burfo Teddude on e Hakkunde Maɓɓe

(Mat. 18.1-5; Mrk. 9.33-37)

⁴⁶ Onsay yeddondiral wadi hakkunde maɓɓe fii andugol ko hombo e maɓɓe ɓuri teddude.

⁴⁷ Nde tawnoo Iisaa kapun no andunoo d'in miiɗooji maɓɓe, o yetti paykun, o jod'dini takko makko.

⁴⁸ Onsay o wi'i be: «Kala jabuɗo kun paykun e innde an, haray ko min o jabi. Awa kadi kala jabuɗo lan, haray ko Nuluɗo lan on o jabi. Ko fii ko burɗo fandude on e mon woni tedduɗo.»

⁴⁹ Yuuhanna yetti haala kan, wi'i: «Karamoko'en, men yi'ii godɗo no raɗoo jinnaaji e innde mo'on. Men tojani mo ɗun, bay o wonda e amen fii jokkugol on.»

⁵⁰ Onsay Iisaa wi'i mo: «Wota on tojan mo ɗun. Ko fii kala mo wonaa gaɗo mon, haray ko giɗo mon.»

Fii no Samariyankeeɓe ben Salornoo Tolnude Iisaa

⁵¹ Bay wonii balɗe ɗe Iisaa ittete e ka aduna ɗoo ɗen hewtii, o fiɓi anniye yahugol Yerusalaam.

⁵² O immini wobbe ko hikkoo yeeso makko, ben yahi haa e hoɗo Samariyankeeɓe goo fii ebbindanagol mo ɗon kanko Iisaa.

⁵³ Kono ben yimbe jabaali mo tolnude, bay ko Yerusalaam o sutii.

⁵⁴ Bay be yi'ii ɗun, Yaaquuba e Yuuhanna wi'i Iisaa: «Koohoojo amen, hidon faalaa yo men wi'u yo yiite ngen iwu ka kammu ara mula bee?»

⁵⁵ Onsay Iisaa fewti e maɓɓe, feli be fota.

⁵⁶ Ontuma be yaari e hoɗo goo.

Fii ben Faalaabe Jokkude Iisaa

(Mat. 8.19-22)

⁵⁷ E nder ko be yahata kon, godɗo wi'i mo: «Mi jokkete kala ka yaarudaa.»

⁵⁸ Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ndoni ɗin no mari gayɗe mun, awa kadi colli ɗin ka weeyo no mari pakkaaji mun, kono Bii-Aaden on kan alaa hay ka fowtina hoore mun nden.»

⁵⁹ Iisaa wi'i godɗo goo: «Jokkan!»

On jaabii mo: «Koohoojo, newnanee lan taho, mi yaha mi watinoya ben an en.»

⁶⁰ Kono Iisaa jaabii mo, wi'i: «Accu maybe ben wattina maybe mun ben, kono an yaha feɗɗinoyaa fii laamu Alla ngun.»

⁶¹ Godɗo goo kadi wi'i mo: «Koohoojo, mi jokay on, kono newnanee lan taho, mi yaha mi waynoyoo beynguure an nden.»

⁶² Iisaa wi'i ondon kadi: «Kala fawuɗo jungo mun e hoore keri sarin, ontigi yeyyitii baawo, haray on nafataa laamu Alla ngun.»

10

Fii no Taalibaabe ben Cappande Njeedifo e Didfo Nuliraa

(Mat. 10.5-14)

¹ Bay feyyii e ɗun, Koohoojo on toɗɗii fahin taalibaabe cappande njeedifo e didfo. O imminiri be didfo didfo ko yaha adoyoo mo e ca'e ɗen fow e kala nokkeeli ɗi o rewoyta e mun.

² O wi'i be: «Baagol ngol no ɗuudi, kono wa'ooɓe ben ɗuudaa. Awa jooni, toree non jom baagol ngol yo o addu wa'ooɓe ka baagol makko.

³ Jooni mido immindirde on wa baaloy e hakkunde caapaali, yahee.

⁴ Awa kadi wota on yoobo bonfohun kaalisi maa sasa maa paɗe goo, hara kadi on hiwraaki hay gooto ka hoore laawol.

⁵ Kala suudu ndu naatoton e mun, wi'ee taho: «Yo buttu wonu e nduu suudu!»

⁶ Si bii-buttu no e nder ndun suudu, buttu mon on juuroto mo. Si ko liddu mun, on buttu wontanay on.

⁷ Tabitee e ndun suudu d'fon, jaamon yaron ko be okkori on d'fon woo, ko fii golloowo no handi e njoddi mun, hara on wadaali naata e nduu yalta e nduu.

⁸ «Kala saare nde naatudon e mun tolnadon, jaamee ko bannanadon kon.

⁹ Sellinon jawbe be tawdon d'fon ben, wi'on be wonde *laamu Alla ngun badike be.

¹⁰ Kono kala saare nde naatudon e mun, be salii on tolnude, yahee ka fottirde mabbe, wi'on:

¹¹ «Men fid'fay e mon mbullaari saare mon nangundi men ndin e koyde! Kono andee tun wonde, laamu Alla ngun badike!»

¹² Mi andinii on, jande jaawoore nden ko ndee saare *Saduuma buretee hoynaneede edii nden saare d'fon.

¹³ «Bone wonanii ndee saare Kuuraziin e ndee saare Bayti-Sa'iida! Ko fii si tawno d'ii kaawakeeji moyyi wadunoodi ka mon, ko non wad'irnoo e dee ca'e Tiiri e Siduuna, harayno neebii ko jeyaabe e den ca'e bornii concii heynordii, be wujitii ndoondi fii hollugol wonde be tuubii.

¹⁴ Ko d'un wadi, jande jaawoore nden ko Tiiri e Siduuna buretee hoynaneede edii onon.

¹⁵ Onon non, bee be Kafernahuum, hidon sikka fii mon bantete haa ka aljanna? Oo'o, on bugete ka jahannama.

¹⁶ «Kala heditiido on onon bee taalibaabe an, haray ko min o hediti. Kala bugitiido on, haray ko min o bugitii. Awa-le kala bugitiido lan, haray ko Nuludo lan on o bugitii.»

¹⁷ Ben cappande njeedido e dido artidi e weltaare, be wi'i: «Koohoojo amen, hay jinnaaji d'in yankinanike men e innde mon!»

¹⁸ Onsay o wi'i be: «Mi yi'ayno Ibuliisa no iwa ka kammu yanira wa farnitere.

¹⁹ Awa mi okkii on bawgal tippugol e bolle d'en e jahe d'en e kala bawde gapo on, hara hay fus hebaali on.

²⁰ Wota on weltor ko jinnaaji d'in yankinanii on kon. Kono weltoree ko inde mon d'en windaa ka kammuuli kon.»

Fii Weltaare Iisaa nden (Mat. 11.25-27, 13.16-17)

²¹ Ko e on saa'i d'fon tigi, Iisaa hebi weltaare fota immorde e *Ruuhu Seniido on, o wi'i: «Mi yettii ma yo Baaba, Jom leydi e kammu, fii koo ko wirnandaa d'un ben faamuube e bee gandidufe, feppinandaa d'un bee faybe. Hiiyii, ko fii ko d'un wonnoo yidi maa on yo Baaba.

²² «Awa, Baaba an wattii fow e juude an. Awa kadi hay gooto andaa ko hombo woni Bid'fo on si hinaa Baabaajo on, wano tawiri non kadi hay gooto andaa ko hombo woni Baabaajo on si hinaa Bid'fo on e on mo Bid'fo on faalaa mo feppinande.»

²³ Onsay o fewtiti taalibaabe ben o wi'i be e qunuutu: «Gite yi'ude ko yi'udon kon malii!

²⁴ Ko fii mi andinii on, annabaabe e lambe buy faalano yi'ude koo ko wondon yi'ude, kono be yi'aali. Be faalano kadi nanude koo ko wondon nanude, kono be nanaali.»

²⁵ Onsay godfo e waawube fii Sariya ben immii landii mo fii ndarndagol mo, o wi'i mo: «Karamoko'en, ko hondun mi haani wadude fii yo mi hebu dan *ngurndan poomayankejan?»

²⁶ Onsay Iisaa wi'i mo: «Ko hondun windii ka defte Sariya? Ko honno faamirdaa dun?»

²⁷ O jaabii mo, o wi'i: «Yo a yidir Alla Joomiraado maa on bernde maa nden fow e wonkii maa kin fow e doole maa den fow e hakkil maa kin fow[¶], yidiraara pokondo maa on wano yidirdaa hoore maa non.»^P

²⁸ Onsay Iisaa wi'i mo: «A jaaborii no moyyiri. Warru non, a hebay dan ngurndan.»

²⁹ Kono tawi on no faalaa hollude peewal mun ngal, o wi'i Iisaa: «Ko hombo non woni on pokondo an?»

³⁰ Iisaa jaabori mo nii, o wi'i: «Godfo no iwraynoo Yerusalaam, no yaha Yeerikoo. O hawrondiri e wuybe, ben boori mo, piyi mo haa moggo mayde, be yahi, be acci mo don.

³¹ Hawrondiri *yottinowo sadaka no feyyaynoo don, o yi'i oo nedfo, o takkii mo, o feyyi.

³² Fahin *Lewiyankeejo ari tawi mo don, on kadi yi'i mo, takkii mo, feyyi.

³³ Kono Samariyankeejo wondo e nder safaari mun, ari tawi mo, yurmaa mo.

³⁴ Onsay o badii, o juurani mo njaram e nebban ka barmeeji, o habbi. Onsay o wadi mo ka mbaadfateeri makko, o nabi mo haa e suudu hobbe, o dankii mo.

³⁵ Bimbi mun, o yetti *dinaruujji didi, o jonni jom suudu hobbe ndun, o wi'i mo: «Dankor mo dui doo. Kala ko fawoydaa e hoore dui doo, mi yobitoyte tuma mi rewtoyi.»

³⁶ Ontuma Iisaa wi'i: «Ko hombo e bee doo tato woni pokondo oo mo bee wuybe yani e mun?»

³⁷ On waawudo fii Sariya jaabii, wi'i: «Ko yurmaado mo on.»

Onsay Iisaa wi'i mo: «Yahu an kadi warraa non.»

Fii no Mariyatu e Mariyama Werniri Iisaa

³⁸ Fewndo Iisaa e taalibaabe mun ben wonnoo e hoore laawol, be naati don e hodo. Debbo wi'eteedo Mariyatu werni be ka mun.

³⁹ Tawi on no mari neene-gooto wi'eteedo Mariyama, on joodii e ley koyde Koohoojo on no heditoo kongudi makko din.

⁴⁰ Tawi Mariyatu kapun no jindidude e muraadi nder suudu din. Onsay o ari, o wi'i: «Koohoojo an, on kippataa fii ko oo neene-gooto an accidimmi e dee golle doo kon fow? Wi'anee lan mo yo o wallito lan!»

⁴¹ Koohoojo on jaabii mo, wi'i: «Mariyatu, Mariyatu! Hida maapii aani fii piiji duududi.

⁴² Kono ko huunde wootere tun hitti. Mariyama kapun subike ko furi hittude kon, dun-le o jabitantaake dun.»

11

Fii no Taalibaabe ben Haani Tororde Alla (Mat. 6.9-13, 7.7-11)

¹ Nande goo tawi Iisaa no toraade Alla nokku goo. Bay o gaynii toraade, godfo e taalibaabe makko ben wi'i mo: «Koohoojo, tindinee men no torortee wano Yaayaa tindinirnoo non taalibaabe mun ben.»

- 2 Onsay o wi'i be: «Nde hidon toroo, on wi'iray nii:
 «Baaba,
 yo innde maa nden hormore,
 yo laamu maa ngun feeju.
- 3 Okkor men jande woo jaametee haanando men on.
- 4 Yaafanodaa men junuubaaji amen din,
 wano menen kadi men woni yaaforande kala bonnudo men.
 Wota a naadu men e jarrabuyee.»
- 5 O wi'i kadi: «Si goddo e mon aru e immaade tumbere jemma, yaha ka njaatigi mun, o findina mo, o wi'a mo: «Njaatigi, jawlan bireediije tati,
 6 ko fii mido hebi kodo ka jemma doo, mi alaa hay fus ko mi okkora mo.»
 7 «Si on non mo o findinoyi wi'ii mo: «Mi torike ma wota a finnan, ko fii a taw mi falii baafal ngal, min e faybe an ben men waalike. Mi waawataa immaade fewndo doo, mi jonne bireedi!»
 8 Mi andinii on, hay si o immaaki, o jonnira mo sabu njaatigiyaagal wongal hakkunde maβbe ngal, o jonniray mo kala ko o handi sabu ko on torotoodo habbitori angal hersa kon.
 9 «Min-le mi wi'ii on: Toree, on okkorte. Dabbee, on hefbay. Hoddee, on udditante.
 10 Ko fii kala toriido okkorte, kala dabbudu hefbay, awa kadi kala on hoddiido udditante.
 11 «Ko hombo e mon, fiddo mun torotoo dfun bireedi, ontigi jonna mo hayre? Maa o toroo mo lingii, ontigi jonna mo mboddi?
 12 Maa o toroo mo wofoonde, o jonna mo yaare?
 13 Si tawii non hay onon bonbe ben, hidon waawi wadande fibbe mon ben piiji moyyi, haray ko haa honto Ben mon Wondo ka kammu on okkorta ben toriibe mo *Ruuhi Seniido on!»

Fii no Iisaa Radfori Jinnaaji din
 (Mat. 12.22-30; Mrk. 3.22-27)

- 14 Nande goo Iisaa radii jinnawii mbobindinngii goddo. No ngii yaltirnoo e ontigi, o wowli, jamaa wonnoodo d'on on fow mugaa.
- 15 Wobbe e maβbe wi'i: «Ko e immorde e *Balzabuula lando jinnaaji din o woni radorde jinnaaji din!»
- 16 Wobbe goo kadi fii ndarndagol mo torii mo hollugol be maande iwrunde ka kammu.
- 17 Nde tawnoo himo andi din miijooji maβbe, o wi'i: «Kala laamateeri liddondirndi, kayri tigi ndi caabay. Awa kadi si suudu liddondirii, ndu lancoto.
- 18 Onon hidon wi'a ko tippude e Balzabuula mi woni radorde jinnaaji din. Si tawii non lbulliisa liddike hoore mun tigi, ko honno laamateeri makko ndin tabitirta?
- 19 Si tawii non wonii min ko tippude e Balzabuula mi radorta jinnaaji din, d'un haray onon be mon ben non ko tippude e hombo be radorta di? Ko d'un wadi si kambe tigi be jaawoyay on.
- 20 Kono si tawii ko tippude e bawgal Alla ngal mi woni radorde jinnaaji din, haray *laamu Alla ngun arii haa e mon.
- 21 «Nde neddo dolnudo jom aalaaji ayni galle mun woo, jawle mun den daday.
- 22 Kono si tawii burdo mo doole arii, yanii e makko, foolii mo, o jabitay din jogaaji di o hoolornoo, o sendita den jawle makko.

²³ «Kala mo aldaa e an, haray ko gajo an, awa kadi kala mo wallataa lan moofitode, haray ko saakoowo.

²⁴ «Nde jinnawii yalti e ned'fo woo, ngii hammiray ka wulaa, hara hingii d'abba nokkuure fowtorde. Si ngii tawii ngii hebaali, ngii wi'ay: <Yo mi yilito ka suudu ka mi iwnoo don.>

²⁵ Nde ngii hewtiti, ngii tawa ndun suudu fittaama labbinaama.

²⁶ Onsay ngii yahay, ngii d'abboya jinnaaji jeed'idi burdi ngii hunyude, di naata don, di hoda. Onsay sakkitorde on ned'fo buray aranun dun bonude.»

²⁷ Fewndo ko Iisaa yewtaynoo dun, debbo ewnii ka hakkunde jamaa ton, wi'i: «Malooore wonanii nduu reedu saawundu ma e din endi di muynudaa!»

²⁸ Kono Iisaa jaabii, wi'i: «Malooore wonanii kan ben hedotoobe daaluyee Alla on, doftoo mo!»

Fii Maande Annabi Yuunusa nden

(Mat. 12.38-42)

²⁹ Nde tawnoo jamaa on no beydaade tun, onsay kanko Iisaa o wi'i: «Nguu jamaanu doo ko jamaanu bonngu, hingu d'abba maande. Kono ngu jonnetaake maande si hinaa sifa ndee nde Yuunusa.

³⁰ Ko fii ko wano Yuunusa wonirannoo yimbe ndee saare *Niinawa maande non, ko wano non *Bii-Aaden on kadi woniranta nguu jamaanu doo maande.

³¹ Nande jaawoore nden, nde yimbe nguu jamaanu doo no paawee woo, onsay oo debbo laaminoofo ndii leydi hikkorndi ka sengo jaamo immoyto, jaawoya be sabu iwugol mo haa ka kattudi leyde, ara heditoo ngun faamu Sulaymaana, hara-le burdo Sulaymaana no doo.

³² Awa kadi pande jaawoore nden, nde yimbe nguu jamaanu doo no paawee woo, yimbe Niinawa ben kadi immoyto, jaawoya be sabu ko be hedinoo waaju Yuunusa ngun, be tuubi, hara-le burdo Yuunusa no doo.»

Misal Yettaangal e Lampu

(Mat. 5.15, 6.22-23; Mrk. 4.21)

³³ «Hay gooto hubbintaa lampu suufa mo maa hippa mo e ley siyonwal, kono o wafay mo e kene fii no naatoobe ben yi'ira ndaygu ngun.

³⁴ Ko yiitere maa nden woni ndaygu bandu ndun. Si tawii yiitere maa nden no selli, haray bandu maa ndun fow no ndaygi. Si tawii non yiitere nden no jawi, haray bandu maa ndun no e nder niwre.

³⁵ Reenee wota ndaygu wongu e mon ngun wontan on niwre.

³⁶ Si tawii bandu mon ndun no ndaygi, hara teral mon hay gootal alaa ka niwre, dun haray bandu mon ndun fow no ndaygiri wa nde ndaygu lampu jalbi e mon.»

Fii no Iisaa Hajori Fariisiyaabe ben

(Mat. 23.1-36; Mrk. 12.38-40)

³⁷ Wa fewndo ko Iisaa yewtaynoo dun, *Fariisiyaajo goo torii mo yo be yaadu ka makko, be hirtodoya. Onsay o naati, o joodi fii naamugol.

³⁸ Kono Fariisiyaajo on njaldi ko Iisaa toolii fii naamugol kon soodaaki.

³⁹ Onsay Koohojo on wi'i mo: «Onon bee Fariisiyaabe, ko baawo miranji din tun labbinton, hara hidon heewi miile e bonki.

⁴⁰ Onon ko on faada-hakkilbe, hara hinaa Tagudo baawo on tagi nder on kadi?

41 Okkoree waasufe ben ko woni ka nder kon, onsay ko heddii kon fow laabanay on.

42 «Kono bone wonanii on, onon bee Fariisiyaabe, bay hidon ittana naana e suukooran e kala tutateeriji wondi e naakoo farilla, hara hidon welsindanii peewal ngal Alla yedata ngal e giggol makko ngol. Hara-le ko dun haanunodon jukkude, tawa kadi on welsindaaki e ko heddii kon.

43 «Bone wonanii on, onon bee Fariisiyaabe, bay hidon yidi saffawol aranol ngol ka juulirde e hiwreede ka fottirde.

44 Bone wonanii on, bay hidon wa'i wa genaale de aldaa e maande, de godfo rewata e mun hara andaali!»¶

45 Onsay godfo e hakkunde waawufe fii Sariya ben yetti haala kan, wi'i mo: «Karamoko'en, si on maakirii nii, haray on aybinii men menen kadi!»

46 Ontuma Iisaa jaabii mo, wi'i: «Bone wonanii on onon kadi bee waawufe fii Sariya, bay hidon fawa yimbe ben dolle de be waawataa nabude, hara onon on fopportaa dun hay hoore hondu fii wallugol be.

47 «Bone wonanii on, bay hidon maha maandina genaale annabaabe ben, hara-le ko baabiraabe mon ben sahinbini be.

48 Dun no seedintini wonde hidon newni den kuude ben baabiraabe mon, bay ben sahinbiniino annabaabe ben, onon kadi hidon mahude maandina genaale mabbe den.

49 Ko dun wadi si Alla, Jom faamu on, no daalunoo: «Mi nabanay be annabaabe e nulaabe, be wara wobbe e ben, be tampina beya ben»,

50 fii no nguu jamaanu doo yantiroyee yiiyan annabaabe hibbanoodan dan gila ka fudfoode aduna,

51 dun ko gila e yiiyan Haabiila dan haa addani e yiiyan Zakariyaa dan, on waranoodo hakkunde *layyorde nden e *juulirde mawnde nden. Mi andinii on, pellet nguu jamaanu doo yantoyte fii dun.

52 «Bone wonanii on, onon bee waawufe fii Sariya, bay on suudii saabiwal gandal ngal, on naataali, awa kadi on jabaali faalanoobe naatude ben naata!»

53 Bay o yaltii don, jannoo be fii Sariya on ben wondude e Fariisiyaabe ben fudfii mo monanaade, landoo mo lande duufufe,

54 wadana mo pirci, fii tun no be nangira mo immorde e kongudfi makko din.

12

Fii Hajannde e Waaju (Mat. 10.26-28)

1 Wa fewndo onsay, tawi yimbe guluuje guluuje moobondirii haa hi be yaabindira. Onsay Iisaa attii wi'i taalibaa be mun ben: «Reenee e lewen *Fariisiyaabe ben, dun ko faasiqankaaku ngun.

2 Alaa ko suudii ko feenataa, awa kadi alaa gundoo mo andotaako.

3 Ko dun wadi, kala ko wowludon ka niwre feepay jalorma tedfan, e kala ko sowndifon ka cuudi ewnorte ka warpakke.

4 «Mi andinii on yo yibbe an, wota on hulu waroobe bandu ben, toonin dun alaa ko be waawi.

¶ 11:44 11.44 Tippude e Sariya Muusa on, si godfo meemi furee maa o rewii e yenaande, haray o wonii harmudo. Lew. 21.11, Ada. 19.11

⁵ Mi hollay on On mo gasoton hulude: hulee on Marđo bawgal warugol bugoo ka jahannama nde wari. Mi andinii on, ko on Marđo bawgal wadugol dūn haanudon hulude.

⁶ Hinaa seresereji jowi no yeeyee tammaaji dīdī? Kono Allaahu on kapun yejjitaa hay gootun e majji.

⁷ Hay cukuli ko'e mon den fow no limaa. Wota on hulu, ko fii hidon buri seresereji buy hittude ka Alla.

⁸ «Mi andinii on, kala qirritiido fii an yeeso yimbe ben, *Bii-Aaden on kadi qirritoyto fii makko yeeso malaa'ikaaŋe Alla ben.

⁹ Kono kala yeddudo fii an yeeso yimbe ben, fii ontigi yeddoyte e yeeso malaa'ikaaŋe Alla ben.

¹⁰ Kala wowludo *Bii-Aaden on ko boni, no ara ka yaafanee. Kono kala hoynudo *Ruuhu Seniido on yaafantaake.

¹¹ «Tuma noddadon ka juulirde e yeeso mawbe ben e laamiibe ben, wota on jiboyo ko jaabodon maa ko wi'on.

¹² Ko fii don kisan Ruuhu Seniido on tigi longinay on ko gasoton yewtude kon.»

Fii Galo Faada-Hakkiljo

¹³ Goddo e hakkunde on jamaa wi'i Iisaa: «Karamoko'en, maakanee ben-gooto an on yo men sendodu ndondi amen ndin.»

¹⁴ O jaabii on neddo, o wi'i: «Ko hombo wadimmi jaawoowo maa sendanoowo on?»

¹⁵ O watti e dun: «Reenee wattanon yiila e kala miile, ko fii ko aaden aldi woo, ngurndan makko dan hinaa e dun humii.»

¹⁶ Onsay o wadani be ngal misal doo, o wi'i: «No woodunoo neddo aldudo mo toore leydi mun moyyiri dun fota.

¹⁷ Tawi on neddo no miijotonoo, wi'a: «Ko honno mi wadata, ko fii mi alaa ka mi wada ngal copal an?»

¹⁸ O wi'itii: «E hino ko mi wadata kon: Mi lancay tumusuuje an den, mi moyyina burde de njandude ka mi loowa nende an den e piiji an din fow.

¹⁹ Jooni yo wonkii an, bay mido mari jawle buy ko yonatammi e nder duubi buy, yo mi fowto, mi naama, mi yara, mi weltoo!»

²⁰ «Kono Allaahu on wi'i mo: «Ko an yo faada-hakkiljo, e nder oo jemma doo tigi a yantete wonkii maa kin. E hara koo ko faandidaa, ko hombo dun wontanta?»

²¹ «Awa ko nii woniranta kala on moobudo jawle e baawo alfangol Alla.»

Fii Hakkunde Anndeeji e Keyeeji

(Mat. 6.25-34)

²² Onsay Iisaa wi'i taalibaabe mun ben: «Ko dun wadi si mi wi'ay on wonde, wota on aanu fii ko naamon e nder ngurndan mon dan maa fii ko bornon balli mon din.

²³ Ko fii ngurndan no buri neema, awa kadi bandu no buri koltu.

²⁴ Ndaaree kayakayaaji din: di sankataa, di wa'ataa, di alaa tumusuuje e caagaaje, kono Allaahu on no wurni di, hara-le hidon buri colli din hittude.

²⁵ Ko hombo e mon e nder annde mun waawata beydude ngurndan mun dan beru sogonal?

²⁶ Si tawii non on waawataa hay ko buri lo'ude kon, haray ko hondun aananton fii ko lutti kon?

27 «Ndaaree no dñi piindiiji fufirta njanda, hara-le dñi gollataa, dñi saɓnataa. Kono non mi andinii on, hay Sulaymaana e nder darja mun on fow holtiraali hay wa wootiri e majji.

28 Si tawii non Allaahu on no holtinirde non hay huɗo wonuko hande ka ngesa kon, bugoyteeko jango ka yiite kon, hara o ronkay wafande on ko ɓuri dñun, onon ɓee fanda-gomɗinalɓe?

29 Onon non wota on yango fii ko jaamon maa ko yaron, wota fii dñun maapin on.

30 Ko fii dñun fow ko ɓe gomɗinaa ka aduna ben dabbata dñun. Kono Ben mon Wondo ka kammu on no andi hidon handi e dñun.

31 Kono dabbɓee tun laamu makko ngun, dñin piiji fow ɓeydanoyte on.

32 «Ko onon yo wuro tosooko, wota on hulu fus, sabu Ben mon Wondo ka kammu on tawii no wela mo ka o yeda on laamu ngun.

33 Yeeyee ko jeyɗon kon, okkoron miskinɓe ɓen, moyyinee bonfooji dñi hiddataa, dñun wonanay on keyee mo lannataa ka kammuuli, dñon mooyataa, awa kadi nguɓjo meemataa.

34 Ko fii ko ka keyee mon on woni woo, ɓernde mon nden wonata.»

Fii Reenugol e dow Hebulaare

35 «Wonee hebuliibe,^r hara lampuuji mon dñin no huɓɓi.

36 Wa'on wa nde jiyaado tijiiji jom mun, hara ko yahudo peera, hara no on hewtitiri hoɗɗii, o udditanay mo.

37 Ben jiyaabe malii nde jom maɓɓe ari tawi hiɓe aynude. Ka haqiiqa mi andinii on, jom ben daditoto, o ɓannana ɓe ko ɓe jaama.

38 Ben jiyaabe ɓe jom mun tawi no ayna tumbere jemma maa ka tatabal jemma, haray ɓen malii.

39 Ko fii andee fota, si tawno jom galle no andunoo nde nguɓjo on araynoo wujjugol, haray o accataano galle makko den fusee.

40 Awa onon kadi hebilee, ko fii Bii-Aaden on aroyay e saa'i nde on sogitaaki.»

Fii Jiyaado Holniido e Jiyaado Bondo (Mat. 24.45-51)

41 Onsay Petruusu wi'i mo kanko Iisaa: «Koohoojo amen, hara ngal misal doo ko fii amen tun kaa ko fii yimɓe ɓen fow?»

42 Koohoojo on jaabii mo, wi'i: «Hara ko golloowo hombo reeniido holniido woni ko jom mun halfinta neemingol kurkaadi mun dñin e saa'i haanudo?»

43 Maloore wonanii on jiyaado mo jom mun ari tawi no jokkiri non.

44 Ka haqiiqa mi andinii on, o halfinay mo jawle makko den fow.

45 Kono si on jiyaado wi'itike: «Jom an neebii araali», onsay, o nangana tilfulgol kurkaaduube ɓen worɓe e rewɓe e naamugol yara haa mandila,

46 jom on jiyaado aray nde on jiyaado sabbaaki mo e saa'i mo o sogitaaki, o letta mo lette sattude, o wafa mo ka ɓe gomɗinaa ɓen wadeteet ton.

47 «Jiyaado andudo faaleeji jom mun dñin, kono o eɓɓindaaki, maa o wadaali faaleeji jom makko dñin, o piyete piggal duudungal.

48 Kono si tawii non ontigi andaa faale jom mun on, o wadii kuude foddude e donkineede, o foccete ko hawri. On okkoraado ko duudi yantete ko duudi, awa kadi on halfinaado ko duudi landitoyte ko ɓurtri.»

^r 12:35 12.35 Maa: «daditiibe».

Fii Liddondiral
(Mat. 10.34-36)

⁴⁹ «Miɗo ari bugagol yiite e oo aduna, mi faalete hara nge huɓɓii!

⁵⁰ Kono no woodi loyegol ngol mi loyoytee, e maanaa d'un ko tampere, d'oo yo d'un sollitanan, haray miɗo sonjii.

⁵¹ E hara on sikku ko addugol buttu e oo aduna mi arani? Oo'o, hinaa d'un, kono ko liddondiral mi addi.

⁵² Ko fii gila jooni njowo wondube e nder suudu ɓe woncondiray, tato liddondiray e beya diɗo, beya diɗo kadi liddondira e beya tato.

⁵³ Baaba liddondiray e ɓiɗɗo, ɓiɗɗo liddondira e baaba, neene liddondira e jiwo mun, jiwo kadi liddondira e neene mun, debbo liddondira e esiraawo mun jiwo, jiwo on kadi liddondira e esiraawo mun debbo.»

Fii Faamugol Firo Saa'iiji
(Mat. 16.2-3)

⁵⁴ Iisaa wi'i kadi jamaa on: «No yiirufon duulere no immori ka hirmaange, on wi'ay kisan <ndiyan dan aray>, d'un wonira non.

⁵⁵ Awa kadi no yiirufon hendu ndun iwrii sengo jaamo woo, on wi'ay <nguleendi ndin arii>, d'un kadi wada.

⁵⁶ Ko onon yo faasiqiibe, on waawii faamude fii ko feepi ka leydi kon e ko feepi ka kammu kon. Ko fii hondun non on waawaali andude oo saa'i fewndiido d'oo?

⁵⁷ «Hara ko fii hondun onon on waawataa faamande hoore mon ko feewi kon?

⁵⁸ Nde an e mo haɓidudaa hidon yaha ka yeesoojo on woo, wadu feere no faamondiron ka laawol, fii wota o watte e juude jaawoowo on, on jaawoowo kadi watte e juude aynoobe kaso ngon, ben sokoye.

⁵⁹ Mi andinii ma, a yaltataa don fannamaa a yobaali mbuudu sakkitoro on.»

13

Ewol Tuubuubuyee

¹ Ko fewndo onsay, wobb'e ari fillitanii Iisaa fii ɓee ɓe Jaliilu ɓe Pilaatu warnoo fewndo ɓe hirsata daabeeji fii ittugol sadakaaji maɓɓe.

² O jaabii ɓe kanko Iisaa, o wi'i: «Hara on sikku ben ɓe Jaliilu no furi Jaliiluyankoobe ben fow junuubu ɓay ɓe lettorii non?

³ Min mi wi'ay on - oo'o! Kono si on tuubaali onon kadi, on fow on re'ay.

⁴ Kaa hara on sikku ɓee sappoo e njeetato, ɓe nduu suudu aynirdu ka maadi Siluwaama yani e mun wari, no furi ɓee ɓe Yerusalaam luttube fow bakkatu?

⁵ Min mi wi'ay on - oo'o! Kono si on tuubaali onon kadi, on fow on re'ay.»

⁶ Onsay o wadani ɓe ngal misal d'oo: «Tawi godɗo no marnoo yibbehi ka tutateeri mun. O ari d'abbugol ɓiɓɓe e makki, o hebaali.

⁷ Onsay o wi'i gollanoowo mo on ka tutateeri: «Hebii nii duubi tati miɗo arude d'abbugol ɓiɓɓe e ngal leggal, mi hebaali. Hara ko nafa hondun ngal wonani d'oo? Jooni soppu ngal!»

⁸ «Kono golloowo on jaabii mo, wi'i: «Jom an, accee ngal d'oo ndee hitaande d'oo. Doo e d'un mi jasay binde maggal on fow mi wadana ngal polu.

⁹ No gasa ka ngal rima ko arata. Si ko liddu mun, onsay on soppoyay ngal.» »

Fii no Debbo Jukkunnaajo on Selliniraa e Aseweere

¹⁰ Tawi pande goo Iisaa no jannaynoo e juulirde goo e *jalaande fowteteende nden, d'un ko asewe.

¹¹ Tawi no d'on debbo mo jinnawii jukkini hebii duubi sappoo e jeetati, himo turii, o waawataano bantaade few.

¹² Bay Iisaa yi'ii mo, o noddii mo, o wi'i: «Debbo, a sendaama e jukkere maa nden!»

¹³ Onsay Iisaa *fawi juufde mun den e makko. Don kisan debbo on feewi e darnde, o manti Allaahu on.

¹⁴ Kono yeesoojo juulirde nden seytini kon ko Iisaa jawndi pande asewe, o wi'i jamaa on: «No woodi balde jeegoo gaseteede golluede e mun. Aree jawndedon e den balde don, hara hinaa e jalaande asewe!»

¹⁵ Koohoojo on jaabii mo, wi'i: «Ko onon yo faasiqiife! Hinaa mo kala e mo'on yaltinay nagge mun maa mbabba mun ka dingiraa mun pande asewe, naba yarnoya?»

¹⁶ Hara oo debbo iwdi Ibraahiima mo Ibuliisa habbi gila duubi sappoo e jeetati, haanaa ka o firtanee din kabbi pande jalaande fowteteende nden?»

¹⁷ Bay o yewtirii non, d'un hersini aybe makko ben fow, kono jamaa luttudo on weltori d'ii piiji hittudi di o wadaynoo.

Mise Yettaade e Abbere Bene e Lewen

(Mat. 13.31-33; Mrk. 4.30-32)

¹⁸ O wi'i fahin: «Hara ko hondun *laamu Alla ngun nandi, maa ko hondun mi ebbindirta e maggu?»

¹⁹ Hingu wa'i wa abbere bene nde goddo yetti, bugii ka suntuure mun. Nden fudi, wonti leggal ngal colli din ka weeyo arata hoda e caldi mun.»

²⁰ O wi'i kadi: «E ko hondun mi ebbindirta e laamu Alla ngun?»

²¹ Hingu wa'i wa lewen mo debbo yetti, jillindiri e sariyaare tati condi farin, o piya d'un, on lewen wona sabu d'un fow yura.»

Yewtere fii Damun Tosokun

(Mat. 7.13-14)

²² Ko Iisaa yahaynoo Yerusalaam, o rewayno kodolon e kodolii hara himo waajoo.

²³ Goddo goo landii mo, wi'i: «Koohoojo, hara ko yimbe seedaabe tun dandoytee?»

Onsay o wi'i be:

²⁴ «Etee no naatiron ka dambugal faadungal, ko fii mi andinii on, buy dabboyay no naatira don, kono be waawoytaa.

²⁵ Nde jom galle den immii ombi baafal ngal woo, hara hidon ka yaasi, onsay on fuddoto honkande mo baafal ngal, wi'a: «Koohoojo, udditane men!» O jaaboyto on, o wi'a: «Min mi andaa ko on be honto!»

²⁶ «Wi'on kadi: «Men naamuno men yaridi e mon, awa kadi on waajotono ka date amen.»

²⁷ O jaaboo on kadi, o wi'a: «Min mi andaa ko on be honto. Onon bee wadaynoobe ko boylii fow, pottitee lan!»

²⁸ «Tuma yi'udon Ibraahiima e Issaaqa e Yaaquuba e beya annabaabe heddiibe fow ka nder laamateeri Alla, tawa onon ko on bugoyteebe ka yaasi, ka wullaandu e natindiro piye woni ton.

²⁹ Iwroyte funnaange e hirnaange, nano e jaamo, be nafodoya ka laamateeri Alla.

³⁰ Awa andee wonde, no woodi baawoobe wontiroyaybe yeeso, wano tawiri non kadi no woodi yeesoobe wontiroyaybe baawo.»

Fii no Iisaa Aanirani Yerusalaam
(Mat. 23.37-39)

³¹ Ko e on saa'i don *Fariisiyaabe goo ari wi'i mo kanko Iisaa: «Yahu iwaa doo, ko fii *Heroodu no faalaa sahinbinde ma!»

³² O wi'i be: «Yahee hollon ndun saafaandu: Mido rafaade jinnaaji din, mi sellina jawbe ben hande e jango, ka jalaande tammere haray timmanii lan.

³³ Kono bee mi seppa hande e jango e faddi-jango, ko fii haanaa ka annabaajo waree ko wonaa Yerusalaam.

³⁴ «Ee Yerusalaam! Ee Yerusalaam! Ko an yo saare sahinbinoore annabaabe, wariroore nelaabe e mun kaaye! Ko haa honto mi faalanoo moobude bee faybe maa wano gertogal moobirta coppi e ley gabitti mun, e hin-le on jabaali dun!

³⁵ Awa nokkuure mon nden eggaama. Kono mi andinii on, on yiitataa lan haa jande wi'oyton: «Yo barki wonan oo wondo arude e innde Joomiraado on!»^S

14

Fii no Iisaa Nawndiri Nawnufo Goo

¹ E *aseweere goo, dun ko *jalaande fowteteende nden, Iisaa naati e suudu hooreejo Fariisiyaabe ben fii nafagol, tawi ben Fariisiyaabe no tenyina mo.

² Tawi aaden buutufo no yeeso makko don.

³ Onsay Iisaa landii waawube fii Sariya ben e Fariisiyaabe ben, o wi'i: «Hara no dagii ka jawndee e aseweere kaa dagaaki?»

⁴ Kono be fow be deyyi. Onsay o yetti on jawfo, o sellini, o acciti mo, on yahi.

⁵ Onsay o wi'i be: «Ko hombo e mon, si bidfo mun maa nagge mun aru e yanude e nder woyndu, salotoo nge yawnde maa yawna mo don kisan fii nden jande ko asewe?»

⁶ Laatii be waawaali jaabaade hay huunde e dun.

Fii no Saatinirtee

⁷ Bay o yi'i no ben saatinanoobe suboraynoo ndadfdule yeesoje den, o wadani be ngal misal doo, o wi'i be:

⁸ «Si on aru e saatineede e peera, wota on wonu ka ndadfdule yeesoje fii hita taw burfo on hittude no saatinaa don

⁹ haa saatindo on on ara wi'a on: «Accanee oo doo ndadfdudi ndin.» Onsay on hersay ruttagol ka ndadfdudi baawoori.

¹⁰ Kono tuma saatinadon woo, wontiree baawo fii tuma nde saatindo on on ari woo, yo o wi'u on: «Gido an, aru wonaa yeeso gaa.» Onsay dun wonanay on teddungal e tawnde ben be saatindinadon fow.

¹¹ Ko fii kala mawnintiniifo jippinoyte, awa kadi kala jippindo hoore mun mawninoyte.»

¹² Onsay kanko Iisaa o wi'i saatindo mo on: «Nde hida soyyina maa hirtina woo, wota a saatin yibbe maa ben maa neene-gootoobe maa ben maa musibbe maa ben maa kawtalbe maa aldube ben, fii wota kambe kadi be saatine jande goo, dun wonane njoddi.

¹³ Kono nde wadataa caatal woo, saatin miskinbe ben e jukkunnaabe ben, e maanaa bofoofe ben e bumbe ben.

¹⁴ Dun a wonoyay malaado, ko fii ben alaa ko yobitire, a yobitoyte pande ummutal feewube ben.»

Misal Yettaangal e Saatinanoobe fii Nafagol

(Mat. 22.1-10)

¹⁵ Bay godfo e be o nafodaynoo ben nanii din kongudi makko kanko Iisaa, o wi'i mo: «Maloore wonanoyay on nafoytoodo ka *laamateeri Alla!»

¹⁶ Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «Nande goo godfo waduno caatal moolanaangal, o saatini yimbe buy.

¹⁷ Bay nafagol ngol fewndike, o nuli kurkaadu makko ndun yo on yahu wi'a be o saatinnoo ben yo ben aru, ko fii hebulaama.

¹⁸ «Kono be fow be kuylitidi. Arano on e mabbe wi'i ndun kurkaadu: <Mido soodi ngesa, bee mi yaha mi ndaaroya mba. Mi torike mo yo o yaafol lan.>

¹⁹ Godfo on wi'i: <Mido soodi kalali sappo, mido yahude mi lasindoo di, mi torike mo yo o yaafol lan.>

²⁰ Godfo goo kadi wi'i: <Mido jombi neebaali, ko dfun hadata mi yaha.>

²¹ «Bay kurkaadu ndun hewtitii, o yottintini e jom makko ko o nulaa kon fow. Onsay jom galle on tikki, o wi'i ndun kurkaadu makko: <Yahu kisan e date den fow, njane e tosooke, addanoyaa mi miskinbe ben e jukkunnaabe ben e bumbe ben e bofoofe ben fow.>

²² «Kurkaadu ndun wi'i: <Jom an, ko yamirdon kon wadaama, kono haa jooni ka joodee no luttii.>

²³ «Onsay jom galle den wi'i kurkaadu ndun: <Yahu haa ka fulawaa, takkodaa kowle den fow, rewaa e datoy koy fow, etodaa no yimbe ben arda fii no ka an heewira.>

²⁴ Ko fii mi andinii on, hay gooto e bee be mi saatinnoo aranun mettotaako oo nafakka an!» »

Fii no Iisaa Haanaa Jokkireede

(Mat. 10.37-38)

²⁵ Tawi jamaa moolanaado no jokkondirnoo e Iisaa. O fewtiti be, o wi'i:

²⁶ «Si godfo arii e an, hara o woniraa selugol ben makko e yumma makko e beyngu makko e biibe makko ben e neene-gootoobe makko ben worbe e rewbe haa nabani wonkii makko kin tigi, haray onfon waawataa wonude taalibaajo an.

²⁷ Awa kadi kala mo yettaali *leggal mun altindiraangal ngal jokkimmi, haray ontigi waawataa wonude taalibaajo an.^t

²⁸ «Hara ko hombo e mon si no faalaa darnude koore, ronkata joodaade taho, taskoo fii ko o ebbi kon si ko ko yonata?»

²⁹ Kulol wota ootigi fudfo ronka gaynude, fii wota yi'ube mo e dfun ben fow jalu mo,

³⁰ wi'a: <Oo nedfo fudfino darnude, kono o waawaali lannitaade!»

³¹ «Maa hara ko lando hombo fokkitanta habidooygol e lando goo mo konu mun woni embere yimbe guluuje noogayo, hara kanko ngu makko ngun ko embere yimbe guluuje sappo, ronkata joodaade taho, taskoo si o heboyay kutu mabbe?»

^t 14:27 14.27 «Yettugol leggal mun altindiraangal ngal» ko hebilagol jokkugol Iisaa haa maaya.

³² Si o tawii non o heboyttaa kutu maŋŋe ɓay oya no woɗɗitii mo taho, o nelay e on fii yo on waɗan mo sartiiji no buttu on tabitira.

³³ Ko ɗun waɗi, kala e mon mo woniraa seedugol e ko o jeyi kon, haray gasataa wonde taalibaajo an.

³⁴ «Landan ko huunde moyyere, kono si dakamme majjan on iwii, haray ko honno dakamme majjan on wattirtee?»

³⁵ Haray ɗan alaa nafa ka leydi maa ka jolu, ko hawkoyteefan ka yaasi. «Mo no mari noppi nanirdi yo nanu!»

15

Misal Yettaangal e Baalii Majjungii (Mat. 18.12-14)

¹ Yantooɓe sagalle ɓen fow wondude e junuubanke'en no ɓadotonoo Iisaa fii heɗagol mo.

² Fariisiyaabe* ɓen e jannooɓe fii Sariya on no njanaynoo hakkunde maŋŋe, wi'a: «Oo ɗoo kapun ɓannitay junuubanke'en, jaamida e maŋŋe!»

³ Onsay kanko Iisaa o waɗani ɓen ngal misal ɗoo, o wi'i:

⁴ «Ko hombo e mon si no mari baali teemedere, gootii e ɗin majja, ronkata accude cappande jeenay e jeenayji ɗin ka wulaa, yaha ɗaɓɓitoyaa majjungii ngin haa nde o yiitoyi ngii woo?»

⁵ Nde o yiitoyi ngii, o wakkoo ngii e hoore weltaare.

⁶ Nde o hewtiti ka makko, o nodditay yibbe makko ɓen e kawtalbe makko ɓen, o wi'a ɓe: «Weltodee e an, ko fii mi yiitii baalii an majjunoongii ngin!»

⁷ Mi andinii on, ko wano non kadi weltaare ɓurirra woodude ka kammu sabu junuubankeejo gooto tuubuɗo, edii feewuɓe cappande njeenayo e njeenayo ɓe tuubuubuyee fawaaki ɗun.»

Misal Yettaangal e Tammaaru Majjundu

⁸ «Maa ko debbo hombo marɗo tammaaji sappo, si wooturu e ɗin majjirii mo, ronkata huɓɓude lampu, fitta suudu mun ndun, ɗaɓɓitira hakkil haa nde o yiiti ndu woo?»

⁹ Nde o yiiti ndu, o nodditay yibbe makko ɓen wondude e kawtalbe makko ɓen, o wi'a ɓe: «Weltodee e an, ko fii mi yiitii tammaaru an majjunoonda ndun!»

¹⁰ Mi andinii on, ko wano non kadi malaa'ikaabe Alla ɓen weltorta tuma nde junuubankeejo gooto tuubi.»

Misal Yettaangal e Bidɗo Funsoowo

¹¹ O wi'i kadi: «Godɗo no marnoo ɓiɓɓe ɗiɗo.

¹² Toolaajo makko on wi'i mo: «Baaba an, jonnee lan gebal an ngal mi haani hendoyaade ngal ka jawdi mon.» Onsay ɓen maŋŋe sendani ɓe jawdi mun ndin.

¹³ «Bay balɗe feyyii, toolaajo on moobi ko o jeyi kon fow, o yahi e leydi woɗɗundi, o funsitoyi ton jawdi makko ndin fow e nder jiiɓaare.

¹⁴ Bay o lannii fewjande fow, heege tiifunge waɗi e ndin leydi. Onsay o fuɗɗaa njakkireede.

¹⁵ O halfinoyii e godɗo goo jeyaado e ndin leydi, on naɓi mo ka gese mun fii ko aynana ɗun koseeji mun ɗin.

¹⁶ Himo faaletenoo jaamude neteeje ɗe koseeji ɗin jaamaynoo ɗen, kono hay gooto okkoraali mo.

17 «O luggini miijo, o wi'i: <Ko gollooŋe njelo ben an mari ŋaamoŋe haa luttina, hara min mido maaya doo heege!

18 Jooni non, mido yiltitaade ka ben an, mi wi'a ŋe: Baaben, mi wadfi junuubu ka Alla, mi hebii hakkee mon,

19 mi foddaa e noddeede biɗɗo mon hande kadi. Jogoree lan wa golloowo mon.>

20 «Onsay o yiltitii ka ben makko. Bay o ŋadike, ben makko haynii mo, yurmaa mo. Tun ben makko dogi, hiriibii mo, lunnii.

21 Onsay on biɗɗo makko wi'i mo: <Baaben, mi hebii junuubu ka Alla mi hebii hakkee mon, mi foddaa e noddeede biɗɗo mon hande kadi!>

22 «Kono ben makko yamiri kurkaaduŋe mun ŋen, o wi'i ŋe: <Yahee tinna addanon mo kaftaane ŋurɗo fotude on ŋornon mo, wadanan mo hurundaare ka hondu e paɗe ko o wattoo.>

23 O wi'i ŋe kadi: <Addoyee ga'un fayukun kun, hirson, ŋaamen, weltoden.

24 Ko fii hari oo biɗɗo an doo ko mayɗo, kono jooni o wuuritii, hari kadi o majjii, kono jooni o yiitaama!> Onsay ŋe woni e fijugol weltoda.

25 «Dun hawrondiri afo makko on no ka ngesa. Bay on ŋadike ka hoɗo fewndo ko o artata, o nani hito gimi e gami.

26 Tun o noddi golloowo maŋŋe goo fii ko humpita mo kon ko woni wadufe ka maŋŋe.

27 On golloowo wi'i mo: <Miŋan maa hewtitii. Bay non o hewtitii e jam, ko sabu d'un ben maa en hirsiri ga'un fayukun kun.>

28 «On seytini kisan, o salii naatude. Onsay ben makko yalti jeeji mo fii yo o naatu.

29 Kono o wi'i ben makko: <E hino, wadfi nii duubi buy mido yanganaade on. Haa hande mi yeddaali on. Min-le hay nde wootere on okkaali lan hay be'un fii ko mi saatinira goreeŋe an ŋen.

30 Kono bay oo biɗɗo mon doo dekkuɗo ndii jawdi mon dekkidi ndi e wadooŋe jinaa artii, onɗon on hirsanii mo ga'un fayukun kun!>

31 «Ben makko wi'i mo: <An non boobo an, ŋande woo hiɗen wondi. Ko mi mari kon fow ko an jeyi.

32 Kono mi taw bee mi weltoo, mi wadfa welo-welo, bay hari oo miŋniraawo maa doo ko mayɗo, kono jooni o wuuritii, hari kadi o majjii, kono jooni o yiitaama.> »

16

Fii Mbatulaajo mo Feewaa

1 Iisaa wi'i taalibaaŋe mun ŋen kadi: «No woodunoo aaden galo mardo mbatulaajo, tawi on mbatulaajo makko no ŋo'iraa funsugol jawdi on galo.

2 O noddi on mbatulaajo, o wi'i mo: <Ko hondun mi woni nanude e hoore maa? Jittanan no wonɗaa gollirde, ko fii a waawataa wonude mbatulaajo an hande kadi.>

3 «Onsay mbatulaajo on wi'itii: <Hara ko hondun mi wadfaa jooni, bay jom an no ittude lan wonugol mbatulaajo makko? E hin-le mi maraa doole remugol, awa kadi toragol no hersinani lan.

4 Mi andii ko mi wadfa fii yo mi heboy ko wernammi ka mun tuma mi ittaa e mbatulayaagal.>

5 «Onsay o nodditi kala joganiibe jom makko ŋen. O wi'i arano on: <Ko jelu joganiɗaa jom an?>

6 On jaabii: <Ko tankonje teemedere nebban.> Ontuma mbatulaajo on wi'i mo: <Joodo kisan, yettaa kaydi maa ndin, windaa ko cappande jowi joganidaa mo.>

7 «O wi'i goddo goo kadi: <An-le ko jelu joganidaa mo?> On jaabii: <Ko bootooji teemedere ngawri.> O wi'i ondon kadi: <Yettu kaydi maa ndin, windaa ko bootooji cappande jeetati joganidaa mo.>

8 «Onsay jom on mbatulaajo boyliido manti mo sabu kon ko on golliri yoyre. Ko fii faybe nguu jamaanu no yoyi telen jokondoobe mun ben furi faybe jeyaafe ben ka ndaygu.

9 Min-le mi wi'ay on: yo on dabbir dee jawle adunyankeeje yibbe, fii tuma nde den lanniroyi on, yo on wernoje ka galleeji poomayankeeji.

10 «Mo nundii e hoore ko fandi, o nunday e hoore ko mawni. Awa kadi mo nundaali e hoore ko fandi, o nundataa e hoore ko mawni.

11 Si tawii non on nundaali e hoore jawle adunyankeeje den, haray ko hombo halfinoyta on jawle haqiiqaaje den?

12 Awa kadi si on nundaali e hoore ngel goddo ngel, ko hombo jonnoyta on ko mon kon?

13 «Golloowo hay gooto waawataa gollande jeybe dun dido, ko fii o aray oya, o yida oya, maa o habboo e oya, o itta bote e oya. Ko dun wadi si on waawataa rewude Alla, rewon jawdi.»

14 Fariisiyaabe* ben e yidude mun kaalisi on hedotonoo dun fow liba bote e iisaa.

15 O wi'i be: «Onon hidon wadi hoore mon feewube e yeeso yimbe ben, kono Allaahu on kapun no andi ko woni ka berde mon. Ko fii ko yimbe ben banti fii mun kon ko jiddudun yeeso Alla.

16 «Awa ko Sariya on e defte annabaabe ben wonnoo haa fewndo Yaayaa. Kono gila e fewndo Yaayaa, Kibaaru Moyyo fii *laamu Alla ngun no feppineede, mo kala no huutorde doole fii naatugol don.

17 Kono mi andinii on: kammu ngun e leydi ndin mutude no furi newaade edii ciifun gootun wonkun ka Sariya monteede.

18 «Kala accitudo beyngu mun, yetti goddo goo, haray ontigi jeenii. Awa kadi kala yettudo debbo seedaado, haray ondon kadi jeenii.

Fii Galo Baaso e Baaso Galo

19 «Hari no woodunoo aaden galo bornotonoodo concii dimi firsiniraadi ko wojji, wadaynoodo pande woo welii e fotii.

20 Tawi miskiino wi'eteedo Laazaru mo bandu mun fow temmaa no waalii ka dambugal makko.

21 On no faaletenoo hendaade naametejei luttaynoodi din ka on galo. Tawi hay barejei din arayno metta den temmeeje makko.

22 «Nande goo on miskiino maayi, malaa'ikaabe ben nabi mo tawtinoyi Ibraahiima. On galo kadi maayi, surraa.

23 Ka jahannama, tawi on galo no e nder lette, o banti gite, o haynii Laazaru takko Ibraahiima ka wodditii.

24 O ewnii, o wi'i: «Baaba an Ibraahiima, yurme lan, yamiraa Laazaru yo o jullu hondu makko ndun ka ndiyan, o ara o bubbinanamma denngal an ngal. Ko fii mido tampi ka yiite gaa!»

25 «Ibraahiima jaabii mo, wi'i: «Boobo an, anditu an a hendinoke moyyerejei maa din ka aduna, wano non kadi Laazaru yedinoke ton tamperejei. Jooni non kanko bernde makko buttinaama doo, an hida tampude.

²⁶ E hoore d'fun kadi, wimbo moolanaango no wad'aa hakkunde men fii wota faalaabe iwde gaa yaha ton ben waawu d'fun, wano non onon kadi wota on waawu lumbitirde gaa.>

²⁷ «Onsay on galo wi'i: <Awa mi torike ma yo baaba an, nelanan Laazaru ka galle ben an

²⁸ haa e bee neene-gootoobe an njowo, o hajoyoo be d'fun fii wota kambe kadi be aroy e ndee nokkuure lette.>

²⁹ «Onsay Ibraahiima jaabii mo, wi'i: <Hibe jogii ton deftere Muusaa nden e defte beya annabaabe, yo be hed'o d'en.>

³⁰ «O wi'i: <O'o'o, yo baaba an Ibraahiima, kono si god'do e maybe ben yahii e ma'bbe, be tuubay.>

³¹ «Kono Ibraahiima wi'i mo: <Si be hed'faaki Muusaa e annabaabe heddiibe ben, haray be jabataa wurteede hay si be immintinanaama god'do e maybe ben!> »

17

Fii Junuubu e Gomdinal e Farilla

(Mat. 18.6-7; Mrk. 9.42)

¹ Iisaa wi'i taalibaabe mun ben: «Alaa no peggal ronkirta arirde, kono bone wonanii on wondo sabu d'fun.

² Haray ko furi mo moyyande ko kolmbireede tuntere hayre, o bugee ka baharu edii o wonude sabu gokkun e koy paykoy feggaade.

³ Renee hoore mon!

«Si musid'do mon oopike, waajee mo. Si o tuubii, yaafee mo.

⁴ Awa kadi si o bonnii on laabi jeed'idi e nder pallal, o yiltitoyike e mon laabi jeed'idi hara himo wi'a: <mi tuubii>, on yaafoto mo.»

⁵ Sahaabaabe* ben wi'i Koohoojo on: «Beydaneen men gomdinal.»

⁶ Onsay Koohoojo on wi'i be: «Hay si tawii gomdinal mon ngal no fota e abbere bene, harayno on waaway yamirde kii ndologahi, wi'on: <Boro, iroyod'aa ka tumbo baharu!>, onsay ki doftoto on.

⁷ «Hara ko hombo e mon, si no mari kurkaaduujoo remooowo maa ngaynaako, wi'ata on no o iwtiri golle: <Aru jaamaa?>

⁸ Kono ka liddu d'fun, o wi'ay mo: <Moyyinanen ko mi jaama, bornod'aa si bannanaa mi. Si mi gaynii jaamude yara, onsay an kadi a jaamay yaraa>.

⁹ Hara o mantay on kurkaaduujoo fii o wad'ii ko o yamiraa kon?

¹⁰ Onon kadi wano non, si on wad'ii ko yamira'don kon fow, wi'ee: <Menen ko men kurkaaduube meereebe, ko ko men haani wad'ude tun men wadi.> »

Fii Yimbe Sappo be Damajan Nangi

¹¹ E nder yaadu makko ndun Yerusalaam, kanko Iisaa o rewri hakkunde diiwal *Samariiya ngal e diiwal Jaliilu ngal.

¹² Wa fewndo ko o naataynoo e hod'o, yimbe sappo be damajan nangi sutii fottugol e makko, be dartii ka wod'di,

¹³ be ewnii, be wi'i: «Iisaa, ko onon yo Karamoko'en! Yurminee men!»

¹⁴ Bay o yi'ii be, o wi'i be: «Yahee hollitoyod'on *yottinoobe sadaka ben.» E nder yaadu ma'bbe ndun be tawi be sellinaama, be laabii.

¹⁵ Bay god'do e ma'bbe tawii sellinaama, o yiltitii e hoore himo ewnoo manta Alla.

¹⁶ Hawri on neddo ko Samariyankeejo. O ari, o yani e ley koyde Iisaa, o weltanii mo.

¹⁷ Onsay Iisaa yetti haala kan, wi'i: «Hinaa be sappoo non be sellinaama, be laabii? Awa ko honto njeenayooŋe luttuŋe ben woni?»

¹⁸ Hinaa hay gooto e maŋŋe yiltitaaki fii mantugol Alla si wonaa oo janano doo tun?»

¹⁹ Onsay o wi'i on: «Immo yahaa, gomdinal maa ngal hisinii ma.»

Maandeeji Fii Arugol Laamu Alla ngun

(Mat. 24.23-28, 37-41)

²⁰ Nande goo *Fariisiyaabe ben landii mo kanko Iisaa ko honde tuma *laamu Alla ngun arata. Iisaa jaabii be, wi'i: «Laamu Alla ngun ardataa no yi'orta.

²¹ Wi'etaake <hingu doo!> maa d'un <hingu daa!>, ko fii mi andinii on, laamu Alla ngun no e mon.»

²² Onsay o wi'i taalibaabe makko ben: «Saa'i aroyay nde faaletefon yi'ude wootere e palaade *Bii-Aaden on, kono on yi'oytaa nde.

²³ On wi'oyte <himo doo!> maa <himo daa!> Wota on hammir ton, wota on dogir ton.

²⁴ Awa ko wano mayannde mayirta non, jalba gila nano haa e jaamo ka weeyo, ko wano non ardu Bii-Aaden on woniroyta ka palaande mun.

²⁵ Kono doo e d'un, bee o tampa fota, nguu jamaanu doo hawka mo.

Fii Hebulanagol Saa'i Artoygol Bii-Aaden on

(Mat. 24.37-41)

²⁶ «Ko wadunoo kon fewndo jamaanu Nuuhu, wadoyay kadi ka palaade ado artugol Bii-Aaden on.

²⁷ Ko fii fewndo Nuuhu, hari yimbe ben no jaamaynoo yara, no jomba jombanee, haa jande Nuuhu naatunoo ka laana. Onsay waamere nden ari, muli luttuŋe ben fow.

²⁸ «Ko wano non kadi e fewndo jamaanu Luutu, yimbe ben no jaamaynoo yara, sooda soodita, tuta darna.

²⁹ Kono nde Luutu yaltunoo *Saduuma, mbollan yiite iwrano ka kammu yani e maŋŋe, muli be fow.

³⁰ «Ko wano non kadi woniroyta jande Bii-Aaden on feepiti.

³¹ Nden jande, on wondo ka fowtorde hoore suudu mun wota tippano pijji mun wondi d'in ka nder suudu. Wano non kadi on wondo ka ngesa wota yiltito ka mun.

³² Anditee fii sonnaajo Luutu on.

³³ Kala dabbuŋo no dandira ngurndan mun, dan hayriray mo, kono kala non mo ngurndan mun hayrinaa, o dandoyay dan.

³⁴ «Mi andinii on kadi, e nden jemmaare don, yimbe d'ido waaloduŋe e danksi wooti, godfo e maŋŋe yettete, oya on lutta.

³⁵ Wano non kadi, rewbe d'ido wonbe unidude, godfo e maŋŋe yettete, oya on lutta.

³⁶ Awa kadi yimbe d'ido wondube e ngesa woota, gooto e maŋŋe yettete, oya on lutta.»

³⁷ Taalibaabe ben wi'i mo: «Koohoojo amen, hara ko honto d'un wadoyta?»

O jaabii be, o wi'i: «Ko ka ko maayi kon woni woo, jigaaje den moobotoo.»

18

Misal Yettaangal e Naawoowo Boyliido

¹ Iisaa waɗani taalibaabe mun ben ngal misal fii banginangol be nafa duumagol e toraare Alla, hara be haabaali.

² O wi'i be: «No woodunoo e saare aaden naawoowo mo hulataa Alla, awa kadi o hersataa hay gooto.

³ Tawi kadi no e nden saare keynguujoo araynooɗo soono woo ka on naawoowo, wi'a mo: «Naawu hakkunde an e oo gajo an.»

⁴ Gila neebii hari on naawoowo anniyaaki. Kono bawto ɗun o wi'itii: «Fii kala mi hulataa Alla, awa kadi mi hersataa hay gooto,

⁵ bay oo keynguujoo sonjirii lan nii, yo mi naawan mo fii wota o sonjan pande woo!»

⁶ Koohoojo on wi'i: «On nanii ko on naawoowo boyliido wi'i kon?

⁷ E taw si hara Allaahu on naawantaa ben be o subii, ɗun ko ben torotoobe mo jemma e jalorma? Hara o nennanay be ɗun?

⁸ Mi andinii on, o naawanay be ko yaawi. Kono taw nde *Bii-Aaden on aroyi si o tawoyay gomɗinbe e hoore ndii leydi?»

Fii Hakkunde Fariisiyaajo on e Yantoowo Sagalle on

⁹ O waɗi kadi ngal misal doo e hoore ben yimbe fellituɓe ko feewuɓe, hara hiɓe aybina beya,

¹⁰ o wi'i be: «Yimbe ɗiɗo yahuno ka *juulirde mawnde fii juulugol, tawi goɗɗo on ko *Fariisiyaajo, oya on ko yantoowo sagalle.

¹¹ Fariisiyaajo on immii darii, tawi himo tororanaynoo nii hoore makko, wi'a: «Eyoo-maa Alla, mi weltanike ma ko tawi kon mi wa'aa wa heddiibe ben, ɗun ko bee jattoobe maa bee boyliibe maa bee jeenoobe maa wano oo yantoowo sagalle ɗoo.

¹² Min-le mi hooray laabi ɗiɗi e nder yontere nden, awa kadi mi ittay sappafun e hoore kala ko mi hebi.»

¹³ «Tawi on yantoowo sagalle hay suusataano bantirde gite mun den ka kammu, kono himo darii ka wodɗitii, himo tappitoo e bernde, wi'a: «Yaa an Alla, yurminan min oo junuubankeejo!»

¹⁴ «Mi andinii on, ko on yantoowo sagalle ɗon-le yiltitinoo ka galle mun e hoore ko o jogoraado wa feewuɗo edii Fariisiyaajo on. Ko fii kala mawnintiniido jippinooyte, awa kadi kala jippindo hoore mun mawninooyte.»

Fii Hakkunde Iisaa e Paykoy koy

(Mat. 19.13-15; Mrk. 10.13-16)

¹⁵ Wobbe addanayno mo hay booboobe ben fii yo o meemu be. Nde taalibaabe ben yi'unoo ɗun, be tojani be.

¹⁶ Kono Iisaa nodditi paykoy koy e hoore himo wi'a: «Accee paykoy koy ara e an, wota on haɗu koy, ko fii *laamu Alla ngun ko sifa makkoy wonani.

¹⁷ Ka haqiiqa mi andinii on, kala mo jabiraali laamu Alla ngun wa paykun, haray o naatataa ton few.»

Fii Hooreejo Alduɗo on

(Mat. 19.16-30; Mrk. 10.17-31)

¹⁸ Hooreejo goo landii Iisaa, wi'i: «Karamokoojo moyyo, hara ko honɗun mi haani waɗude fii yo mi heboy *ngurndan poomayankejan ɗan?»

19 Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko fii hondun wi'irtaa mi moyyo? Hay gooto moyyaa si hinaa Alla Bajjo on.

20 Hida andi yamirooje den, fun ko wota a jeenu, wota a ittu hoore, wota a wujju, wota a seedito fenaande, teddinaa kadi yumma maa e ben maa.»^u

21 On hooreejo jaabii, wi'i: «Mido wafude fun fow gila e cukankaaku an.»

22 Bay Iisaa nanii ko on wi'i kon, o wi'i mo: «No njakkan-maa fahin huunde wootere: yeeyitu kala ko jeydaa, senditanaa misikinbe ben, fun wonanoyte keyee ka kammuuli, onsay araa jokkaa mi.»

23 Bay on nanii fun, o aani, ko fii hari himo aldi fota.

24 Bay Iisaa yi'ii fun e makko, o wi'i: «Emba no sattani jom jawle en ka be naata ka laamu Alla.

25 No buri weebande ngelooba ka mba rewa e wuddere meselal edii ka jom jawle en naata ka laamu Alla.»

26 Wonnoobe mo hefaade ben wi'i: «E hara ko hombo dandoytee?»

27 Iisaa jaabii be, wi'i: «Ko waawantaako nedfanke kon no waawanoo Alla.»

28 Onsay Petruusu wi'i mo: «Awa e hino, men accii ko men jeyi kon fow, men jokkii on.»

29 Iisaa jaabii be, wi'i: «Ka haqiiqa mi andinii on, kala accudo suudu mun ndun e beyngu mun e sibbe mun ben e mawbe mun ben e sibbe mun ben sabu laamu Alla ngun,

30 o heboyay ko buri fun ka aduna doo, awa kadi ka aduna aroyoowo, o heboyay ngurndan poomayankejan dan.»

Fii ko Saatii Heboyde Iisaa kon

(Mat. 20.17-19; Mrk. 10.32-34)

31 Onsay Iisaa pottini *sahaabaabe mun ben sappoo e dido sera, o wi'i be: «Awa hiden yahude Yerusalaam. Kala ko annabaabe ben windunoo kon e hoore Bii-Aaden on laatoyto.

32 O wattoyte e juude be wonaa Yahuudiyanke ben, o jalee, o tiwee, tuttee e hoore makko, be piyira mo cabbi, be wara.

33 Bawto fun o immitoo ka jalaande tammere.»

34 Kono ben taalibaabe faamaali hay fus e fun, din kongudfi wirnanii be, be ronki faamude kon ko yewtaa.

Fii no Iisaa Wuntiniri Bundfo Yeerikoo

(Mat. 20.29-34; Mrk. 10.46-52)

35 Ko Iisaa badii Yeerikoo, tawi bundfo no joodii ka sera laawol no toroo.

36 On nani hito jamaa on ko feyyata kon, o landii ko hondun wadi.

37 O andinaa wonde ko Iisaa oo jeyaado Naasirata woni feyyude.

38 Onsay o ewnii, o wi'i: «Ko an yo Iisaa, bii Daawuuda, yurminan!»

39 Hikinoobe yeeso ben felii mo fii yo o fanku, kono o burti ewnaade, wi'a: «Ko an yo bii Daawuuda, yurminan!»

40 Onsay Iisaa dartii, o yamiri yo be addan mo mo. Bay on badike, Iisaa landii mo:

41 «Ko hondun faaladaa yo mi wafane?»

On jaabii mo, wi'i: «Koohoojo, ko yo mi hettu giide an den!»

42 Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «Wuntu, gomdfinal maa ngal hisinii ma.»

^u 18:20 18.20 Egg. 20.12-16.

43 O wunti d'on kisan, o jokki Iisaa, himo mawnina Alla. Bay jamaa on yi'ii d'un, be woni e mantugol Alla.

19

Fii Gomdinal Zaakaru ngal

1 Iisaa naati Yeerikoo. Ko o tayitata saare nden,

2 tawi aaden galo tawaado e hooreebe yantooebe sagalle ben wi'eteedo Zaakaru

3 no humpanoo yi'ugol mo kanko Iisaa. Kono o ronki feere mun sabu duudugol jamaa on, awa kadi himo rabbidi.

4 Onsay o dogi o feyyi yeeso, o yawoyi e hoore yibbehi fii no o yi'ira Iisaa, bay hari on ko d'on rewata.

5 Nde Iisaa hewtunoo e ley kin yibbehi, o tiggittii, o wi'i: «Zaakaru, tippo hepa, ko fii bee mi weera hande ka galle maa.»

6 Zaakaru tippii hepa, jabbii mo e nder weltaare.

7 Bay fow yi'ii d'un, be nuni, be wi'i: «Oo kofoyike junuubankeejo!»

8 Kono Zaakaru immii darii, wi'i Koohoojo on: «Hefee yo Koohoojo an, mi okkay miskinbe ben feccere jawdi an ndin. Awa kadi si mido bonnani goddo godfun, mi yobitiray ontigi d'un cowalle nay.»

9 Onsay Iisaa wi'i: «Hande kisiyee naatii e dee galle doo. Ko fii oo doo kadi ko o iwdi Ibraahiima.

10 Awa ko addi *Bii-Aaden on ko dabbitugol majjuube ben, danda be.»

Misal Yettaangal e Manankun

(Mat. 25.14-30)

11 Bay hari o badike Yerusalaam, o beyditani be ngal misal doo, ko fii hari hefinoobe mo ben no sikka *laamu Alla ngun feepay kisan.

12 O wi'i be: «Aaden dimo yahuno e leydi woddundi fii lamminoyegol, arta.

13 On noddi kurkaaduube mun sappo, o jonni be manankunji sappo. O wi'i be: «Gollitiree d'ii doo haa mi ara.»

14 Kono tawi yimbe leydi makko ndin no api mo. Be nelti wobbe baawo makko fii andingol ben ton wonde be faalaaka ondon laamoo be.

15 «Bay o lamminoyaama, o artii, o nodditi kurkaaduube makko be o jonnunoo mbuudi ben fii no o andira ko honno mo bee e mabbe gollitiriri di.

16 «Arano on e mabbe ari, wi'i: «Koohoojo an, di accirnodon mi din beydike cowalle sappo.»

17 O wi'i mo: «A wadfi ko moyyi, yo kurkaaduujo moyyo! Ko fii a nundii e hoore ko fandi, mi wadfi ma yeesojo e hoore ca'e sappo.»

18 «Dimmo on e mabbe ari, wi'i: «Koohoojo an, di accirnodon mi din beydike cowalle jowi.»

19 O wi'i ondon kadi: «Mi wadfi ma e hoore ca'e jowi.»

20 «Goddo e mabbe kadi ari, wi'i: «Koohoojo an, e hino di accirnodaa mi din, hari mido mari di e lincun.

21 Ko fii hari mido hulu maa, bay ko a naadudo. A yettay ko a wallinaa, awa kadi a sojitay ko a aawaa.»

22 «Onsay on lando wi'i mo: «Mi naawitirte kongudi maa din, yo jiyaado bonfo! Hida andunoo ko mi aaden naadudo? Maa mi yettay ko mi wallinaa, maa mi sojitay ko mi aawaa?»

²³ Fii hondfun non a wallinaali dī e juude gollitirooḃe dī ben,^W dfun, nde mi artunoo woo, mi hettayno dī e hoore tono.»

²⁴ «Ontuma kanko lando on o wi'i wonnooḃe don ben: <Jabitee dī e juude makko, jonnon dī oo jogiido manankunji sappo.»

²⁵ Kono be wi'i mo: <Koohoojo amen, onḃon no jogii manankunji sappo!>

²⁶ O jaabii be, o wi'i: <Mi andinii on, ko marḃo beydantee, kono mo maraa on jabitante hay yeru ko o mari kon.

²⁷ Dun-le wurin addanee lan doo ayḃe an ben, ben be faalanooka mi laamoo dfun, waron be yeeso an doo.» »

Fii Naatugol Iisaa Yerusalaam

(Mat. 21.1-11; Mrk. 11.1-10; Yhn. 12.12-19)

²⁸ Bay kanko Iisaa o gaynii yewtude dfun, o hikkii yeeso, o yaari Yerusalaam.

²⁹ Bay wonii o ḃadike Bayti-Faazii e *Betanii, dfun ko takko Fello *Zaytuuni ngon, o nuli taalibaaḃe makko diḃo,

³⁰ o wi'i be: «Yahee e ngoo hoḃo wongo yeeso mon doo. No naatirdon e maggo, on taway mbabun kun godḃo wadḃaaki haa hande no humii don. Hunton kun, addon.

³¹ Si godḃo aru on e landaade, wi'a: <Ko hondfun huntandon kun?>, on wi'ay mo: <Ko haaju Koohoojo on yani e makkun.> »

³² Nelaabe ben yahi be tawroyi no be wiiranoo non.

³³ Ko be huntata kun, jeyḃe mbabun kun ben wi'i be: «Ko hondfun wondon kun huntande?»

³⁴ Be jaabii, be wi'i: «Ko haaju Koohoojo on yani e makkun.»

³⁵ Be addani kun Iisaa, be ndaḃḃani mo conci maḃḃe dīn e hoore makkun si be yawni mo.

³⁶ No o yaaraynoo non, yimḃe ben no ndaḃḃirande mo non conci mun dīn ka laawol.

³⁷ Nde tawnoo o ḃadike Yerusalaam ka tippagol Fello Zaytuuni, dental taalibaaḃe ben fow sowti weltaare, be woni e ewnagol manta Alla, sabu dīi kaawakeeji moyyi dī be yi'i.

³⁸ Tawi hiḃe wi'a:

«Yo barki wonan oo lando
wondo arude e innde Joomiraado on.Y
Yo buttu wonu ka kammu,
darja ḃurḃo toowude wonanii ma!»

³⁹ Wobḃe e *Fariisiyaabe tawaabe e mbatu ngun ben wi'i mo kanko Iisaa: «Karamoko'en, yamiree taalibaaḃe mon ben yo be fanku!»

⁴⁰ O jaabii be, o wi'i: «Mi andinii on, si kambe be fankii, kaaye den sowtay!»

⁴¹ Bay be ḃadike saare Yerusalaam nden, nde Iisaa haynornoo nde, o fesi fii mayre,

⁴² o wi'i: «Si an kadi hiḃa andunoo hande ko wonanayno-maa buttu, kono jooni dfun wirnanike ma.

⁴³ Aroyay e palaade nde ayḃe maa ben ari hunditu-maa hurgi, ḃittire cende fow.

⁴⁴ Be lancete, be lancide e kala hoḃuḃo e maa. Be accataa e maa hay kaayun e hoore hayre, sabu a anditaali saa'i mo Alla hoddiri faabagol ma on.»

^W 19:23 19.23 Wallingol mbuuḃi e «juude gollitiroowo dī on» no firi wallingol dī ka «banki.»
Y 19:38 19.38 Zab. 118.26

Fii no Iisaa Raɔfori Yeeyooɓe ben ka Juulirde Mawnde
(Mat. 21.12-17; Mrk. 11.15-19; Yhn. 2.13-16)

⁴⁵ O naati ka dingiral *juulirde mawnde, o woni e raɔagol wonnooɓe yeeyude ton ben,

⁴⁶ hara himo wi'ora be: «No windii: <Suudu an ndun ko suudu torordu Alla>,Y kono onon on wattii ndu fammeere wuybe!»^Z

⁴⁷ Tawi kanko Iisaa pande woo o jannayno ka juulirde mawnde. Kono hooreeɓe *yottinooɓe sadaka ben e jannooɓe fii Sariya on ben e lamɓe jamaa on no ɗaɓɓaynoo no sahinbinira mo.

⁴⁸ Kono hari be andaa ko honno be gerdata, sabu hari jamaa on fow no tudɗi noppi mun e makko.

20

Lande fii Bawgal Iisaa ngal
(Mat. 21.23-27; Mrk. 11.27-33)

¹ E nder ɗen balɗe ɗon, tawi Iisaa no waajaade jamaa on ka *juulirde mawnde, ɗun-le ko feppinangol be Kibaaru Moyyo on. Onsay hooreeɓe *yottinooɓe sadaka ben e jannooɓe fii Sariya on ben wondude e mawɓe ben ari,

² wi'i mo: «Wowlan men ko e ley kongol hombo wonda wadude ɗun e ko e ley kongol hombo wonda?»

³ O jaabii be, o wi'i: «Min kadi mi landoto on huunde wootere, jaabodon mi.

⁴ E hara lootugol ko Yaayaa lootaynoo yimɓe ben kon, ko ka arsi iwri kaa ko e nedɗanke?»

⁵ Kono ben woni e wi'indirgol: «Si en jaabike mo ko ka arsi iwri, o wi'ay en ko hondun haɗunoo gomɗinen mo?»

⁶ Si en jaabike mo-le ko e nedɗanke ɗun iwri, jamaa on fow fiday en kaaye, sabu hiɓe felliti Yaayaa ko annabaajo.»

⁷ Onsay be jaabii mo, be wi'i: «Men andaa ka ngol lootugol ɗon iwri.»

⁸ Onsay Iisaa wi'i be: «Min kadi mi wowlantaa on ko e ley kongol hombo mi woni wadirde ɗun.»

Misal Yettaangal e Fariisiyaabe ben
(Mat. 21.33-46; Mrk. 12.1-12)

⁹ Ontuma o fewtiti jamaa on, o waɗani be ngal misal ɗoo, o wi'i be: «Godɗo tutuno *wiɗnu, o halfini tutateeri ndin remooɓe wiɗnu ben, o yahi safaari ka o neeɓoyta.

¹⁰ Bay saa'i soɗitugol wiɗnu on hewtii, o immini kurkaadu makko haa e remooɓe wiɗnu ben fii yo ben jonnani mo ɗiɓɓe wiɗnu gebal makko ngal. Kono ben piyi on, be immintini mo juude mehe.

¹¹ O immini kurkaadu makko goo kadi, be piyi onɗon kadi, be hersini, be immintini mo juude mehe.

¹² O immini tammoo kadi, be barmini onɗon kadi, be raɗii.

¹³ «Jom tutateeri ndin wi'i: <Ko hondun mi waɗata jooni? Yo mi immin biɗɗo an yiɗaado on, no gasa ka be teddinoya onɗon.>

¹⁴ Kono no ben remooɓe wiɗnu haynornoo mo, be wi'indirni: <Ko oo woni ronoowo on, waren mo fii yo ndondi ndin wontan en!»

¹⁵ Onsay be naɓi mo ka ɓaawo tutateeri, be wari.»

Iisaa wi'i kadi: «Jooni non, hara ko hondun jom ndin tutateeri wiiju wadata ben?

¹⁶ On aray, re'a ben remooŋe wiiju, o halfina ndi woŋŋe goo.»

Bay ben hedinoŋe mo kanko Iisaa nanii d'un, ŋe wi'i: «Wota d'un wonir non!»

¹⁷ E nder ko o tenyinta ŋe kon, kanko Iisaa, o wi'i: «Hara ko hondun koo ko windii fri:

<Hayre nde mahoŋe ben hawkunoo nden

wontii hittunde ka soŋŋundu?»^a

¹⁸ «Awa kala yanuŋo e nden hayre, o lancoto,

kala kadi mo nde yani e hoore mun, o muncoto.»^b

¹⁹ Bay hooreŋe yottinoŋe sadaka ben e jannoŋe fii Sariya on ben faamii wonde ko e hoore maŋŋe Iisaa waŋi ngal misal, tawi hiŋe daŋŋude no ŋe fawira juude e makko d'on kisan, kono hari hiŋe huli jamaa on.

Fii no Iisaa Ndarndoraa fii Yobugol Sagalle

(Mat. 22.15-22; Mrk. 12.13-17)

²⁰ Be woni e aynugol Iisaa, ŋe immi e makko tefooŋe bonŋe waditiibe ko feewuŋe fii ko nangira mo konguŋi makko d'in, watta mo e juude laamu ngun e ley kongol lamminaado diiwal ngal.

²¹ Ben landii mo, wi'i: «Karamoko'en, meŋen andi hid'on jannude waajoo no feewiri, awa kadi on burdindinaa yimbe ben, hid'on jannirde laawol Alla ngol goonga.

²² E hara no haani ka men yoba lando mawŋo Roomu on sagalle kaa haanaa?»

²³ Kono bay Iisaa faamii janfa maŋŋe kan, o jaabii ŋe, o wi'i:

²⁴ «Holle lan *dinaruuru. Ko nandolla hombo e bindi hombo woni e mayru?»

Be jaabii: «Ko lando mawŋo Roomu on.»

²⁵ Onsay o jaabii ŋe, o wi'i: «Jonnitee lando mawŋo Roomu on ko makko kon, jonniton Alla kadi ko mun kon.»

²⁶ Be ronki heŋude feere no ŋe nangira mo e d'in konguŋi makko yeeso jamaa on, kono bay ŋe ŋaldidii e ngol jaabawol makko, ŋe deyyi.

Fii Sadduusiyaabe ben e Ummutal ngal

(Mat. 22.23-33; Mrk. 12.18-27)

²⁷ Woŋŋe e bee *Sadduusiyaabe, wi'uŋe wonde ummutal alaa ben, ari landii Iisaa, ŋe wi'i mo:

²⁸ «Karamoko'en, e hino ko Muusaa wi'i men kon: Si godŋo maayii accii ŋeyngu e baawo biŋŋo, haray miŋniraawo on mayŋo no haani yettude on keynguujoo mo o acci fii no o heŋirana on kotiraawo makko jurriya.

²⁹ Tawa non no woodi biŋŋe njeedido. Arano on jombii, maayii, hebaali biŋŋo.

³⁰ Dimmo on kadi yettii mo, maayii.

³¹ Tammo on kadi wano non. Dun yaarii non haa ben njeedido non ŋe timmi, ŋe accaali jurriya.

³² Bawto d'un debbo on kadi maayii.

³³ Bay hari ben njeedidoo non resii on debbo, ko hombo e ben on debbo wontanoyta ka ummutal?»

³⁴ Iisaa jaabii ŋe, wi'i: «Fayŋe nguu jamaanu d'oo tiggay tiggete.

³⁵ Kono ben yefoayaabe immintineede e hakkunde maybe ben e tawegol e nguu jamaanu aroyayngu, resoytaa, resetaake.

³⁶ Awa kadi be maayitoytaa, ko fii haray hibe wa'i wa malaa'ikaabe. Ko be faybe Alla kadi, bay ko be bibbe ummutal ngal.

³⁷ Seede maybe ben immitoto, ko dun Muusaa banginnoo ka o wowli don fii pitahun kun fewndo o noddi Joomiraado on, on Alla Ibraahiima e Alla Issaaga e Alla Yaaquuba.^c

³⁸ Awa Alla wonaa Alla maybe ben, kono ko o Alla wurbe ben, bay fii makko kanko, ben fow ko wurbe.»

³⁹ Wobbe e jannoo be fii Sariya on ben wi'i mo: «Karamoko'en, on yewtii haqiiqa.»

⁴⁰ Bawto dun be suusaali mo landaade hay huunde.

*Fii Hakkunde Almasiihu on e Daawuuda
(Mat. 22.41-46; Mrk. 12.35-37)*

⁴¹ Iisaa wi'i be: «Ko honno wi'iraa wonde *Almasiihu on ko jurriya Daawuuda?

⁴²⁻⁴³ Daawuuda tigi no holli ka Zabuura wonde:
<Joomiraado on daalani Joomi an on:

Joodor ka sengo an jaamo

haa mi wada aybe maa ben ka ley teppe maa.>^d

⁴⁴ «Daawuuda tigi wi'ii Almasiihu on <Joomi>, haray ko honno non Almasiihu on woniri jurriya makko?»

⁴⁵ Fewndo ka yimbe ben fow hedii mo don, o wi'i taalibaabe makko ben:

⁴⁶ «Reenee e bee jannoo be fii Sariya on, dun ko bee yidube jindidugol e dolokkaaji njani, yidi hiwreede ka fottirde, yidi saffawol aranol ngol ka juulirde, yidi ndadfdule arane den ka nafagol.

⁴⁷ Hibe jatta galleeji keynguube, hibe juutina julde mabbe fii yiingo, awa ben heboyay naawooje burde sattude.»

21

*Fii Sadaka mo Keynguujo on Itti on
(Mrk. 12.41-44)*

¹ Onsay Iisaa banti gite mun den, o yi'i aldube no itta sadakaaji, watta ka nder arkawal sadaka.

² O yi'i kadi keynguujo baaso no liba ton tammahoy didoy.

³ Onsay o wi'i: «Mido haalande on goonga, oo keynguujo baaso no buri beya fow ko ittaa.

⁴ Ko fii beya fow ko ko burtani dun kon be wadi, kono kanko keynguujo on e waasidude, ko ko o mari kon fow fii ko o wuurira o wadoyi ton.»

*Maandeeji fii Artoygol Iisaa Almasiihu on
(Mat. 24.1-2; Mrk. 13.1-2)*

⁵ Nde tawnoo wobbe no yewta fii *juulirde mawnde nden e kon ko nde fotiniraa kaaye labaade e piiji ittaadi sadaka, onsay Iisaa wi'i be:

⁶ «Nalaade no ara nde tawata koo ko yi'oton doo fow lancaama, hay hayre e hoore hayre luttooytaa doo.»

⁷ Onsay be landii mo, be wi'i: «Karamoko'en, ko honde tuma dun wadoya e ko hondun wonoyta maande laatagol dun?»

⁸ Iisaa jaabii be, wi'i: «Reenee e faljineede, ko fii buy aroyay baarora innde an nden hara no wi'a ko kapun woni *Almasiihu on, saa'i on badike. Wota on jokkoy ben.

⁹ Awa kadi nde nanoydon fii hareeji e murtaldu woo, haray wota on hulu. Ko fii ko dun haani adaade wafude, kono lannoode nden hinaa don kisan.»

¹⁰ O wi'i be kadi: «Hareeji wafoyay hakkunde leyyi din. Laamateerijji din kadi immondirana.

¹¹ Awa kadi dimbande leydi tiidufde wafa, heege e nabbeeli raabooji wafa e nokkeeli goo, kaawakeeji hulbiniidi wafa, maandeeji njani kadi wafa ka kammu.

¹² «Kono doo e dun, be faway on juufde, be cukkoo on, be naboyay on ka juulirde, be bugoo on ka kaso, be ardoo on haa e lambe ben e yeesoobe diiwe den sabu innde an nden.

¹³ Kono dun wonanoyay on sabu no seeditoron.

¹⁴ Fibe ka berde mon wonde on hebulotaako jaabagol ko liddetedon kon.

¹⁵ Ko fii mi okkoyay on faamu, mi longina on kongudi haa ka tawata aybe mon ben waawataa dartaade on maa yedda.

¹⁶ Awa hay mawbe mon ben e neene-gootoobe mon ben e sibbe mon ben e yibbe mon ben wafoyay on e joge be wona sabu wobbbe e mon waree.

¹⁷ Fow aroyay on sabu innde an nden.

¹⁸ Kono kukulol hoore mon hay gootol majjoytaa.

¹⁹ Kono si on nappike, haray on hiwii wonkijji mon din.

²⁰ «Nde yi'udon koneeli din daakanike saare Yerusalaam nden haa hunditii woo, haray andee lancagol mayre badike.

²¹ Onsay yo hodube ka diiwal Yahuuda ben dogir ka pelle, yo wonbe ka nder saare Yerusalaam ben kadi yaltu. Wota wonbe ka fulawaa ben kadi aru ka saare.

²² Ko fii den wonoyay palaade yottande fii laatingol kala ko windinoo.

²³ E nder den balde don, bone wonanay sowiibe ben e muyninaybe ben. Ko fii annde tiidufunde wafay e leydi ndin, tikkere yana e hoore oo jamaa.

²⁴ Be libiroyee mbelndi kaafa, be nabee, be maccindinanoyoo leyde den fow. Be wonaa Yahuudiyanke ben yaabita Yerusalaam haa saa'ijji di be hannanaa din timma.

²⁵ «Awa kadi maandeeji wafoyay ka naange e ka lewru e ka koode. Jamaaji din maapoo ka hoore leydi haa be jiboo ko be wafa sabu uumaango ndiyan dan ka baharu e ko dan piyondirta kon.

²⁶ Yimbe ben fad'fee kulul e nder ko be miijotoo fii ko aroyta ka hoore leydi kon, ko tiidi kon ka kammu kadi dimboyoo.»

²⁷ Ontuma non *Bii-Aaden on yi'oyte, no ara e duulere, hara himo arda e bawgal e mangural mawngal.

²⁸ Nde dun fufdii wafude woo, haray bantee townon ko'e mon den, ko fii haray kisiyee mon on badike.»

²⁹ Onsay o wafani be ngal misal doo, o wi'i be: «Ndaaree kii yibbehi maa lefde goo.

³⁰ No de wilitiri, on andanay hoore mon wonde setto ngon badike.

³¹ Ko wano non kadi, no yiirudon dii piiji no wafa woo, haray andee wonde *laamu Alla ngun badike.

³² Ka haqiiqa mi andinii on, dun fow wafay ado nguu jamaanu feyyude.

³³ Kammu ngun e leydi ndin feyyay, kono min kongudi an din feyyataa.

³⁴ «Reenee hoore mon fii wota berde mon den heewu anndeeji aduna maa faale naamugol yara haa betoo, haa nde ndee jalaande mawnde juhirta on wa pircol.

³⁵ Ko fii nde hewtay e hoore kala wondo e ndelo oo aduna.

³⁶ Findinee hakkillaaji mon dīn saa'i woo saa'i, torodon fii no hebiron doole dadugol dīn piiji wafoyaydi, e fii no daroroyodon yeeso 'Bii-Aaden on.»

³⁷ Tawi e nder palle den, Iisaa waajotono ka juulirde mawnde, o waaloya jemma e hoore ngoo fello wi'eteengo *Zaytuuni.

³⁸ Jamaa on fow dawrayno ka juulirde mawnde fii hedagol mo kanko Iisaa.

22

Fii no Iisaa Janforaa

(*Mat. 26.1-5; Mrk. 14.1-2; Yhn. 11.45-53*)

¹ Hari *Juldeere Bireedi de Aldaa e Lewen nden badike, nden no wi'ee kadi *Juldeere Yawtaneede.^d

² Tawi hoorebe *yottinoobe sadaka ben e jannooobe fii Sariya on ben no d'abbaynoo feere no be mulira Iisaa, kono tawi hibe huli jamaa on.

³ Onsay Ibuliisa naati e bernde Yudaasi, dun ko oo jammaado Iskariiyu, on ko tawaado e *sahaabaabe Iisaa ben sappoo e dido.

⁴ On yahi yewtidoyi e hoorebe yottinoobe sadaka ben wondude e halfinaabe aynugol *juulirde mawnde nden fii no o wattira Iisaa e juude maβbe.

⁵ Ben weltori dun, be haldi yeenugol mo kaalisi.

⁶ O jabi dun, o woni e d'abbugol feere no o wattira Iisaa e juude maβbe, hara jamaa on hoydaali.

Fii Nafakka Juldeere Yawtaneede nden

(*Mat. 26.17-29; Mrk. 14.12-26; Yhn. 13.21-30*)

⁷ Bay jalaande Juldeere Bireedi de Aldaa e Lewen nden hewtii, dun ko jalaande hirsanteende baalun nden,

⁸ onsay Iisaa immini Petruusu e Yuuhanna, o wi'i be: «Yahee moyyanan en nafakka fii ko nafoden ka juldeere.»

⁹ Ben wi'i mo: «Ko honto faaladon yo men moyyananoy en dun?»

¹⁰ Onsay o wi'i be: «No naatirdon ka saare, on fottay e gorko rondiido loonde ndiyan. On jokkay mo haa e suudu ndu o naati e mun woo.

¹¹ Onsay on wi'ay jom suudu ndun: «Karamoko'en wi'ii men yo men lando on: Ko e suudu hondu be nafodata e taalibaabe maβbe ben nafakka Juldeere Yawtaneede nden?»

¹² Ontuma o hollay on konkooru njanndu weyyitaandu ka koore dow. Ko don moyyinton.»

¹³ Be yahi be tawroyi no o haalirannoo be non, be moyyini nafakka juldeere nden.

¹⁴ Bay saa'i on hewtii, Iisaa badii fii nafagol wondude e sahaabaabe be o toddinoo ben sappoo e dido.

¹⁵ Onsay o wi'i be: «Mido faalanoo fota hawtidugol e mon oo nafakka ado mi tampude.

¹⁶ Ko fii mi andinii on, mi naamitataa oo nafakka ndee juldeere hande kadi haa nde laatooyo ka *laamateeri Alla.»

^d 22:1 22.1 Egg. 12

¹⁷ Onsay o yetti jardukun wadforkun njaram, o jarni Alla, o wi'i: «Jabee kun jardukun njaram, senditon hakkunde mon.

¹⁸ Ko fii mi andinii on, mi yaritataa hande kadi njaram biɓɓe wiipu haa tuma laamateeri Alla ndin ari.»

¹⁹ Bawto d'un o yetti kadi bireedi, o jarni Alla, o tayiti, o jonni be, o wi'i: «Dundoo ko bandu an ndu okkadon ndun nii, wadɛe dundoo maande ko anditiron fii an.»

²⁰ Ko wano non kadi, bay be gaynii jaamude, o yetti jardukun wadforkun njaram, o wi'i: «Kun jardukun ko maande fii *ahadi heyri tippundi e dan yiayan an hibboyteefan fii mon.

²¹ Kono non janfotoodo lan on no jaamidude e an.

²² Bii-Aaden* on no yahude wano muuyiranoo non, kono bone wonanii on janfotoodo mo!»

²³ Onsay be woni e landondirgol, wi'a: «Hara ko hombo e men wadfoya d'un?»

Fii Yefeteɛbe Laamu ben ka Laamateeri Alla

(Mat. 20.25-28; Mrk. 10.42-45)

²⁴ Yeddondiral wadi hakkunde maɓɓe fii andugol ko hombo e maɓɓe gasata wonude mawɗo.

²⁵ Onsay Iisaa wi'i be: «Lambe diya leyyi no laamori di doole, ben laamiibe no wi'aa wadfoobe ko moyyi.

²⁶ Kono onon, wota on wa'u wa ben. Burɗo teddude on e mon, yo wa'u wa suka. Awa kadi lando on, yo wa'u wa kurkaadu.

²⁷ Hara ko hombo furi teddude hakkunde wondɗo nafaade on e wondɗo bannude nafakka on? Hinaa wondɗo nafaade on? Min-le non, mido woniri hakkunde mon wa on bannoowo.

²⁸ Onon-le, ko onon wondunoo e an e nder dii tampereɛji an fow.

²⁹ Ko d'un wadi si mi lamminiray on wano Baaba an lamminirimmi non,

³⁰ fii no jaamiroyon yaron ka ndaɗɗudi an, d'un ko ka nder laamateeri an, joodɗon kadi ka julle laamu fii laamoyagol *bolondaaji Isra'iila din sappoo e didi.»

³¹ Onsay Iisaa wi'i: «Sim'uunu, Sim'uunu! Ibuliisa torike hendagol on, wesira wa nendi.

³² Kono min mi toranike ma fii wota gomɗinal maa ngal hayru. An kadi tuma yiltitidaa e an eto tabintinaa wondiɓɓe maa ben.»

³³ Onsay Sim'uunu Petruusu jaabii mo, wi'i: «Koohoojo, mido hebulanii yaadugol e maa haa e kaso maa haa e mayde.»

³⁴ Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «Petruusu, mi andinii ma, ndonto yoggataa hande hara a yeddaali wonde hida andimmi haa timma laabi tati.»

³⁵ O wi'i be kadi: «Fewndo ko mi neli on e baawo mbuudi e bonfo e pade, on njakkiroyano ton godɗun?»

Be jaabitii: «Hay huunde.»

³⁶ O wi'i be kadi: «Jooni non ko nii: Kala jogiido mbuudi yo yettu, wano non kadi on mo no mari bonfo yo yettu, awa kadi mo mara kaafa e mon yo yeyitu waramba mun on sooda.

³⁷ Awa mi andinii on, bee ko windii fii an kon laato, wonde: <O wattidete e wadfoobe bone ben.>^e Wano non kadi, kala ko windanoo fii an kon ko e laataade woni.»

³⁸ Onsay be wi'i mo: «Koohoojo, e hino d'oo kaafaaje didi.»

^e 22:37 22.37 Isa. 53.12

O wi'i be: «Awa yonii.»

Fii no Iisaa Torori Alla ka wi'etee don Jatsaymaani
(Mat. 26.36-46; Mrk. 14.32-42)

³⁹ Ontuma o yalti o yahi ka Fello *Zaytuuni wano o woowiri non. Taalibaabe makko ben kadi jokki mo.

⁴⁰ Bay be hewtii e nden nokkuure, o wi'i be: «Toree Alla fii wota on naatu e jarrabi.»

⁴¹ Onsay o wodditori be yeru bugannde hayre, o jiccii o torii,

⁴² o wi'i: «Baaba an, si hida faalaa, yo kun jardukun tampere pottito lan. Kono non wota faale an on wafu, kono yo faale maa on wafu.»

⁴³ Onsay malaa'ikaajo iwri ka kammu, ari e makko no tiidina mo.

⁴⁴ Bay sonjaa wonkii hebii mo, o burti toragol. Onsay lakkere makko nden wa'i wa cinte yiiyan de no sinta e leydi.

⁴⁵ Bay o gaynii toragol, o immii o yahi ka taalibaabe makko ben woni ton, o tawi hibe daanii sabu annde nde be wondi nden.

⁴⁶ Onsay o wi'i be: «Ko fii honɗun daanantodon? Immee torodon fii wota on naatu e jarrabi.»

Fii no Iisaa Nangiraa

(Mat. 26.47-56; Mrk. 14.43-50; Yhn. 18.3-12)

⁴⁷ E nder ko o yewtata kon, hawrondiri jamaa yimbe hewtii. Tawi ko oo wi'eteedo Yudaasi tawdaado e sappoo e didoobe ben ardii ben. On badii Iisaa fii lunnagol mo.

⁴⁸ Onsay Iisaa wi'i mo: «Yudaasi, hara ko lunnagol janfortaa Bii-Aaden on?»

⁴⁹ Bay wondibbe Iisaa ben sogitike ko saatii wafude kon, onsay be wi'i: «Koohoojo, hara yo men huutor kaafaaje amen den?»

⁵⁰ Tun godɗo e maɓbe soppi kurkaadu yottinoowo mawɗo sadaka on, o itti mo nowru paamuru ndun.

⁵¹ Kono Iisaa yetti haala kan, wi'i: «Hattinee ɗoo!» Onsay o meemi nowru on ndun, ndu wattii.

⁵² Iisaa wi'i ben arɓe hendagol mo kadi, ɗun ko hooreeɓe yottinoobe sadaka ben e hooreeɓe aynoobe juulirde mawnde nden e mawbe ben: «Hidon ardi e kaafaaje e bedi wa si ko nguujjo arandon.

⁵³ Hara-le pande woo mido wondi e mon ka juulirde mawnde, kono on fawaali juude e an. Kono ɗoo ko saa'i mon nii, e saa'i mbawdi niɓe den.»

Fii no Petruusu Yeddiri fii Iisaa

(Mat. 26.69-75; Mrk. 14.66-72; Yhn. 18.15-18, 25-27)

⁵⁴ Bay wonii be nangii Iisaa, be nabi mo ka galle yottinoowo mawɗo sadaka on. Petruusu iwtiri baawo maɓbe ka wodɗitii.

⁵⁵ Onsay be huɓɓi yiite ka hakkunde tande, be joodii. Petruusu kadi ari joododi e maɓbe.

⁵⁶ No debbo kurkaaduugo goo yiirunoo mo kanko Petruusu himo joodii ka binde yiite, kanko debbo on o tenyini mo, o wi'i: «Oo ɗoo ko wondidɗo Iisaa!»

⁵⁷ Kono kanko Petruusu o yeddi, o wi'i: «Hey ko an yo debbo, min mi andaa oo.»

⁵⁸ Bay nettii seeda, godɗo goo kadi yi'i mo, wi'i: «An ko a tawdaado e maɓbe.»

Petruusu wi'i onɗon kadi: «Mi tawdaaka e maɓbe!»

⁵⁹ Bay wonii embere saa'i gooto feyyii, godɗo goo kadi catii, wi'i: «Pellet, oo ko wondidɗo makko nii, ko fii oo ko mo Jaliilu.»

⁶⁰ Petruusu jaabii onfon kadi, wi'i: «An mi andaa ko hondfun wondaa wowlude!» Wa fewndo o wowlata d'un, ndontoori ndin yoggi.

⁶¹ Onsay Koohooyo on yeeyitii, cikki gite mun d'en e Petruusu. Tun Petruusu anditi fii ko Koohooyo on wowlannoo mo kon wondema: «Ado ndonto yoggude hande, haray a yeddii fii an haa timmii laabi tati!»

⁶² Onsay Petruusu yalti ka yaasi, o wulli wullaandu sattundu.

⁶³ Tawi yimbe joginoobe Iisaa ben no jalaynoo mo luuboo,

⁶⁴ awa kadi be buumayno mo yeeso ngon, be wi'a: «Hotto ko hombo luubi-maa!»

⁶⁵ E hoore d'un be kongayno mo, be hoyna.

Fii no Iisaa Nabiraa Yeeso Mawbe Jamaa on
(Mat. 26.59-68; Mrk. 14.55-64; Yhn. 18.19-24)

⁶⁶ Bay weetii, mawbe jamaa on, d'un ko hooreebe yottinoobe sadaka ben e jannooobe fii Sariya on ben, mottondiri. Be addi Iisaa ka yeeso dental mabbe,

⁶⁷ be wi'i mo: «Si tawii ko an woni *Almasiihu on, wowlan men.»

Iisaa jaabii be, wi'i: «Si mi haalanii on, on hoolotaako,

⁶⁸ awa kadi si mi landike on, on jaabotaako lan.

⁶⁹ Kono gila jooni *Bii-Aaden on joodoto ka sengo jaamo Allaahu on, on Jom Bawgal.»

⁷⁰ Be fow be wi'i: «Kere ko an woni *Bid'fo Alla on?»

Ontuma o wi'i be: «Ko ko wowludon kon onon tigi, ko mi d'un.»

⁷¹ Onsay be wi'i: «Ko seedee hombo faaladen kadi? Kanko tigi o wowlai, en nanii!»

23

Fii no Iisaa Addiraa Yeeso Lambe Diiwe d'en
(Mat. 27.1-2, 11-26; Mrk. 15.1-15; Yhn. 18.28-40)

¹ Onsay dental ngal fow immii nabi Iisaa ka Pilaatu.

² Be woni e toopugol mo, wi'a: «Men taw oo no murtinde jamaa men on hada be yobugol lando mawdo Roomu on sagalle. Awa kadi himo wi'itii *Almasiihu, d'un ko lando.»

³ Pilaatu landii mo, wi'i: «Hara ko an woni lando Yahuudiyanke'en?»

Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko wano wi'irdaa non.»

⁴ Onsay Pilaatu wi'i hooreebe *yottinoobe sadaka ben e jamaa on: «Mi yi'aali hujja woo ko oo nedfo jogoree!»

⁵ Kono be catii e d'un, be wi'i: «Himo lowirde jamaa on jannugol be. O fuddii gila ka diiwal Jaliilu, o rewii e diiwal Yahuuda ngal fow haa o hewtii d'oo jooni.»

⁶ Bay Pilaatu nanii d'un, o landii si oo nedfo ko mo Jaliilu.

⁷ Bay kanko Pilaatu o andii wonde Iisaa ko e laamateeri *Heroodu ndin jeyaa, o feyyini mo ka Heroodu. Tawi e d'en balde d'on, on no Yerusalaam.

⁸ Bay Heroodu yi'ii Iisaa, d'un weltini mo fota. Tawi gila neebi himo faalanoo mo yi'ude sabu ko o nanaynoo no wowlee fii makko kon. Awa kadi himo faalanoo yi'ude himo wada kaawakeeji moyyi goo.

⁹ O landii mo haa juuti, kono Iisaa jaabaaki mo fus.

¹⁰ Tawi hooreebe yottinoobe sadaka ben wondude e jannooobe fii Sariya on ben no d'on, ben no toopna mo toope sattude.

¹¹ Heroodu e suufaabe mun ben kadi jali mo aybini. Onsay o borni mo dolokke fotudo, o nattani mo Pilaatu.

12 Nden jande tigi Pilaatu e Heroodu ben ayrunoobe welditi.

13 Ontuma Pilaatu nodditi hooreebe yottinoobe sadaka ben e yeesoobe ben wondude e jamaa on,

14 o wi'i be: «On addanii lan oo nedfo, on wi'ii ko kanko woni murtinde jamaa on. E hino mi landike mo e tawnde mon, mi yi'aali dalil woo e hoore oo nedfo ko toopiron mo.

15 Awa Heroodu kadi-le wano non, ko fii o artiranii en mo. Awa-le oo nedfo wadaa hay huunde ko foddi e wareede.

16 Jooni mi donkinay mo, mi accita.»

17 Tawi no farlii mo kanko Pilaatu, juldeere bee accitangol be nangaado goo.

18 Onsay be fow be sonki, be wi'i: «Waree oo dfoo! Accitanon men Barabaasi!» (

19 Tawi on-le ko sokiraa, ko sabu gere no wadunoo ka saare e waru hoore.)

20 Pilaatu yewti be fahin, bay hari no e fondo makko accitugol Iisaa.

21 Kono hibe sonkaynoo, wi'a: «Fempee mo! Fempee mo!»

22 Pilaatu wi'i be tammun: «Hara ko hondfun oo bonni? Min mi yi'aali dalil woo ko oo wariree. Jooni mi donkinay mo, mi accita.»

23 Kono be catii e dun e hoore sonko njano, hibe toroo yo o fempe. Ngon sonko mabbe fooli mo kanko Pilaatu.

24 Pilaatu jabani be faale mabbe on.

25 O acciti on mo be torii mo fii mun, dun ko oo sokiranoodo fii gere e waru hoore, o wadi Iisaa faale mabbe on.

Fii no Iisaa Wariraa

(*Mat. 27.32-44; Mrk. 15.21-32; Yhn. 19.17-27*)

26 Fewndo be naBaynoo Iisaa fii warugol mo, be hendii godfo mo Sirenii iwaynoodo ngesa, on no wi'ee Sim'uunu. Be rondi mo *leggal altindiraangal ngal, o iwtiri baawo Iisaa.

27 Tawi jamaa moolanaado no iwtiri baawo makko wondude e rewbe, ben no wulla fesa fii makko kanko Iisaa.

28 Onsay Iisaa fewtiti be, wi'i: «Ko onon yo rewbe Yerusalaam, wota on wullu fii an, kono wullee fii mon e fii bibbe mon ben.

29 Ko fii jalaade no aroya ka wi'oytee: «Maloore wonanii ben be jiidotaako e ben be hebaali bibbe e ben be muyninaali!»

30 Onsay yimbe ben wi'oyay: «Pelle yanee e hoore amen! Cehe suumee men!»

31 Hara si ledde kecce den warraama nii, haray ko honno yorde den warroytee?»

32 Tawi bonbe dido no nabideede e Iisaa fii waridoyegol e makko.

33 Bay be hewtii e ndee nokkuure wi'eteende Laalagal Hoore, be fempi mo don wondude e ben bonbe dido, godfo on ka sengo makko jaamo, oya on ka nano makko.

34 Onsay Iisaa wi'i: «Baaba an, yaafu be, ko fii be andaa koo ko be woni wadude.» Onsay ben suufaabe sendiri concii makko din urba^f.

35 Tawi yimbe ben no darii don no ndaara. Yeesoobe ben kapun no awmotonoo mo, wi'a: «O dandii beya, awa yo o dandu hoore makko kadi si tawii ko kanko woni Almasiihu Alla, Subaado on!»

36 Suufaabe ben kapun kadi no jalaynoo mo, be badii bannangol mo ndiyan lammudan,

³⁷ hiɓe wi'a: «Si tawii ko an woni Lando Yahuudiyanke'en, dandito an tigi!»

³⁸ Tawi no windii dow makko wonde: «Oo ɗoo ko Lando Yahuudiyanke'en nii.»

³⁹ Tawi bonɗo mo o fempidaa wengaa goo no hoynaynoo mo, wi'a: «Wonaa an woni Almasiihu on? Awa dandu goy hoore maa, dandaa men menen kadi!»

⁴⁰ Kono ɗimmo makko on feli mo, wi'i: «An a hulataa Alla? An oo yagginiraado wa makko,

⁴¹ enen ɗiɗo-le hiɗen foddi e ɗun, ko fii ko kuude men hettufen. Kono oo ɗoo wadaali hay fus ko boni.»

⁴² Onsay o wi'iti kadi: «Iisaa, anditoyee fii an tuma artoyɗon ka laamu mon.»

⁴³ Iisaa jaabii mo, wi'i: «Mi holnii ma wondema hande tigi a wonday e an ka aljanna.»

Fii Mayde Iisaa nden

(*Mat. 27.45-56; Mrk. 15.33-41; Yhn. 19.25-30*)

⁴⁴ Bay wonii naange e hoore, niwre waɗi e leydi ndin fow haa ka ɓaawo fanaa.

⁴⁵ Naange ngen weɗi, *wirngallo hormorde nden ka *juulirde mawnde feeri e hakkunde.

⁴⁶ Iisaa ewnii ko tiidi, o wi'i: «Baaba an, mi wattii ruuhu an on e juude maa.» No o gaynirnoo wi'ude ɗun, o timmi.

⁴⁷ Bay hooreejo suufaabe ben yi'ii kon ko waɗi ɗon, o mawnini Alla, o wi'i: «Ka haqiiqa, hari oo nedɗo ko feewudo.»

⁴⁸ Bay jamaa arnoobe yi'ugol ko waɗaynoo ɗon kon yi'ii ɗun, ɓe yiltitii hiɓe tappitoo e ɓerɗe.

⁴⁹ Tawi kala andunoobe mo kanko Iisaa, wondude e rewɓe iwtirnoobe ɓaawo makko ben gila Jaliilu, no darii ka wodɗitii, no ndaara kon ko woni waɗude.

Fii no Iisaa Surriraa

(*Mat. 27.57-61; Mrk. 15.42-47; Yhn. 19.38-42*)

⁵⁰ Tawi nedɗo moyyo feewudo wi'eteedo Yuusufu no tawanoo e ngal dental mawɓe *Bani-Isra'iila'en ben.

⁵¹ on kapun jabaano taweede e fewjoore maɓɓe nden e ɗen kuude maɓɓe. Hari on ko jeyaado e ndee saare Yahuudiyankeefe wi'eteende Raamati, tawi on ko *laamu Alla ngun jijjii.

⁵² On yahi ka Pilaatu, o torii mo hettugol furee Iisaa on.

⁵³ Bawto ɗun, o yahi, o tippini furee Iisaa on ka hoore leggal, o tumbi e kasange, o belnoyi mo e qaburu asaado e feto, mo hari hay gooto surraaka e mun.

⁵⁴ Dun hawri jande hebulanagol *jalaande fowteteende nden, ɓay hari nden ɓadike ka naata.

⁵⁵ Rewɓe arduunoobe e Iisaa ben gila Jaliilu jokki Yuusufu, ɓe yi'oyi yenaande nden e no furee on belniraa.

⁵⁶ Onsay rewɓe ben yiltitii fii moyyinoygol tiiri e angiri. No asewe on naatirnoo, ɓe fowtii wano Sariya on wi'iri non.

24

Fii Wurniteede Iisaa Almasiihu on

(*Mat. 28.1-10; Mrk. 16.1-8; Yhn. 20.1-10*)

¹ E alat, d'un ko pallas aranal e nder yontere nden, ben rewbe dawu bimbi subaka ka yenaande, hiibe yoobii tiiri ndi be moyyinnoo.

² Be tawi hayre ombiranoonde yenaande nden tallaama,

³ be naati, kono be tawaali ton furee Iisaa Koohoojo on.

⁴ Wa fewndo ko be miijotoo fii d'un, worbe dido borniibe concu jalbudu, feepani be.

⁵ Be fow be huli, be uggini ka leydi. Kono ben worbe dido wi'i be: «Ko fii hondun dabbitanton wurdo on e hakkunde maybe ben?»

⁶ O alaa doo, o immintinaama. Anditee ko o wowlanaynoo on kon fewndo o wonnoo Jaliilu,

⁷ himo wi'aynoo on: «Bee *Bii-Aaden on watee e juude junuubanke'en, o fempee, o waree, o immintinoyee ka palaande tammere.» »

⁸ Tun, ben anditi din kongudi Iisaa Almasiihu on.

⁹ Onsay be iwi ka yenaande don, be yahi yeetoyagol d'un *sahaabaabe ben sappoo e go'o wondude e heddiibe ben fow.

¹⁰ Ben rewbe ko Mariyama Magaduuna e Yuuwanna e Mariyama yumma Yaaquuba wondude e wobbe goo, wowlanoynoo d'un sahaabaabe ben sappoo e go'o.

¹¹ Kono be ronki hoolaade ben rewbe, tawi kongudi ben din no wa'ani be wa fuyanteeji.

¹² Kono Petruusu immii dogiri ton. Bay o hewtii, o uggini ka yenaande, ko kasange on tun o yi'i ton. Onsay o hooti ka makko e hoore himo ndaldi sabu kon ko wadi.

Fii Taalibaabe ben Didu ka Laawol Emayusu (Mrk. 16.12-13)

¹³ Tawi nden pande tigi didu e mabbe no yahaynoo e hodo no wi'ee Emayusu wodditorngo Yerusalaam embere kilomeeterji sappoo e didi.

¹⁴ Tawi ben no yewta fii ko wadunoo kon fow.

¹⁵ Wa fewndo ko be yewtata d'un be landondira, Iisaa badii be, o waddi e mabbe laawol.

¹⁶ Kono tawi giide mabbe den no wirnanaa anditugol mo.

¹⁷ Onsay o wi'i be: «Ko kongudi hondu wondon bugondirde e nder nduu yaadu mon?»

Be dartii, be yoomi.

¹⁸ Onsay goddu e mabbe wi'eteedo Keleyopaasu jaabii mo, wi'i: «Haray ko an tun woni kodo wondo Yerusalaam mo andaali ko wadi kon e dee balde doo?»

¹⁹ Onsay o wi'i be: «Hondun?»

Be wi'i mo: «Koo ko wadi e hoore Iisaa oo jeyaado Naasirata, d'un ko oo annabaajo jom kuugal e kongol yeeso Alla e yeeso jamaa on fow,

²⁰ e ko honno kadi hooreebe *yottinoobe sadaka men ben e hooreebe men ben wattiri mo e juude beya fii yo ben jaawu mo, be fempa mo e leggal, be wara.

²¹ Meden tanyininoo ko kanko yaltinayno *Banii-Isra'ila'en e njaggu. Kono e nder d'un fow, e hino hebii hande balde tati gila d'un wadi.

²² Awa kadi rewbe wondibe amen goo ndaldinii men fota, nde be dawunoo ka yenaande,

²³ be tawaali ton furee makko on. Be ari be wi'i men malaa'ikaabe feepanii be, ben wi'ii be wonde kanko Iisaa himo wuuri.

24 Onsay wondiɓɓe amen goo kadi yahi ka yenaande, ɓe tawaali furee Iisaa on ton, tawi ko no rewɓe ɓen wiirunoo men non tigi woniri!»

25 Onsay kanko Iisaa o wi'i ɓe: «Ko onon yo njofooɓe, hidon nennanii gomdingol kala ko annabaabe ɓen *hiitinoo kon!

26 Hara haananaa *Almasiihu on ka o tampira nii ado o naatude ka mangural makko?»

27 Onsay o nangi sifanagol ɓe ko windii fii makko kon fow ka defte, gila e Muusaa e ɓeya annabaabe fow.

28 Bay wonii ɓe ɓadike hoɗo ngo ɓe yahaynoo e mun ngon, o faaminani ɓe wonde ko toonin ton o sutii.

29 Kono ɓe jeeji mo, ɓe wi'i: «Wonen, ko fii naange ngen yoroyii, niɓɓay woni.» Onsay o naatidi e maɓɓe.

30 Fewndo o jooɗodi e maɓɓe fii naamugol, o yetti bireedi on, o du'ii, o tayiti, o jonni ɓe.

31 Tun, giide maɓɓe ɗen udditii, ɓe anditi mo, onsay o majjitori ɓe.

32 Be woni e wi'indirgol: «Hinaa ɓerde men ɗen no amaynoo weltaare fewndo ko o yewtata en ka laawol, o sifanoo en ko windii kon ka defte?»

33 Be immii kisan, ɓe yilitii Yerusalem, ɓe ari ɓe tawi sahaabaabe ɓen sappoo e go'o e wondiɓɓe mun ɓen no mottondiri ɗon.

34 Tawi ɓen wonnooɓe ɗon no wi'a: «Ka haqiiqa, Koohoojo on immintinaama, o feepanii Sim'uunu!»

35 Onsay ɓeya ɗiɗo kadi sifanii ɓe ko ɓe yi'i kon ka laawol e ko honno ɓe anditiri mo ka sendo bireedi.

Fii no Iisaa Feejirani Sahaabaabe ɓen

(Mat. 28.16-20; Mrk. 16.14-18; Yhn. 20.19-23)

36 Wa fewndo ko ɓe yewtaynoo ɗun, kanko tigi o ari hakkunde maɓɓe, o wi'i ɓe: «Yo jam wonu e mon!»

37 Tun ɓe denyii, ɓe huli, ɓe sikki ko mbeelu ɓe yi'i.

38 Kono o wi'i ɓe: «Ko honɗun jibidon? Ko fii honɗun kadi ndee sikkitaare wonani ka ɓerde mon?

39 Ndaaree dee juude an e dee koyɗe an. Ko min tigi nii! Meemee lan, ndaaron, ko fii mbeelu alaa teewu, alaa yi'e, on yi'ii-le min mido mari.»

40 Bay wonii o wi'ii ɗun, onsay o holli ɓe juude makko ɗen e koyɗe makko ɗen.

41 Bay tawii e nder weltaare maɓɓe nden haa jooni ɓe hoolaaki, hiɓe e nder ɗalaw, onsay o wi'i ɓe: «Hara hidon mari ɗoo godɗun ko ɗaamete?»

42 Onsay ɓe bannani mo huntare lingii sa'aangii.

43 O yetti ngii, o nafii yeeso maɓɓe.

44 Onsay o wi'i ɓe: «Ko ɗunɗoo mi wowlannoo on fewndo mi wondunoo e mon, wonde bee ko windii fii an kon fow ka Sariya Muusaa e ka Zabuura e ka defte ɓeya annabaabe laatoo.»

45 Ontuma o udditani ɓe hakkille maɓɓe ɗen fii no ɓe faamira defte ɗen.

46 O wi'i ɓe kadi: «Ko ɗunɗoo windii wondema Almasiihu on tampay, o immintinee e hakkunde mayɓe ɓen ka pallal tammal.

47 Awa kadi leyyi ɗin fow waajete e innde makko gila Yerusalem fii yo ɓe tuubu, ɓe yaafanee junuubaaji maɓɓe ɗin.

48 Ko onon woni seedeɓe ɗun ɓen.

49 Jooni non mi addanoyay on ko Baaba an fodunoo kon. Kono onon luttee ka nder saare, haa tuma yedafon bawgal iwrayngal ka dow ngal.»

*Fii Yentineede Iisaa Almasiihu on**(Mrk. 16.19-20; Sah. 1.9-11)*

⁵⁰ Bawto d'un Iisaa nawri be telen *Betanii, o fonti juude makko don, o du'anii be.

⁵¹ Wa fewndo ko o du'antoo be, o acci be don, o yentinaa ka kammu.

⁵² Bay kambe be sujjanii mo, be yiltitii Yerusalaam e hoore welo-welo mawngo.

⁵³ Onsay be tabiti ka *juulirde mawnde, hife mawnina Alla.

NO YUUHANNA YOTTINIRI LINJIILA ON NON

Fii Daaluyee on e Ngurndan dan

¹ Ka fufɗoode, hari Daaluyee on no woodi, tawi Daaluyee on no wondi e Alla, tawi kadi Daaluyee on ko Alla,

² tawi himo wondi e Alla ka fufɗoode.

³ Ko rewruɗe e Daaluyee on Alla tagiri kala huunde, hay huunde e ko tagaa kon alaa ko tagaa e baawo makko.

⁴ Awa kadi ko e makko ngurndan dan woni. Ko dan ngurndan kadi woni ndaygu yimbe ben.

⁵ Ndaygu ngun jalbi ka nder nife, laatii nife den foolaali ngu.

⁶ Woodii nefɗo mo Allaahu on nuli no wi'ee Yaayaa.

⁷ On ardi wa seede fii seeditanagol ndaygu ngun, fii yo fow gomɗinir sabu makko.

⁸ Hinaa non kanko woni ndaygu ngun, kono ko o ardi ko fii seeditanagol ndaygu ngun,

⁹ ɗun ko nguu ndaygu haqiiqawu arngu e oo aduna, ndayginayngu kala nefɗo.

¹⁰ Hari daaluyee on no e oo aduna, awa kadi aduna on ko e makko tagiraa, kono aduna on andaali mo.

¹¹ O arii ka makko, kono be makko ben jaɓɓaaki mo.

¹² Kono kala jaɓɓiibe mo, gomɗini innde makko nden, ko ben o newnani wonugol biɓɓe Alla.

¹³ Dun ko ben hebaafe immorde e Alla, hara hinaa immorde e yiian maa e mbeleede bandu maa e faale nefɗanke.

¹⁴ Daaluyee on wonti nefɗo, o hodi hakkunde men, ɗun ko on heewuɗo moyyere e goonga. Awa-le en punnike mangu makko ngun, ngun mangu ngu Biɗɗo bajjo on hebi e Baabaajo on.

¹⁵ Yaayaa seeditanii mo, ewnii, o wi'i: «Ko oo mi wowlunoo fii mun, mi wi'i: <Araynooɗo baawo an on ko burɗo lan mawnude, ko fii hari himo woodaa ko adii lan!> »

¹⁶ Awa en fow en hebii moyyere e hoore moyyere immorde e ko woni e makko kon fow.

¹⁷ Ko fii Sariya on ko e Muusaa ardi, kono sulfu on e goonga on ko e Iisaa Almasiihu on ardi.

¹⁸ Haa hande hay gooto yi'aali Alla. Kono Bajjo on, on wondo Alla, wonduɗo e Baabaajo on, on ɓanginanii en fii makko.

Fii Seeditoore Yaayaa nden

(Mat. 3.1-12; Mrk. 1.1-8; Luk. 3.15-17)

¹⁹ E hino seeditoore Yaayaa nden, fewndo ko hooreefe *Yahuudiyankeeɓe ben Yerusalaam immiini *yottinoobe sadaka ben e Lewiyankeeɓe ben fii landagol mo, be wi'i: «An ko a hombo nii?».

²⁰ O qirritii e hoore o yeddaali, o wi'i: «Wonaa min woni *Almasiihu on.»

²¹ Be landii mo kadi, be wi'i: «E hara ko a hombo non? Kaa ko an woni liliya?»

O jaabii be, o wi'i: «Hinaa mi on.»

Be landii mo kadi, be wi'i: «E hara ko an woni Annabaajo on?»

Dun kadi o jaabii: «Oo'o.»

22 Onsay be wi'i mo: «E hara ko a hombo non fii yo men jaabitoyo nulbe men ben? Ko hondun wi'itidaa an tigi?»

23 O jaabori be wano annabi *Isaaya wiirunoo non, o wi'i: «Ko min woni hawa ewnotoодо ka wulaa on, wi'a: «Fewnee laawol Joomiraaдо on!» »^a

24 Tawi ben imminanoobe ko ka *Fariisiyaabe ben iwri.

25 Onsay be landii mo, be wi'i: «Ko fii hondun non *lootantaa maande tuubuubuyee, si tawii wonaa an woni Almasiihu on maa Iiliya maa Annabaajo on?»

26 Kanko Yaayaa o jaabii be, o wi'i: «Min ko ndiyan mi woni *lootirde maande tuubuubuyee. Kono godдо no e hakkunde mon mo on andaa,

27 wondo arude baawo an, mo mi hewtaa hay firtugol boggi pade mun!»

28 Dun ko *Betanii funnaange Yurdayniwol wadi, ka Yaayaa lootaynoo maande tuubuubuyee don.

Fii Baalun Alla kun

29 Bimbi nden pande, Yaayaa haccii ka Iisaa arata e makko, o ewnii, o wi'i: «E hino *Baalun Alla booraykun junuubi aduna on kun.

30 Ko oo woni mo mi wowlannoo on fii mun fewndo ko mi wi'i: Godдо aroyay baawo an, on ko Burдо lan mawnude, ko fii hari himo woodanoo ko adii lan.

31 Min hari mi andaa mo, kono ko fii banginangol jamaa *Isra'iila on fii makko wadi si mi ari lootirgol ndiyan.»

32 Kanko Yaayaa o seeditii kadi dundoo, o wi'i: «Mi yi'ii Ruuhu Allaahu on no iwra ka kammu tippora wa gabooru, wona e hoore makko.

33 Kono min hari mi andaa mo, kono Nuludo lan yo mi lootir ndiyan on daalanii lan: «On mo yi'udaa Ruuhu an on no tippoo wona e mun woo, haray on ko *Ruuhu Seniido on lootirta.»

34 Min non mi yi'ii, mi seeditike kadi, ko on woni *Bidдо Alla on.»

Fii no Iisaa Fudдori Hebirde Taalibaabe

35 Bimbi nden pande kadi tawi Yaayaa no don, himo wondi e taalibaabe makko dido.

36 O yi'i ka Iisaa feyyata, o wi'i: «E hino Baalun Alla kun!»

37 Ben taalibaabe makko dido nani din kongudi makko, jokki Iisaa.

38 Onsay Iisaa yeyitii, o tawi hibe jokki mo, o wi'i be: «Ko hondun dabboton?»

Ben kadi jaabii: «Rabbi*», (dun no firi «Karamoko'en») «ko honto hodufon?»

39 O jaabii be, o wi'i: «Aree yi'on.»

Be yahi, be yi'i ka o hodi. Nden pande be woni takko makko don, tawi ko wa ka alansaraa.

40 Tawi oo wi'eteedo Andaraawu, dun ko oo musidдо Sim'uunu Petruusu, ko o godдо e ben dido nanube kongudi Yaayaa din e jokkufe Iisaa ben.

41 Kanko Andaraawu o adii yiidude e Sim'uunu neene-gooto makko on, o wi'i mo: «Men yi'oyii Almasiihu on.» (Dun no firi «Todдaaдо on.»)

42 Onsay o addi mo e Iisaa. Iisaa ndaari mo, wi'i: «Ko an woni Sim'uunu mo Yuunusa, jooni ko Petruusu noddetefaa.» (Ko woni firo dun ko «fetere.»)

Fii no Iisaa Noddira Filiipu e Natanayiila

⁴³ Bimbi nden jande, tawi kanko Iisaa himo faalaa yahude Jaliilu, o tawoyi Filiipu, o wi'i mo: «Jokkan.»

⁴⁴ Tawi Filiipu ko mo Bayti-Sa'iida ka saare oo wi'eteedo Andaraawu e Petruusu.

⁴⁵ Onsay Filiipu tawoyi oo wi'eteedo Natanayiila, o wi'i mo: «Men yi'ii on mo fii mun windii ka Sariya Muusaa e ka defte annabaabe ben, d'un ko Iisaa oo jeyaado Naasirata, bid'fo Yuusufu.»

⁴⁶ Onsay Natanayiila wi'i mo: «Hara huunde moyyere no waawi yaltude Naasirata?»

Filiipu jaabii mo wi'i: «Aru ndaaraa!»

⁴⁷ Bay Iisaa yi'ii Natanayiila no ara e makko, o sifi fii makko, o wi'i: «E hino Isra'iilayankeejo haqiiqaajo mo aldaa e yoyre.»

⁴⁸ Kanko Natanayiila o jaabii: «Ko honno andirdaa mi?»

Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko ado Filiipu noddude ma, fewndo ko wonnofaa ka ley yibbehi, hari mi yi'ii ma.»

⁴⁹ Natanayiila wi'i: «Karamoko'en, ko onon woni Bid'fo Alla on e Lando Isra'iila on!»

⁵⁰ Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko fii mi wi'ii mi yi'ii ma ka ley yibbehi gomd'nir'daa? A yi'ay ko furi d'undoo mawnude.»

⁵¹ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, on yi'ay kammu ngun no udditii, malaa'ikaabe Alla ben no wada yawa jippoo e hoore *Bii-Aaden on.»

2

Fii no Iisaa Wayliri Ndiyan d'an Njaram Wiiju

¹ Balde tati bawto d'un, peera wadi ka wi'etee Kanaa, d'un ko e nder Jaliilu. Tawi yumma Iisaa no ton.

² Iisaa e taalibaabe mun ben kadi saatinnaa e on peera.

³ Bay njaram *wiiju d'an lellii, yumma makko kanko Iisaa wi'i mo: «Njaram d'an lellirii be.»

⁴ Onsay Iisaa jaabii yumma mun, wi'i: «Neene, ko hondun faalanadon mi? Ko fii saa'i an on hewaali taho!»

⁵ Yumma makko wi'i kurkaadi d'in: «Wadee kala ko o wi'i on.»

⁶ Tawi no don loode kaaye jeegoo ebbanaade fii ka Yahuudiyankeebe ben salligoo, tawi nde bee e majje no wada embere liitr teemedere.

⁷ Iisaa wi'i be yo be hebbin d'en loode ndiyan, kambe kadi be loowi e majje haa de heewi.

⁸ Onsay o wi'i be yo be pedu, be nabana ardotoodo fii jaameteeki on. Be pedi, be nabani mo.

⁹ Ardotoodo fii jaameteeki on kadi mettii d'an ndiyan waylaadan njaram wiiju. Tawi o andaa ko honto d'an njaram iwi, kono tawi kurkaaduube yoogube ndiyan d'an ben kapun no andi. Onsay o noddii wondo tiggude on,

¹⁰ o wi'i mo: «Mo kala ko njaram moyyan d'an adotoo yedude, si yefoya jaasudan d'an, tuma yaraa moyya. Kono an, hid'a mari njaram moyyan d'an haa jooni!»

¹¹ Ko ndee maande hawniinde o attii wadude kanko Iisaa, d'un ko ka wi'etee don Kanaa e nder diiwal Jaliilu wadi. Ko nii o banginiri darja makko on, taalibaabe makko ben kadi gomdini mo.

*Fii no Iisaa Rad'ori Yeeyoobe ben ka Juulirde Mawnde
(Mat. 21.12-17; Mrk. 11.15-19; Luk. 19.45-48)*

¹² Ko ƒawto ɔʒun, o yaadi e yumma makko e neene-gootooƒe makko ƒen e taalibaaƒe makko ƒen Kafernahuum. Ɓe weeri ɔʒun balde seɔɔa.

¹³ Tawi juldeere Yahuudiyankeeƒe ƒen, ɔʒun ko *Juldeere Yawtaneede nden, ƒadike. Onsay Iisaa yahi *Yerusalaam. ^b

¹⁴ O tawi yeeyooƒe na'i e baali e gabooji e waɔooƒe sensa-sensita no joodii ka dingiral *juulirde mawnde.

¹⁵ Onsay o moyyini paatawol boggi, o radii ƒe fow ka dingiral juulirde mawnde wondude e baali ɔʒun e na'i ɔʒun, o saakiti kaalisiiji waɔaynooƒe sensa-sensita ƒen, o libi taabe ɔʒun.

¹⁶ O wi'i yeeyaynooƒe gabooji ƒen: «Ittee ɔʒun ɔʒoo! Wota on waɔu suudu Baaba an ɔʒun suudu yeeyirdu!»

¹⁷ Onsay taalibaaƒe ƒen anditi wonde ɔʒunɔʒoo no windinoo: «Giggol ngol mi joganii suudu maa ɔʒun no e an wa yiite wonge lan paamude.»^c

¹⁸ Onsay hooreeƒe Yahuudiyankeeƒe ƒen yetti haala kan wi'i mo: «Ko maande hawniinde honde waawuɔɔaa men hollude fii ƒangingol hiɔa gasa warude nii?»

¹⁹ Iisaa jaabii ƒe, wi'i: «Lancee ndee juulirde, mi immintinay nde e nder balde tati!»

²⁰ Onsay kambe Yahuudiyankeeƒe ƒen ƒe wi'i: «E nder duubi cappande nay e jeego ndee juulirde no darneede, an non a immintinay nde e nder balde tati?»

²¹ Kono tawi kanko juulirde nde o wonnoo wowlude fii mun nden, ko ƒandu makko ɔʒun.

²² Ɓay wonoyii non o immintinaama e hakkunde maybe ƒen, taalibaaƒe makko ƒen anditoyi wonde hari o wi'uno ɔʒun, onsay ƒe gomɔni bindi ɔʒun e ngol kongol ngol Iisaa wi'uno.

²³ E nder ko Iisaa wonnoo Yerusalaam kon, ɔʒun ko ka Juldeere Yawtaneede, buy gomɔni innde makko nden sabu maandeeji hawniidi ɔʒun o waɔaynoo ɔʒun.

²⁴ Kono Iisaa hoolanooki ƒe, ko fii hari himo andunoo yimbe ƒen fow,

²⁵ awa kadi o hatonjinaa e humpiteede fii yimbe ƒen, ko fii himo andunoo ko woni ka nder ƒernde neddanke.

3

Fii Yewtere nden hakkunde Iisaa e Nikodiyuusu

¹ Tawi no e hakkunde fedde *Fariisiyaabe ƒen hooreejo Yahuudiyankeeƒe no wi'ee Nikodiyuusu.

² On ari jemma takko Iisaa, o wi'i: «Karamoko'en, meɔen andi ko a jaannoowo iwruɔo ka Alla, ko fii hay gooto waawataa waɔude ɔʒun maandeeji hawniidi ɔʒun wonɔaa e waɔude, si tawii Alla alɔaa e ontigi.»

³ Onsay Iisaa jaabii, wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii ma, si neɔɔo jibintinaaka, o waawataa yi'ude *laamu Alla ngun.»

⁴ Nikodiyuusu kadi jaabii, wi'i: «Ko honno goɔɔo waawetee jibintinireede e nder nayeewu mun? E hara himo waawa naatitute kadi ka dimidimol neene makko, o jibintinee?»

⁵ Iisaa jaabii kadi fahin, wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii ma, si neɔɔo jibiniraaka ndiyan e Ruuhu Alla on, haray o waawataa naatute ka laamu Alla.

⁶ Ko jibiniraa ƒandu kon ko ƒandu, ko jibiniraa kadi Ruuhu Alla on kon ko ruuhu.

⁷ Wota a ḡalḡu fii mi wi'i ma bee jibintinedon kesun.

⁸ Ko fii hendu ndun no wifirde ka faaliraa woo, hiḡa nanude hawa kan, kono a andaa ko honto ndu iwri maa ko honto ndu fewri. Ko nii kadi fii kala hebiraado Ruuhu Alla on.»

⁹ Nikodiyuusu yettiti haala kan kadi, wi'i: «Dun ko honno gasirta wonirde?»

¹⁰ Iisaa jaabii, wi'i: «Ko a jannoowo *Isra'ilayankeeḡe ḡen e a andaa ḡun?»

¹¹ Ka haḡiiḡa haḡiiḡa mi andinii ma, ko ḡo men andi men wowlata, awa kadi ko ḡo men yi'i men seeditotoo, kono onon on jaḡataa seeditoore amen nden.

¹² Si on gomḡinaali fii piiji adunayankeeji ḡi mi yewti on fii mun ḡin, haray ko honno gomḡinirton piiji kammuyankeeji ḡi mi yewtoyta on fii mun ḡin?»

¹³ Hay gooto yawaali ka kammu si hinaa Iwrudḡo ka kammu on, ḡun ko *Bii-Aaden on.

¹⁴ Wano Muusaa townirnoo mboddi ndin non ka wulaa, ko bee Bii-Aaden on kadi towniree non,

¹⁵ fii kala gomḡindo mo yo heḡu *ngurndan poomayankejan.

¹⁶ «Ko fii hakkee ko Alla yidi aduna on, o yedii mo Biḡḡo makko bajjo on, fii kala gomḡindo mo wota halko, kono yo ontigi heḡu ngurndan poomayankejan.

¹⁷ Ko fii Allaahu on addaali Biḡḡo makko on e oo aduna fii jaawugol aduna on, kono ko fii yo aduna on dandire sabu makko.

¹⁸ On gomḡindo mo jaawetaake, kono on mo gomḡinaali mo jaawaama wuren, ḡayru o gomḡinaali innde Biḡḡo Bajjo Alla on.

¹⁹ Awa e hino jaawoore nden: ndaygu ngun arii ka aduna, kono yimḡe ḡen yidii niwre nden ḡuri ndaygu ngun, ḡay kuude maḡḡe ḡen ko bonḡe.

²⁰ Ko fii kala waḡoowo bone haray no aḡi ndaygu ngun, ontigi arataa ka ndaygu fii wota kuude makko ḡen feḡu.

²¹ Kono on huutoroowo goonga on aray ka ndaygu fii yo weebite wonde kuude makko ḡen ko e Alla huuwiraa.»

Fii Seeditoore Yaayaa Dimmere nden

²² Bawto ḡun Iisaa e taalibaaḡe mun ḡen yahi e ngal diiwal *Yahuuda. O pallidi e maḡḡe ḡon, tawi himo *loota maande kisiyee.

²³ Tawi Yaayaa kadi no *lootude maande tuubuubuyee ka wi'etee ḡon Enuuna, ḡun ko takko Saliima, ḡay tawi ndiyan buy no ḡon. Yimḡe no yahaynoo ḡon fii yo o lootu ḡe,

²⁴ ko fii tawi Yaayaa wafaaka taho e kaso.

²⁵ Kono yeddondiral immii hakkunde taalibaaḡe Yaayaa ḡen e Yahu-udiyankeejo goo e telen-ma laḡḡineḡol ngol.

²⁶ Ben ḡadii Yaayaa, ḡe wi'i mo: «Karamoko'en, mo wondunodaa on ḡaḡa Yurdayniwol, ḡun ko on mo seeditidaa fii mun, himo lootude yimḡe ḡen, awa kadi low no yaarude e makko!»

²⁷ Onsay Yaayaa jaabii ḡe, wi'i: «Nedḡo ko ko okkaa ka kammu kon tun waawi hendaade.

²⁸ Onon tigi ko on seedeḡe an wonde mi wi'i hinaa min woni *Almasiihu on, kono ko mi imminaaḡo yeeso makko.

²⁹ Ko hombo jeyi jomba? Ko jombudḡo mo on. Ko wonani njaatigi jom-jomba ko daragol takko makko, heḡoo mo, nana hito makko, heewa weltaare, nden weltaare an-le timmii.

³⁰ Bee on beydoo, min mi d'uytoo.

³¹ Ko fii on Iwruɔo dow no e hoore fow. On mo ka leydi ko mo ka leydi, o wowliray kadi wa mo ka leydi. Kono Iwruɔo ka kammu on no e hoore fow.

³² On non no seeditaade ko yi'i kon e ko nani kon, kono hay gooto jabataa nden seeditoore makko.

³³ Kala on jabuɔo nden seeditoore makko, haray ɓanginii wonde Alla ko goonga.

³⁴ Ko fii on mo Allaahu on nuli, ko daaluyeeji Alla ɗin o wowlata. Ko fii Allaahu on yeday mo Ruuhu mun on no heewiri.

³⁵ Baabaajo on no yidi Biɗɗo on, awa kadi o wattii fow e juude makko.

³⁶ Kala gomɗindo Biɗɗo on, haray no mari ngurndan poomayankejan, kono on mo halfinaaki e Biɗɗo on yi'ataa ngurndan, ko fii tikkere Alla nden wonay e hoore makko.

4

Fii no Iisaa Yewtidiri e Debbo Samariyankeejo on

¹ Fariisiyaabe* ben nani wonde Iisaa no ɓurude Yaayaa hebude taalibaabe, o loota ɓe,

² (kono tawi wonaa kanko Iisaa tigi wonnoo lootude, kono ko taalibaabe makko ben wonnoo lootude).

³ Bay Iisaa humpitike ɗun, o iwi ka diiwal Yahuuda ɗon, o yiltitii ka diiwal Jaliilu.

⁴ Tawi-le bee o tayitoya *Samariiya.

⁵ E nder ɗun, o hewti e saare jeyaande e Samariiya no wi'ee Sikaara e binde ngesa mba Yaaquuba okkunoo biɗɗo mun on, ɗun ko Yuusufu.

⁶ Tawi woyndu Yaaquuba ndun no ɗon. Iisaa joodfii ka binde woyndu sabu ronkere yaadu ndun, ɗun ko wa tumbere jalorma.

⁷ Debbo Samariyankeejo ari yoogugol ndiyan. Iisaa wi'i mo: «Okkoran mi yara.»

⁸ (Ko fii hari taalibaabe makko ben no yahi ka saare fii soodugol paamatee.)

⁹ On debbo Samariyankeejo wi'i mo: «Ko honno an a Yahuudiyankkeejo torortaa mi ko yaraa, mi Samariyankeejo?» (Ko fii huuwondiral alaa hakkunde Yahuudiyankkeebe ben e Samariyankeebe ben.)

¹⁰ Iisaa jaabii mo, wi'i: «Si hiɗa andunoo dokkal Alla ngal e Wi'udɔ ma <okkoran mi yara> on, hanno ko an torotonoo mo ko yaraa, o okkore ndiyan wurnayɗan.»

¹¹ Kanko debbo on o jaabii mo, o wi'i: «Koohojo, a alaa hay huunde ko yoogiraa, awa-le woyndu ndun no luggi. E hara ko honto hebaynoɗaa non ɗan ndiyan wurnayɗan?»

¹² E hara a buru ben amen Yaaquuba mawnude, on okkuɗo men nduu woyndu, kanko tigi o yari e mayru wondude e biɓɓe makko e jawle makko?»

¹³ Iisaa jaabii, wi'i: «Kala yarudɔ ɗan ndiyan ɗonɗoyte kadi.

¹⁴ On yarudɔ non ndiyan ɗan mi okkorta mo ɗan, ɗonɗetaake hande kadi. Kono ndiyan ɗan mi okkorta mo ɗan wontay e makko bundu ndiyan, buloojan fii yedugol *ngurndan poomayankejan.»

¹⁵ Debbo on jaabii mo, wi'i: «Koohojo, okkoran ɗan ndiyan, hara mi ɗonɗetaake hande kadi, e hara mi artaali ɗoo hande kadi yoogugol.»

¹⁶ Onsay kanko Iisaa o wi'i mo: «Yahu noddoyaa moodi maa, araa.»

17 Debbo on jaabii mo, wi'i: «Mi alaa moodi.»

Iisaa wi'i mo: «A wowlii haqiiqa, ko wi'udaa kon wonde a alaa moodi.

18 Ko fii a hebii dewle jowi, awa kadi mo wondudaa on fewndo dfo wonaa moodi maa. E d'un non a wowlii goonga.»

19 Debbo on wi'i mo: «Koohojo, mi tawii ko a annabaajo.

20 Menen Samariyankeebe ben, baabiraabe amen ben non rewii Alla e ngoo fello. Kono onon Yahuudiyankkeebe ben, hidfon wi'i ko Yerusalaam woni nokkuure ka Alla rewetee don.»

21 Iisaa wi'i mo: «Hey ko an yo debbo, hoolo lan, saa'iiji goo no aroya hara hinaa e hoore ngoo fello, hinaa Yerusalaam rewoton Baabaajo on.

22 Ko fii onon hidfon rewude ko on andaa, menen meden rewude ko men andi, ko fii kisiyee mo Alla yedata on ko e Yahuudiyankkeebe ben ardi.^d

23 Kono saa'i on no arude, d'un-le wuren o hewtii, ka rewoobe e haqiiqa ben rewira Baabaajo on Ruuhu e goonga, ko fii ko sifa ben rewiroobe mo non, Baabaajo on woni dabbude.

24 Alla ko Ruuhu, bee rewoobe mo ben rewira mo Ruuhu e goonga.»

25 Debbo on wi'i mo kadi: «Midfo andi wonde *Almasiihu on aroyay, d'un ko Toddaado on. Nde o aroyi, o yewtay men fow.»

26 Iisaa jaabii mo wi'i: «Ko min oo Wondo ma wowlande nii woni on.»

Fii Misal Yettaangal e Baagol

27 Onsay taalibaabe ben hewti, be naldi ko o wonnoo e yewtidude e debbo on kon. Kono hay gooto e mabbe landaaki mo, wi'i: «Ko hondun faaladaa?» maa «Ko hondun yewtidantaa e makko?».

28 Debbo on kadi acci don loonde nden, o yahi ka saare, o wi'i yimbe ben:

29 «Aree ndaaron nedfo wowlando lan kala ko mi wadi. Taw si wonaa kanko woni Almasiihu on?»

30 Onsay ben yalti ka saare, be ari e makko.

31 Wa fewndo onsay, tawi taalibaabe ben no jeejude mo, wi'a: «Karamoko'en, nafee!»

32 Kono o jaabii be, o wi'i: «Midfo mari jaametee ko mi jaama ko on andaa.»

33 Onsay taalibaabe ben wi'indiri: «E hara ko godfo addani mo ko o jaama?»

34 Iisaa wi'i be kadi: «Neema an on ko wadugol faale Nuludo lan on e timmingol golle makko den.

35 E on wi'aali kadi: «Doo e baagol ngol no heddii lebbi nay?» Hey, mi wi'i on, bantee gite den, ndaaron gese den, de wojiiani baagol!

36 Jooni wa'oowo on hebay njoddi, o mooba neema fii ngurndan poomayankejan dan, fii yo sankoowo on e wa'oowo on weltodu.

37 Ko fii ngal misal dfo ko goonga wonde: «Ko godfo aawata, oya on sopita.»

38 Mi nulii on sopitoygol ko on remaano. Wobbe remiino, ko e nder yangi ben kin naatudon.»

39 Samariyankeebe duudufe e nden saare gomdini Iisaa sabu ngol kongol ngol oo debbo seeditanii mo, o wi'i: «O wowlanii lan kala ko mi wadi.»

40 Bay Samariyankeebe ben arii e makko, be torii mo wonugol takko mabbe, laatii o woni don balde didi.

^d 4:22 4.22 Dun no faamora kadi ko Yahuudiyankkeebe ben yottini gandal fii kisiyee.

41 Gomdɪnbe ben burti dɔudude kadi sabu kongol makko ngol,

42 tawi hibe wi'a on debbo: «Hinaa sabu kongol maa ngol hande kadi men gomdɪniri, kono ko bay menen tigi men hedfike mo. Meden andi wonde ko kanko woni Dandoowo aduna on.»

Fii Maande Dimmere Hawniinde Iisaa nden

43 Bay d'en balde didi feyyii, Iisaa iwi d'on fii yahugol Jaliilu,

44 fii kala o seeditike kanko tigi wonde annabaajo alaa teddungal ka leydi mun.

45 Bay wonii o hewtii Jaliilu, be Jaliilu ben jabɓii mo, sabu tawde hari be yi'ii ko wadi Yerusalaam kon fow ka fewndo juldeere, bay kambe kadi be yahuno juldeere nden.

46 O yiltitii kadi Kanaa, d'un ko e nder Jaliilu, ka o waylunoo ndiyan d'an njaram *wiipu d'on.

Tawi bidɔo yeesoojo laamateeri ndin, wonɔo Kafernahuum, no nawni.

47 Bay o nanii wonde Iisaa iwii ka diiwal Yahuuda arii Jaliilu, on ari tawi mo, o torii mo yahugol ndikkinoya on bidɔo makko wonɔo e daande mayde.

48 Iisaa wi'i mo: «Onon si on yi'aali maandeeji e kaawakeeji, on gomɔntaa few!»

49 Kono on yeesoojo laamateeri ndin wi'i mo: «Koohoojo, seenee ado paykun an kun maayude!»

50 Iisaa wi'i mo: «Yahu, bidɔo maa on ndikkii.»

On nedɔo hoolii kongol ngol Iisaa wi'i mo ngol, o yahi.

51 E nder ko o yiltitotoo kon, o fotti e kurkaadi makko d'in, ben wi'i mo wonde bidɔo makko on ndikkii.

52 O landii be ko e saa'i hombo hayfani paykun kun. Ben jaabii mo: «Ko hanki tumbere jalorma nguli bandu kin yalti e makko.»

53 Onsay kanko baabaajo on o anditi ko e on saa'i tigi Iisaa wi'i mo «bidɔo maa on ndikkii.» Onsay o gomɔini, kanko e yimbe suudu makko ndun fow.

54 Ko ndee maande hawniinde d'oo woni dimmere nde o wadi bay o iwii ka diiwal Yahuuda, o arii Jaliilu.

5

Fii no Iisaa Selliniri Jukkunnaajo

1 Bawto d'un, juldeere Yahuudiyankeefe wadi. Iisaa yahi Yerusalaam.

2 Tawi beelun no Yerusalaam d'on ka binde dambugal wi'eteengal Dambugal Baali. Kun beelun no wi'ee e haala Yahuudiyanke Betesada, caaliiji jowi no hundi kun.

3-4 Nawnuɓe dɔudufe no waalii e ley d'in caaliiji, d'un ko gila e bumbe e boofooɓe e maaya-banduube, ^d

5 Tawi godɔo no d'on, jawɔo gila duubi cappande tati e jeetati.

6 Iisaa yi'i on no waalii, o andi on no d'on gila neɓii. Kanko Iisaa o wi'i on: «Hiɗa faalaa hettude cellal?»

7 Nawɔo on jaabii mo, wi'i: «Koohoojo, mi alaa hay gooto ko yollammi ka nder beelun si ndiyan d'an memminike. Doo yo wonu mi hewtii, haray godɔo attike lan yollaade.»

^d 5:3-4 5.4 Bindi goo no beyditi d'un ka lannooɗe aaya on: *habbiibe memminagol ndiyan beelun kun. Ko fii hari mala'ikaajo no woowi tippaade e kun beelun e saa'iiji goo, o yeya ndiyan d'an. Kala non on adinooɗo yollaade bawto memminagol ndiyan d'an, o ndikkay, d'un non nawnaare nde o wondunoo woo.*

⁸ Onsay Iisaa wi'i mo: «Immo, yettaa dankun maa kun, yahaa.»

⁹ Don kisan on nefd'o hetti cellal, o yetti dankun makko kun, o woni e jindugol.

Dun hawrondiri e *aseweere, d'un ko *jalaande fowteteende e mun nden.

¹⁰ Hooreeƒe Yahuudiyankeeƒe ƒen wi'i on sellinaado: «Ko jalaande fowteteende nii! Hande daganaaki ma yettugol danki maa kin!»

¹¹ Kono o jaabii ƒe, o wi'i: «Ko sellindo lan on wi'immi: <Yettu dankun maa kun, yahaa.> »

¹² Onsay ƒen landii mo: «Ko nefd'o hombo wi'u-maa: <Yettu, yahaa?>»

¹³ Kono tawi on sellinaado andaa ko hombo, ko fii hari Iisaa majjitorii mo e hakkunde yimbe wonnooƒe e nden nokkuure ƒen.

¹⁴ Bawto d'un Iisaa tawti mo ka *juulirde mawnde, o wi'i mo: «E hino a hettii cellal. Wota a waditu junuubu hande kadi, fii wota goddun goo heƒe ko ƒuri d'undoo bonde.»

¹⁵ Onsay on nefd'o yiltitii, wi'i hooreeƒe Yahuudiyankeeƒe ƒen wonde ko Iisaa sellini mo.

Fii hakkunde Bid'fo on e Baabaajo on

¹⁶ Ko wadi si hooreeƒe Yahuudiyankeeƒe ƒen cukkii Iisaa, ko sabu tawde o wadii d'un e aseweere.

¹⁷ Kono Iisaa jaabii ƒe, wi'i: «Ben an no gollude haa jooni. Min kadi mido gollude.»

¹⁸ Sabu d'un hooreeƒe Yahuudiyankeeƒe ƒen ƒurti d'abbude no warira mo, d'un non hinaa fii tun himo bonni Sariya on e asewe, d'un ko jalaande fowteteende nden, kono ko fii himo inni kadi Alla ko Ben makko, ko nii o waditori himo fota e Alla.

¹⁹ Kono Iisaa jaabii ƒe, wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, Bid'fo on waawataa wadude hay huunde immorde e makko kanko tigi, si hinaa ko o yi'i Baabaajo on no wada kon. E kala ko Baabaajo on wadi, Bid'fo on kadi wadiraƒay wano non.

²⁰ Ko fii Baabaajo on no yidi Bid'fo on, o hollay mo kadi kala ko o wadata. Awa kadi o hollay mo kuude ƒurde d'ee d'oo, fii no woniron e nder ɲalaw.

²¹ Ko d'un wadi, wano Baabaajo on immintinirta maybe ƒen non, o wurnita ƒe, ko wano non kadi Bid'fo on wurnitirta on mo o faalaa wurnitude.

²² Ko wattii e d'un, Baabaajo on ɲaawataa hay gooto, kono o wattii kala ɲaawoore e juude Bid'fo on,

²³ fii yo fow teddin Bid'fo on wano ƒe teddiniri Baabaajo on non. On mo teddinaali Bid'fo on haray teddinaali Baabaajo on, on Nuludo mo.

²⁴ «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, kala on hediiɗo kongol an ngol, gomɗini Nuludo lan on, haray on no e *ngurndan poomayankejan. Awa kadi o aretaake e ɲaaweede, ko fii haray o iwii e maybe, o arii e ngurndan.

²⁵ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, saa'i araynooɗo on ko fewndo d'oo, nde maybe ƒen nani hawa *Bid'fo Alla on, ƒen nanuƒe wuura.

²⁶ Ko wano non, nde tawnoo ko Baabaajo on woni ƒundu ngurndan, ko wano non kadi o yediri Bid'fo on wonugol ƒundu ngurndan,

²⁷ o yedi mo kadi bawgal wadugol ɲaawoore nden, ƒay ko kanko woni *Bii-Aaden on.

²⁸ Wota d'un ɲaldin on, ko fii saa'i no arude mo tawata wonƒe ka genaale ƒen fow nanay hawa makko kan, ƒe immitoo.

²⁹ Wadunoobe ko moyyi ben immitoo ummutal ngurndan, wadunoobe ko boni ben immitoo ummutal jaawoore.

³⁰ Min non, mi waawataa wadude hay huunde immorde e an min tigi, ko ko mi naniri Alla kon mi jaawirta. Naawoore an nden-le ko feewunde, ko fii hinaa faale an on mi woni wadude, kono ko faale Nuludo lan on.»

Fii Seeditooje Bidfo on

³¹ «Si ko min woni seeditanaade hoore an, haray seeditoore an nden wonaa goonga.

³² Ko godfo goo seeditanii lan. Midfo andi non kon ko o seeditii fii an ko goonga.

³³ Onon on neli wobbe e Yaayaa, o seeditanii goonga on.

³⁴ Min non mi hatonjinaa yo nedfo seeditano lan. Ko mi wowliri fii seeditoore Yaayaa nden, ko fii yo on dande.

³⁵ Yaayaa hari ko lampu hubbufo ndaygufo, faaladon weltorde ndaygu makko ngun e nder saa'ihun.

³⁶ «Min midfo mari seedee burfo mo Yaayaa on mawnude, ko fii kuude de Baabaajo on jonni lan fii laatingol den, ko den kuude tigi woni seeditanaade lan wonde ko Baabaajo on nuli lan.

³⁷ On non Baabaajo Nuludo lan, kanko tigi o seeditike fii an. Haa hande on nanaali hito makko, maa yi'on mbaadi makko,

³⁸ awa kadi daaluyee makko on tabitaa e mon, ko fii on gomdinaali mo o nuli on.

³⁹ Hidon taskoo bindi din, bay hidon sikka ko kanji hebirton ngurndan poomayankejan, e hin-le ko din seeditii fii an.

⁴⁰ E hara-le on faalaaka arude e an fii hebugol ngurndan dan.

⁴¹ «Min-le, mi alaa dabude no yimbe ben mantirammi.

⁴² Kono midfo andi on, on joganaaki Alla giggol.

⁴³ Min ko e innde Ben an mi ari, kono on wernaali lan. Kono si godfo arii e innde mun, on wernay mo.

⁴⁴ Ko honno gomdirnton onon, si tawii ko mantindirgol yidufon, hara hinaa dabbugol mantoore iwrunde ka Allaahu Bajjo on nden?

⁴⁵ «Wota on sikku min mi felay on yeeso Ben an. Ko Muusaa woni feloowo on on, on mo hoolordon.

⁴⁶ Ko fii si on gomdinno Muusaa, on gomdinayno lan min kadi, bay himo windi fii an.

⁴⁷ Kono si on gomdinaa bindi makko din, haray ko honno gomdirnton kongudi an din?»

6

Fii no Iisaa Namminiri Yimbe Guluuje Njowo

(*Mat. 14.13-21; Mrk. 6.30-44; Luk. 9.10-17*)

¹ Bawto dun Iisaa yahi, wontiri gada *Weendu Jaliilu ndun. (Ndun weendu no wi'ee kadi Tiberiyaada.)

² Tawi jamaa duudufo no jokki mo sabu maandeeji hawniidi di be yi'aynoo himo wada din e hoore nawnuube ben.

³ Kanko Iisaa o yawi fon e hoore fello, o joododi fon e taalibaabe makko ben.

⁴ Tawi juldeere Yahuudiyankeebe ben, dun ko *Juldeere Yawtaneede nden, badike.

⁵ Onsay Iisaa banti gite den, yi'i on jamaa duufufo no ara e makko. O wi'i Filiipu: «Ko honto soodeten doo jaametee fii ko bee yimbe jaama?»

⁶ (Ko o wirunoo d'un ko fii ndarndagol mo, ko fii hari himo andunoo ko hondun o wadata.)

⁷ Filiipu jaabii mo, wi'i: «Hay *dinaruujii teemedde didi yonataa ko soodee biredi haa d'un yona fii yo mo kala hebu seeda!»

⁸ Godfo e taalibaabe makko ben no wi'ee Andaraawu, d'un ko oo mijjiraawo Sim'uunu Petruusu, wi'i mo:

⁹ «Suka no doo mardo birediije jowi e liyyi didi. Kono ko hondun d'un nafata oo jamaa doo fow?»

¹⁰ Onsay Iisaa wi'i: «Jodfinee yimbe ben.» Tawi hufo buy no e nden nokkuure. Ben joodii, tawi ko wa be worbe guluuje njowo.

¹¹ Bawto d'un Iisaa yetti biredi on, o jarni Alla, o senditani wonbe don ben. O wadiri liyyi din kadi wano non haa mo bee hebi yeru faale mun on.

¹² Bay wonii be haarii, o wi'i taalibaabe makko ben: «Moobitee kunte luttude den fii wota hay huunde bonu.»

¹³ Ben hoccii de, be hebbini debeeje sappoo e didi ko jaamaa luttinaa ko iwi e den birediije jowi.

¹⁴ Bay ben yimbe yi'ii nden maande hawniinde nde Iisaa wadi, be wi'i: «Ko oo tigi woni Annabaajo haanudo arude ka aduna on!»

¹⁵ Bay Iisaa andii wonde be faandanike yettugol mo lammina, o sortii e hakkunde mabbe, o woni feere ka fello ton.

Fii no Iisaa Seppiri ka hoore Ndiyan

(Mat. 14.22-33; Mrk. 6.45-52)

¹⁶ Bay wonii nibbii, taalibaabe makko ben tippori ka weendu.

¹⁷ Be bakii e laakun fii yahugol e ngoya sengo weendu ndun, d'un ko Kafernahuum, tawi niwre nden wadii, be yiitidaali e Iisaa taho.

¹⁸ Onsay hendu dolnundu wifi, ndiyan weendu ndun yeyii.

¹⁹ Bay wonii be awyinii laakun kun wa kilomeeterji jowi maa jeegoo, be haccii Iisaa no seppa ara ka hoore ndiyan, himo badaade laakun kun, onsay be huli.

²⁰ Kono Iisaa wi'i be: «Ko min nii! Wota on hulu!»

²¹ Tawi hiibe faalaa mo yettude tumba ka nder laakun, tun laakun kun hewti leydi ka be yahaynoo don.

²² Bimbi nden pande, jamaa wonnoofo e ngoya sengo weendu ndun ndaari tawi ko laakun gootun wonnoo don, awa kadi Iisaa bakodaano e taalibaabe mun ben e kun laakun, kono ko taalibaabe ben tun yahi.

²³ Onsay laakoy goo iwroyi Tiberiyaada, be ari e binde ndee nokkuure nde ben jaamunoo biredi e mun bawto Koohooyo on jarnude.

²⁴ Bay ben yimbe ndaarii tawii Iisaa woo, taalibaabe mun ben woo alaa don, be bakii kambe tigi e koy laakoy, be yahi Kafernahuum fii dabbitooygol Iisaa.

Fii no Iisaa Woniri Biredi Wurnoowo

²⁵ Ben yimbe tawtiroyi Iisaa ka gada weendu, be wi'i mo: «Karamoko'en, nde hewtufo don?»

²⁶ Iisaa jaabii be, wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, hinaa fii on yi'ii maandeeji hawnidii wondon mi dabbitirde, kono ko fii on jaamii haa on haarii.

27 Wota on yangano jaameteē lannoowo on, kono yanganee jaameteē luttoowo fii *ngurndan poomayankejan dan on, dun ko on mo *Bii-Aaden on yedata on, ko fii ko e makko Alla Baabaajo on noti maande mun nden.»

28 Ben kadi wi'i mo: «Ko hondun men wadata fii yo men huuwu kuude de Alla faalaa den?»

29 Iisaa jaabii be, wi'i: «Ko woni kuugal ngal Alla faalaa ngal, ko yo on gomdin on mo o nuli.»

30 Be wi'i mo kadi: «Ko maande hawniinde honde wadataa jooni, men yi'a, men gomdine? Ko kuugal hongal wadataa?»

31 Baabiraabe men ben jaamuno <*manna> ka wulaa, wano windori non: <O okkori be bireedi immorde ka kammu.> »^e

32 Onsay Iisaa jaabii be, wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, hinaa Muusaa okkori on bireedi immorde ka kammu, kono ko Ben an okkori on bireedi tigi-tigiijo iwruude ka kammu.

33 Ko fii bireedi Alla on ko on Iwroowo ka kammu, yeda yimbe ben ngurndan.»

34 Onsay be wi'i mo: «Koohoojo, awa okkor men saa'i kala on bireedi.»

35 Iisaa wi'i be kadi: «Ko min woni Bireedi Wurnoowo on: kala ardo e an weeletaake hande kadi, e kala on gomdindo lan dondetaake hande kadi.

36 Kono mi andinii on, on yi'ii lan, kono on gomdinaali.

37 Kono be Baabaajo on yedi lan ben fow aray e an, kala non on ardo e an mi radotaako mo.

38 Ko fii hinaa wadugol faale an on tippinimmi iwruude ka kammu, kono ko wadugol faale Nuludo lan on.

39 Ko fii e hino faale on Nuludo lan: ko wota hay gooto e be o yedimmi ben hayru, kono ko yo mi immintin be ka palaande sakkitorde.

40 Ko woni faale Ben an on kon, ko kala yi'udo Biddo on, gomdini mo, yo hebu ngurndan poomayankejan, awa kadi mi immintina mo ka palaande sakkitorde.»

41 Onsay Yahuudiyankeebe ben fuddii nunude fii makko, bay hari o wi'ii ko kanko woni Bireedi Iwruudo ka kammu on.

42 Tawi hibe wi'a: «E hara hinaa oo woni Iisaa, biddo Yuusufu on, on mo anduden yumma mun e ben mun? Ko honno non on wi'irta ko ka kammu o iwri?»

43 Onsay Iisaa jaabii be, wi'i: «Wota on nunu hakkunde mon.

44 Hay gooto waawataa arude e an si hinaa hara ko Baabaajo Nuludo lan on poodi mo, mi immintinoya mo ka palaande sakkitorde.

45 No windii ka defte annabaabe ben wonde: <Alla jannay be fow.>^f Kala on nanando Baabaajo on, jabi gandal iwrungal ka makko ngal, aray e an.

46 Hay gooto yi'aali Baabaajo on, si hinaa on Iwruudo ka Alla, on kapun yi'ii Baabaajo on.

47 Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, kala gomdindo haray hebii ngurndan poomayankejan dan.

48 Ko min woni Bireedi Wurnoowo on.

49 Baabiraabe mon ben jaamuno <manna> ka wulaa, kono be maayuno.

50 E hino doo Bireedi tippiido iwruude ka kammu on, fii kala jaamuudo mo wota maayu.

51 Ko min woni Bireedi Wurdo tippiido iwrufo ka kammu on, kala naamufo oo bireedi, ontigi wuuray haa poomaa. Ko bandu an ndun woni on bireedi mo mi okkitirta, fii no aduna on wuurira.»

52 Onsay Yahuudiyankeefe ben sonki hakkunde mabbe, be wi'i: «Ko honno oo waawirta okkude en teewu mun ngun, yo en naamu?»

53 Onsay Iisaa wi'i be: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, si on naamaaali teewu Bii-Aaden on, yaron yiiyan makko dan, haray on hebataa ngurndan.

54 Ko fii kala naamufo teewu an ngun, yari yiiyan an dan, haray hebii ngurndan poomayankejan, awa kadi mi immintinay mo ka jalaande sakkitorde.

55 Ko fii teewu an ngun ko neema tigi, awa kadi yiiyan an dan ko njaram tigi.

56 Ko fii kala naamufo teewu an ngun, yari yiiyan an dan, haray o humondirii e an, min kadi mi humondirii e makko.

57 Bay Baabaajo Wurdo on nulii lan, awa kadi mido wuuriri Baabaajo on, ko non kadi kala on naamufo lan wuurirta sabu an.

58 Ko oo doo woni Bireedi tippiido iwri ka kammu on. O wa'aa wa mo baabiraabe mon ben naami on, be maayi. Kala on naamufo oo bireedi doo wuuray haa poomaa.»

59 Ko dun Iisaa wi'unoo wa fewndo ko o jannaynoo ka juulirde Kafernahuum.

60 Bay be nanii dun, buy e hakkunde taalibaabe makko ben wi'i: «Ngol kongol no satti. Ko hombo waawi jabude ngol?»

61 Bay Iisaa andanii hoore mun wonde taalibaabe makko ben no njunude fii dun, o wi'i be: «E hara dun feggin on?»

62 E si on yi'ii non Bii-Aaden on no yenta ka wonnoo ton?

63 Awa, ko Ruuhu Alla on wurnata, bandu ndun nafataa huunde. Dii kongudi, di mi yewtata on, ko iwrufo e Ruuhu Allaahu yefoowo ngurndan on.

64 Kono wobbe no e hakkunde mon be gomdinaa.» (Ko Iisaa wi'irnoo dun, ko fii hari himo andi gila ka fuffoode ko hombo woni mo gomdinaa, e ko hombo janfoyto mo.)

65 O beyditi kadi, o wi'i: «Ko dun wadi si mi wi'ii on: Hay gooto waawataa arude e an si hinaa taw hara ko Baabaajo on yedi ontigi.»

66 Gila nden jande buy e taalibaabe makko ben yiltii, be acciti yaadugol e makko.

67 Onsay Iisaa wi'i sappoo e didoobe ben: «E onon-le, on faalaaka yahude?»

68 Onsay Sim'uunu Petruusu jaabii mo, wi'i: «Koohoojo, men jokka hombo? Ko onon jogii kongudi ngurndan poomayankejan dan.

69 Awa men gomdini, men andii kadi wonde ko onon woni *Seniido mo Alla!»

70 Onsay Iisaa jaabii be, wi'i: «E wonaa ko min subii on, onon sappoo e didoobe ben? Kono goddo e mon ko mo Ibuliisa.»

71 Tawi ko Yudaasi mo Sim'uunu Iskariiyu o woni wowlude fii mun, ko fii ko on janfoyto mo, on ko goddo e sappoo e didoobe ben.

¹ Bawto d'un Iisaa woni e jindugol e nder diiwal Jaliilu ngal, tawi o yid'aa jindude few e nder diiwal Yahuuda ngal, ko fii hari hooree'be Yahuudiyankee'be ben no d'abbude no warira mo.

² Hawrondiri juldeere Yahuudiyankee'be, wi'eteende nden *Juldeere Togooji, badike.

³ Onsay neene-gootoo'be makko ben wi'i mo: «Iwu doo, yahaa ka diiwal Yahuuda, fii yo taalibaa'be maa ben yi'u kuude de wonda' wadude den.

⁴ Ko fii hay gooto wadataa huunde e nder gundoo si tawii himo d'abbude andeede e kene. Si a waday d'ii piiji, hollito e aduna on.»

⁵ Tawi ben neene-gootoo'be makko tigi gom'dinaa mo kanko Iisaa.

⁶ Onsay Iisaa jaabii be, wi'i: «Saa'i on hewtanaali lan taho, kono onon saa'i kala no moyyani on.

⁷ Ko fii aduna on waawataa on a'pude, min non, himo joganii lan ngayngu, bay mido seeditaade e hoore makko wonde kuude makko den ko bonde.

⁸ Onon yahee ka juldeere. Min mi alaa yahude taho e nden juldeere, ko fii saa'i an on hewtaali taho.»

⁹ Bay wonii o wi'ii be d'un, o wonti Jaliilu d'on.

Fii Yewtere nde Iisaa Yewti nden ka Juldeere

¹⁰ Bay wonii neene-gootoo'be makko ben yahii ka juldeere, kanko kadi o yahi, kono e nder gundoo e baawo hollitagol.

¹¹ Tawi hooree'be Yahuudiyankee'be ben no d'abb'a mo, wi'a: «Ko honto o woni?»

¹² Tawi nunu-nunu fii makko on no duudi e hakkunde yimbe ben. Wobbe e mabbe no wi'a: «Ko o neddo moyyo», beya ben kadi no wi'a: «Oo'o, o majjinay woni jamaa on.»

¹³ Kono tawi hay gooto alaa wowlude fii makko e kene sabu kulol hooree'be Yahuudiyankee'be ben.

¹⁴ Wa fewndo ko juldeere nden feccii e hakkunde, Iisaa yahi ka *juulirde mawnde woni e jannugol.

¹⁵ Onsay Yahuudiyankee'be ben njal'di, be wi'i: «Ko honno oo andiri bindi d'in, o jangaali!»

¹⁶ Onsay Iisaa jaabii be, wi'i: «Gandal an ngal hinaa e an iwi, kono ko e Nulud'o lan on.

¹⁷ Kala faalaado wadude faale Alla on anday si ko e makko ndee jannde iwri, e si tawii d'ii kongudi an ko e immorde e an min.

¹⁸ On mo no wowlude kongudi iwru'di e mun, haray ko hoore mun woni d'abb'ande darja, kono on mo no d'abb'ude darja nulud'o d'un on, haray on ko goongaajo, haray angal peewal alaa e makko.

¹⁹ E hara Muusaa jonnaano on Sariya on? Kono hay gooto e mon jokkaali on Sariya. E ko fii hondun non ebbanton warugol lan?»

²⁰ Yimbe ben jaabii mo, wi'i: «An, jinnaaru no e maa! Ko hombo woni d'abb'ude no warire?»

²¹ Onsay Iisaa jaabii be, wi'i: «Mi wad'ii kuugal gootal, on fow on njald'ii.

²² Muusaa yamirii on *sunningol, hay si tawii non d'un wonaa e makko iwri, kono ko e maama'be mon ben. Kono onon hidon wad'ude d'un e *jalaande fowteteende nden.

²³ Si god'do sunninaama e asewe, fii tun wota Sariya Muusaa on bonne, haray ko fii hondun seytinanton mi fii mido sellini god'do o fow makko e asewe, d'un ko jalaande fowteteende e mun nden?

24 Awa accee jaawirgol ko sikkufon kon tun, kono jaawee jaawoore feewunde.»

Fii Landal si ko Iisaa Woni Almasiihu on

25 Tun, wobbe e hofube Yerusalaam ben woni e wi'ugol: «E hara hinaa oo wonaa dabbeede fii waregol?

26 E hino ka o woni wowlude e kene, o alaaka wi'eede hay huunde. E taw si hara yeesoobe ben fottii wonde ko oo woni *Almasiihu on?

27 E hin-le hid'en andi oo doo ko mo o honto, kono nde Almasiihu on ari, hay gooto andataa ko mo o honto.»

28 Onsay Iisaa ewnii fewndo ko o jannata ka juulirde mawnde, o wi'i: «Hid'on andi lan, hid'on andi kadi ko mo mi honto. E hara-le wonaa hoore an mi arani, kono Immindo lan on ko o goonga, onon-le on andaa mo.

29 Min non mido andi mo, bay ko ka makko mi iwri, ko kanko nulimmi.»

30 Onsay be woni e dabbugol no be nangira mo, kono laatii hay gooto fawaali mo jungo, ko fii hari saa'i makko on hewtaali.

31 Buy e hakkunde jamaa on gomdini mo, be wi'i: «E hara, nde Almasiihu on aroyi, taw si o wadoyay maandeeji hawniidi burdi di oo doo wadi din?»

32 Bay *Fariisiyaabe ben nanii ko jamaa on woni sowndaade fii makko kon, onsay hooreebe *yottinoobe sadaka ben e Fariisiyaabe ben immiini suufaabe ko nanga mo.

33 Kono Iisaa wi'i: «Mido wondi e mon taho seeda si mi yiltitoo ka Nuludo lan on.

34 Onsay on dabbitay lan, on yi'ataa lan, e ka mi wonoyta don, on waawoytaa yahoyde don.»

35 Onsay hooreebe Yahuudiyankeebe ben wi'indiri: «E hara ko honto o yahoyta fii wota en tawoy mo? E hara o yahay e jamaa men saakitiido e hakkunde *Gereekiyankeebe ben, o janna ben Gereekiyankeebe?

36 Ko hondun woni ngol kongol ngol o wi'i wonde: «On dabbay lan, on yi'ataa lan, e ka mi yahata don on waawataa hewtoyde don?» »

37 Nalaande sakkitorde juldeere nden, dun ko jalaande burnde mawnude nden, Iisaa immii, o ewnii, o wi'i: «On mo no dondaa yo aru e an, o yara!

38 Ko fii kala on gomdindo lan, candi ndiyan wurnaydan bulay e ontigi, wano bindi din wi'iri non.»

39 Tawi ko Iisaa woni wowlude fii mun ko Ruuhu Allaahu mo gomdinde mo ben yedoytee on, ko fii hari Ruuhu Allaahu on yedaaka taho, bay hari kanko Iisaa o yentinaaka taho ka mangural.

40 Bay wobbe goo e hakkunde jamaa on nanii din kongudi, be wi'i: «Sikke woo alaa, ko oo woni Annabaajo habbanoodo on!»

41 Tawi beya no wi'a: «Ko oo woni Almasiihu on!» Beya kadi no wi'a: «E hara ko diiwal Jaliilu Almasiihu on feepirta?

42 E hara defte den wi'aali wonde Almasiihu on ko e jurriya Daawuuda on iwata, e hoore dun ko e kodolun no wi'ee Bayti-Lahiimi, dun ko ka Daawuuda wonnoo don, o feepata?»

43 Dun wadi haa jamaa on yeddondiri sabu makko.

44 Wobbe e hakkunde mabbe faalaa mo nangude, kono hay gooto fawaali mo juude.

Fii ko Suufaabe ben Jaabitii Nulnoobe be ben kon

⁴⁵ Onsay suufaaɓe ɓen yiltitii ka hooreɓe yottinoobe sadaka ɓen e ka Fariisiyaaɓe ɓen, ɓen wi'i suufaaɓe ɓen: «Fii hondun on addaali mo?»

⁴⁶ Suufaaɓe ɓen jaabii ɓe, wi'i: «Hay gooto yewtiraali wano oo nedɗo yewtirta nii!»

⁴⁷ Fariisiyaaɓe ɓen jaabii ɓe kaɗun kadi, wi'i: «E hara onon kadi, ɗun faljinii on?»

⁴⁸ Kaa hara no woodi godɗo e yeesoobe ɓen maa godɗo e Fariisiyaaɓe ɓen gomɗindo mo?

⁴⁹ Kono oo jamaa mo andaa Sariya ko huɗaafɗo!»

⁵⁰ Onsay Nikodiyuusu jeydaafɗo e maɓɓe kambe Fariisiyaaɓe ɓen, ɗun ko yiidoynoodo e Iisaa e saa'i goo, wi'i ɓe:

⁵¹ «E hara Sariya men on no waawi jaawude sifa oo nedɗo ado jentaade mo, anden ko hondun o wadi?»

⁵² Kambe kadi ɓe jaabii mo, ɓe wi'i: «E hara an kadi, ko mo a Jaliilu? Tasko moyya, a taway annabaajo feepirtaa Jaliilu.»

⁵³ Onsay mo kala e maɓɓe yiltitii ka suudu mun.

8

Fii Debbo Nangidaafɗo e Jinaa on

¹ Iisaa kaɗun yaari ka Fello *Zaytuuni.

² Kono no weetirnoo, o arti kadi ka *juulirde mawnde. Jamaa on fow kadi ari e makko, o joodii, o woni e jannugol ɓe.

³ Onsay jannooɓe fii Sariya on ɓen e *Fariisiyaaɓe ɓen addi debbo mo ɓe nangi no wada jinaa, ɓe jodɗini mo hakkunde.

⁴ Be wi'i Iisaa: «Karamoko, oo debbo nanga no wada jinaa.

⁵ Ko fii ka Sariya, Muusaa no yamiri fidugol sifa oo kaaye. An non, ko hondun wi'udaa?»

⁶ Tawi ko ɓe wonnoo wi'irde ɗun, ko fii ndarndagol mo fii no ɓe heɓira feere no ɓe toopira mo.

Kono Iisaa ugginii, o nangi windirgol hondu makko ndun ka leydi.

⁷ Nde tawnoo hiɓe catii e landagol mo tun, o ɓantii, o wi'i ɓe: «On mo aldaa e junuubu hakkunde mon yo ado fidude mo hayre.»

⁸ O ugginii kadi, o woni e windugol ka leydi.

⁹ Bay wonii ɓen nanii ɗun, ɓe sortori gooto gooto, gila e ɓurɓe mawnude ɓen, luttii ɗon Iisaa tun e debbo wonnoodo on ka hakkunde.

¹⁰ Bawto ɗun Iisaa ɓantii, wi'i mo: «Debbo, honto toopuɓe ma ɓen woni? E hay gooto fawaali ma jaawoore?»

¹¹ Debbo on jaabii, wi'i: «Koohoojo, hay gooto.»

Iisaa kadi wi'i mo: «Min kadi men, mi faawaali ma jaawoore. Yahu, wota a waditu junuubu hande kadi.»

Fii no Iisaa Woniri Ndaygu Aduna on

¹² Bawto ɗun Iisaa yewti yimɓe ɓen, o wi'i: «Ko min woni Ndaygu aduna on. Kala on jokkuɗo lan yahataa han kadi ka nder niɓe, e hoore ɗun, ontigi heɓay ndaygu ngurndan ɗan.»

¹³ Sabu ɗun Fariisiyaaɓe ɓen wi'i mo: «Hiɗa seeditanaade hoore maa, awa seeditoore maa nden wonaa goonga.»

¹⁴ Iisaa kadi jaabii ɓe, wi'i: «Hay si mi seeditani hoore an, haray nden seeditoore an ko goonga, ko fii miɗo andi ko honto mi iwi e ko honto mi yahata. Kono onon on andaa ko honto mi iwi e ko honto mi yahata.»

15 Onon, ko no yimbe ben jaawirta non jaawirton, min non, mi jaawataa hay gooto.

16 Min si mi jaaway, haray jaawoore an nden ko nde goonga, ko fii haray wonaa min tun, mido wondi e Baabaajo on, d'un ko on Nuludo lan.

17 No windii ka Sariya mon wonde seeditoore dido ko goonga.

18 Min mido seeditanaade hoore an, awa kadi Baabaajo, Nuludo lan on, no seeditaade fii an.»

19 Onsay ben wi'i mo: «Ko honto non ben maa woni?»

Iisaa jaabii be, wi'i: «On andaa lan, min woo, Ben an woo. Si hidon andunoo lan, harayno hidon andi Ben an.»

20 Ko ka nder nokkuure ka arkawal sadaka ngal woni don, Iisaa wowlidii kongudii, fewndo ko o jannata ka juulirde mawnde. Laatii hay gooto nangaali mo, ko fii hari saa'i makko on hewtaali taho.

21 Iisaa wi'i be fahin: «Mi yahay, kono on d'afbitay lan, maayon e nder junuubu. Onon on waawataa hewtoyde ka min mi yahata ton.»

22 Onsay hooreebe Yahuudiyankeebe ben wi'indiri: «E hara o wartoto, bay o wi'ii: «On waawataa hewtoyde ka mi yahata ton?»»

23 O wi'i be kadi: «Onon ko on be ley gaa, min ko mo mi ka dow. Ko fii onon, ko on be oo aduna, min non wonaa mo mi oo aduna.

24 Ko d'un wadi si mi wi'ay on, on maayay e nder junuubi mon. Ko fii, si on gomdinaali wonde ko min woni Wondo on, on maayay e nder junuubu mon.»^g

25 Onsay ben landii mo: «Ko hombo wonu-maa an?»

Iisaa kadi jaabii be, wi'i: «Ko ko mi wi'i on kon gila ka fudfoode.

26 E telen-ma mon, mido mari buy ko mi wowlala e ko mi jaawa. Kono Nuludo lan on ko o goonga, awa kadi ko mi naniri mo kon, mi hollay d'un aduna on.»

27 Laatii be faamaali ko fii Baabaajo on o yewti be.

28 Iisaa wi'i be fahin: «Nde yowudon *Bii-Aaden on, onsay on anday ko min woni Wondo on, awa kadi mi alaa wadufe hay huunde immorde e an min, kono ko wano Baabaajo on jannirimmii non mi woni yewtirde.

29 Nuludo lan on no wondi e an, o accitaali lan min tun, ko fii min mido wadufe soono woo ko welata mo kon.»

30 Bay o wowlirii nii, duudube gomdini mo.

Fii Ndimankaaku e fii Jurriya Ibraahiima on

31 Onsay Iisaa wi'i Yahuudiyankeebe gomdinde mo ben: «Si on duumike e wuurirgol kongol an ngol, haray ka haqiiqa, ko on taalibaabe an.

32 Onsay on anday goonga on, goonga on watta on rindinaabe.»

33 Onsay ben jaabii mo, be wi'i: «Menen ko men jurriya Ibraahiima, haa hande men wonaali maccube hay gooto. Ko honno non wi'irtaa men wonay rindinaabe?»

34 Iisaa jaabii, wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, kala wadoowo junuubu haray ko o maccudo junuubu.

35 Maccudo wontataa beyngure jeydo d'un haa poomaa, kono bidfo on ko don jeyaa haa poomaa.

36 Ko d'un wadi si Bidfo on non rindinii on, haray on wonii rimbe tigi.

37 Mido andi wonde ko on jurriya Ibraahiima, kono hidon d'afsbude no wariron mi, ko fii kongol an ngol hebaali werde e mon.

^g 8:24 8.24 «Ko min woni Wondo on», no yaadi e taariika kan ka pitahun hubbukun ka Eggudu ndun ka Tawreeta 3.14, ka Alla daali don: «Ko min woni Wondo on.»

38 Min non mido wowlude ko mi yi'i ka Ben an kon. Kono onon hidon wadufe ko nanirdon baaba mon kon.»

39 Onsay ben jaabii mo, be wi'i: «Ko Ibraahiima woni ben amen.»

Iisaa kadi wi'i be: «Si tawii ko on iwdi Ibraahiima, haray wadfee kuude Ibraahiima den.

40 Kono jooni onon, hidon dabbude no wariron mi, min oo nedfo wowlando on goonga mo mi naniri Alla, kono Ibraahiima kan wadfaali ko nandi e dun.

41 Ko kuude baaba mon den wondon wadufe!»

Ben kadi wi'i mo: «Menen hinaa men bibbe hebiraafe nii, ko gooto men mari baaba, on-le ko Alla!»

42 Onsay Iisaa wi'i be: «Si tawii ko Alla wonnoo Ben mon, on yidayno lan, ko fii ko ka Alla mi iwri, mi ari. Mi aranaa hoore an, kono ko kanko nulimmi.

43 E ko fii hondun on alaa faamude ko mi woni on wowlande kon? Ko bay on waawataa hefaade kongudi an din.

44 Ko fii, ko Ibuliisa woni baaba mon, e hin-le hidon faalaa wadufe faaleeji baaba mon din. On-le o woniino waroowo gila ka fuddoode, o jabaali daraade e goonga, bay goonga on alaa e makko. Nde o wowli fenaande nden woo, haray dun ko e jikku makko on iwri, ko fii ko o fenoowo, awa kadi ko o baaba penaale.

45 Min non, bay mido wowlude goonga, on hoolotaako lan.

46 Ko hombo e mon waawi hollude wonde mi wadfi junuubu? Si mi wowlii goonga, ko hondun hadata hoolodon mi?

47 Ko fii, mo Alla on hefoto daaluyeeji Alla din. Kono onon, on hefotaako, bay hinaa on be Alla.»

48 Onsay Yahuudiyankeefe ben jaabii mo, wi'i: «Kere men alaa goonga si men wi'i ko a Samariyankeejo, awa kadi jinna no e maa?»

49 Kono Iisaa jaabii be, wi'i: «Min, jinna alaa e an, kono mi teddinay woni Ben an, kono onon hidon hayfinde lan.

50 Min mi alaa dabbande hoore an darja. No woodi Wondo lan dabbande, jaawa kadi.

51 Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, mo doftike kongol an ngol, o maayataa few.»

52 Yahuudiyankeefe ben wi'i mo: «Jooni non men andii jinna no e maa. Ko fii Ibraahiima maayiino, annabaabe ben kadi wano non, an non hidfa wi'ude: mo doftike kongol an ngol, o maayataa few.

53 E hara a buru Ibraahiima baaba amen mawnude? On-le maayii, annabaabe ben kadi maayii. Ko hombo wadufaa hoore maa?»

54 Iisaa jaabii be kadi, wi'i: «Si mi mawninii hoore an, haray darja an on ko fus. Ko Ben an darjintammi, on mo wi'udon ko Alla mon.

55 E hara-le on andaa mo, min non mido andi mo. Si mi wi'iino mi andaa mo, harayno mi wonii fenoowo, mi wa'ii wa mon. Kono-le mido andi mo, mido doftii kongol makko ngol.

56 Ben mon Ibraahiima weltorno yi'ugol jalaande arugol an, bay o yi'ii nde, o weltii.»

57 Hooreefe Yahuudiyankeefe ben kadi wi'i mo: «Hay a hebaali duubi cappande jowi, a yi'ii Ibraahiima?»

⁵⁸ Iisaa jaabii be, wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, ado Ibraahiima woodeede, hari min mido woodaa.»^h

⁵⁹ Ko sabu dīn kongudī be hocciri kaaye fii fidugol mo, kono Iisaa suudii, yalti ka juulirde mawnde.

9

Fii Hebidaafo e Mbundan on

¹ E nder ko Iisaa feyyata kon, o yi'i neddo hebidaafo e mbundan.

² Taalibaabe makko ben landii mo, wi'i: «Karamoko'en, e hara oo e mawbe mun ben, ko hombo e mabbe wadi junuubu haa si o hebidaa e mbundan?»

³ Iisaa jaabii be, wi'i: «Hinaa kanko, hinaa mawbe makko ben wadi junuubu, kono ko fii no kuude Alla den feepira e makko.

⁴ Ko jalorma haanuden gollirde golle Nuludo lan on. Ko fii jemma no ara mo tawata hay gooto waawataa gollude e mun.

⁵ Fannii mido ka aduna, ko min woni Ndaygu aduna on.»

⁶ Bay o gaynii wi'ude dun, onsay o tutti ka leydi, o wadiri tuutaade den loopun, o yetti kun loopun, o wuji ka gite bundo on.

⁷ O wi'i mo: «Yahu sulmoyodaa ka beelun Siluwaama.» (Siluwaama no firi «nulaado».) O yahi, o sulmoyii don, tawi ko o artata ko o wuntudo.

⁸ Onsay kawtalbe makko ben e woowunooŋe yi'ude himo toroo ben nangi e wi'ugol: «E hara hinaa oo joodinoo no toroo?»

⁹ Wobbe e mabbe wi'i: «Ko kanko.»

Beya kadi wi'i: «Wonaa, be nandu tun.»

Onsay kanko tigi o wi'i: «Ko min tigi.»

¹⁰ Be wi'i mo: «Ko honno wuntirɗaa?»

¹¹ O jaabii be, o wi'i: «Ko goddo no wi'ee Iisaa wadi loopun, wuji ka gite an, wi'immi: «Yahu sulmoyodaa Siluwaama.» Min kadi mi yahi, mi sulmoyii. Awa e hino mi wuntii.»

¹² Be wi'i mo: «Ko honto on neddo woni?»

O jaabii be: «Mi andaa.»

¹³ Onsay be nabi on wumunoodo ka *Fariisiyaabe ben.

¹⁴ (Tawi ko e *palaande fowteteende e mun, dun ko asewe, woni ko Iisaa wadi loope den ka gite makko, o wuntini mo.)

¹⁵ Ko dun wadi si Fariisiyaabe ben kadi landii mo, be wi'i ko honno o hettiri gite makko den. O jaabii be: «Ko loope o wadi ka gite an, mi sulmii tun, mi yi'!»

¹⁶ Ko e hoore dun Fariisiyaabe goo wi'i: «Oo neddo hinaa iwruɗo ka Alla, ko fii o alaa teddinde palaande fowteteende nden.»

Tawi wobbe no wi'a: «Ko honno neddo wadoowo junuubu waawirta wafude sifa dīi maandeeji hawniidī?» Onsay yeddondiral wadi hakkunde mabbe.

¹⁷ Be wi'i fahin wumunoodo on: «An ko hondun wi'udaa fii on wuntindo ma?»

O jaabii: «Ko o annabaajo.»

¹⁸ Tawi hooreeŋe Yahuudiyankeefe ben hoolanooki wonde ko wumunoodo wunti, ado be noddude mawbe makko ben, be landoo.

¹⁹ Be wi'a: «Oo mo wi'oton hebida e mbundan, ko bidɗo mon? Ko honno oo woni yiirude jooni?»

^h 8:58 8.58 «Mido woodaa» no yaadi e «Ko min woni Wondo on», ndaaree Eggudu ndun ka Tawreeta 3.14.

20 Mawbe makko ben jaabii, wi'i: «Menen, meden andi oo ko bidfo amen, awa kadi o hebida e mbundan.»

21 Kono men andaa ko honno o yiiri jooni. Men andaa kadi ko hombo wuntini mo. Landee mo kanko, o hebii duubi fii yewtangol hoore makko.»

22 Tawi ko mawbe makko ben wi'iri dun ko fii hari hiibe huli hooreebe Yahuudiyankeebe ben, ko fii hari ben nanondirii wonde mo qirritike Iisaa ko *Almasiihu, ontigi yaltinte ka juulirde.

23 Ko dun wadi si mawbe makko ben wi'i: «O hebii duubi, landee mo.»

24 Onsay Fariisiyaabe ben nodditi fahin on nedfo wumunoodo, be wi'i mo: «Woondirii Alla! Ko fii menen meden andi oo nedfo ko junuubankeejo.»

25 Kanko kadi o jaabii be, o wi'i: «Si tawii on ko junuubankeejo, min mi andaa. Midfo andi tun huunde wootere: hari ko mi bundo, jooni mi wuntii.»

26 Ben wi'i mo fahin: «Ko hondun on wadfan-maa? Ko honno o wuntinir-maa?»

27 Kanko kadi o jaabii be, o wi'i: «Hari mi wowlanii on, kono on hedfaaki. Ko honno faaliradon nanirde kadi? E hara onon kadi on faalaa wonude taalibaabe makko?»

28 Onsay be yenni mo, be wi'i: «Ko an woni taalibaajo makko on, menen ko men taalibaabe Muusaa.»

29 Ko men andi, Alla yewtiino Muusaa, kono oo dfo, men andaa ko mo o honto.»

30 Onsay on nedfo jaabii be, wi'i: «E hino ko ndalfini kon, ko ko tawi kon o wuntinii lan, e hin-le on andaa ko mo o honto.»

31 Kono hiden andi Alla jaabinantaa junuubankeejo, kono si godfo ko dewo Alla, o wadii faale makko on, haray o jaabinanay mo.

32 Awa kadi haa hande en nanaali no wi'ee godfo wuntinii hebidaado e mbundan.

33 Si tawiino oo nedfo wonaa mo Alla, o waawataano wadude hay fus.»

34 Onsay ben jaabii mo, wi'i: «An, oo hebidaado a fow maa e junuubu, ko an jannata men?» Onsay be bugii mo ka yaasi.

35 Iisaa humpitii wonde be ferike on wumunoodo ka yaasi. Onsay kanko Iisaa o ari, o tawi mo, o wi'i mo: «Hidfa gomdini *Bii-Aaden on?»

36 On jaabii mo, wi'i: «Ko hombo woni on, yaa an Koohoojo, fii yo mi gomdini mo?»

37 Iisaa wi'i mo: «A yi'ii ontigi. Oo wondo ma wowlande ko kanko.»

38 Kanko kadi o wi'i: «Koohoojo, mi gomdini.» Onsay o sujiani mo.

39 Iisaa wi'i fahin: «Ko fii jaawoore addimmi ka aduna dfo, fii yo be yi'ataa ben yi'u, e yo yi'oo be ben wumu.»

40 Bay wofbe e Fariisiyaabe wondunoo be e makko ben nanii din kongudi, be wi'i mo: «Kere menen kadi, ko men bumbe?»

41 Iisaa jaabii be, wi'i: «Si tawno hara ko on bumbe, on hebataano junuubi, kono bay jooni hidon wi'ude hidon yi'a, ko non luttidirton e junuubi mon.»

10

Fii Ngaynaako Moyyo on

1 «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, on mo yawi nokku goo, naati ka kula baali, hara hinaa ka dambugal o rewri, haray on nedfo ko ngujo, jattoowo.»

² Kono on naatirɔo ka dambugal kula, ko on woni ngaynaako baali ɔin.

³ Aynoowo dambugal kula on udditanay mo, baali ɔin nana hawa makko, o noddira baali ɔi o jeyi ɔin inde majji, o yaltina ɔi.

⁴ Nde o yaltini ɔi makko ɔin fow woo, o wontay yeeso majji, ɔi jokka mo, ko fii hiɔi andi hawa makko kan.

⁵ «Di jokkataa janano few, kono ɔi dogay mo, ɔi woɔɔitoo, ko fii ɔi andaa hawa janambe ben.»

⁶ Bay Iisaa waɔanii be ngal misal, laatii be faamaali ko o wi'i be.

⁷ Iisaa wi'i be kadi: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, ko min woni dambugal baali ɔin.

⁸ Adinoobe lan arude ben fow ko wuybe e jattoobe, kono baali ɔin hefanooki be.

⁹ Ko min woni dambugal ngal. Mo naatirii lan o dandete, o naatay, o yalta, o heba faggorde.

¹⁰ Ngujjo on kan ko aranta ko fii wujjugol, wara, hayrina. Min non ko mi arani ko fii yo baali ɔin hebu ngurndan, hara ko ngurndan heewuɔan.

¹¹ «Ko min woni Ngaynaako Moyyo on, ko fii ngaynaako moyyo on okkitiray ngurndan mun ɔan fii baali mun ɔin.

¹² Kono wonaa faggiroowo fii njoddi on woni ngaynaako on, wonaa on jeyi baali ɔin. No onɔon yi'iri saafaandu no ara, o accay ɔon baali ɔin, o dogo, saafaandu ndun ukkoo e majji, saakita ɔi.

¹³ Ko on neɔɔo waɔirɔa ɔun ko fii ko njoddi wonani mo e ɔen golle, o haajetaake e ɔin baali.

¹⁴ «Ko min woni Ngaynaako Moyyo on. Miɔo andi baali an ɔin, awa kadi baali an ɔin no andimmi,

¹⁵ wano Baabaajo on andirimmi non e wano mi andiri Baabaajo on non, awa kadi mi okkitiray ngurndan an ɔan fii baali an ɔin.

¹⁶ Miɔo mari baali goo kadi ɔi tawaaka e oo kula ɔoo. ɔin kadi bee si mi addu ɔi, ɔi nana hawa an kan, ɔi wona wuro wooto, ɔi wona e ngaynaako gooto.

¹⁷ Baabaajo on no yiɔi lan, ko fii mi okkitiray ngurndan an ɔan, mi hettitoya ɔan kadi.

¹⁸ Hay gooto sortataa ɔan e an, kono ko min tigi okkitirɔa ɔan. Miɔo mari bawgal okkitirgol ɔan e bawgal hettugol ɔan. ɔun ko yamiroore nde mi hebiri Ben an non.»

¹⁹ Sabu ɔin konguɔi, yeddondiral waɔi hakkunde Yahuudiyankeebe ben kadi.

²⁰ Buy e maɔbe tawi no wi'a: «Jinna no e oo. Oo ko feetuɔo. Ko fii hondun heɔantooɔon mo?»

²¹ Tawi beya ben kadi no wi'a: «Dii konguɔi hinaa ɔi mo jinna. E hara jinnawii no waawi wuntinde bumbe?»

Fii no Iisaa Apiraa

²² Tawi juldeere fii anditugol labɔintineede *juulirde mawnde nden no waɔde Yerusalem, ɔun hawronɔiri ko dabbene.

²³ Tawi Iisaa no jinda ka *Tungarru Sulaymaana, ɔun ko ka juulirde mawnde.

²⁴ Onsay Yahuudiyankeebe ben hundi mo, be wi'i mo: «Ko haa honde tuma humpintaa men? Si tawii ko an woni *Almasiihu on, laaban men!»

²⁵ Iisaa kadi jaabii be, wi'i: «Mi yeetike on, kono on hoolaaki. Kuuɔe ɔe mi woni waɔde ɔen e innde Ben an no seeditii fii an.

²⁶ Kono on hoolotaako, bay wonaa on baali an.

²⁷ Kono baali an dɛn kan hefoto lan, min mido andi dɛ, dɛ jokkay lan kadi.

²⁸ Mi yeday dɛ *ngurndan poomayankejan dɛn, hara dɛ mulataa han kadi, awa kadi hay gooto ittataa dɛ e juude an.

²⁹ Ben an, on Yefudɔ lan dɛ, no mawni buri fow, awa hay gooto waawataa ittude dɛ e juude Baabaajo on.

³⁰ Min e Baabaajo on ko men Gooto.»

³¹ Yahuudiyankeefe ben hocci kadi kaaye fii fidugol mo.

³² Iisaa wi'i be kadi: «Mi hollii on kuude moyye buy iwruɔe ka Baabaajo on. E hara ko hongal e dɛn kuude wondɔn mi fidirde kaaye?»

³³ Onsay Yahuudiyankeefe ben jaabii mo, wi'i: «Men fidirtaa ma fii kuugal moyyal, kono ko fii ko hoynudaɔ kon, e tawde kadi an, ko a nedɔo, hida waditii Alla.»

³⁴ Iisaa jaabii be kadi, wi'i: «E hara windaaki ka Sariya mon: <Allaahu on daali: ko on allaaɔe.>?»

³⁵ Bay non Alla noddirii bee be daaluyee makko on tugaa e mun: <allaaɔe>, e hin-le bindi dɛn montotaako,

³⁶ haray ko honno wi'irton on mo Baabaajo on subii, nuli ka aduna no hoynude, fii tun mi wi'ii ko mi *Bidɔo Alla?

³⁷ Si mi wadaali kuude Ben an dɛn, haray wota on hoolo lan.

³⁸ Kono si mi wadɛi dɛ, hay si on hoolotaako lan, hoolee dɛ kanje kuude dɛn, fii no andiron faamon wonde Baabaajo on no e an, min kadi mido e makko.»

³⁹ Be daɔɔi kadi no be nangira mo, kono o laawii be.

⁴⁰ Bay Iisaa iwii dɛn, o yiltitii gaɔa Yurdayniwol ka Yaayaa *lootaynoo maande tuubuubuyee dɛn aranun, o daakii dɛn.

⁴¹ Yimbe buy ari e makko, tawi hibe wi'a: «Yaayaa kapun wadaali maande hawniinde woo, kono ko Yaayaa wi'i e hoore oo nedɔo kon fow ko goonga.»

⁴² Buy gomɔini mo dɛn.

11

Fii no Laazaru Nawniri haa o Maayi

¹ Gorko wi'eteɔo Laazaru nawnuno ka saare *Betanii, ka Mariyatu e mijan mun Mariyama hɔɔunoo dɛn.

² Ko Mariyama on juurunoo angiri ka koyɔe Koohoojo on, o fittiri dɛ sukundu makko ndun. Tawi ko Laazaru oo nawnunooɔo woni bandiraawo makko on.

³ Onsay ben bandiraabe Laazaru dɛɔo immiini godɔo haa e Iisaa ko andinoya mo, wi'a: «Koohoojo, gidɔo maa on no nawni.»

⁴ Bay Iisaa humpitike dɛn, o wi'i: «Wonaa ndee nawnaare dɔo warata mo, kono nde hollay mangural Alla ngal, fii no *Bidɔo Alla on mawniniree sabu mayre.»

⁵ Ko fii hari Iisaa no yidi Mariyatu e Mariyama mijɔniraawo mun on, kapun e Laazaru bandiraawo maɔɔe on.

⁶ Bay wonii o andii on no nawni, o wonti e nden nokkuure ka o wonnoo dɛn balɔe dɛɛi.

⁷ Onsay o wi'i taalibaabe ben: «Yiltitodɛn ka diiwal Yahuuda.»

8 Taalibaabe ben wi'i mo: «Karamoko'en, ko neebaali koo, Yahuudiyankeebe ben no etaade no fidira on kaaye. E on yiltitoto don?»

9 Iisaa kadi jaabii be, wi'i: «E nder pallal ngal hinaa saa'iiji sappoo e difi? Awa si godfo yaarii palorma, o feggotaako, bay haray himo yi'irde ndaygu oo aduna.

10 Kono si godfo yaarii jemma, o feggoto, ko fii haray ndayganaa mo.»

11 Bawto din konguufi o wi'i be: «Laazaru, gidfo men on, daanike, kono mido yahude fii findingol mo.»

12 Taalibaabe ben wi'i mo: «Koohoojo, si tawii o daani, o ndikkay.»

13 Tawi Iisaa ko yewti ko fii mayde Laazaru nden, kono kambe be sikki ko fii doyngol tun o wowli.

14 Onsay Iisaa laabani be, o wi'i be: «Laazaru maayii.

15 Kono mido weltii fii mon tawde hari mi alaa ton fii no gomdiron. Jooni yahen ka o woni ton.»

16 Onsay Tooma, jammaado Siwtaado on, wi'i taalibaabe heddiibe ben: «Mahen enen kadi, maayiden e makko!»

Fii no Iisaa Woniri Ummutal ngal e Ngurndan dan

17 Bay wonii Iisaa hewtii, o tawi Laazaru hebii balde nay ka yenaande.

18 Tawi hakkunde Betanii don e Yerusalaam yonaa kilomeeterji tati leydi.

19 Tawi Yahuudiyankeebe buy no ari ka Mariyatu e Mariyama fii yarlingol be mayde bandiraawo mabbe on.

20 Bay wonii Mariyatu humpitike wonde Iisaa no arude, o yahi fottugol e makko, Mariyama kapun luttii joodaade ka suudu.

21 Mariyatu wi'i Iisaa: «Koohoojo, si tawno hidon doo, bandiraawo an on maayataano.

22 Kono haa jooni mido andi kala ko toridon Alla, Alla waɗanay on.»

23 Onsay Iisaa wi'i mo: «Bandiraawo maa on immitoto.»

24 Mariyatu jaabii mo, wi'i: «Mido andi o immitoyto ka ummutal, don ko ka palaande sakkitorde.»

25 Iisaa kadi wi'i mo: «Ko min woni Ummutal ngal e Ngurndan dan. Kala gomdindo lan wuuray, hay si o maayii non.

26 Kala wurdo gomdindo lan maayataa han kadi. Hida hoolii don?»

27 Mariyatu wi'i mo: «Eyyo, yaa an Koohoojo, mido gomdini ko an woni Almasiihu on, Bidfo Alla, haanudo arude ka aduna on.»

28 Bay kanko Mariyatu o wi'i don, o yiltitii, o noddoyi Mariyama minniraawo makko on, o wi'i mo e gundoo: «Karamoko'en no doo, hibe noddude ma.»

29 Nde Mariyama nanirnoo don, o hawtii nde wootere, o yahi e makko.

30 Tawi hari Iisaa naataali taho ka nder hodfo, himo e nden nokkuure ka Mariyatu fottunoo e makko don.

31 Yahuudiyankeebe wondunooɓe e Mariyama ka suudu ben fii yarlingol mo yi'i himo hawtoo tun yalta, ben kadi jokki mo, ko fii hari hibe sikka himo yahude wulloyol ka yenaande.

32 Bay wonii Mariyama hewtii ka Iisaa woni don, o yi'i mo, o yani e ley koyde makko, o wi'i: «Koohoojo, si tawno hidon doo, bandiraawo an on maayataano!»

33 Bay Iisaa yi'i himo wulla, awa kadi Yahuudiyankeebe be o ardi ben kapun kadi no wullude, don yurmi mo ka wonkii haa bernde makko jibii.

34 Onsay kanko Iisaa o wi'i: «Ko honto surrudon mo?»

Be jaabii mo: «Koohoojo, seenee tinon!»

35 Iisaa mbojji.

36 Onsay Yahuudiyankeebe ben wi'i: «Ndaaree no be yidirnoo mo!»

37 Wobbe e hakkunde maβbe wi'i: «Kanko, oo wuntinnoodo bumbe, e hara o waawataano wafude kadi hara oo neddo maayaali?»

Fii no Iisaa Immintiniri Laazaru

38 Dun yurmi Iisaa kadi, o ari ka yenaande, tawi ko fammeere ombiraande hayre.

39 Iisaa wi'i: «Pottinee hayre nden.»

Mariyatu bandiraawo maydo on wi'i mo: «Koohoojo, o luubii jooni, ko fii ko balde nay on nii.»

40 Kono Iisaa wi'i mo: «E hinaa mi wi'iino ma, si tawii hida gomdini, a yi'ay mangural Alla ngal?»

41 Onsay be pottini hayre nden. Iisaa banti gite mun den, fewtini dow, wi'i: «Baaba, mi weltanike ma fii ko jaabinandaa mi kon.

42 Min mido andi hida jaabinande lan saa'i kala, kono ko sabu bee yimbe dariibe doo mi wowliri, fii yo be gomdin wonde ko an nulimmi.»

43 Bay wonii o wi'ii dun, o ewnii ko tiidi, o wi'i: «Laazaru, yaltu!»

44 Onsay maydo on yalti, tawi koyde den e juude den no habbiraa lincoy, himo buumiraa kasanne on.

Onsay Iisaa wi'i be: «Firtee mo, accon o yaha.»

45 Onsay bay buy e Yahuudiyankeebe arnoobe ka Mariyama ben yi'ii ko Iisaa wadi kon, be gomdini mo.

46 Kono wobbe e maβbe yahi tawoyi *Fariisiyaabe ben, andini ben ko Iisaa wadi kon.

47 Onsay hooreebe *yottinoobe sadaka ben e Fariisiyaabe ben mottindiri dental fewjoobe ben, be wi'i: «Ko hondun wadeten? Ko fii oo neddo no wafude maandeeji hawniidi buy.

48 Si en accii o jokkirii nii, fow gomdinay mo, awa kadi Roomiyankooobe ben aroyay jatta nokkuure men hormorde nden e jamaa men on.»

49 Onsay goddo e maβbe no wi'ee Qayaafa, tawi ko on wonnoo yottinoowo mawdo sadaka e nden hitaande don, o wi'i be: «Onon on faamaali huunde.

50 Onon on andaa wonde no moyyani yimbe ben ka aaden gooto maaya fii jamaa on, hara jamaa on fow mulaali.»

51 Tawi ngol kongol hinaa e makko kanko tigi iwri, kono ko bay ko kanko wonnoo yottinoowo mawdo sadaka e nder nden hitaande don, o hiitii* wonde Iisaa no haani maayude fii jamaa *Isra'iila on.

52 Dun non hinaa fii oo jamaa tun, kono ko fii no faybe Alla saakitiibe ben mottindiriree, wona *moftal gootal.

53 Gila nden pande be fottani fii warugol mo.

54 Laatii tawi Iisaa jindataa han kadi e kene hakkunde Yahuudiyankeebe ben. O iwi don, o yahi e leydi kawtirndi e don ndin ka wulaa e saare no wi'ee Efrayiima, o wondi don e taalibaabe makko ben.

55 Tawi juldeere Yahuudiyankeebe, dun ko *Juldeere Yawtaneede nden, badike. Buy e yimbe leydi ndin yahi Yerusalaam fii yo be labbino ado Juldeere Yawtaneede nden hewtude.

56 Tawi mo bee e maβbe no dabba Iisaa ka *juulirde mawnde, wi'a: «Ko sikkudon? E hara o arataa ka juldeere few?»

⁵⁷ Tawi non hooreeɓe yottinooɓe sadaka ɓen e Fariisiyaabe ɓen yamiriino wonde, si tawii godɗo no andi ka o woni, yo o wowlu fii no ɓe nangira mo.

12

Fii no Debbo Juuriri Angiri ka Koyɗe Iisaa
(*Mat. 26.6-13; Mrk. 14.3-9*)

¹ Balɗe jeegoo ado *Juldeere Yawtaneede nden, Iisaa ari ka wi'etee ɗon *Betanii ka Laazaru, oo mo o immintinnoo e hakkunde mayɓe ɓen.

² ɓe moyyinani mo ɗon nafakka. Tawi ko Mariyatu wonnoo ɓannude, awa kadi Laazaru ko godɗo e wonnooɓe jaamidude e makko ɓen.

³ Mariyama kadi yetti wa feccere liitir angiri laabundi, satta-cogguuri, no wi'ee <naar>, o juuri ka koyɗe Iisaa, o fittiri koyɗe on ɗen sukundu makko ndun, suudu ndun heewi urngol angiri ndin.

⁴ Onsay godɗo e taalibaabe makko ɓen, ɗun ko Yudaasi Iskariiyu, ɗun ko oo janfoytodoo mo, wi'i:

⁵ «Ko fii ɗonɗun en yeeyaali ndii angiri yeru *dinaruuji teemedɗe tati, okken miskinɓe ɓen?»

⁶ Tawi o wiiraali ɗun wa si tawii himo aanannoo miskinɓe ɓen, kono ko ɓay hari ko o nguɗjo, awa kadi ko kanko joginoo bonfo on, o yettayno ko wadaa ton woo.

⁷ Kono Iisaa wi'i: «Terto mo, ko fii jande mi surrete o marirnoo ndii angiri.

⁸ Miskinɓe ɓen kan, hidon wondi e maɓɓe soono woo, kono min, on wondataa e an soono woo.

⁹ Tawi jamaa Yahuudiyankeɓe ɗuudɗo humpitike wonde himo ɗoo. ɓe ari, tawi hinaa sabu Iisaa tun, kono ko fii yi'ugol Laazaru kadi, on mo o immintini e hakkunde mayɓe ɓen.

¹⁰ Hooreeɓe *yottinooɓe sadaka ɓen aadii warugol Laazaru kadi,

¹¹ ɓay hari ko sabu makko wadi si Yahuudiyankeɓe buy no sortaade e hakkunde maɓɓe, gomɗina Iisaa.

Fii Naatugol Iisaa Yerusalaam
(*Mat. 21.1-11; Mrk. 11.1-11; Luk. 19.28-40*)

¹² Bimbi nden jande jamaa ɗuudɗo ari fii juldeere nden, ɓe humpitii kadi wonde Iisaa aray Yerusalaam.

¹³ Onsay ɓe yetti baape tugi, ɓe yalti fii jabbagol mo, ɓe woni e ewnagol, wi'a:

«*Hosannaa!

Yo barki wonan oo wondo arude

e innde Joomiraado on,

ɗun ko oo lando *Isra'iilayanke'en!»^j

¹⁴ Iisaa kadi tawi mbabun, o yawi e hoore makkun, o joodii wano windori non:

¹⁵ «Wota a hulu, yo jamaa *Siyuuna!

E hino lando maa on ka arata,

himo joodii e hoore ɓikkun mbabba!»^k

¹⁶ Tawi taalibaabe makko ɓen faamaali fii ɗun fow taho, kono ɓay wonii Iisaa yentinaama ka mangural, onsay ɓe anditi wonde ɗii piiji no windinoo fii makko, awa ko ɗun tigi laatinaanaa mo.

17 Tawi yimbe wondunoobe e Iisaa ben fewndo ko o noddata Laazaru ka qaburu, o immintina mo e hakkunde maybe ben, no seeditaade fii ko be yi'i kon.

18 Ko sabu d'un wadi si jamaa on ari, jabbii mo, ko fii hari be nanii wonde o wadii nden maande hawniinde.

19 Tawi *Fariisiyaabe ben no wi'indirde: «On yi'i en alaa waawude hay huunde, bay fow jokkii mo!»

Fii no Iisaa Hiitori fii Mayde mun nden

20 Tawi *Gereekiyankeefe goo no e hakkunde yimbe yahunoobe rewugol Alla ben pande juldeere nden.

21 Be badii oo wi'eteedo Filiipu mo Bayti-Sa'iida, d'un ko e nder Jaliilu, be landii mo, be wi'i: «Moodibbo, mefen faalaa yiidude e Iisaa!»

22 Filiipu kadi yahi, wowlani Andaraawu, onsay Andaraawu e Filiipu yahi, wowlani Iisaa.

23 Onsay Iisaa jaabii be, wi'i: «Saa'i mo *Bii-Aaden on mawnintee e mun on hewtii.

24 Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, si abbere yanii e leydi, nde maayaali, nde wonay kayre tun, kono si nde maayii, nde rimay bibbe buy.

25 Kala yidufu ngurndan mun dan, dan hayriray mo, kono kala non aɗufu ngurndan mun dan ka aduna doo, haray ko fii *ngurndan poomayankejan o marani dan.

26 Awa kala on kurkantoofo lan yo jokkan, ko fii ko ka mi woni don, ko don kurkaadu an ndun wonata. Kala non on kurkaniifo lan, Baabaajo on teddinay mo.

27 «Jooni bernde an nden jibike. E ko hondun mi wi'ata? Hara mi wi'ay: Baaba an, dandan oo saa'i? Oo'o, bay ko fii d'un mi arani haa e oo saa'i.

28 Baaba an, mawnin innde maa nden!»

Onsay hawa iwri ka kammu no wi'a: «Mi mawninii nde, mi mawninay nde kadi!»

29 Jamaa wonnoofo don nani d'un on wi'i ko riggannde, wofbe wi'i ko malaa'ikaajo wowlani mo.

30 Iisaa wi'i kadi: «Hinaa fii an kaa hawa nanori, kono ko fii mon.

31 Ko jooni non aduna on jaawetee, bay ko jooni non lando aduna on bugetee ka yaasi.

32 Min non tuma mi townaa ka hoore leydi, mi poofitay yimbe ben fow e an.»

33 Tawi ko o wowliri d'un, ko fii hollugol ko honno o maayirta.

34 Onsay jamaa on jaabii mo, wi'i: «Sariya on no wi'i men wonde *Almasiihu on woodete haa poomaa. Haray ko honno non wi'irdaa bee Bii-Aaden on townee? Ko hombo non woni on Bii-Aaden?»

35 Iisaa jaabii be kadi, wi'i: «Ndaygu no e hakkunde mon taho seeda. Yahee fewndo ka mardon ndaygu don, fii wota niwre nden juhu on. Ko fii on yahoowo e niwre andaa ka yahata.

36 Awa fewndo ka mardon ndaygu don, hoolee ngu, fii no woniron faybe ndaygu ngun.» Bay Iisaa wi'ii d'un, onsay o yahi, o suudii be.

Fii no Yahuudiyankeefe ben Salori Gomfinde

37 Fii kala o wadii wa d'ii maandeeji hawniifii yeeso maɓbe, kono be gomfinaano mo.

38 Ko nii kongol ngol annabi Isaaya wowlunoo ngol laatori, d'un ko ka o wi'unoo don:

«Joomiraado, ko hombo gomdini waaju amen ngun?
E ko hombo sookewo Joomiraado on feppinananaa?»^m

³⁹ Be waawataano hoolaade, bay wano Isaaya wi'irnoo non kadi:

⁴⁰ «Allaahu on wuminii be,
o uddii berde mabbe den,
fii wota be yiiru gite mabbe den,
e hita be faamir berde mabbe den,
haa be tuuba, o sellina be.»ⁿ

⁴¹ Ko dun woni ko *Isaaya yewti, bay wonii o yi'ii darja Iisaa Almasiihu on, o yewti fii makko.

⁴² Kono e nder dun, hay e hakkunde yeesoobe ben, buy e mabbe gomdini mo, kono sabu Fariisiyaabe ben be suusaali qirritaade, fii wota be pottine ka juulirde,

⁴³ ko fii hari hibe yidi weltingol yimbe ben buri weltingol Alla.

⁴⁴ Onsay Iisaa ewnii, wi'i: «Kala on gomdindo lan, haray wonaa min o gomdini, kono ko Nuludo lan on!

⁴⁵ E kala yi'udo lan, haray o yi'ii Nuludo lan on.

⁴⁶ Ko fii wonugol Ndaygu addimmi e oo aduna, hara kala gomdindo lan wonaali e nder niwre nden.

⁴⁷ Kala nanudo kongudi an din kadi, ronki di huutorde, hinaa min naawoyta mo. Ko fii mi ariraali fii naawugol aduna on, kono ko fii dandugol aduna on.

⁴⁸ Kala non bugitiido lan, salii jabude kongudi an din, no mari naawoowo. Ko fii ko kongudi di mi yewti din naawoyta mo ka jalaande sakkitorde.

⁴⁹ Bay kongudi an din wonaa e an iwri, kono ko Baabaajo immindo lan on tigi yamirimmi ko mi haala e ko mi wi'a.

⁵⁰ Awa-le mido andi yamiroore makko nden ko nde ngurndan poomayankejan. E hin-le, ko mi wi'i kon, ko no Baabaajo on wi'irimmi non mi wowliri.»

13

Fii no Iisaa Sembiri Taalibaabe mun ben

¹ Bay *Juldeere Yawtaneede nden badike, tawi kanko Iisaa o andii saa'i makko iwugol e oo aduna, yaha ka Baabaajo on, hewtii. Kanko Iisaa himo yidunoo be makko ben e oo aduna doo haa ka rawnoode.

² E nder ko be nafotog kon, tawi Ibuliisa wadfi e bernde Yudaasi mo Sim'uunu Iskariiyu janfagol mo.

³ Nde tawnoo Iisaa no andi wonde Baabaajo on wattii fow e juude makko, awa kadi ko ka Alla o iwi, ko ka Alla kadi o ruttotoo,

⁴ o immii ka be naamaynoo don, o fortii burmusu makko on, o yetti lefol bagi, o daditii.

⁵ Onsay o wancini ndiyan e miran, o woni e sembugol taalibaabe ben, o fittira koyde mabbe den bagi mo o daditinoo on.

⁶ Bay wonii o hewtii Sim'uunu Petruusu, on wi'i mo: «Koohojo, ko an sembatammi?»

⁷ Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko mi woni wafude kon a faamataa dun fewndo doo, kono a faamoyay dun onsay.»

⁸ Kanko Petruusu o wi'i mo: «Oo'o, a sembataa lan few!»

Iisaa kadi jaabii mo, wi'i: «Si mi sembaali ma, haray a alaa geʼbal e an few.»

⁹ Onsay kanko Sim'uunu Petruusu o wi'i: «Koohooyo, awa hinaa koyde an den tun, kono hay juude den e hoore nden!»

¹⁰ Iisaa wi'i mo kadi: «Lootiido hatonjinaa e lootagol si wonaa sembagol, ko fi o fow ko o laabufo. E hin-le ko on laabufo, kono non hinaa on fow.»

¹¹ Ko fii hari himo andi janfotoodo mo on. Ko d'un wadi si o wi'i: «Hinaa on fow woni laabufo.»

¹² Bay wonii o gaynii be sembude, o bornii burmusu makko on, o jottii, o wi'i be: «On faamii fii koo ko mi wadani on?»

¹³ Hidon noddirammi Karamoko e Koohooyo. On wowlui goonga, ko fii ko mi d'un.

¹⁴ Si tawii non min Koohooyo on, min Karamoko mon, mi sembii on, haray onon kadi hidon haani sembindirde.

¹⁵ Ko fii, mi wadani on misal, fii no onon kadi wadiron wano mi wadironi on non.

¹⁶ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, kurkaadu buraa jom mun teddude, nulaado kadi buraa nuludo d'un on teddude.

¹⁷ Jooni non, bay on andii d'un, si on huutorii, haray on malii.

¹⁸ «Hinaa non fi mon on fow mi wi'i d'un, mido andi be mi subii ben. Kono bee ko windii kon laato:

«On mo mi hawtidi bireedi dartike lan.»^P

¹⁹ «Ko d'un wadi, gila jooni mi yeetoto on ado nden huunde hewtude, fii tuma nde hewtoyi yo on hooloyo ko min woni Wondo on.

²⁰ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, kala jabufo mo mi nuloyta on, haray jabii lan, awa kadi kala jabufo lan, haray jabii Nuludo lan on.»

*Fii no Iisaa Feppiniri fii Janfotoodo mo on
(Mat. 26.17-29; Mrk. 14.12-26; Luk. 22.7-23)*

²¹ Bay wonii kanko Iisaa o yewtii d'un, bernde makko nden aani, o hollii dundoo, o wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, goddo e mon janfoto lan.»

²² Onsay taalibaabe ben ndaarindiri, be jibii ko hombo o wi'i.

²³ Tawi goddo e taalibaabe ben, mo Iisaa yidunoo, no joodii ka sera taabal takko Iisaa.

²⁴ Onsay Sim'uunu Petruusu sowndii on, wi'i: «Lando ko hombo o woni wowlude fii mun.»

²⁵ On taalibaajo kadi ugginii ka fewndo bernde Iisaa, o wi'i: «Koohooyo, ko hombo woni on?»

²⁶ Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko mo mi jullani kuntun bireedi ka mi naamata don, mi jonna woo.» Onsay o julli bireedi on, o jonna Yudaasi mo Sim'uunu Iskariiyu.

²⁷ No Yudaasi hendornoo kun kuntun bireedi, Ibuliisa naati e bernde makko.

Iisaa wi'i mo: «Wadu ko wadataa kon hepa.»

²⁸ Kono hay gooto e be o naamidaynoo ben faamaali ko fii hondun o wi'irani mo d'un.

²⁹ Nde tawnoo ko Yudaasi jogii bonfo on, wobbbe ben sikki ko Iisaa wi'i mo wonde ko yo o soodu ko be handi e mun fii juldeere nden, maa okkorgol misikinbe ben goddun.

³⁰ Onsay Yudaasi yetti kuntun bireedi kun, yalti hepa, hari nibbii.

Fii Yamiroore Heyre nden

³¹ Bay wonii Yudaasi yaltii, Iisaa wi'i: «Jooni non *Bii-Aaden on mawninaama, awa kadi Alla mawniniraama mo.

³² Si tawii non Alla mawniniraama mo, Alla kadi mawninay mo immorde e mun, o mawnina mo kisan.»

³³ O wi'i kadi: «Ko onon yo faybe an, mido wondi e mon kadi seefa. On dabboyay lan, kono jooni mido yeetaade on onon kadi wano mi wiirunoo non hooreebe Yahuudiyankeebe ben: «Ka mi yahata ton on waawataa hewtude.»

³⁴ «Mido yamirde on yamiroore heyre: Yidindiree. Wano mi yidiri on non, onon kadi yidindiree.

³⁵ Si on yidindirii, fow anday ko on taalibaabe an.»

³⁶ Onsay Sim'uunu Petruusu wi'i mo: «Koohoojo, ko honto yahataa?»

Iisaa jaabii, wi'i: «Ka mi woni yahude ton a waawataa lan jokkude fewndo doo, kono a jokkitoyay lan si neebii.»

³⁷ Petruusu wi'i mo fahin: «Koohoojo, ko hondun hadata mi waawe jokkude fewndo doo? Mi okkitiray ngurndan an dan fii maa!»

³⁸ Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «A okkitiray ngurndan maa dan fii an? Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii ma, ndonto yoggataa few hara a yeddaali fii an haa timma laabi tati.»

14

Fii Laawol ngol e Goonga on e Ngurndan dan

¹ «Wota berde mon den aanu. Gomdinee Alla, gomdinin lan, min kadi.

² Wonundeeji buy no woodi ka galle Ben an. Si hinaano dun, harayno mi yeetike on, ko fii mido yahude parangol on wonunde.

³ Jooni si mi yahii, mi paranoyii on wonunde nden, mi aranoyay on, fii yo on wonoy onon kadi ka mi woni ton.

⁴ Ka mi woni yahude don, hidon andi ngol laawol.»

⁵ Kono Tooma wi'i mo: «Koohoojo, men andaa ka seenotodon ton. Ko honno non men andirta laawol ngol?»

⁶ Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko min woni Laawol ngol e Goonga on e Ngurndan dan. Hay gooto waawataa yahude ka Baabaajo on si wonaa e an o rewri.

⁷ Si hidon andi lan, on andoyay kadi Ben an. Kono gila jooni hidon andi mo, awa kadi on yi'ii mo.»

⁸ Onsay Filiipu wi'i mo: «Koohoojo, hollu men Baabaajo on, dun haray yonii men.»

⁹ Iisaa wi'i mo: «Filiipu, koo ko mi neefi wondude e mon fow, e a andaali lan? Kala yi'udo lan, haray yi'ii Baabaajo on. An non, ko honno wi'irtaa: «Hollu men Baabaajo on?»

¹⁰ A hoolaaki wonde mido humondiri e Baabaajo on, kanko Baabaajo on kadi himo humondiri e an? Dii kongudi di mi woni on wowlande, wonaa e an di iwri. Ko Baabaajo Wondo e an on woni wafude kuude mun den.

¹¹ Gomdinee lan wonde mido humondiri e Baabaajo on, kanko Baabaajo on kadi himo humondiri e an. Si hinaa dun, gomdiniiron bete sabu dee kuude de mi woni wafude.

¹² Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, kala on gomdindo lan, kapun kadi waday kuude de mi wafata den, o wafa ko buri mawnude, ko fii mido jaarude ka Baabaajo on.

¹³ Awa kala ko torifon e innde an, mi wafay, fii no Baabaajo on mawniniree immorde e Bidfo on.

¹⁴ Si on torike godfun e innde an, mi wafay dfun.»

Fodaari fii Arugol Ruuhu Seniido on

¹⁵ «Si hidfon yidi lan, on doftoto yamirooje an den.

¹⁶ Min kadi mi toroto Baabaajo on, o yeda on Ballo goo, hara ko Wondoowo e mon haa poomaa:

¹⁷ on non ko Ruuhu Wondudo e Goonga mo aduna on waawataa jabude, bay be yi'ataa mo, be andataa mo. Kono onon hidfon andi mo, bay himo humondiri e mon, awa kadi o hodafay e mon.

¹⁸ Mi accataa wonon aliyatiimaabe, mi aray e mon.

¹⁹ E nder seeda nii aduna on yiitataa lan han kadi, kono onon on yi'ay lan. Bay mido wuuri, awa onon kadi on wuuray.

²⁰ Nden pande on andoyay wonde mido humondiri e Baaba an, onon kadi hidfon humondiri e an, min kadi mido humondiri e mon.

²¹ Yidudo lan on ko jabudo yamirooje an den, doftii. Kala yidudo lan, Ben an yiday mo, min kadi mi yiday mo, mi hollitoo mo.»

²² Onsay oo wi'eteedo Yahuuda, (hara hinaa Yudaasi Iskariiyu), wi'i mo: «Koohojo, ko honno hollitortaa e amen menen tun, hara hinaa e aduna on?»

²³ Iisaa jaabii mo, wi'i : «Kala yidudo lan doftoto kongol an ngol, Ben an yida mo, men ara e makko, men daakoo ka makko.

²⁴ Kala non on mo yidaa lan doftotaako kongodi an din. Ngol kongol ngol wondon e nanude hinaa e an iwri, kono ko e Baabaajo Nuludo lan on.

²⁵ «Mi yewtii on dfun wa fewndo ko mi wondi e mon.

²⁶ Kono on Ballo, dfun ko *Ruuhu Seniido mo Baabaajo on addoyta e innde an on, ko on jannoyta on kala huunde, andintina on kala ko mi wi'unoo on.

²⁷ Mido accande on buttu, ko buttu an ngun mi woni on okkude. Mi alaa on non okkirde wano aduna on okkirta non. Wota berde mon den jibo, wota de hulu kadi.

²⁸ «On nanii ko mi wi'i on kon wonde mido yahude, kono mi artoyay e mon. Si hidfon yidunoomi, on weltorayno ko mi woni yaarude ka Baabaajo on kon, bay Baabaajo on no furi lan mawnude.

²⁹ Ko mi woni on wowlirande dii piiji jooni, ado di hewtude, ko fii nde di hewtoyi ko yo on gomdin.

³⁰ Mi yewtidoytaa e mon buy han kadi, ko fii lando aduna on no arude, kono o maraa bawgal woo e hoore an.

³¹ Kono aduna on no haani andude wonde mido yidi Baabaajo on, ko dfun wadi si mido wadirde wano Baabaajo on yamirimmi non. Immee, iwen doo!»

15

Fii Dayyere e Caldi mun

¹ O wi'i be kadi: «Ko min woni dayyere tigi-tigiire nden, ko Baaba an woni Tutudo on.

² O tayay kala salndu wonndu e an ndu rimataa, o feppita rimooji din fow haa di laaba fii yo di burtu rimude.

³ Dun-le wuren on wonii laabufe sabu kongol ngol mi feppinani on ngol.

4 Awa duumee e humagol e an, wano min kadi mi duumori e humagol e mon non. Ko fii salndu tun waawataa rimude, hara ndu sirjaaki e dayyere nden. Onon kadi wano non, si on humaaki e an, haray on waawataa rimude.

5 «Ko min woni dayyere nden, ko onon woni caldi dfin. Kala on humondirdo e an, wano min kadi mi humondiri e makko non, o rimay buy. Ko fii on waawataa wafude hay huunde e baawo an.

6 Kala mo humaaki e an, ko bugorteedo wa salndu tayaandu yoori, sifa dfin caldi ko moobeteeɗi, bugee ka yiite, sunnee.

7 Si on humike e an, konguɗi an dfin kadi wonii e mon, haray toree kala ko faaladon, dfun newnante on.

8 E hino no Baaba an mawnirtee: ko yo on rimu ko duuɗi, wonon taalibaabe an.

9 «Wano Baabaajo on yidirimmi non, ko non min kadi mi yidiri on. Tabitee e giggol an ngol.

10 Si on doftike yamirooje an den, wano mi doftori yamirooje Ben an den non, haray on tabitay e giggol an ngol, wano mi tabitiri e giggol makko ngol non.

11 Ko mi yewtirani on nii ko fii yo weltaare an nden wonu e mon, e fii yo weltaare mon nden onon kadi wonu timmunde.

12 E hino yamiroore nde mi yamiri on nden: Yidindiree wano mi yidiri on non.

13 Hay gooto alaa giggol burngol mawnude wa okkitirngol ngurndan mun dfan fii yibbe mu'un ben.

14 Si on wadii ko mi yamiri on kon, haray ko on yibbe an.

15 Mi innataa on hande kadi kurkaadi, ko fii kurkaadu andaa ko jom mun wadata. Mi wi'ii on yibbe, ko fii ko mi andiri Ben an kon fow mi andinii on.

16 Awa kadi hinaa onon subii lan, kono ko min subii on, toɗɗii on kadi, fii yo on yahu rimoyon, kon ko rimudon lotta, e yo Baabaajo on yefu on kala ko toridon mo e innde an.

17 Ko mi yamiri on, ko yo on yidindir.»

Fii no Taalibaabe ben Ajirtee ka Aduna

18 «Si aduna on non apii on, andee o apiino lan ko adii on.

19 Si tawiino ko on be oo aduna, aduna on yidayno on, bay ko on be makko, kono nde tawnoo hinaa on be oo aduna, awa kadi mi subike on e hakkunde oo aduna, ko dfun wadi si aduna on no joganii on ngayngu.

20 Anditee ngol kongol ngol mi wi'unoo on wonde kurkaadu buraa jom mun teddude. Si be cukkike lan, be cukkoyto on onon kadi. Si be doftike kongol an ngol, be doftoyto konguɗi mon dfin kadi.

21 Kono be wafay on dfun fow sabu innde an nden, bay be andaa Nuludo lan on.

22 Si tawno mi araali, maa mi wowlanaano be, harayno be felnaaki. Kono jooni non be alaa lamitorgal fii junuubaaji maɓbe dfin.

23 Ko fii kala apuɗo lan, haray apii Ben an.

24 Si tawno mi wadaali e hakkunde maɓbe dee kuude de hay gooto wadaali, harayno be felnaaki, kono jooni non be yi'ii, be apii lan, be apii Ben an.

25 Kono bee ngol kongol windiingol ka Sariya maɓbe laato, dfun ko ngol wi'ungol: «Be apii lan e baawo hujja.»

26 «Kono tuma Ballo on ari, d'un ko on mo mi nulata e mon immorde e Baabaajo on, d'un ko Ruuhu Wondudo e Goonga, on Ruuhu mo tawata ko iwrufo ka Baabaajo on, o seeditanto lan.

27 Awa onon kadi, on seeditanoyto lan, ko fii hidon wondunoo e an gila ka fuddoode.»

16

1 «Ko mi wowlirani on d'un ko fii wota on faljinoye.

2 Ko fii be yaltinoyay on ka juulirde, hay saa'i kadi aroyay nde tawata kala warfo on sikkay o wadii ko Alla yidi.

3 Ko be wadiroyta d'un, ko bay be andaali Baabaajo on, be andaali lan kadi.

4 Ko mi wowlirani on d'un, ko fii nde saa'i on hewtoyi, yo on anditoy wonde mi wowlaniino on d'un. Ko hadi mi wowlana on d'un gila ka fuddoode, ko fii hari mido wondi e mon.»

Fii Golle Ruuhu Seniifo on

5 «Jooni non mido yiltitorde ka Nuludo lan on, kono hay gooto e mon landaaki lan ko honto mi yahata.

6 Bay mi wowlirii nii annde heewii e berde mon.

7 E hin-le mido wowlande on goonga, no moyyani on ka mi yaha. Ko fii si mi yahaali, Ballo on arataa e mon. Kono si mi yahii, mi nulay mo e mon.

8 Tuma o aroyi, o weebitanay aduna on fii junuubu e peewal e jaawoore:

9 ka banje junuubu, ko bay hari be hoolaaki lan,

10 ka banje peewal, ko bay mido jaarude ka Baabaajo on, awa kadi on yiitataa lan han kadi,

11 ka banje jaawoore, ko bay lando oo aduna jaawaama.

12 «Midu mari fahin piiji buy ko mi yewta on, kono on waawataa faamude di fewndo doo.

13 Tuma on Ruuhu Wondudo e Goonga ari, o ardoyto on e kala goonga, ko fii kongudi makko din wonaa e makko iwroyta, kono o yewtoyay kala ko o nani, o yewta on kadi fii piiji aroyaydi.

14 O mawninoyay lan, ko fii o yettoyay e ko wonanimmi kon, o feppinana on.

15 Ko fii, kala ko Baabaajo on jeyi ko min wonani. Ko d'un wadi si mi wi'i wonde, o yettay e ko an kon, o feppinana on.

Fii no Iisaa Wakkiliri Taalibaabe mun ben

16 «Si burii nii seeda, on yiitataa lan han kadi, onsay si nettii seeda, on yiitoyay lan kadi.»

17 Onsay wobbe e taalibaabe ben wi'indiri: «Ko hondun oo woni en wi'ude: si burii nii seeda, en yiitataa mo hande kadi, e hoore d'un si nettii seeda en yiitay mo, e himo jaarude kadi ka Baabaajo on.»?

18 Tawi ko be woni wi'ude: «Ko hondun o wi'i doo: <Si burii nii seeda>? En andaa ko hondun o woni wowlude.»

19 Bay Iisaa andii wonde hibe faalaa mo landaade, onsay o wi'i be: «Hidon landondira fii koo ko mi wi'i: <Si burii nii seeda on yiitataa lan han kadi, awa kadi si nettii seeda on yiitay lan.»

20 Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, on wulloyay feson, aduna on kapun weltoo, wonoyon e nder annde, kono annde mon nden wattoyte weltaare.

²¹ Nde debbo no jibina, haray himo e annde, ko fii haray saa'i muuseendi hewtanii mo. Kono si o jibinii, haray o anditoytaa hande kadi fii ndin muuseendi makko, sabu weltaare ko o jibini boobo on kon.

²² Onon kadi hid'on mari annde jooni, kono mi yiitidoyay e mon kadi, berde mon den weltoyto. Onsay hay gooto ittooytaa weltaare mon nden.

²³ E nden palaande, on landotaako lan fii hay huunde hande kadi, ko fii, ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, Baabaajo on okkay on kala ko torid'on e innde an.

²⁴ Ko fii haa jooni on toraaki hay huunde e innde an. Toree, on hebay, fii no weltaare mon nden timmira.

²⁵ «Ko mise mi yewtiri on d'un fow. Saa'i no aroya mo tawata mi yewtirtaa on mise hande kadi, kono hara ko no laabiri poy mi yewtirta on fii Baabaajo on.

²⁶ Nden pande on toroyto e innde an, kono mi wi'aali on wonde mi toranoyto on Baabaajo on,

²⁷ ko fii haray Baabaajo on tigi no yidi on. Ko wadi si kanko tigi o yidi on, ko bay hari on yidiino lan, awa kadi on gomdiniino wonde ko ka makko kanko Alla mi iwi.

²⁸ Ko ka Baabaajo on mi iwi, mi ari e oo aduna. Jooni non mid'o iwude e oo aduna, mi yaha ka Baabaajo on.»

²⁹ Onsay taalibaabe makko ben wi'i mo: «E hino jooni non hid'on wowlude no laabiri, e on alaa wowlirde mise woo.

³⁰ Jooni non meden andi wonde hid'on andi kala huunde, awa kadi jaraa ka goddo landoo on. Ko d'un wadi si meden gomdini wonde ko ka Alla iwrud'on.»

³¹ Iisaa kadi jaabii be, wi'i: «On gomdini jooni?

³² Awa e hino saa'i no arude, d'un-le wuren o hewtii, ka tawata on saakitete, mo kala yaara sengo, acc'on mi min tun. Kono haray mi weddaaki ko fii Baabaajo on no wondi e an.

³³ «Ko mi wowlirani on nii, ko fii yo on hebu buttu e an. On heboyay satteendeji e oo aduna, kono wakkilee, ko fii min mi foolii aduna on!»

17

Fii no Iisaa Tororani Taalibaabe mun ben

¹ Bay wonii o wowlirii nii, onsay Iisaa banti gite den, o fewti ka dow, o wi'i:

«Baaba an, saa'i on hewtii. Mawnin Bid'do maa on, fii no Bid'do maa on mawninira fii maa,

² wano yedirdaa mo bawgal e hoore kala ned'do non, fii no o yedira kala mo okkudaa mo *ngurndan poomayankejan.

³ Ngurndan poomayankejan dan ko yo be ande an Alla Bajjo Goongaajo on, e Iisaa Almasiihu, mo nuludaa on.

⁴ Mi mawninii ma ka hoore leydi, mi timminii kuude de yamirdaa mi wadugol den.

⁵ Jooni non an kadi, yo Baaba an, mawninan takko maa tigi, hara ko mangu ngu mi joginoo takko maa ngun ado aduna on woodeede.

⁶ «Mi feppinii innde maa nden e hakkunde yimbe be okkudaa mi ka aduna doo ben. Ko an be wonannoo, a okkii lan be, awa be doftike daaluyee maa on.

⁷ Jooni be andii wonde ko yedudaa mi kon fow ko e maa iwri.

⁸ Ko fii, mi hewtinii be daaluyeeji di jonnudaa mi din, be jabii di, awa be andii ka haqiiqa wonde ko ka maa mi iwi, awa kadi be gomdinii wonde ko an nulimmi.

⁹ Ko ben mi woni toranaade. Hinaa aduna on mi woni toranaade, kono ko be yefudaa mi ben, bay ko be maa.

¹⁰ Wano tawiri non kala ko mi jeyi ko an jeyi, awa kadi kala ko jeyudaa ko min jeyi, e hoore dun ko e mabbe mangu an ngun feepiri.

¹¹ Hande kadi mi alaa e oo aduna. Kambe hibe ka aduna, min mido yahude ka maa. Yaa Baabaajo *Seniido, hiwir be innde maa nde okkudaa mi nden, fii no be wonira gooto wano wonirden gooto non.

¹² Fewndo mi wondi e mabbe, mi marirno be innde maa nde okkudaa mi nden, mi hiwi be. Hay gooto e mabbe majjaali, si hinaa muuyanaado hayrugol on, fii no ko *hiitanoo ka defte kon laatora.

¹³ «Jooni non mido yahude ka maa. Ko mi yewtiri dun ka aduna doo, ko fii no weltaare an nden timmira e mabbe.

¹⁴ Mi hewtinii be kongol maa ngol. Aduna on apii be, bay be jeyaaka e oo aduna, wano tawiri non min kadi mi jeyaaka e oo aduna.

¹⁵ Mi toraaki ma yo a suutu be e oo aduna, kono ko yo a dandu be Bondo on.

¹⁶ Be jeyaaka e oo aduna, wano tawiri non min kadi mi jeyaaka e oo aduna.

¹⁷ Ko daaluyee maa on woni goonga on, wadu be be maa rewrude e goonga on.

¹⁸ Wano nulirdaa mi non ka aduna, min kadi mi nulirii be non e oo aduna.

¹⁹ Min kadi non mi waditike mo maa fii mabbe, fii yo kambe kadi be wadito be maa rewrude e goonga on.

²⁰ «Hinaa non kambe tun mi woni toranaade, kono hay gomdinoyoofo be lan ben sabu kongudii mabbe din,

²¹ fii no be fow, be wonira gooto wano an Baabaajo on wonirdaa e an non, min kadi mi woniri e maa non. Kambe kadi, yo be wonir non e men fii no aduna on gomdinira wonde ko an nulimmi.

²² Min non mi okkii be mangu ngu yefudaa mi ngun, fii no be wonira gooto, wano wonirden gooto non.

²³ Mi wona e mabbe, an kadi, wonaa e an, fii no be wonira gooto few, e no aduna on andira wonde a nului lan, awa kadi a yidii be wano yidirdaa mi non.

²⁴ «Baaba an, mido yidi yo be okkudaa mi ben wonu ka mi woni don, fii no be yi'ira mangu an ngu yefudaa mi ngun, bay a yidiino lan ado aduna on woodeede.

²⁵ «Baaba an Feewudo, aduna on andaali ma, kono min, mi andii ma, awa bee doo kadi andii ko an nulimmi.

²⁶ Mi andinii be innde maa nden, awa kadi mi andinay be, fii no giggol ngol yidudaa mi ngol wonira e mabbe, min kadi mi wona e mabbe.»

18

Fii no Iisaa Nangiraa

(Mat. 26.47-56; Mrk. 14.43-50; Luk. 22.47-53)

¹ Bay Iisaa gaynii toraade, o yaltidi e taalibaafo makko ben, be yahi e gada joolol no wi'ee Kidruuna ka tutateeri woni, o naatidi don e taalibaafo makko ben.

² Tawi Yudaasi, dɔn ko janfotoodo mo on, no andunoo nden nokkuure, ko fii hari Iisaa e taalibaabe mun ben no moobondiraynoo dɔn soono woo.

³ Yudaasi ardi e dental suufaabe e yeesoobe goo, be tawata ko hooreebe *yottinoobe sadaka e *Fariisiyaaabe ben immini, be yahi ka o woni dɔn, tawi hiɓe jogii lampuui e jowli e jogaaji.

⁴ Nde tawnoo Iisaa no andi ko arata mo e heɓude kon fow, o ɓadii be, o wi'i: «Ko hombo dabbiton?»

⁵ Ben jaabii mo, be wi'i: «Ko Iisaa, oo jeyaado Naasirata.»

O wi'i be kadi: «E hino lan.» Tawi Yudaasi, janfiido mo on, no wondi e maɓɓe.

⁶ Fewndo ko Iisaa wi'i be «e hino lan», be yiltitori ɓawre-ɓawre, be yani ka leydi.

⁷ O landitii be, o wi'i: «Ko hombo wondon dabbitude?»

Be wi'i fahin: «Ko Iisaa, oo jeyaado Naasirata.»

⁸ Iisaa jaabii be fahin, wi'i: «Mi innii on: e hino lan. Si tawii ko min wondon dabbitude, accitee ɓee dɔo, be yaha.»

⁹ Ko nii kongol ngol o wi'unoo ngol laatori wonde: «Hay gooto e be jonnudaa mi ben hayriraali lan.»P

¹⁰ Tawi Sim'uunu Petruusu no jogii kaafa. Onsay o sorti ka, o soppo kurkaadu yottinoowo mawɗo sadaka on, o itti mo nowru jaamuru ndun. Tawi ndun kurkaadu no wi'ee Malkuusa.

¹¹ Tun Iisaa wi'i mo kanko Petruusu: «Wattu kaafa maa kan ka holgo! A sikku mi yarirtaa jardukun tampere kun Baaba an yedimmi kun?»

Fii no Iisaa Addiraa Yeeso Hooreebe Diina ben

(Mat. 26.57-58; Mrk. 14.53-54; Luk. 22.54)

¹² Onsay ngal dental suufaabe e hooreejo mun e yeesoobe Yahuudiyankeefe ben nangi mo kanko Iisaa, be haɓɓi.

¹³ Be nabiri mo taho ka Hannaana, on ko esiraawo Qayaafa, yottinoowo mawɗo sadaka on e nden hitaande.

¹⁴ Awa kadi ko Qayaafa on waajinoo Yahuudiyankeefe ben wonde no ɓuri ka aaden gooto maaya fii jamaa on.

Fii no Petruusu Yeddiri fii Iisaa

(Mat. 26.69-75; Mrk. 14.66-72; Luk. 22.54-62)

¹⁵ Sim'uunu Petruusu e taalibaajo goo jokkita Iisaa. Tawi yottinoowo mawɗo sadaka on no andi on taalibaajo, o naatidi e Iisaa ka nder tata yottinoowo mawɗo sadaka on.

¹⁶ Kono Petruusu kaɗun wontiri ka binde baafal ka ɓaawo. Oya taalibaajo, mo yottinoowo mawɗo sadaka on andunoo on, yalti, yewti debbo aynoowo dambugal ngal, o naadi Petruusu.

¹⁷ On kurkaadu aynudo dambugal ngal wi'i Petruusu: «E hara an kadi, hinaa a tawdaado e ɓee taalibaabe oo nedɗo?»

O jaabii: «Wonaa mi tawdaado e maɓɓe.»

¹⁸ Tawi kurkaadi dɔn e aynoobe ben, dɔn ko darinoobe dɔn ben, no huɓɓi yiite, ko fii hari jaangol ngol no woodi, be woni e iwlagol. Tawi Petruusu kadi no wondi e maɓɓe, no iwloo.

¹⁹ Onsay yottinoowo mawɗo sadaka on landii Iisaa fii taalibaabe mun ben e fii ko o jannaynoo kon.

²⁰ Iisaa jaabii mo, wi'i: «Mi yewtayno aduna on e kene. Ko mi jannaynoo kon fow ko ka juulirde e ka *juulirde mawnde ka Yahuudiyankeefe ben fow fottaynoo dɔn. E hoore dɔn mi wowlaali hay fus e gundoo.

²¹ Ko hondfun non landortaa mi? Lando nanirbe lan ben ko hondfun mi wowlani dfun. E hino hiibe andi ko mi wi'i kon.»

²² Bay Iisaa wi'ii dfun, godfo e ben aynooŋe wonnooŋe d'fon bantii Iisaa, e hoore himo wi'a: «Ko nii jaabortaa yottinoowo mawdo sadaka on?»

²³ Iisaa jaabii, wi'i: «Si mi wowlii ko boni, hollu ko hondfun e ko boni. Si tawii non ko ko moyyi mi wowlu, haray ko hondfun piyirtaa mi?»

²⁴ Onsay Hannaana feyyini mo ka Qayaafa, dfun ko ka yottinoowo mawdo sadaka on, e hoore himo habŋii.

²⁵ Tawi kapun Sim'uunu Petruusu no darii d'fon, no iwloo. Onsay be wi'i mo: «An kadi, hinaa a godfo e taalibaabe makko ben?»

O yeddi, o wi'i: «Hinaa mi taalibaajo makko few!»

²⁶ Onsay godfo e kurkaadi yottinoowo mawdo sadaka on, dfun ko musiddo oo mo Petruusu ittunoo nowru mun, wi'i: «Taw si hinaa an e makko mi yi'idi ka tutateeri?»

²⁷ Petruusu yeddi dfun kadi. Tun ndontoori ndin yoggi.

Fii no Pilaatu Landori Iisaa

(Mat. 27.1-2, 11-26; Mrk. 15.1-15; Luk. 23.1-7, 13-25)

²⁸ Bay be iwii ka Qayaafa, be nabi Iisaa ka suudu laamu. Tawi ko ka subaka, laatii kambe tigi be naataali ka suudu laamu fii wota be tuunintino, fii no be paamira ka *Juldeere Yawtaneede.

²⁹ Onsay Pilaatu lando on yalti, tawoyi be, o wi'i be: «Ko feloore honde wondon fawude oo neddo?»

³⁰ Ben jaabii, wi'i: «Si tawno o wadaano bone, men addantaano ma mo.»

³¹ Ko e hoore dfun Pilaatu wi'i be: «Yettee mo, onon tigi, naawiron mo sariya mon on.»

Kono Yahuudiyankeefe ben wi'i mo: «Men newnanaaka warugol godfo.»

³² (Tawi ko nii kongol ngol Iisaa wi'unoo ngol laatorta fii b'angingol ko mayde honde o maayata.)

³³ Onsay Pilaatu naatiti ka suudu laamu, o noddi Iisaa, o landii mo, o wi'i: «Hara ko an woni lando Yahuudiyanke'en?»

³⁴ Iisaa jaabii mo, wi'i: «E ko an wowlani dfun hoore maa, kaa ko wobbe wowlan-maa dfun fii an?»

³⁵ Pilaatu kadi jaabii mo, wi'i: «E hara ko mi Yahuudiyankeejo? Ko jamaa maa on e hooreefe yottinooŋe sadaka ben wattu-maa e juude an. Ko hondun wadufaa?»

³⁶ Iisaa jaabii mo fahin, wi'i: «Laamateeri an ndin hinaa jeyaandi e oo aduna. Si tawno laamateeri an ndin ko jeyaandi e oo aduna, kurkaadi an d'fin habanayno lan fii wota mi watte nun e juude Yahuudiyankeefe ben. Kono laamateeri an ndin hinaa jeyaandi ley gaa.»

³⁷ Onsay Pilaatu wi'i mo: «Ko a lando-le?»

Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko ko wowludon kon onon tigi, ko mi lando. Ko sabu dfun mi hebiraa e ko fii dfun mi arani ka aduna: ko fii seeditanagol goonga on. Kala jeyaado e goonga hefoto kongol an ngol.»

³⁸ Pilaatu wi'i mo fahin: «Ko hondun woni goonga?»

Bay wonii o wi'ii dfun, o yalti kadi, o tawi Yahuudiyankeefe ben, o wi'i be: «Min mi yi'aali hujja woo fawudo mo donkineede.

³⁹ Kono Juldeere Yawtaneede kala, no woowi ka mi accitana on kasoojo gooto. Hara hid'on yidi yo mi accitan on lando Yahuudiyanke'en?»

⁴⁰ Onsay be ewnii, be wi'i: «Kono hinaa non oo d'oo, ko Barabaasi!» Tawi-le Barabaasi ko murtunoodo.

19

Fii no Iisaa Naawiraa Happanaa Wareede

1 Onsay Pilaatu yamiri yo be nabu Iisaa, be focca.

2 Suufaabe ben kadi sacci katanwol bulle, be wadfi ngol ka hoore Iisaa, be borni mo kadi dolokke bofeejo.¶

3 Be fadii mo kadi kanko Iisaa, be wi'i: «Salminaango e maa, yaa an lando Yahuudiyankeebe!» Be helloo mo bante kadi.

4 Pilaatu yaltiti fahin, wi'i hooreebe Yahuudiyankeebe ben: «Awa mido yaltinande on mo fii no andiron wonde mi yi'aali hujja woo fawudfo oo donkineede.»

5 Onsay Iisaa yalti, tawi katanwol bulle ngol no ka hoore makko, himo bornii kadi dolokke bofeejo. Pilaatu wi'i be: «E hino aaden on!»

6 Bay hooreebe *yottinoobe sadaka ben e suufaabe ben yi'ii mo, be ewnii, be wi'i: «Fempee mo! Fempee mo!»

Pilaatu kadi wi'i be: «Yettee mo onon tigi, fempon. Ko fii min mi yi'aali hujja fawudfo mo donkineede.»

7 Yahuudiyankeebe ben jaabii fahin, wi'i: «Meden mari Sariya, tippude e on Sariya himo haani wareede, ko fii himo waditii *Bidfo Alla!»

8 Bay Pilaatu nanii ngol kongol, o burti hulude.

9 Onsay o naatiti ka nder suudu laamu, o wi'i Iisaa: «Ko honto iwudaa?» Kono laatii Iisaa jaabaaki mo.

10 Pilaatu wi'i mo kadi fahin: «A wowlantaa lan? E a andaa mido mari feere accitugol ma, maa fempugol ma?»

11 Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «A hebataa feere woo e hoore an si hinaa taw hara a yeda immorde ka dow. Ko dun wadfi, on wattudfo lan e juude maa fawtike junuubu burdo mawnude.»

12 Gila e on saa'i don, tawi Pilaatu no dabude no accitira mo, kono Yahuudiyankeebe ben woni e ewnagol wi'a: «Si a accitii mo, haray hinaa a gidfo lando mawdo Roomu on! Ko fii kala waditiido lando, haray hollitike ko o gano lando mawdo Roomu on!»

13 Bay Pilaatu nanii din kongudfi, o yaltini Iisaa ka yaasi, kanko Pilaatu o joodii ka naawirde e nokkuure no wi'ee «Meltaande», nden no wi'ee kadi e haala Yahuudiyanke «Gabbata».

14 Tawi ko pande hebulanagol *Juldeere Yawtaneede nden, wa ka tumbere palorma, o wi'i Yahuudiyankeebe ben: «E hino Lando mon on!»

15 Kono be ewnii, be wi'i: «Yo o ware! Yo o ware! Fempee mo!»

Pilaatu kadi landii be: «Yo mi fempu Lando mon on?»

Onsay hooreebe yottinoobe sadaka ben jaabii mo, wi'i: «Menen men maraa lando goo si wonaa lando mawdo Roomu on!»

16 Onsay o watti mo e juude mabbe fii yo o fempe. Kambe kadi be yetti Iisaa, be nabi.

Fii no Iisaa Fempiraa

(Mat. 27.32-44; Mrk. 15.21-32; Luk. 23.26-43)

17 Iisaa yalti e nden saare, himo rondanii hoore makko *leggal altindiraangal ngal. O sutanii nokkuure wi'eteende Golgotaa e haala Yahuudiyanke, ko woni firo dun ko «Nokkuure Laalagal Hoore».

18 Ko don be fempi mo wondude e yimbe dido goo, mo bee e mabbe sengo goo, kanko Iisaa o woni ka hakkunde.

¶ 19:2 19.2 Ko dolokke bofeejo lando on bornotonoo.

19 Pilaatu windi, wadɪ ka dow leggal altindiraangal: «Iisaa oo jeyaado Naasirata, Lando Yahuudiyanke'en.»

20 Buy e Yahuudiyankeefe ben jangi kon ko windii, ko fii nden nokkuure nde Iisaa fempaa e mun no battinoo saare nden, tawi dɪn bindi ko e haala Yahuudiyanke e haala Roomiyanke e haala Gereekiyanke windii.

21 Onsay hooreefe diina Yahuudiyankeefe ben wi'i Pilaatu: «Wota a windu ko o lando Yahuudiyankeefe ben, kono windu: O wi'ii wonde ko kanko woni lando Yahuudiyankeefe ben.»

22 Kono Pilaatu jaabii be, wi'i: «Ko mi windi kon mi windii.»

23 Bay wonii suufaabe ben fempii Iisaa, be yetti conci makko dɪn, be wadɪ dɪ pece nay, suufaajo kala hebi feccere. Be yetti kadi fokiya makko on, tawi on hinaa no'aado, ko o alluwal gootal gila dow haa ley.

24 Onsay be wi'indiri: «Wota en seeku mo. Waden urba, dɪn hollay ko hombo o wonanta.» Tawi dɪn ko fii ko bindi dɪn *hiitinoo kon no laatora, dɪn ko:

«Be senditii conci an dɪn,
be wadɪi fokiya an on urba.»^r
Ko dɪn suufaabe ben wadɪ.

Fii Mayde Iisaa nden

(Mat. 27.45-56; Mrk. 15.33-41; Luk. 23.44-49)

25 Tawi yumma makko e mijjiraawo yumma makko, dɪn ko Mariyama sonna oo wi'eteedo Kulopaasi, e Mariyama Magaduuna no darii ka binde leggal altindiraangal ngal Iisaa fempaa e mun ngal.

26 Bay Iisaa yi'ii yumma mun, awa kadi oo taalibaajo mo o yidi no darii takko yumma makko, onsay o wi'i yumma makko: «Neene, ko on dɪn woni bidɔo mon on.»

27 O wi'i taalibaajo on kadi: «E hino dɪn yumma maa.» Gila e on saa'i dɪn, taalibaajo on nabi Mariyama neene Iisaa ka mun.

Fii Mayde Iisaa nden

(Mat. 27.45-56; Mrk. 15.33-41; Luk. 23.44-49)

28 Bawto dɪn, nde tawnoo Iisaa no andi wonde fow huubii, o wi'i: «Midɔ fondaa!» fii ko bindi dɪn wi'i kon no laatora.

29 Tawi loonde tew njaram lammudan no dɪn. Be wadɪ linsere e salndu leggal no wi'ee *hisoo pu, be yolli nde ka ndiyan, be banni ka hunduko makko.

30 Bay wonii o yettii dan njaram, o wi'i: «Fow laatike!» Bawto dɪn o liyi hoore nden, o timmi.

31 Nde tawnoo nden pande ko hebulanagol fii *palaande fowteteende nden e tawde kadi nden palaande ko mawnde. Tawi Yahuudiyankeefe ben faalaaka yo fureeji dɪn acce ka ledɔe altindiraade. Onsay be torii Pilaatu yo koyɔe fureeji dɪn hele si dɪ ittee dɪn.

32 Onsay suufaabe ben ari heli koyɔe arano on e oya kadi mo o fempidanoo e mun.

33 Bay wonii be hewtii Iisaa, be tawi o maayiino, laatii be helaali mo koyɔe dɪn.

34 Kono godɔo e suufaabe ben tufiri mo conkenwal ka beccal, tun ndiyan e yiyan yalti.

35 Yi'udɔo mo on seeditike, awa seedee makko on ko goonga. Kanko non himo andi ko goonga o wowli, fii onon kadi no gomɔniron.

^r 19:24 19.24 Zab. 22.19

³⁶ Dun wadiri fii ko bindi dɪn wi'i kon no laatora wonde: «Yi'al makko woo heletaake.»^S

³⁷ Nokku goo bindi dɪn no wi'i kadi: «Be ndaaray mo be tufi on.»^t

Fii no Iisaa Surriraa

³⁸ Bawto dɪn godfo no wi'ee Yuusufu jeyaado Raamati, tawi on ko taalibaajo Iisaa nun, kono ke e nder gundoo sabu tawde himo hulunoo hoorebe Yahuudiyankeebe ben, o torii Pilaatu yo o newnan mo o yetta furee Iisaa on. Pilaatu newnani mo. Onsay o ari, o yetti furee on.

³⁹ Nikodiyuusu oo yahunoodo ka Iisaa jande goo jemma, o ari kadi, o addori wa kiloo cappande tati tiiri jillaandi *mirri.

⁴⁰ Onsay be yetti furee Iisaa on, be tumbi e kasannge wondude e urngallooji, bay tawi ko dɪn woni naamu Yahuudiyankeebe ben fii surrugol.

⁴¹ Tawi tutateeri no e nden nokkuure nde o fempaa e mun, e nder ndin tutateeri kadi tawi no ton qaburu keso mo hay gooto surraaka e mun taho.

⁴² Nde tawnoo nden jande ko jalaande nde Yahuudiyankeebe ben woni hebulanaade fii aseweere nden, awa kadi ko on qaburu furi badaade, be surroyi Iisaa e on qaburu.

20

Fii Immitagol Iisaa Almasiihu on

(*Mat. 28.1-8; Mrk. 16.1-10; Luk. 24.1-12*)

¹ E alat, dɪn ko pallal aranal e nder yontere nden, Mariyama jeyaado Magaduuna dawi bimbi law ka yenaande, tawi hentaaki taho. O tawi hayre nden ittaama ka yenaande.

² Onsay o dogi, o tawoyi Sim'uunu Petruusu e oya taalibaajo mo Iisaa yidunoo, o wi'i be: «Be ittii Koohoojo on ka yenaande, men andaa ko honto be wadi mo!»

³ Onsay Petruusu e oya taalibaajo yalti, yaari ka yenaande.

⁴ Be dɪfɔo non be dogi, kono oya taalibaajo dogi furi Petruusu, o adii hewtude ka yenaande.

⁵ O ugginii, o yi'i kasannge on ka waalii, kono o naataali.

⁶ Sim'uunu Petruusu iwtirnoodo baawo makko on kapun kadi hewti, o naati ka nder yenaande, o haynii kasannge on no waalii don

⁷ e lefol wadanoongol ka hoore Iisaa ngol, tawi ngol wondaa e kasannge on, kono tawi hingol tagгаа, hingol feere.

⁸ Onsay oya taalibaajo, adinoodo hewtude ka yenaande kapun kadi naati, o yi'i, o hoolii.

⁹ Tawi hari be faamaali taho ko bindi dɪn wi'i kon wonde himo haani immitaade e hakkunde maybe ben.

¹⁰ Onsay kambe taalibaabe ben be yilitii ka maɓbe.

Fii no Iisaa Feejirani Mariyama Magaduuna

(*Mrk. 16.9-11*)

¹¹ Tawi Mariyama Magaduuna no darii ka baawo yenaande no wulla. E nder ko o wullata kon, himo ugginii, himo ndaara nder yenaande nden.

¹² O yi'i malaa'ikaabe dɪfo borniife daneeji no joodii ka furee Iisaa on waalinoo don, godfo on telen ka hoore, oya on telen ka koyde.

¹³ Ben wi'i mo: «Debbo ko hondun wullataa?»

Kanko debbo on o jaabii be, o wi'i: «Ko fii be ittii doo Koohoojo an on, mi andaa ka o wadīraa.»

¹⁴ E nder ko o wi'ata d'un kon, o yeyyitii, o yi'i Iisaa no darii, kono tawi o andaa wonde ko Iisaa non.

¹⁵ Onsay Iisaa wi'i mo: «Debbo ko hondun wullataa e ko hombo dabbītataa?»

Nde tawnoo himo sikka ko golloowo ka tutateeri, o wi'i mo: «Koohoojo si tawii ko an nabi mo, haray yeeto lan ko honto wadūfaa mo, mi yahana mo.»

¹⁶ Iisaa wi'i mo kadi fahin: «Mariyama!»

Debbo on fewti mo, wi'i e haala Yahuudiyanke: «Rabbunii!» (Ko woni d'un ko «Karamoko'en».)

¹⁷ Kono Iisaa wi'i mo: «Wota a jogito lan, ko fii mi yentaali taho ka Ben an. Kono yahu ka musibbe an ben, wi'aa be wonde mido yentude ka Ben an e ka Ben mon, ka Alla an e ka Alla mon.»

¹⁸ Onsay kanko Mariyama Magaduuna o yahi, o wi'i taalibaabe ben wonde o yi'ii Koohoojo on, awa kadi kanko Iisaa o yewtii mo d'un.

*Fii no Iisaa Feepirani Sahaabaabe ben
(Mat. 28.16-20; Mrk. 16.14-18; Luk. 24.36-49)*

¹⁹ E alat kiikiide, d'un ko palaande aranere e nder yontere nden, tawi taalibaabe ben sokii baafe den ka be woni d'un sabu kulol ngol be huli Yahuudiyankeebe ben ngol. Onsay Iisaa ari darii hakkunde maɓbe, o wi'i be: «Yo jam wonu e mon!»

²⁰ Bay wonii o wi'ii d'un, onsay o holli be juude makko den e beccal makko ngal. Taalibaabe ben weltii fii ko be yi'i Koohoojo on kon.

²¹ Iisaa wi'i be kadi fahin: «Yo jam wonu e mon! Min kadi mi nulirii on wano Baabaajo on nulirimmi non!»

²² Bawto d'in kongudi, o wutti e hoore maɓbe, o wi'i be: «Jabee *Ruuhu Seniido on.

²³ Be yaafanidon junuubaaji mun woo, di yaafante be. Be on yaafanaaki junuubaaji mun woo, haray di yaafaaka.»

Fii Sikkitannde Tooma nden

²⁴ Tawi Tooma jammaado Siwtaado tawdaado e sappoo e diɗooɓe ben wondaa e maɓbe fewndo ko Iisaa ari.

²⁵ Onsay taalibaabe heddiibe ben wi'i mo: «Men yi'ii Koohoojo on!»

Kono o wi'i be: «Si mi yi'aali batte peje den ka juude makko, mi fawa hondu an ndun e batte den peje, mi fawa kadi jungo an ngon ka beccal makko, haray mi hoolotaako few.»

²⁶ Bay yontii, tawi taalibaabe Iisaa ben no ka suudu kadi, tawi hife wondi e Tooma. Onsay Iisaa ari darii hakkunde maɓbe, tawi baafe den no sokii, o wi'i be: «Yo jam wonu e mon!»

²⁷ E hoore d'un o wi'i Tooma: «Bannu doo hondu maa ndun, ndaaraa juude an den, fannaa kadi jungo maa ngon, meemaa beccal an ngal. Wota a wonu mo hoolotaako, kono gomdin!»

²⁸ Onsay Tooma jaabii mo, wi'i: «Joomi an e Alla an!»

²⁹ Iisaa wi'i mo kadi: «Ko bay a yi'ii lan si hoolidfaa. Kono maloore wonanii ben hooliibe be yi'aali!»

³⁰ Iisaa wadii kadi maandeeji hawniidi goo duudufi e tawnde taalibaabe makko ben, di windaaki e ndee deftere.

³¹ Kono d'undoo ko windanaa ko fii no gomd'finiron wonde ko Iisaa woni *Almasiihu on e *Bid'fo Alla on, e fii no hebiron ngurndan e nder gomd'ingol innde makko nden.

21

Fii no Iisaa Feepirani Taalibaabe mun ben ka Daande Weendu

¹ Bawto d'un Iisaa feepitani kadi taalibaabe mun ben e daande nduu *Weendu Tiberiyaada. E hino no o feepirani be.

² Tawi Sim'uunu Petruusu e Tooma jammaa'fo Siwtaa'fo e Natanayiila oo mo Kanaa, d'un ko e nder Jaliilu, e bibbe oo wi'teed'fo Zabadii e taalibaabe makko d'ifo goo no wondi.

³ Sim'uunu Petruusu wi'i be: «Mid'o yaade yungugol.»

Kambe kadi be wi'i mo: «Menen kadi men yaaday e maa.» Be yalti, be yahi, be bakoyii ka laakun. Laatii e on jemma d'on be nangaali hay huunde.

⁴ Bay weetii, tawi Iisaa no darii ka daande weendu, kono tawi taalibaabe ben andaa wonde ko Iisaa.

⁵ Kanko Iisaa o wi'i be: «Faybe on hebaali hay lingii?»

Be jaabii mo: «Hay gootii!»

⁶ Onsay o wi'i be: «Bugoree *jalaaji d'in ka sengo jaamo laakun kun, on hebay!» Be bugii di, tawi hakkee ko liyyi d'in duudi, be alaa feere poodugol jalaaji d'in.

⁷ Onsay taalibaajo mo Iisaa yidunoo on wi'i Petruusu: «Ko Joomi on nii!» Nde Sim'uunu Petruusu nanirnoo wonde ko Joomi on nii, o bornii dolokke makko on, ko fii hari himo bortii, onsay o iwi ka laana o cikki ka nder ndiyan.

⁸ Beya taalibaabe ardi e laakun kun e nder pood'forgol jalaaji d'in e hoore hid'i heewi tew liyyi, ko fii hari hiibe wodd'itori penceen on wa sogone teemed'fe d'idi.

⁹ Bay wonii be tippike ka leydi, be yi'i d'on liyyi no fawii e hoore yiite, wondude e bireedi.

¹⁰ Iisaa wi'i be: «Addee goddi e liyyi di nangud'on jooni d'in.»

¹¹ Onsay Sim'uunu Petruusu yawi ka laakun, o pood'i jalaaji d'in, o tippini ka leydi. Tawi d'in jalaaji no heewi liyyi njani yonudi teemedere e cappande jowi e tati. Fii kala non hid'i duudunoo, kono jalaaji d'in seekaaki.

¹² Iisaa wi'i be: «Aree jaamon.» Laatii hay gooto e taalibaabe ben suusaali mo landaade wi'a: «Ko an hombo nii?» Ko fii hari hiibe andi ko Joomi on.

¹³ Onsay Iisaa badii, o yetti bireedi on e liyyi d'in, o jonni be.

¹⁴ Tawi ko tammun d'un non Iisaa no feepana taalibaabe mun ben gila o immintinaa e hakkunde maybe ben.

Fii Kaliifu mo Iisaa Halfini Petruusu on

¹⁵ Bay be gaynii jaamude, Iisaa wi'i Sim'uunu Petruusu: «Ko an yo Sim'uunu mo Yuunusa, e hara hid'a yidi lan furi bee d'oo?»

O jaabii mo, o wi'i: «Hiyyii Joomi an, hid'a andi mid'o yidu-maa.»

Onsay Iisaa wi'i mo: «Awa danko baaloy an koy.»^u

¹⁶ Iisaa wi'i mo kadi: «Enee Sim'uunu mo Yuunusa, hid'a yid'immi?»

^u **21:15** 21.15-17 Ko wonaa wi'eede «baaloy» d'oo ko jokkuibe Iisaa ben.

Kanko Sim'uunu o jaabii mo, o wi'i: «Hiiyii Joomi an, hida andi mido yidu-maa.»

Onsay Iisaa wi'i mo: «Awa aynu baali an dfin.»

¹⁷ O wi'i mo kadi tammun: «Sim'uunu mo Yuunusa, e hara hida yidi lan?»

Dun aanini Petruusu fii ko o wi'i mo kon tammun si himo yidi mo. O jaabii mo, o wi'i: «Joomi an, hida andi kala huunde. Hida andi mido yidu-maa.»

Iisaa wi'i mo kadi: «Awa danko baali an dfin.»

¹⁸ Ko fii ka haqiiqa haqiiqa mi andinii ma, wa fewndo ko wonnodaa suka, a daditantono hoore maa dolokke maa on, yahaa ka faaladaa. Kono si a nawyoyii, a fontay juude maa den, goddo dade, o nabe ka a faalanooka.»

¹⁹ Tawi ko o wi'iri dfun, ko fii hollugol ko mayde honde Petruusu maayata fii mawningol Alla. Bay o gaynii yewtude mo dfun, o wi'i mo: «Jokkan!»

²⁰ Kanko Petruusu o yeyyitii, o yi'i oo taalibaajo mo Iisaa yidi ka jokkata be, dfun ko oo liiyinoodo ka bernde Iisaa fewndo ko be naamaynoo, o wi'i: «Koohoojo ko hombo woni wattoowo on e joge.»

²¹ Bay o yi'ii mo, kanko Petruusu, o wi'i Iisaa: «Oo doo non Joomi an, ko hondun heboyta mo?»

²² Iisaa jaabii mo, wi'i: «Si mido faalaa o wona haa nde mi artoyi, haaju maa e dfun? An jokkan tun!»

²³ E hoore dfun, kan haala jonnondiraa e hakkunde musibbe ben wonde on taalibaajo maayataa. E hara-le Iisaa wi'aali mo wonde on maayataa, kono ko o wi'i ko: «Si mido faalaa o wona haa nde mi artoyi, haaju maa e dfun?»

²⁴ Ko on taalibaajo seeditii fii dfin piiji windi fi. Awa hiden andi nden seeditoore makko ko goonga.

²⁵ Iisaa waduno piiji goo kadi buy. Si men winduno dfun men fensiti, mi sikkaano si den defte de men windaynoo heyayno e aduna on.

DEFTERE KUUDE SAHAABAA'BE BEN

Fii Yentineede Iisaa Almasihu on

¹ Ko an yo Tawaafiilu, mi yewtuno ka deftere an aranere fii kala ko Iisaa nangannoo wadugol e jannugol,

² haa e jalaande yentineede makko, bawto o yamirde *sahaabaabe be o subinoo ben immorde e *Ruuhu Seniido on,

³ dun ko ben be o hollitii himo wuuri bawto o wareede, be o wadani seedeji duudufadi fii ummutal makko ngal. O feepani be e nder balde cappande nay, himo haalana be fii *laamu Alla ngun.

⁴ Nande goo, ko o wondi e mabbe, o yamirno be wota be woddito *Yerusalaam, kono yo be habbo fodaari Baabaajo on, o wi'i be: «Dun ko ndin ndi mi wowlani on fii mun.

⁵ Ko fii Yaayaa kanun ko ndiyan lootiraynoo, kono onon e nder balde nii ko Ruuhu Seniido on lootirtefon.»

⁶ Nde tawnoo hiibe mottondiri takko makko, be landii mo, be wi'i: «Joomi, hara ko e on saa'i joddintintaa laamu *Isra'iila ngun?»

⁷ O jaabii be, o wi'i: «Wonaa onon haani andude fewndooji e saa'iiji di Baabaajo on toddori bawgal mun ngal e mun din.

⁸ Kono onon on hebay bawgal nde Ruuhu Seniido on ari e mon, wonon seedebe an Yerusalaam e diiwal *Yahuuda ngal fow e diiwal *Samariiya ngal fow haa ka kattude leyde.»

⁹ Bay o gaynii be wowlande dun, wa fewndo ko be ndaarata mo, o yentinaa, onsay duulere wirni mo e gite mabbe.

¹⁰ Ko be tiggirii ka kammu, fewndo ko o yentata, worbe dido borniibe daneji feepani be, wi'i be:

¹¹ «Ko onon yo be Jaliilu, ko hondun daridon, hidon ndaara nguu kammu? Iisaa oo yentinaado ka kammu e hakkunde mon artiroyay wano yirufon o yentiniraama ka kammu nii.»

¹² Onsay be yiltitii Yerusalaam be iwi e ngon fello wi'eteengo Fello *Zaytuuni wodditorngo Yerusalaam yeru sagara yaadu happaandu e *jalaande fowteteende nden.^a

¹³ Bay wonii be hewtitii, be naatiroyi ka suudu dow-dowru ndu be woni weerude e mun ndun. Tawi ben ko Petruusu, e Yuuhanna e Yaaquuba e Andaraawu, kanun e Filiipu e Tooma e Bartolomaawu e Matta e Yaaquuba mo Alfaa e Sim'uunu tawdaado e fedde *Zelotii be ben, e Yahuuda mo Yaaquuba.

¹⁴ Be fow e nder nanondiral mabbe, be duumii e toragol Alla, toroda e rewbe ben wondude e Mariyama yumma Iisaa e neene-gootoobe makko ben kanko Iisaa.

Fii no Matiyaasa Suboraa

¹⁵ E den balde don, Petruusu immii, o darii hakkunde musibbe ben. Tawi ben moobinoobe don ko wa be teemedere e noogayo. O wi'i ben:

¹⁶ «Musibbe, bee ko windanoo kon wadfa, dun-le ko ko Ruuhu Seniido on longinnoo Daawuuda kon, o *hiitii fii oo wi'eteedo Yudaasi ardinoodo bee nangunoo be Iisaa.

^a 1:12 1.12 Ko woni «sagara yaadu happaandu e jalaande fowteteende nden» ko wa kiloo gooto leydi, yaareteedo wa minitaaji sappoo e jowi.

17 On no tawdanoo e men, awa kadi himo marnoo gebal e dfee golle men.»

18 (Yudaasi hendorii ngesa mban njoddi janfa mun kan, ko fon fii makko lanniri hippagol, fecco e hakkunde, nder reedu makko ndun fow lancitii.

19 Hakkee ko jeyaabe Yerusalaaam ben fow andunoo fii fon, be inni mban ngesa e haala maŋbe <Hakel-Dama>, ko woni firo fon ko Ngesa Yiiyan.)^b

20 «E hin-le no windii ka deftere Zabuura:

<Yo galle on den caabu,
hara hay gooto hodataa fon.>^c

«No windii kadi:
<Yo godfo lonto mo ka ardagol.>^d

21 Kanko Petruusu o wi'i kadi: «Ko fon wafi, bee godfo e bee wondunoobe e men fewndo ko jindideten e Iisaa Joomi on,

22 gila ko Yaayaa lootunoo mo haa pande o yentinaa hakkunde men, heboo ko wonda e men seeditoo fii ummutal makko ngal.»

23 Onsay be banni yimbe dido: godfo on no wi'ee Yuusufu, fon ko Barsabaa jammaado Yustuusa, oya on no wi'ee Matiyaasa.

24 Onsay be torii, be wi'i: «Yaa an Joomiraado Andufo berde yimbe fow, banganan men ko hombo e bee dido subidaa

25 fii ko lonto Yudaasi e golle e sahaabankaaku mun, bay kanko Yudaasi o sortike, o yahii ka o muuyanaa fon.»

26 Be wafi urba hakkunde ben dido, urba on hawri e Matiyaasa, on tawtinaa sahaabaabe ben sappoo e go'o.

2

Fii Arugol Ruuhu Seniifo on

1 Nde palaande juldeere wi'eteende *Pentakosta hewtunoo, tawi be fow hiŋbe wondi nokkun gootun.

2 Tun nde wootere, hawa wa hendu tiidundu iwri ka kammu ari, hebbini suudu ka be woni fon.

3 Onsay wa dende yiite feepani be, de sendondiri, de woni e hoore mo kala e maŋbe.

4 Be fow be heewi *Ruuhu Seniifo on, be nangani wowlugol e *haalaaji goo, mo bee e ko Ruuhu on longini fon.

5 Tawi wa nden pande *Yahuudiyankeefe rewoobe Alla iwruŋbe e leyde aduna on fow no Yerusalaaam.

6 E nder ko hawa kan wadata kon, jamaa moobinoofo fon on jiiibii sabu ko mo kala e maŋbe nanaynoo ben no wowla e haala mun kan tigi kon.

7 Dun ndalini be haa feyyiti, e hoore hiŋbe wi'a: «Hara bee yimbe wonbe wowlude doo fow hinaa be diiwal Jaliilu?

8 Ko honno nanirden bee no wowla e haala ka muynuden kan tigi?

9 Dun ko enen bee Fartiyankoobe e Maadiyankoobe e Elaamiyankoobe e bee hodube Mesopotamii e ka diiwal Yahuuda e be Kapadoosi ben e be Pontii ben e be *Aazii ben,

10 e be Firgii ben e be Pamfilii ben e be Misira ben e bee jeyaabe e ndii leydi Libii kawtirbe e Sireonii e iwruŋbe Roomu ben,

11 fon ko Yahuudiyankeefe ben e naatube e diina Yahuudiyanke ben e jeyaabe Kereeti ben e Aarabeebe ben, enen doo fow en nanii hiŋbe wowla e haala mo kala e men fii kuude Alla mawde den!»

¹² Tawi d'un no naldini be fota be fow haa hiibe jibii, be nangi wi'indirgol: «Ko hondun du'un holli?»

¹³ Kono wobbe no awmotonoo be, wi'a: «Bee ko yarube haa mandili!»

Fii Waaju Petruusu Aranu ngun

¹⁴ Ontuma Petruusu immodi e *sahaabaabe ben sappoo e go'o, o ewnii jamaa on, o wi'i be: «Ko onon yo Yahuudiyankeebe e kala hodufdo Yerusalem, heditee kongudi an din, andon dundoo.

¹⁵ Ko fii hinaa ko sikkudon kon, bee wonaa mandilube nii, ko walluhaa on nii.

¹⁶ E hino ko annabi Yuu'iila wi'unoo kon, himo wi'i:

¹⁷ <Alla daalii:

Ka balde sakkitore

mi tippinay Ruuhu an on e hoore kala tagaado haa heewa.

Onsay bibbe mon worbe e rewbe haaloyay ko Alla longini d'un,
sukaabe mon ben yi'oya fepninande,
mawbe mon ben hoydoya koydi.>

¹⁸ <Kanko Alla o daalii kadi:

Ko non woniri e den jalaade don,
mi tippinay Ruuhu an on e hoore
jiyaabe an ben worbe e rewbe,
be haala ko be longinaa.

¹⁹ Mi wada kadi kaawakeeji ka kammu dow,
e maandeeji ka hoore leydi,
dun hara ko yiiyan e yiite e duggal curki.

²⁰ Naange ngen wayloo nibe,
lewru ndun kadi wayloo yiiyan,
dun ko ado jalaande Joomiraado on hewtude,
dun ko nden jalaande mawnde teddunde.

²¹ Onsay kala jantotoodo innde Joomiraado on dandoyte.>^d

²² Kanko Petruusu o wi'i kadi: «Ko onon yo *Isra'iilayankeebe, heditee dui kongudi an! Oo gorko wi'eteedo Iisaa, oo jeyaado Naasirata, on mo Allaahu on banginiri yeeso mon kaawakeeji mooyi e kuufe e maandeeji, kon ko Alla warri e makko e hakkunde mon, wano andirdon non tigi,

²³ dun ko on wadaado e joge tippude e ebbore Alla nden e gandal makko adiingal ngal kanko Alla, warirdon mo wattugol mo e juude heeferbe ben, ben wariri mo fempugol wenga.

²⁴ Allaahu on immintinii mo, o sortii mo e nder ndin muuseendi mayde, ko fii hari gasataa ka nguli mayde kin jogoo mo ton.

²⁵ Ko fii hari Daawuuda wi'irii nii fii makko, woo:
<Mi yi'ay Joomiraado on saa'i woo yeeso an,
ko fii hari himo ka sengo paamo an
fii wota mi diwnu.

²⁶ Ko dun wadi si bernde an nden no heewi weltaare,
denngal an ngal no e nder welo-welo,
hay bandu an ndun fowtoto e nder tanyinaare.

²⁷ Ko fii a accoytaa wonkii an kin ka wonunde maybe,
awa kadi a jabataa *Seniido maa on laatoo joldo.

²⁸ A andinii lan laawi ngurndan din,
a hebbinay lan weltaare yeeso maa.>^e

^d 2:21 2.21 Yul. 3.1-5 ^e 2:28 2.28 Zab. 16.8-11

29 Kanko Petruusu o wi'i kadi: «Musibbe, newnanee lan mi yewta on no laabiri fii Daawuuda oo baabiraawo meeden, on maynoodo surraa, mo tawata yenaande mun no woodaa haa jooni hakkunde men.

30 Nde tawnoo ko o annabaajo, himo andi kadi wonde Allaahu on woondanii mo woondoore wonde o jodfdinay godfdo e jurriya makko on ka jullere laamu makko.

31 O *hiitino fii immintinegol *Almasiihu on, on mo accoytaake ka wonunde maybe ben, dun ko on mo bandu mun laatoyaako nolayndu.

32 Iisaa on non, Allaahu on immintinii mo, men fow ko men seedee dun.

33 Alla bantirii mo ka sengo mun naamo, o hendike e juufde Baabaajo on ko fodanoo kon, dun ko Ruuhu Seniido on, kanko kadi o tippinii dun, wano wondon yiirude nii, e no wondon nanirde nii.

34 Fii kala Daawuuda yahaali ka kammu, kono kanko tigi o wi'i:

<Joomiraado on daalanii Joomi an on:

Joodor ka sengo an naamo,

35 haa mi wada aybe maa ben ka ley teppe maa.>^f

36 Kanko Petruusu o wi'i kadi: «Awa yo *bolondaaji Isra'iila dfin fow andu e nder pellital wonde Allaahu on wadii Iisaa, oo mo fempunodon, Almasiihu e Joomi.»

Fii Moftal Aranal ngal

37 Bay be nanii dun, dun naati e berde mabbe den. Onsay be wi'i Petruusu e beya sahaabaabe: «Musibbe, ko hondun men haani wadufe?»

38 Petruusu wi'i be: «Tuubee, mo kala e mon kadi *lootoo maande kisiyee e innde Iisaa Almasiihu on, fii yaafuyee junuubaaji mon dfin. Onsay on hebay dokkal Ruuhu Seniido on.

39 Ko fii fodaari ndin ko fii mon e fii bibbe mon ben e fii kala wodfditiido, dun ko kala ben be Alla Joomiraado men on noddoyta.»

40 Awa ko kongufi duudufo goo kadi o seeditorani be, e himo waa-jotonoo be kadi, wi'a: «Dandee hoore mon e nguu jamaan boyyilingu.»

41 Ben jabube kongol makko ngol, lootaa maande kisiyee. Nden pande ko wa guluuje tato yimbe beyditi e mabbe.

42 Onsay be duumii e janndeeji ben sahaabaabe, e mottondirgol fii jokkere endan e paamidugol e toragol Alla.

43 Nalaw hebi mo kala e mabbe. Tawi sahaabaabe ben no wadafaynoo kaawakeeji moyyi e maandeeji heewufi.

44 Onsay gomdinnoobe ben fow wontidi, be hawti piiji dfin fow.

45 Be yeeyi keyeeji mabbe dfin e ko wonani be kon, be senditi dun hakkunde mabbe, mo kala e ko hatonjini kon.

46 Tawi pande woo e nder wakkilaare mabbe e nanondiral hiibe wontidi, hiibe ka *juulirde mawnde, awa kadi be paamidayno ka nder cuufi, be paamida e nder welo-welo e bernde laabunde,

47 be manta Alla, be hebayno kadi sulfu jamaa on fow. Joomiraado on kadi no beydiraynoo *moftal mabbe ngal pande woo ben wonaabe dandeede.

3

Fii no Jukkunnaajo Nawndiraa ka Dambugal Juulirde Mawnde

¹Nande goo, tawi Petruusu e Yuuhanna no yahude ka *juulirde mawnde ka waqutu juuleteedo e saa'i sappoo e jowabo on.

² Dun hawrondiri aaden jibindinaado e boofoyaagal no addeede joddinee ka dambugal juulirde mawnde wi'eteengal Dambugal Fotungal, fii toragol naatoobe ben ka juulirde, wano woowirannoo mo non kanko jukkunnaajo on pande woo.

³ No o yiirunoo Petruusu e Yuuhanna no e fii naatugol, o torii yo be okkor mo.

⁴ Kono Petruusu e Yuuhanna tenyini mo, be wi'i: «Ndaarii men!»

⁵ Kanko kadi o tenyini be, himo tanyinoo hebirgol be godfun.

⁶ Kono Petruusu wi'i mo: «Mi maraa kaalisi maa kanje, kono non mi okkorte ko mi jogii kon. Immo, waawaa yahude e innde Iisaa Almasiihu on, oo jeyaado Naasirata!»

⁷ Onsay kanko Petruusu o jogori mo jungo makko jaamo ngon, o immiini. Tun koyde on den e kolbule mun den sattiti.

⁸ O hawtii kisan, o nangani yaadu, o naatidi e maβbe ka juulirde mawnde e hoore himo yaha hoccoo, manta Alla.

⁹ Jamaa on fow yi'i himo yaha manta Alla.

¹⁰ Bay be anditii wonde ko kanko joodotonoo toroo ka dambugal juulirde mawnde wi'eteengal Fotungal, be njaldi dun, be haawii fii kon ko o wadanaa.

Fii Waaju Petruusu Dimmu ngun

¹¹ Kono tawi on jukkunnaajo alaa seedude e Petruusu e Yuuhanna. Jamaa on fow dogiri ka be woniri ton, dun ko ka tungarru wi'teendu *Tungarru Sulaymaana, e hoore hibe njaldi.

¹² Bay Petruusu yi'ii dun, o wi'i jamaa on: «Ko onon yo *Isra'iilayankeebe, ko fii hondun njaldandon fii dun? E ko fii hondun ndaarirton men nii, wa si ko doole amen maa dewal amen men imminiri oo neddo, o waawi yahude?»

¹³ Awa kadi on Alla Ibraahiima e Issaaqa e Yaaquuba, dun ko on Alla baabiraaabe men ben, o mawniniino on Jiyaado makko, dun ko Iisaa, on mo hendinnodon Pilaatu lando on, yeddudon, dun ko on mo o aadiinoo accitugol.

¹⁴ Kono onon yeddudon on *Seniido Feewudo, toridon sulfu fii yo on accitane warnoodo yimbe goo,

¹⁵ wardon on wondo dayyere ngurndan dan. Kono Allaahu on immintinii mo e hakkunde maybe ben. Ko men seedee dun.

¹⁶ Ko tippude e gomdingol innde makko nden kanko Iisaa, wadi si oo neddo sattiti. Ko e immorde e innde Iisaa nden e gomdingol e mayre on wadi si oo neddo yedaa cellal timmungal yeeso mon on fow.

¹⁷ «Jooni non yo musibbe, mido andi, onon e hooreebe mon ben, ko angal andude warrunodon dun.

¹⁸ Kono ko non Allaahu on laatiniri kon ko o longinnoo annabaabe ben fow ko adii dun, dun ko wonde *Almasiihu makko on no haanunoo tampude.

¹⁹ Jooni non, tuubee, ruttodon fii yo junuubaaji mon din monte,

²⁰ fii no Joomiraado on yedira on saa'iiji fowtere immorde e makko, e fii no o additirana on on Almasiihu mo fodanodon, dun ko Iisaa.

²¹ Himo haani wonude ka kammu ton haa tuma Allaahu on heydintini ko o daalirnoo annabaabe makko laabuβe ben kon fow gila law.

²² Muusaa wi'uno: «Alla Joomiraado mon on yaltinanoyay on annabaajo wa'udo wa an min e hakkunde musibbe mon ben. Ko yo on hedoyo kala ko o wi'oyi on.

²³ Kono kala on mo hefoyaaki on annabaajo, o suutete e hakkunde jamaa on.>

²⁴ Kanko Petruusu o wi'i kadi: «Annabaabe *hiitinoofe ben fow, gila e Samu'iila haa e hikkiibe e makko ben, hari hiitinoke fii dfee jalaade doo.

²⁵ Ko onon woni bibbe annabaabe ben e *ahadi ndi Allaahu on yettannoo baabiraabe men ben, ka o daalannoo Ibraahiima wonde: <Beynguureeji aduna on fow barkinte sabu jurriya maa on.>g

²⁶ Ko fii mon onon taho Allaahu on addirnoo oo Jiyaado makko, mo o immintini e hakkunde maybe ben, fii ko barkinira on, sendugol mo kala e mon e wadugol ko boni.»

4

Fii no Petruusu e Yuuhanna Addiraa yeeso Mawbe ben

¹ Wa fewndo ko Petruusu e Yuuhanna yewtata dun jamaa on, *yot-tinoofe sadaka ben e hooreejo aynoofe *juulirde mawnde nden e *Sadduusiyaabe ben ari.

² Ko fii hari be haabii ko ben woni waajaade jamaa on kon e ko ben woni banginde kon wonde ko e Iisaa ummutal maybe ben woni.

³ Be fawi be juude. Bay hari niibii, be soki be haa bimbi nden jande.

⁴ Kono buy e nanunoofoe din kongudi mabbe gomdini, adadu ben yimbe gomdinbe ko wa be guluuje njowo.

⁵ Bimbi nden jande yeesofoe Yahuudiyankeefo ben e mawbe mabbe ben e jannofoe fii Sariya ben mottondiri Yerusalaam,

⁶ wondude e Hannaana, dun ko yottinoowo mawdo sadaka on, e Qayaafa e Yaayaa e Iskandar, e beya jeyaabe e gorol yottinoowo mawdo sadaka on.

⁷ Be addi Petruusu e Yuuhanna hakkunde mabbe, be landii be, be wi'i: «Hara ko mbawdi hondi maa innde honde wadirdon dun?»

⁸ Onsay Petruusu heewudo *Ruuhu Seniido on wi'i be: «Ko onon yo yeesofoe jamaa e mawbe,

⁹ bay hande meden landiteede fii moyyere nde men wadani aaden jukkunnaajo, e noone no o ndikkiniraa,

¹⁰ awa andee fota, jamaa *Isra'iila on fow kadi anda, ko e innde Iisaa Almasiihu on, oo jeyaado Naasirata, dun ko on mo fempunodon, Alla immintini mo e hakkunde maybe ben, ko sabu on oo neddo selliniraa, o darii yeeso mon doo.

¹¹ Ko Iisaa on woni: <Hayre nde onon mahofoe ben hawkunodon nden wontii hittunde ka sobbundu.>h

¹² Ko fii kisiyee hebortaa goddo goo si wonaa Iisaa Almasiihu on, sabu hay gooto okkaaka innde goo ka ley kammu doo, nde waaweten dadirde sabu mun si wonaa nde makko nden.»

¹³ Bay be yi'ii pellital Petruusu e Yuuhanna ngal, dun njaldini be. Be ndaari be tawi bee ko be yinkoy koy jangaa, be anditiri be ko be wodaynoo e Iisaa kon.

¹⁴ Nde tawnoo jawndaado on no darii takko mabbe, be tawi alaa fus ko be jaaboo.

¹⁵ Be yamiri yo ben yaltine, be accana be mbatirdu ndun. Onsay be diisondiri hakkunde mabbe, be wi'i:

¹⁶ «Ko hondun wadeten bee? Ko fii no henani kala hodudo Yerusalaam wonde bee wadii kaawake moyyo tiidudo, en waawataa-le yeddude dun.

17 Jooni non, fii wota d'un lollu furi nii e hakkunde jamaa on, hadfen be, sattinanen be wota be wowlan hay gooto nden innde hande kadi.»

18 Onsay be nulitani Petruusu e Yuuhanna, be tonjani be few waajagol maa janna e innde Iisaa.

19 Kono Petruusu e Yuuhanna jaabii be, wi'i: «Hara no feewi yeeso Alla ka men doftoo on, men acca Alla?»

20 Naawanee hoore mon d'undon, ko fii men waawataa ronkude wowlude ko men yi'irnoo gite amen den kon e ko men nanirnoo noppi amen din kon.»

21 Be beydi be sattinande fii d'un, kono bay be hebaali feere no be donkinira be, sabu ko jamaa on fow wonnoo mawnde Alla fii kon ko wadi don, be acciti be.

22 Tawi on nedfo sellinaado, mo kaawake moyyo on wadaa e hoore mun, burnii duubi cappande nay.

Fii no Gomdinbe ben Torori Alla

23 Bay Petruusu e Yuuhanna accitaama, be yaari ka dimmoobe mabbe ben, be fillitani ben kala ko hooreebe yottinoobe sadaka ben e mawbe ben wi'i be kon.

24 Bay ben nanii ko be wi'i kon, be hawtiti, be ewnii Alla, be wi'i: «Ko an yo Joomiraado Tagudo leydi e kammu e baharu e kala ko woni e mun,

25 ko an daalirnoo Ruuhu Seniido on, longindaa oo jiyaado maa, d'un ko Daawuuda oo baabiraawo amen d'undoo:

«Ko fii hondun leyyi din monondiranta,
e ko hondun jamaaji din joganii d'ii mijooji mehi?»

26 Lambe aduna on no dartodi,
hikkondirbe e mabbe ben no wontidi,
dartii Joomiraado on e *Almasihu makko on.»ⁱ

27 «Awa yaa an Alla, ka haqiiqa, e nder ndee saare doo, oo wi'eteedo *Heroodu e oo wi'eteedo Pilaatu Pontii, be wontiduno e be wonaa Yahu-udiyanke ben, wondude e Isra'ilayankeebe ben, be dartii oo Kurkantoodo ma Seniido, d'un ko Iisaa, on mo subidaa.

28 Be wadiri d'un faale maa on e bawgal maa ngal, fii timmingol kodduruyee maa on.

29 Jooni non, yaa an Joomiraado, wattan yiili fii bee jokku be men, newnanaa kadi jiyaabe maa ben feppinirgol daaluyeeji maa din pellital timmungal.

30 Fontu sookewo maa ngon fii no pawndule e maandeeji e kaawakeeji moyyi wadira e innde Kurkantoodo ma Seniido on, d'un ko Iisaa.»

31 Bay be gaynii toraade, nokkuure nde be wonnoo e mun nden dimbii, be fow be heewi Ruuhu Seniido on, be woni e feppinirgol daaluyee Alla on pellital.

Fii Moftal Gomdinbe ben

32 Gomdinbe ben fow wonti bernde wootere e mijjo wooto, tawi hay gooto e mabbe wi'ataa ko jeyi kon ko halal mun, tawi ko be kafu e fow.

33 Tawi *sahaabaabe ben no seeditora bawgal tiidungal fii ummutal Iisaa Joomi on, moyyere tiidunde kadi woni e hoore mabbe be fow.

34 Tawi baaso alaa hakkunde mabbe, ko fii kala marnoodo ngesa maa suudu yeeyitayno d'un, adda coggu ko yeeyi kon,

ⁱ 4:26 4.25-26. Zab. 2.1-2

³⁵ watta e juufde sahaabaabe ben. Dun senditee, mo kala hendoo ko handi kon.

³⁶ Yuusufu kadi, d'un ko on mo sahaabaabe ben jammi Barnabaasi (ko woni firo d'un ko «wakkilinoowo»), on ko *Lewiyankeejo mo Siipuru,

³⁷ o yeeyi ngesa himo marnoo, o addi mbuudfi d'in, o watti e juufde sahaabaabe ben.

5

Fii ko Hebi Hanaaniya e Safiirata kon

¹ Onsay gorko goo kadi w'eteedfo Hanaaniya e beyngu mun Safiirata yeeyi ngesa hiife marnoo.

² E nder haldigal makko e beyngu makko, o mari feccere coggu ko yeeyaa kon, o yetti ndeya feccere o watti e juufde *sahaabaabe ben.

³ Onsay Petruusu wi'i mo: «Hanaaniya, ko honno Ibuliisa naatiri ka bernde maa haa ka fenanaa *Ruuhu Seniido on, maraa feccere coggu ngesa mban.

⁴ Ado a yeeyude mba, wonaa an jeyunoo mba? E bay a yeeyii mba, wonaa an jeyunoo coggu mabba on? Ko fii hondun non wadandaa ka bernde maa sifa ngal kuugal? Awa hinaa yimbe ben fenandaa, kono ko Alla.»

⁵ Nde Hanaaniya nanirnoo d'in kongudfi, o yani, o maayi. Tun kulol njanol hebi ben hedinoobe don fow.

⁶ Onsay sukaabe ben immii wadi kasanng e makko, be nabi mo, be surroyi.

⁷ Bawto d'un, bay wa saa'ijji tati feyyii, beyngu makko ari e hoore o andaali kon ko wadi.

⁸ Onsay Petruusu wi'i mo kanko debbo on: «Yeeto lan si tawii ko nguu coggu doo yeeyudon ngesa mban.»

Debbo on jaabii mo, wi'i: «Eyyo, ko nguu coggu doo.»

⁹ Petruusu wi'i mo fahin: «Ko fii hondun haldandon ndarndagol Ruuhu Joomiraado on? Awa e hino surroybe moodi maa ben ka dambugal daa. Be nabete an kadi.»

¹⁰ Don kisan o yani e ley koyde Petruusu, o maayi. Wa ko sukaabe ben naatata, be tawi kanko debbo on kadi o maayii. Be nabi mo, be surroyi takko moodi makko.

¹¹ Kulol moolanaangol kadi hebi *moftal ngal fow e kala nanunoo be fii dun.

Fii Kaawakeeji Moyyi di Sahaabaabe ben Wadfi

¹² Tawi sahaabaabe ben no wadude maandeeji e kaawakeeji moyyi duududfi hakkunde jamaa on. Hari kambe gomdinde ben fow hiife mottondiri e nder nanondiral mabbe ka *Tungarru Sulaymaana.

¹³ Tawi jamaa on no mantude be fota, kono hay gooto e mabbe suusataano be badaade.

¹⁴ Tawi jande woo wonbe gomdinde Joomi on no beydaade fota, hara ko worbe e rewbe.

¹⁵ Awa kadi nawnu be no addetenoo ka sera ballaje, wallinee e buutuuij maa e gate, fii nde Petruusu no feyya, hay si ko yo dowdi makko ndin hawru e goddo e mabbe.

¹⁶ Lappi lappi yimbe no wuggotonoo iwa e deya ca'e heedude e Yerusalem, be addora nawnu be ben e be jinna tampini, ben fow sellinaa.

Fii no Sahaabaabe ben Naawiraa

17 Onsay *yottinoowo mawdo sadaka on e kala wondunoobe e makko, dun ko ndee fedde bee *Sadduusiyaabe, be hawtodi e nawliigu timmungu.

18 Be fawi sahaabaabe ben juude, be soki be.

19 Kono e nder on jemma, malaa'ikaajo Joomiraado on udditi baafe kaso ngon, o yaltini be, o wi'i be:

20 «Yahee wonoyon ka *juulirde mawnde, fejjinanon jamaa on kala kongudi fii dan ngurndan kesan.»

21 Bay be nanii dun, no weetirnoo, be naatoyi ka juulirde mawnde be woni e waajagal.

Onsay yottinoowo mawdo sadaka on e wondiibe mun ben hewti, be nodditi dental fewjoobe ben, e dental mawbe *Banii-Isra'iila'en ben fow, be immini ko yahana sahaabaabe ben ka kaso.

22 Bay ben suufaabe hewtii, laatii be tawaali beya ka kaso. Be yiltitii be huntitii be, be wi'i:

23 «Men yahuno, men tawi kaso ngon no sokiraa no holnori, ayninaabe dame den kadi mo bee e ka woni. Kono bay men udditii, men tawaali hay gooto nder ton!»

24 Nde hooreejo aynooobe juulirde nden e hooreebe yottinoobe sadaka ben nanirnoo din kongudi, be jibii fii ben e ko honno fii dun sakkitoroyta.

25 Tun goddo ari, wi'i be: «E hino yimbe be sokunodon ka kaso ben ka waajotoo jamaa on ka juulirde mawnde too!»

26 Onsay hooreejo aynooobe ben e suufaabe mun ben yahani be, addi e baawo doolugol be, sabu hibe hulunoo wota jamaa on fidir be kaaye.

27 Bay be addii be, be darni be yeeso dental fewjoobe ben. Onsay yottinoowo mawdo sadaka on landori be nii, wi'i:

28 «Hidon andi hari men hadiino on few waajorgol ndee innde! Jooni non e hino on lannii lollinde waajuuji mon din Yerusalaam. E hoore dun hidon faalaa fawude kii wonkii oo neddo e hoore amen!»

29 Onsay Petruusu e sahaabaabe ben jaabii be, wi'i: «Ko Alla doftetee edii yimbe ben.

30 On Alla baabiraabe men ben immintinii Iisaa, on mo warirdon fempugol e leggal, wenga.

31 Allaahu on bantirii mo ka sengo mun jaamo, wadii mo Ardotoodo e Dandoowo fii okkugol *Isra'iila'en feere no be tuubira e no be yaaforanee junuubaaji.

32 Menen e Ruuhu Seniido mo Allaahu on yedi ben doftiibe mo, ko men seede dun.»

33 Bay ben nanii ko ben sahaabaabe wi'i kon, be hibbi haa be faalaa be warude.

34 Kono Fariisiyaajo jannoowo fii Sariya on, wi'eteedo Gamaliyiila, mo jamaa on fow hoolii, hawtii ka nder dental, yamiri yo ben sahaabaabe yaltine ton taho.

35 Onsay o wi'i: «Ko onon yo Isra'iilayankeebe, wattanee yiila e ko miijidon wadugol bee kon.

36 Ko fii hidon andi neebaali ko Teyodaasu, waditiido ko teddufo, immii, mo wa yimbe teemedde nayo iwtirnoo baawo mun. Kanko Teyodaasu o waraa, doftinoobe mo ben fow lanca. E hoore dun hay huunde nantaaka.

37 Bay feyyii e on, wi'eteedo Yudaasi, jeyaado Jaliilu, immii ka fewndo windito. O dabbi yimbe ko iwtira baawo makko, on kadi mulaa, doftinoobe mo ben fow kadi saakitaa.

³⁸ Jooni min mi wi'ay on, tertee bee yimbe, acciton be, be yaha. Si tawii dee ebbooje maa dee kuufde ko e neddanke'en iwi, de bonoyay.

³⁹ Si tawii non ko e Alla iwri, haray on waawataa de bonnude. Reenee fii wota on wonu habidoobe e Alla!»

⁴⁰ Be fow be iwtiri e baawo ko o wi'i kon. Onsay be nodditi sahaabaabe ben, be focci be, be hadi be wowlugol innde Iisaa, be acciti be.

⁴¹ Kambe kadi be yalti ka hakkunde dental e hoore hiibe weltii ko tawi kon hiibe foddi e aybineede fii innde Iisaa nden.

⁴² Tawi be haabataano waajagol janna ka juulirde mawnde e ka cuufi fii Kibaaru Moyyo Iisaa Almasiihu on.

6

Fii no Taalibaabe ben Tod'forno Yeesoobe ko Wallitoo be

¹ Nde tawnoo taalibaabe ben no beydaade tun e den balde don, Yahuudiyankeebe wowloobe haala Gereeki wonbe hakkunde mabbe ben woni e nurnurtugol beya Yahuudiyankeebe, sabu ko be welsindii wadangol keynguube mabbe ben ko ben handi pande woo kon.

² Onsay *sahaabaabe ben sappoo e dido nodditi taalibaabe ben no be fotata fodde, be wi'i ben: «Haanaa ka acciten daaluyee Alla on fii sendugol paameteji tun.

³ Ko dun wadi, yo musibbe, subee hakkunde mon yimbe njeedifo, hara ko holniibe, heewube Ruuhu Allaahu on e faamu, ko halfinen dee golle.

⁴ Dun, menen men duumoto e toragol e kurkanagol daaluyee on.»

⁵ Din konguɗi weli be no be fotata fodde. Onsay be subii oo wi'eteedo Astefaana, on ko nedfo heewuɗo gomɗinal e *Ruuhu Seniɗo on, e Filiipu e Porokoor e Nikanuura e Timuuna e Parmeena e Nikolaasi mo ka wi'etee don Antiyoosi-Sirii, on ko naatunooɗo e diina Yahuudiyanke.

⁶ Onsay be weebitani be sahaabaabe ben, ben *fawi juude mun den e hoore mabbe, du'anii be.

⁷ Tawi daaluyee Alla on no layude tun, adadu taalibaabe ben no beydaade fota e nder Yerusalaam. E hoore dun jamaa *yottinoobe sadaka duuduɗo no doftaade gomɗinal ngal.

Fii no Astefaana Nangiraa

⁸ Tawi Astefaana, on heewuɗo sulfu e bawɗe, no waɗaynoo kaawakeeji moyyi mawɗi e maandeeji e hakkunde jamaa on.

⁹ Onsay wobbe be Sirenii e be Aleksandiri e be Silisii e be *Aazii, wonnoobe ka juulirde wi'eteende Juulirde Rindinaabe, be woni e yeddondirgol e Astefaana.

¹⁰ Kono tawi be alaa kutu dartagol faamu makko ngun e konguɗi di Ruuhu Allaahu on longinaynoo mo din.

¹¹ Onsay be yeeni wobbe yo wi'u: «Men nanirii mo konguɗi hoynuɗi Muusaa e Alla!»

¹² Ko nii be yuuniri jamaa on e mawbe ben e jannooɗe fii Sariya on, ben ari nangiri Astefaana doole, be nabi mo ka dental fewjooɗe ben.

¹³ Tawi hiibe ebɓi wobbe ko seeditoo fenaande, ben wi'i: «Oo nedfo no jokki aybingol nokkuure hormorde nden e Sariya on.

¹⁴ Ko fii men nanii himo wi'a wonde, Iisaa, oo jeyaado Naasirata, lancay ndee nokkuure, o wayla kadi naamuɗi di Muusaa waɗani en din.»

¹⁵ Onsay ben wonnoobe ka dental don ndaari mo kanko Astefaana, tawi yeeso makko ngon wa'itii wa yeeso malaa'ikaajo.

7

Fii Yewtere Astefaana nden

1 Onsay *yottinoowo mawdo sadaka on landii mo, wi'i: «Hara d'un ko non woniri?»

2 Astefaana jaabii, wi'i: «Ko onon yo musibbe an e baabiraabe an, heditee! Alla Jom Mangural on feepanno Ibraahiima ben men fewndo ko o wonnoo Mesopotamii, d'un ko ado o hodfoye Haraana.

3 O daalanno mo, o wi'i: «Yaltu ka leydi maa e ka bolondaa maa, yahaa haa e leydi ndi mi holloyte.»

4 Kanko Astefaana o wi'i kadi: «Onsay o yalti e ndin leydi ben Kaldiyankeefe, o hodfoyi Haraana. Bay ben makko faatike, Allaahu on addi mo kanko Ibraahiima haa e ndii leydi ndi wondon e mun jooni.

5 E hoore d'un o yedaali mo ndondi woo e ndii leydi, hay non yeru ka o tippa koyngal. Kono o fodi mo okkugol mo ndi, ndi wona halal makko kanko e jurriya makko aroyoowo baawo makko on. Wa fewndo ko Alla daalani mo d'un, hari o maraa bid'fo.

6 Allaahu on daalani mo kadi wondema jurriya makko on aroyay nde daakoyii e leydi jananiri, wonbe e ndin leydi kurkoya be, tampina e nder duubi teemedde nay.

7 Kono o daalani mo kadi, o wi'i: «Ko min naawata on jamaa kurkoydo be. Bawto d'un, be yaltoya ton, be rewoyammi e ndee nokkuure doo.»^k

8 E hoore d'un Allaahu on yettodi e makko *ahadi ndi maande mun woni *sunninegol. Ko e nder d'un Ibraahiima dani Issaaqa, o sunnini mo ka jalaande jeetatabere. Issaaqa wadiri non Yaaquuba, Yaaquuba kadi wadiri non e maamiraabe men ben, d'un ko bibbe makko ben sappoo e d'fo.

9 «Ben maamiraabe men nawli Yuusufu, be yeeyi mo fii nabegol *Misira.

10 Kono tawi Alla no wondi e makko, o sorti mo e nder d'in tampereiji makko fow, Alla okki mo sulfu e faamu yeeso Fir'awna. On lando Misira wadi mo ardotoodo leydi Misira ndin, e ka galle makko kanko lando on.

11 Bawto d'un, heege wadi e nder leydi Misira ndin fow haa hewtoyi *Kanaana, tampere nden tiidi, tawi ben maamiraabe men alaa hebude ko naama.

12 Yaaquuba nani wonde naametee no woodi Misira. Ka laawol aranol, o immi faybe makko ben, d'un ko maamiraabe men ben.

13 Ka laawol dimmol, Yuusufu andintinii ben-gootoobe mun ben, ko onsay Fir'awna andi iwdi Yuusufu ndin.

14 Onsay Yuusufu immi ko yahana ben makko Yaaquuba e beynguure mun nden fow, tawi ben no yonunoo cappande njeedido e njowo.

15 Kanko Yaaquuba o yahi Misira. Ko don kanko e ben maamiraabe men be faatii.

16 Be nabaa Sakiima, be wattinoyaa ka berde de Ibraahiima ittunoo kaalisi soodi Sakiima don e juude bibbe Hamuura ben.

17 «Nde tawnoo saa'i on badike ka Allaahu on hunna ko o fodunoo Ibraahiima kon, tawi jamaa makko wondo Misira on, no burtude tun duufude,

18 haa nde god'fo mo andaano Yuusufu laamii Misira.

19 On lando fayni lepol men ngol, o tampini maamiraabe men ben haa o hawkini be bibbe maabe ben fii wota ben wuuru.

²⁰ Ko fewndo on saa'i don Muusaa jibinaa, tawi himo labaa yeeso Alla. O muyninaa lebbi tati ka galle ben makko.

²¹ Bay o accaama ka yaasi, jiwo Fir'awna on hocci mo, ne'iri mo wa bid'do mun.

²² Onsay Muusaa jannaa gande Misirayankooɓe ben fow, o woni tiifa-kongudi e kuufe.

²³ «Bay wonii o timminii duubi cappandɛ nay, o mijjii e bernde makko fii yewtoyagol musibbe makko ben, ɗun ko *Banii-Isra'iila'en.

²⁴ O yi'i godɗo e ben musibbe makko no tampinee. O ari dandugol mo, o yottanii mo, o wari Misirayankoojo on.

²⁵ Tawi himo sikka musibbe makko ben faamay wonde Allaahu on yedii be kisiyee tippude e sookeeje makko ɗen, kono kambe be faamaali ɗun.

²⁶ Bimbi nden ɗande, o yaltiti e hakkunde wobbe e ben musibbe makko ka piirata, o woni e moyyintingol hakkunde mabbe, o wi'i be: «Ko onon woni musibbe, ko fii hondun mo kala e mon no tampina oya?»

²⁷ «Kono wonnooɗo tampinde jokondo mun on wiggii Muusaa, wi'i: «Ko hombo wafu-maa lando e jaawoowo e hoore amen?»

²⁸ Kaa a faalaa lan warude, wano warirɗaa Misirayankoojo on non hanki?»

²⁹ Sabu ngol kongol, Muusaa dogi, yahi daakoyii e ndii leydi wi'eteendi Midiyaani, o ɗaji don bibbe ɗiɗo.

³⁰ «Duubi cappandɛ nay bawto ɗun, malaa'ikaajo feepani mo e loyngol yiite ka pitahun woni sumude ka wulaa fello *Sinaayi.

³¹ Bay o yi'ii ɗun, kanko Muusaa o ɗalɗi fii kon ko o yi'i. Nde tawnoo himo badaade fii tenyingol, o nani Joomiraado on no wi'a:

³² «Ko min woni Alla Joomiraado baabiraabe maa ben, Alla Ibraahiima e Issaaqa e Yaaquuba.» Onsay Muusaa diwni, tawi suusataa ndaarirde ton.

³³ «Joomiraado on daalani mo kadi, wi'i: «Solu pade maa ɗen, ko fii ndee nokkuure nde wonɗaa e mun ko nokkuure hormorde.»

³⁴ O daalani mo kadi, o wi'i: «Mi yi'ii tampere jamaa maa wonɗo Misira on, mi nanii woytaango mabbe ngon, mi jippike fii jatingol be.» O daalani mo kanko Muusaa, o wi'i: «Miɗo imminde ma Misira.»

³⁵ Kanko Astefaana o wi'i kadi: «Ko Muusaa on mo be hayfinnoo be wi'i: «ko hombo wafu-maa lando maa jaawoowo?», ko on Alla immini tippude e ballal malaa'ikaajo feepannooɗo mo ka pitahun on fii wonugol lando e sottoowo.

³⁶ Ko on yaltini be e hoore wadugol kaawakeeji e maandeeji e nder leydi Misira, haa naɓani ka *Baharu Bodeejo e ka wulaa e nder duubi cappandɛ nay.

³⁷ Ko Muusaa wi'unoo Banii-Isra'iila'en wonde: «Alla yaltinanoyay on annabaajo wa'uɗo wa an min e hakkunde musibbe mon ben.»^m

³⁸ Fewndo ko jamaa on mottondirnoo ka wulaa, ko kanko wondunoo e malaa'ikaajo yewtaynooɗo mo on ka fello Sinaayi, wondude kadi e maamiraabe men ben. Ko kanko kadi Alla yedi daaluyeeji ngurndan ɗin fii hewtingol en ɗi.

³⁹ Kono tawi maamiraabe men ben faalaaka mo doftaade, be bugitii mo, tawi berɗe mabbe ko Misira fewti.

⁴⁰ Be wi'i *Haaruuna: «Moyyinan men allaaji ko ardoo men. Ko fii men andaa ko hebi Muusaa oo yaltinɗo men leydi Misira.»

41 E nder den balde don be moyyini nandolla ga'un nagge, be addani ndun nandollaaru sadaka, be weltori kon ko be moyyiniri juude mabbe.

42 Onsay Allaahu on hucchi be, o accidi be e rewugol kooode den ka kammu, wano windori non ka deftere annabaabe ben, ka o daali don:

◁Ko onon yo bolondaa *Isra'iila,

fewndo hirsaynofon wafon sadakaaji ka wulaa
e nder duubi cappande nay,
hara ko min wafanaynofon dun?

43 Kono bay on rewii oo allaaajo wi'eteedo Muluuka,
on rewii kadi ndee hoodere oo allaaajo mon wi'eteedo Ronfa,
din nandollaaji di moyyindon fii ko rewon,
min kadi mi bugoto on toonin *Baabiila.⟩[¶]

44 «Tawi maamiraabe men ben no wondi e *rewirdu ndu seeditoore nden woni e mun ndun ka wulaa ton, wano yewtidaynoodo e Muusaa on yamirirnoo mo yo ndu moyyinire non, e sifa no o hollirnoo mo non kadi.

45 Bay maamiraabe men hikkiibe e bendon ben yettiti ndu, be yaadi e mayru, tippude e yamiroore Yaasuwa, e ndii leydi dii leyyi di Alla bugitinoo yeeso mabbe, ndu lutti don haa hewti e Daawuuda,

46 on mo Allaahu on yedi sulfu, o torii ka o darnana Alla Yaaquuba on suudu,

47 kono ko Sulaymaana wonnoo ko darnani mo suudu.

48 E hin-le Jom Bural on hodataa e ko goddo mahiri juude, wano annabaajo on holliri non wonde, Alla daali:

49 ◁Ko kammu ngun woni jullere laamu an nden,
leydi ndin wonanimmi ka mi tippa.⟩

Joomiraado on daaluno:

◁Ko suudu hondu darnanton mi,
maa ko nokkuure honde wonantammi fowtorde?

50 E hara hinaa bawgal an mi warri dun fow?⟩[¶]

51 «Ko onon yo yimbe yooraa-hooreebe, be berde mun e be noppi mun uddi, onon non ko on dartotoobe soono woo *Ruuhu Seniido on, wano baabiraabe mon ben dartoraynoo non!

52 E hara, ko hombo e annabaabe ben wonnoo mo baabiraabe mon ben fittinaano? Hay be warno ben adinoobe *hiitaade fii arugol Feewudo on, on mo janfidon wardon,

53 dun ko onon be huutoraali Sariya mo malaa'ikaabe ben hewtinnoo on on!»

Fii Piyeede Astefaana

54 Bay ben nanii dun, berde mabbe den sokii, be natindiri piye mabbe den, monee makko kanko Astefaana.

55 Kono kanko Astefaana o burti heewude Ruuhu Seniido on, o tiggittii ka kammu, o yi'i annoora Alla on, o yi'i kadi Iisaa no darii ka sengo naamo Alla.

56 Kanko Astefaana, o wi'i: «Mi yi'ii kammu ngun no udditii. E hino ka *Bii-Aaden on darii ka sengo naamo Alla!»

57 Onsay be fow be uddi noppi, be sonki e makko, be wubbani mo.

58 Be radii mo haa ka baawo saare, be wariri mo kaaye. Seedebe ben acci concii mun din e ley koyde suka no wi'ee Saawulu.

59 Wa fewndo ko be fidata mo kanko Astefaana kaaye, tawi himo tororde nii, wi'a: «Ko an yo Joomi an Iisaa, jabbo wonkii an kin!»

⁶⁰ Onsay o jiccii kadi, o ewnii ko tiidfi, o wi'i: «Joomi, wota a faw oo junuubu e hoore bee!» No o gaynirnoo wowlude d'un, o timmi.

8

¹ Tawi Saawulu no wonani fii mayde Astefaana nden.

Fii no Saawulu cukkori Moftal ngal

Nden pände jukkere mawnde hebi dental gomdınbe wongal ngal Yerusalaam haa be fow be saakitii be yaari e ngal diiwal Yahuuda e Samariiya, si wonaa *sahaabaabe ben.

² Onsay yimbe be dewal ben surri Astefaana, be fesi mo kadi fota.

³ Tawi Saawulu kapun ko lancaynoodo *moftal gomdınbe ben, ko fii himo naataynoo e cuudfi fii wippitugol gomdınbe ben, worbe e rewbe, o feroo ka kaso.

⁴ Ko ben saakitanoobe yahaynoo nokkeeli fow waajoo fii Kibaaru Moyyo on.

Fii no Kibaaru Moyyo on Lolliri Samariiya

⁵ Filiipu kadi yahi e saare jeyaande e diiwal *Samariiya, o waajii d'on fii *Almasiihu on.

⁶ Bay jamaa on nanii ko Filiipu yewtata kon, be yi'ii kadi maandeeji di o woni wadude d'in, be habbitii e kongudfi di o woni yewtude d'in.

⁷ Sabu tawde jinnaaji no yaltaynoo e yimbe duudube be di wonnoo e mun, e hoore hidfi haaca ko tiidfi, awa kadi maaya-banduube buy e boofoo be sellinaama.

⁸ Onsay welo-welo moolanaango wadfi e nden saare.

⁹ Kono tawi ado d'un, gorko wi'eteedo Sim'uunu no e nden saare, wadaynoodo mbilankaaku njaldina jamaa Samariiya on, waditiido ko tedduo.

¹⁰ Hari be fow, gila e tosooko on haa e burdo mawnude on, hibe habbiin e makko, hibe wi'a: «Oo ko bawgal Alla wi'eteengal Mawngal ngal!»

¹¹ Tawi hibe habbinoo e makko sabu tawde gila neebii himo njaldiniraynoo be mbilankaakuuji makko.

¹² Kono bay be hoolike Filiipu on fejjinando be innde Iisaa Almasiihu on e Kibaaru Moyyo fii *laamu Alla ngun, onsay worbe e rewbe *lootaa maande kisiyee.

¹³ Sim'uunu kadi gomdini. Bay o lootaa maande kisiyee, tawi o seedataa e Filiipu. O watti yi'ude maandeeji mawdci e kaawakeeji moyyi ka wadafata, o njaldfi fii d'un.

¹⁴ Nde bee sahaabaabe wonbe Yerusalaam nanirnoo wonde hodube Samariiya ben jabii daaluyee Alla on, be imminani be Petruusu e Yuuhanna.

¹⁵ Ben ari ka maabe, be toranii be fii yo be hebu *Ruuhu Seniido on.

¹⁶ Ko fii hari Ruuhu Allaahu on jippaaki e hoore hay gooto e maabe taho, hari ko maande kisiyee tun be lootaa e innde Iisaa Joomi on.

¹⁷ Onsay Petruusu e Yuuhanna *fawi juude mun den e hoore maabe, ben hebi Ruuhu Seniido on.

¹⁸ Bay Sim'uunu ndaarii tawii ko nde sahaabaabe ben fawunoo juude mun den e hoore maabe si be okkaa Ruuhu Allaahu on, onsay o addani be mbuudfi, o wi' be:

¹⁹ «Yedee lan min kadi ngal bawgal, fii yo tawu kala mo mi fawi juude an den e hoore mun hebay Ruuhu Seniido on!»

20 Kono Petruusu wi'i mo: «Yo kaalisiji maa dɛn halkodu e maa, bay hida sikka dokkal Alla ngal ko kaalisi heborta!

21 Ko fii a alaa gebal, a alaa ndondi e nder dɛn, bay bernde maa nden laabaa yeeso Alla.

22 Tuubu fii dɛi miijooji bondi wondi ka bernde maa, torodaa Joomiraado on no dɛi yaaforee si no gasa.

23 Ko fii mi yi'i hida tumbii e nder hahhannde, hida humondiri e angal peewal.»

24 Onsay Sim'uunu jaabii, wi'i: «Onon tigi toranee lan Joomiraado on fii kon ko wi'udon wota hewtan.»

25 Bay ben dido be sahaabaabe ben imminnoo gaynii feppinde daaluyee Joomiraado on e seeditanagol mo, be yiltitii Yerusalaam. E nder yiltitagol maɓbe ton, be waajii fii Kibaaru Moyyo on e nder kodooli Samariyankeebe duudufi.

Fii ko Wadi kon hakkunde Filiipu e Nuunaado mo Ecopii on

26 Malaa'ikaajo Joomiraado on feepani Filiipu, wi'i mo: «Immo jokkaa laawol iwungol Yerusalaam yaari Gaaza, dɛn ko ngol ka sengo ley, yaarungol ngol ka wulaa.»

27 Onsay o immii o yahi, o haccii gorko *nuunaado mo Ecopii toowa ndarndeejo e nder laamateeri ndi debbo wi'eteedo Kandaas laamii e mun Ecopii. Tawi ko on gorko halfinaa ngaluuji on debbo fow, tawi on no arnoo Yerusalaam fii rewugol Alla.

28 Ko on yiltitotoo Ecopii, tawi himo joodii e hoore *giri-giriwal makko ngal pucci poodata, himo jangora deftere annabi Isaaya nden.

29 Onsay Ruuhu Allaahu on yamiri Filiipu, wi'i: «Wuggo, hewtitodaa oo mo giri-giriwal.»

30 Onsay Filiipu dogi. Bay o badike on mo Ecopii, o nani on no janga deftere annabi Isaaya nden. O landii mo, o wi'i: «Hara hida faamude koo ko wondaa jangude?»

31 On gorko jaabii, wi'i: «Ko honno mi faamirta si goddo sifanaaki lan?» Onsay o noddii Filiipu yo o yawu, o joodoo takko makko.

32 Tawi ko oo aaya dɛo o wonnoo jangude:

«Himo dɛwiraa wa baalii hirsoyteengii,
hara o udditaali hunduko,
wa baalun mbobidankun tayoowo kun leefi.

33 E nder ko o hayfinaa kon, be fanni mo goonga.

Hara non ko hombo fillitotoo fii jamaanu makko ngun?

Ko fii ngurndan makko dɛn tayaama ka hoore leydi.»[¶]

34 Bay kanko nuunaado on o gaynii jangude dɛn, onsay o wi'i Filiipu: «Mi torike ma, andinan ko hombo oo annabaajo wowli fii mun, si ko kanko tigi maa si ko goddo goo?»

35 Onsay Filiipu yetti haala kan, o fudɛorani mo on aaya mo o jangi, o feppinani mo Kibaaru Moyyo Iisaa on.

36-37 E nder yaadu maɓbe ndun, be yi'oyi ka ndiyan woni. Onsay nuunaado on wi'i: «E hino ndiyan, ko hondun hadatammi *looteede maande kisiyee?»^P

¶ 8:33 8.33 Isa. 53.7-8 P 8:36-37 8.37 Bindi goo no beyditi dɛn ka lannoode aaya on: Onsay Filiipu wi'i mo: «Si tawii hida gomdini ittiri bernde maa nden fow, haray no gasa.» Onsay nuunaado on wi'i: «Mido gomdini wonde Iisaa Almasiihu on ko *Bidɛo Alla.»

³⁸ Onsay on nuunaado yamiri yo giri-giriwal ngal darne, o ukkodi e Filiipu ka ndiyan, on looti mo don maande kisiyee.

³⁹ Bay be yawii ka ndiyan, Ruuhu Joomiraado on jilii Filiipu, nuunaado on yiitaali mo hande kadi. O jokkiti laawol makko e hoore himo weltii.

⁴⁰ Filiipu kapun taw tun no Asduuda. Gila don o waajii fii Kibaaru Moyyo on e ca'e de o rewii e mun den fow haa o hewti Seezariiya.

9

Fii no Saawulu Gomdiniri (Sah. 22.6-16, 26.12-18)

¹ Kono tawi Saawulu kapun no wadi ka wonkii mun kambirangol taalibaabe Joomi on mayde. Kanko Saawulu o yahi ka *yottinoowo mawdo sadaka on,

² o wi'i on yo o windu bataake haa e dee juulirde Yahuudiyankeefe wonde Damaasi, fii no o andira si tawii no woodi ton worbe maa rewbe jokkufe laawol Iisaa ngol, o yaha o habboya be, o adda Yerusalaam.

³ Bawto don, bay o yahii haa o badike Damaasi, tun nde wootere ndaygu iwri ka kammu ari, hundi mo.

⁴ O yani kisan ka leydi, o nani hawa no wi'a mo: «Saawulu, Saawulu, ko fii hondun wonda mi cukkanaade?»

⁵ On jaabii, o wi'i: «Ko an hombo nii, yaa an Joomi an?»

Onsay kanko Joomi on o jaabii mo, o wi'i: «Ko min woni Iisaa on mo wonda cukkaade.

⁶ Immo naataa e ndee saare doo, ben yeetoto ma ko haanudaa wafude.»

⁷ Tawi ben be o yaadaynoo no darii mbobidi hakkee kulol. Hiibe nanaynoo kadi kan hawa, kono be alaa yi'ude hay gooto.

⁸ Onsay Saawulu immii ka leydi. Fii kala gite makko den no udditinoo, kono tawi o alaano yi'ude hay huunde. Be dowiri mo juude makko den haa Damaasi.

⁹ O woniri non balde tati o yi'aali, e hoore don o jaamaa, o yaraa.

¹⁰ Kono tawi taalibaajo no Damaasi don wi'teedo Hanaaniiya. Joomi on feppinani mo, wi'i: «Hanaaniiya!»

O jaabii: «Naamu, yaa an Joomi!»

¹¹ Kanko Joomi on o wi'i mo: «Immo yahaa e ngal fatal wi'eteengal Feewungal, landodaa fii oo wi'teedo Saawulu mo Tarsiisu wondo ka galle Yahuuda, himo toraade don.

¹² E nder ko o torotoo kon, o feppinanaa, o yi'i goddo no wi'ee Hanaaniiya, on no naata *fawa juude mun den e hoore makko fii yo o wuntu.»

¹³ Hanaaniiya jaabii, wi'i: «Joomi an, mi nanirii buy no wi'a wonde on neddo wadii boneeji duududi e hoore laabu be maa ben Yerusalaam.

¹⁴ Awa doo kadi hooreefe yottinoobe sadaka ben no newnani mo habbugol kala jantotoodo innde maa nden.»

¹⁵ Kono Joomi on wi'i mo: «Yahu, ko fii on neddo ko aala mo mi subii fii ko lollina innde an nden yeeso be wonaa Yahuudiyanke ben e lambe ben e yeeso *Banii-Isra'iila'en.

¹⁶ Awa kadi mi hollay mo ko ittiri haa honto o tampirta innde an nden.»

¹⁷ Onsay Hanaaniiya yahi. Bay o hewtii e ndun suudu ka on woni don, o fawi juude makko den e hoore Saawulu, o wi'i: «Ko an yo Saawulu musiddo an, ko Joomi Iisaa, on feepando ma ka laawol fewndo arataa,

woni ko imminimmi fii yo a wuntu, awa kadi fii yo a heewu *Ruuhu Seniido on.»

¹⁸ Don kisan ko wa'itata wa kobolle iwi ka gite makko, saami, o wunti, o immii, o *lootaa maande kisiyee.

¹⁹ Bawto d'un fay o naamii, o hetti doole makko d'en.

Fii no Saawulu Seeditorani Iisaa Almasiihu on

O wontidi e taalibaabe wonnoobe Damaasi don ben e nder balde.

²⁰ O fudfdii kisan waajaade fii Iisaa ka juulirde, o wi'a jaka ko oo nun woni *Bid'fo Alla on.

²¹ Nanunooobe d'un ben fow njal'di fota, be wi'i: «Hinaa oo giddanaynoo mulgol ben jantotoobe ndee innde Yerusalaam? Hinaa ko addunoo mo kadi ko fii nangugol ben wonnoobe jantaade nde, naba be yeeso hooreebe yottinoobe sadaka ben?»

²² Tawi kanko Saawulu himo burtude tun beydaade, himo njaldiniraynoo Yahuudiyankeebe wonnoobe Damaasi ben e dow banginirangol be pellital wonde ko Iisaa woni *Almasiihu on.

²³ Bay wontii don haa neebii, Yahuudiyankeebe ben diisondiri fii warugol mo.

²⁴ Kono Saawulu humpitii fii kan janfa mabbe. Tawi ben no aynunoo dame den jemma e jalorma fii no be warira mo.

²⁵ Onsay taalibaabe ben yettiri mo jemma, tumbi e nder debeere, be yawtini mo maadi ndin.

²⁶ Bay kanko Saawulu o hewtii Yerusalaam, o d'abbi no o wontidira e taalibaabe ben, kono tawi fow no hulunoo mo, awa kadi hari be hoolaaki o wontii taalibaajo.

²⁷ Onsay Barnabaasi yetti mo, nabi takko *sahaabaabe ben. O sifanii be ko honno kanko Saawulu o yiidiri e Joomi on fewndo o yahata Damaasi e ko hondun Joomi on yewti mo e ko pellital hongal o waajori Damaasi e innde Iisaa.

²⁸ Gila d'un, tawi o hayloday e mabbe Yerusalaam, o yewtira kadi pellital e innde Joomi on.

²⁹ Tawi himo yewtidaynoo kadi, yeddondira e Yahuudiyankeebe wowloobe haala Gereeki ben, kono tawi ben kadi no d'abbude no warira mo.

³⁰ Bay kambe sibbe wonbe e laawol gootol ben be humpitike d'un, be nawri mo Seezariya, be itti mo don kadi, be nabi mo Tarsiisu.

³¹ Tawi buttu no wonani *moftal ngal e nder dee leyde doo fow, d'un ko dee diiwe Yahuuda e Jaliilu e Samariya. Tawi hiibe mawnude e nder gomdinal ngal, awa kadi hiibe wuuri e nder yankinaare Joomiraado on, hiibe beydorde kadi ballal Ruuhu Seniido on.

Fii no Iiniya Ndikkiri e fii Wurniteede Taabiita

³² E nder ko Petruusu jindata e nokkeeli din fow kon, o yahi ka bee gomdinde hodufe Lidaa.

³³ O tawi don god'fo, maaya-banduujoo, no waalii e danki gila duubi jeetati, on no wi'ee Iiniya.

³⁴ Kanko Petruusu o wi'i mo: «Iiniya, Iisaa Almasiihu on sellinii ma! Immo an tigi, weyyitaa danki maa kin!» O immii kisan.

³⁵ Bay hodufe Lidaa ben e bee ka hollaande Saruuna fow yi'ii d'un, be gomdini Joomi on.

³⁶ Tawi kadi debbo okkaynoodo fota, wad'a kuufe moyye, no hodunoo Jaffaa, on no wi'ee Taabiita. (Ko woni firo d'un e haala Gereeki ko Dorkaas.)

³⁷ On debbo nawni e den balde don, o maayi. Bay be gaynii fewnude mo, be nabi mo, be wallinoyi e nder suudu goo ka koore dow.

³⁸ Nde tawnoo Lidaa e Jaffaa woɗɗondiraa, awa kadi hari taalibaaɓe ben andii wonde Petruusu no Lidaa don, be immini yimbe dido ko yahana mo, wi'a: «Yandi men torike ma arugol tinna, hara a neebaali.»

³⁹ Onsay Petruusu immii, yaadi e mabbe. Bay o hewtii, be yawni mo ka koore e ndun suudu. Rewbe keynguube ben fow badii mo no wulla, e hoore hibe holla mo dolokkaaji e burmusuuji di kanko Dorkaas o moyyinaynoo wa fewndo ko o wondi e mabbe.

⁴⁰ Onsay kanko Petruusu o yaltini be fow ka yaasi, o jiccii, o torii. Bawto dun o fewtiti furee on, o wi'i: «Taabiita, immo!» Onsay kanko Taabiita o udditi gite den, o yi'i Petruusu, o immii, o joodii.

⁴¹ Kanko Petruusu o nangi mo jungo ngon, o immini, o noddi gomɗinbe ben e keynguube ben, o watti mo e juude mabbe e hoore ko o wurɗo.

⁴² Dun andii e nder Jaffaa fow, buy gomɗini Joomi on.

⁴³ Kanko Petruusu o weeri Jaffaa don seeda ka garankeejo no wi'ee Sim'uunu.

10

Fii no Korneliyuusu Gomɗiniri

¹ Tawi godɗo no Seezariiya don kadi wi'eteedo Korneliyuusu, on ko yeesojo goo e nder dental suufaabe wi'eteengal dental be Italii.

² Tawi on ko dewo, kanko e yimbe suudu makko ndun fow hibe hulaynoo Alla, awa kadi himo wallaynoo miskinbe fota, duumoo e toragol Alla.

³ Fewndo ka baawo fanaa, o feɗɗinanaa, o yi'i ko laabi poy, malaa'ikaajo Alla no naata ka makko. On malaa'ikaajo noddi mo, wi'i: «Korneliyuusu!»

⁴ Kanko Korneliyuusu o punnii mo e hoore himo huli. O wi'i malaa'ikaajo on: «Ko hondun wadi Koohoojo?»

Kapun malaa'ikaajo on wi'i mo: «Torndeeji maa din e dokke de okkordaa miskinbe ben yentinaama fii ko anditee yeeso Alla.

⁵ Jooni immiin wobbe ko yaha Jaffaa addanoye godɗo no ton no wi'ee Sim'uunu jammaado Petruusu.

⁶ Himo weeri ka garankeejo wi'eteedo kadi Sim'uunu, on no hodi ka daande baharu.»

⁷ Nde on malaa'ikaajo yewtuɗo mo dun yahirnoo, kanko Korneliyuusu o noddi kisan kurkaaduube makko dido e suufaajo dewo Alla goo tawanooɗo e ben be o halfinaa.

⁸ Bay o gaynii be sifanaade dun fow, o immini be Jaffaa.

Fii ko Petruusu Feɗɗinanaa kon

⁹ Bimbi nden jande nde tawnoo hibe ka laawol, awa kadi be badike saare nden, Petruusu kadi yawi ka fowtorde hoore suudu tumbere palorma fii toragol Alla.

¹⁰ O weelaa, o faalaa ko o jaama. Wa fewndo ko o defantee, o feɗɗinanaa godɗun,

¹¹ o yi'i kammu ngun no udditii, o haynii huunde nanditaynde e sollewol fontingol njanol jogaangol e cobbi din nay no tippoo waaloo ka hoore leydi.

¹² Tawi no e maggol kulle yaarayde koyde nay den fow e kala kulle daasotoode ka hoore leydi e colli wiirooji din fow.

¹³ O nani hawa no wi'a mo: «Petruusu! Immo waraa, jaamaa!»

14 Kono kanko Petruusu o wi'i: «Oo'o Joomiraado! Ko fii mi jaamaali haa hande ko tuuni maa ko laabaa!»

15 Ka dimmun o nani hawa kan no wi'a mo: «Wota a jogor ko Allaahu on labbini kon wa ko tuuni.»

16 Dun wadiri non haa laabi tati. Bawto d'un, nden huunde yentinaa kisan ka kammu.

17 Wa fewndo ko kanko Petruusu o jibii fii ko o feppinanaa kon, tawi e hino yimbe ka dambugal, d'un ko bee be Korneliyuusu immini, humpitiibe fii nduu suudu Sim'uunu.

18 Be noddii, be landii si ko d'oo oo wi'eteedo Sim'uunu jammaado Petruusu weeri.

19 Fewndo ko Petruusu mijotoo fii ko o feppinanaa kon, Ruuhu Allaahu on wi'i mo: «E hino yimbe tato ka landotoo fii maa.

20 Immo tippodaa, yaadaa e mabbe, hara a sikkitaaki, ko fii ko min immini be.»

21 Onsay kanko Petruusu o tippii, o wi'i be: «E hino lan. Ko min wonfon landaade fii mun. Ko fii hondun addi on d'oo?»

22 Be jaabii mo, be wi'i: «Ko hooreejo dental sufaabe wi'eteedo Korneliyuusu, aaden feewudo, huloowo Alla, mo jamaa Yahuudiyanke fow joganii kongol moyyol, woni ko malaa'ikaajo laabudo andini wonde yo o adde ka suudu makko fii hedagol kongudii maa din.»

23 Onsay kanko Petruusu o werni be.

Bimbi nden pande, o immii, o yaadi e mabbe. Sibbe goo be Jaffaa d'owti mo.

24 Bimbiti nden pande o hewtoyi Seezariiya, tawi kanko Korneliyuusu himo habbii be, tawi himo nodditi sibbe makko ben e yiibe makko hibbu be ben ka makko.

25 Bay kanko Petruusu o hewtii, Korneliyuusu yahi jabbagol mo, yani ka ley koyde makko, o sujani mo.

26 Kono kanko Petruusu o banti mo, o wi'i: «Immo, min kadi ko mi nedfo!»

27 E nder ko o yewtidata e makko kon, bay be naatii, be tawi yimbe buy no moobii ton.

28 Onsay kanko Petruusu o wi'i be: «Hid'on andi Yahuudiyankejo no tonjanaa ka takkondira e mo wonaa Yahuudiyanke maa ka on naata ka makko. Kono min, Alla hollii lan, haanaa ka goddo wi'a hay gooto no tuuni maa laabaa.

29 Ko d'un wadi, bay on imminii ko yahanammi, mi arii e hoore mi sattinaali. Jooni non mi landike on, ko fii hondun addirdon mi?»

30 Korneliyuusu wi'i mo: «Hari mido toroo Alla ka suudu an ka baawo fanaa, mi yi'i gorko borniido concii jalbudi no darii yeeso an, gila d'un wadii nii balde nay.

31 On wi'immi: «Korneliyuusu, torndeeji maa din jabaama, Alla kadi maanditike dokke de okkor'daa miskinbe ben.

32 Jooni immin ko yaha Jaffaa, addane oo wi'eteedo Sim'uunu jammaado Petruusu. On no weeri e suudu garankejo no wi'ee kadi Sim'uunu ka daande baharu.»

33 Don kisan mi immini ko yahane, an kadi a moyyini ko ardaa kon. Jooni non, men fow meden d'oo yeeso Alla fii hedagol ko Joomiraado on yamir-maa kon fow.»

34 Onsay Petruusu yetti haala kan, wi'i: «Ka haqiiqa mi faamii d'un, fow no fota yeeso Alla.

³⁵ E nder leyyi dfin fow, kala huludfo mo, jokki peewal, o jabanay ontigi.

³⁶ O tippinani *Bani-Isra'iila'en daaluyee on, fii ko fejjinana be Kibaaru Moyyo wondudfo e buttu on, rewruude e Iisaa Almasiihu on, on Joomi yimbe ben fow.

³⁷ Onon tigi hidon andi ko feyyunoo kon Jaliilu, haa hewtoyi diiwal Yahuuda ngal fow, bawto *lootagol maande tuubuubuyee ko Yaayaa waajinoo fii mun kon.

³⁸ E ko honno Allaahu on yefiri Iisaa, oo jeyaado Naasirata, *Ruuhu Seniido on wondude e bawgal, dun ko on yahaynoodo hen fow, wada moyyere, sellina be jinna nangunoo fow, sabu tawde Alla no wondunoo e makko.

³⁹ «Ko men seedee kadi ko o wadi kon fow e nder ndii leydi Yahuudiyankeefe haa nabani Yerusalaam. Be wariri mo fempugol mo e leggal, wenga.

⁴⁰ Allaahu on immintini mo ka jalaande tammere, o newnani mo kadi hollitagol,

⁴¹ hinaa non e yimbe ben fow, kono e seedeefe be Allaahu on subinoo aranun ben, dun ko menen bee jaamidube e makko, yaridi bawto immintineede makko e hakkunde maybe ben.

⁴² Kanko Iisaa o yamiri men waajagol jamaa on, fellintinana be wonde Allaahu on todfike mo kanko tigi jaawoowo wurbe e maybe.

⁴³ Awa kadi annabaabe ben fow seeditaninke mo wonde kala gomdindo mo hebay yaafuyee junuubaaji e innde makko.»

⁴⁴ Nde tawnoo Petruusu no waajaade fii dun, Ruuhu Seniido on tippii e ben wonnoobe hefaade ngol kongol don fow.

⁴⁵ Gomdinnoobe sunninaa ben fow, dun ko bee be Petruusu ardi, njalɗi fii ko be wonaa Yahuudiyanke ben okkaa kon Ruuhu Seniido on.

⁴⁶ Ko fii hari hibe nanaynoo hibe wowla e *haalaaji janani, manta Alla. Onsay Petruusu yetti haala kan, wi'i:

⁴⁷ «E hara en salanto bee hefube Ruuhu Seniido on ndiyan ko be loitora maande kisiyee wano hebirden non enen kadi?»

⁴⁸ Onsay o yamiri yo be loote maande kisiyee e innde Iisaa Almasiihu on. Kambe kadi be torii mo wondugol e mabbe e nder balde.

11

Fii no Petruusu Siforani Gomdinbe ben Yerusalaam

¹ Sahaabaabe* wonbe ka diiwal Yahuuda ben e be be wondi e laawol gootol ben, nani wonde be wonaa Yahuudiyanke ben jabii daaluyee Alla on.

² Bay kanko Petruusu o yahii Yerusalaam, gomdinbe sunninaa ben banniti mo, feli, be wi'i:

³ «A naatii ka be *sunninaaka ben, awa kadi a jaamidii e mabbe!»

⁴ Onsay Petruusu nangi be sifanagol fii dun,

⁵ o wi'i: «Fewndo ko mi woni ka saare Jaffaa, hari mido toroo Alla, mi fejjinanaa godfun. E nder dun, mi yi'i huunde nanditaynde e sollewol fontiingol njanol jogaangol e cobbi dfin nay no tippoo tawammi.

⁶ Bay mi ndaarii dun, mi tenyinii, mi yi'i ton kulle jaarayde koyde nay den ka hoore leydi e kulle buruure den e kulle daasotoode den e colli wiirooji dfin.

⁷ Mi nani hawa no wi'ammi: <Petruusu, immo waraa, jaamaa!»

⁸ Kono mi wi'i: <Oo'o Joomiraado! Ko fii haa hande ko tuuni maa ko laabaa naataali ka hunduko an!>

⁹ Ka dīmmun hawa kan filliti ka kammu, wi'immi: <Wota a jogor ko Allaahu on laβbini kon wa ko tuuni.>

¹⁰ Dun warri non haa laabi tati, onsay fow yentinaa ka kammu.

¹¹ «Tun mi yi'i yimbe tato imminaabe e an iwruβe Seezariiya no ara ka suudu ka men woni d'on.

¹² Ruuhu Allaahu on yamirimmi yaadugol e maβbe, hara mi sikkitaaki. Ko βee musibbe d'oo njeegoo d'owtimmi haa men naatoyi ka galle Korneliyuusu.

¹³ On sifanii men ko honno o yiiri malaa'ikaajo on no darii ka suudu makko, e ko o wi'i mo: <Immin ko yahana oo wi'eteedo Sim'uunu jammaado Petruusu wondo on Jaffaa.

¹⁴ On yeetoto ma kongudi di dadirtaa d'in, an e βeynguure maa nden fow.>

¹⁵ «Bay min kadi mi nanganii yewtugol, *Ruuhu Seniido on tippii e wonbe d'on ben wano o tippornoo non e men ka fudfoode.

¹⁶ Onsay mi anditi ngol daalol ngol Joomi on wi'unoo wonde: <Yaayaa kapun ko ndiyan lootiraynoo, kono onon ko Ruuhu Seniido on lootirtefon.>

¹⁷ Bay Allaahu on yedii βe kambe kadi ko o yedunoo en kon, enen βee gomd'inβe Iisaa Almasiihu Joomi on, hari ko mi hombo haa ka mi dartoo Alla?»

¹⁸ Bay gomd'inβe sunninaa βen nanii d'un, βe fanki, βe manti Alla, e hoore hiβe wi'a: «Allaahu on yedii βe wonaa Yahuudiyanke βen tuubuubuyee fii no βe hebira ngurndan!»

Fii no Moftal ngal Sinciraa ka saare Antiyoosi-Sirii

¹⁹ Saakitinoobe βen sabu bittineede βawto waregol Astefaana, βe yahi haa Fenisii e ka suriire Siipuru e haa Antiyoosi-Sirii. Tawi βe alaa banginande hay gooto daaluyee on si wonaa Yahuudiyankeβe βen.

²⁰ Hebii ton e hakkunde βen saakitinoobe, βe Siipuru e βe Sireonii, arβe Antiyoosi-Sirii, yewti βee *Gereekiyankeβe, feppinani βe fii Kibaaru Moyyo Iisaa Joomi on.

²¹ Tawi jungo Joomiraado on no e hoore maβbe, yimbe buy gomd'ini, jabi Joomi on.

²² Nde *moftal ngal Yerusalaam humpitinoo d'un, βen kadi immini Barnabaasi ko yaha Antiyoosi-Sirii.

²³ Bay o hewtii, o yi'ii moyyere Alla nden, o weltii, o wakkilini βe fow catorgol e Joomi on βernde tabitunde,

²⁴ ko fii hari on ko aaden moyyo heewudo gomd'inal e Ruuhu Seniido on. Konu yimbe duudungu jokki Joomi on.

²⁵ Onsay Barnabaasi yaari Tarsiisu fii yahangol Saawulu.

²⁶ Bay o tawii mo, o ardi e makko Antiyoosi-Sirii. E nder hitaande fow hiβe tawdeede e tumbondire moftal ngal, e hoore d'un hiβe jannude jamaa yimbe duudube. (Ko Antiyoosi-Sirii d'on taalibaabe βen attaa noddeede *Almasiiyaabe.)

²⁷ E nder d'en balde d'on, haaloobe ko Alla longini d'un iwi Yerusalaam, ari Antiyoosi-Sirii.

²⁸ Godfo e βen no wi'ee Agabuusi, on immii *hiitii tippude e Ruuhu Allaahu on, o wi'i wonde heege moolanaange wafay e aduna on fow. (Dun wadi-le e fewndo laamu Kuloodiyuuu.)

²⁹ Taalibaabe ben anniyii wonde mo bee e maβbe wallitoto musibbe maβbe wonbe ben ka diiwal Yahuuda embere taaga maβbe on.

³⁰ Be wadi d'un, be watti e juufe Barnabaasi e Saawulu yo ben nabu, jonna ardotoobe moftal ngal ben.

12

Fii no Yaaquuba Wariraa e no Petruusu Sokiraa

¹ Ko e fewndo on saa'i, oo lando wi'eteedo *Heroodu nangi wobbe e *moftal ngal fii lettugol be.

² O wariri Yaaquuba kaafa, d'un ko oo kotiraawo Yuuhanna.

³ Nde o ndaarunoo o tawi d'un no wela Yahuudiyankeebe ben, o nangi Petruusu kadi. Dun hawrondiri e *Juldeere Bireedi cfe Aldaa e Lewen nden.

⁴ Bay o nangii mo, o ferii mo ka kaso, o itti mojobe nay ko ayna mo, mojobere kala suufaabe nayo. Hari e miijo makko ko si *Juldeere Yawtaneede nden feyyii o jaawa mo yeeso jamaa on.

⁵ Ko kanko Petruusu o woni ka kaso, moftal ngal duumii e toranagol mo Alla.

⁶ Weetaynoo Heroodu jaawa mo, e on jemma mun, tawi kanko Petruusu himo jolkaa jolokooje didi, daanii hakkunde suufaabe dido, tawi aynooβe kaso ngon no dartori ka dambugal.

⁷ Onsay malaa'ikaajo Joomiraado on feepani mo, ka o wonnoo don ndaygi. O findiniri mo kanko Petruusu mbaβbugol mo ka becce, o wi' mo, «Immo tinna!» Jolokooje wonnoode ka juufe makko den yani.

⁸ Malaa'ikaajo on wi' mo kadi: «Habβu duhol maa ngol, wattodaa pade maa den.» O wadi d'un. Malaa'ikaajo on wi' mo: «Waano burmusu maa on, jokka mi.»

⁹ Petruusu yalti, jokki mo, tawi o andaa si ballal malaa'ikaajo on ko goonga, tawi himo sikka ko feppinannde tun o heβi.

¹⁰ Bay be feyyii ayninaabe yeeso ben e hikkuβe don ben, haa be hewtii ka baafal njandi feyyeteengal si yahee ka saare, onsay ngal udditanii hoore maggal yeeso maβbe, be yalti, be yaadi haa e laawol. Tun malaa'ikaajo on seedi e makko.

¹¹ Kanko Petruusu o hetti non hakkil, o wi': «Jooni non, ka haqiiqa, mi andii wonde Joomiraado on imminii malaa'ikaajo mun on, o sortii lan e juufe Heroodu e kala ko jamaa Yahuudiyankeebe ben tijjinoo e hoore an.»

¹² Bay o faamii ko wadi kon, o yahi ka galle Mariyama yumma Yuuhanna jammaado Markuusa, ka wobbe moobinoo no toroo.

¹³ Bay o hoddike baafal ngal ka naatirgal, jiwo kurkaaduujo no wi'ee Rodaasi badoyii fii andugol ko hombo.

¹⁴ Bay o anditii hawa Petruusu kan, hakkee ko o weltii, doo yo o udditu baafal ngal, o yahi taho, o andinoyi beya wonde Petruusu no ka naatirgal.

¹⁵ Ben wi' mo: «A feetii!» Kono o wi' ko goonga. Ben wi': «Awa ko malaa'ikaajo makko on!»

¹⁶ Kono tawi Petruusu no jokki tun hoddagol. Bay be udditoyii, be yi'ii mo, be njaldi fota.

¹⁷ O fankiniri be yeyangol be juufe makko den, o sifanii be ko honno Joomiraado on yaltiniri mo ka kaso. O yamiri be, o wi': «Andinee d'un Yaaquuba e musidal ngal.» Onsay o yalti don, o yaari nokku goo.

¹⁸ Bay weetii, jii boldu tiifundu wafi e hakkunde suufaafe ben, be woni e landondirgol ko honto Petruusu woni.

¹⁹ Heroodu kadi dabbiti mo, kono o yi'aali mo. O landii suufaafe ben, o yamiri yo be ware. Onsay kanko Heroodu o iwi ka diiwal Yahuuda don, o yaari Seezariiya fii wonugol ton.

Fii no Heroodu Maayiri

²⁰ Tawi kanko Heroodu himo haabidi e Tiiriyankooŋe ben e Siduunayankooŋe ben. Be ari be tawi mo e nder nanondiral maŋŋe. Bay be hettii Balastuusa oo dankotoodo kaybonru lando on, be torii buttu, sabu tawde ko leydi on lando tambitinooy leydi maŋŋe ndin.

²¹ Bay palaande nde be haldunoo nden hewtii, kanko Heroodu o ŋornii concii makko laamu dŋin, o joodfii ka jullere makko laamu, o yewti be kambe jamaa on.

²² Jamaa on nangi ewnagol wi'a: «Kaa hawa ko hito allaaajo nii, hinaa hawa neddo!»

²³ Don kisan malaa'ikaajo Joomiraado on libi nawnaare e makko, sabu tawde o jonnitaali Alla mangural ngal, o yilmi, o maayi.

²⁴ Kono daaluyee Alla on burti yaajude.

²⁵ Bay Barnabaasi e Saawulu gaynii golle mun dŋen Yerusalem, be yiltitii Antiyoosi-Sirii, be nabori Yuuhanna oo jammaado Markuusa.

13

Fii no Ruuhu Seniido on Suŋori Barnabaasi e Saawulu

¹ Tawi haaloobe ko Alla longini dŋun e jannooŋe no e nder *moftal wongal ngal Antiyoosi-Sirii, ben-le ko Barnabaasi e Sim'uunu jammaado Baleejo, e Lukiyuusi, oo mo Sireonii, e Saawulu e Manayiina, dŋun ko oo ne'idaado e *Heroodu lando diiwal ngal.

² E nder ko be rewaynoo Joomiraado on kon, be hoora, *Ruuhu Seniido on wi'i be: «Wadane lan Barnabaasi e Saawulu feere fii golle de mi noddiri be dŋen.»

³ Bay be gaynii hoorude toroo, be *fawi juufde maŋŋe dŋen e hoore Barnabaasi e Saawulu, be nuli be.

Fii no Barnabaasi e Saawulu Yaari ka Suriire Siipuru

⁴ Ben be Ruuhu Seniido on immiini, dŋun ko Barnabaasi e Saawulu, be yahy Seluusi, be bakii dŋon e laana ndiyan fii yahugol Siipuru.

⁵ Bay be hewtii Saalamini, be feppini daaluyee Alla on ka juulirde Yahuudiyankooŋe ben. Tawi hiŋe wondi e oo wi'eteedo Yuuhanna jammaado Markuusa fii ko wallitoo be.

⁶ Bawto dŋun, bay be tayitoyii ndee suriire fow haa be hewtoyii Paafuusa, be tawi dŋon mbileejo goo, tawi on ko Yahuudiyankooŋe waditiido annabaajo, tawi on no wi'ee Bar-Iisaa.

⁷ Tawi himo wondi e on addaado lamminaa ngal diiwal, dŋun ko oo wi'eteedo Sargiisu Puulusa, tawi on lando ko jooma-hakkiljo. On lando noddi Barnabaasi e Saawulu bay himo faalanoo nanude daaluyee Alla on.

⁸ Kono oo wi'eteedo Elimaasi, dŋun ko mbileejo on, (ko fii ko non innde makko nden firiraa), o dartii be, tawi himo dabbude fii no o bonnira gomdinal lando on.

⁹ Onsay Saawulu, himo wi'ee kadi Puulusa, heewufo Ruuhu Seniido on, tenyini on mbileejo, o wi'i:

10 «Ko an yo heewudo kala noone yoyre e bonki, biidfo Ibuliisa, gajo kala peewal, a accataa bonnugol laawi feewudi Joomiraado on?

11 Jooni non hedo! Joomiraado on fawete jungo, wumaa, wona e saa'i mo a yi'ataa naange ngen.» Don kisan nibbitani mo, niwre tiidunde yani e makko, o woni e memugol, tawi himo dabba wofbe ko dowa mo.

12 Bay on lando yi'ii kon ko wadi, o njaldi fii jannde Joomi on, o gomdini.

Fii no Puulusa e Barnabaasi Waajori ka Saare Antiyoosi-Pisidii

13 Bay kanko Puulusa e wondiibe makko ben be iwii Paafuusa, be bakii don e laana ndiyan fii yahugol Pergii, dun ko e nder ndii leydi wi'eteendi Pamfilii. Bay be hewtii don, Yuuhanna jammaado Markuusa on seedi don e mabbe, o yiltitii Yerusalaam.

14 Bay be iwii Pergii, be jokkitii laawol mabbe haa be hewti ka saare Antiyoosi-Pisidii. Be naati don e nder juulirde, be joodii, dun hawri e *jalaaande fowteteende, dun ko e *aseweere nden.

15 Bay fii Sariya on e fii annabaabe ben gaynaama jangeede, yeesoobe juulirde nden immiini wofbe e mabbe ko wi'a be: «Musibbe, si tawii hidon mari kongudfi wakkilinaydi jamaa on, haray yewtee.»

16 Onsay kanko Puulusa o immii, o townani be jungo, o wi'i: «Ko onon yo *Bani-Isra'iila'en e onon bee huloobe Alla, heditee!

17 Alla oo jamaa Isra'iilayankeebe subike baabiraaabe men ben, on Yappudo kadi oo jamaa fewndo ko be woni tunarankeebe e nder ndii leydi *Misira, o yaltiniri be ton kadi sookewo makko dolnugo ngon.

18 O muppanii be kadi wa telen duubi cappande nay ka wulaa.

19 Onsay bay o mulii leydi jeedfi e nder ndii leydi *Kanaana, o yedi baabiraaabe men ben lara leydi ben ndin.

20 Dun fow wadi e nder duubi teemedde nay e cappande jowi.

«Bawto dun o addani be hooreebe, haa e fewndo annabi Samu'iila.

21 Bawto dun be torii hebugol lando. Onsay Alla addani be Saawulu bidfo Kiisi on, jeyaado e oo bolondaa *Buniyamiinu, ko laamoo be e nder duubi cappande nay.

22 Bay o follii ondon, o lamminani be Daawuuda, dun ko on mo o seeditornoo dundoo, o daali: «Mi taw Daawuuda mo Yassaa'u ko nedfo waalaaniido lan e bernde, timminoowo faaleeji an din fow.»

23 Kanko Puulusa o wi'i kadi: «Ko tippude e fodoore makko nden kanko Alla wadi si Iisaa jibinaa e nder bolondaa Daawuuda on, fii ko wonana Isra'iila'en dandoowo.

24 Ado o arude, hari Yaayaa waajike jamaa Isra'iilayankeebe ben fow fii *lootagol maande tuubuubuyee.

25 Fewndo kanko Yaayaa o timminaynoo golle makko den, o wi'uno: «Hinaa min woni on mo sikkudon, kono on no ara baawo an doo, on mo mi hewtaa hay firtugol boggi pade mun!»

26 Kanko Puulusa o wi'i kadi: «Ko onon yo musibbe an, bibbe bolondaa Ibraahiima, e huloobe Alla wonbe hakkunde mon, ko haa e men enen ngol daalo kisiyee addaa.

27 Ko fii yimbe Yerusalaam ben e lambe mun ben andaali ko hombo woni Iisaa, awa kadi be faamaali kongudfi annabaabe wonaadi jangeede din asewe kala, be laatniri di paawugol mo.

28 E hoore be hebaali hujja happando mo wareede, kono be torii Pilaatu yo o waru mo.

²⁹ Be laatiniiri nii ko windinoo kon fii makko. Onsay be tippini mo ka *leggal altindiraangal, be wallini mo e nder qaburu.

³⁰ Kono Allaahu on immintini mo e hakkunde maybe ben.

³¹ Ben yaadaynoobe e makko gila Jaliilu haa Yerusalem, yi'itike mo e nder balde buy, ben ko seedebe makko jooni yeeso jamaa on.

³²⁻³³ «Menen, meden feppinande on wonde: Alla hunni ko o fodunoo baabiraabe men ben kon e faybe mabbe ben, d'un ko enen. O hunniri d'un immintingol lisaa, tippude e ko windii kon ka beytol dimmol Zabuura, ka o wi'i don:

«Ko an woni Bid'fo an on,
hande a wonii mo an.»^r

³⁴ «Kon ko Alla immintini lisaa e hakkunde maybe ben, hara o luttaali ka polu, ko d'un o daalunoo, o wi'i:

«Mi yefay on barkiiji laabudfi holniidfi
d'i mi fodunoo Daawuuda d'in.»^s

³⁵ Kanko Puulusa o wi'i: «E hoore d'un, no wi'aa nokku goo kadi:

«Yaa an Alla, a jabataa Seniido maa on laatoo joldo.»^t

³⁶ Puulusa wi'i fahin: «Kono nde Daawuuda wafunoo faaleeji Alla d'in e nder jamaanu makko ngun, o maayuno, o tawtinaa baabiraabe makko ben, o joli.

³⁷ Kono on mo Allaahu on immintini laataaki joldo.

³⁸ «Ko onon non, yo musibbe amen, andee dey ko sabu makko kanko lisaa feppiniranadon yaafuyee junuubaaji d'in.

³⁹ Kala on hooliido mo jogorte feewudo e hoore kala ko on waawetanooke jogoreede feewudo e nder Sariya Muusaa on.

⁴⁰ Ko d'un wadfi si men wi'ay on, reenee fii wota ko wi'aa kon ka defte annabaabe ben hawru e mon, d'un-le ko dundoo:

⁴¹ «Ndaaree onon bee yawitiibe,
wonee njaldube, mulon!

Ko fii e fewndo mon,
mi wafay kuugal ngal on sikkataano
hay si on sifanaama!»^u

⁴² Bay Puulusa e Barnabaasi fokkitii yaltude ka juulirde fon, be saatinaa e aseweere aroore nden, d'un ko jalaande fowteteende nden, fii yewtugol fii d'un.

⁴³ Bay mottondiral ngal lannii, Yahuudiyankeebe buy e naatufe e diina Yahuudiyanke buy jokki Puulusa e Barnabaasi, be yewtidi e mabbe. Onsay Puulusa e Barnabaasi wakkilini be fii tabitugol, habbitoo e moyyere Alla nden.

⁴⁴ E aseweere hikkunde fon nden, fayda saare nden fow mottondiri fii hefagol daaluyee Joomiraado on.

⁴⁵ Bay Yahuudiyankeebe ben yi'ii on jamaa, be nawli, be yeddi ko Puulusa yewtaynoo kon, be hoyni mo.

⁴⁶ Onsay Puulusa e Barnabaasi yewtiri pellital, wi'i be: «Hari ko e mon taho daaluyee Allaahu on haananoo yottineede. Kono fay on bugitike, awa kadi on wadaali hoore mon handube e *ngurndan poomayankejan d'an, men yaaray ka be wonaa Yahuudiyanke ben.

⁴⁷ Ko fii, ko nii Joomiraado on yamiriri men, o daali:
«Mi subike on fii yo on wonan leyyi d'in ndaygu,

e nabugol kisiyee on haa ka kattudi leyde.> »^W

⁴⁸ Bay be wonaa Yahuudiyanke ben nanii d'un, be weltii, be manti daaluyee Joomiraado on, tawnoobe no muuyanaa ngurndan poomayankejan dan ben fow gomdini.

⁴⁹ Tawi daaluyee Joomiraado on no layude e nder leydi ndin fow.

⁵⁰ Kono Yahuudiyankeefe ben yuuni e mabbe rewbe teddinaabe rewoobe Alla, e mokobaabe saare nden, ben wadi jokke e hoore Puulusa e Barnabaasi, be radii be ka diiwal mabbe.

⁵¹ Ko d'un wadi si Puulusa e Barnabaasi honki mbullaari pafe mun den e Yahuudiyankeefe wonbe ton ben, be yaari Ikoniim.

⁵² Fii kala d'un wadii, tawi taalibaabe wonbe Antiyoosi-Pisidii ben kan no heewi weltaare e Ruuhu Seniifo on.

14

Fii Yaadu Puulusa e Barnabaasi ndun Ikoniim

¹ Bay Puulusa e Barnabaasi hewtii Ikoniim, be naatiri ka juulirde Yahuudiyankeefe ben. Noone no be yewtiri non wadi haa Yahuudiyankeefe duudube e *Gerekiyankeefe gomdini.

² Kono Yahuudiyankeefe be gomdinaali d'un ben yuuni be wonaa Yahuudiyanke ben fii yo ben wadu gomdinbe ben bone.

³ Kono laatii, be woni Ikoniim ko neebi, tawi hiife yewtiraynoo pellital fii Joomiraado on, on Seeditantoodo daaluyee mun sulfu on, himo newnannoo be wadirgol juude mabbe den maandeeji e kaawakeeji moyyi yi'otoodi.

⁴ Onsay yimbe saare nden senditii, wobbe wontidi e Yahuudiyankeefe ben, wobbe kadi wontidi e *sahaabaabe ben.

⁵⁻⁶ Bay Puulusa e Barnabaasi humpitike wonde Yahuudiyankeefe ben e be wonaa Yahuudiyanke ben wondude e yeesoobe mabbe ben immanike be e feragol be kaaye, be tawi yo be yahu, be fattoyoo e dee ca'e jeyaade e ndii leydi wi'eteendi Likayonii, d'un ko Listaara e Derbata, e ca'e heedude don den,

⁷ be woni e waajagol ton fii Kibaaru Moyyo on.

Fii no Puulusa Imminiri Maaya-Koydeejo on Listaara

⁸ Tawi maaya-koydeejo no Listaara don, hebidaado e boofoyaagal, mo yahaali haa hande,

⁹ tawi on no hedii ko Puulusa yewtaynoo kon. Puulusa tenyini mo, ndaari tawi himo mari gomdinal sellinayngal mo.

¹⁰ Onsay kanko Puulusa o ewnii, o wi'i: «Immo darodaa e hoore koyde maa den!» Tun o hawtii nde wooteere, o nangi jindugol.

¹¹ Bay be yi'i kon ko Puulusa wadi, jamaa on ewnii e haala Likayonii, be wi'i: «Allaabe be mbaadi neddanke tippike e men!»

¹² Be inni Barnabaasi Zafsa, Puulusa kapun Hermiisi, bay ko kanko juginoo kongol.Y

¹³ Onsay oo wadoowo sadakaaji fii nduu allaaru mabbe wi'eteendu Zafsa, wonda ka yeeso saare, addi ga'i e *meetelli telen ka dambude saare, tawi kanko e jamaa on hiife woniri wad'angol Puulusa e Barnabaasi sadaka.

^W 13:47 13.47 Isa. 49.6 ^Y 14:12 14.12 Ndee innde wi'eteende «Zafsa» e haala Gereeki ko innde allaaajo mabbe. «Hermiisi» on kadi ko yewtoowo kongufi on allaaajo mabbe.

¹⁴ Bay sahaabaabe ben nanii d'un, d'un ko Barnabaasi e Puulusa, be seeki dolokkaaji maɓɓe d'in, be wubbi, be ukkitoyii e hakkunde jamaa on e hoore hiɓe sonkana yimɓe ben, wi'a:

¹⁵ «Ko hondun wadanton d'un? Menen kadi ko men yimɓe wano mo'on! Meden waajorde on wa Kibaaru Moyyo fii ittugol on e d'ii piiji mehi, ruttodon e Alla Wuurudo on, on Tagudo kammu e leydi e baharu e kala ko woni e mun.

¹⁶ E d'ii jamaanuujii feyyuɗi, o accuno leyyi d'in fow jokki faaleeji mun, ¹⁷ e hoore o accaali seeditorgol moyyere nde o wadata nden, d'un ko yedugol on ndiyan saayoojan iwruɗe ka kammu e saa'iji moyyooji fii demal, e timminangol on neemaaji e hebbingol berɗe mon den welo-welo.»

¹⁸ Fii kala be yewtirii non, ko karahan be waawiri haɗirde ben yimɓe wadangol be sadakaaji.

¹⁹ Onsay Yahuudiyankeɓe iwri Antiyoosi-Pisidii e Ikoniim, be murtini jamaa on, be hawtiti, be fiɗi Puulusa kaaye haa be sikki o maayii, be daasi mo, be nabi ka haawo saare.

²⁰ Kono taalibaabe ben hundi mo, o immii, o naatiti ka saare. Bimbi nden pande kanko Puulusa e Barnabaasi be yahi Derbata.

Fii Yilitagol Puulusa e Barnabaasi Antiyoosi-Sirii

²¹ Bay Puulusa e Barnabaasi waajike fii Kibaaru Moyyo on e nden saare haa be hebii taalibaabe duuduɓe, onsay be yilititii e deɗe ca'e doo, d'un ko Listaara e Ikoniim e Antiyoosi-Pisidii.

²² Be wallitii taalibaabe ben fii tiidingol berɗe maɓɓe den, be wakkilini be e duumagol e gomɗinal ngal, be wi'i be: «Ko e nder tampereɗi buy naateten ka *laamu Alla!»

²³ Be toɗɗanii *moftal kala ko wonana d'un ardotooɓe. Bay be gaynii hoorude toroo, be halfini be Joomiraado mo be gomɗini on.

²⁴ Bawto d'un, be tayitoyi ngal diiwal Pisidii, be yahi Pamfilii.

²⁵ Bay be waajike fii daaluyee Alla on ka saare Pergii, onsay be yahi Atalii.

²⁶ Be bakii don e laana fii yilitagol Antiyoosi-Sirii, ka be yettanoo don be halfinaa sulfu Alla on fii deɗe golle de be ari e laatinde doo.

²⁷ Bay be hewtii, be mottindirani moftal ngal, be fillitanii be ko Alla waɗini be kon fow, e ko honno o udditirani be wonaa Yahuudiyanke ben dambugal gomɗinal ngal.

²⁸ Onsay be wontidii e taalibaabe ben don ko neebi.

15

Fii Yewtere nden Yerusalaam

¹ Onsay wobɓe iwri ka diiwal Yahuuda ari e jannugol musibɓe ben, wi'a: «Si on sunninaaka tippude e aada Muusaa on, haray on waawetaake dandaede.»

² Bay yeddondiral njanal e yewtere tiidunde wonii hakkunde maɓɓe e Puulusa e Barnabaasi fii d'un, onsay musibɓe ben aadii yo Puulusa e Barnabaasi e wobɓe goo hakkunde maɓɓe yaadu Yerusalaam, be tawoya *sahaabaabe ben e ardotooɓe *moftal ngal fii nden huunde.

³ Bay moftal ngal wattii be e laawol, be yahi be tayitoyi Fenisii e Samariya, e hoore hiɓe fillitanoo ben musibɓe wonɓe e den ca'e, be fensita ko honno be wonaa Yahuudiyanke ben jabiri laawol ngol. Dun wonani musibɓe ben fow weltaare njande.

4 Bay be hewtii Yerusalaam, moftal ngal e sahaabaabe ben e ardotoobe moftal ngal tolni be, kambe kadi be fillitanii ben ko Allaahu on wadini be kon fow.

5 Onsay wobbe e fedde *Fariisiyaabe gomdinbe ben hawtii, wi'i: «No haani ka be wonaa Yahuudiyanke ben sunnee, be yamiree doftagol Sariya Muusaa on.»

6 Onsay sahaabaabe ben e ardotoobe moftal ngal yiitidi fii ndaarangol ndun muraadu.

7 Bay yeddondiral ngal tiidii hakkunde mabbe, onsay Petruusu hawtii, wi'i be: «Musibbe, hidon andi wonde, gila ka palaade arane, Allaahu on subino lan e hakkunde mon fii no be wonaa Yahuudiyanke ben nanira daaluyee Kibaaru Moyyo on, be gomdina.

8 Alla, on Andufo ko woni e berde, o seeditoranike be yedugol be *Ruuhu Seniido on wano men non.

9 O wadaali hay fus ko serti hakkunde men e mabbe, ko fii ko gomdinal mabbe ngal o labbiniri berde mabbe den.

10 Jooni non, ko hondun ndarndoranton Alla rondugol taalibaabe ben dongal ngal enen tigi e baabiraafe men ben en waawaali townude?

11 Kono ko moyyere Iisaa Joomi on tanyinordfen dandeede, kambe kadi-le wano non.»

12 Onsay mbatu ngun fow deyyiti, be hedii Barnabaasi e Puulusa, ben fillitanii be kala maandeeji e kaawakeeji moyyi di Allaahu on wadini be e hakkunde be wonaa Yahuudiyanke ben.

13 Bay be gaynii yewtude, Yaaquuba kadi yetti haala kan, wi'i: «Hedee lan yo musibbe an!

14 En nanii ko Sim'uunu Petruusu fillitanii en kon, ko honno Allaahu on haajiraa e be wonaa Yahuudiyanke ben gila ka fudfoode, o yetti jamaa e hakkunde mabbe ko wona e innde makko.

15 Kongudi annabaabe ben no fotti e dun-le, ko fii no windii:

16 «Bawto dun mi artoyay,
mi banta suudu laamu Daawuuda yanunoonda ndun,
mi banta kadi ko yirbi kon, mi fewna,

17 fii no yimbe heddiibe ben dabbira Joomiraado on,
e kala leyyi di innde an nden jantaa e mun.

18 Ko Joomiraado on daali dun,
on Wadunoodo dii piiji andanoodi gila ko booyi.» Y

19 Yaaquuba wi'i kadi: «Ko dun wadi si mi miijii wonde moyyaa ka sincanen ben be wonaa Yahuudiyanke tuubanbe Alla satteende.

20 Kono windanen be tun, wi'en be yo be terto tuunintinorgol sanamuuji e jinaa e naamugol jiibe e yiyan.

21 Ko fii, gila e diya jamaanuuji feyyudi, Muusaa no mari yimbe e saare kala ko waajoo fii makko, bay hiden jangude fii dun e aseweere kala ka juulirde.»

Batakuru Nabanaandu Gomdinbe ben Antiyoosi-Sirii

22 Onsay sahaabaabe ben e ardotoobe moftal ngal e moftal ngal fow ndaari tawi no moyyi ka be suba wobbe e hakkunde mabbe, be wattida be e Puulusa e Barnabaasi fii ko yaha Antiyoosi-Sirii. Onsay be subii Yahuuda, jammaado Barsabaa, e Silaasi, tawi ben dido ko be be musibbe ben teddini fota.

23 Be wattidi be e batakuru ndu tawata ko dundoo windii ton:

«Menen bee musibbe mon, d'un ko sahaabaabe ben e ardotoobe moftal ngal, men salminii on onon bee musibbe amen wonbe e hakkunde bee be wonaa Yahuudiyanke, hofube Antiyoosi-Sirii e Sirii e Silisii.

²⁴ «Men nanii wonde wobbe e amen jii biroyii on kongudfi mabbe haa be aaninii wonkijii mon d'in, ben-le wonaa menen yamiri be d'un.

²⁵ Men taw no moyyi, e nder nanondiral amen, ka men suboo wobbe, men immindinana on be e bee yiibe amen, d'un ko Barnabaasi e Puulusa,

²⁶ d'un ko bee weefituube ngurndan mun d'an fii innde Iisaa Almasiihu Joomi men on haa takko mayde.

²⁷ Ko men imminiri Yahuuda e Silaasi, ko ko yewta on e hunduko fii ko woni kon ka batakuru.

²⁸ Ko fii menen e Ruuhu Seniido on men taw no moyyi ka men ronka on fawude dongal goo, si hinaa d'ii haanudfi doo:

²⁹ d'un non ko yo on terto tebbeeli sakkanaadi sanamuuji e yiyan e mummunteeji jii bu di e jinaa. Si on reenike e d'un, haray on wad'ii ko moyyi. Yo jam wonu e mon!»

³⁰ Onsay kambe imminaabe ben be waynii, be yahi Antiyoosi-Sirii, be wattoyi batakuru ndun e juude mbatu moobiingu don ngun.

³¹ Bay batakuru ndun jangaama, be weltori kon ko be wakkilinaa.

³² Nde tawnoo Yahuuda e Silaasi ko haaloobe ko Alla longini d'un, be beydi wakkilinde musibbe ben, be tiidniri be kadi kongudfi buy.

³³ Bay be neebidii e mabbe seeda, musibbe ben newnitani be ruttagol ka imminnoobe be ben e dow buttu.

³⁴ Kono Silaasi kapun tawi luttugol mo ton no moyyi.

³⁵ Puulusa kadi e Barnabaasi lutti kodaade Antiyoosi-Sirii don e jannugol feppindina e yimbe buy fii daaluyee Joomiraado on.

Fii Datal Puulusa Dimmal ngal Aazii

³⁶ Balde seeda bawto d'un, Puulusa wi'i Barnabaasi: «Yiltitoden, ndartoyen musibbe ben e nder ca'e de waajiden fii daaluyee Joomiraado on e mun den fow, fii andugol ko honno be fewndori.»

³⁷ Tawi Barnabaasi no faalaa yo be yaadu e Yuuhanna jammaado Markuusa.

³⁸ Kono Puulusa ndaari tawi haanaa ka be yaada e on yiltinoofo baawo mabbe gila Pamfilii, salii be d'owtude ka gollleeji mabbe.

³⁹ Hakkee yeddondiral ngal tiidii hakkunde mabbe, be sakkitori seedugol. Onsay Barnabaasi yetti Markuusa, be bakii don e laana ndiyan fii yahugol Siipuru.

⁴⁰ Puulusa kapun subii Silaasi ko o yaada, bawto musibbe ben halfinde mo kanko Puulusa sulfu Joomiraado on.

⁴¹ Onsay be yahi, be tayitoyi Sirii e Silisii, e hoore hiibe tiidina mofted'en.

16

Fii Ruttagol Puulusa ngol Derbata e Listaara

¹ Kanko Puulusa o hewtoyi kadi Derbata e Listaara, o tawi on don taalibaajo wi'eteedo Timotee. Tawi on yumma mun ko Yahuudiyankeejo gomfindo, kono ben makko ko *Gereekiyankeejo.

² Tawi musibbe be Listaara e be Ikoniim ben no joganii mo kanko Timotee kongol moyyol.

³ Tawi Puulusa no faalaa naborde mo. Onsay o yetti mo, o sunnini sabu Yahuudiyankeefe wonbe e dɪn nokkeeli dɔn ben, ko fii hari fow no andi wonde ben makko kanko Timotee ko Gereekiyankeejo.

⁴ Tawi kanko Puulusa e Timotee, hiɓe hollitude e nder ca'e de ɓe rewɓe e mun dɛn, pehe de *sahaabaabe ɓen e ardotoobe *moftal ngal Yerusalaam yetti dɛn fii yo de huutore.

⁵ Tawi moftɛ dɛn no tiidude tun e nder gomɗinal ngal, awa kadi hiɓe ɓeydaade d'uudugol jande woo jande.

Fii Ruttagol Puulusa ngol Firgii e Galaasi

⁶ Nde tawnoo *Ruuhu Seniɗo on newnanaali ɓe feɗɗinoygol daaluyee on e nder *Aazii on, ɓe yahi ɓe tayitoyi Firgii wondude e leydi Galaasi ndin.

⁷ Bay ɓe hewtii takko Misii, ɓe etii fii yahugol Bitinii, kono laatii Ruuhu Iisaa on newnanaali ɓe.

⁸ Onsay ɓe tayitiri Misii dɔn, ɓe yahi Turuwaasi.

⁹ E nder jemma on, kanko Puulusa o yi'i e nder koyɗol, godɗo mo Masedonii no darii no jeeja mo, wi'a: «Rewu Masedonii gaa, faabodaa men!»

¹⁰ Bawto ngol koyɗol Puulusa, men dɓɓi kisan feere no men hewtira Masedonii, sabu meɗen felliti ko Alla noddɓi men ton, fii yo men waajo fii Kibaaru Moyyo on.

Fii no Linda Gomɗiniri ka Saare Filipii

¹¹ Bawto dɔn, men bakii Turuwaasi dɔn e laana ndiyan, men sutori Samotiraasi. Bimbi nden jande kadi men sutori Neyapolii.

¹² Bay men iwii dɔn, men yahi Filipii, dɔn ko saare wonde e diiwal aranal ngal ka leydi Masedonii, jeyaande e ley laamu Roomu, men woni Filipii dɔn e nder balɗe.

¹³ Nande *jalaande fowteteende nden, dɔn ko *aseweere nden, men yahi e binde caangol, dɔn ko ka ɓaawo saare, ka men tanyininoo ko dɔn wonnoo ka juuletee. Bay men joodiɓe, men yewti rewɓe moobinoobe dɔn ben.

¹⁴ Tawi no e ɓen debbo rewoowo Alla, on no wi'ee Linda, jeyaado e ndee saare wi'eteende Saayatiira, yeeyoowo gaara baka. Tawi himo hedɓino, Joomiraado on kadi udditi ɓernde makko nden fii yo o wonan ko Puulusa yewtaynoo kon.

¹⁵ Bay o *lootidaama e ɓeynguure makko nden maande kisiyee, o saatini men e hoore himo wi'a: «Si tawii hidon jogori lan wa gomɗindo Joomi on, haray naatee ka suudu an, weeron ka ɓeynguure an dɔoo.» O jeeji men e dɔn haa men jabi.

Fii no Puulusa e Silaasi Jogoraa ka Kaso

¹⁶ Bawto dɔn, ko men yahata ka juuletee dɔn, kordɓo mo jinnawii *hiitinoowii nangi, ari fotti e amen, tawi kon ko o hiitotonoo no okkoraynoo jeyɓe mo ɓen jawle buy.

¹⁷ O woni e jokkugol men, menen e Puulusa, e hoore himo ewnoo, wi'a: «Bee yimɓe ko kurkaadi Alla Jom Bural on, awa hiɓe feɗɗinande on laawol kisiyee on!»

¹⁸ O wadi dɔn e nder balɗe buy. Bay Puulusa haabii dɔn, o yeyyitii, o wi'i ngin jinnawii: «Mi yamirii ma e innde Iisaa Almasiihu on, yaltu e oo debbo!» Jinnawii ngin yalti e makko e on saa'i tigi.

19 Bay jeybe kurkaadu ndun tawii ka be tanyininoo hebugol don bonii, be nangi Puulusa e Silaasi, be poodi be, be addi yeeso hooreebe ben ka nokkuure fottirde.

20 Onsay be addi be ka naawoobe ben, be wi'i: «Bee yimbe ko Yahuudiyankeebe, hibe jiifude saare men nden,

21 be janna naamuuji di en newnanaaka jafugol maa wafugol, enen bee jeyaafe e laamateeri Roomu!»

22 Jamaa on kadi immanii be kambe d'ido. Bay naawoobe ben wadii haa be bortii be dolokkaaji d'in, be yamiri yo be luubor be bedi.

23 Bay be gaynii be luubaade, be bugii be ka kaso. Be yamiri aynudo kaso on yo o jogo be, o ayna fota.

24 On yamiraado d'un bugii be ka nder kaso nder-nderwo, o dumbi be ka koyde.

25 Bay wonii tumbere jemma, Puulusa e Silaasi woni e toragol Alla, beytana mo. Tawi kasoobe ben no hedii be.

26 Tun, nde wootere leydi ndin dimbii ko tiidi, didoodi kaso ngon yergi. E on saa'i tigi baafe kaso ngon fow udditii, jolokooje de kasoobe ben jolkanoo d'en kadi jolkitii.

27 Aynudo kaso ngon fini. Bay o yi'i baafe kaso ngon udditike, o sorti kaafa makko kan fii wartagol, ko fii hari himo sikka kasoobe ben dogii.

28 Kono Puulusa ewnii mo e hawa tiiduka, wi'i: «Wota a wadito bone woo! Men fow meden doo!»

29 Onsay kanko aynudo kaso ngon o torii ndaygu, o wubbi o naati, o yani yeeso Puulusa e Silaasi e hoore himo diwna.

30 Onsay o yaltini be ka yaasi, o wi'i: «Koohoobe, ko hondun mi wafata fii yo mi dande?»

31 Be jaabii mo, be wi'i: «Gomdin Iisaa Joomi on, d'un a dandete, an e beynguure maa nden.»

32 Onsay be fejjindinani mo e kala wondo ka suudu makko daaluyee Joomiraado on.

33 Kanko kadi o yetti be e on saa'i tigi e nder on jemma, o lootani be barmeeji mabbe d'in. E on saa'i tigi kanko kadi o *lootaa maande kisiyee, kanko e yimbe suudu makko ndun fow.

34 O werni be ka suudu makko, o fannani be naamete, o weltodi e beynguure makko nden fow fii ko be gomdini Alla kon.

35 Bay weetii, naawoobe ben immini mbatulaabe mun ben ko yaha wi'a aynudo kaso on: «Accitu ben yimbe.»

36 Onsay aynudo kaso on fillitanii Puulusa kon ko be wi'i, o wi'i mo: «Naawoobe ben imminii wofbe ko wi'ammi yo mi accitu on. Jooni yaltee, yahon e hoore buttu.»

37 Kono Puulusa wi'i ben mbatulaabe: «Bay be foccii men ka tumbere mbatu e baawo naawugol men, menen bee jeyaafe e laamateeri Roomu, e hoore d'un be bugike men ka kaso, e hara jooni be yaltinay men ka kene e dow gundoo? Waawaa wonude! Kambe tigi yo be aru, be yaltina men!»

38 Onsay ben mbatulaabe yahi hollitoyi d'un naawoobe ben. Ben huli bay be andii ben ko jeyaafe e laamateeri Roomu.

39 Onsay ben ari, be jeeji be, be acciti be, be torii be kadi yaltugol saare nden.

40 Bay be yaltii ka kaso, be naatiri ka oo debbo wi'eteedo Linda, be yiidi e musibbe ben, be wakkilini be. Onsay be yahi.

17

Fii Yaadu Puulusa ndun Tesalonii

¹ Be rewoyi Amfipolii e Apolonii, be hewti Tesalonii ka Yahuudiyankeefe ben mari juulirde d'on.

² Puulusa naati don wano woowirani mo non, o wondi e maɓɓe e nder aseweje tati, himo yewtidude e maɓɓe fii ko bindi din wi'i kon.

³ O sifii, o weefiti wonde *Almasiihu on no haanunoo tampude e immintineede kadi e hakkunde maybe ben, o wi'i be: «Iisaa oo mo mi woni on wowlande fii mun, ko on woni Almasiihu on.»

⁴ Wobbe e maɓɓe hoolii d'un, be tawti Puulusa e Silaasi, e hoore d'un *Gereekiyankeefe duudube rewoobe Alla, e rewbe buy jeyaaɓe e burbe teddude ben kadi hoolii.

⁵ Kono Yahuudiyankeefe ben nawli d'un, be yetti wobbe e bonbe wonbe ka fottirde ben, be wattidi e maɓɓe, be wadi haa sonko wadi e nder saare nden e haa yimbe ben dilliri hen fow. Be yahi ka suudu oo wi'eteedo Yaasuunu fii dabbitugol Puulusa e Silaasi be adda be e yeeso jamaa on.

⁶ Laatii be tawaali be ton. Onsay be poodi Yaasuunu e musibbe goo, be addi be yeeso hooreɓe saare nden, e hoore hiɓe sonka, wi'a: «Bee jiiɓube aduna on fow arii d'oo kadi,

⁷ Yaasuunu wernii be! Be fow hiɓe dartaade yamirooje lando mawdo Roomu on, e hoore hiɓe wi'a lando goo no woodi wi'eteedo Iisaa.»

⁸ Din kongudi jibi jamaa on e jaawoobe ben.

⁹ Laatii be accitude Yaasuunu e beya woo nde be yobunoo alamaani.

Fii Yaadu Puulusa ndun Biriyaata

¹⁰ E on jemma kisan musibbe ben watti Puulusa e Silaasi e laawol Biriyaata. Bay ben hewtoyii, be naatiri ka juulirde Yahuudiyankeefe ben.

¹¹ Tawi berde ben den no furi be Tesalonii ben udditaade. Be jabiri daaluyee on hepaare tiidunde e hoore hiɓe taskotonoo jande woo bindi din fii andugol ko be wi'aa kon si ko non woniri.

¹² Onsay buy e hakkunde maɓɓe gomɗini, be gomɗindini e rewbe Gereekiyankeefe teddube e worbe Gereekiyankeefe duudube.

¹³ Kono nde Yahuudiyankeefe be Tesalonii ben andunoo wonde Puulusa no feɗɗinde kadi daaluyee Alla on Biriyaata, ben kadi ari, be memmini jamaa on, be jiiɓindiri.

¹⁴ Kisan, musibbe gomɗinbe ben wadi feere no Puulusa yaara ka daande baharu, kono Silaasi e Timotee kapun lutti d'on.

¹⁵ Ben wonnoobe dowtude Puulusa, be ardii mo haa Atiina. Onsay ben yiltiti, bay be yamiraama wi'ugol Silaasi e Timotee wonde yo ben tawtoy mo ko yaawi.

Fii Arugol Puulusa ngol Atiina

¹⁶ Nde tawnoo Puulusa no habbii beya Atiina, tawi bernde makko nden no aani fota kon ko o yi'aynoo saare nden no jokki sanamuuji.

¹⁷ Onsay o yewtidi e Yahuudiyankeefe ben e rewoobe Alla ben ka juulirde e yimbe fottaynoobe ben ka nokkuure fottirde nden, d'un non tawi ko jande woo.

¹⁸ Faamube goo e nder fedde Epikuriibe ben e fedde Sitoyikiibe ben nangi e yewtidugol e makko. Onsay wobbe e maɓɓe wi'i: «Ko hondun oo wowloowo faalaa wowlude?» Tawi wobbe e maɓɓe no wi'a: «Himo wa'i wa waajotoodo fii allaabe jananbe goo.» Tawi d'un fow ko fii himo waajaade fii Iisaa e kibaaru mun moyyo on e fii ummutal ngal.

¹⁹ Onsay be yetti mo, be nabi ka mbatirde wi'eteende Areyopaasi, be wi'i mo: «A waaway men andinde ko hondun woni ndee jannde heyre nde wonfaa wowlude fii mun?»

²⁰ Ko fii hida wafude e noppi amen piiji di men woowaa nanude, meden faalaa andude ko hondun woni d'un.»

²¹ Tawi be Atiina ben fow e hobbe wondunoobe e mabbe ben ko jokkunoo woo ko wowlugol maa hedagol piiji hesi.

²² Onsay Puulusa darii ka tumbo mbatirde, o wi'i: «Ko onon yo be Atiina, mi ndaarii e cende den fow, mi tawii ko on be diina fota.

²³ Awa kadi e nder ko mi feyyata kon, mi yi'i kala ko rewoton, e hay mi yi'i *layyorde ka d'undoo windii: «Ko ko allaaajo mo andaaka.» Dun ko on mo wondon teddinde, mo tawata on andaa, mi woni on feppinande.

²⁴ Dun ko on Alla tagudo aduna on e kala ko woni e mun, on wondo joomiraado kammuuli din e leydeele den, on ko mo hodataa e nder juulirde de yimbe moyiniri juude mun.

²⁵ Hinaa nedfanke wafanta mo, wa si tawii himo hatonjini e godfun, ko on woni Yedooowo mo kala ngurndan e poopaali e kala huunde.

²⁶ Ko immorde e aaden gooto o tagiri leyyi nedfanke din fow, yo ben hodu e hoore ndelo leydi ndin fow. Awa o happiino saa'iiji mabbe din e ittiri ko be hodata e mun kon,

²⁷ fii no be dabbira Alla, be yi'a mo si no hawri e nder memugol, fii kala o wofdaaki hay gooto e men.

²⁸ Ko fii ko kanko hebirfen ngurndan, waawirden memminaade, ko e makko kadi woodafen. Ko d'un yubboobe gimdi mon goo no wi'i: «Ko en faybe makko kadi.»

²⁹ «Bay non ko en faybe Alla, haanaa ka miijoden wonde Alla no nandi e kanje e kaalisi maa e kaaye lesaade fotinaa, hara ko e immorde e miijo nedfanke.

³⁰ Hari Allaahu on jogoraano yimbe ben ko be andaano mo kon, kono jooni o daalanii yimbe ben fow e nder nokkeeli din fow yo be tuubu.

³¹ Ko fii ko happii jalaande nde o jaawirta aduna on peewal, rewruude e on nedfo mo o todfii, d'un ko on mo o wafirani fow seedee timmufo immintingol mo e hakkunde maybe ben.»

³² Nde be nanunoo himo wowla fii ummutal maybe ben, wofbe e mabbe jali mo, wofbe ben wi'i: «Men hedoto ma jande goo fii d'un.»

³³ Onsay kanko Puulusa o sortii hakkunde mabbe.

³⁴ Kono fow e mun, d'un hadaali wofbe humoo e makko, gomdina. Tawi no tawaa e ben oo wi'eteedo Denuusi, tawdaado e dental fewjoobe Areyopaasi ben, e debbo no wi'ee Damaari, kapun e wofbe goo kadi.

18

Fii Yaadu Puulusa ndun Korenti

¹ Bawto d'un, Puulusa iwi Atiina, o yahi Korenti.

² O tawi don Yahuudiyankejo wi'eteedo Akiila, mo iwdi mun woni Pontii, tawi neebaali ko on yaltidi e sonna mun Piriskiila leydi Italii, sabu ko Kuloodiyusu lando Roomu on yamiri Yahuudiyankeebe ben fow yaltugol Roomu kon. Onsay Puulusa yahi yiidooyi e mabbe,

³ bay tawii ko mecce goote be mari, o weeri ka mabbe, be woni e gollidugol. Tawi ko wonnoo mecce mabbe ko moyyingol cuudi bagi.

⁴ Tawi kanko Puulusa himo yewtaynoo yewtereeri e aseweere kala ka juulirde fii fellintingol Yahuudiyankeebe ben e *Gereekiyankeebe ben.

⁵ Kono bay Silaasi e Timotee iwii Masedonii hewtii, Puulusa jokkii e daaluyee on tun e seeditanagol Yahuudiyankeefe ben wonde ko Iisaa woni *Almasiihu on.

⁶ Kono nde tawnoo Yahuudiyankeefe ben no liddaade mo, hoyna, o fid'di concii makko d'ni, o wi'i be: «Yo yiiyan mon dan yantu e hoore mon, min mi laabii. Kono gila jooni ko ka be wonaa Yahuudiyanke ben mi yaarata.»

⁷ O iwi d'on, o yahi e suudu aaden rewoowo Alla no wi'ee Titiyuusu Yustuusa, tawi kadi suudu makko ndun no badondiri e juulirde nden.

⁸ Onsay oo wi'eteedo Kirispuusa, d'un ko ardiid'o juulirde nden, kapun e beynguure mun nden fow gomdini Joomi on. Korentiyankoobe duuduube kadi hedotonooobe Puulusa gomdini, *lootaa maande kisiyee.

⁹ Bawto d'un, Joomiraado on daalani Puulusa e nder jemmaare goo e nder koyd'ol, o wi'i mo: «Wota a hulu, yewtu, wota a fanku.

¹⁰ Ko fii min mid'o wondi e maa, gooto fawataa ma jungo fii wadugol ma ko boni, ko fii mid'o mari jamaa duudufo e nder ndee saare d'oo.»

¹¹ Onsay kanko Puulusa o daakii hakkunde mabbe e nder hitaande e lebbi jeegoo, himo janna daaluyee Alla on.

¹² Wa fewndo on saa'i tawi ko Galiyuunu lamminaa Akaaya. Onsay Yahuudiyankeefe ben immanii Puulusa e nder nanondiral mabbe, be addi mo ka yeeso naawirdu,

¹³ e hoore hiibe wi'a: «Oo ned'fo no fellintinde yimbe ben no be rewira Alla e noone no woopondiriri e Sariya on!»

¹⁴ Fewndo ko Puulusa udditata hunduko mun kon, tawi Galiyuunu wi'i Yahuudiyankeefe ben: «Ko onon yo Yahuudiyankeefe, si tawiino ko angal peawal goo maa bonnere goo, mi hedotono on e hoore no newori.

¹⁵ Kono bay ko yeddondiral fii haalaaji e fii inde e sariyaaji mon onon tigi, yo d'un wonu haaju mon. Mi faaletaake wonande on naawoowo d'un.»

¹⁶ Onsay o yaltini be ka naawirdu.

¹⁷ Tun, be fow be nangi Sosteene, d'un ko ardiid'o juulirde nden, be woni e piyugol mo ka yeeso naawirdu. Tawi Galiyuunu haajaaka e d'un.

Fii Yiltitagol Puulusa Antiyoosi-Sirii

¹⁸ Laatii Puulusa daakii Korenti d'on kadi ko neefi. Bawto d'un, o waynitii musibbe ben. Onsay o fembii ka wi'etee d'on Kenkere, sabu himo woondunoo woondoore. Ontuma o bakodi e Piriskiila e Akiila e laana ndiyan fii Sirii.

¹⁹ Be hewti Efeesi. Puulusa acci d'on be o wondunoo ben, o naatoyi ka juulirde, o yewtidi e Yahuudiyankeefe ben.

²⁰ Ben torii mo wonugol d'on seeda, kono laatii o jabaali.

²¹ O waynitii be, o wi'i: «Mi aroyay ka mon si Allaahu on jabii.» Bay o iwii Efeesi don e laana ndiyan,

²² o tippoyii Seezariya. O yahi, o hiwroyii *moftal ngal, onsay o yahi Antiyoosi-Sirii.

Fii no Apoloosi Waajori ka saare Efeesi e Korenti

²³ Bay o wonii d'on seeda, o yiltitii, o jindi e ca'e Galaasi e Firgii den, o wakkilini taalibaabe ben fow.

²⁴ Bawto d'un, Yahuudiyankeejo waawufo haala, andufo kadi bindi daaluyee on, wi'eteedo Apoloosi jeyaado Aleksandiri hewti Efeesi.

²⁵ Tawi on no jangi fii laawol Joomi on, himo wowliraynoo jijo tii'ungo, himo feppinaynoo kadi janna no feewiri fii Iisaa, tawi e hoore d'un fow ko ko Yaaya lootaynoo kon tun o andi.

²⁶ Onsay o yewtiri pellital ka nder juulirde. Bay Piriskiila e Akiila hefike mo, be yaadi e makko, be feppinanoyi mo no woniri non tigi fii laawol Alla ngol.

²⁷ Kono bay tawii Apoloosi no faalanoo yahugol Akaaya, musibbe ben wakkilini mo, be windani kadi taalibaabe ben wonde yo be wernu mo no moyyiri. Bay o hewtii don, o nafi ben gomdirirbe sabu sulfu Alla on,

²⁸ e hoore himo yeddondiraynoo e Yahuudiyankeebe ben ka tumbondiral no tiidiri, e himo banginira bindi din wonde ko Iisaa woni Almasiihu on.

19

Fii no Puulusa Janniroyi ka saare Efeesi

¹ Fewndo ko Apoloosi on woni Korenti, tawi Puulusa kapun tayitoyii leyde dowje den, haa o hewtoyii Efeesi, o fotti don e taalibaabe goo.

² O wi'i ben: «Hara on hefii Ruuhu Seniido on wa ko gomdirinon?»
Ben jaabii mo, be wi'i: «Menen hari hay men nanaali wonde Ruuhu Seniido no woodi.»

³ Onsay o wi'i be: «Awa ko honno lootiranonon?»

Ben kadi jaabii mo, wi'i: «Ko no Yaayaa lootiraynoo non.»

⁴ Puulusa wi'i: «Yaayaa ko fii tuubuubuyee looti, e hoore dun himo wi'aynoo yimbe ben yo be gomdirin aroyoowo baawo makko on, dun ko Iisaa.»

⁵ Bay be nanii din kongudfi makko, be *lootaa maande kisiyee e innde Iisaa Joomi on.

⁶ Onsay Puulusa *fawi juude mun den e hoore mabbe, Ruuhu Seniido on ari e mabbe, be woni e wowlugol e *haalaaji janani, wowla ko Alla longini be.

⁷ Tawi ben yimbe ko wa be sappoo e dido.

⁸ Onsay Puulusa naati ka juulirde, o yewtiri don pellital. E nder lebbi tati himo yewtidude e mabbe o fellintinana be ko yowitii e fii *laamu Alla ngun.

⁹ Kono bay wobbe wonii e sattinkinagol e angal gomdiringol e aybingol laawol Joomi on e hakkunde jamaa on, o sortii hakkunde mabbe, o yetti taalibaabe ben o wadi be feere, o woni e yewtidugol e mabbe pande woo ka dudal oo wi'eteedo Tiranuusu.

¹⁰ Dun neebi yeru duubi didi, haa kala hodudo *Aazii humpitii fii daaluyee Joomiraado on, dun ko Yahuudiyankeebe ben e *Gereekiyankeebe ben fow.

¹¹ Tawi Allaahu on no wadaynoo kaawakeeji moyyi hawniidi rewruude e Puulusa,

¹² haa ka tawata hibe yahaynoo be yetta disaaje maa lince de Puulusa meemaynoo den, be adda, be wada e nawnuube ben, ben ndikka, jinnaaji bondi din kadi yalta e mabbe.

¹³ Yahuudiyankeebe goo, jindaynoobe wi'a no raɗoo jinna, woni e jantagol e hoore ben be jinnaaji woni e mun innde Iisaa Joomi on, hara hibe wi'a: «Mi yamirii on yaltugol e innde Iisaa, on mo Puulusa woni waajaade fii mun!»

¹⁴ Tawi ben wadaynoobe dun ko be njeedido, ben-le ko be bibbe oo wi'eteedo Sekubaa, tawaado e hooreebe *yottinoobe sadaka Yahuudiyankeebe ben.

¹⁵ Ngin jinnawii jaabii be, wi'i: «Midɔ andi Iisaa, midɔ andi kadi ko hombo woni Puulusa, kono onon ko on hombe?»

16 Onsay on nedfo mo ngin jinnawii woni e mun yani e mabbe, o waawi be fow e hoore doole tiidufe, haa ben dogi yalti e ndun suudu be bornaaki, e hoore hibe barminaa.

17 Kala Yahuudiyankooje e Gereekiyankooje hodufe Efeesi andi fii dun, kulol nangi be be fow, onsay innde Iisaa Joomi on mawninaa.

18 Onsay buy e arube e gomdinde ari qirritii, weebiti boneeji di be wadunoo.

19 Bawto dun, yimbe buy wadaynoobe mbilankaaku, addi defte mun, be sunni de yeeso fow. Coggu majje on jittaa, tawaa ko tammaaji kaalisi guluuji cappande jowi.

20 Ko nii, daaluyee Joomiraado on woni layirde semba e hoore doole.

21 Bawto dun Puulusa efbani fii yahugol Yerusalaam, hara ko Masedonii e Akaaya o rewri. O wi'i: «Si mi iwii don, bee mi hewtoya Roomu.»

22 Onsay o immiini wallindirteebe makko dido Masedonii, dun ko Timotee e Arastuusa, kanko o luttiti Aazii don seeda.

Fii no oo Siyaaakejo wi'eteedo Dimitiryuusu Imminiri Gere

23 Onsay jiiholdu tiidundu wadi sabu laawol Joomi on.

24 Tawi no e nden saare siyaaakejo wi'eteedo Dimitiryuusu, tafaynoodo rewirkoy tosokoy tafiraakoy kaalisi, hara ko nandintinaakoy e rewirdu allaajo mabbe debbo wi'eteedo *Artemiisi on. Tawi dun no wondannoo e be o tafidaynoo ben tono tiidufe.

25 On moobindiri be o tafidaynoo ben, kambe e be be kafidunoo mecce goote ben, o wi'i be: «On fow hidon andi, fii men on ko e dee golle doo humii,

26 awa kadi hidon yi'ude, hidon nanude ko woni feyyude kon, hara hinaa Efeesi doo tun, fayda ko e nder Aazii on fow wonde, oo wi'eteedo Puulusa no murinde jamaa duudufe, fellintinira be wi'ugol wonde allaaji moyiniraadi juufe neddanke wonaa allaaji.

27 Dun non hinaa fii hayfingol mecce men den tun, kono ko libugol fii nduu rewirdu oo allaajo debbo mawdo wi'eteedo Artemiisi e boorugol teddungal makko ngal, on mo Aazii fow e aduna on fow woni rewude.»

28 Bay be nanii din kongudi, be heewi tikkere, be nangi e ewnagol, wi'a: «Artemiisi Efeesiyankooje ben ko mawdo!»

29 Onsay saare nden fow jiihondiri, be wubbidi, be saalori bee Masedoniyankooje be Puulusa jindidaynoo, dun ko Gayuusi e Aristarke, be nabori be ka fijirde mawnde.

30 Puulusa kadi faalaa hollitaade jamaa on, kono laatii taalibaabe ben jabaali.

31 Hay wobbe e hooreebe Aazii ben, be tawata ko yibbe makko kanko Puulusa, be nuli wobbe e makko ko jeeja mo fii wota o yahu ka fijirde mawnde.

32 Tawi wobbe no ewnoo godfun goo, beya kadi no ewnoo godfun goo, ko fii jiihaare nden no woni hakkunde dental ngal, e hoore dun burbe ben andaa wuren ko hondun moobindiri be.

33 Onsay wobbe e hakkunde jamaa on lowi oo wi'eteedo Aleksander mo Yahuudiyankooje ben feyyini yeeso dental ngal. Kanko Aleksander o towni jungo, tawi himo faalaa sifanaade jamaa on.

34 Bay beya andii ko o Yahuudiyankooje, fow ewnodi wa saa'iiji didi, hibe wi'a: «Artemiisi Efeesiyankooje ben ko mawdo!»

³⁵ Onsay hoore kaydi on dahi yimbe ben, o wi'i be: «Ko onon yo Efeesiyanakoobe, hara ko hombo woni andaa wonde saare Efeesi nden ko ngaynaakoore rewirdu oo allaaajo debbo mawdo wi'eteedo Artemiisi, awa kadi ko nde ngaynaakoore nandolla makko iwrufo ka kammu on?»

³⁶ Bay d'un hinaa ko yeddinii, wonee deeyube, hara on wadiraali huunde hawjere.

³⁷ Ko fii on addii bee yimbe, be tawata bonnaa ka hormorde, be hoynaa kadi allaaajo men debbo on.

³⁸ Si tawii non Dimitiriyuusu oo, e siyaakeebe be o kafidi mecce ben no galdidi e godfo, haray no woodi jaawirdi e jaawoobe lamminaabe fii mun, yo be wullito e ben.

³⁹ Si tawii non hidon mari godfun ko beyditii e d'un, haray ko ka dental ardinaangal ngal d'undon moyyintee.

⁴⁰⁻⁴¹ Ko fii hiden waawi hebude feloore fii nduu murtaldu wafundu hande, bay dalil woo alaa mo holloyen ko hondun wafirnden nduu jiboldu.» Bay o gaynii wowlude d'un, o yilti jamaa on.

20

Fii Yaadu Puulusa Masedonii e Gereesi

¹ Bay murtaldu ndun accii, Puulusa banniti taalibaaabe ben. Bay o gaynii be wakkilinde, o waynii be, o immii, o fokkitani yahugol Masedonii.

² O tayitoyi den leyde e hoore himo yewta yimbe ben nooneji no be wakkilora, onsay o hewtoyi Gereesi.

³ Onsay o kodii don lebbi tati, hari himo woniri yettugol don laana ndiyan, yaara Sirii. Kono nde tawnoo Yahuudiyankeebe ben no ebbani mo janfa, o aadii yiltitagol Masedonii.

⁴ Hari ko o wondi ko dowta mo, ko oo bidfo Piruusi mo Biriyata wi'eteedo Sopateere, e Aristarke e Sekondiisu, on ko mo Tesalonii, e Gayuusi, on kadi ko mo Derbata, e Timotee e Tikiiki e Torofiimi, bee fow ko be iwdi *Aazii.

⁵ Ben woni yeeso, be habboyii men Turuwaasi.

⁶ Menen kadi, bay *Juldeere Bireedi de Aldaa e Lewen nden feyyii, men bakii e laana ndiyan Filipii. E nder balde jowi men tawoyi be Turuwaasi, men wadi don balde jeedidi.

Fii Wurniteede oo wi'eteedo Etikuusi

⁷ E asewe kiikiide, men moobondiri fii jaamidugol. Nde tawnoo Puulusa ruttoto bimbi nden nande, o yewtidi e tawanoobe ben, o junni yewtere makko nden haa tumbere jemma.

⁸ Tawi lampuuji duudufdi no ka suudu dow-dowru ka men mottondirnoo don.

⁹ Tawi kadi suka no wi'ee Etikuusi no joodinoo e damun tosokun^Z e on koore tammo. O yetti doyngol luggungol e nder ko Puulusa juutini yewtere nden kon, o accitii ka koore ton sabu doyngol ngol, o yani. O imminaa, tawi o maayii.

¹⁰ Onsay Puulusa tippii, o ugginii e hoore makko, o yetti mo, o tambii, o wi'i: «Wota on aanu, ko fii himo wuuri.»

¹¹ Bay kanko Puulusa o yawitoyii, o tayiti bireedi on, o jaami. Bawto d'un, o yewti kadi ko juuti haa wa ka peeral fajiri. Onsay o yahi.

^Z 20:9 20.9 «Damun tosokun» ko ko wi'etee «fineeter» kon fewndo doo.

¹² Bawto d'un, suka on nattaa ko o wurdo, d'un wonani be welo-welo mawngo.

Fii Iwugol Puulusa Efeesi Yaha Miletii

¹³ Onsay menen men hikkanii men yeeso, men bakii d'on e laana ndiyan fii yahugol Asoosi ka men haanunoo yiitidude e Puulusa d'on, bay hari kanko o aadike wonde o seppay.

¹⁴ Bay o tawoyii men Asoosi, men yawni mo ka laana fii yaadugol e makko Mitileeni.

¹⁵ Bay men iwii d'on, men jokki baharu on haa men hewtoyi bimbi nden pande yeeso Kiyoo. E jallal hikkungal d'on ngal kadi, men meemoyi ka wi'ete e d'on Samoosi. Bawto ngal jallal d'on kadi, men hewtoyi Miletii.

¹⁶ Tawi Puulusa no miijinoo feyyugol Efeesi tun hara daraaki, fii wota o tongo e nder Aazii on. Ko fii hari himo hawji hewtoygol Yerusalaam fii Juldeere *Pentakosta nden, si tawii d'un no waawi mo gasande.

¹⁷ Ko onsay, ko o woni Miletii d'on, kanko Puulusa o immiini ko yahana ardotoobe *moftal ngal Efeesi.

¹⁸ Bay ben arii, o wi'i be: «Hid'on andi ko honno mi wondiri e mo'on yeru ko mi woni d'oo kon, gila pande mi tippi Aazii.

¹⁹ E hoore d'un mi kurkanike Joomiraado on, e hoore yankinaare fow, e nder gondi, e hakkunde ndarndeede wonand'un lan janfaaji immorde e Yahuudiyanke'en.

²⁰ E baawo suudugol on hay huunde, mido fejjinande on, janna on e hakkunde fow e ka cuudi kala ko wondani on e nafa,

²¹ e seedintinangol Yahuudiyankeebe ben e *Gerekiyankeebe ben fii tuubangol Alla e gomdingol Iisaa Joomi men on.

²² «Jooni yo mi yahu Yerusalaam, bay Ruuhu Allaahu on no habbitii e d'un, e hoore mi andaa ko heboytammi ton.

²³ Ko woni tun, gila saare hebi e saare, *Ruuhu Seniido on no seedintinande lan wi'ammi wonde, kabbi e satteendeeji no sabbii lan.

²⁴ Kono mi wad'aa ngurndan an d'an ko god'dun, wa si tawii hid'an hitti e an, fii tun yo mi timmin jinduruuji an d'in e golle de mi hebiri Iisaa Joomi on d'en, d'un ko seeditagol fii Kibaaru Moyyo fii moyyere Alla nden.

²⁵ «Jooni mido andi, on yi'itataa lan hande kadi, d'un ko onon bee be mi rewii hakkunde mun, mi waajii fii *laamu Alla ngun.

²⁶ Ko d'un wadi, mido seedaade hande wonde si god'do e mon halkike, haray wonaa min wadi.

²⁷ Ko fii mi suudaali on hay huunde, mi bangananii on ebboore Alla nden fow.

²⁸ Jooni reenee, reenidon hoore mon e wuro ngo Ruuhu Seniido on wadi on e hoore mun ngon, fii no ayniron moftal Alla ngal o hebiri yiyan bid'do makko on tigi.

²⁹ Mido andi si mi iwoyii d'oo, caapaali hunyudi aroyay hakkunde mon di tawata accoytaa wuro ngon.

³⁰ Awa kadi wofbe hawtoyto e hakkunde mon, hara hibe wowla haalaaji boylliidi fii poofugol taalibaaabe ben e mafbe.

³¹ Awa on wattanoyay yiila, anditon, e nder duubi tati jemma e jalorma mi acaali waajagol mo kala e mon e hoore gondi.

³² «Jooni mi yettii on, mi halfinii Alla e daaluyee moyyere makko nden, ko on mari bawgal fii mawningol on e yedugol on ndondi wondude e yimbe Alla ben fow.

³³ Mi himmanaali kaalisi e kanje e conci hay gooto.

³⁴ Onon tigi hid'on andi ko juufe an den mi golliri fii ko mi hatonjini e mun kon e ko wondibbe an ben hatonjini e mun kon.

³⁵ E nder d'un fow, mi hollii on yo on gollir nii fii yo on wallito lo'ube ben, anditon kadi kongudi Iisaa Joomi on ko o wi'i kon kanko tigi wonde: <Ko okkugol furi moyyude edii okkoreede.> »

³⁶ Bay o gaynii yewtude d'un, onsay o jiccii fii du'ondirgol e mabbe be fow.

³⁷ Onsay be fow be hirbii mo kanko Puulusa, be lunnii e hoore gonfi tiifudi.

³⁸ Ko burnoo be sokolinde kon, ko ko o wi'unoo be kon wonde be yi'tataa mo hande kadi. Onsay be d'owtiti mo haa ka laana ndiyan.

21

Fii Yaadu Puulusa ndun Tiiri e Seezariiya

¹ Bay men sertii e mabbe, men bakii don e laana ndiyan, men fewni haa Koosi. Bimbi nden pande men yahi Rodeesi. Bay men iwii don kadi, men yahi Patara.

² Bay men tawii don laana lumbooha yaara Fenisii, men bakii don, men yahi.

³ Bay men battike Siipuru, onsay men acciri don ka nano, men yaari telen Sirii fii tippinooygol ko laana kan rondii kon Tiiri.

⁴ Bay men tawii taalibaabe ben don, men woni balde jeedidfi. Immorde e Ruuhu Allaahu on be wi'i Puulusa: «Wota yahu Yerusalaam.»

⁵ Bay den balde jeedidfi timmii, men yahi. Onsay kambe fow e rewbe mabbe ben e bibbe mabbe ben, be d'owtiti men, men yaadi haa men yalti saare nden, d'un ko ka sera ndiyan, men jiccii, men du'ondiri.

⁶ Onsay men waynondiri e mabbe, men bakii ka laana, kambe be yiltitii ka mabbe.

⁷ Bay men gaynii ko yaaretee laana ndiyan kon, d'un ko gila Tiiri haa Potolemaayi, men hiwrondiri e musibbe gomdinbe wonbe don ben, men wondi e mabbe jallal.

⁸ Bimbi nden pande, men yahi men hewtoyi Seezariiya, men naatiri ka suudu Filiipu oo waajotoofo fii Kibaaru Moyyo on, tawdaafo e njeedifoobe ben, men weeri ka makko.^a

⁹ Tawi himo mari jiwbe nayo haaloobe ko Alla longini d'un be andaali gorko.

¹⁰ Nde tawnoo men wadii don balde buy, haaloowo ko Alla longini d'un wi'eteedo Agabuusi, iwrufo ka diiwal Yahuuda, ari tawi men.

¹¹ O yetti dattol Puulusa ngol, o habbitii juufe e koyde, o wi'i: «E hino ko *Ruuhu Seniido on wi'i kon: <Oo nedfo jeyfo ngol dattol, Yahuudiyankeebe ben habbiray mo nii Yerusalaam, be watta mo e juufe be wonaa Yahuudiyanke ben.> »

¹² Bay menen e ben yimbe hodufe e nden nokkuure men nanii d'un, men jeeji Puulusa fii wota o yahu Yerusalaam.

¹³ Kono Puulusa jaabii men, wi'i: «Ko hondun wulloton, bonnon mi bernde? Ko fii min hinaa fii habbegol tun mi hebulanii, kono ko hay maayugol Yerusalaam fii innde Iisaa Joomi on.»

¹⁴ Nde tawnoo o jabaali yilteede e ko o anniyii kon, men habbitaaki hande kadi, kono men wi'i: «Yo kodduruyee Joomiraado on wadu!»

^a 21:8 21.8 Sah. 6.1-6

15 Bay den balde don feyyii, men ebbindii, men yahi Yerusalaam.

16 Taalibaabe goo be Seezariya dowti men ka godfo no wi'ee Manasuna mo Siipuru, on ko taalibaajo gila ko neebi, fii ko werna men.

Fii Hewtugol Puulusa Yerusalaam

17 Bay men hewtii Yerusalaam, musibbe ben jabbori men weltaare.

18 Bimbi nden jande menen e Puulusa men ari ka Yaaquuba, ardotoobe *moftal ngal kadi fow ari don.

19 Bay Puulusa gaynii be hiwraade, o nangi e fillitanagol be, fensita ko Allaahu on wadi e hakkunde be wonaa Yahuudiyanke ben e nder golle makko den.

20 E nder ko be hedii mo kon, be mawnini Alla, e hoore dun be wi' mo: «Musidfo, a yi'ii ittiri guluuje guluuje Yahuudiyankeefe ko gomdini, e hoore be fow hibe habbitii e Sariya on.

21 E hoore be yeetaama wonde hida jannude Yahuudiyankeefe wonbe e hakkunde be wonaa Yahuudiyanke ben fow wota be jokku Sariya Muusaa on, dun ko wi'ugol be wota be sunnin faybe mabbe ben e wota be jokku naamuuji din.

22 Hara ko hondun wadeten? Ko fii pellet be anday wonde a arii.

23 Ko dun wadi si men wi'ete yo a wadu ko men wi'u-maa kon. No e hakkunde amen yimbe nayo woondube woondoore.

24 Yettu ben, labbindinodaa e mabbe, fawtoadaa njoddi fembagol mabbe ngol, dun fow anday goonga alaa e ko be wowlanaa kon fii maa, kono an kadi hida doftii Sariya on.

25 Kono fii be wonaa Yahuudiyanke, gomdinbe ben, men tawi no moyyi ka men windana be, yo be reeno e tebbeeli sakkanaadi sanamuuji e yiyan e mummunteeji jibudi e jinaa.»

26 Bimbi nden jande, Puulusa yetti ben yimbe nayo, o labbindinodi e mabbe, o naati ka *juulirde mawnde. O feppini ko honde tuma e jalaade den labbinagol mabbe ngol timmata, sadaka mo bee e mabbe wadee.

Fii no Puulusa Nangiraa

27 Ka balde jeedidi den timmata don, bay Yahuudiyankeefe be *Aazii ben yi'ii mo ka juulirde mawnde, be yuuni jamaa on fow, be fawi mo juude,

28 e hoore hibe ewnoo, wi'a: «Isra'iilayankeebe*, wallee men! E hino neddo wondo jannude fow on nokku woo nokku fii liddagol jamaa on, liddoo Sariya on, liddoo kadi ndee nokkuure. E hay o naadii *Gereekiyankeefe ka juulirde mawnde, o tuuninii ndee nokkuure hormorde!»

29 (Ko woni sabu dun ko tawde hari be yiidiino mo e oo Efeesiyankoojo wi'eteedo Torofiimi ka saare, haa be sikki wonde Puulusa naadii mo ka juulirde mawnde.)

30 Onsay saare nden fow memminii, yimbe ben dogi iwri e cende den fow, be nangi Puulusa, be poodi mo, be itti ka juulirde mawnde, baafe den ombaa kisan.

31 Wa ko be ebbata fii warugol mo, tawi hooreejo dental suufaabe Roomu ben nanii wonde jiboldu wadi e nder Yerusalaam fow.

32 Don kisan, o yetti suufaabe e yeesoobe mun, be wubbani ben ebbunoobe warugol Puulusa. No be yiirunoo on hooreejo e ben suufaabe, be acciti piyugol mo.

³³ Onsay on hooreejo badii mo kanko Puulusa, o nangi mo, o yamiri yo be jolku mo jolokooje didi. O landii non ko hombo woni oo e ko hondun o wadi.

³⁴ Kono tawi e nder jamaa on, wobbbe no ewnoo wi'a godfun, beya kadi no wi'a godfun goo, tawi kanko hooreejo on o waawaali andude ko woni haqiiqa fii murtaldu ndun. Onsay o yamiri yo be nabu mo ka daaka suufaabe ben.

³⁵ Wa ko Puulusa yawata bordi din, suufaabe ben kutii mo tambii sabu hunyeendi jamaa on.

³⁶ Ko fii hari konu yimbe ben no jokki mo, no ewnoo, wi'a: «Waree mo!»

Fii Yewtere nde Puulusa Yewti Jamaa Yerusalaam on

³⁷ Wa ko kanko Puulusa o naadete e ka daaka suufaabe ben, o landii hooreejo dental suufaabe ben, o wi'i: «E hara a newnanay lan yeetogol ma godfun?»

On jaabii mo, wi'i: «Hida waawi haala Gereeki?»

³⁸ E hara hinaa an woni oo Misirayankoojo, wonudo sabu nduu murtaldu ko feyyi koo, dogidi e bee ittoobe ko'e guluuje nayo ka wulaa?»

³⁹ Kanko Puulusa o wi'i mo: «Min, ko mi Yahuudiyankejo mo Tarsiisu, dun ko e nder Silisii, jeyaado e saare nde tawata wonaa hayfunde. Mi jeejii ma newnanan yewtugol jamaa on.»

⁴⁰ Onsay on hooreejo newnani mo. Kanko Puulusa o immii, o darii ka hoore bordi, o yeyani jamaa on jungo, deeyaango tiidungo wadi. Onsay o hewtini be yewtere nden e haala Yahuudiyanke, o wi'i:

22

¹ «Ko onon yo musibbe an e baabiraabe an, jooni hedee mi yewta on fii jaabannde an nden.»

² Nde be nanunoo ko e haala Yahuudiyanke o woni be yewtude, deeyaango ngon burti kadi.

Onsay Puulusa wi'i:

³ «Min ko mi Yahuudiyankejo hebaado Tarsiisu, dun ko e nder Silisii, kono ko e nder ndee saare d'oo mi ne'aa. Ko e fee Gamaliyilla kadi mi jangi fii jokkugol Sariya baabiraabe men ben tigi. Hari mido huminoo e Alla fota wano wonirfon non on fow hande.

⁴ Mido cukkotonoo ben jokkufe laawol iisaa haa wobbbe maayori, mi habba, mi soka worbe e rewbe.

⁵ Yottinoowo* mawdo sadaka on e dental mawbe ben fow ko seedee an e dun. Mi hendorii be hay bataake fii musibbe Yahuudiyankebe wonbe Damaasi ben. Onsay mi yahi fii habbugol jokkufe ngol laawol wonbe ton ben, mi adda Yerusalaam fii donkingol be.

⁶ «Wa fewndo ko mi woni ka fatal, bay mi badike Damaasi, dun ko wa naange e hoore, tun ndaygu moolanaangu iwri ka kammu, hunditi lan.

⁷ Mi yani ka leydi, onsay mi nani hawa no wi'ammi: «Saawulu! Saawulu! Ko fii hondun wondaa mi cukkanaade?»

⁸ «Mi jaabii: «Ko an hombo nii Joomi an?»

«O wi'immi: «Ko min woni iisaa jeyaado Naasirata, on mo wondaa cukkaade.»

⁹ Ben wondunoo e an yi'uno ngun ndaygu, kono be alaano nanude hawa on Wondo lan wowlande.

¹⁰ «Onsay mi wi'i: «Ko hondun mi wadata, yaa an Joomi?»

«Joomi on jaabii lan, wi'i: <Immo yahaa Damaasi, ko don be yeetoto-maa kala ko haanudaa wadude.>

¹¹ «Tawi mi alaa yi'ude han kadi, ko fii hari jalbeendi ngun ndaygu wumini lan. Onsay wondunoofo e an ben dowimmi haa mi hewti Damaasi.

¹² «Tawi goddo no don no wi'ee Hanaaniya, on ko gorko dewo doftotoodo Sariya on, mo Yahuudiyankeefe wonfo Damaasi ben fow joganii kongol moyyol.

¹³ On ari darii takko an, wi'immi: <Ko an yo Saawulu musidfo an, wuntu!> E on saa'i tigi mi wunti, mi yi'i mo.

¹⁴ «O wi'immi kadi: <Alla baabiraabe men ben subike ma fii yo a andu faale makko on e fii yo a yi'u Feewudo on, nanaa kongudfi iwrudfi ka hunduko makko din.>

¹⁵ Ko fii a wonay seeditantoodo mo e yeeso yimbe ben fow fii ko yi'udaa kon e ko nanudaa kon.

¹⁶ Jooni non ko hondun wondaa nennanaade? Immo *lootedaa maande kisiyee, labbinedaa junuubaaji maa din e nder jantagol innde makko nden.> »

¹⁷ Puulusa wi'i kadi: «Bay mi yiltitike Yerusalaam, e nder ko mi torotoo Alla kon ka *juulirde mawnde, mi feppinanaa godfun.

¹⁸ Onsay mi yi'i Joomi on, o wi'immi: <Hittin yaltugol Yerusalaam, ko fii be jabataa seeditoore maa nden fii an.>

¹⁹ Kono mi wi'i: <Joomi an, hiife andi kambe tigi wonde mi yahayno gila e juulirde hefi e juulirde fii piyugol soka ben gomdinbe ma.>

²⁰ Awa fewndo kadi be hibbi yiiyan Astefaana dan, dun ko on seeditantonoodo ma, hari min tigi mido don e mido jabi dun. Awa kadi hari mido joganii ben wonfo mo warude conci mun din.>

²¹ Kono o wi'immi, <Yahu, ko fii mi imminte ka wodfi, dun ko haa e be wonaa Yahuudiyanke ben.> »

²² Laatii be hedii mo kanko Puulusa haa e ngol kongol don, onsay be ewnii, be wi'i: «Yo sifa oo nedfo itte aduna! O haanaa wuurude!»

²³ Be beydi sonko, be ferii kadi conci mabbe din, e hoore hiife bugoo kadi mbullaari dow.

²⁴ Onsay hooreejo dental suufaabe ben yamiri yo be naadu Puulusa ka nder daaka suufaabe ben, be landora mo cabbi fii andugol ko hondun wonaa sonkireede nii fii makko.

²⁵ E nder ko be habbata mo kon fii foccugol mo, kanko Puulusa o wi'i yeessoojo sufaabe wonnoodo don on: «E hara hidon newnanaa foccugol jeyaado e laamateeri Roomu, mo on jaawaali toode?»

²⁶ Bay on yeessoojo nanii ngol kongol, o yahi, o wi'oyi hooreejo dental ngal: «Ko honno gerdataa, ko fii oo nedfo ko jeyaado e laamateeri Roomu.»

²⁷ Onsay on hooreejo ari wi'i mo kanko Puulusa: «Yeeto lan, e hara ko a jeyaado e laamateeri Roomu?»

O jaabii: «Hiiyii, ko mi dun.»

²⁸ Kanko hooreejo on o wi'i mo: «Min ko kaalisi buy mi itti fii yo mi wonu jeyaado e laamateeri Roomu.»

Puulusa kadi wi'i mo: «Min non mi jibina ko mi dun.»

²⁹ Onsay kisan landotonoofo mo ben diri, hooreejo dental ngal kadi huli, bay o andii Puulusa ko jeyaado e laamateeri Roomu, awa kadi o wadii haa o habbaama.

Fii Yewtere Puulusa nden yeeso Dental Mawbe ben

³⁰ Jango mun, nde tawnoo kanko hooreejo dental suufaabe Roomu ben himo faalaa andude e haqiiqa ko hondun Yahuudiyankeefe ben wonnoo mo toopirde, o hoynitani mo, o yamiri kadi hooreefe yottinoofe sadaka ben e dental fewjoofe ben fow mottondirgol. Onsay o addi Puulusa, o joddini mo yeeso mabbe.

23

¹ Bay Puulusa tenyinii dental fewjoofe ben, o wi'i: «Musibbe, ko e hoore bernde laabunde mi wonirani Alla haa handeere ndee.»

² Tun *yottinoowo mawdo sadaka on, dun ko Hanaaniya, yamiri wonbe takko makko ben bantagol mo.

³ Puulusa kadi wi'i mo: «An kadi, Allaahu on bantoto ma yo maadi rawninaandi! Hida joodii naawirgol lan Sariya on, e hin-le a bonnirii Sariya on ko yamirdaa yo be banto lan kon!»

⁴ Wonnoofe don ben wi'i: «A hoyonii yottinoowo mawdo sadaka fii Alla on!»

⁵ Onsay Puulusa jaabii, wi'i: «Musibbe, hari mi andaa wonde ko yottinoowo mawdo sadaka on nii, ko fii no windii: Wota mo wowla yeesoojo jamaa mun on ko boni.» ^b

⁶ Bay kanko Puulusa o faamii wonde feccere e wonnoofe don ben ko fedde *Sadduusiyaabe e ndeya feccere kadi ko fedde *Fariisiyaabe, onsay kanko Puulusa o ewnii ka hakkunde dental fewjoofe ben, o wi'i: «Musibbe, min ko mi Fariisiyaajo bii Fariisiyaajo kadi. Ko sabu tanyinaare ummutal maybe ben wadi si mido paaweede.»

⁷ Bay kanko Puulusa o wi'ii dun, yeddondiral wadi hakkunde Fariisiyaabe ben e Sadduusiyaabe ben, onsay mbatu ngun senditii.

⁸ (Tawi Sadduusiyaabe ben no wi'a ummutal alaa, malaa'ika alaa, awa kadi ruuhu alaa. Fariisiyaabe ben kapun no wi'a dun fow no woodi.)

⁹ Sonko njano wadi, wofbe e yeesoofe dental Fariisiyaabe ben hawtii, be immiini yewtoore tiidunde, be wi'i: «Men yi'aali bone woo e hoore oo neddo. No gasa non hara ko ruuhu maa malaa'ika wowlani mo.»

¹⁰ Nde tawnoo yeddondiral ngal no tiidude tun, hooreejo dental suufaabe ben huli wota be seekitu Puulusa. O yamiri suufaabe ben tippagol, ittoya mo hakkunde mabbe, be naba mo ka daaka suufaabe ben.

¹¹ E on jemma hikkiido don, Joomi on badii Puulusa, wi'i mo: «Wakkilo, ko fii wano seeditordaa non fii an Yerusalaam, bee seeditoroyaa non kadi Roomu.»

Fii Janfa Yahuudiyankeefe ben e hoore Puulusa

¹² Bay weetii, Yahuudiyankeefe ben wadi janfa, be woondi wota be naamu hay huunde maa be yara, doo e be warude Puulusa.

¹³ Ben ebbunoofe kan janfa no burnoo cappande nayo.

¹⁴ Be yahi, be tawoyi hooreefe yottinoofe sadaka ben e mawbe ben, be wi'i be: «Men aadike e hoore woondoore tiidunde wonde, men naamataa men yarataa hay huunde fannin men waraali Puulusa.

¹⁵ Jooni nanondiree e dental fewjoofe ben, yiidon e hooreejo suufaabe ben, faaminanon mo wonde on ndaaray fii nduu muraadu Puulusa hara ko no woniri non, fii no o addira mo yeeso mon. Menen haray meden hebulii warugol mo doo yo o hewtu.»

16 Kono laatii biidfo bandiraawo Puulusa on nani hiibe yewta fii kan janfa, o yahi o naatoyi ka daaka suufaaabe ben, o humpiti d'un Puulusa.

17 Puulusa kadi noddii godfo e yeesoobe suufaaabe ben, o wi'i on: «Dowtu oo ka hooreejo dental suufaaabe ben, ko fii himo jogii ko o hollita mo.»

18 On yeesojo kadi yetti mo, dowti mo ka on hooreejo, o wi'i mo: «Ko oo kasoojo wi'eteedo Puulusa noddimmi wi'immi yo mi dowtu oo suka ka mon, himo mari godfun ko o yeetoo on.»

19 On hooreejo kadi jogii mo jungo ngon, be pottitii sera, o wi'i mo: «Ko hondun jogidfaa ko yeetodaa mi?»

20 On suka jaabii mo, wi'i: «Yahuudiyankeebe ben nanondirii fii toragol on yo on naban be Puulusa jango ka yeeso dental fewjoobe ben, wa si tawii hiibe faalaa humpitaade ko laabi fii nduu muraadu makko.

21 Awa wota on jafu ko be toroytoo on kon, ko fii buri yimbe cappande nayo hakkunde maabe no ebbi janfa e hoore makko. Hiibe aadii e nder woondoore wonde be jaamataa be yarataa doo e be warude mo. Hiibe hebulanii non dun. Jooni ko newnugol mon ngol tun be hedii.»

22 Onsay hooreejo dental suufaaabe ben newnitani suka on, e hoore o wi'i mo wota o wowlan hay gooto kon ko o humpiti mo d'on.

Fii no Puulusa Feyyiniraa Seezariiya

23 Kanko hooreejo on o noddi kadi dido e hakkunde yeesoobe suufaaabe ben, o wi'i be: «Hebulinee suufaaabe teemedde dido e doginoobe pucci cappande njeedido e be konkenje teemedde dido fii ko yaha Seezariiya hande jemma ka saa'i jeenayabo.

24 Ebbon kadi pucci ka Puulusa yawa, naban mo lawnon haa ka Felikiisa yeesojo diiwal ngal.»

25 O windirani nii kadi lando on batakuru, o wi'i:

26 «Salminaango an min Kuloodu Lisiyaasi, haa e mo'on onon Felikiisa, yo yeesojo teddufo.

27 «Awa oo neddo mo mi nabani on, ko Yahuudiyankeebe ben wonnoo ko nangi mo fii warugol. Nde mi humpitinoo wonde ko o jeyaado e laamateeri Roomu, mi ardi e mojobere suufaaabe, mi jattini mo be.

28 Nde tawnoo mido faalaa andude ko e hoore hondun be wonnoo mo toonirde, mi nabi mo e yeeso dental fewjoobe maabe ben.

29 Mi tawi toope maabe den ko e banje yeddondire fii Sariya maabe on. Kono tawi ella woo fawaaki mo foddudo e wareede maa sokeede.

30 Bay mi andinaama janfa no ebbaa e hoore oo neddo, mi imminani on mo kisan, mi yamiri ben toopube mo yo be wullito e hoore makko ka mon.»

31 Onsay, suufaaabe ben wadi ko be yamiraa kon, be yetti Puulusa, be nawri mo jemma haa Antipatri.

32 Bimbi nden pande be yiltitii ka daaka suufaaabe ben e hoore be accu be pucci ben yaadii e makko.

33 Bay ben hewtii Seezariiya, be jonni yeesojo diiwal ngal batakuru ndun, be watti Puulusa e juufe makko.

34 Bay kanko yeesojo on o jangii batakuru ndun, o landii Puulusa ko mo o diiwal hongal. Bay o andii ko mo o Silisii,

35 o wi'i: «Nde toopube ma ben aroyi woo mi hedoyto ma.» Onsay o yamiri yo be maroy Puulusa ka suudu laamu *Heroodu lando on.

24

Fii no Puulusa Nabiraa ka Yeesoojo Diiwal ngal

1 Balde jowi bawto d'un, *yottinoowo mawdo sadaka on, d'un ko Hanaaniya, ardi e mawbe seedaabe e yewtoowo^c no wi'ee Tertuula. Be wullitii e hoore Puulusa ka yeesoojo on.

2-3 Bay kanko Puulusa o noddaama, oo wi'eteedo Tertuula nangi toopirde mo nii, wi'a: «Yaa an Felikiisa lando teddufo, ko sabu mon men hebiri oo buttu timmufo, ko faamu mon ngun kadi woni sabu si dee waylande fii nafa oo jamaa wadi. Medfen jabidi di, di fow ka woni woo e hoore anditangol on fota.

4 Kono fow e mun, men faalaaka on tongude haa neeba, mi torike on tun, tippude e newaare mon nden, yo on newnan men hedifodon men seeda.

5 «Men taw oo nedfo ko gerenteejo, memminoowo yeddondire e hakkunde Yahuudiyankeefe aduna on fow. Ko o yeesoojo fedde Naasir-ayaafe ben kadi.

6-7 O etike hay no o tuuninira *juulirde mawnde nden. Onsay men nangi mo.^d

8 Onon tigi Felikiisa hidon waawi mo landaade kanko Puulusa, andon fii ko men toopiri mo kon fow.»

9 Yahuudiyankeefe ben bambani mo kanko Tertuula, be wi'i: «Ko nii tigi woniri!»

10 Onsay Puulusa yetti haala kan, bay yeesoojo on jonnirii mo haala kan baayugol mo, o wi'i:

«Midfo andi wadii nii duubi buy ko onon woni paawoowo e hoore oo jamaa. Awa ko e nder hoolaare mi weebitirta jaabannde an nden.

11 Wadaali nii buri balde sappoo e didi gila mi yahi Yerusalaam fii rewoyogol Alla, hidon waawi tefude d'un non onon tigi.

12 E hoore d'un be tawaali midfo yeddondira e godfo maa midfo yuuna yimbe, d'un non woni ka juulirde mawnde, maa e deya juulirde, maa ka nder saare.

13 Be waawataa kadi hollude ko hondun be toopirimmii.

14 Midfo qirritaade yeeso mon wonde ko Alla baabiraafe an ben mi woni rewude, e hoore jokkugol laawol ngol be wi'i ko fedde ngol. Midfo gomfini kadi kala ko windii ka Sariya e ka defte annabaabe ben.

15 Awa kadi midfo mari on tama'u e fee Alla, wano kambe kadi be tijjori non: on-le ko fii ummutal feewube ben e boylliibe ben.

16 Ko d'un wadi si min kadi mi etoto fii hebugol bernde nde aldaa e feloore yeeso Alla e yeeso yimbe ben.

17 «Bay wadii duubi buy mi artaali ka leydi an, mi arti fii addangol yimbe an ben kaalisi fii ko be wallitora, e fii weebitangol Alla dokke.

18 Ko onsay be tawimmi ka juulirde mawnde e hoore ko mi labbiniifo. Mi wondaa kadi e yimbe maa murtaldu.

19 Kono ko Yahuudiyankeefe be *Aazii goo haanunoo arude hollitoo yeeso mon, be liba haala e an, si tawii hibe jogii godfun ko be fawa e an.

^c 24:1 24.1 Oo «yewtoowo» doo ko andufo sariya Roomiyankoofe ben. ^d 24:6-7 24.7 Bindi goo no beyditi d'un ka lannoode aaya on: *Kono tawi Lisiyaasi hooreejo sufaabe ben naatii o jattiri mo e juude amen doole.*

²⁰ Si hinaa d'un, yo bee doo wowlu ko ella hombo be tawi mido wadi wa fewndo ko mi addaa yeeso dental fewjoobe ben.

²¹ Si hinaa taw hara ko fii ngol kongol ngol mi ewninoo e hakkunde maβbe tun, mi wi'i: Ko sabu ummutal maybe ben wadi si mi wad'aa jaaweteedo yeeso mon hande!»

²² Nde tawnoo Felikiisa no humpitii fii laawol ngol moyya, o yamiri be yiltagol taho, o wi'i: «Nde hooreejo dental suufaabe ben ari woo, d'un ko Lisiyaasi, mi ndartay muraadu mon ndun.»

²³ O yamiri kadi yeesoojo suufaabe ben yo o maroy Puulusa e hoore hoyngol mo seeda, hara o salaaki kadi be Puulusa ben kurkanoo mo.

²⁴ Bay balde seeda feyyii, kanko Felikiisa o ardi e beyngu makko, d'un ko Duruusila, tawi on debbo ko Yahuudiyankeejo. Kanko Felikiisa, o immini ko yahana Puulusa, o hedii mo fii ko yowitii e gomdingol Iisaa Almasiihu on.

²⁵ Nde tawnoo Puulusa ko fii peewal e waawugol hoore mun e fii jaawoore aroyaynde nden wonnoo yewtude, kulol hebi Felikiisa, o wi'i: «Hida waawi yahude taho! Nde mi hettindoyii woo, mi noddete.»

²⁶ E himo tanyininoo kadi wonde Puulusa yeenay mo, ko d'un wadi si himo imminaynoo ko yahana mo soono woo fii yo be yewtidu.

²⁷ Duubi didi feyyiri nii. Bawto d'un Felikiisa lontaniraa Perkuusi Festuusa. Nde tawnoo kanko Felikiisa himo faalaa sulfinande Yahuudiyankeefe ben, o acci Puulusa ka kaso.

25

Fii Yewtere nden hakkunde Puulusa e Festuusa

¹ Bay kanko Festuusa o hewtii e ngal diiwal Seezariiya, o woni don balde tati si o yahi Yerusalaam.

² Onsay hooreebe *yottinoobe sadaka ben e mokobaabe Yahuudiyankeefe ben yahi ka makko, wullitii e hoore Puulusa.

³ Be torii mo, be jeeji yo o sulfinan be, o addana be Puulusa Yerusalaam, tawi hiβe eββunoo janfa no be warira mo ka laawol.

⁴ Kono Festuusa jaabii be, wi'i: «Puulusa no sokii Seezariiya, awa min kadi mi yiltoto ton ko neebaa.»

⁵ O wi'i kadi: «Mid'o waawi yaadude e wobbe e hooreebe mon ben, si on neddo no wadi bone, be wullitoo e hoore makko!»

⁶ Laatii kanko Festuusa o wondaali e maβbe βuri balde jeetati haa sappo, onsay o yiltitii Seezariiya. Bimbi nden jande bay o joodike ka jaawirdu, o yamiri yo Puulusa adde.

⁷ Bay on addaama, Yahuudiyankeefe iwruβe Yerusalaam ben hundi mo, be liβi e hoore makko tooje duudude tiidude, de be waawataa fensitude fii mun.

⁸ Puulusa jaabori nii, wi'i: «Mi wadaali ella liddiid'o Sariya Yahuudiyankeefe ben, maa *juulirde mawnde nden, maa land'o mawdo Roomu on.»

⁹ Nde tawnoo kanko Festuusa himo faalaa sulfinande Yahuudiyankeefe ben, o jaabii Puulusa, o wi'i mo: «Hida faalaa yahude Yerusalaam jaawed'aa ton e tawnde an?»

¹⁰ Puulusa jaabii mo, wi'i: «Mid'o ka yeeso jaawirdu land'o mawdo Roomu on, ko ton mi haanaa jaaweede. Mi wadaali Yahuudiyankeefe ben ella woo, wano gelord'on non onon tigi fota.

¹¹ Kono si mid'o mari ellaaji, e si mi wadii kuufe foddude e mayde, haray mi salotaako wareede. Kono si tawii goonga woo alaa e tooje de

be toonimmi den, haray hay gooto waawataa lan wattude e juufe maβbe. Dun haray yo mi feyyu ka *Seezar lando mawdo Roomu on.»

¹² Bay Festuusa yewtidii e be o fewjodata ben, o jaabii Puulusa, o wi'i: «Bay a feyyinii hoore maa ka Seezar, a yahay yeeso Seezar.»

Fii no Puulusa Addiraa yeeso Agiriipa

¹³ Balde seeda bawto dun, Agiriipa lando on e Bereniise hewti Seezariiya fii hiwragol Festuusa.

¹⁴ Nde tawnoo be wonay don balde buy, Festuusa weebitani on lando muraadu Puulusa ndun, o wi'i: «Feliikiisa no accunoo doo goddo ka kaso.

¹⁵ Fewndo non ko mi yahi Yerusalaam, hooreeβe yottinoobe sadaka ben e dental mawbe Yahuudiyankeβe ben wullitino e hoore makko kanko Puulusa, tawi hiβe landii happangol mo.

¹⁶ Kono mi jaabii be, mi wi'i: «Roomiyankoobe ben woowaa warirgol nii tun, ado be tumbindirde toonube ben e toonaado on, e newnangol on toonaado fii no o jaabora den toope maβbe.»

¹⁷ Onsay mi ardi e maβbe doo, tawi mi faalaaka juutinde muraadu ndun. Bimbi nden jande kisan mi jodofini naawoore nden, mi yamiri yo on neddo adde.

¹⁸ Bay toonube mo ben hewtii, laatii be fawaali mo kuufe bonde woo, wano mi sikkirnoo non.

¹⁹ Tawi yeddondiral wongal hakkunde maβbe e makko ngal ko yuββondirngal e fii diina maβbe kan tun, e aaden maydo goo kadi no wi'ee lisa, mo Puulusa kapun wi'i no wuuri.

²⁰ Tawi min mido jibii fii sifa nden yewtere. Onsay mi landii mo si tawii himo faalaa yahude Yerusalaam, o naawoyee ton fii dun.

²¹ Kono Puulusa feyyini nden yewtere yeeso fii yo muraadu makko ndun wonu e andal lando mawdo Roomu on. Onsay mi yamiri yo be maru mo haa nde mido feyyina mo ka lando mawdo Roomu on woo.»

²² Onsay Agiriipa wi'i Festuusa: «Min kadi mido faalaa hefaade on neddo.»

Festuusa kadi jaabii mo: «A hefoto mo jango.»

²³ Bimbi nden jande Agiriipa e Bereniise ardi e hollitaare mawnde, be naatidi e hooreeβe suufaabe toowube ben e mokobaabe saare nden ka suudu tolnirdu. E yamiroore Festuusa, Puulusa addaa.

²⁴ Onsay Festuusa wi'i: «Ko an yo Agiriipa lando, e onon fow yo wondube e amen, on yi'ii oo neddo mo fii mun wadi haa jamaa Yahuudiyanke on Yerusalaam fow e doo kadi ari toriimi, hara hiβe wi'a wonde o haanaa hande kadi wuurugol.

²⁵ Kono min mi faamii o wadfaali hay huunde ko foddi e wareede, kono laatii kanko tigi o feyyini hoore makko ka laamu dow-dowwu, mi tawi no moyyi nabugol mo.

²⁶ Kono mi tawi, mi alaa hay huunde ko mi windana hooreejo dow-dowjo on, hara ko ko haqinqini fii makko. Ko dun wadi si mi weebiti mo yeeso mon, tentinii yeeso mon onon Agiriipa yo lando on, fii heβugol goddun ko mi winda nde lande den lanni.

²⁷ Ko fii mi taw wa si tawii no boylii ka naβa kasoojo, hara hollaali ko ella hondun woni e hoore makko.»

26

¹ Onsay Agiriipa wi'i Puulusa: «Hida newnanaa yewtangol hoore maa.» Ontuma Puulusa towni jungo, o fudfii jaabaade, o wi'i:

² «Hande mido weltori hebugol feere weebitangol on jaabannde an nden, yo onon Agiriipa Lando, fii d'ee toope de Yahuudiyankeefe ben libi e hoore an fow.

³ Ko fii hidon andi haa yaltoyi naamuuji Yahuudiyankeefe ben fow e yeddondire maβbe den fow. Ko d'un wadi si mi torike on, jebbilagol hedoo lan.

⁴ «Yahuudiyankeefe ben fow no andi ko honno mi wuurirnoo Yerusalaam e ka leydi an gila ka fuddoode cukaaku an.

⁵ Hiβe andunoo lan gila ko neebi, hiβe waawi non seeditaade. Mido wuurirnoo wa *Fariisiyaajo, mo fedde mun burnoo cataade e diina amen kan.

⁶ Jooni non, mido jaaweede sabu tama'u fodaari ndi Allaahu on fodi baabiraabe amen ben ndin.

⁷ Bolondaaji* amen d'in sappoo e d'idi, d'in duumiidi e rewugol Alla jemma e palorma, no tanyinii yi'ugol laatagol ndin fodaari. Yaa an Lando, ko fii nden tanyinaare Yahuudiyankeefe ben toopirimmi.

⁸ Ko honno waawudon miijorde wonde Alla immintintaa mayβe ben?

⁹ «Min tigi hari mido miijoo wonde mido haani rewude pehe den fow fii liddagol ndee innde Iisaa, oo jeyaado Naasirata.

¹⁰ Ko d'un mi wadi Yerusalaam. Min tigi mi sokii gomd'inβe mo buy ka kasooji, wano hooreefe *yottinoobe sadaka ben newniranimmii non. Nde βe jaawetenoo fii wareede woo, min kadi tawayno mido wonani nden fewjoore.

¹¹ Awa kadi mi jokkayno βe soono woo e juulird'e den fow fii donkingol βe, mido bittinaynoo βe fii no βe yeddira gomd'inal maβbe ngal. E nder ko mi monantoo βe haa feyyita kon kadi, mi cukkotono βe haa ka ca'e janane.

¹² «Ko e nder d'un mi yahi Damaasi e hoore nelal e yamiroore hooreefe yottinoobe sadaka ben.

¹³ E nder yaadu ndun tumbere palorma, mi yi'i jalbeendi no hundi lan, min e βe mi yaadaynoo ben ka d'atal, d'un ko ndaygu iwrungu ka kammu, burngu naange ngen jalbude, yo Lando on.

¹⁴ Men fow men yani ka leydi. Onsay mi nani hawa no wi'ammi e haala Yahuudiyanke: «Saawulu! Saawulu! Ko fii hondun wondaa mi cukkanaade? Ko fii no mettan-maa fii dartorgol wa ngaari dartotoondi soggirdu jom mun.»

¹⁵ «Mi jaabii mo: «Ko an hombo nii, yaa an Joomi an?»

«Joomi on jaabii lan, wi'i: «Ko min woni Iisaa, on mo wondaa cukkaade.

¹⁶ Kono immo darodaa e hoore koyde maa den. Ko fii e hino ko mi feepiran-maa kon: Mido subaade ma fii yo a wonu kurkaadu an, e yo a wonu seedee piiji di yi'udaa d'in e hoore an, e di mi hollay-maa d'in.

¹⁷ Mi jattinoyte e hakkunde oo jamaa Yahuudiyanke, e βe wonaa Yahuudiyanke, βe mi imminoyay maa haa e mun, kamβe βe wonaa Yahuudiyanke ben,

¹⁸ fii udditugol gite maβbe den, βe yiltoo ka niβe, βe arda ka ndaygu, βe iwa e laamu Ibuliisa, βe fewta Alla, βe heβa yaafuyee junuubaaji, βe tawdee e yimβe Alla ben, βay βe gomd'inii lan.»

¹⁹ «Ko d'un wadi yo Agiriipa Lando on, si mi salaaki doftaade ko mi feppinanaa iwruude ka kammu kon.

²⁰ Mi fuddorani feppinangol βee βe Damaasi taho, si mi arani βee βe Yerusalaam, haa nabani e diiwal Yahuuda ngal fow, e βe wonaa

Yahuudiyanke ben, fii yo be tuubu, be ruttoo e Alla, be wadfa kuufe hollude wonde be tuubii.

²¹ Awa ko fii d'undoo Yahuudiyankeebe ben yaniri e an ka *juulirde mawnde, haa be etii no be mulirammi.

²² «Kono haa hande Alla no wallimmi, ko d'un wadi si mido darii, mido seeditaade e yeeso sewbe ben e mawbe ben, e hoore mi alaa wowlude hay huunde ko wonaa ko Muusaa e annabaabe ben wi'unoo waday kon

²³ wonde *Almasihu on tampoyay, awa kadi o attee immintineede e hakkunde maybe ben, o fanginana jamaa Yahuudiyankeebe ben e be wonaa Yahuudiyanke ben, ndaygu ngun.»

²⁴ Nde tawnoo ko nii o wonnoo jaaborde, Festuusa ewnii no tiidiri, o wi'i: «Puulusa a feetii! Gandal maa tiidungal ngal feetinii ma!»

²⁵ Puulusa jaabii mo, wi'i: «Yaa an Festuusa teddufo, mi feetaa. Ko kongudi goongaaji holniidi mi yewti.

²⁶ Lando on no humpitii fii koo ko wadi, mi yewtiray mo woni pellital. Ko fii mido hoolii o majjaaka huunde, bay d'un wonaa e qunuutu wadi.

²⁷ Agiriipa Lando on, wonaa hidon gomdini annabaabe ben? Mido andi pellet hidon gomdini be.»

²⁸ Onsay Agiriipa wi'i Puulusa: «Hida sikka ko e nder saa'hun nii waawataami wattude *Almasiiaajo?»

²⁹ Puulusa kadi jaabii mo, wi'i: «Woni ko jooni woni ko onsay, ko mi torii Alla, ko yo onon e hediiibe lan ben fow hande, on wa'u wano mi wa'i nii, hara hinaa e sifa dee jolkande doo.»

³⁰ Onsay lando on e yeesoojo diiwal ngal e Bereniise e joododunoobe e mabbe ben immii.

³¹ Ko be pottitotoo, be woni e wi'indirgol: «Oo nedfo wadaali hay huunde ko foddi e wareede maa jolkeede.»

³² Agiriipa kadi wi'i Festuusa: «Si oo nedfo feyyinaano hoore mun ka lando mawdo Roomu on, hanno himo haanaa acciteede.»

27

Fii no Puulusa Fokkitiri Yahugol Roomu

¹ Bay wonii aadaama men bakoto don e laana ndiyan fii yahugol Italii, be yetti Puulusa e kasoobe goo, be watti e juude Yuliyuusu, d'un ko yeesoojo dental suufaabe jeyaangal ka lando mawdo Roomu on.

² Men bakii don e laana iwruka Adiramiyuuna rewoyayka Aazii. Men yahi, tawi meden wondi e Masedoniyankoojo wi'eteedo Aristarke mo Tesalonii.

³ Bimbi nden pande, men hewti Siduuna. Sabu ko Yuliyuusu jogornoo Puulusa no moyyiri non, o newnani mo kanko Puulusa yahugol ka yibbe makko ben, ben wadana mo faale makko on.

⁴ Bay men iwii don, men takkii suriire Siipuru nden, ko fii hari hendu ndun no alindaade men.

⁵ Bay men takkike daande baharu hundudfo Silisii e Pamfilii on, men hewti Miira, d'un ko e nder Lisii.

⁶ Yeesoojo konu on tawi don laana iwruka Aleksandiri, yahayka Italii, o yawni men don.

⁷ Tawi e nder balde buy ko doo men woni jaarude, men battori ndee saare Kinidii karahan. Kono nde tawnoo hendu ndun jabaali men jokka ngol laawol, onsay men takkii sobbundu Salamonee ndun, men acciri Kereeti ka naamo.

8 Bay men serindorii don karahan, men hewti e nokkuure no wi'ee Darorde Labaade, dun ko takko ndee saare wi'eteende Lasaayata.

Fii no Kenii ngin Sorori be e no Laana kan Lancori

9 Bay saa'i juutudo feyyii, tawi yaadu amen ndun ka nder ndiyan wondii e nawaare, ko fii hari saa'i korka kan feyyii. Ko dun wadi si Puulusa hajii be,

10 wi'i: «Mi yi'ii wonde nduu yaadu nder ndiyan gasataa e baawo masiibo e kasaara, dun non hinaa fii laana kan e dolle den tun, kono fii wonkiji men din enen kadi.»

11 Kono yeesoojo dental suufaafe ben hoolori doginoowo laana kan e yeesoojo makka on edii o hedfaade yewtereji Puulusa din.

12 Nde tawnoo ngal dingiral laade ndiyan moyyaa ndungu, burbe ben e mabbe aadii yo be yahu be hettoya si tawii no gasa, ka wi'etee don Feniika, e ngal dingiral laade wongal Kereeti hikkorngal hirnaange jaamo e hirnaange nano, fii yo be feyyin don ndungu ngun.

13 Onsay kenun wifi iwri ka sengo jaamo, be sikki wonde be hebii ko be faandinoo kon. Onsay be towni darnirdun laana kan, be serindii binde Kereeti.

14 Kono hawto dun seeda, kenii moolanaangii wifi sortori ka suriire, ngin no wi'ee kenii funnaange nano.

15 Laatii laana kan waawaali tiindaade hendu ndun, ndu nabi ka, menen kadi men acci ka nabi men.

16 Men yaari non haa men bakitori ka sengo jaamo wirnitorngo surihun tosokun no wi'ee Kawda, ka men wawtii laakun danditorkun kun don e hoore karahan.

17 Bay kun yawnaama, men hebi feere yettugol boggi din, habba laana kan. Nde tawnoo kadi meden hulnoo saggoygol ka njaareendi Sirtisi, onsay men tippini darnirdun laana kan ka nder ndiyan, ko nii men yaari.

18 Nde tawnoo kenii ngin no yeyude men fota, bimbi nden jande men woni e bugagol dolle den ka ndiyan.

19 Nande timmunoo nden balde tati, golloobe ben yettani hoore mun aalaaji gollirdi ka laana din, be bugii ka ndiyan.

20 Tawi e nder balde buy, hinaa naange hinaa koode woni ko yalti. Tawi kenii ngin burtu tabitude tiida haa men tayii hisugol few.

21 E hoore dun, tawi neebii men jaamaali. Onsay Puulusa hawtii darii e hakkunde yimbe ben, o wi'i:

«On jabanayno lan, hara en iwaali Kereeti, dun on dadayno oo masiibo e oo kasaara.

22 Jooni mi beydii on wakkilinde, ko fii on fow wonkiji mon din daday, ko laana kan tun woni dadataa.

23 Ko fii oo Alla Jeydo lan, on mo mi rewata, malaa'ikaajo mun on arii e an e oo jemma,

24 o wi'immi: «Wota a hulu yo Puulusa, ko fii bee darodaa yeeso lando mawdo Roomu on. Awa kadi Alla yedete sulfu fii be wondudaa ka ndiyan ben fow.»

25 Ko dun wadi, si mi wi'ay on wakkilee, ko fii mido hoolii ko Alla wi'immi kon wadiray non.

26 Kono fow e mun, bee saggoyen e suriire.»

27 Ka jemmaare sappoo e nayabere gila hendu ndun woni men bugondirde e on baharu Adriyatiika, golloobe ka laana ben sogitii badagol amen leydi ndin tumbere jemma.

²⁸ Onsay be yolli sawru ebbirdu ndun, be tawi luggeendi ndin ko sogone cappande jeetati. Bay men wodditike don seeda, be yolliti ndu kadi, be tawi luggeendi ndin ko sogone cappande jeegoo.

²⁹ Nde tawnoo hibe hulunoo yi'ugol ka laana kan lancotoo e kaaye, onsay be bugori darnirde nay laana kan baawo, tawi ko be habbi wo ko weetugol ngol.

³⁰ Tawi golloobe ka laana ben no dabbude no seedira e makka. Onsay be tippini laakun danditorkun kun ka nder ndiyan, wa si tawii hibe yahude wadaya darnirde laana kan yeeso makka.

³¹ Onsay Puulusa wi'i yeesojo suufaabe ben e suufaabe ben: «Wattanee yiila, ko fii si bee yimbe wonaali ka nder laana gaa, haray on waawataa dadude hande kadi.»

³² Onsay suufaabe ben tayi boggi laakun danditorkun kun, be acci kun yoolii.

³³ Ado weetude, Puulusa wakkilini fow fii naamugol e hoore himo wi'a be: «Ko hande woni jalaande sappoo e nayabere nden hidon habbi e hoore on jaamaali hay huunde haa jooni.

³⁴ Mi wakkilini on jooni naamugol, ko fii don no haani fii no dadiron, awa kadi hay gooto e mon cukulol hoore mun hayrataa.»

³⁵ Bay o gaynii wi'ude don, o yetti bireedi on, o jarni Alla yeeso mabbe be fow. Onsay o senditi, o nangani naamugol.

³⁶ Bay be wakkilinaama, be fow be jaami.

³⁷ Tawi wonnoobe ka laana ben fow ko be yimbe teemedde dido e cappande njeedido e njeegoo.

³⁸ Bay wonii be jaamii haa, be hayfiniri laana kan bugagol jaameteo on ka baharu.

³⁹ Bay weetii, laatii be anditaali leydi ndin, kono be haccii salndu baharu on e pencen mun, be fottani nawrugol ton laana kan si no hawri.

⁴⁰ Onsay be tayi boggi darnirde laana kan din, be acci de ka ndiyan, be acciti kadi kabbi ardorde laana kan. Onsay be fonti bagi wondo on ka leggal laana kan, be fewtini e hendu ndun, be yaari ka pencen salndu baharu on.

⁴¹ Kono be hawroyi e mowre njaare e hakkunde waameeji didi, be acci laana kan saggi don. Hakkee ko yeeso laana kan irii, tawi ka waawataa dillude, awa kadi hakkee ko morloode ndiyan den tiidunoo baawo laana kan lancii.

⁴² Tawi kadi suufaabe ben no miijinoo warugol kasoobe ben, fii wota hay gooto e mabbe fubbo laawoo.

⁴³ Kono tawi yeesojo suufaabe ben no aadii dandugol Puulusa, o falli be wadugol kon ko be ebbi. O yamiri yo wawbe fubbaade ben atto ukkaade fii hettoygol gada,

⁴⁴ heddiibe ben kadi huutora pecce maa godfun e kunte laana kan. Ko nii fow hewtiroyi gada e hoore jam.

28

Fii no Puulusa Hewtiri ka Suriire Malta

¹ Bay men dadii, men andi wonde suriire nde men woni e mun nden ko Malta wi'etee.

² Yimbe hodube don ben holli men teddungal mawngal, be banniti men fow, be hubbi yiite sabu ndiyan dan e jaangol ngol.

³ Onsay Puulusa yetti donkun leddfe, ukki ka yiite. Kono sabu nguleendi yiite ngen, kuuraari sortii ton sinjii jungo makko ngon.

⁴ Bay ben yimbe nden suriire yi'ii ngin kullii no sinjii mo jungo ngon, fe wi'indiri: «Wa jooni oo neddo ko ittoowo hoore, ko fii ko karahan o dadiri ka baharu, kono paawoore nden accataa o wuura.»

⁵ Kono laatii Puulusa pidfdii kullii ngin ka nder yiite e hoore o hebaali bone woo.

⁶ Tawi ben yimbe ko habbii woo ko yi'ugol ka o buuti maa ka o yanata, o maaya kisan. Kono bay fe habbika haa, fe yi'aali hay huunde ko hebi mo, fe yiltitii, fe wi'i ko o allaajo.

⁷ Tawi nokkuure no moggo don, nde burdo teddude e suriire nden no wi'ee Pubiliyuusa jeyi. On jabbii men, o werni men don e hoore giggol e nder balde tati.

⁸ Tawi ben Pubiliyuusa no nawni, waalii nguli-bandu e dogu-reedu. Onsay Puulusa naati ka makko, *fawi juufde den e hoore makko, o toranii mo Alla, o ndikkini mo.

⁹ Bawto don nawnuufe ben ka suriire fow ari e makko, o ndikkini ben kadi.

¹⁰ Onsay fe wadani men teddungal njanal. Bay wonii men fokkitii kadi, fe wadani men dokke de men handi e mun.

Fii no Puulusa Hewtiri Roomu

¹¹ Bawto kodagol amen e nder lebbi tati, men yawi don e laana iwruka Aleksandiri, ruumunooka e nden suriire, maandiniranooka sanamuujjifunejji din.

¹² Bay men hewtoyii Sirakuusa, men woni don balde tati.

¹³ Bay men iwii don, e nder ko men takkotoo kon, men hewti Regiyuuna. Bimbi nden pande hendu ndun immori ka jaamo baawo amen, e nder balde didi tawi men hewtii Pusolii.

¹⁴ Men tawi don musibbe goo, ben torii men wondugol e mabbe don balde jeedidi, ko nii men yaari Roomu.

¹⁵ Musibbe wonbe e nden saare, humpitinoobe fii amen ben, ari haa e ndee nokkuure fottirde wonde Apiyuusu e haa e ngoo hodo wi'eteengo Cuudi Tati Hobbe, fii fottugol e amen. Bay Puulusa yi'ii fe, o jarni Alla, o beydi wakkilaare.

¹⁶ Bay men hewtii Roomu, Puulusa newnanaa wonugol feere wondude e suufaaajo goo ko ayna mo.

Fii no Puulusa Waajori Roomu

¹⁷ Balde tati bawto don, kanko Puulusa o nodditi mokobaabe Yahuudiyankeebe ben. Bay wonii fe moobondirii, onsay o hewtini fe ndee yewtere doo, o wi'i: «Musibbe, e baawo wadugol an jamaa on hay huunde maa dartagol aadaaji maamiraabe men ben, mi wattaama e juufde Roomiyankooobe ben, mi sokaa gila Yerusalaam.»

¹⁸ Bay ben gaynii landaade lan, fe faalaa lan accitude, bay fe yi'aali e an huunde ko foddi e mayde.

¹⁹ Kono Yahuudiyankeebe ben dartii. Mi tawi min kadi bee mi hewta lando mawdo Roomu on e hoore mi miijaaki toopude jamaa an on.

²⁰ Ko fii don mi faaliranoo on yiirude, mi yewta on, ko fii ko sabu tanyinaare *Isra'iilayankeebe ben mi jolkiraa ngal jolokowal.»

²¹ Ben kadi jaabii mo, wi'i: «Men hendaaki bataake woo iwrufe ka diiwal Yahuuda fii maa, awa kadi hay gooto e musibbe ben araali hewtini men godfun maa wowlu-maa ko boni.»

²² Kono meden faalaa andirde ma ko miijidaa. Ko fii meden andi ndee fedde ko liddondirteende ka woni woo.»

²³ Onsay be bugitii e jalaande goo. Bay wonii nden jalaande nde be haldi hewtii, duuduube ari ka makko furi aranun. E nder ko o sifotoo kon, tawi himo seeditaade fii *laamu Alla ngun, awa kadi himo rewruude e Sariya Muusaa on e defte annabaabe ben fii holnugol be fii Iisaa, ñun wadi gila bimbi haa kiikiide.

²⁴ Wobbe felliti sabu ko o wowli kon, wobbe ronki hoolaade.

²⁵ Bay wonii be fokkitii e baawo nanondiral maɓbe, Puulusa beyditi ñii konguɗi ñoo, o wi'i: «Ruuhu Seniido on yewtiri baabiraabe mon ben haqiiqa, rewruude e annabi Isaaya, o wi'i:

²⁶ «Yahu e oo jamaa, wi'aa:

On nanay, kono on faamataa,
on ndaaray kadi, kono on yi'ataa.

²⁷ Ko fii ñee berde oo jamaa wonii yoorude,
be uddii noppi maɓbe ñin,
awa kadi be ombii gite ñen,
sakko be yiira gite maɓbe ñen,
maa be nanira noppi maɓbe ñin,
maa be faamira berde maɓbe ñen
haa be tuuba, mi sellina be.»^d

²⁸⁻²⁹ Kanko Puulusa o beyditi, o wi'i: «Andee, oo kisiyee Alla addanaama be wonaa Yahuudiyanke ben, awa-le kambe be hefoto mo.»^e

³⁰ Bawto ñun, Puulusa daakii ka o woni ñon e nder duubi ñiɗi timmuɗi, e hoore himo tolna kala araynooɗo ka makko.

³¹ O waajoo fii laamu Alla ngun, o jannira kadi fii Iisaa Almasiihu Joomi on pellital timungal e baawo hadeede woo kadi.

^d 28:27 28.27. Isa. 6.9-10 ^e 28:28-29 28.29 Bindi goo no beyditi ñun ka lannoode aaya on: Bay o wi'ii be ñun, kambe Yahuudiyanke be ben be yiltitii e hoore hiɓe yeddondira ko tiidi hakkunde maɓbe.

BATAKURU PUULUSA HAA E 'BE ROOMU 'BEN

¹ Immorde e an min Puulusa, nduu kurkaadu Iisaa Almasiihu on, noddaado wonugol *sahaabaajo, wadaado feere fii yottingol Kibaaru Moyyo Alla on.

² Hari Allaahu on fodiriino oo Kibaaru immorde e annabaafe ben e nder bindi seniidi din.

³ Tawi ko on Kibaaru sifii ko fii Bid'fo makko on: ka banje bandu ko e bolondaa Daawuuda o jibinaa,

⁴ ka banje *Ruuhu Seniido on, immintineede makko e hakkunde mayfe ben banginirii bawgal ko o *Bid'fo Alla, d'un ko Iisaa Almasiihu Joomi men on.

⁵ Ko kanko men hebiri moyyere e sahaabankaaku fii ardagol yimbe e nder leyyi din fow e innde makko fii gomdingol mo e d'oftagol mo.

⁶ Onon kadi hid'on tawdaa e ma'bbe, onon bee fe Alla noddi yo wonu fe Iisaa Almasiihu on.

⁷ Onon wonbe Roomu ben fow, noddaafe wonugol fe Alla yidi e jeyaafe Alla: yo buttu e moyyere wonan on immorde e Alla, on Baabaajo men, e Iisaa Almasiihu Joomi on.

Fii Yela Puulusa on Yahugol Roomu

⁸ Mid'o jarnude taho on Alla an, immorde e Iisaa Almasiihu on, fii mon on fow, ko fii gomdinal mon ngal ko lollungal e aduna on fow.

⁹ Alla, on mo mi rewirta ruuhu an on e nder yottingol Kibaaru Moyyo Bid'fo makko on, ko seedee an wonde mid'o maandinde fii mon jande woo ka toraaje an.

¹⁰ Awa kadi mid'o toraade Alla soono woo, si tawii ko faale makko hebugol feere no mi yaara ka mon jooni.

¹¹ Ko fii mid'o faalaa yi'ude on fota fii hewtingol on dokkal goo iwrungal e Ruuhu Alla on fii no tabitiron,

¹² maad'un fii no wakkilindiriren ka mon, mo kala e men wakkilora gomdinal oya ngal.

¹³ Mi faalaaka yo on ronku andude, yo musibbe an, wonde soono woo mi ebbay yahugol yi'a on, fii no mi sopitira battane moyye hakkunde mon, onon kadi, wano beya fe wonaa Yahuudiyanke heddiibe non. Kono haa jooni mi hebaali feere.

¹⁴ Ko fii no farlii mi andingol *Gereekiyankeefe ben e leyyi di finaa din, e faamu be ben e njofoo be ben.

¹⁵ Ko d'un wadi si mid'o faalaa yottingol e mon Kibaaru Moyyo on, onon wonbe Roomu ben kadi.

¹⁶ Ko fii mi hersiraa Kibaaru Moyyo on, d'un ko bawgal Alla fii kisiyee wonannde kala gomdindo, ko adii kon taho ko *Yahuudiyankeefe ben, hikki don fe wonaa Yahuudiyanke ben.

¹⁷ Ko d'un wadi, peewal Alla ngal no banginireede Kibaaru Moyyo on, gila ka gomdinal fud'fi haa ka ngal hatti, wano windori non: «Feewudo on wuuriray gomdinal ngal.»^a

Fii Tikkere Alla nden e hoore Yeddube mo ben

^a 1:17 1.17 Hab. 2.4

¹⁸ Tikkere Alla nden no ɓangi iwruɗe ka kammu e hoore kala junuubu e kala bone ko yimɓe suuɗirayɓe goonga on kuuɗe mun bonɗe wadɗata.

¹⁹ Ko fii ko waawaa andeede e Alla kon no feɓpani ɓe kamɓe, ɓay Alla feɓɓinani ɓe ɗun.

²⁰ Bay, ko yi'otaako kon e Alla, ɗun ko bawgal makko poomayankewal ngal e allankaaku makko ngun, kuuɗe makko ɗen no ɓangini ɗun fota gila ka fudɗoode aduna. Be alaa lamitorgal.

²¹ Ko fii nde ɓe andunoo Alla, ɓe ronki mo mawninirde wa Alla, awa kadi ɓe jarnaali mo, kono ɓe majjiri haalaaji mehi, ɓerɗe maɓɓe ɗe alaa faamu ɗen kadi yollii ka nder niɓe.

²² E nder ko ɓe mantorta ko ɓe faamuɓe kon, ɓe laatii njofoobe.

²³ Be lontaniri mangu Alla, mo maayataa on, mbaadiiji lontiɗi neɗɗanke maayayɗo e colli e kulle yaarooje koyɗe nay e kulle daasotoode.

²⁴ Ko ɗun wadi si Alla accidi ɓe e himmeeji ɓerɗe maɓɓe e angal laabal, fii no ɓe hayfinira balli maɓɓe ɗin kamɓe tigi.

²⁵ Dun ko ɓen lontanirɓe goonga Alla on fenaande, yanganiibe rewɓi ko tagaa kon, ɗoo e ɓe yanganaade rewa Taguɗo on, on mo mantoore wonani haa poomaa. Aamiina!

²⁶ Ko ɗun si Alla accidi ɓe e himmeeji maɓɓe hersiniɗi ɗin. Ko fii rewɓe maɓɓe ɓen lontanirii dewle mun ɗen e kuuɗe harmuɗe.

²⁷ Worɓe ɓen kadi wano non, ɓe seli yiidugol e rewɓe ɓen, hiɓe huɓɓani faaleeji hakkunde maɓɓe kamɓe worɓe ɓen, hiɓe yiida hakkunde maɓɓe e mbalndi, hiɓe hettude njoddi handundi e majjere maɓɓe nden.

²⁸ Bay ɓe sikkii moyyaa ka ɓe anda Alla, Alla accidi ɓe e ngun faamu ɓoyliingu, fii wadugol piiji ɗi haanaa.

²⁹ Ko ɓe heewuɓe nooneeji ɗi feewaa e bonkiiji e miile e bone e nawliigu e warugol e yeddondiral e kippugu e hunyeendi e baddi.

³⁰ Ko ɓe no'ooɓe, aɓuɓe Alla, yeenooɓe. Ko ɓe mawnintiniibe e mantiibe e sincooɓe ko boni e murtaɓe mawɓe mun,

³¹ ɓe aldaa e faamu, ɓe sellaa kongol, ɓe aldaa e giggol, ɓe aldaa e yurmeende.

³² Fii kala hiɓe andi yamiroore Alla feewunde nden ko wi'i kon wonde ɓen wadayɓe ɗin piiji ko foddube e mayde, hiɓe wadude ɗun, hiɓe jabani kadi ɓen wonɓe wadude ɗun.

2

Fii Naawoore Alla Feewunde nden

¹ An kadi non, oo feloowo, a maraa lamitorgal woo. Ko fii nde hiɗa fela ɓeya, haray hiɗa fawude hoore maa naawoore an tigi. Ko fii an, wondo felude on, hiɗa wadirda wa maɓɓe.

² Hiɗen andi, ɓen warrooɓe non, Alla naawiray ɓe goonga on.

³ An oo feloowo ɓen wadirooɓe non, hara hiɗa wadira non tigi, a sikku a daɗay naawoore Alla nden?

⁴ Kaa a yawiti ngaluuji moyyere makko nden e mupal makko ngal e yondinaare makko nden, e ɓaawo andugol wonde moyyere Alla nden no poofude ma e tuubuubuyee?

⁵ Kono sabu sattere maa fii nden e ɓernde maa yoorunde nden, hiɗa mooba tikkere fii jalaande tikkere nden, ɗun ko fii jande feepugol naawoore Alla feewunde nden,

⁶ on Jonnitoyoowo mo kala njoddi kuuɗe mun ɗen.

⁷ Ngurndan poomayankejan* dan wonanay ɲaɲɲiibe e wadugol ko moyyi, dabba darja on e teddungal e ngurndan dan lannataa dan,

⁸ kono wondufe e haasidi ben, salii doftaade goonga on fii doftagol angal peawal ngal: tikkere e monee no maranaa be.

⁹ Satteende e annde wonanii kala wadoowo ko boni, ko adii kon ko Yahuudiyankeebe ben, hikki don be wonaa Yahuudiyanke ben.

¹⁰ Kono darja e teddungal e buttu wonanii kala on wadoowo ko moyyi, ko adii kon ko Yahuudiyankeebe ben, hikki don be wonaa Yahuudiyanke ben.

¹¹ Ko fii gidfaale alaa ka Alla.

¹² Kala ben wadufe junuubu e baawo andugol Sariya on, mulay e baawo Sariya on. E kala non kadi wadufu junuubu e hoore andugol Sariya on, paawirte Sariya on.

¹³ Ko dun wadi, hinaa hefotoobe Sariya on woni feewufe yeeso Alla, kono ko doftotoobe Sariya on jogortee feewufe.

¹⁴ Si tawii non be wonaa Yahuudiyanke ben, ben be maraa Sariya, wadi ko Sariya on wi'i kon tigi, dun ko ben be maraa Sariya, haray hibe mari sariya fii maɓbe kambe tigi.

¹⁵ Dun haray be ɓanginii wonde kuugal Sariya on no windii ka berde maɓbe, fondo maɓbe ngon no seeditaade dun, miiɲooji maɓbe din kadi no felude be e saa'i goo, e saa'i goo no dandude be.

¹⁶ Ko dun fow feepoyta jande Alla paawoyta miiɲooji berde yimbe suudiidi din, o paawiroya di Iisaa Almasiihu on, wano Kibaaru Moyyo mo mi yottini on holliri non.

Fii Yahuudiyankeebe ben e Sariya on

¹⁷ An oo wi'itiido Yahuudiyanke, hoolorɗo Sariya on, wondo mantorde Alla,

¹⁸ andufo faale makko on, waawufo sendindirde ko ɓuri moyyude kon, bay ko a jangirɗo Sariya on,

¹⁹ an oo hooliido wonay ardotoodo bumbɛ, hoolii kadi wonanay ben wonbe ka niwre ndaygu,

²⁰ andinoowo ben be alaa faamu, karamokoojo faybe, bay hida mari gandal timmungal e goonga sellufo ka nder Sariya:

²¹ awa an, oo wondo jannude beya, e hara a alaa jannitaade an tigi? An, oo waajotoodo wota wujje, hinaa hida wujjude?

²² An, oo wondo wi'ude wota jeene, hinaa hida jeenude? An, oo aɲufo sanamu, hinaa hida wujjude di, huutoraa?

²³ An, oo darjinorɗo Sariya on, hinaa hida hayfinirde Alla bonnugol Sariya on?

²⁴ Ko fii no windii: «Sabu mon innde Alla nden no hoyneede e hakkunde be wonaa Yahuudiyanke ben.»^b

²⁵ No fellitaa wonde *sunninegol no hitti, si tawii a huutorii Sariya on, kono si a bonnii Sariya on, haray ko sunninadaa kon wonii meere.

²⁶ Si tawii non mo sunninaaka on doftike yamirooje Sariya on, hara angal sunninegol makko ngol jabirtaake wa sunninaado?

²⁷ Awa, on nefɗo mo sunninaaka e bandu, timminɗo Sariya on, paawete an oo mo doftaaki Sariya on, fii kala hida wondi e bindi din e sunninande nden.

28 Yahuudiyanke yaagal wonaa ka kene, sunninannde kadi hinaa feepunde e bandu nden.

29 Kono Yahuudiyanke, ko wonfo d'fun ka nder. Sunninannde haqiiqaare nden ko nde ka bernde, yaadunde e Ruuhu Allaahu on, hara hinaa yaadunde e bindi nden. Mantoore sifa on Yahuudiyanke wonaa e yimbe ben iwraata, kono ko e Alla.

3

Fii Angal Peewal Yimbe ben

1 Ko bural hongal Yahuudiyanke mari? E ko hondun woni nafa *sunninegol?

2 No mari nafa e di fow. Ko adii kon, daaluyeeji Alla d'in ko Yahuudiyanke ben halfinaa.

3 E ko hondun si wobb'e e mabb'e wonaali sella-findeeb'e? E hara ngal angal sella-findeyaagal mabb'e duytay god'dun e sella-findeyaagal Alla ngal?

4 Pellet hinaa non! Hay si yimbe ben fow ko fenoo'be, Alla kan ko goongaajo, wano windori non wonde: «Peewal maa ngal no feepira kongudi maa d'in, nde jaawadaa woo wonaa fooludo.»^C

5 Si tawii non angal peewal men ngal feppinii wonde Alla ko feewudo, haray ko hondun wi'eten? Kere si Alla tippinii tikkere makko nden, haray hinaa o Feewudo? (Dun ko haala ned'danke non!)

6 Pellet hinaa non! Si hinaa d'fun, ko honno Alla jaawirta aduna on?

7 E si tawii fenaande an nden no burtude b'anginde goonga Alla on fii darja makko on, haray ko fii hondun min tigi mi jaawirtee wa junuubankejo haa jooni?

8 Awa ko hondun hadi wi'en, wano aybinoobe goo wi'irta wonde hiden wi'a: «Waden ko boni, fii ko moyyi yo yaltu.»? Donkineede ben yimbe ko ko feewi!

Fii no Fow Woniri e nder Junuubi

9 Awa, enen Yahuudiyanke, ko hondun burden beya? Hay fus! Ko fii en b'anginii wonde kala Yahuudiyanke e mo wonaa Yahuudiyanke no e nder junuubu,

10 wano windori non:

«Feewudo alaa, hay e gooto non!

11 Hay gooto alaa faamu,
hay gooto alaa d'abbude Alla.

12 Fow ko huccube Alla,
awa kadi be fow ko be boyliibe,
hay gooto alaa wonfo wadude ko moyyi,
hinaa non hay e gooto!

13 Konondi mabb'e d'in ko genaale udditiide,
hibe huutora d'ende mabb'e den fii janfagol,
tuutaade toni mabb'e d'in ko tooke mboddi.

14 Kundule mabb'e den no heewi kuddi e hahhannde,

15 koyde mabb'e den no hawjani hibbugol yiiyan,

16 yeebaare e tampere no ka date mabb'e.

17 Be andaali d'atal buttu ngal,

18 awa kadi kulol Alla alaa e gite maɓɓe.»^d

19 Hid'en andi wonde ko Sariya on wi'i kon fow ko wonɓe e ley Sariya on wi'aa, fii no kala hunduko ombiree, e no Alla ɗaawira yimɓe aduna on fow.

20 Ko fii hay gooto jogortaake feewuɗo yeeso Alla fii ko o doftii Sariya on kon, ko fii ko immorde e Sariya on junuubu andori.

Fii Peewal Immorde e Gomɗinal

21 Kono jooni, Alla feppinii ko honno goɗɗo waawetee jogoreede feewuɗo yeeso Alla e ɓaawo Sariya on, wano Sariya on e annabaabe ben seeditori non.

22 Alla jogoray yimɓe ben feewuɓe sabu ko ɓe gomɗini Iisaa Almasiihu on kon, ɗun ko gomɗinɓe ben fow. Ko fii sendondiral alaa:

23 fow wadii junuubu, ɓe waawataa hewtude mangu Alla ngun.

24 Awa ko tippude e dokkal moyyuki makko kin ɓe jogoraa feewuɓe rewruɗe e cottudi wondi e Iisaa Almasiihu on ndin,

25 on mo Alla toɗɗii wonugol sadaka fii, rewruɗe e yiiyan makko ɗan, no gomɗinɓe mo ben heɓira yaafuyee junuubaaɗi. Alla wadi ɗun fii ɓangingol peewal mun ngal, ko fii o donkinaanli ɓee wadunoobe junuubi feyyunoodi ɗin fewndo muɗal makko ngal.

26 O faalaama ɓanginde peewal makko ngal e oo saa'i fewndiidɗo, ɗun fow ko fii no andiree ko o Feewuɗo, o jogitora on gomɗinɗo Iisaa wa feewuɗo.

27 Ko dalil hondun non mantortee? Dalil woo alaa! Maa ko sabu hondun? Hara ko kuude ɗen? Oo'o, kono ko gomɗinal ngal.

28 Ko fii hid'en wi'a wonde ko sabu gomɗinal ngal neɗɗo jogoraa feewuɗo, e ɓaawo doftagol Sariya on.

29 Kaa hara Alla ko Alla Yahuudiyankeɓe ben tun? E hinaa o Alla ɓe wonaa Yahuudiyanke ben kadi? Hiyyii, ko o Alla ɓe wonaa Yahuudiyanke ben kadi!

30 Bay ko Alla gooto woni jogorɗo sunninaabe ben feewuɓe sabu gomɗinal maɓɓe ngal, o jogora ɓe sunninaaka ben kadi feewuɓe sabu gomɗinal mun ngal.

31 E hara ɗun no firi wonde en bonnitirii Sariya on gomɗinal ngal? Pellet wonaa non! Ka liddu ɗun, hid'en tambitaade Sariya on!

4

Misal Yettaangal e Ibraahiima

1 Awa ko hondun wi'eten fii Ibraahiima, oo maamiraawo amen iwruɗe ka yiiyan? Ko hondun o heɓi?

2 Si tawno ko sabu kuude ɗen Ibraahiima jogoranoo feewuɗo, harayno himo mari feere mantagol. Kono hinaa non woniri yeeso Alla!

3 Ko hondun bindi ɗin wi'i e ɗun? «Ibraahiima gomɗini Alla, ngal gomɗinal makko jogoranaa mo peewal.»^d

4 E hin-le, on mo golli, njoddi makko ndin jogitoranaaka mo wa dokkal, kono ko ko haani.

5 On mo gollaali non, kono gomɗini Alla on Jogoroowo ɓe feewaa ben feewuɓe, haray gomɗinal makko ngal no jogoranaa mo peewal.

^d 3:18 3.10-18 Zab. 5.9, 10.7, 14.1-3, 36.2, 53.2-4, 140.3, e Isa. 59.7-8 ^d 4:3 4.3 Fuf. 15.6

6 Daawuuda kadi no haali fii maloore nefdo mo Allaahu on jogitori feewudo e baawo kuugal:

7 «Maloore wonanii ben be bonkiiji mun din yaafaa, be tawata junuubaaji mun din montaama.

8 Maloore wonanii on nefdo, mo Joomiraado on jogoraali junuubu mun.»^e

9 E hara nden maloore ko fii sunninaabe ben tun, kaa ko fii be sunninaaka ben kadi? Ko fii hiden wi'a: «Ibraahiima gomdini Alla, ngal gomdinal makko jogoranaa mo peewal.»

10 Ko honno o wa'unoo kanko Ibraahiima fewndo ngal jabanaa mo? Hari o teddinaama, kaa o teddinaaka? Hari o teddinaaka taho, ko mo o teddinaaka wonnoo

11 fewndo o hendii maande *sunninegol ngol, wa battatere peewal ngal o hefiri gomdinal ngal, fewndo ko o teddinaooka. Ko non o woniri ben kala gomdindo, hay be sunninanooka ben, fii no be jogoree feewube.

12 O laatii kadi ben sunninaabe ben, hinaa non sunninaabe ben tun, kono kadi ko o ben ben jokkuibe laawi gomdinal ngal kanko ben men Ibraahiima o hebunoo ngal wa fewndo ko o teddinaooka taho.

13 Ko dun wadi, hinaa tippude e Sariya on Ibraahiima e jurriya mun on fodiraa ronugol aduna on, kono ko tippude e peewal iwrungal e gomdinal ngal.

14 Si tawno ko tippude e Sariya on ronirten, harayno gomdinal ngal ko fus, awa kadi harayno fodaari ndin firtaama.

15 Ko fii Sariya on ko tikkere rimata. Ka Sariya on non alaa don, haray bonnugol Sariya on alaa.

16 Awa, ko dun wadi ko gomdinal ngal fodaari ndin ronirtee, fii no laatora dokkal moyyere, fii no jurriya on fow hendora fodaari ndin, wonaa non jogiibe Sariya on tun, kono ko hay jogiibe gomdinal Ibraahiima maama men ngal en fow,

17 wano windori non: «Mi wadii ma maamaajo leyyi duudufi.»^f Ko o maama men en fow yeeso Alla, on mo o gomdini, on Yedooowo maybe ben ngurndan, on Woodinoowo ko woodanooka.

18 O tanyinii ka tama'u alaa, o gomdini. Ko nii o woniri maamaajo leyyi duudufi, wano daaliranoo non: «Ko nii jurriya maa on duudiroyta!»^g

19 E baawo lo'angol gomdinal ngal, o tawi bandu makko ndun fayda ko mayndu, ko fii hari moggo o teeminii, awa kadi hari dimdimol Saarata ngol ko mayngol.

20 Awa o hutitoraali fodaari Alla ndin sabu angal gomdinal, kono o wonti tiida-gomdinaljo, o mawnini Alla.

21 O felliti wonde Alla no mari bawgal hunnugol ko o fodi kon.

22 Ko dun wadi si gomdinal makko ngal jogoranaa mo peewal.

23 Hinaa fii makko kanko tun dun windiraa,

24 kono ko fii men, enen kadi, enen bee jogorteebe feewube, gomdinbe on Immintindo Joomi men on lisaa e hakkunde maybe ben,

25 ittaado sadaka fii bonnereji men din, e immintinaado fii yo en jogoree wa feewube.

5

Fii Humondiral e Alla

¹ Nde tawnoo en jogoraama feewuƚe sabu gomɗinal men ngal, hidfen mari buttu e Alla rewruɗe e Iisaa Almasiihu Joomi men on.

² Ko sabu makko hebirden, iwrude e gomɗinal ngal, naatirgal e oo sulfu, mo wonden e mun, tabitufen. Hidfen mantorde on tama'u mo marden fii mangural Alla ngal.

³ Ko beyditii e ɗun, hidfen mantorde hay e nder tampereeeji ɗin, e hoore andugol wonde tampereeeji ɗin rimay ɗajɗajɗagol,

⁴ ɗajɗajɗagol ngol kadi ardoo haa e jikku timmuɗo, jikku timmuɗo on kadi adda tama'u.

⁵ E hin-le tama'u on hersinoytaa, ko fii Alla juuriri giggol makko ngol ka berde men *Ruuhu Seniifo mo yedafen on.

⁶ Ko fii fewndo tawnoo en maraa doole, e saa'i toɗɗaado on *Almasiihu on mayno fii ƚe rewataa Alla ƚen.

⁷ Ko karahan goɗɗo jabirta maayande aaden feewuɗo, kono no gasa ka goɗɗo wakkiloo maayangol nedɗo moyyo.

⁸ Kono e nder ɗun, Alla ƚanginii giggol mun ngol fii men: wa fewndo wonnoden junuubankeeƚe, Iisaa Almasiihu on mayno fii men.

⁹ Jooni, ƚay en jogoraama feewuƚe sabu yiiyan makko ɗan, haray ko honno ronkirten dandireede tikkere nden sabu makko?

¹⁰ Si tawii fewndo wonnoden ayƚe makko kanko Alla, o moyyintinirii hakkunde men e makko sabu mayde Bidɗo makko on, haray ko haa honto non dandirtefen ngurndan makko ɗan, enen moyyintinidaaƚe e makko kanko Alla ƚen!

¹¹ Ko beyditii e ɗun, hidfen mantorde Alla sabu Iisaa Almasiihu Joomi men on, on wonɗo sabu moyyintingol hakkunde men e Alla.

Fii Ebbindirgol Aadama e Iisaa Almasiihu on

¹² Ko ɗun wadi, ko wano non, sabu aaden gooto, junuubu naatiri e aduna on, e sabu on junuubu kadi mayde nden ari, ko wano non kadi mayde nden rewiri e hoore yimƚe ƚen fow, ko fii fow wadii junuubu.

¹³ Ko fii, haa fewndo addegol Sariya on, hari junuubu on no e nder aduna on, kono junuubu ndaaretaake si sariya alaa.

¹⁴ Kono mayde nden laamii gila e *Aadama haa e Muusaa, hay e hoore ƚe wadaano junuubu ƚen wa bonnere Aadama nden, on mo tawata ko mbaadi Aroyoowo on.

¹⁵ Kono bonnere Aadama nden e dokkal Alla ngal wonaa gootun. Si tawii buy maayii sabu bonnere aaden gooto, ɗun ko Aadama, haray ko haa honto non moyyere Alla nden, e dokkal iwrungal e moyyere on aaden gooto, ɗun ko Iisaa Almasiihu on, layirta haa heewa e hoore ɗuudufuƚe!

¹⁶ Ko wano non, battane junuubu aaden gooto e dokkal Alla ngal wonaa gootun. Ko fii ɗaawoore nden ƚawto junuubu gooto ko addi ko donkineede, e hin-le dokkal ngal ƚawto bonnereeeji ɗuudufuƚi ko addi ko jogeede wa feewuƚe.

¹⁷ Si tawii, sabu bonnere aaden gooto, ɗun ko Aadama, mayde nden laamorii immorde e makko kanko tun, haray ko haa honto heƚuƚe moyyere heewunde e dokkal peewal ƚen laamotoo ka ngurndan, sabu oo gooto, ɗun ko Iisaa Almasiihu on!

¹⁸ Ko ɗun wadi, si tawii donkinande bonnere aaden gooto hewtii yimƚe ƚen fow, ko wano non kadi, ko sabu kuugal feewungal gootal, peewal yedayngal ngurndan ngal hewtiri yimƚe ƚen fow.

¹⁹ Nde tawnoo d'uudufe laatike junuubankeebe sabu angal doftaare aaden gooto, d'un ko Aadama, ko wano non kadi d'uudufe laatortoo feewube sabu doftaare aaden gooto, d'un ko Iisaa Almasiihu on.

²⁰ E hin-le ko Sariya on arani, ko fii yo bonnerejeji d'in beydo. Kono ka junuubu on beydii d'on, ko d'on sulfu on beydii beydaadee.

²¹ Ko wano junuubu on b'anginiri bawgal mun mayde non, ko wano non kadi sulfu Alla on b'anginiri bawgal mun ngal peewal nawrayngal e *ngurndan poomayankejan d'an immorde e Iisaa Almasiihu Joomi men on.

6

Fii Maayugol e telen-ma Junuubu, Wuurana Alla e Almasiihu on

¹ Awa ko hondun wi'eten? En duumoto e wadugol junuubu on fii yo sulfu on beydo?

² Pellet hinaa non! Enen, bee maybe e telen-ma junuubu, ko honno non wuurirten e nder junuubu kadi?

³ E on andaa wonde, enen bee *lootaafe maande kisiyee e nder humondiral e Iisaa Almasiihu on fow, ko e mayde makko nden tawdadfen?

⁴ Awa, en surridaama e makko ka nder mayde rewruude e looteede maande kisiyee nden, fii, wano *Almasiihu on imminiraa non e hakkunde maybe ben rewruude e mangu Baabaajo on, enen kadi, yo en wuuru ngurndan kesan.

⁵ Ko d'un wadi, si en yubbondirii e makko ka mayde makko, pellet en woniray kadi wano non ka immintineede makko.

⁶ Ko fii hiden andi ngurndan men kid'dan d'an fempidaama e makko, fii no ndun bandu junuubankeeru muliree, fii wota en laato hande kadi maccube junuubu.

⁷ Ko fii kala maydo fuutike bawgal junuubu.

⁸ Si tawii en maayidii e Almasiihu on, haray hiden gomdini wonde en wuuriday e makko.

⁹ Ko fii hiden andi wonde Almasiihu on immitike e hakkunde maybe ben, o maayataa hande kadi, mayde nden maraa doole hande kadi e hoore makko.

¹⁰ Nden mayde nde o maayi, ko e telen-ma junuubu o maayi, nde wootere ko yoni haa poomaa. Jooni non himo wuuri, ko Alla o wuurani.

¹¹ Onon kadi wano non, jogoree hoore mon wa maybe e telen-ma junuubu, e wa wuuranbe Alla e nder humondiral e Iisaa Almasiihu on.

¹² Awa, wota junuubu laamo balli mon maayaydi d'in, e wota on dofto himmeeji majji d'in.

¹³ Wota on weebitan tere mon d'en junuubu, wa aala fii angal peewal, kono watee hoore mon onon tigi e Alla, wa wuurube iwbe e mayde, sakkanod'on Alla tere mon den wa aalaaji fii peewal ngal.

¹⁴ Dun, junuubu foolataa on, ko fii hinaa e ley Sariya on wond'on, kono ko e ley sulfu on.

Fii Maccube Peewal ngal

¹⁵ Jooni non, ko honno? E hara en jokkay wadugol junuubu, bay hinaa e ley Sariya on wonden, kono ko e ley sulfu Alla on? Pellet waawataa wonde!

¹⁶ E on andaa, si on wadii hoore mon maccudo goddo fii doftagol mo, haray on wonii maccudo on mo doftid'on? Ko si on wonu

maccuƙe junuubu nawroowo e mayde, maa si on wonu maccuƙe doftaare nawraynde e peewal.

¹⁷ Kono ko yettude Alla, ƙawto on wonude maccuƙe junuubu on, on doftorii bernde noone jannde nde hewtinadon nden.

¹⁸ Bay on jattinaama junuubu on, on wontii maccuƙe peewal ngal.

¹⁹ (Ko wano nedƙanke'en nii mi woni yewtirde, sabu lo'ere ƙalli mon ɗin.) Wano waɗirnodon tere mon ɗen wa kurkantooɗe angal laaƙal e angal peewal, fii sakkitorgol ka angal peewal, jooni kadi waɗiree wano non tere mon ɗen wa kurkantooɗe peewal ngal fii sakkitorgol laaƙal ngal.

²⁰ Ko fii, fewndo wonnodon maccuƙe junuubu, hari on alaa kurkanaade peewal ngal.

²¹ Ko hondun heɓunodon e ɗen kuude ɗe waɗunodon, ɗen ɗe tawata hiɗon hersiri jooni? Ko fii sakkitoode majje on ko mayde.

²² Jooni non, onon jattinaaƙe junuubu ɓen, ko on maccuƙe Alla, ko mardon tono ko laaƙal, sakkitoode nden kadi ko *ngurndan poomayankejan.

²³ Ko fii, njoddi junuubu ko mayde, kono dokkal Alla ngal ko ngurndan poomayankejan e nder humondiral e Iisaa Almasiihu Joomi men on.

7

Misal Yettaangal e Dewgal

¹ E on andaa yo musibbe wonde Sariya on ardoto godɗo fannin himo wuuri? (Mido yewtude on wano mi yewtirta yimbe anduƙe Sariya on.)

² Ko sariya on humindiri debbo yettaado e moodi mun, yeru on no wuuri. Kono si moodi makko maayii, haray on debbo seedii e on sariya humindirnoodo mo e moodi makko.

³ Si tawii non e nder ngurndan moodi makko, o wonii ɓeyngu gorko goo, haray o wontii jeenoowo. Kono si tawii moodibbo on maayii, haray o sendaama e sariya on. Dun, si godɗo goo yettii mo, haray hinaa o jeenoowo.

⁴ Onon kadi ko wano non, yo musibbe an, on maayii e telen-ma Sariya on wondude e ɓandu Iisaa Almasiihu on, fii no jeyiredon e godɗo goo, on immintinaado e hakkunde maybe ɓen, fii no waɗiren kuude welayɗe Alla.

⁵ Ko fii, fewndo jokkunodon mbeleede ɓandu men ndun, hari faaleeji bondi yaaduɗi e junuubu immorde e Sariya on no ardotonoo tere men ɗen, fawa en kadi kuude nawrayɗe e mayde.

⁶ Kono jooni, en seedii e Sariya on, ko fii en maayii e telen-ma kon ko waɗunoo en maccuƙe. Ko ɗun waɗi, jooni hiɗen kurkorande Alla noone keso tippude e Ruuhu makko on, hara hinaa e oya noone kiɗɗo mo Sariya.

Hakkunde Sariya on e Junuubu

⁷ Awa ko hondun wi'eten jooni: Sariya on ko junuubu? Pellet hinaa ɗun! Kono ko sabu Sariya on mi andiri junuubu. Ko fii mi andataano ko woni himme si Sariya on wi'aano «wota mo himma!»

⁸ Onsay junuubu on ɓarori yamiroore nden, o waɗi e an kala noone himme. Ko fii, si Sariya on araano, hanno junuubu on ko mayɗo.

⁹ E telen-ma an min, si Sariya on alaano, hanno mido wuuri. Kono ɓay yamiroore nden arii, junuubu on wuuri, min mi maayi.

¹⁰ Onsay yamiroore nawraynde e ngurndan nden nawrimmi ka mayde.

¹¹ Ko fii junuubu on ɗaynimmi ɓarori yamiroore nden, warimmi.

¹² Dun non, Sariya on ko *seniifo, yamiroore nden kadi ko seniinde, feewunde moyyere.

¹³ Awa hara ko moyyi kon wonanii lan mayde? Pellet oo'o! Kono ko junuubu on, fii yo o feeju junuubu, o wadirii e an mayde rewruude e ko moyyi kon, fii yo junuubu on feejir no laabiri poy junuubu sabu yamiroore nden.

¹⁴ E hoore fun, hidfen andi wonde Sariya on ko e Alla iwri, kono min, ko mi neddanke maccaniifo junuubu.

¹⁵ Ko fii mi faamaa ko mi woni wafude kon. Ko mi yidi kon kadi mi alaa wafude fun, kono ko ko mi api kon mi woni wafude.

¹⁶ Si tawii mido wafude ko mi faalaaka kon, haray mido jabi wonde Sariya on ko moyyo.

¹⁷ Jooni non, hinaa min han kadi woni wafude fun, kono ko junuubu wondo e an on.

¹⁸ Ko fii mido andi wonde ko moyyi kon alaa e an, e maanaa ka bandu an. Ko fii min tigi mido wondi e faale wafugol ko moyyi, kono mi alaa wafude fun.

¹⁹ Mi alaa wafude moyyere nde mi faalaa nden, kono mido wafude bone mo mi faalaaka on.

²⁰ Si tawii mido wafude ko mi faalaaka, haray hinaa min tigi hande kadi woni wafude fun, kono ko junuubu wondo e an on.

²¹ Awa e hino sariya mo mi tawi on: tuma mi faalaa wafude ko moyyi woo, haray bone on no e an.

²² Ko fii Sariya Alla on no welammi ka bernde,

²³ kono mido yide ka tere an sariya goo, wondo dartaade sariya faamu an ngun, wondo lan e wattude maccudo sariya junuubu, wondo e tere an den.

²⁴ Min e tampere an! Hara ko hombo jattintammi e nduu bandu maayooru?

²⁵ Ko yettude Alla, immorde e Iisaa Almasiihu Joomi men on! Ko fun wadi, si ka bernde an ko mi maccudo Sariya Alla on, fii kala ka bandu an ko mi maccudo sariya junuubu on.

8

Fii Wuurirgol Ruuhu Allaahu on

¹ Jooni donkinande woo alanaa ben humondirbe e Iisaa Almasiihu on.

² Ko fii sariya Ruuhu ngurndan wondo e Iisaa Almasiihu on jattinii lan sariya junuubu e mayde on.

³ Ko fii Alla timminii ko Sariya on ronki kon, bay lo'ere neddanke nden mehindinii mo. Alla muncii bawgal junuubu on ka bandu e nder addirgol Bidfo makko on bandu nanditayndu e junuubankeeru neddanke ndun.

⁴ Alla wadiri fun fii no peewal Sariya on timmira e men, enen wonbe jokkude Ruuhu Allaahu on, hara hinaa e mbeleede bandu.

⁵ Ko fun wadi, wuurirbe mbeleede bandu ben ko fii mayru miijotoo, kono wuurirbe Ruuhu Allaahu on no miijoo fii faale Ruuhu Allaahu on.

⁶ Jokkugol mbeleede bandu ko mayde, jokkugol non faaleeji Ruuhu Allaahu on ko ngurndan e buttu.

⁷ Ko fii mbeleede bandu no api Alla, bay bandu ndun yankinantaako Sariya Alla on, ko bay non ndu waawataa!

⁸ Ko fii wonbe e ley mbeleede bandu ndun waawataa welude Alla.

⁹ Onon non, on alaa e ley mbeleede bandu han kadi, kono ko e ley faale Ruuhu on, bay Ruuhu Allaahu on no e mon. Ko fii on mo Ruuhu *Almasiihu on alaa e mun, haray hinaa mo makko.

¹⁰ Si tawii Almasiihu on no e mon, haray bandu ndun maayii sabu junuubu on, kono haray ruuhu on no wuuri sabu peewal ngal.

¹¹ E si tawii Ruuhu makko kanko Immintindo Iisaa e hakkunde maybe ben no e mon, haray on Immintindo Iisaa Almasiihu on e hakkunde maybe ben yeday balli mon mayooji din ngurndan immorde e Ruuhu makko Wondo e mon on.

¹² Dun haray, yo musibbe, no woodi ko fawii en, hara hinaa wuurigol mbeleede bandu.

¹³ Si tawii ko mbeleede bandu wuurirdon, on maayay. Kono si tawii ko Ruuhu Allaahu on warirdon mbeleede bandu den, on wuurar.

¹⁴ Ko fii kala be Ruuhu Alla on ardii, ko bibbe Alla.

¹⁵ Awa Ruuhu mo hebudon on hinaa ruuhu maccangaaku fii wonugol fahin e nder kulol, kono ko Ruuhu Wadudo on bibbe Alla. Immorde e makko kanko Ruuhu on en ewnoto Alla «Abba!», d'un ko «Baaba!»

¹⁶ Ruuhu Allaahu on tigi no seeditanaade ruuhu men on wonde ko en bibbe Alla.

¹⁷ Ko d'un wadi, si tawii ko en bibbe makko, haray kadi ko en ronoobe mo kanko Alla, ronidooobe e Almasiihu on, si tawii e nder haqiiqa hid'en tampidude e makko fii no tawireden e mangural makko ngal.

Fii Mangu Aroyoowu ngun

¹⁸ Mido felliti tampereji oo saa'i fewndiido foddaa ebbindireede e mangu aroyoowu feppinanoyteengu en ngun.

¹⁹ Awa kadi tageefo ngon no habbori no tiidiri fii feppineede bibbe Alla ben.

²⁰ Ko fii tageefo ngon ko e ley bitteende wadaa, hinaa tippude e yidi maggo, kono ko tippude e yidi Wadudo ngo e ley bitteende on, e hoore tanyinagol wonde

²¹ ngon tageefo tigi jattinte maccangaaku mayde e nolugol, ngo heba gebal ka ndimu bibbe Alla darjinngu ngun.

²² Ko fii hid'en andi tageefo ngon fow no woytaade tampere haa hande wa muuseendi njata.

²³ Ko beyditii e d'un, enen kadi, bee adiibe hendaade Ruuhu Allaahu on, hid'en woytaade ka berde men e nder ko habbid'en haa Alla wada en bibbe makko, o sotta balli men din.

²⁴ Ko fii ko e nder ndee tanyinaare dandaden. E hin-le si en yi'i ko tanyiniden kon, haray d'un wonaa tama'u hande kadi. E hara ko hombo tanyinortoo ko yi'i kon?

²⁵ Kono si hid'en tanyinii ko en yi'aali, haray hid'en habbori d'un njappaare.

²⁶ Ko wano non kadi Ruuhu Allaahu on wallitorta en tuma lo'uden. Ko fii en andaa ko haanuden toraade Alla e nder torndeeji men din, kono on Ruuhu tigi faaboto en e fee woytaangooji di waawotaako sifaade.

²⁷ Ko fii Lipoowo berde on no andi ko hondun woni miijo Ruuhu mun on, bay ko e yidi Alla, on Ruuhu fattoranta gomdinbe ben.

Fii Burbe Foolude ben

²⁸ Hid'en andi wonde piiji din fow no yaadude fii moyyere ben yidube Alla, noddiraabe sabu ebbore makko nden.

²⁹ Ko fii, ko ben be o andunoo, ko ben o muuyani nandugol e mbaadi Bid'fo makko on, fii no on Bid'fo wonira Afo e hakkunde musibbe duufube.

³⁰ Ben be o muuyannoo, o noddi be. Ben be o noddi, o jogori be kadi feewufe. Ben be o jogori feewufe non, o darjini be kadi.

³¹ Ko hondun non w'eten e d'un? Si tawii Alla no wonani en, haray ko hombo dartotoo en?

³² On mo salanaaki en Bid'fo mun Bajjo on, kono o itti mo sadaka fii men en fow, ko honno o ronkirta en okkirde piiji d'in fow wondude e Bid'fo on, sabu moyyere makko nden!

³³ Ko hombo toopata subaafe Alla ben? Hay gooto, bay ko Alla woni Jogoroowo wa feewudo.

³⁴ Ko hombo donkinta be? Hay gooto, bay ko Iisaa Almasiihu on woni maayunoodo on, e hoore d'un o immintinaama, himo ka sengo jaamo Alla, himo tefande en.

³⁵ Ko hombo sendindirta en e giggol Almasiihu on? Hara ko tampereji d'in, kaa ko annde nden, kaa ko jokkereji d'in, kaa ko heege ngen, kaa ko kolngal ngal,^h kaa ko masiibo ngon, kaa ko kaafa kan?

³⁶ Wano windori non:

«Nallal ngal fow meden weebitanii mayde fii maa, men jogoree wa baali hirseteedi!» ⁱ

³⁷ Kono e nder d'un fow, ko en foolube, hidfen furi foolube kadi, sabu Yid'udo en on.

³⁸ Ko fii mid'fo felliti, hinaa mayde nden, hinaa ngurndan d'an, hinaa malaa'ikaafe ben, hinaa mbawdiiji d'in, hinaa ko fewndii kon, hinaa ko aroya kon, hinaa doole d'en,

³⁹ hinaa tagoore nden ka dow, hinaa tagoore nden ka ley, hinaa tagu goo kadi woo waawata en sendude e giggol Alla wongol e Iisaa Almasiihu Joomi men on!

9

Fii no Alla Subori Jamaa Mun on

¹ Mid'fo wowlude goonga e nder humondiral an e *Almasiihu on, mi fenataa, fondo an ngon no seeditorande lan *Ruuhu Seniido on:

² mid'fo wondi e sokola tiid'udo e muuseendi duumiindi ka bernde.

³ Ko fii mi yeloyto wonugol min tigi malkisaado, sendee e Almasiihu on fii musibbe an ben, d'un ko musidal an ngal ka yiiyan,

⁴ ben be tawata ko *Isra'iilayankeebe. Ko kambe Alla jogori wa bibbe. Ko ben mangu ngun e *ahadiiji d'in e Sariya on e dewal ngal e fodaariiji d'in,

⁵ e maamankaaku Isra'iila'en ngun wonani. Awa kadi Almasiihu on ko yiiyan ma'bbe, on Wondo Alla e dow kala huunde, mo mantoore wonani haa poomaa. Aamiina!

⁶ Hinaa fii daaluyee Alla on ko meereejo. Ko fii hinaa jurriya Isra'iila ndin fow woni Isra'iilayanko.

⁷ Wonaa jurriya Ibraahiima on fow woni bibbe makko, kono no windii: «Ko e *Issaaqa jurriya maa on nodditirtee.» ^j

8 E maanaa, hinaa biḥḥe ben ka yiyan woni fayḥe Alla, kono ko biḥḥe fodaari ndin toḍḍaa wonugol jurriya.

9 Awa e hino kongol fodaari ndin: «E oo saa'i tigi mi aray, Saarata heḥa biḍḍo.»^k

10 Ko ḥeyditii e ḍun, Rifqatu siwti ḍiḍo, ḥe tawata ko oo maamiraawo men wi'eteḍo Issaaqa woni ben maḥḥe.

11-12 Hay fewndo tawnoo fayḥe ben heḥaaka taho, sakko ḥe waḍa ko boni maa ko moyyi, Alla daalanno Rifqatu wonde: «Ko mawḍo on kurkanoytoo tosooko on»,^m fii no eḥḥoore Alla nden fii subagol tabitira, ḍun non wonaa e kuude maḥḥe ḍen tippi, kono ko e kanko Alla, Noddoowo on,

13 wano no windori non: «Mi yidii Yaaquuba, mi anii Iisu.»ⁿ

14 Ko hondun wi'eten jooni? Hara ngal peawal no e Alla? Pellet oo'o!

15 Ko fii himo daalani Muusaa wonde: «Mi yurmete on mo mi faalaa yurminde, mi moyyoo e on mo mi faalaa moyyaade e mun.»^p

16 Ko ḍun waḍi, ḍun hinaa immorde e faale neḍḍanke, maa e wakkilaare makko, kono ko immorde e Alla, on Yurmeteḍo.

17 Ko fii bindi ḍin no wi'i Fir'awna: «Mi bantii ma tun fii ḥangingol bawgal an ngal e hoore maa, e fii no innde an nden lolliniree e hoore leydi ndin fow.»^q

18 Awa ḍun no holli wonde himo yurmina on mo o faalaa, o sattina ḥernde on mo o faalaa.

19 Mido andi a wi'ay lan: «Bay ko nii, ko hondun Alla feliranta yimḥe ben? Ko fii ko hombo waawi dartaade faale makko on?»

20 An non taho, ko hombo wonu-maa ka yeddondiraa e Alla? E hara loonde wi'ay moyyindo nde on: «Ko hondun moyyinirandaa mi nii?»

21 E hara daaloyankeejo waawataa mahirgol loopal no o faaliraa woo, o moyyina ngal loopal gootal loode: wonde nden fii haaju hittuḍo, ndeya fii haajuhoy tosokey?

22 E si tawii, e nder ko Alla faalaa hollude tikkere mun nden e ḥangingol bawgal makko ngal kon, o muḥḥanike ḍen loode handunooḍe e tikkere makko nden e nder mupal tiidungal, ḍun ko ḍen eḥḥananooḍe fii hayrannde nden?

23 E si tawii non o faalaama andinde ḍen loode ḍe o yurmaa ngalu darja makko on, ḍen ḍe o eḥḥannoo fii darja makko on,

24 e maanaa ḍun ko enen ḥe o noddi ben, hinaa non tun e hakkunde Yahuudiyankeḥe ben, kono kadi e ḥe wonaa Yahuudiyanke ben?

25 Wano o daaliri non ka ḍeḥtere oo wi'eteḍo Husaa'a:

«On mo wonaano jamaa an, mi noday mo jamaa an,
on mo wonaano kadi giḍo an, mi noday mo giḍo an»,

26 e: «Ka ḥe wi'anoo ḍon tigi: <hinaa on jamaa an!»

ko ḍon ḥe nodaytee biḥḥe Alla Wuuruḍo on.»^p

27 Isaaya* kadi no wi'i fii Isra'iilayankeeḥe ben:

«Nde adadu Isra'iilayankeeḥe ben ḍuudiroyi wa njaareendi ndin ka baharu,

ko heddiḥe seedaabe tun dandete,

28 ko fii Joomiraado on laatnay kongol jaawoore mun nden ka hoore leydi no yaawiri haa timma!»^q

²⁹ Wano Isaaya wiirunoo non:

«Si tawno Joomiraado Jom Bawde on accanaano en jurriya, hanno en wa'iino wa de'e ca'e didi, dun ko *Saduuma e Amuura!» ^r

Fii Angal Gomdinal Isra'iilayankeebe ben

³⁰ Ko hondun non wi'eten jooni? Be wonaa Yahuudiyanke, be dabbataano peewal ngal ben, be hebii peewal, ngal peewal iwrungal e gomdinal ngal.

³¹ E hin-le Isra'iilayankeebe, dabbaynoobe peewal iwrungal e Sariya on ben, be laatinaano wadugol ko Sariya on yamiri kon fow.

³² Fii hondun? Ko fii Isra'iilayankeebe ben hinaa gomdinal dabbiraynoo peewal ngal, kono ko wa si tawii ko kuude den peewal heborta. Be bubbii e hayre fegginaynde nden,

³³ wano windori non:

«Midfo tippinde ka hoore Fello *Siyuuna hayre fegginaynde, e fetere libaynde.

Kala gomdindo e makko hersinoytaake.» ^s

10

¹ Musibbe an, faale bernde an nden, e ko mi woni toraade Alla fii *Isra'iilayankeebe ben, ko yo be dande.

² Kono mido seeditanaade be dundoo: hibe himmani fii Alla, kono hinaa tippude e gandal.

³ Bay be andaali peewal iwrungal e Alla ngal, e bay be dabbii no be tabintinira peewal mabbe ngal kambe tigi, be ronki yankinanaade peewal Alla ngal.

⁴ Ko fii, ko *Almasiihu on woni timmoode Sariya on fii no kala gomdindo hefira peewal.

⁵ Ko dun wadi, Muusaa no windi fii peewal iwrungal e Sariya on ngal, o wi'i: «Kala doftiido de'e yamirooje, o wuuriray de.» ^t

⁶ Kono e hino ko peewal iwrungal e gomdinal ngal wi'i kon: «Wota a miijo ka bernde maa: <ko hombo yawata ka kammu?» » (dun haray ko tippingol Almasiihu on),

⁷ «maa: <ko hombo tippotoo ka *gaygii ngii alaa kattudi ngin?» » (dun haray ko suutugol Almasiihu on e hakkunde maybe ben).

⁸ Awa ko hondun bindi din wi'i? Ko: «Daaluyee on no takko maa, dun ko ka nder hunduko maa e ka bernde maa.» ^u On-le ko daaluyee gomdinal ngal, on mo men woni yottinde

⁹ wonde: si a qirritorii hunduko maa kon ko Iisaa woni Joomi on, e si a gomdini ka bernde maa wonde Allaahu on immintinii mo e hakkunde maybe ben, a dandete.

¹⁰ Ko fii ko bernde nden gomdindirtee, ontigi jogoree wa feewudo, ko hunduko kon qirritortee, ontigi dandee.

¹¹ Wano bindi din wi'iri non: «Kala gomdindo e makko hersinoytaake.» ^w

¹² Awa, alaa ko sendindiri Yahuudiyanke e be wonaa Yahuudiyanke, be fow ko Joomiraado gooto be mari, on Aldando kala jantiido mo.

¹³ Ko fii: «Onsay kala jantotoodo innde Joomiraado on dandoyte.» ^y

¹⁴ Ko honno non be jantoroyta innde on mo be gomdinaali? E ko honno be gomdindirta on mo be nanaali fii mun no wowlee? E ko honno be nanirta fii makko no wowlee e baawo waajotoofo?

¹⁵ E ko honno be waajorta si be imminaaka? Ko fii no windii: «Emba teppe yottinoobe Kibaaru Moyyo on no labaa!»^Y

¹⁶ Kono hinaa fow doftii Kibaaru Moyyo on. Bay Isaaya wi'uno: «Joomiraado, ko hombo gomdini waaju amen ngun?»^Z

¹⁷ Ko d'un wadi, gomdinal ko e nanugol iwata, ko nanetee kon kadi ko e kongol Almasiihu on iwi.

¹⁸ Kono mi wi'i: hara be nanaali? Oo'o: «Hito kammuuli d'in yahii e leydi ndin fow, e kongudfi majji d'in yottoyike haa ka kattudi leydi.»^a

¹⁹ Kono mi wi'i: e hara Isra'iilayankeebe ben faamaali d'un? Ko Muusaa adii wi'ude wonde Allaahu on daalii:

«Mi nawliniray on be wonaa jamaa tigi, mi moninira on jamaa mo alaa faamu.»^b

²⁰ Awa Isaaya hebuno cuucal haa o wi'i wonde Allaahu on daalii:

«Be alaa lan d'abbude ben hebii lan, mi feepanii be alaano landaade fii an ben.»^c

²¹ Kono e telen-ma Isra'iilayankeebe ben, o daali:

«Nallal ngal fow mid'o fontande juude an den jamaa murtufo yeddi.»^d

11

Seedee fii Allaahu on Bugitaaki Jamaa Isra'iila on

¹ Awa mid'o landoo: e hara Alla bugitike jamaa mun on? Pellet oo'o! Ko fii min kadi ko mi *Isra'iilayankeejo, jurriya Ibraahiima, ko mi jeyaado e oo bolondaa *Buniyamiinu.

² Alla bugitaaki jamaa makko mo o andunoo ko adii fow. E on andaa ko bindi d'in wi'i kon ka cortewol ka iiliya wullitii e Alla don e hoore Isra'iilayankeebe ben?

³ O wi'i: «Joomiraado, be warii annabaabe maa ben, be waylitii layyorde maa den! Jooni ko min tun lutti, awa kadi hiibe d'abba no be ittirammi e oo aduna!»^d

⁴ Ko hondun woni jaabannde Alla nden? O daali: «Mid'o maritori yimbe guluuje njeedifo, be sujjanaali sanamuuru wi'eteendu *Baaluu ndun.»^e

⁵ Ko wano non kadi e oo saa'i fewndiifo, no woodi heddiibe be Alla subori sulfu mun on.

⁶ Si tawii non ko sulfu on o subori be, haray hinaa rewruude e kuude den hande kadi. Si hinaa d'un, haray sulfu on wonaa sulfu.

⁷ Awa ko hondun? Ko Isra'iilayankeebe ben d'abbaynoo kon be hebaali, kono subaabe ben hendike d'un. Beya, berde mun den sattinaa,

⁸ wano windori non:
«Alla yedii be hakkillaaji daaniidfi,
e gite de yi'ataa,
e noppi di nanataa,

haa weetaango hande ngoo.»^f

^Y 10:15 10.15 Isa. 52.7 ^Z 10:16 10.16 Isa. 53.1 ^a 10:18 10.18 Zab. 19.5 ^b 10:19 10.19 Yap. 32.21 ^c 10:20 10.20 Isa. 65.1 ^d 10:21 10.21 Isa. 65.2 ^d 11:3 11.3 1Lam. 19.10 ^e 11:4 11.4 1Lam 19.18 ^f 11:8 11.8 Yap. 29.3 e Isa. 29.10

⁹ Daawuuda kadi wi'i:
«Yo ndadfdule ka be naamata don
wonan be pircol e ngantan,
e peggal e njoddi kuude!

¹⁰ Yo gite maɓbe den niɓɓitu haa tawa be yi'ataa,
e yo be laato saa'i kala turiibe!»g

Misal Yettaangal e Caldi Tokkaadi

¹¹ Awa mido landoo: 'Bay be feggike, be yanuno, ngal be immotaako? Pellet oo'o! Kono ko sabu bonnere maɓbe nden kisiyee on yediraa be wonaa Yahuudiyanke ben fii memmingol nawliigu Isra'iilayankeebe ben.

¹² E hin-le, si tawii bonnere maɓbe nden ko ngalu oo aduna, e si tawii faɗannde maɓbe nden ko ngalu be wonaa Yahuudiyanke ben, haray ko ittiri ngalu hongu beydotoo ka tawdegol maɓbe e kisiyee on.

¹³ Awa mi andinii on, onon be wonaa Yahuudiyanke ben, min oo *sahaabaajo fii be wonaa Yahuudiyanke ben, min mido teddini fii golle an den,

¹⁴ fii, si tawii no gasa, memmingol nawliigu e hakkunde lepol an ngol, e dandugol wɓɓe ben.

¹⁵ Si tawii waɗeede maɓbe sera addii moyyintingol hakkunde aduna on e Alla, ko hondun artireede maɓbe nden wonoyta si hinaa immintineede ka mayde?

¹⁶ E hin-le, si tawii bireediije arane den ko Alla wonani, haray farin piyaado on men. Si tawii kadi ɗaɗol ngol ko Alla wonani, haray caldi ɗin men.

¹⁷ Si tawii non godɗi e caldi ɗin saltaama, e an non, ki *zaytuunihi buruurehi, a tokkaama batte majji, haa tawii a tawdaama e ɗaɗol ngol e endan zaytuuni ɗan,

¹⁸ wota a mantor caldi ɗin. Si tawii a mantoray, andu tun wonde hinaa an jogii ɗaɗol ngol, kono ko ɗaɗol ngol jogi-maa.

¹⁹ Haray ko wi'ataa: «Caldi saltaama fii min yo mi tokke.»

²⁰ Andaa fota wonde ko ɗi tayiraa ko angal gomɗinal majji on. An, a siɗorii don sabu gomɗinal maa ngal. Awa wota a mawnintino, kono hulu.

²¹ Ko fii, si Allaahu on accaali caldi ko ngal wondunoo kon, an kadi o accataa ma.

²² Awa anditu fii moyyere Alla nden e yagginannde makko nden, yagginannde makko nden e hoore yanube ben, e moyyere Alla nden e hoore maa, si a duumike e nder nden moyyere. Si hinaa ɗun, an kadi, a soppete.

²³ Kambe kadi wano non. Si be duumaaki e angal gomɗinal ngal, be tokkete, ko fii Alla no mari bawgal tokkugol be kadi.

²⁴ Si tawii an a soppaama e zaytuunihi buruurehi, a tokkaama e zaytuunihi tutaaki, woopondirki e mbaadi maa ndin, ittii e sikke si kambe be tokkete e mbaadi maɓbe ndin, e zaytuunihi maɓbe kin tigi.

Fii no Jamaa Isra'iilayanko on fow Dandirtee

²⁵ Ko fii, yo musibbe an, mi yidaa yo on ronku andude oo gundoo ɗoo fii wota on sikku hidon mari faamu feyyitungu: sattere bernde no e hoore wɓɓe e jamaa Isra'iilayankeebe ben haa yeru ko timmi e be wonaa Yahuudiyanke ben naata.

²⁶ Ontuma non Isra'iilayanko fow wonay dandaabe, wano windori non:

«Jattinoowo on iwray *Siyuuna,
o pottina e bolondaa Yaaquuba on kala ko yaadaa e faale Alla on.

²⁷ Ko d'un wonoyta *ahadi an ndin hakkunde an e maɓɓe

nde mi ɓooroyi junuubaaji maɓɓe d'in.»^h

²⁸ E telen-ma Kibaaru Moyyo on, ko ɓe ayɓe sabu mon, kono e telen-ma subeede nden, ko ɓe yiɓɓe Allaahu on sabu baabiraabe maɓɓe ɓen.

²⁹ Ko fii, dokke Alla d'en e noddaandu makko ndun hinaa ko jabitotoo.

³⁰ Hari on doftanooki Alla, kono jooni on hebirii yurmeende sabu angal doftaare Yahuudiyankeebe ɓen.

³¹ Ko wano non jooni, kamɓe kadi ɓe wontiri ɓe doftotaako Alla fii no ɓe hebiroya yurmeende nden kamɓe kadi, sabu yurmeende nde wadanadon nden.

³² Ko fii Alla dumbii yimɓe ɓen fow e nder geddi fii no o yurmiree fow.

Mantoore fii Alla

³³ Ko haa honto ngalu Alla ngun

e faamu makko ngun e gandal makko ngal luggi!

Hay gooto waawataa sifaade ɲaawooje makko d'en,
hay gooto waawataa andude eɓɓooje makko d'en!

³⁴ Ko fii ko hombo andi miijo Joomiraado on,
maa ko hombo woni waajotoodo mo on,

³⁵ ko hombo adii mo okkorde, si o yobita mo?

³⁶ Ko fii fow ko immorde e makko,
tippude e makko, e fii makko.

Ko kanko mangu wonani haa poomaa. Aamiina!

12

Fii Sadaka Wuurudɓo

¹ Awa mi wakkilini on, yo musiiɓɓe an, sabu yurmeende Alla nden, okkitirgol ɓalli mon d'in wa sadaka wurɗo laaɓudɓo, weloowo mo, ko d'un wonanoyta on dewal haanungal.

² Wota on ɲemba aduna fewndiido on, kono wonee waylaaɓe, ɓe hakkillaaji mun heyɗintinaa, fii no andiron ko hondun woni faale Alla on: d'un ko ko moyyi kon e ko welata mo kon e ko timmi kon.

³ Tippude e moyyere nde o yedimmi nden, mi wi'ay kala e mon wota o miijo himo hitti haa feyyiti, kono yo o miiɗito fii hoore makko wano haaniri non, mo kala embere gomɗinal ngal Alla yedii d'un ngal.

⁴ Wano tawiri non hiden mari tere buy e nder ɓandu wooturu, awa kadi tere d'en fow hinaa golle goote mari,

⁵ d'un non, fii kala hiden d'uudɗi, en fow ko en ɓandu wooturu e nder humondiral e *Almasiihu on, en fow ko en tere jogondirɗe.

⁶ Kono hiden mari dokke seeduɗe, wano Alla yediri mo kala e men moyyere non. Si tawii ko dokkal haalugol ko Alla longini d'un, yo taw ko ko yaadi e gomɗinal.

⁷ Si ko dokkal fii wallugol, yo o wallu, si ko dokkal jannugol, yo o jannu.

⁸ Mo no mari kadi dokkal wakkilingol, yo o wakkilin. On marɗo kadi dokkal okkugol, yo o okkir no yaajiri. On marɗo dokkal ardagol kadi, yo o ardor no keldiri. On marɗo dokkal yurmeende kadi, yo o wadfir dun weltaare.

^h 11:27 11.26-27 Isa. 59.20-21, 27.9 e Yer. 31.33-34

Fii Giggol Sellungol ngol

⁹ Yo giggol ngol wonu sellungol. Anon ko boni kon, humodon no tiidiri e ko moyyi kon.

¹⁰ Yidindiron giggol sidfankaaku, mo kala e mon jogitora oya wa burdo dun teddude.

¹¹ Wakkilodon hara on aamaali, kurkoranon Joomiraado on berde mon den fow.

¹² Weltee e hoore tanyinagol, nappodon tampereji din, duumodon e toraare Alla.

¹³ Faaboron gomdinbe ben ko be handi kon, newanodon wernugol.

¹⁴ Du'anodon cukkotoobe on ben, du'ee, wota on huflu.

¹⁵ Weltodee e ben wonbe weltaade, wullidon e wonbe wullude ben.

¹⁶ Mijjondiranees mijjo wooto, wota on mawnintino, kono jabon jippinde hoore mon. Wota on wadu hoore mon faamuibe.

¹⁷ Wota on yobitir gooto bone bone. Wadee ko yimbe ben fow ndaarata tawa no moyyi.

¹⁸ Si tawii no gasa, yeru hidon waawi, wondee e yimbe ben fow e nder futtu.

¹⁹ Wota on yottano hoore mon onon tigi, yo yidaabe an, kono accee tikkere Alla nden yottoo, ko fii no windii: «Joomiraado on wi'i: Ko min yottande wonani, ko min woni YoBoowo.»¹

²⁰ Ko fii no windii kadi:

«Si gano maa no weelaa, okkor mo, o paama, si himo dondaa, okkor mo, o yara.

Ko fii warrugol non,

haray no wa'i wa si ko yulbe yiite moobudaa ka hoore makko.»²

²¹ Wota bone foolu on, kono fooliree bone on moyyere.

13

Fii Yankinanagol Laamu ngun

¹ Yo kala neddo yankinano laamuuji din, ko fii alaa laamu ngu tawata hinaa e Alla iwri, ko fii laamuuji woodudi din, ko Alla joddiini di.

² Ko dun wadi, kala on dartiido laamu ngun, haray dartike yamiroore Alla nden, ben dartiibe non, haray fawii hoore mun jaawoore.

³ Laamiibe ben hulbinaaki si tawii ko ko moyyi wonaa wadeede, kono ko si tawii ko ko boni. Si a faalaaka hulude laamu ngun, wadu ko moyyi, dun a hebay kuluujaa maggu on.

⁴ Ko fii ko kangu woni kurkaadu Alla fii nafa maa kan. Kono si hida wadude ko boni, haray wonu e nder kulol, bay hinaa meere ngu jogori kaafa, ko fii ko kangu woni kurkaadu Alla fii yottingol tikkere makko nden e hoore on wadoowo ko boni.

⁵ Awa jaka yankinanagol laamu ngun no hitti, hinaa fii nden tikkere tun non, kono kadi ko sabu bernde ontigi nden.

⁶ Ko sabu dun kadi hidon yoba sagalle, ko fii laamiibe ben ko liggantooibe Alla, duumiibe e wadugol den golle no moyyiri.

⁷ Jonnitee mo kala ko handi kon, jonniton sagalle den on mo haanufon jonnude, hulon on mo haanufon hulude, teddinon on mo haanufon teddinde.

¹ 12:19 12.19 Yaj. 32.35 | ² 12:20 12.20 Tin. 25.21-22

Fii Yid'indirgol

⁸ Wota pamaande woo wonu hakkunde mon e god'fo si wonaa yid'indirgol, ko fii kala yid'ufdo wondibbe mun ben, haray timminii Sariya on.

⁹ Ko fii yamirooje den, dun ko «wota mo jeena», «wota mo itta hoore», «wota mo wujja», «wota mo seeditoo fenaande», «wota mo himmana ko god'fo jeyi», e deya yamirooje fow^k no poggaa e nder ngol daalol doo: «Yo a yidir jokondo maa on wano yid'irfaa hoore maa non.»^m

¹⁰ Giggol wadataa jokondo mun ko boni, awa jaka ko giggol woni timmoode Sariya on.

¹¹ Bay hidon andi ko e saa'i hombo wonden, awa immee, hinaa saa'i daanagol nii! Ko fii jooni kisiyee on furtii en battaade edii fewndo arden e gomdinde.

¹² Jemma on muutike, badike weetude, awa bortofen kuude niwre nden, bornofen aalaaji ndaygu ngun.

¹³ Wuuriren no feewiri, wa tumbere jalorma, e baawo *fasaadu e mandilugol e jinaa e jiibaare e yeddondiral e nawliigu.

¹⁴ Kono bornofon Iisaa Almasiihu Joomi men on, hara on dabbaali mbeleede bandu fii weltingol himmeeji.

14

Fii Hakkunde Tiidube e be Tiidaa Gomdinal ben

¹ Jabee on mo tiidaa gomdinal e baawo feloore.

² God'fo on no sikka no waawi paamude ko woni woo, oya mo tiidaa gomdinal kadi ko bibbe naakoo tun paamata.

³ On paamoowo ko woni woo, wota piddin few mo paamataa ko woni woo on. On mo paamataa kadi, wota felu paamoowo on, ko fii Alla no jabi mo kala.

⁴ Ko hombo wonu-maa an, oo feloowo kurkaadu god'fo goo? Si tawii himo darii maa si himo yani, dun ko jeydo mo on wonani. Kono o daroto, ko fii Joomiraado on no mari bawgal tambitagol mo.

⁵ Wobbe no wi'i wonde palaade den no burdi, wobbe ben no jogitii de fow hide fota. Awa yo mo kala hoolor ko miiiji kon.

⁶ On mo burdindini palaade den, haray ko fii teddingol Joomiraado on o wadiri dun. On mo no paama kadi, haray ko fii teddingol Joomiraado on o woni paamande, ko fii himo jarnude Alla. On mo alaa paamude, haray ko fii teddingol Joomiraado on hadi o paama, ko fii kanko kadi himo jarnude Alla.

⁷ Ko dun wadi, hay gooto e men alaa wuurande hoore mun tigi, e hay gooto alaa maayande hoore mun tigi.

⁸ Ko fii si en wuuru, haray ko Joomiraado on wuuranden, si en maayu, haray ko Joomiraado on maayanden. Woni en wuuru maa en maayu, ko Joomiraado on jeyi en.

⁹ Ko dun wadi si *Almasiihu on maayi, o immitii, fii wonugol Jom maybe ben e wurbe ben.

¹⁰ Kono an, ko hondun felantaa musid'fo maa on? Maa an, ko hondun piddinantaa musid'fo maa on? Ko fii en fow en daroyto yeeso paawoore Alla nden.

¹¹ Ko fii no windii wonde, Joomiraado on no daali:

«Fodde ko goonga mido wuuri,
kala howru jiccoto yeeso an,
kala denngal mantay Alla.»¹

¹² Ko d'un wadi, mo kala e men qirritoto yeeso Alla fii hoore mun tigi.

¹³ Awa, wota en jaawindir hande kadi, d'un-le wuren ardinee hakkil, fii wota on wadu yeeso musid'fo mon on hayre fegginaynde maa wonon sabu yanal.

¹⁴ Mid'o andi, mid'o felliti e nder humondiral an ngal e Iisaa Joomi on, huunde alaa ko tuunani hoore mun, kono si god'fo no miijii wonde god'dun laabaa, haray d'un laabanaa mo.

¹⁵ Si tawii musid'fo maa aanii sabu ko jaamataa kon, haray a woniraa giggol hande kadi. Wota ko jaamataa kon wonu sabu hayrannde on mo Almasiihu on maayi fii mun.

¹⁶ Wota ko moyyani on kon wowlire wa ko boni.

¹⁷ Ko fii *laamu Alla ngun hinaa jaametee maa njaram, kono ko peewal e buttu e weltaare ko *Ruuhu Seniifo on yedata kon.

¹⁸ On mo kurkorani nii Almasiihu on, haray no wela Alla, no mari kadi teddungal yimbe ben.

¹⁹ Awa dabben ko beydata buttu e ko tiid'finta hakkundeeji men e nder gomdinal ngal.

²⁰ Wota a bonnir golle Alla den jaametee. Ka haqiiqa, jaameteeki d'in fow no laabi, kono moyyanaa ned'fo ka o jaama god'dun ko wonata sabu feggingol god'fo.

²¹ No moyyani god'fo hara o jaamaali teewu, o yaraali njaram mandilinaydan, maa wadugol kala ko fegginta musid'fo mun.

²² Ngal gomdinal ngal mardaa, maru ngal fii maa yeeso Alla. Maloore wonanii on mo faawaali hoore mun jaawoore e nder anniyeeji mun.

²³ Kono on jaamudo ko sikkitii, haray fawtike jaawoore, ko fii d'un hinaa e gomdinal ngal iwri. Ko fii kala ko iwraa e gomdinal ngal, haray ko junuubu.

15

¹ Enen tiid'ube e gomdinal ben, hid'en haani tambitaade lo'ereji ben be tiid'aa ka gomdinal, e wota en dabbu ko welata en kon.

² Yo mo kala e men weltinir jokondo mun on ko moyyi fii tiid'ingol mo ka gomdinal.

³ Ko fii *Almasiihu on dabbaano ko welata mo kon, kono wano bindi d'in holliri non: «Hoyreeji wonbe ma hoynude ben yanii e hoore an.»¹

⁴ E hin-le ko adanoo windeede kon fow wonanii en jannde, fii no hebiren tama'u on sabu jajjaare nden e wakkilaare iwrunde e bindi d'in.

⁵ Yo Alla, Jom jajjaare nden e Jom wakkilaare nden, yedu on wonugol miijo wooto, e nder jokkugol misal Iisaa Almasiihu on,

⁶ fii no mawniniron Alla, on Ben Iisaa Almasiihu Joomi men on, e nder nanondiral e kongol gootol.

⁷ Jabbondiree no moyyiri, wano Almasiihu on jabbori on non, fii mangu Alla ngun.

⁸ Ko mi woni wi'ude, ko Almasiihu on wonii kurkaadu Yahuudiyankeefe ben fii bangingol goonga Alla on, e nder haqinqingol fodaariiji wafanaadi baabiraabe ben,

⁹ fii no be wonaa Yahuudiyanke ben mawninira Alla fii yurmeende makko nden, wano windori ka Zabuura non:

«Mi mantete e hakkunde leyyi dɛn,
mi beyta fii teddingol innde maa nden.»^J

¹⁰ No windii ton kadi:

«Ko onon, yo leyyi, weltodee e jamaa makko on!»^P

¹¹ No windii ton kadi fahin:

«Onon leyyi dɛn fow, jarnee Joomiraado on,
awa kadi yo jamaaji dɛn fow mantu mo!»^Q

¹² Isaaya kadi no wi'i:

«Geeyol Yassaa'u ngol feepoyay,
ko ngol immoytoo fii ardagol leyyi dɛn,
leyyi dɛn tanyinora ngol.»^R

¹³ Yo Alla, Jom tama'u on, hebbin on weltaare e buttu fow e nder gomɗinal ngal, fii no heewiron tanyinaare immorde e bawgal *Ruuhu Seniifo on.

Fii Golle Puulusa den

¹⁴ E telen-ma mon, yo musibbe an, min tigi mido felliti hidon heewi moyyere e faamu timmungu, e hidon waawi waajondirde.

¹⁵ Ko dɛn wadi, e nooneji goo mi windiranii on cuucal, fii andintingol on tobbe goo de jangunodon, sabu moyyere nde Alla wadanimmi nden

¹⁶ wonangol Iisaa Almasiihu on kurkaadu fii be wonaa Yahuudiyanke ben, e nder ko Alla toɗɗii mi kon fii Kibaaru Moyyo makko on, fii no be wonaa Yahuudiyanke ben wonirana mo sadaka weloowo mo, labɓiniraado* Ruuhu Seniifo on.

¹⁷ Sabu humondiral an e Iisaa Almasiihu on, mido waawi mantorde golle de mi woni gollande Alla den.

¹⁸ Ko fii mi suusataa wowlude si wonaa ko Almasiihu on wadiri e an kon fii addugol be wonaa Yahuudiyanke ben doftorgol Alla kongol e kuugal,

¹⁹ tippude e doole maandeeji e kaawakeeji moyyi e bawgal Ruuhu Alla on. Ko wano non, gila *Yerusalaam mi taarori non haa hewti Iliriya, mi yottini Kibaaru Moyyo Almasiihu on fow.

²⁰ Awa anniyee an on ko feppingol Kibaaru Moyyo on nokku ka tawata Almasiihu on andaaka, fii wota mi darnu e hoore didol godɗo.

²¹ Kono wano windori non:

«Ben be feppinananooka yi'oyay,
e ben be nanaano kadi faamoyay.»^S

²² Ko dɛn wonnoo mi haɗude soono woo yahugol ka mon.

Ebbooje Puulusa den fii Yahugol Roomu

²³ Kono jooni mi gaynii golle an den e dɛn nokkeeli. Gila duubi buy mido faalanoo yahude ka mon.

²⁴ Nde mido yaha Espaanii, mido tanyinii yiidugol e mon e nder ko mi rewata don kon, mi weltora wondugol e mon seeda. Onsay, wallon mi no yahugol e ndin leydi neworanammi.

²⁵ Fewndo doo mido yahude Yerusalaam fii kurkanagol yimbe Alla ben.

²⁶ Ko fii be Masedonii ben e be Akaaya ben no faalaa moobindirde godɗun e nder jawle maɓbe den fii miskinbe wonbe e hakkunde yimbe Alla ben Yerusalaam.

^J 15:9 15.9 2Sam. 22.50 e Zab. 18.50 ^P 15:10 15.10 Yajp. 32.43 ^Q 15:11 15.11 Zab. 117. 1

^R 15:12 15.12 Ko Yassaa'u woni ben Daawuuda. Isa. 11.10 ^S 15:21 15.21 Isa. 52.15

²⁷ Awa, hiŋe weltaori wadugol dʻun, bay hiŋe haani be wadande. Ko fii, si be wonaa Yahuudiyanke ben hebirii barkiiji Alla dʻin sabu Yahuudiyankeŋe ben, kambe be wonaa Yahuudiyanke ben kadi hiŋe haani be wallirde keyeeji aduna.

²⁸ Si mi gaynii jonnude ko moofindiraa kon haanuŋe hendaade ben, mi rewoyay ka mon, nde mido yaha Espaanii.

²⁹ Mido andi, nde mido yaha ka mon, mi yaaday e barki timmuki Almasiihu on.

³⁰ Mi wakkilini on sabu Iisaa Almasiihu Joomi men on yo musibbe an, e sabu giggol Ruuhu Alla on, dartodugol e an e nder fewtingol Alla toraaje fii an,

³¹ fii no mi hettora e juude yedduŋe wonbe ka diiwal *Yahuuda ben, e fii no gomdɪnbe ben jabira dokke, de mi nabata Yerusalaam dʻen, no moyyiri.

³² Dun, mi hewtiday ka mon e weltaare, si tawii ko dʻun woni faale Alla on, hara en fow en heydɪntinoday.

³³ Yo Alla Jom buttu on wonda e mon on fow. Aamiina!

16

Fii Salminande dʻen ka Rawnoode

¹ Mi halfinii on oo bandiraawo men wi'eteedo Fibii, wallitotoodo ka *moftal wongal Kenkere,

² fii no jabboron mo e innde Joomiraado on, e noone no haanirani gomdɪnbe ben. Wattitodon e juude makko fii kala huunde nde haaju makko yanoyi e mon, ko fii o wallitike dʻuuduŋe, min kadi men o wallitike lan.

³ Hiwranee lan Piriskiila e Akiila, ben wondibbe an e golle e nder humondiral e Iisaa Almasiihu on,

⁴ ben weefituŋe ngurndan mun fii hiwugol ngurndan an dʻan. Hinaa min tun non weltanii be, kono ko mofte be wonaa Yahuudiyanke ben fow kadi.

⁵ Salminanee lan kadi moftal wongal ka suudu mabbe ngal. Salminanon mi kadi oo gidɔ an wi'eteedo Apayniiti, on adiidɔ gomdɪnde *Almasiihu on e hakkunde be *Aazii ben.

⁶ Salminanon mi Mariyama, on gollannoodɔ on fota.

⁷ Salminanon mi kadi Andoroniiki e Yuniyaasi, dʻun ko bee musibbe an e wondibbe an ka kaso, dʻun ko ben be *sahaabaabe ben hoolii fota, adiibe lan jeyeede e Almasiihu on.

⁸ Salminanon mi kadi Ampiliyaasi, on gidɔ an e nder humondiral e Joomiraado on.

⁹ Salminanon mi kadi Urbaanu, dʻun ko oo wondidɔ men e golle e nder humondiral e Almasiihu on, e oo gidɔ an wi'eteedo Astakiisi.

¹⁰ Salminanon mi kadi Apeliisi, on mo gomdɪnal mun e Almasiihu on seeditaa fii mun. Salminanon mi bee jeyaabe e nduu suudu oo wi'eteedo Aristobuulu.

¹¹ Salminanon mi oo musidɔ an wi'eteedo Herodiyuuna.

Salminanon mi kadi bee jeyaabe e nduu suudu oo wi'eteedo Narkiisu, humondirbe e Joomiraado on.

¹² Salminanon mi kadi Tarifayna e Tarifuusa, dʻun ko bee rewbe gollanoobe Joomiraado on. Salminanon mi kadi Persiisa, gidɔ an on, on kadi gollanii Joomiraado on fota.

¹³ Salminanon mi kadi Rufuusa, oo subaado Joomiraado on. Salminanon mi kadi yumma makko, on mo tawata kadi ko yumma an.

¹⁴ Salminanon mi kadi Asinkiriiti e Filiguuna e Hermiisi e Patrobaasi e Hermasa e musibbe wondube e mabbe ben fow.

¹⁵ Salminanon mi kadi Filolooge e Yuliyaa e Niriyuusa, wondude e bandiraawo makko on, e Olimpaasi e wondibbe mabbe gomdinbe ben fow.

¹⁶ Salmondiree, hirbondiron hirbondiral laabungal. Mofte* Almasiihu on den fow salminii on.

¹⁷ Mi wakkilinii on, yo musibbe an, e reenagol ko wonata sabu sendondire e pegge ko luutondiri e jannde nde hendidon nden. Wodfditee ben wonaybe sabu dun.

¹⁸ Ko fii sifa ben yimbe kurkantaako Almasiihu on, on Joomi men, kono ko deedi mabbe din tun be kurkantoo. Be faljinira berde ben be bonnaa, kongudi mabbe weldi e wacchoje.

¹⁹ Onon non, doftaare mon nden ko nde yimbe ben fow andi. Awa mido weltori fii mon on, e mido yidi yo on wonu faamu e telen-ma ko moyyi kon, e daybe e telen-ma ko boni kon.

²⁰ Alla Jom buttu on muncay Ibuliisa ka ley koyde mon ko neebaa. Yo moyyere Iisaa Joomi men on wonu e mon.

²¹ Timotee, oo wondidfo an e golle, salminii on, wondude e Lukiyuusi e Yaasuunu e Sosipaate, bee musibbe an.

²² E innde Joomiraado on, min oo wi'eteedo Tertiyuusi, mi salminii on, dun ko min oo windufo nduu batakuru.

²³ Gayuusi wernufo lan on, werni moftal ngal fow kadi, salminii on.

Arastuusa kadi, dun ko halfinaado jawdi saare nden, salminii on, wondude e oo musidfo wi'eteedo Kawartuusu.

²⁴ Yo moyyere Iisaa Almasiihu Joomi men on wonu e mon on fow. Aamiina!

Jaaroore Rawnorde nden

²⁵ Mangu wonanii Alla, on Waawufo tabintinde on, immorde e Kibaaru Moyyo an on e waajuuji fii Iisaa Almasiihu on, ko yaadi e feppinannde gundoo suudinoodo on gila ka fudfoode saa'iiji din,

²⁶ kono o feppiniraama jooni defte annabaabe ben, wano Alla poomayankeejo on yamiri non, o feppinanaama leyyi din fow fii yo be gomdin mo, be doftoo mo.

²⁷ Mangu wonanii on Alla Bajjo, Jom Faamu, immorde e Iisaa Almasiihu on haa poomaa. Aamiina!

BATAKURU PUULUSA ARANURU HAA E 'BE KORENTI BEN

¹ Immorde e an min Puulusa, mo Alla noddiri kodduruyee mun on fii wonugol *sahaabaajo Iisaa Almasiihu on, e oo musid'fo wi'eteedo Sosteene,

² haa e ngal *moftal Alla wongal Korenti, subiraabe humondiral e Iisaa Almasiihu on, noddaabe wonugol yimbe Alla, wondude e kala jantotoobe innde Iisaa Almasiihu Joomi men on nokku kala ka be woniri, d'un ko on Joomi mabbe e Joomi men.

³ Yo moyyere e buttu wonan on, immorde e Alla Baaba men, e Iisaa Almasiihu Joomi on.

Fii no Puulusa Jarniri Alla fii be Korenti ben

⁴ Mid'o duumii e jarnugol Alla fii mon, fii moyyere nde Alla yedi on nden sabu Iisaa Almasiihu on,

⁵ d'un ko e nder humondiral e makko aldir'fon kala huunde e kala kongol e kala gandal.

⁶ Ko fii seeditoore *Almasiihu on tabintinaama few e mon.

⁷ Ko d'un wadi jooni, dokkal woo njakkanaa on e nder ndee habbannde nde wond'fon e mun fii feenyogol Iisaa Almasiihu Joomi men on.

⁸ O tiidinay on kadi haa ka rawnoode, fii wota on laatoyo felniibe pande ardu Iisaa Almasiihu Joomi men on.

⁹ Alla ko Sella-Findeejo, d'un ko on Noddud'o on fii yuɓbondirgol e Bid'fo makko on, Iisaa Almasiihu Joomi men on.

Fii Sendondiral Mofte Korenti den

¹⁰ Mi wakkilini on, yo musibbe, e innde Iisaa Almasiihu Joomi men on, on fow jooe kongol gootol fii wota sendondiral wonu hakkunde mon, e maanaa fedde-fedde, kono wonee e nder nanondiral tiidungal e nder miijo wooto e hakkille goote.

¹¹ Ko fii, yo musibbe an, bee yimbe oo debbo wi'eteedo Kuluyee humpitii lan fii mon wonde, yeddondire no hakkunde mon.

¹² Mi nanii wonde mo kala e mon no wi'a «min, ko mo mi Puulusa», oya kadi wi'a «ko mo mi Apoloosi», god'fo on kadi wi'a «ko mo mi Petruusu», oya on wi'a «ko mo mi Almasiihu on!»

¹³ E hara Almasiihu on senditino? Kaa Puulusa fempano fii mon? Kaa ko e innde Puulusa *lootiradon maande kisiyee?

¹⁴ Awa mi weltanike Alla ko tawi kon mi lootaali hay gooto e mon maande kisiyee, si hinaa Kirispuusa e Gayuusi.

¹⁵ Ko d'un wadi, hay gooto waawataa wi'ude ko e innde an lootiradon maande kisiyee.

¹⁶ Mi lootii kadi beynguure Astefaana nden, ko heddi kon, mi andaa si mi lootii god'fo goo.

¹⁷ Ko fii Almasiihu on nulaali lan fii lootugol maande kisiyee, kono ko fii feppingol Kibaaru Moyyo on. Dun non, hinaa immorde e kongudi faamu ned'danke, fii wota *leggal altindiraangal Almasiihu on meerine.

Fii Faamu Aduna on e Faamu Allaahu on

¹⁸ Ko fii kibaaru leggal altindiraangal ngal no wa'ani wonbe mulude ben wa feetere. Kono enen, wonaabe dandeede ben, ko o bawgal Alla.

¹⁹ Ko fii no windii:

«Mi mulay faamu faamuɓe ɓen,
mi mehindina hakkillaaji jooma-hakkil en.»^a

²⁰ Awa ko honto woni faamuɗo on, maa fensitoowo on, maa lid-dondirteedo e nguu jamaanu on woni? E hara Alla waylaali faamu aduna on, watti feetere?

²¹ Ko fii, ɓay aduna on e faamu mun ngun andaali Alla e nder faamu Alla ngun, tawi no wela Alla ka o dandira gomɗinɓe ɓen waaju men wa'ungu wa feetere ngun.

²² Tawi *Yahuudiyankeɓe ɓen no landoo fii maandeeji hawniidi, *Gereekiyankeɓe ɓen kapun no ɗabɓa faamu ngun,

²³ kono enen hid'en waajaade fii Almasiihu fempaado on. Dun no wonani Yahuudiyankeɓe ɓen peggal, wa'ani ɓe wonaa Yahuudiyanke ɓen wa feetere,

²⁴ kono noddaabe ɓen, woni ko Yahuudiyanke, woni ko Gereekiyanke, Almasiihu on ko bawgal Alla e faamu makko kanko Alla.

²⁵ Ko wa'i wa feetere iwrunde ka Alla nden no ɓuri faamu yimɓe ɓen. Awa kadi, ko wa'i wa lo'ere iwrunde ka Alla nden no ɓuri doole yimɓe ɓen.

²⁶ Miijitee, yo musibɓe, no wonirnodon fewndo noddadon. E yeeso nedɗanke, tawi buy e hakkunde mon wonaa faamuɓe, maa marɓe doole, maa rimɓe.

²⁷ Kono Alla subike piiji wa'ud'i wa feetud'i e nder oo aduna fii hersingol faamuɓe ɓen, Alla subii kadi piiji wa'ud'i wa lo'ud'i e nder oo aduna fii hersingol dolnuɗi ɗin.

²⁸ Alla subii kadi piiji kaanud'i ɗin e oo aduna, ɗin aɗaadi, ɗin ɗi wonaano huunde, fii mehindingol woodaadi ɗin,

²⁹ fii wota hay gooto mawnintino yeeso Alla.

³⁰ E hin-le, ko kanko humindiri on e Iisaa Almasiihu on, on mo tawata ko e immorde e Alla wadiraai fii men faamu e peewal e *senaare e cottudi,

³¹ fii, wano windori non:

«On mo no mantoo,
yo mantor Joomiraado on.»^b

2

¹ Min non, yo musibɓe an, fewndo mi yahunoo ka mon fii feɗɗinangol on goonga Alla wirninoodo on, hinaa ɓurnondiro konguɗi maa faamu mi yaari.

² Ko fii mi taw moyyaa ka mi ndaara godɗun goo hakkunde mon, si hinaa Iisaa Almasiihu, fempaado on.

³ Min tigi mido wonirnoo takko mon e noone no lo'iri e kulol e diwnol tiidungol.

⁴ Kongol an ngol e waaju an ngun aldaano e konguɗi weldi e faamu nedɗanke, kono ko wondunoodi e maandeeji ɓangindi bawgal Ruuhu Alla on,

⁵ fii wota gomɗinal mon ngal iwru e faamuuji yimɓe ɓen, kono e bawgal Alla ngal.

Fii Faamu Haqiiqawu ngun

⁶ Kono fow e mun, ko faamu men waajotoo mokobaabe ben, hara ko faamu ngu tawata hinaa ngu oo aduna, hinaa ngu laamuuji oo aduna kadi muloyteedi.

⁷ Ko faamu Alla wond'en waajaade, d'un ko ngun wirninoongu e nder gundoon, ngu Alla ebb'annoo fii darja men on ado aduna on tageede.

⁸ Laamu woo e fii laamuuji oo aduna andaano d'un. Ko fii si be anduno, be fempataano on Jom mangural.

⁹ Kono ko wano windori non:

«Ko Alla ebb'ani yid'ube mo ben kon, ko d'un woni yiitere yi'aali, nowru nanaali, e ko bernde ned'danke miijaaki.»^c

¹⁰ Ko e men Alla banginiri d'un Ruuhu mun on.

Ko fii Ruuhu on hollay ko woni woo, hay piiji Alla lugguɗi d'in.

¹¹ Ko hombo e hakkunde yimbe ben andi ko woni e ned'do, si hinaa ruuhu wond'o e makko on. Ko wano non kadi, gooto waawataa andude ko woni e Alla, si wonaa Ruuhu Allaahu on.

¹² E hin-le enen, hinaa ruuhu oo aduna hendi'en, kono ko Ruuhu iwruɗo e Alla, fii no andiren ko Alla yed'iri en sulfu makko on kon.

¹³ En alaa wowlirde d'un yewtereeji di faamu ned'danke jannata, kono ko di Ruuhu Allaahu on jannata d'in, e nder sifanagol yimbe be on Ruuhu woni e mun ben haqiiqaaji iwruɗi e on Ruuhu.

¹⁴ Kono ned'do mo aldaa e Ruuhu Allaahu on jabataa piiji Ruuhu Alla d'in, ko fii ko di feetere e makko, o waawataa di andude, ko fii ko Ruuhu Allaahu on di taskortee.

¹⁵ Kono ned'do mo Ruuhu Allaahu on woni e mun on taskoto ko woni woo, kono kanko hay gooto hewtaa taskagol mo.

¹⁶ E hoore d'un:

«Ko hombo andi miijo Joomiraado on fii jannugol mo?»^d
E hin-le enen ko miijo *Almasiihu on jogi'en.

3

Fii no Kurkaafi Alla d'in Haani Wonirde

¹ Kono min non, yo musibbe, mi waawaali on yewtirde wa yimbe be Ruuhu Allaahu on woni e mun, kono ko wa jokkuɗe mbeleede bandu, e booboobe e telen-ma gomɗinal *Almasiihu on.

² Ko biraad'an mi jonnunoo on, hinaa jaametee tedduɗo, ko fii on waawataano mo townude. Hay fewndo doo non on waawataa mo townude.

³ Ko fii haa jooni ko on jokkuɗe mbeleede bandu. Bay nawliigu e yeddondiral no hakkunde mon, taw si hinaa on jokkuɗe mbeleede bandu? Kaa hinaa no ned'danke fow wonirta non wonirɗon?

⁴ Si godɗo e mon wi'ii: «min ko mo mi Puulusa», oya on wi'a: «ko mo mi Apoloosi», taw si hara on gerdaali wa yimbe aduna?

⁵ Awa ko hondun woni Apoloosi? E ko hondun woni Puulusa? Ko kurkaaduube be gomɗinirɗon sabu mun. Mo kala e maɓbe kurkorani Joomiraado on golle de o halfini mo den.

⁶ Min mi tutu, Apoloosi yarni, kono ko Allaahu on mawnini.

⁷ Ko d'un wadi hinaa tutuɗo on woni godɗun, hinaa kadi yarnuɗo on, kono ko Alla mawnindo on.

⁸ Tutuɗo on e yaruɗo on no fota, mo kala e maɓɓe hendoto njoddi mun ndin tigi tippude e golle de ontigi waɗi den.

⁹ Ko fii, ko men gollidooɓe fii Alla, onon ko on ngesa Alla, ko on darnoodi makko kadi.

¹⁰ Wano Alla yedirimmi moyyere non, mi golliri wa faamuɗo fii darnugol, mi waɗii ndelo ngon. Godɗo kadi darnii e hoore mun, kono yo mo kala reeno e noone no darnirta e hoore mun non.

¹¹ Fii ndelo ngon kan, hay gooto waawataa moyyinde ndelo goo si wonaa wongo don ngon, e maanaa ɗun ko Iisaa Almasiihu on.

¹² E hin-le, si godɗo aru e darnirde e hoore ngon ndelo ɗon maadi kanje maa kaalisi maa kaaye hittude maa leɗɗe maa huɗo kalin maa foron foɗɗe,

¹³ haray kuugal mo kala feɗɗay. Nalaande nden ɓanginay ɗun, ko fii yiite ngen feɗɗinoyay ngal, nge ndarndoo kadi noone kuugal mo kala.

¹⁴ Si tawii kuugal ngal godɗo darni e hoore ndelo ngon tabitii, ontigi heɓay njoddi.

¹⁵ Si tawii kuugal godɗo sumii, haray o faɗii, kono kanko tigi o dadfiray wa fuutiido yiite.

¹⁶ E on andaa ko onon woni suudu Alla ndun, awa kadi Ruuhu Allaahu on no hodi e mon?

¹⁷ Kala bonnuɗo suudu Alla ndun, Alla bonnay fii makko, ko fii suudu Alla ndun ko hormordu. Awa ko onon woni ndun.

¹⁸ Wota gooto ɗaynito. Si godɗo e mon miijike wonde ko o faamuɗo e oo aduna fewndiido, haray yo o laato <feetuɗo> fii yo o wonu faamuɗo.

¹⁹ Ko fii faamu oo aduna ko <feetere> yeeso Alla. Ko fii no windii:

«O nangiray faamuɓe ɓen yoyreeji maɓɓe ɗin.»^d

²⁰ No windii kadi:

«Joomiraado on no andi miijooji faamuɓe ɓen,

himo andi kadi ko ɗi meere.»^e

²¹ Awa wota hay gooto mantor yimɓe ɓen. Ko fii fow ko onon jeyi:

²² woni ko Puulusa, woni ko Apoloosi, woni ko Petruusu, woni aduna on, woni ngurndan ɗan, woni mayde nden, woni piiji fewndiidi ɗin, woni piiji aroyooji ɗin, fow ko onon wonani.

²³ Awa kadi, ko on ɓe Almasiihu on, Almasiihu on kadi ko mo Alla.

4

¹ Ko ɗun waɗi, yo men jogore wa kurkaadi *Almasiihu on e halfinaaɓe goongaaji Alla wirniidi ɗin.

² Awa halfinaaɓe ɓen non no toraa wonugol sella-findeɓe.

³ Min non jaawoore nde jaawotommi nden e nde yimɓe ɓen jaawatammi nden hittaa e an, min tigi toode mi jaawitotaako.

⁴ Ko fii fondo an ngon ko laaɓungo, fii kala hinaa ɗun hollata ko mi feewuɗo, jaawoowo lan on ko Joomiraado on.

⁵ Ko ɗun waɗi, wota on jaawu huunde ɗoo e saa'i on, maa ɗoo e ardu Joomi on, on Weebitoowo ka ndaygu ko suudii kon ka niɓe, feɗɗina eɓbooje ɓerde ɗen. Ko fii mantoore mo kala aroyay immorde e Alla.

Fii Mawnintinaare ɓe Korenti ɓen

⁶ Musibbe, mi huutorii dñi nooneji dfo fii wadangol on misal e hoore an min e Apoloosi. Ko nii andirton e amen wota mo yawtu ko windii kon, e wota gooto e mon mantor bambindirangol.

⁷ Ko fii ko hombo burnu-maa? E ko hondun jogidfaa ko a okkaaka? E si a okkaama, ko fii hondun mantantodfaa, wa si tawii hinaa a okkaado?

⁸ Dun-le wuren on haarii, awa kadi on aldfii, on fufdfike laamaade e baawo amen! Pellet mi faaleteno hara nun ko on lambe fii menen kadi no men laamodira e mon!

⁹ Ko fii no wa'animmii wa si tawii Alla wattirii men, menen *sahaabaabe ben baawo, wa jaawaabe happanaa wareede e yeeso dental ngal fow, ko fii men wonanii aduna on fow e malaa'ikaabe ben e yimbe ben jalnori.

¹⁰ Ko men jogoraabe wa feetube sabu Almasiihu on, kono onon ko on faamuibe sabu Almasiihu on! Ko men jogoraabe wa lo'ube, kono onon ko on dolnube. Ko on teddinaabe, kono menen ko men hayfinaabe!

¹¹ Haa jooni meden tampiri heege e donka e kolngalf e piggal e yiilagol.

¹² Meden golliri juude amen den tigi haa meden ronki. Tuma men hoynaa woo, men du'anoo. Tuma men cukkaa woo, men wakkiloo.

¹³ Tuma men jo'aa woo, men jaabora no newori. Men woni tuundi oo aduna, men hawkaa e dñi fow, haa weetaango hande ngoo.

¹⁴ Hinaa fii hersingol on mi windiri dñun, kono mido hajorde on wa faybe an be mi yidi.

¹⁵ Ko dñun wadi, hay si on heboyii guluuje sappo ardotoobe on fii no jokkiron laawol Almasiihu on, haray on alaa baabaabe buy. Ko fii, e telen-ma humondiral mon e Iisaa Almasiihu on, ko min wonti baaba mon e nder ko mi fejjinani on Kibaaru Moyyo on kon.

¹⁶ Awa mi wakkilini on yo on wonu pemboobe lan.

¹⁷ Ko dñun wadi si mi imminanii on Timotee, on mo tawata ko paykun an mo mi yidi, e sella-findeejo e telen-ma Joomiraado on. O andintinay on laawi an dñin fow e telen-ma Almasiihu on, wano mi janniri dñi non hen fow e nder *mofte den fow kadi.

¹⁸ Wobbe e mon mawnintinike wa si tawii mi yilitotaako ka mon.

¹⁹ Kono mi yahay ka mon ko neebaa, si Joomiraado on jabii. Hinaa kongudi mawnintiniibe ben tun mi andoyta, kono ko bawgal maabe ngal kadi.

²⁰ Ko fii *laamu Alla ngun wonaa haalaaji, kono ko bawgal.

²¹ Ko hondun faaladon? Ko yo mi yaadu ka mon e sawru, kaa ko giggol e newaare?

5

Fii Hiwugol Moftal ngal

¹ Awa saa'i woo jiiibaare goo no naneede hakkunde mon, hara ko jiiibaare nde yi'etaake hay ka be gomdinaa ben, hay godfo e mon no murtini beyngu ben mun!

² Onon e ndee mawnintinaare mon! Hidon haanunoo yoomude! Suuton on wadufo ngal kuugal e hakkunde mon.

³ Min oo mo wondaa e mon ka bandu, kono wondufo e mon ka bernde, mi jaawirii wadufo sifa ngal kuugal on toode wa si mido wondi e mon.

⁴ Awa fewndo mottondirdon e innde Iisaa Joomi on, tawi mido wondi e mon ka bernde, wondude e bawgal Iisaa Joomi men on,

⁵ yo on nedfo accide e Ibuliisa fii no jikku makko junuubankeejo on halkiree, e fii no ruuhu makko on dandiree jande ardu Joomi men on.

⁶ Nden mawrintinaare mon moyyaa. E hara on andaa lewen seeda nii no yurina farin jiiibaado fow?

⁷ Seedee e lewen kidfo on, fii no laatoron farin jiiibaado keso, bay ko on be aldaa e lewen. Ko fii *Almasiihu on, ngin baalii men layya fii *Juldeere Yawtaneede nden, hirsaa.

⁸ Awa wota en wadir juldeere nden lewen kidfo, maa lewen bonki e bone, kono wadiren nde bireedi laabal e goonga, de aldaa e lewen.

⁹ Mi windanii on ka nder batakuru an wonde, wota on humondir e jeenoobe ben.

¹⁰ Kono hinaa fii mido faalaa wi'ude bee tun selon bee yimbe oo aduna, jeenoobe, maa reeredufe, maa jattoobe, maa rewoobe sanamuji. Si hinaa dun, haray bee yalton e oo aduna.

¹¹ Ko mi windani on kon jooni, ko wota on humondir e godfo wi'udo ko musidfo mon e gomdinal, hara ko jeenoowo, maa ndeereero, maa rewoowo sanamu, maa hoynoowo, maa mandiloowo, maa jattoowo, e hay wota on paamidu toode e sifa on nedfo.

¹² Ko fii hondun mi paawanta be gomdinaa ben? Hinaa onon woni paawoobe gomdinbe ben?

¹³ Be gomdinaa ben kan, Alla paaway be. Awa yaltinee bonfo on hakkunde mon.g

6

Fii Yaafondiral Gomdinbe ben

¹ Si godfo e mon lurriddi e godfo, e hara o suusay wullitaade e be feewaa ben, o acca yimbe Alla ben?

² E on andaa yimbe Alla ben paawoyay oo aduna? Si tawii ko onon haani paawude aduna on, hara on waawataa paawugol haajuuji di hittaa din?

³ E on andaa en paawoyay malaa'ikaabe ben? E ko hondun non hadata paawen haajuuji oo aduna?

⁴ Awa si tawii hidon mari lurral hakkunde mon fii haajuuji aduna din, hara ko yimbe be *moftal ngal hayfini ben wadoton paawoobe?

⁵ Ko fii hersingol on mi wowliri dun. Taw si hay gooto faamudo, waawudo paawude hakkunde musibbe mun alaa hakkunde mon?

⁶ E hin-le godfo no wullitaade e hoore musidfo mun yeeso be gomdinaa ben!

⁷ Onon non, ko ko wadi haa paawindirdon kon holli wonde on foolaama few. Sitta nde wadadon bone, maa hippadon.

⁸ Kono ko onon woni wadude angal peewal ngal, jatta beya, e hin-le ko musibbe mon.

⁹ Wota on daynito! E on andaa boyliibe ben maraa gebal ka *laamu Alla? Hinaa jiiibiibe ben, hinaa kadi rewoobe sanamu ben e jeenoobe ben e worbe waditiibe rewbe ben e worbe jinoobe worbe ben

¹⁰ e wuybe ben e himmuibe ben e mandiloobe ben e hoynoobe ben e jattoobe ben, woni ko mari gebal ka laamu Alla.

¹¹ Awa ko dun wobbe e mon wonnoo. Kono Ruuhu Alla men on lootii on, *labbinii on, o jogorii on feewube e innde lisaa Almasiihu Joomi on.

Fii Wodditagol Jinaa

¹² Midfo newnanaa fow, kono hinaa fow nafata. Midfo newnanaa fow, kono mi accataa ko woni woo waawammi.

¹³ Neemaaji dɪn ko fii reedu, reedu ndun kadi fii neemaaji dɪn, Alla kadi mulay dɪ fow. Awa kadi bandu ndun hinaa fii jinaa, kono ko ndu fii Joomiraado on, Joomiraado on kadi fii bandu ndun.

¹⁴ Awa kadi Alla, on Immintindo Joomi on, immintiniray en bawgal makko ngal.

¹⁵ E hara on andaa wonde ko ɓalli mon dɪn woni tere *Almasiihu on? E hara mi yettay tere Almasiihu on, mi yubbindirira e cagaajo? Pellet oo'ol!

¹⁶ E on andaa kadi, mo yubbindirira hoore mun e cagaajo, haray kanko e makko ko ɓe bandu wooturu? Bay no windii: «Kamɓe dido ɓe wonay gooto.»^h

¹⁷ Kono, on humondirdo e Joomiraado on, haray kanko e makko ko ɓe ruuhu gooto.

¹⁸ Wodɗitee jinaa on! E junuubu goo mo nedɗo wadata, hara on junuubu hinaa tabitoowo ka bandu. Kono on jokkudo jinaa, haray ko bandu makko ndun tigi o woni wafande junuubu.

¹⁹ E hari on andaa dundoo? Ko bandu mon ndun woni suudu *Ruuhu Seniido wondo e mon on, on mo Alla okki on. Hinaa onon jeyi hoore mon,

²⁰ ko fii on sooditaama coggu sattungu. Awa teddiniree Alla ɓalli mon dɪn.

7

Fii Desal e Sunningol

¹ Jooni feyyen e ko windandon mi kon. No moyyani gorko hara o meemaali debbo.

² Kono non fii reenagol e jinaa, yo mo kala heɓu ɓeyngu, debbo kala heɓa moodi.

³ Gorko on jonnita ɓeyngu mun ko handi kon, debbo on kadi wano non e telen-ma moodi mun.

⁴ Ko fii debbo on jeyaa bandu mun ndun, kono ko moodibbo on, gorko on kadi wano non, o jeyaa bandu makko ndun, kono ko ɓeyngu makko jeyi ndu.

⁵ Wota on salondir, si hinaa e saa'i nanondiral mon, fii no heɓiron saa'i no tororon Alla. Bawto dɪn yiidon, fii wota Ibuliisa foolir on angal waawugol hoore mun.

⁶ Kono mi wowliraali dɪn wa si ko yamiroore, kono ko ko newnaa.

⁷ Midfo yelii yo nedɗo fow wa'u wa an min, kono mo kala no mari dokkal feerewal, ngal Alla yedɪ dɪn, mo kala e noone goo.

⁸ ɓe resaa ɓen non e keynguube ɓen, mi wi'ay no moyyani ɓe no ɓe wa'ira wa an min.

⁹ Kono si ɓe waawataa hoore maɓɓe, ko yo ɓe resu, ko fii ko resugol ɓuri ɓittorgol faale feyyitudo.

¹⁰ E telen-ma yettindirɓe ɓen non, e hino ko mi wi'ata kon, (hinaa non min yamiri, kono ko Joomiraado on), wota debbo sertu e moodi mun.

¹¹ Si kanko debbo on non o aru e serteede, yo o joodo hara o yettaaka, maa o moyyintinida e moodi makko. Awa kadi wota gorko jonnitu ɓeyngu mun.

^h 6:16 Fud. 2.24

¹² Fii beya, (d'undoo ko min wowli, hinaa Joomiraado on), si musid'oo goo no mari debbo mo gomd'inaa, hara on debbo no yidi wondugol e makko, wota o seedu e makko.

¹³ Si tawii kadi debbo no mari moodibbo mo gomd'inaa, hara on gorko no yidi wondude e on debbo, wota o seedu e moodi makko.

¹⁴ Ko fii moodibbo mo gomd'inaa ko jeyaado Alla sabu debbo makko gomd'indo on, debbo mo gomd'inaa on kadi ko jeyaado Alla sabu moodibbo makko gomd'indo on. Si hinaa d'un, fiibbe mon ben wonay wod'dondirbe e Alla, e hara-le wurin ko be hadondirbe e Alla.

¹⁵ Si tawii mo gomd'inaa on no catii e seedugol, yo gomd'indo on newnan mo d'un. Ko fii hay huunde wad'faaki musid'oo gomd'indo e d'un, Alla ko noddiri en ko wuurugol e nder buttu.

¹⁶ E hoore d'un, ko honno debbo andirta si o danday moodi makko? Maa si gorko danday beyngu mun?

¹⁷ Ko woni tun, yo mo kala jokkir no Joomiraado on wad'irani d'un non, e noone noddandu ndu o hebiri Alla ndun. Ko nii mi yamiriri e nder *mofte d'en fow.

¹⁸ On mo noddeede mun tawi sunninaama, yo o wonir no o sunniraa non. On mo noddeede mun tawi sunninaaka, wota o eto sunnineede.

¹⁹ Sunninel* ngol wonaa huunde, angal sunninel kadi wonaa huunde, kono ko doftagol yamirooje Alla d'en woni god'dun.

²⁰ Yo mo kala wonir no wonirnoo non fewndo o noddaa.

²¹ Si tawii fewndo noddadaa ko a jiyaado, wota a aanu, kono si tawii hida waawi rindude, haray eto.

²² Ko fii jiyaado mo Joomiraado on noddii, haray o wonii mo Joomiraado on rindini. Ko wano non kadi, dimo mo Joomiraado on noddii, haray o wonii jiyaado *Almasihu on.

²³ Awa on sottiraama coggu sattungu, wota on wontu maccube yimbe ben.

²⁴ Yo mo kala, yo musibbe, woniran Alla noone no wonirnoo non wa fewndo ko o noddaa.

²⁵ E telen-ma be yettaali yettaaka ben, wonaa yamiroore Joomiraado on mi hendii. Kono ko fewjoore an nden mi woni on jonnude, wa ned'oo sella-findeejoo sabu yurmeende Joomiraado on.

²⁶ E hino ko mi miijii no moyyi kon, sabu satteendeeji fewndiidi d'in: no moyyani ned'oo ka o wonira no o woniri non.

²⁷ Si hida tiggunoo, wota a d'abbu seedigal. Si a tiggaa, wota a d'abbu tiggugol.

²⁸ Kono, si a resii, haray a wadaali junuubu. Si jiwo kadi resaama, haray o wadaali junuubu. Kono non yimbe resindirbe ben fottay e tampereji, mi faalaa on dandude di.

²⁹ E hino ko mi wi'ata kon, yo musibbe an: saa'i on ko rabbid'udoo. Jooni, on mo no mari suddiido, yo wa'u wa mo alaa.

³⁰ Ben wonbe wullude, yo wa'u wa si be alaano wullude. Ben wonbe kadi weltaade, yo wa'u kadi wa si be alaano weltaade. Soodoobe ben kadi, yo wa'u wa si be maraano,

³¹ e ben wonbe huutorde oo aduna, ka haqiiqa, yo wa'u wa si tawii be alaano huutorde. Ko fii mbaadi oo aduna feyyay.

³² E hin-le mi faalaaka yo on wondu e annde. On mo tiggaali, ko fii haajuuji Joomiraado on hittini, no o weltinira Joomiraado on.

³³ On resudo non, ko fii haajuuji aduna hittini, no o weltinira beyngu makko.

³⁴ Haray himo senditii. Wano non, debbo mo resaaka maa jiwo, ko fii Joomiraado on hittini, fii no o laatora laabufo ka bandu e ka ruuhu. Debbo resaafo on non ko fii haajuuji oo aduna hittini, no o weltinira moodi makko.

³⁵ Ko nafa mon mi wowliri d'un, hinaa fii faadinangol on, kono ko fii addugol on e ko haani kon e ko laabi kon, e no humoron e Joomiraado on, hara on dillaali.

³⁶ On mo no tanyinii ko lo'ufo e fee jiwo mo o yami, feyyufo duubi kellefuyee, o tawi yettindirgol e makko no moyyi, yo o wadu ko o faalaa kon, haray o wadaali junuubu si be resindirii.

³⁷ Kono on anniyiifo ka bernde mun haa tabiti wonde o tiggataa on jiwo, hara ko e yidi makko kanko tigi, e hoore himo wawti faaleeji makko, haray o wadii ko moyyi.

³⁸ Awa ko nii woniri: on tiggufo jiwo mo o yami on, haray o wadii ko moyyi, on mo tiggaali jiwo mo o yamaynoo on kadi, burtu moyyinde.

³⁹ Debbo no humondiri e moodi mun fannin moodi makko no wuuri. Kono si gorko on maayii, haray no newanii mo reseede ka o faalaa woo, ko woni tun, ko yo taw ko no yaadiri e faale Joomiraado on.

⁴⁰ E mijjo an, ka o burata hettaade, ko si o wonirii wano o woniri non, bay min kadi mido tanyinii Ruuhu Allaahu on no e an.

8

Fii Naamugol Tebbeeli Sakkanaadi Sanamuuji

¹ E telen-ma tebbeeli sakkanaadi sanamuuji, hiden andi wonde en fow hiden mari gandal, e hin-le gandal adday mawnintinaare, kono giggol tiidinay.

² On mo no sikki no andi godfun, haray fahin o andaali ko honno haanaa andireede.

³ Kono si godfo yidii Alla, haray Alla no andi mo.

⁴ Fii telen-ma huutorgol tebbeeli sakkanaadi sanamuuji d'in, hiden andi wonde sanamu wonaa godfun tigi e oo aduna, ko Alla gooto tun woodi.

⁵ Pellet no woodi piiji reweteedi duudufi ka kammu e ka leydi, jogoraadi wa si tawii ko allaabe maa joomiraabe.

⁶ Kono enen ko Alla gooto marden, on Baabaajo, on mo kala huunde iwri e mun, e on mo wonanden, e Joomi gooto, d'un ko Iisaa Almasiihu on, on mo piiji d'in fow woniri, e on mo wonirden.

⁷ Kono fow alaa ngal gandal. Ko d'un wadi, ben wowntube sanamuuji, haa jooni si no naamude ngun teewu anditay fii ko sakkaa kon. Nde tawnoo bernde maabe nden no lo'i, d'un tuuninay be.

⁸ Hinaa neema bannata en e Alla. Si en jaamaali, d'un d'uytataa en huunde, si en jaamii kadi, d'un beydataa en huunde.

⁹ Ko woni tun, reenee fii wota ko newnanadon wadugol kon wonan lo'ube ben peggal.

¹⁰ Ko fii si godfo aru e yi'ude ma, an oo jooma gandal, hidfa nafoo e nder juulirde ka sanamuuji rewetee, taw si nden bernde makko lo'unde poodataa mo naamugol tebbeeli sakkanaadi sanamuuji?

¹¹ Dun haray on lo'ufo mulirii sabu <gandal> maa ngal, d'un ko on musidfo mo *Almasiihu on maayi fii mun!

¹² Si on wadirii non junuubu e telen-ma musifbe ben, e nder barmingol bernde maabe lo'unde nden, haray on wadii junuubu e telen-ma Almasiihu on.

¹³ Ko d'un wadfi, si tawii jaameteewonay sabu peggal musid'fo an, haray mi jaamataa teewu hande kadi, fii wota mi libu musid'fo an on.

9

Fii ko Haanani Sahaabaajo

¹ E hara hinaa mi dimo? Kaa hinaa mi *sahaabaajo? Kaa mi yi'aali Iisaa Joomi men on? Kaa hinaa on kuugal an e telen-ma Joomi on?

² Hay si tawii hinaa mi sahaabaajo fii wof'be ben, onon bete ko mi sahaabaajo fii mon. Ko fii ko on maande sahaabankaaku an ngun e telen-ma Joomi on.

³ E hino d'oo ko mi jaaborta jaawoobe lan ben kon:

⁴ E hara haananaa men ka men jaama men yara?

⁵ Kaa haananaa men ka men yaada e debbo amen mo men kafidi diina, wano beya sahaabaabe woni warrude non, e musib'be Joomi men on, e Petruusu?

⁶ Kaa ko min tun e Barnabaasi haani gollude fii no men wuurira?

⁷ Ko suufaajo hombo fawtotoo hoore mun e nder suufayaagal mun? Ko hombo tutata leggal *wiiju, hara jaamataa bib'be maggal on? Ko ngaynaako hombo aynata wuro, ronka yarude biraadan d'in daabeeji?

⁸ Ko mi wowlata kon wonaa ko iwri e miijooji ned'danke, ko fii Sariya on kadi ko d'un wi'i.

⁹ Ko fii no windii ka Sariya Muusaa: «Wota mo buuma hunduko ngaari ndin nde hindi yaabana d'un maaro.»¹ E hara Alla no aanidi e ga'i d'in?

¹⁰ Kaa ko fii men o wowlirani nii? Hiyii, ko sabu men enen d'un windiraa. Mo no remude yo remir tama'u, e on mo no yaabude yo yaabir tama'u hebugol gefal.

¹¹ Si tawii men aawii ko iwri e Alla hakkunde mon, taw si haanaa ka men sojita e mon pijji aduna?

¹² Si tawii d'un no haanani wof'be goo e hoore mon, haray menen ittii e sikke.

Kono men huutoraali kon ko haanani men. Kono meden ronditii fow, fii wota men fallu Kibaaru Moyyo *Almasiihu on.

¹³ E on andaa wonde ben wad'oo'be golle *juulirde mawnde nden ko e d'un jaamata, e wonde golloobe ka *layyorde ben kadi no mari gefal ka layyorde?

¹⁴ Ko wano non kadi Joomi on no yamiri wonde fejjinoobe Kibaaru Moyyo on ko e makko wuurata.

¹⁵ Min non mi huutoraali hay huunde e d'in haanandi lan, awa mi windiraali d'un kadi fii yo mi newnane. Ko fii mayde nden no buranimmi edii god'fo ittude lan e ndee huunde nde mi mawninorta.

¹⁶ Ko fii hewtaa ka mi mantora yottingol Kibaaru Moyyo on, bay d'un ko ko wad'fii mi. Si mi fejjinaali Kibaaru Moyyo on, bone wonanay lan.

¹⁷ Si tawii ko e hoore anniyee mi woni wad'irde, haray mido mari njoddi. Si tawii non mi fawa wad'ugol d'un, haray mi wad'ay woni golle de mi halfinaa.

¹⁸ Awa ko hondun non jooni woni njoddi an ndin? Ko waajagol fii Kibaaru Moyyo on e baawo yantugol njoddi e tortagol ko haanani waajotoodo kon.

¹⁹ Ko fii, fii kala mido rindi e hoore wondo woo, mi waditii maccudo fow fii no adadu burdo mawnude on hebora.

²⁰ E telen-ma Yahuudiyankeefe ben, mi wa'a wa Yahuudiyankeejo, fii no mi hebira Yahuudiyankeefe ben. E telen-ma wonbe e ley Sariya on kadi, mi wa'a wa wondo e ley Sariya on, fii no mi hebira wonbe e ley Sariya on ben, fii kala min tigi hinaa mi wondo e ley Sariya on.

²¹ E telen-ma be alaa e ley Sariya on ben kadi, mi wa'a wa mo alaa e ley Sariya on, fii no mi hebira be alaa e ley Sariya on ben, e hin-le min tigi wonaa wonde mi alaa e ley Sariya Alla on, kono mido e ley Sariya Almasiihu on.

²² Mi lo'ida e lo'ube ben fii no mi hebira lo'ube ben. Mi wonii fow e telen-ma yimbe ben fow, fii no gasirta woo mi wona sabu dandugol wofbe.

²³ Mi wadiri fow sabu Kibaaru Moyyo on, fii no mi hebiroya gebal.

²⁴ E on andaa? Wonbe foolotirde e dogudu ben fow no dogude, kono ko gooto foolata heba njoddi. Awa dogiree wano non, fii no hebiron njoddi.

²⁵ Kala foolotirteedo waday kala noone eltal bandu, fii no o hebira *meetelol ngol luttataa, kono enen ko meetelol luttoowol.

²⁶ Min non mido dogude, kono hinaa dogudu meereeru. Mido uttaade, kono hinaa fii uttagol hendu ndun.

²⁷ Liddu d'un on non, mido yangude bandu an ndun, mido waawi ndu, fii nde mi gaynoyi waajaade beya, min tigi wota mi pottine.

10

Mise Yettaade e Taariika Isra'iilayankeefe ben

¹ Musibbe an, mi faalaaka yo on yejjitu wonde baabiraabe men ben fow wonno e ley duulere, be fow be tayitiri ka baharu.

² Be fow be lootaa maande gomodinal ka duulere e ka baharu e nder humondiral e Muusaa.

³ Be fow be naami naameteo gooto iwrufo e Alla.

⁴ Be fow be yari njaram gootan iwrufan e Alla, ko fii ko e fetere iwrunde e Alla jokkunoonde be nden be yaraynoo. Ko Almasiihu on wonnoo nden fetere.

⁵ Kono burbe ben e mabbe weltinaano Alla, ko d'un wadi si be maayi ka wulaa.

⁶ Awa d'un fow ko wadiri ko fii hollugol en mise, fii wota en hebu faaleeji bondi wano be hebirnoo non.

⁷ Wota on wonu rewoobe sanamu, wano wofbe wonirnoo e hakkunde mabbe, wano windori non: «Jamaa on joodii fii naamugol e fii yarugol, bawto d'un be immii fii fijirgol jiibaare.»

⁸ Awa wota en jokku jinaa, wano wofbe e mabbe wadirnoo non, haa guluuje noogay e tato maayi pande wootere.

⁹ Wota en ndarndo *Almasiihu on, wano wofbe e mabbe ndarndornoo non, ben be bolle mulunoo.

¹⁰ Wota on nermu, wano beya nermirnoo non, ben be malaa'ikaajo muloowo on warunoo.

¹¹ Dun, ko hebiri be ko fii yo wonan en misal, windiraa kadi fii hajagol en, enen bee tawaabe ka lannoode aduna.

¹² Ko d'un wadi, on mo no sikki no darii, yo o reeno wota o yanu.

¹³ Ndarndanne woo hebaali on nde godfo goo hebaali. Alla ko Sella-Findeejo, o newnataa ndarndefon toonin doole mon den, kono e nder

ndarndanne nden o adday feere no sortoron e mun, e no waawiron nde dardorde.

¹⁴ Ko d'un wadi, yo yibbe an, dogee rewugol sanamu.

¹⁵ Ko wa yimbe faamuɓe mi woni on yewtirde, onon tigi jaawee ko mi wi'i kon.

¹⁶ Jardukun du'aa kun wond'en du'orde kun ko yuɓɓondirkun e yiiyan Almasiihu on. Bireedi mo wond'en tayitude on, ko yuɓɓondirdo e bandu Almasiihu on.

¹⁷ Bay ko bireediwal gootal woodi, enen e d'uudude men ko en bandu wooturu. Ko fii en fow hid'en hawti bireediwal gootal.

¹⁸ Ndaaree bee *Isra'iilayankeeɓe wonɓe jaamude daabeeji sakkaadi d'in. Hinaa yuɓɓondirɓe e *layyorde nden?

¹⁹ Awa ko hondun mi woni wi'ude? Wonde tebbeeli sakkaadi fii sanamuuji d'in ko god'dun? Kaa sanamuuru ko god'dun? Oo'o!

²⁰ Kono kon ko rewoɓe sanamuuji ben woni sakkaade, ko jinnaaji d'in be woni sakkanaade, hinaa Alla. E hin-le mi faalaaka yo on humondir e jinnaaji d'in.

²¹ On waawataa yarirde jardukun Joomi on, yariron kadi jardukun jinnaaji d'in. On waawataa hebude ka jaameteɓe Joomi on, heɓon kadi ka jaameteɓe jinnaaji d'in.

²² En faalaa memminde nawliigu Joomiraado on? Kaa en buru mo dolnude?

Fii Hettaare Wonannde Gomdindo on

²³ Fow no newnaa, kono hinaa fow wondi e nafa. Fow no newnaa, kono hinaa fow tiidinta.

²⁴ Wota gooto dabbu nafa mun on, kono yo dabbu fii heddiibe ben.

²⁵ Jaamee kala teewu ko yeeyeteɓe ka luumo, hara on sikkitaaki ka bernde mon.

²⁶ Ko fii: «Leydi ndin e kala ko ndi wondi ko Joomiraado on wonani.»^k

²⁷ Si tawii mo gomdinaa saatinii on, e hin-le hid'on faalaa yahude, jaamee kala ko weebitanoyadon, hara on sikkitaaki ka bernde mon.

²⁸ Kono si goddo wi'ii on: «Dundoo ko ko ittaa sadaka», haray wota on paamu sabu on andindo on e sabu bernde nden.

²⁹ Hinaa fii bernde mon nden mi woni yewtude doo, kono ko fii bernde oya nden. Awa ko fii hondun ndimankaaku an ngun jaawirtee bernde oya nden?

³⁰ Si mi jarnii Alla e nder ko mi jaamata kon, haray ko hondun mi felirtee fii on jaamete mo mi jarni Alla fii mun?

³¹ Woni on jaamay, woni on yaray, woni kala ko wadoton, wadiree piiji d'in fow fii mangu Alla ngun.

³² Wota on wonan hay gooto peggal, woni *Gereekiyankéeɓe ben, woni Yahuudiyankéeɓe ben, woni *moftal Alla ngal.

³³ Wano mi woniri weloowo wondo woo e di fow non, mi alaa dabbude nafa an on, kono ko nafa burɓe d'uudude ben fii no be dandiree.

11

¹ Awa jembée lan, wano min kadi mi woni jembirde *Almasiihu on non.

Fii no Goddo Haani Wonirde e nder Rewugol Alla

^k 10:26 10:26 Zab. 24.1

² Mi mantii on fii ko on yejjitaali fii an kon e dī fow, e ko maanditidfon janddeji dīn kon, wano mi hewtiniri on dī non.

³ Ko dūn wađi si mido faalaa yo on andu wonde Almasiihu on ko hooreejo kala neddanke, gorko kadi ko hooreejo e fee beyngu mun, Alla kadi ko hooreejo e fee Almasiihu on.

⁴ Kala gorko hippiidfo kufune, nde no toroo Alla, maa no haala ko Alla longini dūn, haray o yawike hoore makko^m.

⁵ Ko wano non kadi, kala debbo wondo toraade Alla maa haalude ko Alla longini dūn, hara o taaraa, haray o yawike hoore makkoⁿ. Haray no wa'i wa si tawii kanko debbo on himo fembii.

⁶ Ko fii, si debbo taaraa, haray yo o tayu sukundu makko ndun. Ko fii, si no hersinanii debbo ka sukundu makko ndun tayee, maa o femboo, haray yo o tiggo.

⁷ Kono duhiidfo haanaa ka hippoo, ko fii ko o mbaadi e darja Alla, debbo non ko darja gorko.

⁸ Ko dūn wađi, gorko hinaa e debbo suutaa, kono ko debbo suutaa e gorko.

⁹ Awa kadi gorko hinaa sabu debbo tagiraa, kono debbo ko sabu gorko tagiraa.

¹⁰ Ko dūn wađi, sabu malaa'ikaabe ben, debbo no haani hebude ka hoore mun maande laamu ngu o woni e ley mun ngun.

¹¹ Kono e telen-ma humondiral men e Joomiraadfo on, debbo gasataa e baawo gorko, gorko kadi gasataa e baawo debbo.

¹² Ko fii, ko wano debbo suutiraa e gorko non, ko wano non kadi tawi ko debbo dajata gorko, dūn fow non ko immorde e Alla.

¹³ Naawee dūn onon tigi. E hara no hawri ka debbo toroo Alla, hara o taaraa?

¹⁴ E hara aduna on tigi faaminaali on wonde no hersinanii gorko ka o accita saayande?

¹⁵ Kono hebugol sukundu ko darja debbo, ko fii sukundu ndu o yedfaa ndun ko ko o buumora.

¹⁶ Si tawii godfo no faalaa warrude noone goo, enen en alaa on naamu, *mofte Alla den kadi alaa on naamu.

Fii Nafakkaari Joomi on

(Mat. 26.26-29; Mrk. 14.22-25; Luk. 22.15-20)

¹⁷ E nder wadugol non dee yamirooje yeeso doo, alaa ko mi mantira on e nder ko mottondirton kon, hara hinaa fii ko buri moyyude, kono ko fii ko buri bonude.

¹⁸ Ko adii kon non, mi nanii nde mottondirdfon woo sendondiral wafay hakkunde mon. E banje goo, dūn no henanimmi.

¹⁹ Bee yeddondire wona hakkunde mon, fii no holniife ben feenjira e hakkunde mon.

²⁰ Jaka nde mottondirdfon woo, hinaa fii jaamugol *nafakkaari Joomi on.

²¹ Bay nde hidon jaama, mo kala kutoto nafakka mun on, jaama, hara godfo goo no weelaa, oya kapun no mandili.

²² E hara on alaa cuufi ka jaamon e ka yaron? Kaa on hayfinay woni moftal Alla ngal, hersinon be alaa huunde ben? Ko hondun mi wi'ata on? Mi mantay on? Mi mantataa on e dūn!

^m 11:4 11.4 Maa: «o yawike hooreejo makko on». ⁿ 11:5 11.5 Maa: «o yawike hooreejo makko on».

²³ Ko fii, ko ko mi hebiri Joomi on kon mi hewtini on. E nder jemma mo Iisaa Joomi on janfaa e mun on, o yettuno bireedi,

²⁴ o jarni Alla, o tayiti, o wi'i: «Dundoo ko bandu an, wonandu on ndun nii, wafee dundoo maande ko anditiron fii an.»

²⁵ Ko wano non kadi, bay be gaynii jaamude, o yetti jardukun wadforkun njaram, o wi'i: «Kun jardukun ko maande fii *ahadi heyri tippundi e yiiyan an dan, wafee dundoo maande ko anditiron fii an, saa'i nde yaroton e mun woo.»

²⁶ Ko fii nde jaamoton oo bireedi woo, yaron e kun jardukun, on wowlay fii mayde Joomi on haa jande o artoyi.

²⁷ Ko d'un wadi, kala on jaamufo on bireedi, yari e kun jardukun Joomi on, hara ko no haaniraa, o wonay felniido e telen-ma bandu e yiiyan Joomi on.

²⁸ Awa, yo mo kala miijitano hoore mun si o jaama on bireedi, maa o yarira kun jardukun.

²⁹ Ko fii kala on jaamufo yari e baawo anditugol bandu Joomi on, haray ontigi naamii yarii jaawoore jaawaynde d'un kapun tigi.

³⁰ Ko d'un wadi si no e hakkunde mon nawnube buy e kitasoloobe buy, e on mayraama wobb'e.

³¹ Si enen tigi en jaawitike, en jaawoytaake.

³² Kono Joomiraado on no jaawude en donkina, fii wota en jaawidoye e aduna on.

³³ Ko d'un wadi, yo musibbe an, nde mottondirfon fii nafakkaari ndin woo, habbondiree.

³⁴ On mo tawi no weelaa, yo jaamu ka mun, fii wota on mottondir fawon jaawoore e hoore mon.

Mi jaaboyto d'eya lande, nde mi hewtoyi.

12

Fii Dokke Ruuhu Seniido on

¹ E telen-ma dokke iwrufe e Ruuhu Alla den, yo musibbe an, mi faalaaka yo on ronku andude d'un.

² Hidon andi fewndo ko on gomdinaa, hidon selnaa, nawraa e sanamuuji mbobooji.

³ Ko d'un wadi si mi wi'ay on: kala mo Ruuhu Allaahu on ardii e nder ko o wowlata kon, wi'ataa: «Iisaa ko hudaado.» Hay gooto kadi waawataa wi'ude: «Iisaa ko Joomi», si hinaa *Ruuhu Seniido on ardii mo.

⁴ Dokke den no serti, kono Ruuhu Allaahu on ko gooto.

⁵ Balle den kadi no serti, kono Joomiraado on ko gooto.

⁶ Golleeji din kadi no serti, kono ko Alla gooto on woni wafude di fow e yimbe ben fow.

⁷ E hin-le, mo kala ko Ruuhu Allaahu on fejnini e mun kon ko dokkal fii nafa fow.

⁸ Ko d'un wadi, Ruuhu on yefay godfo on kongol faamu, on Ruuhu gooto yeda oya on kongol gandal,

⁹ on Ruuhu gooto yeda godfo goo gomdinal, on Ruuhu tigi yeda godfo goo pawndugol,

¹⁰ godfo goo dokkal fii wadugol kaawakeeji moyyi, godfo goo haalugol ko Alla longini d'un, godfo goo gandal fii sendindirgol noone ruuhuuji, godfo goo noone *haalaaji janani, godfo goo nantingol din haalaaji.

11 Ko on Ruuhu gooto bajo wadata fii piiji fow, senditana mo kala e ko mun, wano o yidiri non.

12 Ko d'un wadi, wano tawiri non bandu ndun ko wooturu, hindu mari tere buy. Tere bandu ndun non kadi e duudude, ko bandu wooturu de mari. Ko wano non wonirani *Almasiihu on.

13 Ko fii ko Ruuhu gooto *lootiraden fii wonugol bandu wooturu. En fow yarnaden Ruuhu Alla gooto on, woni non Yahuudiyankeefe ben, woni *Gereekiyankeefe ben, woni jiyaabe ben, woni rimbe ben.

14 Ko fii bandu ndun wonaali teral gootal, kono tere buy.

15 Si koyngal ngal wi'ii wonde: «Bay hinaa mi jungo, mi tawdaaka e bandu ndun», d'un ittataa ko ngal teral e bandu ndun.

16 Si nowru ndun kadi wi'ii wonde: «Bay hinaa mi yiitere, mi tawdaaka e bandu ndun», d'un ittataa ko ndu teral e bandu ndun.

17 Si tawno bandu ndun fow wonno yiitere, ko honno ndu naniraynoo? Maa si bandu ndun fow wadano nowru, ko honno ndu faamiraynoo barngol?

18 Kono Alla wadi teral kala e bandu ndun no o faaliraa non.

19 Si fow wonno teral gootal, ko honto bandu ndun wonaynoo?

20 Jooni non, tere buy no woodi, kono bandu ndun ko wooturu.

21 Yiitere nden waawataa wi'ude jungo ngon: «Mi hatonjinaa e maa.» Hoore nden kadi waawataa wi'ude koyde den: «Mi hatonjinaa e mon.»

22 Dun-le toode, tere bandu wa'ude wa si no buri lo'ude den, ko den woni hittude,

23 e de tanyiniden no buri hayfude den e bandu ndun, hiden hundiri de teddungal burngal tiidude. E hin-le tere men burde hersinaade den, ko den burden surrude,

24 de hersinaaki den kan hatonjinaa e d'un. Alla wadiri bandu ndun e noone mo bureten teddirde njakkiraade den,

25 fii wota liddondiral wadu e nder bandu ndun, kono yo de nafindir.

26 Si teral tampii, deya tere fow tampiday e maggal. Si teral gootal teddinaama, deya tere fow weltoday e maggal.

27 Ko on bandu Almasiihu on, mo kala e mon ko teral e mayru.

28 Awa, ko Alla adii wadude e nder *moftal ngal, ko *sahaabaabe, d'immun d'un ko haaloobe ko Alla longini d'un, tammun d'un ko jannoobe, bawto d'un dokkal fii kaawakeeji moyyi, e dokke fii jawndugol, e wallugol, e ardagol, e wowlugol e noone haalaaji janani.

29 Hara fow ko sahaabaabe? Kaa hara fow ko haaloobe ko Alla longini d'un? Kaa hara fow ko jannoobe? Kaa hara fow waday kaawakeeji moyyi?

30 Kaa hara fow yeda dokke jawndugol? Kaa ko fow yedaa wowlugol e haalaaji janani? Kaa hara fow ko nantinoobe din haalaaji?

31 Kono himmanee dokke burde moyyude den. Awa mi hollay on kadi laawol burngol moyyude ngol.

13

Fii Giggol

1 Hay si mi wowlii e haalaaji yimbe ben e di malaa'ikaabe ben, si tawii mi alaa giggol, haray ko mi talenhun sila senyoohun, maa foolifen wonfo e iidude.

2 Hay si mi yedaama dokkal haalugol ko Alla longinimmi kon e faamu fii gundooji din fow e gande den fow, e hay si mi hebii gomdinal haa ka tawata mi dillinay pelle den, si tawii mi alaa giggol, haray hinaa mi fus.

³ Hay si mi okkitirii keyeeji an dfin fow fii jammingol miskinbe ben, e hay si mi okkitirii bandu an ndun fii yo ndu sunne, si mi alaa giggol, d'un nafataa lan huunde.

⁴ Giggol ko mupal, giggol ko moyyuki, giggol nawlataa, giggol manto-taako, hinaa heewungol mawnintinaare.

⁵ Ngol waasaa needi, ngol dabɓataa nafa maggol, ngol yaawataa seytinde, ngol marataa bone.

⁶ Ngol weltortaa angal peewal, kono ko goonga ngol weltorta.

⁷ Giggol hejpay ko woni woo, hingol hoolii ko woni woo, hingol tanyinii e ko woni woo, hingol wakkilii ko woni woo.

⁸ Giggol ngol lannataa haa poomaa. Haalugol ko Alla longini d'un feyyay, *haalaaji janani kadi feyyay, gandal kadi feyyay.

⁹ Ko fii gandal men ngal hinaa timmungal, ko haaleten kon e nder ko Alla longini en kon kadi hinaa ko timmi.

¹⁰ Ko fii, nde ko laatii kon aroyi woo, ko timmaa kon feyyay.

¹¹ Wa fewndo ko mi wonnoo paykun, mi wowlirayno wa paykun, mi mijjorayno wa paykun, mi jaawirayno kadi wa paykun. Bay mi wonii mokobaa, mi feyyani paykunyaagal.

¹² Hande hiden tintora ndaarorgal e noone no nibbitiri, kono en yi'oyay kene e kene. Ko mi andi kon hande timmaa, kono mi andiroyay wano Alla andirimmi non.

¹³ Jooni non ko d'ii piiji d'oo tati luttata: ko gomɗinal e tama'u e giggol. Kono ko furi mawnude kon, ko giggol.

14

Fii Dokke e Longineede noone Haalaaji

¹ Awa dabɓee giggol ngol, himmanon dokke iwruɗe e Ruuhu Alla den, tentinii haalugol ko Alla longini d'un.

² Dun, on wowluɗo e *haala janana, haray hinaa yimbe ben o wowlani, ko Alla. Ko fii hay gooto alaa mo faamude, awa kadi ko ruuhu o woni wowlirde d'in gundooji.

³ Kono haaloowo ko Alla longini d'un kon ko yimbe ben o woni yewtude, o tiidina be, o wakkilina be, o yarlina be.

⁴ On wowloowo e haala janana non ko hoore mun tun o woni tiidinde, kono wonɗo haalude ko Alla longini d'un kon kapun ko *moftal ngal o woni tiidinde.

⁵ Mid'o yidi on fow yo on wowlu e haala janana, kono ko mi furi faaleede kon ko yo on wonu haaloobe ko Alla longini d'un. Ko fii on haaloowo ko Alla longini d'un no furi wowloowo e haalaaji janani on mawnude, si hinaa hara on nedɗo nantin d'un fii no moftal ngal tiidiniiree.

⁶ Jooni non, yo musibbe an, si mi arii ka mon e yewtugol on e haalaaji janani, haray ko hondun mi nafi on, si wonaa hara ko kongol gandal maa jannde maa haalugol ko Alla longini d'un maa fejpinannde mi woni wowlude?

⁷ Si tawii aalaaji d'i wuura no wafude hito, wano serdu maa hoddu, si hito majji on laabaali, haray ko honno andirton galli majji on?

⁸ E si tawii hito *liital ngal laabaali, ko hombo ebbindantoo hare nden?

⁹ Onon kadi wano non, si tawii on alaa yewtude haala faamotooka e nder ko wowlton e haalaaji janani kon, ko honno be andirta ko wonɗon wi'ude kon? Ko fii haray ko hendu ndun wonɗon wowlande.

¹⁰ Noone haalaaji buy no woodi e oo aduna, kono alaa e majji ngol alaa firo.

¹¹ Si tawii non mi faamataa haala ka godfo woni yewtude lan kan, mi wonanay mo janano, kanko kadi o wonanammi janano.

¹² Onon kadi non, bay hidon himmande dokke iwruufe e Ruuhu Alla den, yo taw ko fii tiidingol moftal ngal wondon himmirande den dokke haa feyyita.

¹³ Ko dun wadi, on wondo yewtude e *haala janana longinaaka, yo toro fii no waawira nantinirde.

¹⁴ Ko fii si mido toraade Alla e haala janana longinaaka, haray ruuhu an on no toraade, kono haray mi alaa faamude.

¹⁵ Awa ko hondun mi wadata? Haray yo mi toror ruuhu, kono yo mi toror kadi faamu, mi beytira ruuhu, kono mi beytira kadi faamu.

¹⁶ Si hinaa dun, si a mantirii Alla ruuhu on, ko honno joodiido tun e hakkunde hedotoobe ben jabirta «aamiina» e nder ko wondaa jarnude kon, bay o andaa ko hondun wondaa wi'ude?

¹⁷ Ko goonga, hid'a jarnirde no moyyiri, kono a tiidinaali oya.

¹⁸ Mi jarnii Alla ko tawi kon mido wowlude e haalaaji janani furi on on fow.

¹⁹ Kono ka nder moftal, ko haalirgol hakkille an den kongudi jowi jannaydi beya buranimmi haalugol kongudi guluuji sappo e haala janana.

²⁰ Musibbe an, wota on miijor wa paykoy. E telen-ma ka bone, wonee paykoy tosokoy, kono miijoron wa mokobaabe.

²¹ Ko fii no windii ka Sariya, Joomiraado on no daali:
«Ko yimbe be haalaaji janani

e be kundule janane

mi wowliranoyta oo jamaa.

Hay dun be hedoytaako lan.»^p

²² Awa, haalaaji janani din ko maande fii be gomdinaa ben, hinaa fii gomdinbe ben. Kono haalugol ko longinaa kon ko maande fii gomdinbe ben, hinaa fii be gomdinaa ben.

²³ Si tawii moftal ngal fow mottondirii, mo kala no wowlude e haalaaji janani, hedotoobe nii tun arii, maa be gomdinaa, e hara be wi'ataa ko on feetube?

²⁴ Kono si tawii fow no haalude ko Alla longini dun, mo gomdinaa maa hedotoodo nii tun aru e taweede, dun fow faaminay mo fii junuubaaji makko, paawa mo kadi,

²⁵ gundooji bernde makko nden kadi feppinte, onsay o sujjay ka leydi, o rewa Alla, o qirritoo wonde ko goonga Alla no hakkunde mon.

Fii no Moftal ngal Haani Wonirde

²⁶ Musibbe an, ko honno non warreten jooni? Nde mottondirdon woo, mo kala e mon no mari beytol, maa jannde, maa ko feppinanaa, maa haala janana, maa noone natingol. Yo fow wadire fii tiidingol.

²⁷ Si no woweede e haala janana, wota buru dido maa tato, e yo be lontondir, tawa kadi no woodi nantinoowo.

²⁸ Si nantinoowo alaa, haray yo wowloowo on deyyu ka mottondiral, o yewtitoo ka bernde makko, o yewta Alla kadi.

²⁹ Fii haaloobe ko Alla longini dun ben kapun, yo dido maa tato yewtu, beya taskoo ko yewtaa kon.

³⁰ Si godɔo goo feɣɣinanaama godɔɔn, yo oya on fanku.

³¹ Ko fii on fow hidon waawi lontondirde haalon ko Alla longini on kon, fii no fow jangira wakkiloo.

³² Ruuhuuji haaloobe ko Alla longini dɔn ben no yankinani ben haaloobe ko Alla longini dɔn.

³³ Ko fii Alla hinaa Alla jiiɓoldu, kono ko mo o futtu.

³⁴ Ko yo rewbe ben deyyu ka hakkunde mbatu, wano woniri non e nder mofte gomɔinbe ben fow, ɓay newnanaaka be ka be wowla, kono ko yo be wonu yankiniibe wano Sariya on kadi wi'iri non.

³⁵ Si tawii kambe rewbe ben hiibe faalaa andude e toɓbe goo, yo be lando moodiibe maɓbe ben tigi ka cuuɗi. Ko fii no hersinani debbo yewtugol ka hakkunde mbatu.

³⁶ Kaa ko e mon daaluyee Alla on iwri? Kaa ko haa e mon onon tun o ari?

³⁷ On mo sikki ko haaloowo ko Alla longini dɔn, maa yedaado dokkal iwrungal e Ruuhu Alla on, yo o jabu wonde ko mi windani on kon ko yamiroore Joomiraado on.

³⁸ On mo itti yiila e dɔn, wattantaake yiila e makko.

³⁹ Ko dɔn wadi, yo musibe an, himmanee haalugol ko Alla longini on kon, e wota on hadu wowlee e haalaaji janani.

⁴⁰ Kono yo fow warru no haaniri non, hara ko no yaadiri.

15

Fii Ummutal Almasiihu on

¹ Mi andinii on, yo musibe, fii oo Kibaaru Moyyo mo mi feɣɣinani on, mo jabuɗon, on mo catiɗon e mun, tabituɗon,

² dɔn ko on mo dandiraɗon kadi, si tawii hidon jogori mo no mi feɣɣinirani on mo non, si tawii non hinaa non, haray on gomɔinii mo meere.

³ Ko adii kon, ko ko mi hendii kon mi feɣɣinani on: Almasiihu on ko fii junuubaaaji men dɔn maayiri, wano windori non ka defte annabaabe ben,

⁴ o surraa, o immintinaa ka jalaande tammere, wano windori non ka defte annabaabe ben.

⁵ Oo wi'eteedo Petruusu yi'ii mo. E hoore dɔn kadi sappoo e diɗoobe ben yi'ii mo.

⁶ Bawto dɔn, ɓuri musibe teemedde njowo yiidi mo nde wootere, be tawata ɓurbe ben e hakkunde maɓbe no wuuri fewndo dɔo, wɔbbe ben maayiino.

⁷ Bawto dɔn kadi Yaaquuba yi'i mo. E hoore dɔn, *sahaabaabe ben fow yi'i mo.

⁸ Bawto bendon fow, o hollitii e an min kadi oo wa'udo wa jibinaado hewtaali.

⁹ Ko fii hari min mi hewtaa sahaabaabe ben, mi handaa kadi e noddeede sahaabaajo, ko fii miɗo cukkotonoo *moftal Alla ngal.

¹⁰ Ko sabu moyyere Alla nden wadi si mi woni ko mi woni kon. Awa kadi moyyere makko nden e telen-ma an wonaali meere. Ka liddu dɔn, mi gollii ɓuri be fe fow. Kono fow e mun hinaa min, kono ko moyyere Alla wonde e an nden.

¹¹ Ko dɔn wadi, woni ko min, woni ko kambe, ko dɔndoo men waajii, ko dɔn kadi gomɔinɗon.

Fii Ummutal Maybe ben

12 E hin-le, si men waajike wonde Almasiihu on immitike e hakkunde maybe ben, haray ko honno wofbe e mon wi'irta wonde ummutal maybe alaa?

13 Si tawno ummutal maybe alaa, harayno Almasiihu on tigi immitaaki.

14 Awa si tawii Almasiihu on immitaaki, haray waaju amen ngun ko meere, gomdinal mon ngal kadi ko meere.

15 Haray kadi ko men seeditotoofbe fenaande e fee Alla, ko fii men seeditanike Alla wonde o immintinii Almasiihu on, hara-le o immintinaali mo si tawno maybe ben immitotaako.

16 Ko fii si tawno maybe ben immitotaako, harayno Almasiihu on kadi immitaaki.

17 E si tawii Almasiihu on immitaaki, haray gomdinal mon ngal ko meere, haray haa jooni hidon e nder junuubaaji mon din.

18 Harayno maydube e gomdinal Almasiihu on ben ko hayruube.

19 Si tawii ko e nder oo aduna tun tanyinorfen Almasiihu on, haray e hakkunde yimbe ben fow ko enen furi yurmude.

20 Kono jooni non pellet Almasiihu on immintinaama e hakkunde maybe ben, ko kanko woni arano e dun e nder maybe ben.

21 Bay mayde nden ko sabu nedfo gooto ardi, ummutal maybe ben kadi ko sabu nedfo gooto ardi.

22 Wano fow maayiri sabu *Aadama non, ko wano non kadi fow wuurirta sabu Almasiihu on.

23 Kono mo kala e saffewol mun. Ko Almasiihu on woni arano on, si hikka don jeyaabe Almasiihu on ben, pande ardu makko ndun.

24 Ontuma, darngal daroo, ka o jonnitaa don laamu ngun Alla Baabaajo on, fawto bonnugol kala laamu e kala bawgal e kala doole.

25 Ko fii bee Almasiihu on laamoo haa tuma o watti aybe makko ben fow ka ley koyde makko.

26 Gapo sakkiteedo muleede on, ko mayde nden.

27 Ko dun wadi si Alla wadii fow ka ley koyde makko. Kono si wi'aama fow yankinanaama mo, ka haqiiqa, haray on Yankinando mo kala huunde tawaaka.

28 E nde piiji din fow yankinoyaa mo, onsay Bidfo on tigi yankinanto on Yankinando mo kala huunde, fii no Alla wonira fow e di fow.

29 Awa ko hondun wonbe lootanaade maybe ben maande kisiyee wadata? Si tawii maybe ben immitotaako few, haray ko fii hondun be lootantoo maande kisiyee fii mabbe?

30 Enen non fii hondun saa'i kala hiden e masiibo?

31 Nande woo mido weebitanii mayde nden. Mido seedintini dun, yo musifbe an, wano mi mantori on non e nder humondiral e Iisaa Almasiihu Joomi men on.

32 Si tawii ko e faale nedfanke mi habiri kulle den ka saare Efeesi, haray ko nafa hondun mi heboyta? Si tawii maybe ben immitoytaako: «Haray naamen, yaren, bay jango en maayay.»^{1]}

33 Awa wota on daynito, ko fii wondifbe bonbe bonnay jikkuuji moyyi.

34 Awa artee e ko feewi kon, wota on wadu junuubu. Ko fii wofbe ben maraa gandal fii andugol Alla, ko fii hersingol on mi wowliri dun.

Fii Balli Waylaafi din ka Ummutal

³⁵ Kono godfo no gasa wi'ude: «Ko honno maybe ben immitoroyta e ko bandu hondu be ardoyta?»

³⁶ Ko an yo njofoojo, ko sankataa kon fudataa si maayaali.

³⁷ Ko sankataa kon hinaa bandu aroyooru ndun, kono ko abbere nii tun, no gasa ngawri maa awdi goo.

³⁸ E hoore d'un, Alla yeda nden abbere bandu no o faaliraa, awdi kala o yeda d'un bandu ko hawrani d'un.

³⁹ Bandu fow wonaa gootun: wonndu ko ndu nedf'anke, wonndu goo ko ndu kulle, wonndu goo kadi ko ndu colli, wonndu goo kadi ko ndu liyyi.

⁴⁰ No woodi kadi tagooje kammuyankeeje e tagooje adunayankeeje, kono nari tagooje kammuyankeeje den no serti e nari tagooje adunayankeeje den.

⁴¹ Naange ngen no mari nari mun feere, lewru ndun no mari nari mun feere, koode den kadi no mari noone nariiji mun sertufi.

⁴² Awa ko nii kadi wonirani ummutal maybe ben: si bandu jolayndu sankama, ko ndu jolataa immitoytoo.

⁴³ Si bandu jiddundu sankama, ndu immitodoyto e darja. Si bandu lo'undu sankama, ndu immitodoyto e doole.

⁴⁴ Si bandu adunayankeeru sankama, ndu immitoyto ruuhuyankeeru. Si bandu adunayankeeru no woodi, haray bandu ruuhuyankeeru no woodi.

⁴⁵ Ko d'un wadi si no windii: «Aaden arano on, d'un ko Aadama, hebi ngurndan, o wuuri.»^P Kono Aadama sakkitoro on ko ruuhuyankeejo yedfoowo ngurndan.

⁴⁶ Hinaa arano on woni ruuhuyankeejo on, kono ko banduyankeejo, ko ko hikkii d'on kon woni ruuhuyankejun d'un.

⁴⁷ Nedfo arano on ko e leydi ndin suutaa, ko mo ka leydi, nedfo dimmo on kapun ko ka kammu iwri.

⁴⁸ Ben be ka leydi no wa'i wa mo ka leydi on, ben be ka kammu kadi no wa'i wa on mo ka kammu.

⁴⁹ Ko wano nanditirden e mo ka leydi on non, ko wano non kadi nanditroyten e oo mo ka kammu.

⁵⁰ E hino ko mi woni wi'ude kon yo musibbe an. Ka bandu ndun e yiiyan d'an waawaali hebude gefal ka *laamu Alla d'on, ko d'on kadi woni ko jolata hebataa gefal e ko jolataa kon.

⁵¹ Awa e hino, midfo wowlande on gundoo: en fow en maayataa, kono en fow en waylete,

⁵² e nder saa'ihun nii, yeru mayaango yiitere, ka wuttaandu *liital sakkitorial. Ko fii ngal wuttete, maybe ben immitoo ko bontataa, onsay enen non en waylete.

⁵³ Onsay bee nduu bandu jolayndu lontiniree ndu jolataa, awa kadi bandu maayayndu ndun lontiniree ndu maayataa.

⁵⁴ Nde ndun bandu jolayndu lontiniraa ndu jolataa, e nde bandu maayayndu ndun lontiniraa ndu maayataa, onsay daalol windiingol ngol laatoto, wonde:

«Mayde nden modfaama e nder polgal.»^Q

⁵⁵ «Ee mayde, ko honto polgal maa ngal woni?»

Ee mayde, ko honto ndagawal maa ngal woni?»^F

⁵⁶ Kono ndagawal mayde ko junuubu, awa kadi doole junuubu ko Sariya.

57 Yo mantoore wonan Alla, on Yedufdo en polgal immorde e Iisaa Almasiihu Joomi men on.

58 Awa yo musibbe an yidaabe, wonee tabitu be dillintaako, burtee beydaade e golle Joomiraado on, e hoore andugol wonde, golle mon den e telen-ma Joomiraado on hinaa meere.

16

Fii ko Faaboraa kon Gomdinbe ben Yerusalaam

1 E telen-ma mottindirgol fii wallitagol yimbe Alla ben, wadiree onon kadi wano mi yamiriri *mofte wonde Galaasi den non.

2 Yo mo kala e mon hebu ko anniyii, wallini feere beru maral makko ngal ka jallal aranal e nder yontere nden, dun ko alattiire nden, fii wota on habbo haa tuma mi ari fii mottindirgol dun.

3 Dun, nde mi aroyi, mi wattiday e be subidon ben dokke mon den, wondude e bataake, be naba *Yerusalaam.

4 Si tawoyii non bee mi yaha min tigi, mi yaadoyay e maabe.

Fii Ebbooje Puulusa den

5 Mi yahoyay ka mon nde mi tayitoyi Masedonii, ko fii mi rewoyay Masedonii.

6 No gasa mi jallidoyay e mon, maa toode mi ruumida e mon, fii no ardon mi ka mi yahata ton.

7 E ngol laawol doo mi faalaaka rewude ka mon e hoore hawjere, kono mido tanyinii wondugol e mon seeda, si Joomiraado on newnii.

8 Kono fow e mun, mi wonay Efeesi haa ka Juldeere *Pentakosta.

9 Ko fii dambugal njanal udditanike golle an nden, awa kadi aybe ben no duudi.

10 Awa si Timotee hewtii, wadiree noone no o hulirtaa hakkunde mon, ko fii himo gollira wa an min e nder golle Joomiraado on.

11 Awa wota gooto aybin mo. Neltee mo e jam fii no o hewtira ka an. Ko fii mido habbodi mo e musibbe ben.

12 Telen-ma oo musiddo an Apoloosi, mi wakkilini mo fota fii yaadugol e musibbe ben ka mon, hinaa non dun woni faale makko on fewndo doo. Kono o yahoyay nde o hebi fajuhun.

13 Wattanee yiila tabiton e nder gomdinal ngal, wakkilodon, tiidon.

14 Ko wadoton woo wadiree giggol.

15 Mi yamirii on kadi yamiroore goo, yo musibbe an. Hidon andi ko beynguure Astefaana nden adii gomdinde e nder Akaaya, be woni kadi e kuranagol yimbe Alla ben.

16 Awa onon kadi yankinane ben yimbe e kala gollidoobe e maabe.

17 Awa mido weltori arugol Astefaana ngol, e Fortunaatusa e Akayuuka, bay be wafanii lan ko on waawataano wafande lan.

18 Ko fii be wallintinii wonkii an kin wano be wallintiniri wonkii mon din non. Awa manee sifa ben yimbe.

Fii Salminaango ngon ka Waynondiral

19 Mofal ngal *Aazii salminii on. Akiila kadi e Piriskiila, wondude e mofal wongal ka suudu maabe ngal, salminii on fota e innde Joomiraado on.

20 Musibbe ben fow salminii on. Salmondiree, hirbondiron hirbondiral laabungal.

- 21 Min Puulusa, mi salminirii on jungo an ngon tigi.
- 22 On mo yidaa Joomi on, yo o laato hudaado. Yo Joomi on aru!
- 23 Yo moyyere Iisaa Joomi on wonu e mon.
- 24 Mido yidi on on fow sabu Iisaa Almasiihu on. Aamiina!

BATAKURU PUULUSA DIMMURU HAA E BE KORENTI BEN

¹ Immorde e an min Puulusa, mo Alla hoddiri wonugol *sahaabaajo Iisaa Almasiihu on, wondude e oo musid'fo wi'eteefo Timotee, haa e ngal *moftal Alla wongal Korenti, e gomdinbe wonbe Akaaya ben fow.

² Yo moyyere e buttu wonan on immorde e Alla Baaba men, e Iisaa Almasiihu Joomi on.

Fii no Puulusa Jarniri Allaahu, Wakkilinoowo on

³ Mantoore wonanii Alla, Ben Iisaa Almasiihu Joomi men on, on Baabaajo yurmeteefo e on Alla Jom wakkilaare fow,

⁴ on wakkilinoowo en e nder kala tampereaji men, fii no enen kadi waawiren wakkilindirde ben wonbe e nder kala noone tampereaji wakkilaare nde hebirfen Alla nden enen tigi.

⁵ Ko fii, ko wano tampereaji *Almasiihu on layirta e hoore men non, ko wano non wakkilaare men nden layirta immorde e Almasiihu on.

⁶ Si tawii men tampii, ko fii wakkilaare mon nden e fii kisiyee mon on. Si tawii men wakkilinaama, ko fii no wakkilinirodon, no wawnirodon jajjaade tampereaji gooti e di men woni nabude din.

⁷ Tama'u amen on e telen-ma mon ko selludo, ko fii meden andi, wano tawdiraon non e tampereaji amen din, ko wano non tawdiraon e wakkilaare amen nden.

⁸ Men faalaaka yo on ronku andude, yo musibbe amen, tampereaji hebudi men din *Aazii di men sonjiraa, haa ka tawata alaa hattoode toonin doole amen den, haa men tayii hay wuurugol.

⁹ Kono menen e hoore amen tigi, meden felliti men fawaama mayde, fii wota men fawu hoolaare amen nden e hoore amen menen tigi, kono e Alla on Immintinoowo maybe ben.

¹⁰ Ko on jattini men, jattinooya men kadi e sifa nden mayde. Hiiyii, meden tanyinii, o jattinooyay men

¹¹ e nder ko faaborton men torndeeji kon. Ko non Alla jaabinirta torndeeji di duudube torantoo men din. Ko dun wadi si yimbe duudube jarnay Alla fii amen.

Fii no Puulusa Banginiri ko Hadi o Yiltitoo Korenti

¹² Ko men woni mantorde kon, ko ko bernde amen nden banginani men kon, wonde men wuuririi e oo aduna, tentinii telen-ma mon, nundal e haqiiqa ko iwri ka Alla, hara hinaa ko iwri e faamu neddanke, kono ko e sulfu Alla on.

¹³ Ko fii ko men woni on windande kon fow, ko ko waawoton jangude faamon. E mido tanyinii on faamay dun fota,

¹⁴ wano fuddordon faamude non wonde ko men be mantorton. Onon kadi ko on be men mantorta pande ardu Iisaa Joomi men on.

¹⁵ E nder nden hoolaare, hari mido faalanoo yahude ka mon, fii no hebiron faabo Alla goo kadi.

¹⁶ Si mi iwriino ka mon, mi feyya Masedonii. Nde mido iwta Masedonii, mi artira ka mon kadi fii no walliron mi no mi hewtira ka diiwal Yahuuda.

¹⁷ E nder anniyagol an d'un, taw si hara mi miijitaaki? Kaa hara on sikku den ebbooje an ko ebbooje neddanke, haa ka tawata no e an «hiiyii» e «oo'o»?

¹⁸ No Alla woniri sella-findeejo non, ko non tawiri kongol ngol men hewtini on ngol wonaa ngol «hiiyii» e «oo'o».

¹⁹ Ko fii *Bid'fo Alla on, d'un ko Iisaa Almasiihu on, mo min e Silaasi e Timotee men waajii on fii mun on, hinaa mo «hiiyii» e «oo'o», kono ko «hiiyii» woni e makko.

²⁰ Fodooje Alla d'en fow ko «hiiyii» e makko, awa kadi ko kanko wi'irten Alla «aamiina» fii mangu makko ngun.

²¹ Ko Alla woni fellintinanoowo en fow wonde hiden humondiri e Almasiihu on. Ko kanko kadi subii en,

²² o maandiniri en maande makko nden, d'un ko tolmugol Ruuhu makko on ka berde men.

²³ Alla ko seedee an: ko fii wota mi aanin on hadi mi yiltitoo Korenti.

²⁴ Hinaa fii meden laamii on e hoore gomdinal mon ngal, kono ko men gollidoobe e mon fii weltaare mon nden, bay hidon tabiti e nder gomdinal ngal.

2

¹ Min tigi mi aadii wota mi yiltitodu ka mon e sokola.

² Ko fii min, si mi sokolinii on, haray ko hombo waawi lan weltinde, si hinaa onon hebirbe lan sokola ben?

³ Mi windiranii on nii fii wota mi hebir haanube weltinde lan ben sokola nde mi aroyi. Mid'o joganii on fow ndee hoolaare wonde, weltaare an nden ko nde mon on fow.

⁴ Ko e nder annde tiidunde e mettu bernde e gonfi tiidufi mi windani on, hinaa non fii sokolingol on, kono ko fii no andiron giggol tiidungol ngol mi joganii on ngol.

Fii Yaafagol Bonnudo

⁵ Si tawii god'fo e mon wonii sabu annde, haray hinaa min o aanini, kono ko on fow, maa wobbe e mon, (fii wota mi wowlu haa feyyita).

⁶ Felooore nde furbe ben e hakkunde mon fawi mo nden, yonay on nedfo.

⁷ Haray jooni hidon haani mo yaafaade wakkilina, fii wota o sonjor sokola feyyitudo.

⁸ Awa mi torike on hollugol mo giggol.

⁹ Ko fii, ko mi windirannoo on, ko fii ndarndagol on annda si hidon doftii ko woni woo.

¹⁰ Ko fii kala mo yaafanidon, mi yaafanto mo min kadi. Telen-ma an min, si no woodi ko mi yaafoo, ko fii mon mi yaafori, e yeeso *Almasiihu on,

¹¹ fii wota en accu Ibuliisa foola en, ko fii wonaa wa si en andaa ebbooje makko den.

Fii Annde Puulusa nden Turuwaasi

¹² Fewndo ko mi hewti Turuwaasi fii feyningol Kibaaru Moyyo Almasiihu on, mi tawi Joomiraado on no additanimmi dambugal.

¹³ Kono tawi bernde an nden waalanooki, bay mi tawaali don oo musid'fo an wi'eteedo Tiituusa. Onsay mi waynitii be, mi fokkitani Masedonii.

¹⁴ Yo mantoore wonan Alla, on Wondo en okkude polgal soono woo e nder humondiral men e Almasiihu on, on Wondo en huutorde fii fejningol nokku kala urngol andugol Almasiihu on.

¹⁵ Awa e hakkunde wonaabe dandeede ñen, e hakkunde wonbe mulude ñen, hidfen wa'ani Alla wa angiri uurundi ndi Almasiihu on weebitani mo:

¹⁶ hidfen wonani wonbe ñen barngol mayde nawrayngol e mayde, hidfen wonani beya ñen urngol ngurndan nawrayngol e ngurndan. Ko neddo hombo gaynata sifa ñen golle?

¹⁷ Ko fii men wa'aa wa wonbe, baanorbe daaluyee Alla on, kono ko e nder haqiiqa men yewtirta e innde Alla, e yeeso Alla e nder humondiral amen e Almasiihu on.

3

Fii Yangantooße Ahadi Heyri ndin

¹ E hara men fufditoto fahin kuljude hoore amen? Kaa men hatonjinay e bataake kuljude fii amen wano wonbe goo? Kaa ko onon haani wadangol men ñun?

² Ko onon tigi woni batakuru amen, windiindu ka berde amen, ndu yimbe ñen fow jangi, faami.

³ No laabi, ko on batakuru *Almasiihu on, ndu menen tigi men yottini, ndu tawata hinaa ndaha windiraa, kono ko windiraandu Ruuhu Alla Wuurufo on, ndu tawata hinaa e hoore alluuje kaaye windaa, kono ko ka berde mon.

⁴ Ko ñun woni hoolaare nde men jogii immorde e Almasiihu on yeeso Alla.

⁵ Hinaa wonde medfen mari feere wadugol godfun menen tigi, wa ko iwrata e mbawdi amen menen tigi. Kono mbawdi amen ndin ko e Alla iwri.

⁶ O wawnii men kadi wonugol yangantooße *ahadi heyri ndin, hara hinaa tippude e bindol sariya on, kono ko tippude e Ruuhu Allaahu on. Ko fii bindol ngol waray, kono Ruuhu on wurnay.

Fii Mangu Ahadi Heyri ndin

⁷ Sariya Muusaa windiranoofo kalfe e hoore alluuje kaaye on arduno e ngun mangu haa ka tawata *Isra'iilayankeebe ñen waawataa ndaarude yeeso Muusaa ngon sabu on annoora feyyoowo wonnoofo ka yeeso makko. Si tawii golle on Sariya nawroowo e mayde ardii e sifa ngun mangu,

⁸ haray ko haa honto non golle Ruuhu Allaahu on furi mawnude!

⁹ Si tawii ko nawrata en e jaawoore kon mawninaama, haray ittii e sikke ko haa honto ko wadata en feewube yeeso Alla kon furi mawnude!

¹⁰ Hidfen waawi hay wi'ude wonde ngun mangu feyyungu fuutoraama mangu mun ngun fow, si ngu ebbindiraama e burngu mawnude ngu hande ngun.

¹¹ Si tawii ko feyyata kon hebii mangu, haray ko haa honto ko luttata kon mawnata!

¹² Awa oo tama'u doo no okki en hoolaare tiidunde.

¹³ En wadirtaa wano Muusaa non, on wadaynoofo tiggaare ka yeeso mun, fii wota Isra'iilayankeebe ñen yi'u rawnoode annoora makko feyyoowo on.

¹⁴ Kono, e nder mijooji maße ñin, berde maße ñen yoorii. Ko fii, haa weetaango hande ngoo, si *ahadi hinndi ndin janga, taway haa hande

nden tiggaare no woodaa. Nde ittaaka, ko fii ko e Almasiihu on tun nde muti.

¹⁵ Haa weetaango hande ngoo, si Sariya Muusaa on janga, taway tiggaare no wirni berde maβbe den.

¹⁶ Kono si fewta e Joomiraado on, taway tiggaare nden ittaama ka berde maβbe.

¹⁷ E hin-le Joomiraado on ko Ruuhu, awa kadi ko ka Ruuhu Joomiraado on woni don, ko don ndimu ngun woni.

¹⁸ Enen, be geece mun buumaaki ben fow, jalbirbe mangu Joomiraado on wa ndaarorgal, hiden e nder wattergol mbaadi makko, mangu e hoore mangu, immorde e Joomiraado on, don ko on Ruuhu.

4

Fii Ngalu Mariingu e nder Loođe Leydi

¹ Ko don wadi, bay Alla yedii men den golle e nder yurmeende makko nden, maayu bernde hebataa men.

² Men sali kala ko suudii hersinii, men wuurirtaa kadi yoyre, men boylataa kadi daaluyee Alla on, kono ko e nder ko men feppinta goonga on kon, don holnay kala bernde nedanke fii amen yeeso Alla.

³ Si tawii haa jooni Kibaaru Moyyo mo men waajotoo on no nibbitii, haray ko wonbe mulude ben o nibbitani,

⁴ don ko ben be gomdinaa, be tawata alla nguu jamaanu wuminii mijjooji mun, fii wota be yi'u jalbeendi Kibaaru Moyyo bangindo mangu *Almasiihu on, on wondo mbaadi Alla.

⁵ Hinaa fii amen tigi men woni waajaade, kono ko fii Iisaa Almasiihu Joomi on men woni waajaade, menen non ko men kurkaadi mon sabu Iisaa.

⁶ Ko fii ko on Alla daaludo: «Yo ndaygu ngun jalbu ka nder niwre»,^a ko kanko kadi jalbini berde amen den, fii ndayinggol e amen andal mangu Alla wongu e yeeso Almasiihu on ngon.

⁷ Enen jogiibe ngun ngalu, hiden wa'i wa loođe leydi, fii no andiree wonde ngal bawgal mawngal ko e Alla iwi, hinaa e amen.

⁸ Men bittiraama nooneji din fow, kono men muncaaki. Men jibii, kono men tayaaki.

⁹ Men cukkaa, kono men hawkaaka. Men libaa, kono men hayraali.

¹⁰ Meden wondi e mayde Iisaa nden saa'i kala ka balli amen, fii no ngurndan Iisaa dan feepira ka balli amen.

¹¹ Ko fii enen wurbe ben soono woo, hiden weebitanaa mayde nden sabu Iisaa, fii no ngurndan Iisaa dan kadi feepira e balli men maayooji din.

¹² Ko non men weebitorani mayde nden fii no hebiron ngurndan.

¹³ Wano windori non: «Mi gomdini, ko don wadi si mi wowli.»^b Menen kadi bay ko noone gomdinal gootal men mari, meden gomdini, ko don wadi si meden wowlude,

¹⁴ e nder andugol wonde, on Immintindo Iisaa Joomi on, o immintiniday en kadi e Iisaa, o weebitida men e mon yeeso makko.

¹⁵ Ko fii, don fow ko woni ardude ko fii mon, fii yo sulfu on burtu hewtude yimbe duuduβe, fii no yettooje den ka mangu Alla laatora duudufe.

¹⁶ Ko ɗun waɗi si maayu bernde heɓataa men. Hay si bandu amen ndun nolii, kono haray nder amen on no heyɗitude pande woo pande.

¹⁷ Ko fii oo saa'i satteende e faɗuɗe mun, o rimanay en darja tedduɗo poomayankeejo burɗo oo saa'i satteende.

¹⁸ Ko fii menen, wonaa ko yi'otoo kon men waɗi hakkilaaji amen ɗin e mun, kono ko ko yi'otaako kon men waɗi hakkillaaji amen e mun. Ko fii ko yi'otoo kon, ko ko feyyata, ko yi'otaako kon, ko ko luttata haa poomaa.

5

Fii Wonunde Kammuyankeere nden

¹ Hiɗen andi wonde, si tawii ɗii togooji ɗi hoɗuɗen e mun ka leydi ɗoo, (e maanaa balli men ɗin), aru e bonneede, haray hiɗen mari suudu ndu Alla eɓɓani en, ɗun ko wonunde poomayankeere, nde tawata hinaa juuɗe neɗɗanke moyyiniraa.

² Awa kadi e nder ɗin togooji, hiɗen woɗtaade fii faale ɓornagol wonunde kammuyankeere nden,

³ tawa ko en ɓorniibe, hara tawetaake ko en darorɓe nii.

⁴ Ko ɗun waɗi, enen wonɓe e nder ɗin togooji, hiɗen woɗtaade, hiɗen sonjii, ɓay en faalaaka laataade ɓortiiibe, kono hara ko ɓorniibe, fii no ngurndan ɗan modira mayɗe nden.

⁵ Awa on Hebulinɗo en fii nden eɓɓoore ko Alla, on Tolmuɗo Ruuhu mun on e men.

⁶ Awa hiɗen heewi soono woo wakkilaare. Hiɗen andi kadi fodde hiɗen wondi e nduu bandu, haray hiɗen woɗɗondiri e Joomiraado on.

⁷ Ko fii, ko gomɗinal ngal woni en ardaade, hinaa giɗɗe ɗen.

⁸ Hiɗen heewi wakkilaare, ko burɗen faaleede ko seedugol e nduu bandu hoɗa moggo Joomiraado on.

⁹ Ko ɗun waɗi, wondufen e nduu bandu maa seedufen e mayru, himme men ɗen ko welegol Joomiraado on.

¹⁰ Ko fii en fow en darnete ka yeeso jaawirde *Almasiihu on, fii no o jonnitira mo kala njoddi kuuɗe mun ɗe o waɗunoo ka aduna, woni ko ko moyyi, woni ko ko boni.

Fii Moyyintingol hakkunde Yimbe ben e Alla

¹¹ Awa, ɓay men andii ko woni hulugol Joomiraado on, meɗen ɗaɓɓude no men fellintinira yimbe ben. Alla no andi ko men homɓe, awa miɗo tanyinii onon kadi ka nder ɓerɗe mon hiɗon andi men.

¹² Men alaa kuljude hoore amen kadi, kono ko dalil men woni on jonnude fii no mantoron men, fii no waawiron jaaborde ben wonɓe mantorde ko woni e kene kon edii ɓe mantorde ko woni e bernde kon.

¹³ Si tawii ko men wiliibe, haray andee wonde ko fii Alla men wilanii. Si tawii kadi non meɗen selli, haray andee wonde ko fii mon men sellani.

¹⁴ Ko fii giggol Almasiihu on no laamii men, menen ɓee fellituɓe ɗunɗoo: aaden gooto maayanii fow, awa fow maayii.

¹⁵ O maayanii fow, fii wota wurɓe ben wuuran hoore mun hande kadi, kono yo wuuran Mayɗo immintinaa fii maɓɓe on.

¹⁶ Dun haray gila jooni men jogoraa hay gooto e noone no yimbe oo aduna jogorta godɗo non. Hay si tawiino hari men jogoriino Almasiihu on wano non, jooni men jogoraa mo non hande kadi.

¹⁷ Si tawii godɗo no humondiri e Almasiihu on, haray ko o tagudi heyri, haray piiji kiɗɗi ɗin feyyirii mo, haray piiji ɗin fow wontii kesi.

¹⁸ Dun fow ko immorde e Alla woni, on Moyyintindo hakkunde men e makko rewruƙe e Almasiihu on. O yedi men menen kadi golle moyyintingol hakkunde yimbe ben e makko kanko Alla.

¹⁹ Ko fii Alla moyyintinii hakkunde makko e aduna on rewruƙe e Almasiihu on, e ɓaawo joganagol yimbe ben bonnerejeji maɓɓe ɗin, o halfinii men menen kadi kongol moyyintingol hakkunde yimbe ben e makko.

²⁰ Awa ko men be Almasiihu on immini^c wa si tawii Alla no rewruƙe e amen fii waajagol. Awa men jeejii on e innde Almasiihu on: wonee weldituɓe e Alla.

²¹ On mo junuubu alaa e mun, ɗun ko Iisaa Almasiihu on, Alla wafii mo junuubu fii men, fii, sabu humondiral men e Almasiihu on, no woniren feewuɓe Alla.

6

¹ Bay ko men gollidooɓe, men wakkilinii on wota on jabir sulfu Alla on meere.

² Ko fii himo daali:

«Mi jaabinanii ma ka saa'i sulfu,

ka palaande kisiyee mi faabike ma.»^d

Awa mi andinii on ko fewndo ɗoo woni saa'i sulfu on, awa kadi ko palaande kisiyee nden nii.

Fii Tamperejeji Puulusa ɗin

³ Awa men wonataa sabu peggal woo e hoore hay gooto, fii wota golle amen ɗen wonu huunde felniinde.

⁴ E kala huunde men ɓanginay ko men kurkantooɓe Alla, e nder ɗanɗanɗe buy, e nder tamperejeji ɗin e ɗakkireede, e nder anndeeji,

⁵ e nder pigge e kaseede e murtaneede, e golleeji sattufi e angal ɗoyngol e heege.

⁶ Meɗen feɗpinira ɗun laaɓal e gandal e mupal e moyyuki e *Ruuhu Seniido on e giggol ngol alaa faasiqankaaku,

⁷ wondude e daaluyee goongaajo on e bawɗe Alla ɗen, peewal ngal wona aala amen habirɗo e hiwitordo.

⁸ E hoore meɗen teddinee e meɗen hoynee, meɗen wowlee ko boni e meɗen wowlee ko moyyi. Meɗen jogoree wa fenooɓe, hara-le ko men wowlooɓe goonga.

⁹ Men jogoree wa be andaaka fii kala meɗen andaa, wa wonɓe maayude e hin-le meɗen wuuri, maa wa wonaabe letteede fii kala men waraaka,

¹⁰ wa sokolnaabe e hin-le saa'i kala meɗen weltii, wa billiibe hara-le meɗen alɗinde ɗuudɗuɓe, wa be alaa huunde e hin-le meɗen mari fow.

¹¹ Ko onon yo be Korenti, men haalanii on ko woni e amen kon, meɗen ɗanɗani on berɗe amen ɗen.

¹² Men faaɗinanaali on berɗe amen ɗen, kono ko onon tigi faaɗinani men berɗe mon ɗen.

¹³ Awa mido yewtira on wa fayɓe an: onon kadi wafiranee men wano men wafirani on non, udditanon men berɗe mon ɗen!

Fii Wodɗitagol ko Boni

^c 5:20 5:20 «Ko men be Almasiihu on immini» no firi «ambassadeurs» e haala Gereeki. ^d 6:2 6.2 Isa. 49.8

14 Wota on humondir e ɓe gomɗinaa ɓen. Ko fii ko humondiral hongal woni hakkunde peewal ngal e angal peewal ngal? Maa ko kawtital hongal woni hakkunde ndaygu e niwre?

15 E ko nanondiral hongal woni hakkunde *Almasiihu on e Ibuliisa?^d E ko geɓal hongal gomɗinɓe ɓen e ɓe gomɗinaa ɓen hawti?

16 E ko *ahadi hondi wondi suudu Alla ndun e sanamuuji ɗin? Ko fii, ko enen woni suudu Alla Wuuruɗo on, wano Alla daaliri non:

«Mi hoɗay, mi jinda hakkunde maɓɓe, mi wona Alla maɓɓe, ɓe wona jamaa an.»^e

17 Ko ɗun waɗi si Joomiraado on daali:

«Iwee e hakkunde maɓɓe, seedon, wota on meemu ko laabaa, min mi jabɓoyto on.

18 «Mi wonanay on Baaba, onon wonanon mi ɓiɓɓe worɓe e ɓiɓɓe rewɓe.

Ko Joomiraado Jom Bawgal on daali ɗun.»^f

7

1 Bay non hiden mari wano ɗii fodaariiji, yo yiɓɓe, laɓɓinoden e kala ko tuuninta ɓandu ndun e ruuhu on, e hoore timmingol laabal ngal e nder kulol Alla.

Fii Tuubuubuyee ɓe Korenti ɓen e Weltaare Puulusa nden

2 Wernee men ka ɓerɗe mon, ko fii men fawɓaaki hay e gooto, men bonnaali kadi hay gooto, awa kadi men huutoraali hay gooto.

3 Hinaa fii felugol on mi wi'iri ɗun, ko fii hari mi wi'uno wonde hidon ka ɓerɗe amen, woni ngurndan, woni mayde.

4 Mido mari hoolaare tiidunde e telen-ma mon, mido mari ko mi mantora fii mon fota, mido wakkilinaa fota, mido heewi weltaare e nder ɗii sattuendeeji amen fow.

5 Ko fii gila men hewti Masedonii, men heɓaali feere no men fowtora hay seeda, men tampiniraama noone fow, gere ka kene, kulol ka nder.

6 Kono Alla, Wakkilinoowo miskinɓe ɓen, o wakkilinirii men ardu Tiitusa ndun.

7 Wonaa non ardu makko ndun tun o wakkiliniri men, kono kadi, ko wakkilaare nde wakkilindon mo nden. O sifanike men faale mon tiidudo on e gondi mon ɗin e cataare mon nden fii an. Dun waɗi haa weltaare an nden ɓurti tiidude.

8 Hay si tawii mi sokolinirii on ɓatakuru an ndun, mi ninsaa ɗun jooni, hay si tawii mido ninsunoo. Ko fii mido sutii wonde ndun ɓatakuru ko sokolini on ko haa seeda.

9 Fewndo doo mido weltii, hinaa non fii ko sokoldon kon, kono ko fii ko sokola mon on addi on e tuubuubuyee kon, ko fii on sokoliniraama no Alla yidiri, ɓay on heɓiraali men bone woo.

10 Ko ɗun waɗi, sokola mo Alla yidi on adday tuubuubuyee nawroowo e kisiyee mo en ninsataa, e hin-le sokola oo aduna ko addata ko mayde.

11 Awa on yi'ii ko oo sokola mo Alla yidi waɗi e mon kon: ɗun ko wakkilaare, e faale danditagol toopje, e ko tikkudon kon, e ko ɗaldudon fii bone wadaado on, e faale mon moyyo fii yi'itugol lan, e cataare mon

^d 6:15 6.15 Ndee innde Ibuliisa doo e haala Gereeki ko «Beliyar». ^e 6:16 6.16 Lew. 26.11-12 e Haz. 37.27 ^f 6:18 6.17-18 Isa. 52.11, Haz. 20.34-41, 2Sam. 7.8-14

nden, e hebulaare mon nden fii donkingol bonnudofo on. On holliri noone fow wonde on tawaaka e nduu muraadu.

¹² Awa si mi windanii on, hinaa sabu fawɲiiɗo on, maa fawɲaado e mun on, kono ko fii no jogitorɗon men non feejirana on onon tigi yeeso Alla.

¹³ Ko ɗun wadɗi si men wakkilinaa. Kono e hoore nden wakkilaare amen, men burti weltorde weltaare nde Tiituusa weltinaa nden, on mo on fow weltinɗon bernde mun.

¹⁴ Si tawii mi mantorii fii mon yeeso makko seeda, haray mi hersiraa ɗun, kono ko wano ko men yewtata on saa'i woo kon woniri goonga non, ko non ko men mantori moggo Tiituusa kon woniri kadi goonga.

¹⁵ Awa kadi giggol ngol o joganii on ngol ko tiidungol, tuma kala o anditi ko doftiɗon mo kon on fow e noone no tolnirɗon mo non kulol e teddungal.

¹⁶ Miɗo weltori waawugol hoolorgol on e kala huunde.

8

Fii no Puulusa Wakkiliniri Mofte ɗen fii Okkugol

¹ Men andinay on, yo musibbe, fii ndee moyyere Alla yedaaɗe *mofte makko ɗen Masedonii,

² e maanaa, noone satteendeeji ɗi be ndarndaa woo, weltaare maɓbe heewunde nden e fillaare maɓbe tiidunde nden no okkude be feere okkirgol no yaajiri.

³ Yeru mbawdi maɓbe ndin, miɗo seeditii, be wadɗi hay toonin mbawdi maɓbe ndin e hoore anniyee moyyo.

⁴ Be landike men, e nder tentingol no tiidiri, yo be tawde e faabagol yimbe Alla ben.

⁵ Dun feyyiti ko men tanyininoo kon. Kambe tigi be weebitanii Joomi on taho, si be weebitanii men no yaadiri e faale Alla on.

⁶ Ko ɗun wadɗi si men wakkilini Tiituusa yahugol ka mon fii wallugol on laatinde ndee moyyere, wano o fudɗornoo non.

⁷ Wano tawiri non hidon moyyi e ɗi fow, ka gomɗinal, ka kongol, ka gandal, ka cataare timmunde, e ka giggol mon e telen-ma amen, moyyiniree non kadi ndee moyyere.

⁸ Mi wowliraali ɗun fii wadugol yamiroore, kono mi wowlan on fii hollugol bapaare beya nden, mi anda si giggol mon ngol ko haqiiqawol.

⁹ Ko fii hidon andi moyyere Iisaa Almasiihu Joomi men on, fii kala ko alɗunooɗo, o waditii baaso fii mon, fii yo baasal makko ngal alɗin on.

¹⁰ E hino ko mi miijii no hawrani on kon: Bay ko onon adinoo anniyaade dokkal gila rowani, ko onon adii wadugol ɗun kadi.

¹¹ Awa jooni, jokkee ɗun haa timma, naɓon haa jofoya, beru wakkilaare mon nden, wondude e anniyee mo aadiɗon on.

¹² Si en okkirii anniyee moyyo, haray ɗun ko ko jabetee tippude e ko marden kon, hara hinaa e ko en maraa kon.

¹³ Hinaa non fii biitingol on, weltina beya, kono ko fii yo fotondiral wadu.

¹⁴ Fewndo ɗoo ko ko burɗani on kon wondon faaborde baasal beya ngal, fii no kambe kadi be faabora baasal mon ngal ko burɗani be kon. Si wonirii non, fow fotay,

¹⁵ wano windori non:

«Marnooɗo buy on wontanii ɗun ko hawri,
on marnooɗo kadi seeda, huunde ɲakkiraa ɗun.»g

Fii Tiituusa e be o Immindinaa ben

¹⁶ Yettoore wonanii Alla fii ko o waɗi e bernde Tiituusa kon sifa cataare nde mi joganii on nden.

¹⁷ Fii kala non o jabii eɓboore an nden fii yo o yahu ka mon, kono hari o aadike, wondude e tinnaare tiɗfunde, wonde o yahay kanko tigi ka mon.

¹⁸ Men immindinii mo e oo musidɗo mo moŋte ɗen fow manti fii golle ɗe o waɗani Kibaaru Moyyo on ɗen.

¹⁹ E hoore ɗun, ko moŋte ɗen toɗɗii mo fii ko wona yaadiɗɗo amen, e nder ndee moyyere nde tawata meɗen fawtii fii mangu Joomiraadɗo on tigi, e fii seedintingol anniyeeki amen moyyi ɗin.

²⁰ Meɗen faalaa reenaade fii wota men fele fii ngal dokkal mawngal ngal men halfinaa.

²¹ Ko fii ko ko moyyi kon men woni ɗaɓɓude, hinaa non yeeso Joomiraadɗo on tun, kono kadi e yeeso yimbe ben.

²² Men immindinii be e oo musidɗo amen, on mo men ndarndori noone woo cataare makko nden e laabiji buy, on wondo banginirde ko tiɗi e ngal ɗoo, hoolaare mawnde nde o joganii on nden.

²³ Tiituusa non, ko o wondiɗɗo an e gollidoowo e an fii mon, musibbe be o wondi ben non, ko be moŋte ɗen immini, ko be darja *Almasiihu on.^h

²⁴ Awa hollee moŋte ɗen fow dalil giggol mon ngol e ko men woni mantorde fii mon kon yeeso maɓbe.

9

¹ Nafa alaa mido windana on fii ballal fokkintinanaangal yimbe Alla ben.

² Awa mido andi anniye mon moyyo on fii wallugol, ko fii ɗun mi woni mantorde on e yeeso be Masedonii ben, mi wi'a wonde, gila rowani bee ka diiwal Akaaya no hebunii wallugol. Awa kadi cataare mon nden wakkilinii yimbe buy okkugol.

³ Mi imminii bee musibbe fii wota mantoore nde men mani on nden wonu meere, e yo on wonu hebunii be fii wallugol wano mi wi'iri non.

⁴ Si tawii men tawoyii on hebulaaki nde min e be Masedonii ben men yaadoyi ka mon, haray hoolaare nde men hoolii on nden wontanay men hersa, haray onon hersa mon kan wowlotaako.

⁵ Awa mi taw no hawri ka mi wakkilina musibbe ben ka be adoyoo mi ka mon, be wona e fii ballal ngal fodufon ngal, fii no ngal hebilora ngal wona okkiraangal anniye moyyo, hara hinaa wa si tawii ko kuugal karahaangal.

Fii Fodaari Waɗanaandi Aaden Dokko

⁶ Andee wonde : mo sankii seɗa ko seɗa o wa'ata, mo sankii buy ko buy o wa'ata.

⁷ Yo mo kala okkir wano o anniyori non ka bernde makko, e ɓaawo ninsugol maa karhegol, ko fii Alla no yiɗi on okkiroowo weltaare.

⁸ Awa Alla no mari bawgal hebbingol e mon kala noone moyyere, fii no heɓiron saa'i kala ko hatonjindon e mun kon fow, e no waɗiron kadi kala kuugal moyyal haa feyyita,

⁹ wano windori non wonde:

«O saakitii dokke,
o yedii miskinbe ben,

^h 8:23 8.23 Maa: «ko be golloobe fii darja Almasiihu on.»

peewal makko ngal ko luttoowal haa poomaa.»¹

¹⁰ On Jonnoowo remoowo on awdi, jonnay mo kadi jaametee ko on naama, o yedoyay on onon kadi, o sowindirana on awdi ndin, o beyda battane peewal mon ngal.

¹¹ Ko non aldinroytedon e kala noone fii no waawiron okkirde no yaajiri. Immorde e ngal ballal ngal men hendorta on men hewtina be, dɔun adday yettooje Alla.

¹² Ko fii ngal ballal ngal wadufon faaboto yimbe Alla ben, kono kadi beyday yettooje Alla duudufe.

¹³ Bay dee golle mon taskaama, tawaama ko haqiiqaaje, Alla mawninte sabu yankinaare mon nden e telen-ma qirritagol Kibaaru Moyyo *Almasiihu on, e sabu ballal mon yaajungal ngal wallirdon be ngal, kambe e yimbe ben fow.

¹⁴ Dun, be toranto on wondude e giggol, sabu moyyere feyyitunde nde Alla wadani on nden.

¹⁵ Yo yettoore wonan Alla fii dokkal makko ngal sifotaako ngal!

10

Fii no Puulusa Jaabori Aybinoobe Golle makko den

¹ Min Puulusa, mi tororii on newaare e moyyuki *Almasiihu on, min oo newiido e yeeso mon, e heewudɔ cuucal fii mon ka wodɔfitii on.

² Awa mi jeejii on, wota on karhan yo mi bangin cuucal nde mi hewtoyi ka mon, ko fii mido anniyii seedintinirde hoolaare an nden cuucal e fee ben sikkube wonde meden wuuriri wa yimbe aduna.

³ Hay si tawii wonii ko men yimbe aduna, men habirtaa wano be aduna ben gerdata non,

⁴ ko fii aalaaji dɔ men habirta dɔn hinaa dɔ oo aduna, kono ko wondudɔ e bawgal iwrungal e Alla fii libugol kala ko dartotoo mo. Men libay miijooji fenaandeeji dɔn

⁵ e kala mawnintinaare hawtotoonde dartoo gandal fii Alla ngal, e men dahay kala miijo haa ngo doftoo Almasiihu on.

⁶ Si doftaare mon nden timmii, meden hebulanii kadi donkingol kala ko doftaaki.

⁷ Awa ndaaree no piiji dɔn woniri non. Si godɔo fellitanii hoore mun tigi wonde himo humondiri e Almasiihu on, yo o fellitan hoore makko dundoo: si himo humondiri e Almasiihu on, menen kadi men.

⁸ E hay si mi mantorii ko furti seeda mbawdi ndi Joomiraado on yedɔ men ndin fii tabintingol on, hara hinaa fii libugol on, haray mi hersoytaa.

⁹ Mi faalaaka wa'ude wa hulbiniroowo on bataake an den.

¹⁰ Ko fii hibe wi'a: «Dee bataake no tiidi no paadi, kono si tawii kanko himo doo, haray himo daati, haalaaji makko dɔn no mehidi.»

¹¹ Kala non jogiido ngoo miijo, yo andu fota wonde: kala ko men windani on e baawo mon, ko dɔn men wadata e tawnde mon.

¹² Men fotondirtaa maa men ebbindirtaa hoore amen e wonbe hollitaade ben, kono e nder etitagol mabbe ngol e ebbitagol mabbe ngol kambe tigi, dɔn hollii ko be ɲakkiraabe faamu.

¹³ Menen non, men yidfaa mawnintinorde ko feyyiti etirde, kono men feyyataa keerol ngol Alla yedɔ men ngol, ko dɔn kadi hewtini men haa ka mon.

14 Men feyyitataa keerol amen ngol, wa si tawii hari men araali haa e mon, ko fii ko goonga, ko haa e mon men ardi e Kibaaru Moyyo Almasiihu on.

15 Awa men feyyitirtaa keerol mantorgol golleeji wobbe goo, kono meden mari tama'u wonde si gomdinal mon ngal beydike, men waaway kadi laatinde golle burde mawnude e hakkunde mon,

16 e nder waajagol e ca'e wonde toonin mon den, doo yo men mantor ko wadaa kon ka nokkeeli beya.

17 «On mo no mantoo, yo mantor Joomiraado on.»^j

18 Ko fii wonaa kuljudo hoore mun on jabaa, kono ko mo Joomiraado on kulji on.

11

Fii no Puulusa Banginiri fii Waditiibe Sahaabaabe ben

1 Jooni non, mido tanyinii on waawayno murranaade lan, mi yewta on haalaaji komoyaagal seeda. Mido felliti on murranto lan!

2 Ko fii mido nawlani on nawliigu iwrungu ka Alla, bay mi tananike on gorko gooto, fii weefitugol on ka *Almasiihu on, wa jiwo laabudo mo andaali gorko.

3 Kono mido huli fota wota on accu miijooji mon din selnee e humondiral mon laabungal e haqiiqawal ngal e telen-ma Almasiihu on, wano *Hawaa acciri mboddi ndin dayniri mo yoyre mun non.

4 Ko fii si godfo aru on fejjinande fii Iisaajo goo, seedudo e mo men fejjinani on on, maa si on hendike ruuhu goo seedudo e mo hendinodon on, maa *Linjiila^k goo seedudo e mo jabunodon on, haray on tewtike mo fota.

5 E hin-le mido felliti, ben «sahaabaabe townitiibe» buraa lan hay huunde.

6 Fii kala mido hesidani waajagol, kono mi hesidanaa gandal ngal, men hollirii on dun noone fow e di fow.

7 Kaa hara mi wadii junuubu fewndo mi duytitii fii bantugol on, wa fewndo ko mi fejjinani on Kibaaru Moyyo on e baawo yantugol on hay huunde?

8 Mi ittinii *mofte goo fii hebirgol be njoddi fii wallitagol on.

9 E hin-le fewndo mi njakkiraa ka mon, mi wonaano dongal hay gooto, ko fii musibbe iwruube Masedonii ben faaboranno ko mi njakkiraa kon fow. Mi reenino wonugol dongal mon, e mi burtay-le reenaade e dun.

10 Fodde goonga Almasiihu on no e an, mido wi'i: hay gooto fannataa lan mantorgol dun e nder diiwal Akaaya ngal fow.

11 Fii hondun non? Hara ko fii mi yidaa on? Alla no andi mido yidi on.

12 Ko mi woni wadude kon, mi jokkay wadugol dun kadi, fii hadugol ben faalaabe mantorde fotugol e amen.

13 Ben ko waditiibe sahaabaabe, golloobe daynoobe, wadinkiniibe sahaabaabe Almasiihu on.

14 Kono dun njaldinaa, ko fii Ibuliisa tigi ko wadinkinotoodo malaa'ikaajo ndaygu.

15 Haray juhaa kadi ka golloobe makko ben wadinkinoo golloobe peewal. Kono rawnoode mabbe nden wa'ay wa kuude mabbe den.

^j 10:17 10.17 Yer. 9.23 ^k 11:4 11.4 Dun ko Kibaaru Moyyo on.

Fii Golleeji e Tampereji Puulusa dɪn

16 Awa mido fillitaade kadi: wota gooto ndaariran wa komoojo. Si hinaa dɪn, jogoree lan wa komoojo, fii min kadi no mi mantora seeda.

17 Ko mi woni wowlude koo e nder hoolaare hebugol ko mi mantora, hinaa ko iwri e Joomiraado on, kono ko wa komoojo.

18 Bay duuduube no mantorde piiji aduna, min kadi mi mantoray dɪn.

19 Awa, onon marbe faamu ben, on muɲnanto no newori komooɓe ben!

20 Hidon muɲnaade kadi ko kurketedon kon e ko huutortedon kon e ko jattetedon kon e ko jogortedon mawnintinaare kon e hay banteede.

21 Meden hersi wi'ugol wonde meden lo'i e telen-ma dɪi piiji!

Kala ko goddo suusi mantorde, haray min kadi mido suusi, (ko wa komoojo mi woni wowlirde).

22 Si ko be *Aabiryankeeɓe? Awa min kadi men. Si ko be *Isra'iilayankeeɓe? Awa min kadi men. Si ko be jurriya Ibraahiima? Awa min kadi men.

23 Kaa ko be kurkaadi Almasiihu on? Awa mido yewtirde komoyaagal, min kadi ko mi furi dɪn! Telen-ma ka golleeji mido furi be, ka kaseede mido furi be, ka piyeede, dɪn kadi mido furi be, soono woo mido weebitanii mayde.

24 Laabi jowi mido hebirde Yahuudiyankooɓe ben paatawol cappande nay njakkudun ngol gooto!

25 Laabi tati mido luuboreede bedi, mi fidaa kaaye nde wootere, laabi tati mi tawaa e nder laade wonde lancaade, mi wonii kadi ka ndiyan jallal gootal e jemma gooto, mido awya.

26 Soonoo woo e nder jinduruuji an dɪn haray mido weebitanii masiiɓooji dɪn ka maaje, e masiiɓooji hippotooɓe ben, e masiiɓooji yimbe lepol an ngol, e masiiɓooji be wonaa Yahuudiyanke ben, e masiiɓooji dɪn ka ca'e, e masiiɓooji dɪn ka wulaaji, e masiiɓooji dɪn ka baharu, e masiiɓooji wi'itiibe ben ko men musibbe,

27 e ka golle e ka satteende, e jemmaaji dɪi daanaaka, e heege e donka e njakkireede jaamete, e jaangol e kolngal!^m

28 E hoore mi wowlali fii ko heddi e dongal ngal mi rondii pande woo fii aanangol mofte den fow.

29 Si goddo lo'ii, hewtay lan. Si goddo yanii e junuubu, ko min muusata.

30 Si tawii bee mi mantoo, haray ko fii lo'ere an nden mi mantotoo.

31 Alla, on wonfo Ben Iisaa Joomi on, on mo mantoore wonani haa poomaa, no andi wonde mi fenataa.

32 Oo lando Damaasi wi'eteedo Aretaasa ittayno ko ayna saare Damaasiyankooɓe ben fii nangugol lan.

33 Kono mi tumbaa e debeere, mi tippiniraa e yolnde, jokkinaa maadi ndin, ko nii mi fuutori be.

12

Fii Feɲɲinaneeɗe Puulusa

1 Bee mi mantoo, fii kala dɪn nafataa. Kono fow e mun yo mi yewtu fii wirnitande e feɲɲinande iwruɗe ka Joomiraado on.

^m 11:27 11.27 Maa: «kolndan.»

² Wonii nii duubi sappoo e nay mido andi godfo gomdindo *Almasiihu on, nabanoodo ka kammu tatabu,¹ (mi andaa non si ko kanko tigi maa si ko ruuhu makko on, kono Alla kapun no andi).

³⁻⁴ Ko mi andi tun, on nabaama ka aljanna, o nanii kongudi di sifotaako, di newnanaaka nedfo fillagol, (mi andaa non si tawii ko kanko tigi maa si tawii ko ruuhu makko on, kono Alla kapun no andi).

⁵ Ko sifa on nedfo mi mantorta, kono mi mantortaa hoore an tigi, si hinaa fii lo'ereeeji an din.

⁶ Si tawii mido faalaa mantaade, mi wonataa komoojo, ko fii mi wowloyay goonga, kono mi mantotaako, fii wota godfo tuuman toonin ko o woni yi'irde lan kon, maa ko o woni lan nanirde kon.

⁷ Sabu dee feppinande mawde de mi feppinanaa, mi hebuno ko tampinirimmi wa bullal ka bandu an fii wota mi manto, dun ko mo Ibuliisa imminnoo fii tampingol lan.

⁸ Laabiiji tati mido jeejude Joomiraado on yo o wodfdintinan dun,

⁹ o jaabii lan: «Moyyere an nden yonii ma, ko fii bawgal an ngal ko e nder lo'ere nden bangata.» Awa mi beyday mantaade fii lo'ereeeji an din, fii no bawgal Almasiihu on wonira e hoore an.

¹⁰ Ko dun wadi si mido weltii fii lo'ereeeji din e hoyreeji din e sattendeeji din e cukkande den e anddeeeji din fii Almasiihu on. Ko fii, nde mi laatii lo'udo, ko onsay mi woni dolnudo.

Fii Annde nde Puulusa Joganii be Korenti ben nden

¹¹ Mi wa'uno wa komoojo, kono ko onon karhunoo mi, bay ko onon haanuno kuljude lan! Ko fii hay huunde mi seedaa e ben «sahaabaabe townitiibe», fii kala hinaa mi huunde.

¹² Maandeeji holludi fii sahaabaabe ben wadiraama yeeso mon jajnannde tiidunde, dun ko maandeeji e kuude e kaawakeeji moyyi.

¹³ Ko hondun deya *mofte hebi ko on hebaali, si wonaa mi wonanaali on dongal? Awa yaafanee lan on ella don!

¹⁴ Awa e hino, mido faalaa yahude ka mon tammun, e hoore mi wonoytaa dongal mon, ko fii mi alaa dabude ko mon kon, kono ko onon tigi, bay hinaa paykoy koy haani marande mawbe mun ben, kono ko mawbe ben haani marande faybe mun ben.

¹⁵ Min mi wonay anniyiido fii fawtagol, e mi fawtoto hoore an fii wonkiiji mon din. Si mi burtii on yidude, e hara giggol mon ngol e telen-ma an duytoto?

¹⁶ Awa, mi wonanaali on dongal. E hara mi laatike nedfo yoyfo? Kaa mi hendorii on janfa?

¹⁷ Kaa mi rewii e godfo e be mi imminani on ben fii huutorgol on?

¹⁸ Awa, mi wakkilini Tiituusa fii yahugol ka mon, mi immindinii mo e musidfo goo. Enee, taw si hara Tiituusa huutorii on onon fii hebugol godfun? E taw si hara kadi men jokkaali anniyee gooto e ebbooje goote?

¹⁹ No gasa hidon sikka gila neebii wonde men danditoto woni e telen-ma mon. Awa, ko yeeso Alla e innde Almasiihu on men woni yewtirde. Dun fow non, yo yibbe, ko fii tiidingol on.

²⁰ Ko fii mido huli, nde mi hewtoyi, no gasa mi tawroya on hara hinaa no mi faaliraa non, e min kadi no gasa hara hinaa no faaliraafon non. Mido

¹ 12:2 12.2 Ko Puulusa tigi woni on godfo mo o woni wowlude fii mun.

huli wota taw no gasa hara ko yeddondiral e nawliigu e monee e haasidi e poore e baddi e mawnintinaare e jii boldu woni hakkunde mon.

²¹ Mido huli, nde mi hewtoyi ka mon, wota Alla an on hersinoyan kadi e yeeso mon, mi wona e yoomugol fii wadunoobe junuubu duuduɓe, ɓe ronki tuubude ngal ngal laabal e jinaa e jiibaare nde ɓe wadi nden.

13

Fii Hajande Puulusa Sakkitore den

¹ Mido yahude ka mon tammun. Kala kongol jaawiroyte kongudi seedeɓe dido maa tato.

² Wa fewndo ko mi wonnoo ka mon dimmun, hari mi wowliino dun. Awa hande kadi, ka tawata mi alaa ton, mi wowlanii dun kadi wadunoobe junuubu ɓen ado mi yahude: si mi yiltoyike ka mon mi woopoytaa hay gooto,

³ ko fii hidon dabɓude seedeɓe wonde ko *Almasiihu on woni longinde lan ko mi woni wowlude kon, on mo lo'aa e telen-ma mon, kono mardo bawgal e hakkunde mon.

⁴ Ko fii fewndo Almasiihu on fempanoo, hari ko o lo'udɓo, kono jooni himo wuuriri bawgal Alla ngal. Menen kadi e nder humondiral amen e makko, ko men lo'ube, kono menen e makko men wuuriray bawgal Alla ngal fii mon.

⁵ Awa taskee hoore mon onon tigi fii andugol si hidon wuuriri gomɗinal, ndarnditodon onon tigi. E on andaa Iisaa Almasiihu on no e mon? Si hinaa taw on woopu ndarnditagol mon ngol.

⁶ Kono mido tanyinii on taway wonde en woopaali ndarnditagol men ngol.

⁷ Ko e nder dun men torotoo Alla fii wota on wadu huunde ko boni. Hinaa non fii hollugol wonde men felnaaki, kono ko fii yo on wadu ko moyyi, hay si tawii menen meden wa'i wa woopuɓe.

⁸ Ko fii men waawanaa goonga on hay huunde. Kono ko wonangol goonga on men waawi.

⁹ Menen men weltoto nde men lo'i, e hin-le onon hidon dolni, e ko men yelotoo e nder torndeeji amen din, ko fii no laatoron timmuɓe.

¹⁰ Ko dun wadi si mido windande on dun si mi alaa ton, fii nde mi aroyi, wota mi sattiniran on huutorgol mbawdi fii laamagol on ndi Joomiraado on yedimmi ndin fii tiidingol on, hara hinaa fii libugol on.

Fii Rawnoode Batakuru ndun e Salminaango mun

¹¹ Fii rawnagol, yo musibbe, wonee e nder weltaare, ebbanee wonugol timmuɓe, wakkilindiron, hebon miijo wooto, wondiron buttu. Dun, Alla Jom giggol e buttu on wonday e mon.

¹² Salmondiree, hirbondiron hirbondiral laabungal. Awa kadi gomɗinɓe ɓen fow salminii on.

¹³ Yo moyyere Iisaa Almasiihu Joomi on, e giggol Alla, wonu e mon on fow, wondude e humondiral e *Ruuhu Seniido on.

BATAKURU PUULUSA HAA E 'BE GALAASI BEN

¹ Immorde e an min Puulusa, oo *sahaabaajo, mo tawata hinaa yimbe ben todfii d'un, hinaa kadi e hay gooto d'un rewi si hinaa e Iisaa Almasiihu on e Alla Baabaajo on, on Immintind'o mo e hakkunde maybe ben,

² wondude e musibbe be mi wondi ben fow, haa e mon onon ngal *moftal Iisaa wongal Galaasi.

³ Yo moyyere e buttu wonan on immorde e Alla Baaba men, e Iisaa Almasiihu Joomi on,

⁴ on ittudo hoore mun sadaka fii junuubaaji men d'in fii dandugol en e nguu jamaanu bonngu fewndingu hande, wano Alla Baaba men hoddiri non,

⁵ on mo mangural wonani haa poomaa. Aamiina!

Fii Kibaaru Moyyo Bajjo on

⁶ Mid'o naldi fii koo ko yaawudon yiltaade e baawo oo Noddird'o on moyyere Iisaa Almasiihu on, haa ka yahanon kibaaru goo.

⁷ Hara-le kibaaru goo alaa, kono yimbe goo no woodi wonbe on jibude, faalaabe boylude *Linjiila^a Almasiihu on.

⁸ Kono hay si ko menen maa malaa'ikaajo iwrudo ka kammu feppinani on kibaaru goo sertudo e oya kibaaru mo men feppinannoo on, yo o malkise.

⁹ Hari men yeetinoke on d'un ado hande, mid'o fillitaade kadi: si godfo feppinanii on kibaaru sertudo e oo mo hendinod'on, yo o malkise.

¹⁰ E jooni non, hara ko teddungal yimbe ben mi woni d'abbude, kaa ko iwrungal ka Alla ngal? Kaa hara mid'o d'abbude no yimbe ben yidirammi? Si mi faalano haa jooni yo yimbe ben yidan, mi laatotanooko kurkaadu Almasiihu on.

Fii no Puulusa Feppiniranaa Kibaaru Moyyo on

¹¹ Mi andinii on, yo musibbe an, oo Kibaaru mo mi feppinani on hinaa iwrudo e neddanke.

¹² Ko fii min mi hebiraali mo neddanke, awa kadi wonaa nedfo jannimmi mo, kono ko Iisaa Almasiihu on tigi feppinanimmi mo.

¹³ On naniino fii dee kuude an e saa'iiji goo wa fewndo ko mi woni ka diina *Yahuudiyanke, d'un ko fewndo ko mi cukkii moftal Alla ngal haa feyyiti, mid'o lanca.

¹⁴ E nder kan diina Yahuudiyanke, hari mid'o buri goreebe an buy e hakkunde lepol an ngol, ko fii hari mid'o buri be himme tiidudo fii aadaaji baabiraabe amen ben.

¹⁵ Kono, nde Allaahu on, on Subinoodo lan gila ka teege yumma an, d'un ko on Noddird'o lan moyyere mun nden,

¹⁶ o tawano no moyyi ka o feppinanammi Bidfo makko on fii no mi weebitirana mo be wonaa Yahuudiyanke ben, laatii mi landaaki hay gooto.

¹⁷ Kono e hoore d'un mi yaaraali kisan *Yerusalaam fii yiidooygol e adiiibe lan todfeede ben, kono mi yaari ka leydi Aarabu. Bawto d'un mi yiltitii Damaasi.

^a 1:7 1.7 Dun ko Kibaaru Moyyo on.

¹⁸ Ko duubi tati bawto d'un si mi yahi Yerusalaam fii yiidooygol e Petruusu. Mi woni ka makko d'on e nder balde sappoo e jowi.

¹⁹ Kono hari d'un fow, mi yiidaali e sahaabaajo goo, si hinaa Yaaquuba, d'un ko mijjiraawo Joomi on.

²⁰ E nder koo ko mi woni on windande d'un, e hino Alla no reeni, mi fena.

²¹ Bawto d'un mi yahi e nder dee leyde Sirii e Silisii.

²² Kono hari mofte Almasiihu wonde e diiwal Yahuuda den yi'aali lan.

²³ Be naniino tun no wi'ee wonde: Oo cukkinoodo be oya tuma, no waajaade e ngal gomdinal ngal o faalanoo lancude.

²⁴ Jooni hiibe mantude Alla fii an.

2

Fii Pottal Sahaabaabe ben Yerusalaam

¹ Duubi sappoo e nay bawto d'un, mi yiltitii Yerusalaam, mi yiltodi e Barnabaasi e Tiituusa.

² Ko sabu fejjinaneede mi yiltitori ton. Mi holli be daaluyee Kibaaru Moyyo mo mi fejjinani be wonaa Yahuudiyanke ben on. Mi fejjinani d'un burbe teddude ben e nder gundoo, fii wota taw ko mi gollunoo kon e ko mi woni gollude kon ko meere.

³ Kono fii kala oo mo mi wondunoo ko mo lepol goo, d'un ko Tiituusa, oo *Gereekiyankejo, be wi'aano bee o *sunninee.

⁴ Kono waditiibe musibbe men no suudinoo lombii hakkunde amen fii tefugol anda fii hettaare wonannde en e Iisaa Almasiihu on e faale maccindingol en.

⁵ Kono men jabanaano be d'un hay nde wootere, men yankinanaaki be kadi, fii no goonga wondo e nder Kibaaru Moyyo on tabitira e mon.

⁶ Kono laatii, bee wa'ube wa si ko burbe teddude, ko be wonnoo woo ko seeda hitti e an, bay Allaahu on hinaa dambe ndaarata, ben beydaano huunde e ko mi woni waajaade kon.

⁷ Kono be ndaari be tawi ko mi halfiniraa daaluyee Kibaaru Moyyo on ko fii be sunninaaka ben, d'un ko be wonaa Yahuudiyanke ben, wano Petruusu halfiniraa non Kibaaru Moyyo on fii sunninaabe ben, d'un ko Yahuudiyankee ben.

⁸ Ko fii ko on Alla huutoroo Petruusu, wadi mo *sahaabaajo fii Yahuudiyankee ben, ko kanko kadi huutorimmi, wadimmi sahaabaajo fii be wonaa Yahuudiyanke ben.

⁹ Nde tawnoo Yaaquuba e Petruusu e Yuuhanna, jogoraabe wa tugaale dental ngal, fellitii fii moyyere nde mi yedaa nden, be tamindiri juude amen paame den, min e Barnabaasi, fii nabidal amen, fii yo menen men yaaru ka be wonaa Yahuudiyanke ben, kambe be yaara ka Yahuudiyankee ben.

¹⁰ Be yamiri men kadi anditugol misikinbe ben, d'un ko ko mi hebulanii wadugol.

Fii Yeddondiral hakkunde Puulusa e Petruusu

¹¹ Kono nde Petruusu arnoo Antiyoosi-Sirii mi feli mo e kene, sabu tawde ko o felniido.

¹² Ko fii, ado yimbe be Yaaquuba immi goo arude, hari o naamiday e be wonaa Yahuudiyanke ben, kono bay ben arii, o takkitii, o wonti feere, sabu kulol ben Yahuudiyankee gomdinbe, catii e sunninelol ben,

¹³ haa d'un woni sabu beya Yahuudiyankeefe nembu mo kanko Petruusu e ngal faasiqiyaagal, haa d'un poodori hay Barnabaasi, o tawti be e d'un.

¹⁴ Kono nde mi ndaarunoo, mi tawti be alaa jaarude no feewiri e no yaadiri e goonga Kibaaru Moyyo on. Onsay mi holli Petruusu e tawnde fow dundoo, mi wi'i mo: «Si tawii an Yahuudiyankeejo on, a waii wa mo wonaa Yahuudiyanke, a iwtii noone Yahuudiyanke, haray ko honno waawirtaa doolirde be wonaa Yahuudiyanke'en jokkugol aadaaji Yahuudiyanke'en?»

¹⁵ Menen non, ko men jibinannde Yahuudiyanke, wonaa men be diya leyyi junuubankeegi,

¹⁶ kono men faamii wonde goddo jogortaake feewudo sabu doftagol Sariya on, kono ko sabu gomdingol Iisaa Almasiihu on. Ko d'un wadi si menen kadi men gomdini Iisaa Almasiihu on, fii yo men jogore feewufe sabu gomdinal ngal gomdinden Iisaa Almasiihu on ngal, hara hinaa sabu doftagol Sariya on. Ko fii hay gooto jogortaake feewudo sabu doftagol Sariya on.

¹⁷ Si tawii, e nder ko dabbeten jogoreede feewufe kon sabu humondiral e *Almasiihu on, haray bangii wonde enen kadi ko en junuubankeefe, taw si d'un no firi wonde Almasiihu on no wonani junuubu? Oo'o!

¹⁸ Si mi wonii e mahitugol ko mi libunoo kon, haray min tigi mi hollii ko mi bonfo.

¹⁹ E telen-ma Sariya on, ko mi maydo ka banje Sariya fii no mi wuurirana Allaahu on.

²⁰ Jooni mi fempidaama e Almasiihu on. Hinaa min tigi wuuri jooni, kono ko Almasiihu on wuuri e an. Dan ngurndan dan mi wuuri jooni ka bandu, mido wuuriri gomdingol *Biddo Alla on, on Yidudo lan, itti hoore mun sadaka fii an.

²¹ Min mi bugitotaako moyyere Alla nden, ko fii si tawiino peewal ko Sariya heborta, harayno Almasiihu on ko meere maayani.

3

Fii Sariya e Gomdinal

¹ Ko onon yo be Galaasi njofoobe, ko hombo mbildori on nii, onon bee banginanaabe ko laabi poy fempegol Iisaa Almasiihu on?

² Jooni ko dundoo tun mi faalaa andude e mon: hara ko sabu wadugol ko Sariya on yamiri kon hebirdon Ruuhu Allaahu on, kaa ko gomdingol ko hedifon kon?

³ E jaa ko nii njofidirdon? E on fudfor Ruuhu Allaahu on, gaynitoron jooni wakkilaare bandu?

⁴ E hara kon ko tampunodon fow wonay meere? Mido tanyinii wonataa meere!

⁵ E hara oo Wondo wadude dii kaawakeegi moyyi e hakkunde mon, d'un ko on Yedudo on Ruuhu mun on, ko woni di wadirde ko fii hidon wadude ko Sariya on yamiri on kon, kaa ko fii hidon hedorde gomdinal?

⁶ Ko fii no windii wonde: «Ibraahiima gomdini Alla, ngal gomdinal makko jogoranaa mo peewal.»^b

⁷ Awa faamee wonde, gomdinbe ben ko bibbe Ibraahiima.

⁸ Awa kadi bindi din no wi'i wonde Alla jogitoroyay be wonaa Yahuudiyanke ben feewufe sabu gomdinal ngal, d'un ko ka Allaahu on

^b 3:6 3.6 Fud. 15.6

adii feɲɲinde Kibaaru Moyyo on e Ibraahiima ɗon, o daali: «Leyyi ɗin fow barkinte sabu maa.»^c

⁹ Ko ɗun waɗi ben gomɗinbe barkindinte e Ibraahiima, on gomɗinnooɗo.

¹⁰ Kala ben hoolorbe Sariya on, haray ko e nder kuddi be woni, ko fii no windii: «Kuddi no e hoore kala on mo tabitaali e huutorgol ko windii kon fow ka nder deftere Sariya.»^d

¹¹ E hoore ɗun, no laabi poy wonde hay gooto jogortaake feewuɗo sabu Sariya on yeeso Alla, ko fii no windii: «Feewuɗo on wuuriray gomɗinal ngal.»^d

¹² Awa Sariya on hottaaki gomɗinal. Ko fii no windii wonde: «Kala ɗoftiido dee yamirooje, o wuuriray ɗe.»^e

¹³ Ko e nder ko kuddi ndin wontani *Almasiihu on fii men kon, o sotti en e ley kuddi Sariya on, ko fii no windii: «Kuddi wonanii kala on wengaɗo e leggal»,^f

¹⁴ ɗun ko fii no barki Ibraahiima hewtira leyyi ɗin fow sabu Iisaa Almasiihu on, e hara kadi en hendorto fodaari Ruuhu Allaahu on gomɗinal ngal.

Fii Sariya on e Fodaari ndin

¹⁵ Musibbe, mido yettude misal e hoore men. Si godɗo aru e wasiyaade, kala ko o wasiyii, hay gooto waawataa firtude ɗun maa beydita godɗun e hoore ɗun.

¹⁶ Kono fodaariiji ɗin ko e hoore Ibraahiima e jurriya mun on woni. Kanko Alla o wi'aali «jurriyaaji ɗin», wa si tawii ko ɗi buy, kono ko gooto o wi'i «jurriya maa on»,^g ɗun-le ko Almasiihu on.

¹⁷ E hino ko mi woni wi'ude kon: Sariya arɗo duubi teemedɗe nay e cappande tati gaanin *ahadi ndi Allaahu on waɗfunoo ndin waawataa firtude maa mehindina ndin fodaari.

¹⁸ Ko fii si tawno ndondi ndin ko ka Sariya iwri, haray ndi fawaaki e fodaari. Kono ko sabu fodaari ndin Allaahu on yediri Ibraahiima ndin ndondi.

¹⁹ Jooni ko sabu hondun addi Sariya on? Ko sabu geddi addi Sariya on, haa nde on jurriya fodaado ari. Ko malaa'ikaaɓe ben feɲɲini Sariya on, kono be rewɗe e hakkundeejo.

²⁰ Hakkundeejo non wonaa sengo wooto wonirta, Alla-le ko gooto.

²¹ Dun haray Sariya on ko liddiido fodaariiji Alla ɗin? Kono hinaa non! Si tawii sariya on ko gasoowo wurnude addanoo, harayno peewal ngal ko e makko iwaynoo.

²² Ko ɗun waɗi si bindi ɗin wi'i fow no soka e ley junuubi, fii no fodaari ndin yediree gomɗinbe ben sabu ko be gomɗini Iisaa Almasiihu on kon.

Fii Gomɗinal ngal e Ronugol Fodaariiji ɗin

²³ Ado gomɗinal ngal arude, hari hiden sokii e ley joge Sariya on, haa ngal gomɗinal araynoongal feepa.

²⁴ Hari Sariya on ko ngaynaako men fii ko arɗo en e Almasiihu on, fii no jogoreɗen feewube sabu gomɗinal ngal.

²⁵ Bay ngal gomɗinal arii, en alaa e ley kongol on ngaynaako han kadi.

^c 3:8 3.8 Fuf. 12.3, 18.18, 22.18 ^d 3:10 3.10 Yap. 27.26 ^d 3:11 3.11 Hab. 2.4 ^e 3:12 3.12 Lew. 18.5 ^f 3:13 3.13 Yap. 21.23 ^g 3:16 3.16 Fuf. 12.7, 12.15, 24.7

26 Ko fii on fow ko on biɓɓe Alla sabu gomɗfinal ngal gomɗindfon Iisaa Almasiihu on ngal.

27 Onon *lootaabe maande kisiyee e nder humondiral e Almasiihu on ɓen fow, on ɓornike Almasiihu on.

28 Yahuudiyankeejo maa *Gereekiyankeejo, maa maccuɗo maa dimo, maa debbo maa gorko, alaa hande kadi. Ko fii on fow ko on gooto e nder humondiral mon e Iisaa Almasiihu on.

29 Awa-le si tawii hidon humondiri e Almasiihu on, haray ko on jurriya Ibraahiima, ronoobe fodaari ndin.

4

1 Ko mi woni wi'ude: fannin ronoowo on ko paykun, haray alaa fus ko o serti e maccuɗo. Fii kala ko kanko jeyi fow,

2 haray hikun e ley kongol ne'ooɓe kun ɓen e fewjanooɓe kun ɓen, haa e saa'i mo ɓen makkun happi on timma.

3 Enen kadi wano non, wa fewndo ko wonden fayɓe, hari ko en maccuɓe fii mbawdiiji adunayankeeji.

4 Kono ɓay saa'i on hewtii, Allaahu on adduno Biɗɗo makko on, on mo debbo jibini, jibinaaɗo e ley Sariya on,

5 fii sottugol ɓen wonɓe e ley Sariya on fii no jogoreɗen wa ɓiɓɓe.

6 Bay ko en ɓiɓɓe, Alla addii ka ɓerɗe men Ruuhu Biɗɗo makko on, ɗun ko on Ruuhu wondo ewnaade «Abba» e maana Baaba.

7 Dun haray hinaa a maccuɗo hande kadi, kono ko a biɗɗo. Si tawii-le ko a biɗɗo, haray ko a ronoowo immorde e Alla.

Fii Annde Puulusa nden fii ɓe Galaasi ɓen

8 Wa fewndo ko on andaa Alla, hari ko on maccuɓe sanamuuji ɗi tawata wonaa godɗun tigi e oo aduna.

9 Jooni non on andii Alla, e tentinii non jooni ko on ɓe Alla andi, ko honno non yiltitordon e ɗii mbawdiiji mehi lo'udɗi? E hara on faalaa ɗe maccindinaade kadi?

10 Hidon hittina fii jalaade ɗen e lebbi ɗin e saa'iiji ɗin e duubi ɗin.

11 Miɗo huli fii mon, wota taw koo ko mi yanganii on ko meere.

12 Musiɓɓe an, wa'ee wa an min, ko fii min miɗo wa'i wa mon, yandi mi jeejii on! Ko fii on bonaaki e an.

13 Hidon maanditii ka aranun ko sabu nawnaare an mi heɓiri feere feɗɗinangol on Kibaaru Moyyo on.

14 Hidon waawunoo non ronkude teddingol lan maa bugitoo lan sabu nawu an ngun, kono on wadaali ɗun! Ka liddo ɗun, on tolnirno lan wa malaa'ikaajo Alla maa wa Iisaa Almasiihu on tigi.

15 Ko honto weltaare mon nden woni jooni? Ko fii miɗo seeditanaade on ɗundoo: si no gasaynoo, on ɓorayno gite mon ɗen, wattanon mi.

16 Haray e nder ko mi yeetotoo on goonga kon, mi wonii gaɗo mon?

17 Awa himme mo ɓe joganii on on hinaa moyyo, ko ɓe faalaabe sortude on e amen, fii no tawtiron ɓe.

18 No moyyi ka godɗo heɓa himme moyyo saa'i woo, hara hinaa si miɗo hakkunde mon tun.

19 Fayɓe an, miɗo joganii on kadi muuseendi ɗata haa wa'on wa *Almasiihu on.

20 Miɗo faalaa wondude e mon jooni, mi yewtira on noone goo, ko fii miɗo aanani on.

Fii Maccangaaku e Ndimankaaku

²¹ Andinee lan, onon bee faalaabe wonude e ley Sariya on, si on faamaali ko Sariya on wi'i kon.

²² Ko fii no windii, Ibraahiima no mari bibbe difo: godfo on ko mo kordfo jibinani mo on, oya on ko mo dimo on jibinani mo on.

²³ Mo kordfo on, ko jibiniraadfo faale bandu, kono mo debbo dimo on, ko jibiniraadfo fodaari ndin.

²⁴ Dun ko misal nii: rewbe ben difo, ko ahadiiji din difi, *ahadi goo ko ndi Fello *Sinaayi ndin, bibbe mayri ben ko maccube, dun ko Haajirata.

²⁵ Ko ngon Fello Sinaayi wongo ka leydi Aarabu woni Haajirata, hingo wa'i wa saare Yerusalaam handeere nden, bay hinde e nder maccangaaku, kayre e bibbe mayre on.

²⁶ Kono saare Yerusalaam dow-dowre nden ko dimo on, ko on woni yumma men Saarata.

²⁷ Ko fii no windii:

«Welto yo an mo jibintaa,
an mo jiidotaako!

Sowtu weltaare, ewnofaa,

dun ko an mo andaali muuseendi neta!

Ko fii ko bibbe on wuldaadfo

burata duudude edii on debbo wondudfo e moodi on.»^h

²⁸ Ko fii, yo musibbe, onon kadi ko on bibbe fodaari ndin, wano *Issaaqa non.

²⁹ Awa kadi, ko wano ko feyyunoo kon, on hebiranoodfo faale bandu, bittinayno on hebiraadfo Ruuhu, ko dun fewndii kadi jooni.

³⁰ Ko hondun bindi din wi'i? Ko: «Radfo kordfo on e bidfo mun on, ko fii bidfo kordfo on ronidataa e mo debbo dimo on jibini on.»ⁱ

³¹ Ko wano non yo musibbe, hinaa en bibbe kordfo on, kono ko en be debbo dimo on.

5

Fii Ndimankaaku Men Sabu Almasiihu on

¹ Ko fii no woniren rindinaabe wadi si *Almasiihu on rindini en. Awa wonee tabituube, wota on yiltitu hoore mon kadi e ley boggol maccangaaku.

² Ko dun wadi, min Puulusa, mi w'ay on wonde si on etike fii yo on sunnine, haray Almasiihu on nafataa on huunde.

³ Awa mi fellintinanay kala nedfo kadi wonde si etike haa sunninaama, haray himo haani jokkude Sariya on fow.

⁴ Onon bee wonbe dabbe no jogitoree feewube ka Sariya, on seedii e Almasiihu on, awa kadi on wodfondirii e moyyere Alla nden.

⁵ Kono enen, tama'u men on ko jogoreede feewube yeeso Alla sabu gomdinal men ngal. Ko tippude e Ruuhu on sabbiden on tama'u.

⁶ Ko fii, ko hitti e wonbe e Iisaa Almasiihu on ben kon hinaa *sunninegol maa angal sunninegol, kono ko gomdinal feppiniroowal hoore mun giggol.

⁷ Ko fii hari hidon dogude moyya. Ko hombo non darni on haa hadi on doftagal goonga on?

⁸ Awa nden fewjoore fon hinaa e Noddudfo on on iwri.

⁹ Ko fii lewen seeffa tun yurinay farin jiibaadfo.

¹⁰ Min non mido joganii on ndee hoolaare dfoo e fee Joomiraado on wonde, on miijotaako godfdun goo. Kono on wondo jiiibude on, dfun non ko wondo woo, o rondoyto jaawoore nden.

¹¹ E min non yo musibbe, si mido waajaade fii nafa sunninelgol, haray ko fii hondun kadi mi cukkantee? Si tawno haa jooni waaju an ngun no humii e sunninelgol, haray fempeede Iisaa Almasiihu on ka hoore *leggal altindiraangal accii wonangol yimbe ben peggal.

¹² Yo ben wonbe sonjude on bujito haa daata!

Fii Wuuringol Ruuhu Allaahu on maa Mbeleede Bandu

¹³ Musibbe, jooni on noddaama ka ndimankaaku. Wota on baaror ngun ndimankaaku mon fii wadugol mbeleede bandu, kono kurkondiranee e nder giggol.

¹⁴ Ko fii Sariya on fow no timmi e nder aaya gooto, e hino mo: «Yo a yidir nokondo maa on wano yidirdaa hoore maa non.»]

¹⁵ Kono si on natindirii, on seekindirii wa kulle den, awa reenee wota on mulindir.

¹⁶ Ko dfun si mi wi'ay on: wuuree Ruuhu Allaahu on, dfun on jokkataa himmeeji bandu.

¹⁷ Ko fii himmeeji bandu no liddondiri e Ruuhu Allaahu on, on *Ruuhu Seniido kadi no liddondiri e himmeeji bandu, ko di lurrudi kanji didi, fii wota on wadu ko faaladon woo.

¹⁸ Kono si Ruuhu Seniido on ardike on, haray hinaa e ley Sariya on wondon.

¹⁹ Ko fii mbeleede bandu den no waalii e kene, den-le ko jinaa e angal laabal e jiiibaare

²⁰ e rewugol sanamu e mbileyaagal e ngayngu e yeddondiral e nawliigu e monee e haasidi e sendondiral e fedde-fedde

²¹ e ngapaneendi e mandilugol e *fasaadu e ko nandi e mun. Mido hadude on, wano mi hadirnoo on non wonde, ben wuurirbe nii heboytaa gebal ka *laamu Alla.

²² Kono ko Ruuhu Allaahu on funtinta kon, ko giggol e weltaare e buttu e mupal e yurmeende e moyyuki e sella-findeyaagal

²³ e newaare e waawugol hoore mun. Sariya hadaali sifa din piiji.

²⁴ Wonbe e Iisaa Almasiihu on ben fempii bandu mun ndun wondude e himmeeji mun e faaleeji mun.

²⁵ Si tawii ko Ruuhu Seniido on wuurirden, haray yaaden kadi e Ruuhu on.

²⁶ Wota en wonu mawnintiniibe, maa bagondiren, maa nawlindiren.

6

Fii Tambondirgol, Huuwa ko Moyyi

¹ Musibbe, si godfo e mon aru e wadugol bonnere, haray onon, be Ruuhu on ardii ben, wurtiree mo hakkil newiiki. Onon tigi reenodon, fii wota onon kadi on jarribe.

² Rondondiranee anndeeji mon din. Ko non timminirton Sariya *Almasiihu on.

³ On mo no sikki ko o godfdun, hara-le hinaa o huunde, haray o daynitike kanko tigi.

⁴ Mo kala yo tasko kuude mun den tigi, o yi'anay hoore makko hara hinaa e beya, dun o anday no o mantora,

⁵ ko fii mo kala no haani rondaade dongal mun ngal.

⁶ Yo on wonaado janneede daaluyee on sendodu kala piiji moyyi e wondo mo jannude on.

⁷ Wota on daynito, ko fii Alla yawitetaake, ko fii kala ko goddo sanki ko dun o wa'ata.

⁸ Mo sankii mbeleede bandu wa'ay e mayru halakuyee, kono on sankudo faale Ruuhu on, o wa'ay e makko *ngurndan poomayankejan.

⁹ Wota en haabu wadugol ko moyyi, ko fii en wa'oyay e saa'i haanudo si maayu bernde hebaali en.

¹⁰ Ko dun wadi, fewndo ka weebani en don, wadanen yimbe ben fow ko moyyi, tentinii musibbe men ben ka gomdinal.

Rawnoode Batakuru Puulusa ndun

¹¹ On yi'ii ittiri bindi njani di mi windirani on jungo an ngon din.

¹² Kala ben faalaafe wadude ko welata yimbe ben kon, be karhay on fii *sunninegol, hara ko fii tun wota be tampine sabu *leggal altindiraangal Almasiihu on.

¹³ Ko fii hay kambe sunninaabe ben tigi be jokkataa Sariya on, kono ko be faalirtee yo on sunnine, ko fii no be mantora e hoore mon.

¹⁴ Min non hinaa non! Ko fii mi mantortaa huunde si hinaa leggal altindiraangal Iisaa Almasiihu Joomi men on. Sabu maggal aduna on maayii telen-ma an, min kadi mi maayii telen-ma aduna on.

¹⁵ Awa hinaa sunninegol maa angal sunninegol hitti, kono ko ko Alla heydfintini en kon hitti.

¹⁶ Yo buttu e yurmeende wonan kala jokkudo ndee yamiroore, hay e *Isra'iila mo Alla.

¹⁷ Ka heddi doo, wota hay gooto tampinan, ko fii battaate Iisaa den no ka bandu an.

¹⁸ Yo moyyere Iisaa Almasiihu Joomi men on wonu e berde mon, yo musibbe. Aamiina!

BATAKURU PUULUSA HAA E 'BE EFEESI BEN

¹ Immorde e an min Puulusa, mo Alla hoddiri wonugol *sahaabaajo Iisaa Almasiihu on, haa e fee yimbe Alla, sella-findeebe e nder humondiral mabbe e Iisaa Almasiihu on, wonbe Efeesi.

² Yo moyyere e buttu wonan on immorde e Alla Baaba men, e Iisaa Almasiihu Joomi on.

Fii Barkiiji Immorde e Iisaa Almasiihu on

³ Mantoore wonanii Alla, Ben Iisaa Almasiihu Joomi men on, on Hebbindo en kala barki iwruki e Alla ka kammuuli sabu Almasiihu on.

⁴ Ko sabu makko Allaahu on subori en ko adii fudfoode aduna on, fii no woniren laafube, be aldaa e ella yeeso makko. E nder giggol makko ngol

⁵ o muuyanno en wonugol be makko sabu Iisaa Almasiihu on, wano o faaliraa non e nder ebboore makko moyyere nden,

⁶ fii no mantiren mangu sulfu makko mo o yefiri en yidfaado makko on.

⁷ Ko e nder humondiral e makko sottiraden yiyan makko dan, ko dan hebirfen yaafuyee junuubaaji no yaadiri e ngalu sulfu makko,

⁸ mo Alla wadiri e hoore men faamu yaajungu e hakkil timmuki, haa yoni.

⁹ O andinii en gundoo kodduruyee makko on, no yaadiri e faale makko moyyo, mo o ebbirnoo Iisaa Almasiihu on on,

¹⁰ fii huuwugol mo, nde saa'i on timmoyi, mottindira kala ko woni ka kammuuli e ka hoore leydi, wada di ley yeesoojo gooto, dun ko *Almasiihu on.

¹¹ Enen humondirbe e Almasiihu on ben, en subaama fii wonugol be makko e nder muuyiraneede ebboore on Timminiroowo kala huunde no yaadiri e anniyee faale makko on,

¹² fii no menen bee attiibe tanyinorde Almasiihu on men mantira mangu makko ngun.

¹³ Onon kadi hidon e makko, bay on nanii daaluyee goongaajo on, dun ko kibaaru hisindo on on. Onon kadi on gomdini, awa kadi Alla wadii *Ruuhu Seniido on maande e mon, dun ko on mo fodanodon.

¹⁴ Ko on Ruuhu woni seeke ndondi men ndin, haa pande cottudi ben be Alla subii tabiti, fii mantugol mangu makko ngun.

Fii no Puulusa Du'orani be Efeesi ben

¹⁵ Ko dun wadi si min kadi, bay mi nanii fii ko gomdindon Iisaa Joomi on kon, e giggol ngol yidufon yimbe Alla ben fow ngol,

¹⁶ mi alaa fowtaade e jarnugol Alla fii mon, mi maandinii kadi fii mon e nder torndeeji an din,

¹⁷ fii no Jom Mangural ngal, dun ko Alla Iisaa Almasiihu Joomi men on, okkira on ruuhu wondudo e faamu e feppinaneede, fii no andiron mo,

¹⁸ e yo o hentin giife berde mon den, fii no andiron on tama'u mo o noddi on fii mun, e no andiron ngalu darja ndondi makko ndin e hakkunde yimbe Alla ben,

¹⁹ e no andiron mangu bawgal makko feyyitungu wongu gollude e men ngun, enen bee gomdinbe. Ko ngal bawgal o huutori doole makko den

²⁰ fewndo o immintini Iisaa Almasiihu on e hakkunde maybe ben, o jodɗiniri mo ka sengo makko jaamo ka kammuuli.

²¹ O wadɗi mo e dow kala laamu, e kala ko jogii mbawdi, e kala ko jogii doole, e kala ko ardotoo, e hoore kala innde waaweteende janteede, hinaa non e oo aduna fewndiidɗo hande on tun, kono hay e aduna aroyoowo on.

²² O wadɗi fow e ley koyɗe makko, o toɗɗii mo kadi Hooreejo Toowuɗo fii *moftal ngal.

²³ Ko ngal moftal woni bandu makko ndun, ngal hebbiniraama on Hebbinoowo fow e noone fow.

2

Fii Wurnitideede e Almasiihu on

¹ Onon non hari on maayii sabu bonnereeeji mon ɗin e junuubaaji mon ɗin,

² ɗi wuurunɗon e mun, fewndo jokkunɗon laawol oo aduna, wondude e bawgal oo lando jinnaaji ɗin. Ko ruuhu on lando woni gollude e ben yeddube jooni.

³ En fow kadi hiden tawdanoo e mabbe, hari hiden jokkunoo himmeeeji bandu, hiden jokkunoo faaleeji bandu men ndun e miijooji men ɗin, hari ko en mbaadi faybe handunoobe e tikkere wa beya.

⁴ Kono Alla ko Heewuɗo yurmeende. Ko sabu giggol makko mawngol, ngol o yidi en ngol,

⁵ o wurnintinidii en e *Almasiihu on, enen be tawata maayiino sabu bonnereeeji men ɗin: ko sulfu makko on dandiraɗon.

⁶ O immintinidii en e Iisaa Almasiihu on, o jodɗindinii en e makko ka kammuuli,

⁷ fii no o feppinira ka jamaanuuji aroyayɗi ngalu sulfu makko feyyitungu ngun e nder moyyuki makko ki yediraɗen Iisaa Almasiihu on.

⁸ Ko sulfu on dandiraɗon sabu gomɗinal ngal, ɗun non hinaa e mon iwri, kono ko dokkal Alla.

⁹ Hinaa sabu kuude ɗen few fii wota gooto mawnintino.

¹⁰ Ko fii ko en tagudi makko. Ko e humondiral men e Iisaa Almasiihu on tagaden fii no wadiren kuude moyye, ɗe kanko Alla o ebbunoo gila law.

Fii no Wodɗitiibe ben e Badiibe ben Wadira'a Gooto

¹¹ Awa, onon bee be wonaa Yahuudiyanke e lepol, be *Yahuudiyankeefe wi'ube no sunninaa jogitori wa be sunninaaka, hara kambe non, ko be sunninaa ka bandu kon, ko ko wadira'a juude nedɗanke, anditee wonde:

¹² hari on alaa Almasiihu, on jeyaaka e leydi Isra'iila ndin, hari ko on janambe e telen-ma *ahadiiji fodaari ndin, be aldaa e tama'u, be alaa Alla e oo aduna.

¹³ Kono jooni non, sabu Iisaa Almasiihu on, onon wodɗitinoobe ben on wontii badiibe rewruɗe e yiiyan Almasiihu on.

¹⁴ Ko fii ko kanko woni buttu men on, on waduɗo ɗiɗooobe ben gooto, on liɓirɗo maadi ngayngu heedunoondi be ndin okkitirgol bandu makko ndun.

¹⁵ O mehindinii Sariya on e yamirooje mun ɗen e farillaaji mun ɗin fii yo o sincir ben ɗiɗo aaden gooto keso humondirɗo e makko. Ko nii o woni tabintinirde buttu,

¹⁶ o moyyintina hakkunde mabbe e Alla, kambe ɗiɗo be wona bandu wooturu rewruɗe e *leggol altindiraangal ngal o wariri ngayngu ngal.

¹⁷ O ari, o waajii on onon wod'fitinoobe ben buttu, o waajii battiibe kadi ben buttu,

¹⁸ ko fii rewrude e makko en fow hidfen mari naatirgal takko Baabaajo on e nder Ruuhu gooto.

¹⁹ Ko d'un wadi, hinaa on jananbe hande kadi, maa tunjarankeebe, kono ko on jeydube e yimbe Alla ben, tawdaabe e suudu Alla ndun,

²⁰ darnaabe e hoore didol sahaabaabe ben e annabaabe ben, tawi ko Iisaa Almasiihu on tigi woni hayre nden ka sobbundu.

²¹ Ko e makko kala mahoodi yuɓɓindiraandi no moyyiri bantorta, wona nokkuure hormorde fii Joomiraado on.

²² Onon kadi, hidfon mahideede e makko fii no woniron wonunde nde kanko Alla o hodiri Ruuhu makko on.

3

Fii no Puulusa Fejniniri Gundoo Alla on

¹ Sabu d'un, min Puulusa, oo kasoojo Iisaa Almasiihu on fii mon, onon be wonaa Yahuudiyanke ben,

² mido tanyinii, on nanii fii dee golle moyyere Alla, de mi halfinaa fii mon.

³ Ko fejjinaneele mi andiri gundoo on, wano mi windiri non e nder kongudi seedaaji.

⁴ E nder jangugol dī, on waaway faamude hakkil ki mi hebi e telen-ma gundoo *Almasiihu on.

⁵ On gundoo fejjinananooka bii ned'danke'en e diya jamaanuujj, wano Ruuhu Alla on fejjinirani non jooni sahaabaabe makko laabuɓe ben e annabaabe ben

⁶ wonde: be wonaa Yahuudiyanke ben no kafidi e Yahuudiyankeebe ben ndondi wootiri, be bandu mun woni wooturu, tawdaabe e fodaari wootiri ndin e nder humondiral e Iisaa Almasiihu on sabu Kibaaru Moyyo on.

⁷ Ko on Kibaaru Moyyo mi wontani kurkaadu sabu dokkal sulfu Alla mo mi yediraa bawgal doole makko den.

⁸ Ko min, oo burɗo hayfude e hakkunde yimbe Alla ben fow yedaa ndee moyyere: d'un ko yottingol e be wonaa Yahuudiyanke ben Kibaaru Moyyo fii ngalu Almasiihu ngu alaa kattudi ngun,

⁹ e fejningol fensita no Alla, on Tagudo kala huunde, laatirinra eɓboore gundoore mun suudinoonde gila law nden.

¹⁰ Dun, gila jooni, yo laamuujj d'in e bawɗe den ka kammuuli andu cende faamu Alla mawngu ngun, tippude e *moftal Alla ngal,

¹¹ hara ko no yaadiri e eɓboore makko poomayankeere nde o laatirinra Iisaa Almasiihu Joomi men on,

¹² on mo hebirden hettaare fii no badoren Alla e nder hoolaare sabu gomɗinal men ngal.

¹³ Awa kadi mido torii on wota maayu bernde heɓu on sabu ko mi woni tampude fii mon kon, ko d'un woni darja mon.

Fii Andugol Giggol Alla ngol

¹⁴ Ko d'un wadi si mi jiccii yeeso Baabaajo on,

¹⁵ on mo beynguureeji wondī ka kammu e ka leydi d'in fow inniraa,

¹⁶ fii yo o yedu on, immorde e mangural makko tiidungal ngal, no tiidiredon ka berɗe mon bawgal Ruuhu makko on.

17 Yo Almasiihu on hodfir ka berde mon gomdinal mon ngal, yo on tute kadi niibinedon e nder giggol,

18 fii no onon e yimbe Alla ben fow waawiron faamirde ko hondun woni yanij giggol Almasiihu on e junndi maggol on e luggeendi maggol on e tooweendi maggol on,

19 e no andiron ngol giggol Almasiihu feyyitungol kala faamu, fii no heewiron ko woni e Alla kon fow.

20 Ko kanko Alla, mo bawgal mun woni gollude e men on, waawi wafude buri ko toriden mo kon maa ko miijiden kon haa feyyita,

21 ko kanko mangural wonani ka moftal immorde e Iisaa Almasiihu on haa e jamaanuuj dɪn fow haa poomaa. Aamiina!

4

Fii Wonugol Gooto ka Moftal Iisaa

1 Awa, mi wakkilini on, min oo kasoojo sabu humondiral an e Joomi on, wuurugol ngurndan yaadufan e noddaandu ndu noddadon ndun,

2 e nder yankinaare e no newori e yondinaare fow. Muɲɲondirane e nder giggol.

3 Etee no tabintiniron pottal, ngal Ruuhu on yedata, e nder buttu yubbindirɔ on on.

4 On fow on hebii Ruuhu gooto, on laatike bandu wooturu, wano tawiri non kadi hidon mari tama'u gooto mo noddiraɔon fewndo noddadon on.

5 Ko Joomi gooto kadi woodi, e gomdinal gootal, e *lootannde maande kisiyee wootere,

6 e Alla gooto woodi, dɪn ko on Baabaajo fow, on Wondo dow fow e hakkunde fow e dɪ fow.

7 Kono mo kala e men yedfaama moyyere nden, embere dokkal ngal *Almasiihu on yedi en ngal.

8 Ko dɪn wadi si no wi'aa:

«O yawii ka asama,
o nabori maccube,
o wadani yimbe ben dokke.»^a

9 (E hin-le ko hondun «o yawii» firi si wonaa wonde o tippike haa ka nokkeeli burdi luggude ka leydi?)

10 On non Tippiido, ko on yawi e dow kammuuli dɪn fow, fii hebbingol kala huunde.)

11 Ko kanko yedi wobbe wonugol sahaabaabe, wobbe ben wonugol annabaabe, wobbe ben feɲɲinoobe Kibaaru Moyyo on, wobbe ben aynoobe e jannoobe,

12 fii hebulingol yimbe Alla ben fii golleeji kurkagol ngol e fii tiidingol bandu Almasiihu on^b

13 haa en fow yubbondiren e nder gomdinal ngal e andugol *Bidɔo Alla on, mawnen, wonen mokobaabe, haa hewten mawnannde tooweendi ko woni e Almasiihu on kon fow.

14 Dun, hande kadi en wontataa faybe yiilindirteebe, ruynirteebe kala noone janndeeji dɪ yimbe ebbiri yoyre e kuude mabbe daynooje.

15 Kono, wowlugol goonga e nder giggol, en mawnay e kala huunde e telen-ma on wondo hoore, dɪn ko Almasiihu on.

a 4:8 4.8 Zab. 68.19

b 4:12 4.12 «Bandu Almasiihu on» ko noone wi'ugol «moftal Almasiihu on».

¹⁶ Ko sabu makko tere *moftal wongal bandu makko ndun fottiri tiifi, humondiri moyya ka jokke, de ndu woni e mun. Ko d'un wadi, nde teral kala wadiri no haanirani d'un non, bandu ndun fow mawnay, hettoo e nder giggol.

Fii Ngurndan Kid'fan dan e Ngurndan Kesan dan

¹⁷ Awa e hino ko mi wi'ata on, mi andina on e innde Joomiraado on: On haanaa wuurirde han kadi wa be gomdinaa ben, ben jokkufe miijooji mun mehi.

¹⁸ Miijooji mabbe din ko nibbitufi, ko be jananbe e ngurndan Alla dan, sabu majjere mabbe nden e yoorere mabbe bernde nden.

¹⁹ Be alaa leebol liimanaaku few, be jokkii jiibaare, fii wadugol kala ko laabaa ko yubbondiri e himme.

²⁰ Kono onon, hinaa non andirdon Almasiihu on.

²¹ Bay pellet on nanii fii makko no wowlee, on jannaama fii makko ko yaadi e goonga wondo e makko on,

²² haray hidon haani bortaade jikku mon feyyudo on e tagudi mon hindi ndin, d'un ko on tuuninroowo on himmeeji faljinooji,

²³ accon ruuhuuji mon din e hakkilaaji mon din heydintinee,

²⁴ bornodon tagudi mon heyri ndi Alla tagiri mbaadi mun e nder peewal e laabal ko rimata goonga.

²⁵ Ko d'un wadi ko yo on seedu e fenaande, mo kala e mon yo wowlan dimmo mun on goonga, ko fii ko en tere de bandu wooturu.

²⁶ Si on aru seytinge, wota on wadu junuubu, haray wota naange ngen mutu hidon tikki.

²⁷ Wota on jonnu Ibuliisa yolnde.

²⁸ Wujjaynoodo woo wota wujju han kadi, kono yo o gollir juude makko den e nder nundal, o wada goddun ko nafi, o okkora hatonjindo.

²⁹ Wota on accu kongol barminoowol woo yalta ka hunduko mon, kono wowlee kongudi moyyinaydi tun, addaydi nafa, wallaydi beya mawnugol ka nder gomdinal, d'un di waday ko moyyi e hedotoobe on ben.

³⁰ Wota on aanin Ruuhu Alla *Seniido on, on mo maandiniradon fii ndee jalaande cottudi wonkii.

³¹ Yo kala metteede e tikkere e monee e sonko e hoyre e kala bonki iwu hakkunde mon.

³² Moyyondiree, yurmondiron, yaafondiron, wano Alla yaafari on non sabu Almasiihu on.

5

Fii Hakkunde Niwre e Ndaygu

¹ Awa wonee nemboobe Alla wa faybe yidaabe,

² wuuron e nder giggol wano *Almasiihu on yidiri en non. O wattitii kanko tigi e sookeje Alla fii wonangol en sadaka sakkaado wa angiri uurundi.

³ Wota jinaa e kala noone angal laabal maa himme maandine toode e hakkunde mon, bay d'ii piiji haananaa yimbe Alla ben.

⁴ Wota haalaaji bondi maa di aldaa e faamu wowlee, hay non si ko awmagol, d'un hinaa ko haani, kono yo Alla yette.

⁵ Ko fii, andee fota, kala jinoowo maa mo laabaa maa himmudo, e maanaa rewoowo sanamu, alaa gefal ka *laamateeri Alla e Almasiihu on.

⁶ Awa wota hay gooto daynir on haalaaji mehi, bay ko fii d'un tikkere Alla nden ardata e hoore murtube ben.

⁷ Awa wota on kafidu e mabbe gebal woo.

⁸ Hari ko on nibe, kono jooni ko on ndaygu sabu humondiral mon e Joomiraado on. Awa wuuriree wa faybe ndaygu ngun,

⁹ ko fii ndaygu ngun no funtina kala noone moyyere e peewal e goonga.

¹⁰ Awa hakkilanee e ko welata Joomiraado on kon.

¹¹ Wota on humondir e kuude meereje woo de nibe, kono feppinee fii majje.

¹² Ko fii ko ben yimbe wadata kon e gundoo no hersinii toode hay wowlugol.

¹³ Kono kala ko feeji ka ndaygu, yaltitay,

¹⁴ ko fii ndaygu ngun hentinay fow. Ko d'un wadi si no wi'aa:

«Finu, yo an daaniid'o,

immo e hakkunde maybe ben,

Almasiihu on ndaygay e hoore maa.»

¹⁵ Awa wattanee yiila e ngurndan mon dan, hara on wuuriraali wa komoobe ben, kono ko wa jooma-faamu'en.

¹⁶ Awa wota on accu fajuhun woo feyyira on, ko fii palaade den ko bonde.

¹⁷ Ko d'un wadi, wota on wonu faada-hakkilbe, kono faamee ko hondun woni faale Joomiraado on.

¹⁸ Wota on yaru haa mandilon, d'un ko boylaare, kono hebbinoree Ruuhu Allaahu on.

¹⁹ Yewtiree beyti Zabuura e jaarooje e beyti hormordi. Beytanon, jaaranon Joomiraado on ka berde mon,

²⁰ saa'i kala yetton Alla, on Baabaajo, e kala huunde e innde Iisaa Almasiihu Joomi men on.

Fii Duhiibe e Sonnaabe mun

²¹ Doftondiree e dow teddingol Almasiihu on.

²² Onon kadi, yo sonnaabe, mo kala yo yankinano moodi mun wano yankinorani non Joomiraado on.

²³ Ko fii ko gorko woni hoore^c debbo, wano Almasiihu on woniri non hoore^d *moftal ngal, ngal-le ko bandu makko, ko kanko woni dandoowo ngal.

²⁴ Wano moftal ngal yankinorani non Almasiihu on, yo mo kala e sonnaabe ben kadi yankinoran non moodi mun e di fow.

²⁵ Onon kadi, yo duhiibe, mo kala e mon yo yidu sonnaajo mun on wano Almasiihu on yidiri moftal ngal non, haa o okkitiri hoore makko fii maggal.

²⁶ O wadiri d'un fii no ngal wonira ngal Alla e hoore *labbinirgol ngal lootirgol ndiyan e daaluyee on,

²⁷ fii feppinoygol ngal moftal darjungal e makko, hara ngal aldaa e waadere woo e pudagol e huunde ko nandi e d'un, kono hara ko laabungal, ngal aldaa e ella.

²⁸ Wano non kadi, duhiibe ben haani yidirde sonnaabe mun ben wa balli mabbe din tigi. Kala on yidude sonnaajo mun on, haray no yiditii kapun tigi.

²⁹ Ko fii hay gooto apataa bandu mun ndun, kono o pamminay ndu, o dankoo wano Almasiihu on wadirani *moftal ngal non.

³⁰ Ko fii ko en tere bandu makko.

³¹ «Ko d'un wadi si gorko selay ben mun e yumma mun, humoo e beyngu mun, onsay kambe dido be wona gooto.»^d

³² On gundoo no mawni, kono ko hakkunde Almasiihu on e moftal mun ngal mi woni ebbindirde d'un.

³³ Ko heddi kon, yo mo kala e mon yidfir sonnaajo mun on wa hoore mun, awa kadi yo sonnaajo on teddin moodi mun.

6

Fii Faybe e Mawbe mun

¹ Onon kadi faybe, doftee mawbe mon ben sabu Joomiraado on, ko fii d'un ko ko feewi.

² Ko fii «Teddin yumma maa e ben maa»,^e ko yamiroore aranere nden non wondude e fodaari,

³ fii no ontigi malira, o heba duubi buy ka hoore leydi.

⁴ Onon kadi non, yo baabiraafe, wota on mettin berde faybe mon ben, kono ne'iree be waajagol be, eltira laawol Joomiraado on.

Fii Jiyaado e Jeydo d'un

⁵ Onon kadi, yo jiyaabe, doftee jeybe on jeyal adunayankewal ben e nder kulol e teddungal, e hoore bernde laabunde, wano doftordon *Almasiihu on non.

⁶ Dun non, hara hinaa e gite mabbe tun, maa wano welirta yimbe ben non, kono wa kurkaadi Almasiihu on, wadiroobe faale Alla on berde mun den fow.

⁷ Golliranon be anniye moyyo wa si tawii ko Joomiraado on wondon gollande, hara hinaa yimbe ben,

⁸ e hoore andugol, kala jiyaado maa dimo, Joomiraado on yoboyay mo embere moyyi di o wadi din.

⁹ Onon non kadi, yo rimbe, wadiree wano non e telen-ma jiyaabe mon ben, reenodon e kambugol, e nder andugol wonde Jeydo be on e Jeydo on on no ka kammu, awa kadi yeeso makko gidfaale alaa.

Fii Bornagol Aalaaji Iwrudi ka Alla

¹⁰ Ka rawnoode, awa dolnoree Joomiraado on e bawgal makko tiidungal ngal.

¹¹ Bornodon aalaaji Alla din fow, fii no waawiron catorde dartoo pehe Ibuliisa den.

¹² Tippiro men ngon wonaa hakkunde men e bandu e yiyan woni, kono ko hakkunde men e laamuuji din e mbawdiiji din e laamuuji oo aduna wondo e nder nibe e mbawdiiji ruuhuuyankeeji bondi din ka kammuuli.

¹³ Ko d'un wadi si mi w'ay on: yettee aalaaji Alla din fow, fii no waawiron dardorde tuma jalaande bone nden aroyi woo, e fii no waawiron darorde tabita bawto wadugol fow.

¹⁴ Awa daree catodon. Yo goonga on wonu dattol keeci mon din, peewal ngal wona dolokke mon hiwitordo on.

¹⁵ Yo pade mon den wonu hebulaare iwrunde e Kibaaru Moyyo yedoowo buttu on.

¹⁶ E nder kala huunde, jogoree gomdinal ngal wa hiwitorgo, ngo waawoton d'annirde ndagaaje yiite Ibuliisa den fow.

^d 5:31 5.31 Fuf. 2.24 ^e 6:2 6.2 Egg. 20.12

¹⁷ Hippoɗon kadi kunnawal kisiyee ngal, jogoɗon kaafa Ruuhu on, kanle ko daaluyee Alla on.

¹⁸ Saa'i kala toroɗon wano Ruuhu Allaahu on woni ardorde on non e kala noone torndeeji, landoɗon ballal Alla, findinon hakkillaaji mon ɗin fii ɗun, duumoɗon e ɗun fota, toranoɗon yimɓe Alla ɓen fow.

¹⁹ Toranoɗon mi min kadi, fii, nde mi udditi hunduko an kon woo, yo mi yefe konguɗi fii yottingol gundoo Kibaaru Moyyo on e nder cuucal.

²⁰ Ko fii on Kibaaru Moyyo mi wonani nulaaɗo e nder jolokooje. Toranoɗon mi kadi no mi yewtira pellital, wano haaniranimmi non.

Fii Salminaango ngon ka Rawnorde

²¹ Tikiiki, oo musidɗo men yid'aadɗo, kurkaadu holniindu e nder golle Joomiraadɗo on, o humpitoyay on no mi fewndori e ko mi woni waɗude kon.

²² Ko waɗi si mi immi mo haa e mon, ko fii no andiron no men fewndori, e fii yo o buttin ɓerde mon ɗen.

²³ Yo buttu e giggol yefe musibɓe ɓen, wondude e gomɗinal, immorde e Alla Baabaajo on e Iisaa Almasiihu Joomi on.

²⁴ Yo moyyere wonan kala yidirdɗo Iisaa Almasiihu Joomi men on, giggol bontataa.

BATAKURU PUULUSA HAA E 'BE FILIPII 'BEN

¹ Immorde e an min Puulusa e Timotee, menen d̄ii kurkaad̄i Iisaa Almasiihu on, haa e yimbe Alla humondirbe e Iisaa Almasiihu on fow ka saare Filipii, e ardotoobe *moftal ngal e wallitotoobe ngal ben.

² Yo moyyere e futtu wonan on immorde e Alla Baaba men, e Iisaa Almasiihu Joomi on.

Fii no Puulusa Du'orani be Filipii ben

³ Mid̄o jarnude Alla an on saa'i kala nde mi anditi fii mon.

⁴ Saa'i kala nde mi torantoo on on fow, ko e nder weltaare mi tororta,

⁵ sabu ko kafidufon e amen fii Kibaaru Moyyo Iisaa Almasiihu on kon, gila pande mi hewti ka mon haa hande.

⁶ Mid̄o felliti, Alla, on Fud̄d̄id̄o kuugal moyyal e mon, jokkay timingol d̄un haa pande ardu Iisaa Almasiihu on.

⁷ No haani ka mi mijorana on nii, ko fii mid̄o wad̄i on ka bernde an. Ko fii on fow ko on kafidube e an sulfu Alla on, woni e nder ko mi sokaa kon, woni ko mi darantoo Kibaaru Moyyo on kon, mi haqinqina mo.

⁸ Ko fii Alla no seeditanoo mi wonde mid̄o yid̄i on on fow wano Iisaa Almasiihu on yid̄iri on non.

⁹ Ko mi torantoo on, ko yo giggol mon ngol burtu beydaade, e nder gandal e faamangol ko woni woo.

¹⁰ Dun, on waaway taskaade, anda ko furi moyyude kon, fii no laatoron be bernde laabunde e be felnaaki pande ardu *Almasiihu on,

¹¹ heewube kuude feewude iwrudefe e Iisaa Almasiihu on fii mangu e mantoore Alla.

Fii no Sokeede Puulusa nden Bantiri fii Kibaaru Moyyo on

¹² Mi faalaa yo on andu, yo musibbe an, ko hebunoo mi kon wallii fii no Kibaaru Moyyo on bantora.

¹³ Ko d̄un wad̄i, gila e bee sufaabe lando on, haa nabani hen fow, bangii wonde ko fii Almasiihu on mi sokiraa.

¹⁴ E nder ko mi sokaa kon, burbe ben e musibbe ben furtii hoolaade Joomiraado on, be beydi suusude fii feŋningol daaluyee Alla on e baawo kulol.

¹⁵ Ko goonga, wobbe ben no waajorde fii Almasiihu on nawliigu e monee, kono wobbe ben ko e hoore anniye moyyo woni wad̄irde d̄un.

¹⁶ Ben non no wad̄irde d̄un giggol, e hoore andugol wonde mi wadaama haqinqinoowo Kibaaru Moyyo on.

¹⁷ E hin-le, ben wonbe banginirde fii Almasiihu on haasidi, anniyeji mabbe d̄in hinaa laabud̄i, hibe mijii beyditude satteende e hoore ko mi sokaa kon.

¹⁸ No wa'i woo ko seeda hitti. Woni ko e anniyeji moyyi maa si ko e anniyeji bondi, min mi weltike, mi weltoto kadi, bay fii Almasiihu on waajaama.

¹⁹ Ko fii mid̄o andi, d̄un wontanay lan kisiyee sabu torndeeji mon Alla d̄in e ballal Ruuhu Iisaa Almasiihu on.

²⁰ Faale an tiidufon on e tama'u an on ko ko tawi kon mi hersirtaa hay huunde, kono gila d̄oo haa poomaa, mi geray no Iisaa Almasiihu

on mawniniree e an min e nder hoolaare tiifunde, woni non ko e nder ngurndan an dan, woni ko e nder mayde an nden.

²¹ Ko fii min, ko Almasiihu on woni ngurndan an dan, mayde nden ko tono e an.

²² Kono si mido wuuri e oo aduna, d'un mi waaway gollude golle nafooje. Ko hondun mi haani subaade? Mi andaa!

²³ Ko fii mido poodfeede e cence den didfii non. Mid'o mari faale yahugol tawtoya Almasiihu on, ko d'un furi moyyude.

²⁴ Kono ko si mido wuuri furi wondande on e nafa.

²⁵ Ko fii mido andi, mido felliti mi luttay, mi wona moggo mon on fow, fii bantal mon ngal, e fii weltaare mon nden ka nder gomdinal.

²⁶ Dun, haray mantoore mon nden e fee Iisaa Almasiihu on beydoto sabu an nde mi yiltitoyii ka mon.

²⁷ Ko woni tun, woniree e noone no haanirani Kibaaru Moyyo Almasiihu on. Woni mi aru yi'ugol on, woni mi araali, yo mi nanu tun no wowlee fii mon wonde hidon tabiti e miijo wooto, tippiranon gomdinal Kibaaru Moyyo on e nder anniyeede gooto,

²⁸ hara on jabaali hulbinireede huunde immorde e aybe ben. Dun wonanay be maande halkagol mabbe ngol, kono onon d'un wonana on maande kisiyee mon on, d'un ko immorde e Alla.

²⁹ Ko onon yedaa moyyere sabu Almasiihu on, hinaa non gomdingol mo tun, kono ko tampangol mo kadi.

³⁰ Jooni on wakkilike tippiro ngo mi woni e mun ngon, ngon tippiro ngo yi'unodon mido tippiree, e ngon ngo wondon nanude mido tippiree haa jooni.

2

Fii Nemingol Iisaa e nder Yankinaare makko nden

¹ Nde tawnoo on hefii wakkilineede sabu Iisaa Almasiihu on, e dankeede e nder giggol, e mbeldigal, e yurmeende, e jokkere endan e nder Ruuhu Allaahu on,

² timminiree weltaare an nden hebugol miijo wooto, e nder giggol gootol e fondo wooto e anniyeede gooto.

³ Wota on warru huunde haasidi maa manti mehi, kono e nder yankinaare jogoron heddiife ben wa burbe on.

⁴ Doo e yo mo kala e mon wattan yiila e fii ko nafata d'un kon, wattanee yiila e ko nafata beya kon kadi.

⁵ Wadon e mon miijo wonnoongo e Iisaa Almasiihu on ngon:

⁶ Dun ko on mo mbaadi mun woni ndi Alla,
kono o habbitaaki fotugol e Alla,

⁷ kono o tippini hoore makko,
o yetti mbaadi maccudo
e hoore nandintinagol e neddfanke.
Bawto tawdegol e noone neddfanke,

⁸ o jippini hoore makko,
o doftii haa e mayde,
hay maayugol e *leggal altindiraangal.

⁹ Ko d'un wadi si Alla towni mo
ka furi toowude ton,
o yedi mo innde burnde mawnude inde den fow,

¹⁰ fii kala ko tagaa

ko woni ka kammuuli e ka hoore leydi e ka nder leydi
yo jicco e innde Iisaa,

¹¹ e yo kala d'engal qirrito
wonde Iisaa Almasiihu on ko Joomiraado
ka mangu Alla Baabaajo on.

Fii Wa'ugol wa Koode

¹² Jooni non, yo yiɓɓe an, nde tawnoo hid'on duumi e doftaare, golliree kisiyee mon on e nder kulol e teddungal, hara hinaa e yeeso an tun, kono yo burto e ɓaawo an.

¹³ Ko fii ko Alla woni wafude e mon faale on e huuwingol on ko yaadi e eɓboore makko moyyere nden.

¹⁴ Wadiree fow e ɓaawo dukugol e yeddondiro,

¹⁵ fii no laatoron laaɓube ɓe felnaaki, e no woniron fayɓe Alla ɓe felnaaki e hakkunde nguu jamaanu bonngu ɓoyliingu, ngu jalbirdon e hakkunde mun wa koode e oo aduna,

¹⁶ jogiiɓe daaluyee ngurndan ɗan. Dun, on wonanoyay lan ɓe mi mantorta pande ardu *Almasiihu on, ɗun haray wonanii lan seedee ko mi jindi kon e ko mi tampi kon wonaali meere.

¹⁷ Hay si tawii mi wonay sadaka hibbanteedo Joomiraado on fii timmingol sadaka mon on e kurkagol mon ngol immorde e gomodinal mon ngal, haray mido weltii, mido weltodi kadi e mon on fow.

¹⁸ Onon kadi weltoree wano non, weltodon e an!

Fii Timotee e Epafruuditu

¹⁹ Mido tanyinori Iisaa Joomi on nelugol Timotee haa e mon ko neɓaa, fii no mi wakkilora min tigi sabu ɗin kibaaruuji ɗi mi hebirta on.

²⁰ Ko fii hay gooto aaniranaa on wa an si hinaa kanko Timotee.

²¹ Ko fii fow ko nafa mun on woni ɗaɓɓude, hinaa nafa wondo e Iisaa Almasiihu on.

²² Kono hid'on andi ko honno Timotee ɓanginiri fii mun, e no men gollidiri fii Kibaaru Moyyo on, wa paykun wonkun moggo ben mun.

²³ Awa, mido tanyinii nelugol mo haa e mon, nde mi humpitii ko laafi fii ko heɓoytammi kon woo.

²⁴ Awa kadi mido hoolori Joomiraado on, wonde min tigi mi yahay ko neɓaa.

²⁵ Mido tanyinii no moyyi ka mi nelta e mon oo musid'ɗo an, wondid'ɗo an e golle e tippiro, wi'eteedo Epafruuditu, mo nelunod'on e an, jonnord'on piiji ɗi mi handi.

²⁶ Himo wulɗaa on fota, on fow, awa kadi himo aani fota fii ko humpitid'on fii nawnaare makko nden kon.

²⁷ Ko goonga, o nawnuno haa moggo mayde, kono Alla yurmaa mo, hinaa kanko tun non o yurmaa, kono min men, fii wota mi heɓu sokola e hoore sokola.

²⁸ Awa mi neltanii on mo e hoore hawjere tiid'unde fii yo on weltor yi'ugol mo, e no min kadi sokola an on ɗuytora.

²⁹ Jabɓee mo e innde Joomiraado on, wondude e weltaare timmunde, teddinon kadi sifa ɓen yimɓe.

³⁰ Ko fii, ko sabu golle Almasiihu on o eppirnoo mayde, fewndo o weɓbitunoo ngurndan makko ɗan, fii gollangol lan golle ɗe onon tigi on waawaano.

3

Fii Peewal Haqqiqawal ngal

¹ Ka rawnoode, yo musibbe an, weltoree Joomiraado on. Ko fii tampintaa lan ka mi fillitoo windangol on, ko fii d'un ko ko dandata on.

² Awa reenee e dawaadi d'in, reenodon e golloofe bonbe ben, reenodon e barajeliibe ben.^a

³ Ko fii, sunninaabe tigi-tigiibe ben ko enen, enen bee rewiroofe Alla Ruuhu makko on, enen bee mantorbe Iisaa Almasiihu on, enen bee be hooloraa bandu mun.

⁴ E hin-le min kadi, mido waawunoo fawude hoolaare an nden e bandu an ndun.

Si tawii godfo no sikka no waawi fawude hoolaare mun nden e bandu mun, min kadi mido waawi ko buri d'un.

⁵ Ko fii mi sunninano ka jalaande jeetatabere. Ko mi jibinannde *Isra'iila ka bolondaa *Buniyamiinu, yiyan *Aabirayanke tigi. Fii telenma ka teddingol Sariya Muusaa on, mido tawdanoo e *Fariisiyaabe ben.

⁶ Hakke ko mi himmunoo, mi cukkotono gomd'inbe Iisaa ben, e ley yamiroore Sariya on, tawi mi felnaaki.

⁷ Kono ko wonannoo mi tono kon, mi jogori d'un wa meere sabu *Almasiihu on.

⁸ Awa kadi mi jogorii fow wa meere e nder ebbindirgol d'un e gandal mawngal fii Iisaa Almasiihu on, on Joomi an. Ko sabu makko mi tertori piiji d'in fow, mi jogori di fow wa tuude, fii no mi hebira Almasiihu on,

⁹ e no mi humondirira e makko. Hinaa sabu kuude an d'en maa sabu doftagol Sariya Muusaa on wadi si ko mi feewufo, kono ko sabu gomdingol Almasiihu on wadi si ko mi feewufo, d'un ko ngal peewal iwrungal ka Alla, sabu gomd'inal.

¹⁰ Faandaare an nden ko andugol mo kanko Almasiihu on, anda bawgal immintineede makko nden, mi hawtida e makko tamperejeji makko d'in, mi wa'a wa makko ka mayde makko,

¹¹ e dow tama'u immintineede e hakkunde maybe ben.

Fii Wakkilanagol Timmoode nden

¹² Hinaa fii mi hebii ko mi faandani kon, maa mi hewtii ka timmoode, kono mido jokki yaarugol yeeso fii no mi hendoroya kon ko Iisaa Almasiihu noddirimmi fii mun.

¹³ Min tigi non, yo musibbe an, mi tanyinaaki wonde mi hendike d'un taho. Kono mido wadi huunde wootere: yejjitugol fii ko feyyi kon, poodanoo ko woni yeeso kon.

¹⁴ Mido dogande timmoode nden, fii no mi hebira njoddi ndi Alla noddiri en fii mun ka kammu ndin rewrude e Iisaa Almasiihu on.

¹⁵ Enen mokobaabe e gomd'inal ben fow, heben sifa ngoo miijo. Si tawii non e tobbe goo hidon mari miijooji luutondirdi e d'undoo, haray Alla banginanay on fii nden tobbere d'on.

¹⁶ Ko woni tun, bay en ardi haa doo, yaaden yaadu wooturu.

¹⁷ Wonee jemboobe lan, yo musibbe. Yetton misal e ben wuurirbe wano men wuuriri non.

¹⁸ No woodi duufube wonirbe ngayngu *leggal altindiraangal Almasiihu on ngal. Mi wowlanii on d'un soono woo. Jooni kadi, mido wowlude d'un e hoore mido wulla.

^a 3:2 3.2 Ben «barajeliibe» ko jannoobe wondema ko sunningol kisiyee heborta.

¹⁹ Sakkitoode mabbe nden ko halkagol, ko deedi mabbe dɛn woni alla mabbe on, hiɓe waɗi darja mabbe on ka hersinta ɓe, awa kadi ko fii piiji oo aduna tun ɓe miijotoo.

²⁰ Enen, ko en jeyaabe ka aljanna ka Dandoowo mo habbordɛn hawjere on iwata ton, dɛn ko Iisaa Almasiihu Joomi on,

²¹ on wayliroyoowo ɓalli men lo'udɛ dɛn bawgal makko waawayngal yankingol kala huunde e ley makko ngal, o nandintina dɛ e bandu makko darjundu ndun.

4

¹ Ko dɛn waɗi, yo musibbe an yidaabe, ɓe mi wulɗaa fota, onon ɓe tawata ko weltaare an e *meetelol an, tabitiree nii, jiiɓon e Joomiraado on, yo yiɓbe an.

Fii Yamirooje e Wakkilandɛ

² Mi torike Afuudiyata e Sinitiiki, mi jeeji, yo ɓe waɗu sabu Joomiraado on ɓe nantondira.

³ An men, yo mo mi gollidata, sella-findeejo, mi torike ma wallitagol ɓee rewɓe wallube lan tippirde fii yottingol Kibaaru Moyyo on, wondude e Akilimandu e beya ɓe mi gollidata fow, ɓe tawata indɛ mun no windii ka deɗtere ngurndan.

⁴ Weltee saa'i woo e nder humondiral mon e Joomiraado on, mido fillitaade kadi, weltee!

⁵ Yo yimɓe ɓen fow andu newaare mon nden, ko fii Joomiraado on ko Badiido.

⁶ Wota on aanu huunde, kono e kala huunde weebitiraneɛ Alla faaleɛji mon dɛn toragol mo, landoo mo ballal, weltanoo mo.

⁷ Dun, buttu ngu Alla yedata, feyyitungu kala faamu ngun, hiway ɓerɗe mon dɛn e miijooji mon dɛn e nder humondiral mon e Iisaa Almasiihu on.

⁸ Ko heddii kon, yo musibbe an, kala ko tawata ko goonga, kala ko wondi e teddungal, kala ko feewi, kala ko laabi, kala ko labaa, kala ko handi e kuljeede, kala ko ɓuri moyyude, e kala ko handi e mantoore, yo dɛn wonan miijo mon ngon keyee.

⁹ Awa, ko andirdon mi kon, e ko hebirdon mi kon, e ko nanuɗon mido wowla kon, e ko yi'udon mido waɗa kon, waɗee dɛn. Dun, Alla Jom buttu on wonday e mon.

Fii no Puulusa Weltorani ɓe Filipii ɓen

¹⁰ Mido weltanii Joomiraado on fota, sabu ko wurnituɗon nafa mon fii an kon. Hari hidon wondi e on nafa, kono hari feere nden no ɗakkiri on.

¹¹ Wonaa fii mido ɗakkiraa waɗi si mi wowli dɛn, ko fii mi ekkitike yondinorgol no mi fewndori non.

¹² Mido waawi wuurude e nder billaare, wano tawiri non kadi mido waawi wuurude e nder maral. E dɛ fow e hen fow mi ekkitike gundoo weltagol, woni e nder haarannde maa e heege, woni e nder maral maa e ɗakkireede.

¹³ Mi waawii fow sabu on Tiidindo lan.

¹⁴ Kono on waɗii ko moyyi tawdegol mon e tampereɛji an dɛn.

¹⁵ Onon ɓe Filipii ɓen tigi hidon andi, ka fudfoode waajagol an fii Kibaaru Moyyo on ka mon, ɓay mi iwii Masedonii, hay *moftal gootal wallindiraali e an ka ɓanje jonnugol e hendagol si wonaa ngal mon ngal.

¹⁶ Ko fii, fewndo mi wonnoo ka saare Tesalonii, on neldanno buri nde wootere ko mi handi e mun.

¹⁷ Hinaa fii ko dokkal mi wonnoo dɔɔɔbude, kono ko mi woni dɔɔɔbude ko yo tono golle mon den beydo.

¹⁸ Mi hendike ko neldudon mi kon e juude Epafruuditu. Jooni mi hefii ko mi handi e mun kon haa feyyitii. Dokkal mon ngal no wa'i wa angiri ndi urngol moyyol, wa sadaka mo Alla jabi, hara ko waalaniidɔ mo.

¹⁹ Immorde e ngalu e darja Alla an on sabu Iisaa Almasiihu on, o okkay on kala ko handudon.

²⁰ Yo mangural wonan Alla, Baaba men, haa poomaa. Aamiina!

Salminaango fii Waynitagol

²¹ Salminanee lan kala aaden Alla humondirdɔ e Iisaa Almasiihu on. Musibbe be mi wondi ben salminii on.

²² Yimbe Alla ben fow salminii on, tentinii bee jeyaaɓe e nduu suudu oo lando mawdo Roomu on.

²³ Yo moyyere Iisaa Almasiihu Joomi on wonu e berde mon.

BATAKURU PUULUSA HAA E 'BE KOLOOSI 'BEN

¹ Immorde e an min Puulusa, mo Alla hoddiri wonugol *sahaabaajo Iisaa Almasiihu on, wondude e oo musid'fo men wi'eteed'fo Timotee,

² haa e mon onon, bee musib'be amen humondir'be e *Almasiihu on, gomdin'be won'be Koloosi, sella-findee'be. Yo moyyere e buttu wonan on immorde e Alla Baaba men.

Fii no Puulusa Jarniri Alla

³ Meden duumi e jarnugol Alla, on Ben Iisaa Almasiihu Joomi men on, e nder ko men torantoo on kon.

⁴ Ko fii men nanii fii ko gomdin'on Iisaa Almasiihu on kon no wowlee, e giggol ngol yid'ud'on yim'be Alla ben fow ngol,

⁵ sabu tama'u mo maranad'on on ka kammu, on mo daaluyee goongaajo on andinnoo on fii mun, d'un ko Kibaaru Moyyo

⁶ hewtu'do ka mon on. Ko wano o woni wad'irde batte, o laya e aduna on fow non, ko wano non o woni wad'irde batte e hakkunde mon gila pande nanu'don andu'don moyyere Alla nden e nder goonga on,

⁷ bawto Epafaraasi, oo gid'o amen e gollidoowo e amen, hewtinde on d'ii janndeeji. Himo wonani on golloowo sella-findeejo e telen-ma Almasiihu on,

⁸ awa kadi o bangananii men fii giggol ngol Ruuhu Allaahu on wad'i e mon ngol.

⁹ Ko d'un wad'i, menen kadi, gila pande men humpitii d'un, meden duumii e toranagol on Alla, e toragol yo on hebbine gandal fii faale makko on, wondude e kala faamu e hakkil iwrud'un e Ruuhu Allaahu on,

¹⁰ fii no wuuriron noone no hawrirani Joomiraado on, e no welira mo e kala noone, ngurndan mon dan rima kala noone kuude moyye, beydod'on e andugol Alla,

¹¹ bawgal mangu makko ngun tiid'ina on e kala huunde, fii no woniron n'j'niibe e m'j'niibe,

¹² e hoore hid'on jarnira Baabaajo on weltaare, on Wawnu'do on hebugol gefal ka ndondi ndi o marani gomdin'be ben ka laamateeri ndaygu,

¹³ on Jattindo en mbawdi nibe den,^a o addii en ka laamateeri Bid'fo makko yid'aa'do on,

¹⁴ on mo hebirden cottudi wonkii e yaafuyee junuubaaji.

Fii Bural Iisaa ngal

¹⁵ Ko on Bid'fo woni mbaadi Alla mo yi'otaako on, ko kanko woni afo e hoore kala ko tagaa.

¹⁶ Ko fii ko e makko kala huunde tagiraa ka kammu e ka hoore leydi, ko yi'otoo e ko yi'otaako, d'un ko julle laamu e laamuuji e hooreyaagal e bawde, fow ko e makko tagiraa, e fii makko kadi tagiraa.

¹⁷ Ko kanko adii kala huunde, e kala huunde ko e makko woniri.

¹⁸ Ko kanko woni hoore bandu ndun, d'un ko *moftal ngal. Ko kanko woni Fud'foode nden, e adaado immintineede e hakkunde may'be ben, fii no o wonira Arano e d'i fow.

¹⁹ Ko fii welii Alla ka ko woni e Alla kon fow wona e Almasiihu on,

^a 1:13 1.13 «Mbawdi nibe den» dun ko doole bone on.

²⁰ e moyyintinirgol fow e makko kanko tigi, ko woni ka hoore leydi kon e ko woni ka kammu kon, e nder wadugol buttu rewruude e yiiyan makko hibbaadan dan ka hoore *legal makko altindiraangal.

²¹ Onon kadi, bee wodfitinooɓe Alla e ayɓe makko sabu miiɗooji mon ɗin e kuude mon bonde ɗen,

²² jooni non ko mayde bandu makko ndun o moyyintiniri hakkunde mon e makko, fii no laatoron yeeso makko kanko Alla laabuɓe, ɓe aldaa e ella e ɓe felnaaki,

²³ kono non, ko si tawii hiɗon duumii e gomɗinal ngal, hiɗon tabintinaa, piibinaa e maggal, hara on wodfitaaki tama'u mo hebirɗon Kibaaru Moyyo mo nanuɗon on. On Kibaaru feɗɗinanaaɗo kala tagaɗo ka ley kammu, ko on min Puulusa mi wonti kurkaadu mun.

Fii no Puulusa Yangorani Moftal ngal

²⁴ Jooni mido weltii e nder tampereeeji an ɗin fii mon. Ko fii, e an min, mi timminirii bandu an ndun ko ɗakkunoo e tampereeeji Almasiihu on, fii bandu makko ndun, ndun-le ko moftal ngal.

²⁵ Ko ngal moftal mi wonani kurkaadu, wano Alla nelirimmi non fii feɗɗinangol on daaluyee makko on e ko woni e mun kon fow,

²⁶ ɗun ko on gundoo neefunooɗo suudaade e nder jamaanuuji ɗin fow, kono jooni o feɗɗinanaama laabuɓe makko ɓen,

²⁷ ɓen ɓe Alla faalaa andinde ko hondun woni ngalu mangu on gundoo e hakkunde leyyi ɗin fow. Ko woni on gundoo: Almasiihu on no e mon, ko ɗun woni tama'u mangu ngun.

²⁸ Ko on men woni feɗɗinde fii mun e nder hajagol, janna kala nedɗo e dow faamu timmungu, fii no kala nedɗo laatora mokobaa e nder humondiral e Almasiihu on.

²⁹ Ko ɗun mi woni gollande, e nder tippirgol e doole makko wonɗe gollude e an no tiidiri ɗen.

2

¹ Awa, mi faalaa yo on andu ko tippiro hongo mi rondii fii mon, onon e bee ɓe Laa'udiisa e ɓe yi'aali lan haa hande ɓen.

² Dun ko fii no ɓerɗe maɓɓe ɗen wakkilora, e no ɓe tamondirira e nder giggol, ɓe heba kala ko woni e pellital heewungal iwringal e faamu, fii andugol gundoo Alla on, ɗun ko *Almasiihu on tigi,

³ on no ngaluuji faamu ngun e gandal ngal fow suudii e mun.

⁴ Ko mi wi'iri ɗun, ko fii wota hay gooto faljinir on yewtereeri weldi.

⁵ Ko fii, si tawii mi tawdaaka e mon e bandu, kono haray mido wondi e mon ka ɓernde, mido weltori yi'ugol nanondiral yaadungal wongal hakkunde mon ngal, e tiifeendi gomɗinal mon ngal e telen-ma Almasiihu on.

Fii Hebirgol Almasiihu on Ngurndan Heewuɗan

⁶ Nde tawnoo on jabii Iisaa Almasiihu on wona Joomi mon, awa duumee e humagol e makko.

⁷ Iree ɗaɗi mon ɗin e didoodi mon ndin e makko, tabiton e nder gomɗinal ngal wano janniraɗon non, wonon heewuɓe jarnugol.

⁸ Reenee, wota hay gooto e mon hiile, nangiree faamu nedɗanke e ɗayni meereji immorde e aadaaji nedɗanke e mbawdiji adunayankeeji, ɗi tawata wonaa e Almasiihu on iwri.

⁹ Ko fii allankaaku Alla ngun fow no e nedɗankaaku Almasiihu on,

¹⁰ awa kadi on wonii timmuɓe e kala huunde e nder yubbondiral mon e makko, ɗun ko on Wondo yeesojo kala laamu e kala bawgal.

¹¹ Ko e nder humondiral mon e makko kadi sunniradfon *sunninannde nde wadiraaka juɗɗe neɗɗanke, kono hara ko sunninannde nde Almasiihu on wadi nden, ɗun ko boorugol bandu junuubankeeru ndun.

¹² On surridaama e makko, e nder *looteede maande kisiyee, on immintinidaama e makko sabu ko gomɗindfon bawgal Alla ngal kon, on Immintindo mo e hakkunde mayɓe ben.

¹³ Onon, ɓe tawata maayiino sabu bonnereeeji mon e sabu angal sunningol mon, kanko Alla o wurnitidii on e Almasiihu on. O yaafanike en bonnereeeji men ɗin fow.

¹⁴ O montii derol jamaale windanoongol e hoore men ngol, ngol ngol tawata yamirooje mun no ɗannani en, o ittiri ngol fempugol ngol ka *leggal altindiraangal.

¹⁵ O boorii laamuuji ɗin e bawɗe ɗen, o weebitii ɗe e kene e yeeso fow e nder foolirgol ɗe leggal altindiraangal ngal.

¹⁶ Awa ko ɗun wadi, wota gooto jaawu on fii ko jaamoton kon e ko yaroton kon, maa fii juldeere, maa lewru heyru, maa jalaade fowteteede e mun ɗen.

¹⁷ ɗun fow ko dowdi piiji aroyayɗi ɗin, kono haqiiqa on ko ɗi Almasiihu on ɗin.

¹⁸ Wota on jaɓu ɓen yimɓe yidɓe yankinorde tampingol bandu ndun e rewugol malaa'ika hippoo on mbuupaari mon ndin. Sifa ɓen yimɓe ko hoolorɓe koyɗi mun. Hiɓe hebbinora mawnintinaare nde alaa nafa, immorde e miijooji neɗɗanke,

¹⁹ edii ɓe humaade e Hooreejo on, on mo bandu ndun fow jogondiriri sabu mun, fottiri jokke ɗen e ɗadi ɗin, mawni no Alla yidiri non.

Fii Wuurugol e nder Humondiral e Almasiihu on

²⁰ Nde tawnoo on maayidiino e Almasiihu on, on sertii e dɗi mbawdiiji adunayankeeeji, ko hondun jabanton ɓe fawa on dɗi aadaaji, wa si tawii hidfon wuurani aduna,

²¹ ɗun ko «wota a meemu ɗundoo!», «wota a mettu ɗundaa!», «wota a foppo ɗuntoo!»

²² Dɗi aadaaji fow si huutoraama ko ɗi bontayɗi, bay ko ɗi yamirooje e janndeeji neɗɗanke.

²³ Pellet, ko goonga, ɗin aadaaji no nandi e faamu, bay hidfi catii e dewal anniyaangal immorde e neɗɗanke, e yankinaare e yangugol bandu, kono ɗi alanaa neɗɗanke no o wawtora hoore makko.

3

Fii Booragol Kuɗɗe Bondɗe ɗen, Bornoo Kuɗɗe Moyye ɗen

¹ Bay non on wurnitidaama e *Almasiihu on, haray ɗabɓee piiji wondfi ka dow ɗin, ka Almasiihu on joodfori ka sengo jaamo Alla ton.

² Miijee fii ko woni ka dow kon, hara hinaa fii ko woni ka hoore leydi kon.

³ Ko fii on maayii, ngurndan mon ɗan no suudii e Almasiihu on ka Alla.

⁴ Awa, nde Almasiihu on, ɗun ko ngurndan mon ɗan, feeniti, haray on feeniday e makko ka mangural.

⁵ Awa waree piiji adunayankeeji wondi e mon dɛn, dɛn ko wano: jinaa e angal laabal e himmeeji e faaleeji bondi e miile, (ko fii miile ko rewugol sanamu).

⁶ Ko dɛn addata tikkere Alla nden e hoore murtube ben.

⁷ Ko nii wuurirnodon oya tuma, wa fewndo junuubu ardinoo ngurndan mon dɛn.

⁸ Kono jooni non, onon kadi bugitee dɛn fow: dɛn ko tikkere nden e monee on e hunyeendi ndin e hoyre nden e haalaaji bondi yaltaynoodi e kundule mon dɛn.

⁹ Wota on fenindiran, onon bee bortiiɓe tagu hinngu ngun e kuude mun,

¹⁰ bornii tagu hesu heyɗintinaangu e noone mbaadi on Tagudo ngu, fii no waawiron mo andude haa timma.

¹¹ Don alaa *Gereekiyanteejo maa *Yahuudiyanteejo, maa sunninaado maa mo sunninaaka, maa lejol ngol finaa maa lejol kaana-jikkuwol, maa maccudo maa dimo, kono ko Almasiihu on woni fow, woni e fow.

¹² Bay ko on subaabe Alla, laafube, e yidaabe makko, bornee yurmeende tiidunde e moyyuki e yankinaare e newaare e yondinaare.

¹³ Muppondiranee, yaafondiron si tawii godɗo no mari ko wullitoo e hoore oya. Wano Almasiihu on yaaforani on non, onon kadi wadiree wano non.

¹⁴ Kono, e hoore dundoo fow, bornee giggol, sabu ko ngol yuɓɓindirta haa timma.

¹⁵ Yo buttu Almasiihu ngu noddiraɗon fii wonugol bandu wooturu ngun ardo berde mon dɛn. Wonee anditanoobe.

¹⁶ Yo kongol Almasiihu on hebbin berde mon dɛn. Jannindiree, hajondiron e dow faamu fow e nder ko beytiranton Alla beyti Zabuura e jaarooje e beyti hormordi, yettiron Alla beytirangol mo berde mon dɛn fow.

¹⁷ Kala ko wadoton, e kongol maa e kuugal, wadee fow e innde Iisaa Joomi on, e jarnirgol mo Alla Baabaajo on.

Fii no Beynguure Almasiiyaabe Haani Wonirde

¹⁸ Rewɓe, mo kala e mon, yo yankinano moodi mun, wano hawrirani Joomiraado on non.

¹⁹ Onon kadi worɓe, mo kala e mon yo yidu beyngu mun, hara on hunyanaali be.

²⁰ Onon kadi fayɓe, dofttee mawɓe mon ben e di fow, ko fii dɛn no wela Joomiraado on.

²¹ Onon kadi baabiraabe, wota on mettin berde fayɓe mon ben, fii wota berde maɓɓe maayu.

²² Onon kadi yo jiyaabe, dofttee jeyɓe on jeyal adunayankewal ben e di fow, hara hinaa non e gite maɓɓe tun, wa si tawii on dabbay woni no yimɓe ben yidira on, kono hara ko bernde laabunde e nder kulol Joomiraado on.

²³ Kala ko wadoton, wadiree dɛn ittiri wonkii mon kin fow, wa si tawii ko Joomiraado on wondon wafande, hara hinaa yimɓe ben,

²⁴ e hoore andugol mon on hebiray Joomiraado on ndondi wa ngeenaari. Ko Almasiihu Joomi on wondon kurkanaade.

²⁵ Ko fii kala on wafudo ko boni, o hettay njoddi bonnere makko nden, awa kadi gidale alaa ton.

4

1 Onon kadi yo jeyɓe, jogoree jiyaabe mon ben no feewiri e no nundiri, e hoore andugol wonde onon kadi hidfon mari Jeyɗo on ka kammu.

Fii Waajuuji Puulusa Goo

2 Duume e toragol Alla, hakkilanon e ɗun e dow yettugol mo.

3 Toranodon men kadi, fii yo Alla udditan konguɗi amen ɗin dambugal fii no men waawira feɗɗinirde goonga lugguɗo *Almasiihu on, on goonga mo mi jolkaa fii mun,

4 e no mi yewtira fii on goonga no laabiri, wano haaniranimmii non.

5 E telen-ma be gomɗinaa ben, wondiree faamu, hara on accaali fajuhun woo feyyira on.

6 Yo taw soono woo konguɗi mon ɗin ko weldi, hara hidfi weliri wa landan, fii no andiron ko honno jaaborton mo kala.

Fii Rawnoode nden e Salminaango ngon

7 Tikiiki, oo musidɗo an yidɗaɗo, golloowo holniɗo mo mi kurkodata fii golle Joomiraɗo on, o andinoyay on fow fii no mi fewndori.

8 Ko wadi si mi immiini mo haa e mon, ko fii no andiron no men fewndori, e fii yo o wakkilin berde mon ɗen.

9 Mi immindinanii on mo e oo musidɗo yidɗaɗo sella-findeejo wi'eteedo Onesima, on ko mo mon. Be andinoyay on ko woni feyyude gaa kon fow.

10 Oo wondidɗo an e joge wi'eteedo Aristarke salminii on, wondude e Markuusa, oo dendiraawo Barnabaasi, on mo tindinanadon fii mun. Si o hewtoyii ka mon, wernee mo moyya.

11 Iisaa jammaɗo Yustuusa kadi salminii on. E nder lepol *Yahuuda ngol, ko bee ɗoo tun woni gollidude e an fii *laamateeri Alla ndin, be woni wakkilinbe lan.

12 Oo kurkaadu Iisaa Almasiihu on wi'eteedo Epafaraasi salminii on, on ko mo mon. Himo duumii e tippiro fii mon e nder torndeeji makko ɗin, fii no tabitiron wa mokobaabe, heewuɓe hoolaare e telen-ma faale Alla on fow.

13 Mido seeditanii mo ɗun, wonde o yanganike on fota, e fii bee be Laa'udiisa e fii bee be Hiirapoliisa.

14 Awa kadi, oo jawndoowo yidɗaɗo wi'eteedo Luuka, wondude e Demaasi, salminii on.

15 Salminanee lan musifɓe wonɓe Laa'udiisa ben, kapun e oo debbo wi'eteedo Nimfaasi, e *moftal wongal ka suudu makko ngal.

16 Si nduu batakuru jangaama ka mon, etee kadi no ndu jangiree ka moftal wongal Laa'udiisa. Jangon kadi iwranyndu on ndun Laa'udiisa.

17 Wi'on kadi oo wi'eteedo Arkiipe yo o eto no o timminira ɗee golle ɗe o hehiri Joomiraɗo on.

18 Min Puulusa, mi salminirii on jungo an ngon tigi. Awa anditee fii jolokooje an ɗen. Yo moyyere wonan on.

BATAKURU PUULUSA ARANURU HAA E BE TESALONII BEN

¹ Immorde e an min Puulusa, wondude e Silaasi e Timotee, haa e ngal *moftal wongal Tesalonii, humondirbe e Alla Baabaajo on e Iisaa Almasiihu Joomi on. Yo moyyere e buttu wonan on.

Fii Anditangol be Tesalonii ben Gomɗinal mabbe ngal

² Meden duumii e jarnugol Alla fii mon on fow, e meden anditude fii mon on fow e nder torndeeji amen ɗin.

³ Meden anditude soono woo yeeso Alla, on Ben men, kuude gomɗinal mon ngal e golle giggol mon ngol e tama'u mo catorɗon e Iisaa Almasiihu Joomi men on.

⁴ Meden andi, yo musibbe be Alla yidi, ko on subaabe,

⁵ ko fii Kibaaru Moyyo mo men woni feɗɗinde on, men addiranaali on mo kongol tun, kono ko wondude e bawgal e *Ruuhu Seniɗo on e hoolaare mawnde. E hidon andi-le no men wondirnoo e mon fii nafa mon.

⁶ Onon kadi on pembii men, on pembii Joomi on. Hay e nder tampereji mon ɗuudufi ɗin, on jabirii daaluyee on weltaare iwrunde e Ruuhu Seniɗo on.

⁷ Ko ɗun waɗi, on wonii be gomɗinbe ben Masedonii e Akaaya fow pembinta.

⁸ Ko fii daaluyee Joomiraado on lollirii immorde ka mon, hinaa non e hoore Masedonii e Akaaya tun, kono gomɗinal mon ngal e Alla andike nokkeeli ɗin fow, haa ka tawata hewtaa ka men wowla fii mun.

⁹ No sifeede fii jabbo ngo men jabbaa ka mon ngon, e ko honno tuubiranɗon Alla, yiltidon e baawo sanamuuji fii rewugol Alla Wuurudo Goongaajo on,

¹⁰ e fii habbagol ka kammuuli on Biɗɗo makko, mo o immintini e hakkunde maybe ben, ɗun ko Iisaa, on Jattindo en tikkere aroyaynde nden.

2

Fii Golle Puulusa ɗen e hakkunde be Tesalonii ben

¹ Hidon andi onon tigi, yo musibbe, ardu amen ndun ka mon wonaali meerenteeru.

² Kono bawto men tampude, men tampinee e ndee saare wi'eteende Filipii, wano andirɗon non, men yetti hoolaare e Alla men on fii feɗɗinangol on Kibaaru Moyyo Alla on e nder tippiro mawngo.

³ E hoore ɗun, waajuuji amen ɗin hinaa e palji iwri, maa e anniyeeji bondi, maa e yoyre,

⁴ kono bay Alla tawii meden foddi e halfineede Kibaaru Moyyo on, ko ɗun waɗi si men yewtirtaa no welirta yimbe ben, kono ko no welirta Alla, on ndarndotoodo berɗe amen ɗen.

⁵ E hoore ɗun, hidon andi men ɗayniraali on mantirgol kongufi, miile kadi ardaaki men, Alla ko seede e ɗun.

⁶ E men ɗaɓɓaali kadi yo yimbe ben teddin men, woni onon, woni heddiibe ben.

⁷ Hay si men waawayno hollude on mbawdi sabu ko men *sahaabaabe *Almasiihu on, men wadaali d'un. Kono fewndo men wondi e mon, men holli on newaare, wano neene dankorta biibe mun.

⁸ E nder giggol ngol men joganii on ngol, med'en yidunoo yedugol on Kibaaru Moyyo Alla on, kono kadi ngurndan amen d'an tigi, hakkee ko men yidi on.

⁹ Onon on anditii, yo musibbe, golle amen den e yangi amen kin fewndo men feppinannoo on Kibaaru Moyyo Alla on, men gollirno jemma e jalorma, fii wota men wonan hay gooto e mon dongal.

¹⁰ Ko on seedee, Alla kadi ko seedee, men wonirno e noone laabufo e no feewiri e no felnora telen-ma mon, onon gomdinbe ben.

¹¹ Hidon andi kadi men woniranno kala e mon wano baaba woniranta faybe mun.

¹² Men waajino on, men wakkilini on, men jeeji on yo on wuurir noone no welirta Alla, on Noddudo on ka *laamateeri mun e ka mangu mun.

¹³ E hino ko men duumori e jarnugol Alla kon: e nder jabugol mon daaluyee mo men feppinannoo on on, on jabiraano mo wa iwrudo e neddanke, kono on jabirno mo wa daaluyee Alla, no o woniri haqiiqa non, ko on daaluyee woni gollude e mon onon gomdinbe ben.

¹⁴ On banginno d'un, yo musibbe, e nder jembugol mon *mofta Alla wonde ka diiwal Yahuuda den, de tawata ko Iisaa Almasiihu on jeyi, ko fii onon kadi on tampuno e juude jokondoofta mon ben sifa tampereeeji di *Yahuudiyankefta ben tampinno den mofta din.

¹⁵ Ko ben wari Iisaa Joomi on, wari annabaabe ben, cukkii men, d'un ko ben be welataa Alla, wonbe aybe yimbe ben fow.

¹⁶ Hibe fanni men yewtugol be wonaa Yahuudiyanke ben fii wota ben dande, ko nii be jokkiri hebbingol junuubaaaji mafta din. Kono tikkere Alla nden sakkitori nangugol be.

Fii no Puulusa Nuliri Timotee

¹⁷ Menen, telen-ma amen yo musibbe, e nder ko men seedunoo e mon kon e nder saa'ihun e bandu, kono hinaa e bernde, hakkee ko men marnoo faale tiidufoto fii yi'itugol on, men etino fii d'un fota.

¹⁸ Ko d'un wadi si men faalano yahude ka mon, tentinii min Puulusa, mi etino d'un buri nde wootere. Kono Ibuliisa hannu men.

¹⁹ E hara hinaa onon woni tama'u amen on e weltaare amen nden e *meetelol darja amen on yeeso Iisaa Joomi men on jande ardu makko ndun?

²⁰ Hiiyii, ko onon woni darja amen on e weltaare amen nden!

3

¹ Ko d'un wadi si men wawtaano hande kadi habbagol ko buri nii, men tawi no burani men ka men wona menen tun ka saare Atiina,

² men imminana on oo musidfo amen inneteedo Timotee, on wondidfo amen e nder golle Alla den e hoore feppingol Kibaaru Moyyo *Almasiihu on. Men fawi mo tiidingol on e wakkilingol on ka gomdinal mon,

³ fii wota hay gooto dilline e nder tampereeeji fewndiidfi din. Ko fii onon tigi hidon andi ko d'un muuyanafen.

⁴ Fewndo ko men wonnoo takko mon, men wowlanayno on wonde en hebay satteendeeji, ko d'un woni ko hewti, hidon andi.

⁵ Ko d'un wad'i, bay mi waawataano habbaade hande kadi, mi imminii Timotee fii humpitagol gomdinal mon ngal, mido hulunoo wota taw no gasa hara jarribotoodo on faljinii on, tawa golle amen den wonii meere.

⁶ Awa Timotee ko e hewtitude woni ka amen iwrude ka mon, o addoranii men kibaaru moyyo fii gomdinal mon ngal e giggol mon ngol. O innii men, tigi-tigi on, hid'on joganii men maande moyyere, awa kadi hid'on himmani yi'ugol men, wano men himmirani yi'ugol on non.

⁷ E hoore d'un, e nder sateende amen nden fow e tampere amen nden, yo musibbe, men wakkilinaama sabu gomdinal mon ngal.

⁸ Jooni non hid'en wuuri, ko fii hid'on tabiti few e Joomiraado on.

⁹ E hara ko honno men waawata jarnirde Alla fii mon, fii ndee weltaare nde weli'ndon men yeeso makko fow?

¹⁰ Ko d'un wad'i, jemma e jalorma meden toraade mo e nder tentingol fii yo o newnan men yi'ugol on, timmintina ko nakki e gomdinal mon ngal kon.

¹¹ Yo Alla Ben men on tigi, e Iisaa Joomi men on, udditan men laawol haa ka mon.

¹² Awa kadi yo Joomiraado on hebbin giggol hakkundeeji mon haa feyyita, e telen-ma yimbe ben fow, hara kadi ko sifa giggol ngol men joganii on ngol.

¹³ Yo o tabintinir nii berde mon den fii no woniron laabube e be felnaaki yeeso Alla Baabaajo men on, ka jalaande nde Iisaa Joomi men on aroyta e mun wondude e laabube mun ben fow.

4

Fii Wuuringol no Welirta Alla

¹ Ka rawnoode, yo musibbe, on andirii men ko honno gasirton wonirde fii no weliron Alla, e hin-le ko non wonir'don. Jooni men torike on, men jeejii, sabu humondiral men e Iisaa Joomi on, beydee jaarude yeeso soono woo e den banje.

² Ko fii hid'on andi janndeeji di men janni on din immorde e Iisaa Joomi on.

³ Ko Alla faalaa ko yo on laato laabube, e fii yo on wod'dito jinaa,

⁴ e yo mo kala e mon waawu jogitaade bandu mun ndun e nder laabal e teddungal,

⁵ e baawo accugol faaleeji wonkii foola d'un, wano be gomdinaa andaa Alla ben gerdata non.

⁶ E telen-ma d'un, wota hay gooto bonnu musid'do mun maa huutora mo yoyre, ko fii Joomiraado on yobay sifa din noone ellaaji fow. Hari men wowlaniino on d'un, men hajike on e d'un.

⁷ Ko fii Alla noddiraali en wuuringol angal laabal, kono ko wuuringol laabal.

⁸ Ko d'un wad'i, on bugitiido ngal gandal, haray hinaa ned'do o bugitii, kono ko Alla, on Yed'udo on *Ruuhu mun Seniido on.

⁹ E telen-ma giggol sid'dankaaku musibbe gomdinbe ben, on hatonjinaa e windaneede fii d'un, ko fii Alla tigi wawnii on yid'indirgol.

¹⁰ Ko d'un kadi wond'on wadude e fee musibbe men ben fow e nder Masedonii no didori, kono men wakkilinii on, yo musibbe, beydugol kadi.

¹¹ Himmanon wuuringol buttu, jokkon haajuuji mon din tigi, golliron juude mon den, wano men yamiriri on non.

¹² Dun ko fii no woniron feewube e telen-ma be gomdinaa ben, hara on wonataa dongal hay gooto.

Fii Artugol Iisaa

¹³ Men faalaaka, yo musibbe, yo on ronku andude fii maybe ben, fii wota on hebu sokola, wano beya be alaa tama'u ben.

¹⁴ Ko dun wadi, bay hiden gomdini Iisaa maayii, awa kadi o imminti-naama, hiden gomdini kadi Alla artiray maayube no gomdini Iisaa ben wondude e makko.

¹⁵ Awa e hino ko men wi'ata on, dun non ko e kongol Joomi on iwri: enen wurbe ben, luttitube haa pande ardu Joomi on, en adotaako maybe ben artireede.

¹⁶ Ko fii, Joomi on tigi iwray ka kammu, tippoda e yamiroore ewnaande e hawa malaa'ikaajo mawdo e hito *liital Alla ngal. Onsay ko maayube no gomdini *Almasiihu on ben adetee immintineede.

¹⁷ Bawto dun, enen wurbe luttitaybe ben, en yettidete e mabbe ka nder duule, fii fottoygol e Joomi on ka weeyo. Onsay en wonday e Joomi on haa poomaa.

¹⁸ Awa wakkilindiree rewrude e dii kongufi.

5

¹ Fii palaacfe den e saa'iiji din, on hatonjinaa e windaneede fii dun, yo musibbe.

² Ko fii onon tigi hidon andi few palaande Joomi on arday wa nde ngujo no ara jemma.

³ Nde yimbe wi': «Buttu ngun tabitii, tawa kadi masiibo alaa!», ko onsay halakuyee on arata hepa, yana e mabbe wa nde njata fidfi debbo reedujo, hara be dadataa-le few.

⁴ Kono onon, yo musibbe, on alaa e nder niwre nden haa ka nden palaande juhira on wa ngujo.

⁵ On fow ko on bibbe ndaygu ngun e bibbe jalorma on. Hinaa en be jemma on maa niwre nden.

⁶ Awa, wota en daanor wa beya, kono wattanen yiila, wonen hakkilanbe.

⁷ Daanotoobe ben daanoto jemma, mandilooobe ben ko jemma mandilirta.

⁸ Kono enen yimbe jalorma ben, wonen hakkilanbe, bornoden hitorgo gomdinal ngal e giggol ngol, hippoden kunnawal tama'u kisiyee on.

⁹ Ko fii Alla muuyanaali en tikkere makko nden, kono ko fii no hebiren kisiyee rewrude e Iisaa Almasiihu Joomi men on,

¹⁰ on maydo fii men, fii, woni hiden daanii, woni en daanaaki, no wuuridiren e makko.

¹¹ Awa, wakkilindiree, tiidindiron, wano wondon warrude non fewndo doo.

Fii Yamirooje Sakkitore den e Salminaango ngon

¹² Men torike on, yo musibbe, anditaneewonbe gollude hakkunde mon ben, ben be Joomiraado on subii ko ardo on, hajoo on.

¹³ Joganodon be teddungal tiidungal e giggol, sabu kuude mabbe den. Yo buttu wondon hakkunde mon.

¹⁴ Men yamirii on, yo musibbe, hajee puybe ben, wakkilinon aamitube ben, wallitodon lo'ube ben, wonon muppiibe e fee wondo woo.

¹⁵ Wattanon yiila fii wota hay gooto yobir bone bone, kono wafee soono woo ko moyyi, woni non ko e hakkunde mon, woni e telen-ma wonɗo woo.

¹⁶ Wonee saa'i kala weltiibe,

¹⁷ duumodon e toragol,

¹⁸ jarnee Alla e fee kala ko woni, ko fii ko ɗun woni faale Alla on fii mon, onon bee humonɗirɓe e Iisaa Almasiihu on.

¹⁹ Wota on faadinan Ruuhu Allaahu on.

²⁰ Wota on hayfin konguɗi ɗi Alla longini gomɗinɓe ɓen,

²¹ kono taskee kala huunde, jogitodon ko moyyi kon.

²² Reenodon e bone, noone woo no o wa'i.

²³ Yo Alla Jom 'Buttu on waɗu on yimɓe makko ko timmi, e yo o reenu on e baɗɗeeji ɗin fow, ɗun ko ruuhu mon on e wonkii mon kin e ɓandu mon ndun, fii wota on wonu felniibe jande ardu Iisaa Almasiihu Joomi men on.

²⁴ Ko fii on Nodduɗo on ko Sella-Findeejo, awa kadi ko on woni Timminoyoowo ɗun fow.

²⁵ Musiɓɓe, awa toranee men menen kadi.

²⁶ Salminiree musiɓɓe ɓen fow hirbondiral laabungal.

²⁷ Mi torike on e innde Joomi on: yo musiɓɓe ɓen fow jangu nduu batakur.

²⁸ Yo moyyere Iisaa Almasiihu Joomi men on wonu e mon.

BATAKURU PUULUSA DIMMURU HAA E BE TESALONII BEN

¹ Immorde e an min Puulusa, wondude e Silaasi e Timotee, haa e ngal *moftal wongal Tesalonii humondirngal e Alla Baaba men, e Iisaa Almasiihu Joomi on:

² yo moyyere e buttu wonan on immorde e Alla Baaba men, e Iisaa Almasiihu Joomi on.

Fii no Alla Naawiroyta Yimbe ben

³ Meden haani, yo musibbe, duumaade e jarnugol Alla fii mon, d'un-le ko ko feewi, ko fii gomdinal mon ngal no beydaade, awa kadi giggol ngol yidindirdon ngol ko e beydaade tun woni.

⁴ E hoore d'un, meden mantorde on e nder mofta Alla den, sabu njanjaare mon nden e gomdinal mon ngal e nder cukkande de cukkadon den fow e satteendeeji di wakkilidon din.

⁵ Awa, ko d'undoo woni seede naawoore Alla feewunde nden, fii no woniron rindanbe *laamu Alla ngu wondon tampande ngun.

⁶ Ko fii no feewi yeeso Alla ka o yottorana on bee wonbe on tampinde tampere,

⁷ e ka o yeda on buttu, onon tampinaabe ben, wondude e amen, nde Iisaa Joomi on feenoyi ka kammu, wondude e malaa'ikaabe dolnuube ben

⁸ e hakkunde joyngol yiite, fii yaggingol be andaa Alla ben e be doftanooki Kibaaru Moyyo Iisaa Joomi men on.

⁹ Be lettiree halakuyee poomayankeejo, be wodfditoo Joomi on e mangu bawgal makko ngal

¹⁰ nde o aroyi e nden jalaande, fii yo o darjine immorde e laabube makko ben, o mugina gomdinbe ben fow. Onon kadi, on gomdinii ko men seeditanii on kon.

¹¹ Ko d'un wadi, meden duumaade e toranagol on, fii no Alla men on wadira on rindanbe ngurndan dan o noddiri on dan, e no o laatinira e mon kala ebbooje moyye e kuude gomdinal mon ngal tippude e bawgal makko ngal,

¹² fii no innde Iisaa Joomi men on mawniniree e mon, e no onon kadi mawniniredon e makko, sabu sulfu Alla men on e Iisaa Almasiihu Joomi on.

2

Fii Aaden Bondo on

¹ Fii ardu Iisaa Almasiihu Joomi on, e mottondiral men ngal e makko, men torike on, yo musibbe,

² wota on jabu berde mon yaawee jiiibeede, maa aaniniredon wi'ugol palaande Joomi on hewtii. Hay si goddo wi'ii on ko Alla longini men maa ko nelal maa ko batakuru ko iwri e amen, wota on hulu.

³ Wota hay gooto faljinir on noone woo, ko fii nden palaande arataa ado murtaldu ndun wadude, e feenugol aaden bondo on, on muuyanaado hayrugol,

⁴ d'un ko on dartotoodo immoo daroo e hoore kala ko neddanke inni ko alla e hoore kala ko rewetee, o yaha haa o joodoyoo ka juulirde Alla mawnde, o wi'itoo kanko tigi Alla.

⁵ On anditaali mido wowlanaynoo on dʒun, wa fewndo ko mi wondi e mon?

⁶ Jooni non hidon andi tigi ko tongi mo, fii yo o feepu e saa'i makko on,

⁷ ko fii fewndo dʒoo, doole bonde suudiiɗe den no gollude, ko woni tun fewndo dʒoo godɗo no haɗi de taho haa o dira.

⁸ Ko onsay non aaden bonɗo on feepata. Iisaa Joomi on muliray mo wuttugol, o muncira mo jalbeendi ardu makko ndun kanko Iisaa.

⁹ On aaden bonɗo ardoyay e kuude Ibulliisa, o wada noone kaawakeeji e maandeeji e kuude fenaandeeje,

¹⁰ o huutoray kala noone bone fii faayingol wonbe mulude ben, bay be jabaali yidude goonga on fii no be dandiree.

¹¹ Ko dʒun wadi si Alla kadi accidi be e doole dʒaynooje fii no be gomɗinira fenaande nden,

¹² fii no yidube angal peewal ngal, gomɗinaali goonga on ben jaawiree.

Fii Tabital be Tesalonii ben

¹³ Telen-ma amen menen, yo musibbe be Joomiraado on yidi, meden haani duumaade e jarnugol Alla fii mon, ko fii Allaahu on subino on gila ka fudɗoode fii kisiyee on^a, e hoore *labbinirgol on Ruuhu Allaahu on e gomdingol goonga on.

¹⁴ Ko dʒun o noddiri on Kibaaru Moyyo mo men feppinani on on, fii no hebiron gebal ka mangu Iisaa Almasiihu Joomi on.

¹⁵ Ko dʒun wadi, yo musibbe, wonee tabituɗe, jogitodon janndeeji di men janni on dʒin, woni non ko e konguɗi, woni e bataake.

¹⁶ Yo Iisaa Almasiihu Joomi men on tigi, e Alla Baaba men, on Yidufu en, yedi en wakkilaare poomayankeere e tama'u moyyo immorde e sulfu makko on,

¹⁷ wakkilin berde mon den, tabintina on e kala kuugal e kala kongol moyyol.

3

Puulusa Landii be Tesalonii ben Torndeeji

¹ Ka rawnoode, yo musibbe, toranee men fii no daaluyee Joomiraado on lollira e no mawniniree, wano o lolliri e mawniri ka mon non,

² fii no men dandiree boyliibe ben e bonbe ben, ko fii hinaa fow mari gomɗinal.

³ Kono Joomiraado on ko Sella-Findeejo, o tabintinay on, o hisina on bonɗo on.

⁴ Joomiraado on no okki men hoolaare e telen-ma mon wonde hidon wade, on wadoyay kadi ko men yamiri on kon.

⁵ Yo Joomiraado on ardo berde mon den e fee giggol iwrungol e Alla e jappaare iwrunde e *Almasiihu on.

Hajannde fii Puyndan

⁶ Men yamirii on e innde Iisaa Almasiihu Joomi men on, yo musibbe, yo on wodɗito kala musidɗo wuuruɗo e nder puyndan, ko yaadaa e jannde nde hendordon men nden.

⁷ Ko fii hidon andi onon tigi ko honno jembirton men, ko fii men wuuriraali puyndan hakkunde mon.

^a 2:13 2.13 Maa: ko fii Allaahu on suborno on wa dikkuruube fii kisiyee on.

⁸ Men jabaali goddo fawtoo men naameteen nii tun, kono ko e nder golle sattude e yangi men golliri jemma e jalorma, fii wota men wonan hay gooto e mon dongal.

⁹ Wonaa fii hari d'un no haanani men men wadiri d'un, kono men faalano on accirde menen tigi noone mo jembon.

¹⁰ E hoore d'un, fewndo ko men wonnoo ka mon, men wadanno on ndee yamiroore doo: kala on saliido gollude, wota paamu kadi!

¹¹ E hin-le men nanii wofbe e hakkunde mon no jokki puyndan, hibe jokki ko wonaa haaju mabbe edii be gollude.

¹² Men torike ben yimbe, men jeejirii be Iisaa Almasiihu Joomi on, yo be gollu e nder buttu, be naama ko be to'ani hoore mabbe kon.

¹³ Onon non, yo musibbe, wota berde mon maayan wadugol ko moyyi.

¹⁴ On mo doftaaki ko men wi'i kon e nduu batakuru, haray maandinee fii makko. Wota on huuwondir e makko huuwondiral woo, fii yo o hersu.

¹⁵ Wota on jogor mo non wa gapo, kono hajoree mo wa musiddo mon.

Fii Waynitande nden

¹⁶ Yo Joomiraado, Jom Buttu on, yedu on buttu kanko tigi saa'i kala e noone kala. Yo Joomiraado on wonda e mon on fow.

¹⁷ Min Puulusa, mi salminirii on jungo an ngon tigi. Ko maande an nden woni e nder bataake an den fow, e hino bindi an din.

¹⁸ Yo moyyere Iisaa Almasiihu Joomi men on wonu e mon on fow.

BATAKURU PUULUSA ARANURU HAA E TIMOTEE

¹ Immorde e an min Puulusa, mo Alla, on Dandudo en, e Iisaa Almasiihu, on wondo tama'u men, yamiri wonugol *sahaabaajo Iisaa Almasiihu on.

² Mi salminii ma yo Timotee, an oo bid'fo an e nder gomdinal.

Yo Alla Baabaajo on e Iisaa Almasiihu Joomi men on yede moyyere e yurmeende e buttu.

Fii Reenagol e Jandeeji Fenaandeeji

³ Wano mi wakkilinirno-maa non wonugol Efeesi don, fewndo ko mi fokkiti Masedonii, fii yo a yamir wobbe goo wota be jannu jandeeji goo,

⁴ e wota be cato e tindi mehi e lasilankaaku ngu lannataa, ko memminta yeddondire, hara hinaa wadugol golle Alla den e nder gomdinal.

⁵ Ko woni faandaare ndee yamiroore, ko yid'irgol bernde laabunde e fondo moyyo e gomdinal ngal aldaa e faasiqankaaku.

⁶ Wobbe ben sortii e den pehe, ukkii e haalaaji mehi,

⁷ hara hibe faalaa wonude jannoobe fii Sariya on, e hin-le be faamanaa hay ko be woni wi'ude kon, e ko be woni tentinde fii mun kon.

⁸ Hiden andi tigi wonde Sariya on no moyyi, kono ko e hoore jogitorgol mo no haaniri.

⁹ Awa kadi anden Sariya on wad'iraaka fii feewube ben, kono ko fii bonbe ben e dartiibe ben e heeferbe ben e junuubankeebe ben e be rewataa Alla ben e hayfinooobe fii Alla ben e waroobe ben mun e yumma mun ben e ittoobe ko'e ben

¹⁰ e jeenoobe ben e worbe jinoobe worbe e yeeyoobe yimbe e fenoobe e woondoobe fenaande ben e kala wad'ooobe kuude woopondirde e jannde haqiiqaare nden.

¹¹ Ndee jannde no yaadi e Kibaaru Moyyo mo o halfinimmi on, on bangindo mangural Alla moyyo on.

Fii Moyyere nde Alla Yedi Puulusa nden

¹² Mi jarnii on yed'findo lan, dun ko Iisaa Almasiihu Joomi men on, jogitordo lan wa holniido, todfii mi e dee golle makko,

¹³ min oo hoynaynoodo, cukkotonoofo, yennaynoodo. Kono mi yurminaa, ko fii ko mi wonnoo warrude dun, ko angal gandal e angal gomdinal.

¹⁴ Joomiraado on yedii lan moyyere no yaajiri, wondude e gomdinal e giggol ko woni e Iisaa Almasiihu on kon.

¹⁵ Ngol kongol doo ko haqiiqawol, hingol handi e jabeede few, ngolle e hino ngol: Iisaa Almasiihu on ko ardi ka aduna ko dandugol junuubanke'en. Min non ko mi burdo bonde e ben.

¹⁶ Kono mi yurminaa, fii no Iisaa Almasiihu on banginira e an, min oo burdo bonde, yondinaare makko nden fow, fii no mi wonira misal e gomdinoyooobe e makko ben, be heba *ngurndan poomayankejan.

¹⁷ Teddungal e mangu wonanii Lando poomayankeejo, mo maayataa, mo yi'otaako, Alla bajjo, haa poomaa. Aamiina!

¹⁸ Ndee yamiroore nde mi yamir-maa, yo Timotee bid'fo an, wano *hiitoraa fii maa non, ko yo a tippir tippiro moyyo ngon

¹⁹ e nder gomɗinal wondude e bernde laabunde. Nden bernde laabunde non wobbe ben tertike nde, haa ka tawata gomɗinal maɓbe ngal yoolike.

²⁰ No tawaa e ben Himenee e Aleksander, ben be mi accidi e Ibuliisa fii jannugol be wota be hoynu Alla.

2

Fii Dewal e Toraare Alla

¹ Ko adii kon taho, mido torii yo en landano yimbe ben fow ballal Alla, wadanan be torndeeji e du'aaji e yettooje Alla,

² wadanan ɗun kadi lambe e kala yeesoobe, fii no wuuriren ngurndan newiɗan e buttuɗan wano Alla faaliraa non e hoore teddungal.

³ Ko ɗun woni ko moyyi, ko welata Alla, Danduco en on,

⁴ on Yidufo yo yimbe ben fow dande, be ara e andugol goonga on.

⁵ Ko fii ko Alla gooto woodi, no woodi kadi moyyintinoowo gooto hakkunde makko e yimbe ben, ɗun ko oo nedɗo wi'eteedo Iisaa Almasiihu,

⁶ on sakkiɗo hoore mun fii sottugol fow, ɗun ko seedee wadfaado e saa'i toɗfaado on.

⁷ Ko fii feɗɗingol on seedee wadi si mi wadiraawaaajotoodo e yottinoowo, (mi wowlay goonga, mi fenataa), fii ko janna be wonaa Yahuudiyanke ben ko woni gomɗinal goongawal ngal kon.

⁸ Mido yidi kadi yo worbe ben toro Alla ka woni woo, e hoore townugol juude laabude e baawo tikkere e yeddondiral.

⁹ Rewbe ben kadi wano non, be bornora no haaniri, hara hinaa no maniree e no hawnori, hara be ukkaaki e mordi hawniɗi e cudorgol kanje e kofe hittude, maa concii satta-cogguuji,

¹⁰ kono ko wadugol kuude moyye, hara ko yaadude e kuude rewbe qirritiibe rewugol Alla.

¹¹ Awa kadi yo debbo jangu e nder deeyere e yankinaare timmunde.

¹² Mi yamiraali non debbo jannugol, maa laamagol gorko, kono ko yo o deeyu.

¹³ Ko fii ko *Aadama adaa tageede, si *Hawaa hikki ɗon.

¹⁴ Awa kadi wonaa Aadama ɗaynanao, kono ko debbo on ɗaynanao, o bonni yamiroore Alla nden.

¹⁵ Kono fow e mun, debbo dandirte jiiɗi mun ndin si o duumike e nder gomɗinal ngal e giggol e laabal no haaniri.

3

Fii no Ardotoobe e Wallitotoobe Moftal ngal Haani Wonirde

¹ No wi'aa: on mo no yelii wonugol yeesojo ka *moftal Alla, haray ontigi ko huunde moyyere woni ko faalaa. Ngol kongol ko haqiiqawol.

² Kono fow e mun yo taw ardotoodo on ko nedɗo mo felnaaki, hara ko yondinordo debbo gooto, waawuɗo hoore mun, hara wonaa ubbitoowo, hara ko o teddintoodo, wernoowo hobbe, waawuɗo jannude,

³ hara hinaa yaroowo mandila, hinaa paaduɗo, kono hara ko o newiɗo, hara hinaa yeddondirteedo, hara ko mo haajaaka e ngaluuji aduna,

⁴ hara ko ardotoodo moyya beynguure mun nden tigi, e ne'udo faybe mun ben, hara hiɓe yankinani mo e nder teddungal timmungal.

⁵ Ko fii si godɗo waawataa ardaade beynguure mun nden tigi, haray ko honno ontigi waawata dankorde moftal Alla ngal?

⁶ Yo taw wonaa gomdindo kesun, fii wota o heewu townitaare, haa o yana e naawoore nde Ibuliisa naawaa nden.

⁷ Bee o hebira be gomdinaa ben kadi seeditoore moyyere, fii wota o hebu feloore, o yana e pircol Ibuliisa.

⁸ Wallitotoobe moftal ngal ben kadi wano non, hibe haani wonude teddube, wodfitiibe faasiqiyaagal e njaram feyyitufan e d'abbirgol miile.

⁹ Hibe haani humaade e goonga luggufo gomdinal ngal e nder bernde laabunde.

¹⁰ Kambe kadi non hibe haanaa ndarndeede taho, onsay non si tawii hay huunde alaa ko be feliree, be wada non den golle.

¹¹ Rewbe ben kadi wano non, yo be wonu teddube, hara be wonaali no'ooobe, be wona waawube hoore mabbe e sella-findeebe e kala huunde.

¹² Wallitotoodo on no haani tawde ko yondinordo debbo gooto, e ne'irfo bibbe mun ben e beynguure mun nden no moyyiri.

¹³ Ko fii kala wallitotoodo, gollufo den golle no moyyiri, heboyay teddungal tiidungal e hoolaare mawnde ka gomdingol makko Iisaa Almasiihu on.

¹⁴ Mi windanii ma dundoo e hoore tanyinagol mi yahay ka maa ko neebaa.

¹⁵ Kono si mi aru e tongaade, dun a anday ko honno haanufaa wuurirde ka suudu Alla, ndun-le ko moftal Alla Wuurufo on, doosal e balal goonga on.

¹⁶ Awa kadi no fellitaa wonde gundoo ngal dewal no mawni:

«Dun ko on feepirfo bandu,
holliraado Ruuhu Alla ko o feewufo,
feepandfo malaa'ikaabe ben,
on jantaado fii mun e hakkunde leyyi din,
o gomdinaa e nder aduna on,
o yentinaa ka kammu e nder mangural.»

4

Fii Yamirooje de Timotee Yamiraa den

¹ Kono Ruuhu Allaahu on no holli no laabiri wonde, ka saa'iiji sakkitori wobbe ben tertoyto gomdinal ngal fii jokkugol ruuhuuji daynaydi e jandeeji jinna,

² be dayniree faasiqankaaku e waajuuji fenaandeeji, tawa bernde mabbe nden no jukkiniraa wa ko sunniraa njande wojjiniraade yiite.

³ Ben yimbe wi'oyay wota dese wadu, be harmina naameteeki di Alla wadi fii yo gomdinbe ben e andube goonga on ben naamu e nder jarnugol mo din.

⁴ Hara-le ko Alla tagi kon fow no moyyi, huunde wonaa ko bugitete. Ko jarnugol tun Alla nde hiden huutora.

⁵ Ko fii ko Alla tagi kon fow no *labbiniraa daaluyee on e toraare.

⁶ Si a weebitanii dun musibbe ben, a wonanay Iisaa Almasiihu on kurkaadu moyyuru, eltiraado daaluyeeji gomdinal ngal wondude e jandeeji moyyi di jokkudaa din tigi.

⁷ Kono an, bugito taali neddanke mehi di yummiraabe yewtata. Eltiraa hoore maa wuurirgol wano Alla faaliraa non.

⁸ Ko fii eltugol bandu ndun ko seeda nafi, kono wuurirgol wano Alla faaliraa non kan no wondi e nafa e nooneji din fow, no wondi kadi e fodaari ngurndan fewndiidan dan e aroyaydan dan.

⁹ Ngol ko kongol haqiiqawol, handungol e jaʼbeede few wano ngol woniri non.

¹⁰ Ko wonden gollirde tippira, ko fii en wadii tama'u men on e Alla Wuurudo on, on Dandoowo yimbe ʼben fow, tentinii gomdɪnbe ʼben.

¹¹ E hino ko haanudaa yamirde, janna kon.

¹² Wota hay gooto yawo ma fii ko a suka, kono wonan gomdɪnbe ʼben misal e kongol e jikku e giggol e gomdɪnal e laabal.

¹³ Doo e mi arude, cato e jangangol yimbe ʼben daaluyee on, waajodaa ʼbe, jannaa ʼbe.

¹⁴ Wota a weddito e dokkal maa ngal, ngal yedɪranodaa *hiitaango ngal, fewndo ko ardotoobe *moftal ngal *fawi juude e hoore maa.

¹⁵ Huutor; wonaa e dɪn tun, fii no golle maa dɪn ʼbangirana fow.

¹⁶ Wattaa yiila e hoore maa e ko jannataa kon e nder cataare. Ko fii si a wadirii non, a danday hoore maa, dandaa hedotoobe ma ʼben.

5

Fii no Gomdɪnbe ʼben Haani Wondirde

¹ Awa kadi wota a felir nayeejo no sattiri, kono waajor mo wa si ko o ʼben maa, sukaabe worbe ʼben kadi wa miɲɲiraaʼbe maa,

² rewbe nayeebe ʼben kadi wa neeniraaʼbe maa, jiwbe ʼben kadi wa bandiraaʼbe maa e nder laabal timmungal.

³ Teddinaa kadi keynguube ʼben, hara ko keynguube ʼbe alaa ballo ʼben.

⁴ Si keynguujo no mari ʼbiɓbe maa taaniraaʼbe, yo ʼben ekkito taho wuurigol wano Alla faaliraa non e telen-ma dʼankagol ʼbeynguure maɓbe nden tigi, ko nii ʼbe yobitirta mawbe maɓbe ʼben, ko fii dɪn no wela Alla.

⁵ Keynguujo tigi-tigiijo mo alaa ballo on no wadii tama'u mun on e Alla, duumii e toragol mo jemma e ɲalorma.

⁶ Kono keynguujo jokkudo mbeleede ko mayɗo, fii kala himo wuuri.

⁷ Ko dɪndoo haanudaa waajaade fii wota ʼben keynguube wonu felniibe.

⁸ On mo dankaaki ʼsiɓbe mun ʼben, tentinii ʼbeynguure mun nden, haray o bugitike gomdɪnal ngal, awa kadi haray hay mo gomdɪnaa no ʼburi mo.

⁹ Fii yo keynguujo windodu e keynguube haanaabe walliteede ʼben, yo taw ko fandi woo himo mari duubi cappande jeegoo, hara kadi ko yondinornoodo gorko gooto,

¹⁰ hara kadi ko andiraado kuude moyye, wano ne'ugol faybe, wernugol kadi hoɓbe, sembugol koyde yimbe Alla ʼben, wallitagol tampube ʼben, wadugol kala kuugal moyyal.

¹¹ Kono wota a jaɓu winditude keynguube heccidube ʼben, ko fii nde himmeeji maɓbe dɪn wodɪntini ʼbe *Almasiihu on woo, ʼbe faalete yetteede,

¹² ʼbe adda ɲaawoore Alla e hoore maɓbe, sabu ko ʼbe firti *ahadi maɓbe araniri ndin kon.

¹³ E hoore dɪn, ʼbe wona puybe, ʼbe wowtinoo naata e nduu, yalta e nduu, ʼbe ʼbeyda e dɪn ɲooreji, ʼbe wona humpaabe, ʼbe wona e wowlugol piiji dɪ haanaaka wowleede.

¹⁴ Ko dɪn wadi si mi wi'i yo keynguube heccidube ʼben yette, ʼbe heɓa ʼsiɓbe, ʼbe ardo ʼbeynguure maɓbe nden, fii wota en jonnu liddotoobe en ʼben jolkun woo no ʼbe aybinira en.

¹⁵ Ko fii wuren woɓbe e maɓbe murtii, jokkii Ibuliisa.

¹⁶ Si debbo gomdindo no mari keynguube ka mun, yo o wallito be, hara hinaa *moftal ngal fawtii be, fii no moftal ngal waawira wallitorde keynguube be alaa ballo ben.

¹⁷ Ardotoobe moftal ngal moyya no handi e teddungal sowondirngal, tentinii ben wakkiliibe yangi waajagol e jannugol.

¹⁸ Ko fii bindi din no wi'i: «Wota mo buuma hunduko ngaari ndin nde hindi yaabana dun maaro», awa kadi: «Golloowo no handi e njoddi mun.»

¹⁹ Wota a jabu toopne e hoore ardotoodo woo, si hinaa a hebu seeditiibe dido maa tato.

²⁰ Duumiibe e wadugol junuubu ben, wurtu be e yeeso fow, fii no heddiibe ben kadi hulira.

²¹ E yeeso Alla e Isaa Almasihu on e malaa'ikaabe subaafe ben, mi yamirii ma jokkugol dee yamirooje e baawo burdindingol maa gidaafe.

²² Wota a hawju *fawugol juude e hoore hay gooto toddoo mo fii golle Alla den. Wota a tawde e junuubaaji wofbe. Reeno, wonaa laabudo.

²³ Accu yarugol ndiyan tun, huutoraa kadi njaram *wijnu seeda, sabu nawnahoy reedu maa jokkondirkoy koy.

²⁴ Junuubaaji yimbe goo no feepni ado be jaaweede, wofbe ben non di feepirii woo yeeso.

²⁵ Ko wano non kadi kuufe moyye den no feepni, hay de feepnaa den kadi waawataa suufaafe.

6

¹ Yo jiyaabe ben fow jogor jeybe dun ben wa handube e teddungal timmungal, fii wota innde Alla nden e jannde nden hoyne.

² Ben jiyaabe, be tawata jeybe dun ben ko gomdinbe, be haanaa ka be ronka be teddinde, bay ben ko musibe mabbe. Kono hibe haani furtude kurkanaade be, ko fii ben wonbe nafitorde golle mabbe den, ko yibbe mabbe gomdinbe. Ko dun haanudaa jannude waajoo.

Fii Jandeeji Bondi din e Giggol Kaalisi

³ Si godfo no jannirde noone goo, hara o alaa jokkude kongudfi selludfi Isaa Almasihu Joomi men on, e jandeeji yaadudfi e laawol Alla ngol,

⁴ haray on ko townitiido, mo andaa huunde, wondudo e nawnaare yeddondiral e poodotiro haala. Ko dun wonata neene nawliigu e poodotiro e hoyre e sikkitaareeji bondi,

⁵ e yeddondire de lannataa hakkunde yimbe be hakkille bonde, be andaa goonga, jogorbe dewal ngal wa bundu kebal.

⁶ Ko goonga, dewal ngal ko tono moolanaado, si tawii en yondinorii ko jogiden kon.

⁷ Ko fii en addoraano hay huunde e oo aduna, awa kadi en nattortaa hay huunde.

⁸ Si tawii non hiden mari neema e concu, yo dun yonu en.

⁹ Kono ben faalaabe aldude yanay e nder jarrabuyee, e nder pircol, e faaleeji duududfi njofooji, bonnaydi, ko yollata yimbe ben e nder yeebaare e halkaare.

¹⁰ Ko fii giggol kaalisi ko dadol kala bone. E nder ko wofbe ben himmani dun kon, be wodditii gomdinal ngal, be waditii kambe tigi tampereaji.

Fii Yamirooje de Timotee Yamiraa den

¹¹ An non, oo aaden Alla, dogu din piiji, dabbitaa peewal ngal e wuurirgol no Alla faaliraa non e gomdinal ngal e giggol ngol e wakkilaare nden e newaare nden.

¹² Tippiraa tippiro moyyo fii gomdinal ngal, catofaa e *ngurndan poomayankejan dan, dan noddiradaa fii mun dan, dan qirritordaa qirritannde moyyere fii mun yeeso seedeefe duufufe.

¹³ Mi yamirii ma e yeeso Alla, on Yedoowo ngurndan kala huunde, e yeeso Iisaa Almasiihu on, on seeditoro qirritannde mun moyyere nden yeeso Pilaatu Pontii lando on,

¹⁴ dofto yamiroore nden e hoore laabal e no felnora, haa nde Iisaa Almasiihu Joomi men on feeji.

¹⁵ Feejugol makko laato e saa'i mo Alla happi on, d'un ko on Yeesoojo bajjo moyyo, Lando lambe, Koohoojo koohoobe ben,

¹⁶ on mo tawata ko kapun tun woni maayataa, Hofufo e jalbeendi ndi badotaako, mo godfo woo yi'aali, waawataa yi'ude kadi, on mo teddungal e bawgal wonani haa poomaa. Aamiina!

¹⁷ Yamir aldufe ben e oo aduna fewndiido, wota be wonu mawnin-tiniibe, wota be faw tama'u mabbe on e ngaluuji di luttataa din, kono yo be wadu tama'u mabbe e Alla, on Yedoowo en fow haa feyyita fii no weltoroyoden.

¹⁸ Yo be wadu ko moyyi, be aldira kuufe moyye, be wona okkoobe e kafidotoobe.

¹⁹ Wadugol mabbe d'un, ko wa sincugol didol moyyol fii ko aroyta kon, e fii no be tamira ngurndan haqiiqajan dan.

²⁰ Ko an yo Timotee, jogito koo ko halfinadaa, e nder reenagol e haalaaji mehi, di yaadaa e faale Alla on, e yeddondire fii gandal fenaandewal,

²¹ e nder ko wobbe ben humii e ngal gandal kon, be seli gomdinal ngal. Yo moyyere Joomiraado on wonu e mon!

BATAKURU PUULUSA DIMMURU HAA E TIMOTEE

¹ Immorde e an min Puulusa, mo Alla hoddiri wonugol *sahaabaajo Iisaa Almasiihu on, e telen-ma fodaari ngurndan wondan e Iisaa Almasiihu on dan.

² Mi salminii maa yo Timotee, an oo boobo an mo mi yidi fota. Yo Alla Baabaajo on e Iisaa Almasiihu Joomi men on yede moyyere e yurmeende e buttu.

Fii no Puulusa Wakkiliri Timotee

³ Mi yettii Alla, on mo mi woni rewude, wano baabiraabe an ben non, e dow bernde laabunde, e hoore mi alaa yejjitude fii maa e nder torndeeji an din jemma e jalorma.

⁴ Ko fii mido andita fii gondi maa din, awa mido faalaa yi'itude ma fota fii no mi heewira weltaare.

⁵ Mido andita kadi gomdinal wongal e maa ngal, ngal aldaa e faasiqankaaku, wonnoongal e pati maa Lowiisi e yumma maa Eniisi, wano mi fellitiri non hingal e maa.

⁶ Ko dun wadi si mi wakkilirii ma hubbitugol ngal dokkal Alla, ngal hendornodaa *fawugol juude an den e hoore maa.

⁷ Ko fii ruuhu mo Alla yedi en on wonaa wadoowo en hulube, kono ko ruuhu okkoowo en doole e giggol e waawugol hoore mun.

⁸ Awa wota a hersir seeditanagol Joomi men on, e min sokiraado sabu makko on, kono tampidu e an fii Kibaaru Moyyo on e dow bawgal Alla,

⁹ on Dandudo en, noddii en fii no nabiren ngurndan men dan no laabiri, hara hinaa sabu kuude men den, kono ko sabu haajaande makko nden tigi e moyyere nde yediraden sabu Iisaa Almasiihu on nden, ado saa'iji poomayankeeji din.

¹⁰ Nden moyyere banginiraama jooni feejugol Iisaa Almasiihu, Dandudo en on, on muncudo doole mayde nden. Ko Kibaaru Moyyo on o fejjinirani en ngurndan dan lannataa dan.

¹¹ Ko fii oo Kibaaru Moyyo mi wadiraawajotoodo e sahaabaajo e jannoowo.

¹² Ko sabu dun mi hebiri dii satteendeeji. Kono mi hersaa, ko fii mido andi ko hombo mi gomdini, awa mido felliti himo mari bawgal hiwugol ko mi halfinaa kon haa e palaande jaawoore nden.

¹³ Awa jogito sifa dii kongudi selludi di hendordaa mi, e nder gomdinal ngal e giggol wongol ngol e Iisaa Almasiihu on.

¹⁴ Jogitodaa kaliifu moyyo mo hendordaa *Ruuhu Seniido on, dun ko Wondo e men on.

¹⁵ Hida andi wonbe leydi *Aazii ben fow tertike lan. Figeeli e Hermogaana no tawaa e ben.

¹⁶ Yo Joomiraado on tippin yurmeende mun nden e hoore beynguure Onesifoora nden, ko fii himo muppinaynoo lan soono woo, awa kadi o hersiraano ko mi sokaa kon.

¹⁷ E hoore dun, bay o arii Roomu, o catino e dabbitugol lan haa o yi'immi.

¹⁸ Yo Joomiraado on yefoy mo yurmeende mun nden pande jaawoore nden. Hida andi buri wondo woo haa honto o wallimmi ko mi woni Efeesi.

2

1 An kadi non, yo boobo an, tiidfinor e moyyere wonde e Iisaa Almasiihu on nden.

2 Ko nanirdaa mi kon e tawnde seedeebe d'uudube, halfin d'un yimbe holniibe, waawaybe kapun kadi jannude wobbe goo.

3 Tampidu e an wa suufaajo moyyo Iisaa Almasiihu on.

4 Ko fii si suufaajo golloowo golle mun no faalaa weltinde hooreejo mun on, o hilmotaako haajuuji goo.

5 Ko fii foolotirteedo e dogudu wadantaake *meetelol si o wadiraali no haaniri non.

6 Ko remoowo wakkiliido on haani adaade hendaade gebal mun ngal ka baagol.

7 Hakkilan koo ko mi woni wi'ude, ko fii Joomiraado on yefete faamu e di fow.

8 Anditii fii Iisaa Almasiihu, on immitiido e hakkunde maybe ben, iwrufo e bolondaa Daawuuda on, wano Kibaaru Moyyo mo mi woni yottinde on wi'iri non,

9 on mo mi tampani haa mi habbiraawo wa wadoowo bone. Kono daaluyee Alla on habbaaka.

10 Ko d'un wadi si mido wakkilii fow sabu subaabe ben, fii kambe kadi no be hebira kisiyee wondo e Iisaa Almasiihu on, wondude e darja poomayankeejo on.

11 Ngol kongol ko haqiiqawol wonde:

Si en maayidii e makko,
en wuuritidoyay kadi e makko.

12 Si en njanjike,
en laamodoyay kadi e makko.

Si en yeddii kadi fii makko,
kanko kadi o yeddooyay fii men.

13 Si tawii en sellaa-finde,
kanko ko o sella-findeejo,
ko fii o waawataa yedditaade.

Fii Golle Moyye

14 E hino ko haanufaa andintinde kon: jeejaa yimbe ben yeeso Alla wonde, yo be accu poodotiro haala ka aldaa e nafa. Si hinaa d'un, d'un nawray hedotoobe ben e majjere.

15 Eto no weefitoraa yeeso Alla wa nedfo haanaado jabeede, d'un ko golloowo mo hersaa, e tindinoowo daaluyee goongaajo on no feewiri.

16 Reenodaa e haalaaji mehi di yaadaa e faale Alla on, ko fii jokkuube di ben burtay tun wodfitaade Alla.

17 Ko fii kongudi mabbe din no layira wa nawnaare «masara.» Himenee e Fileeti no tawaa e ben,

18 ben selube goonga on, no bonnira gomdinal wobbe ben wi'ugol wonde ummutal ngal wadiino.

19 E hin-le hayre didol tiidunde nde Alla wadi nden no jiiibi haa jooni, hinde notiraa d'ii kongudi doo: «Joomiraado on no andi be makko ben!», awa kadi: «Kala jantiido innde Joomiraado on yo yilto e angal peewal.»^a

20 E nder suudu hittundu hinaa miranji tafiraadi kanje maa kaalisi tun woni ton, kono kunnaaje e payande leydi kadi no ton. Miranji arani din ko mariraadi fii haaju hittufo, kono diya ko huurtorteedi fii ko woni woo.

²¹ On labbindo hoore mun e dɔi piiji bondi, o wonay miran hittudo, huutorteedo, laabudo, mo jom mun huutorta, hebulaniido kala kuugal moyal.

²² Awa dogu himmeeji cukankaaku dɔn, dɔbbɔa peewal ngal e gomɔinal ngal e giggol ngol e buttu on, wondude e jantorayɔe Joomiraado on bernde laabunde.

²³ Bugitodaa yeddondire njoofoje dɛ aldaa e nafa dɛn, dɛ andudaa adday hawreeji dɛn.

²⁴ Ko fii haanaa ka kurkantoodo Joomiraado on haɔidee. Himo haani wonde newaniido fow, muɔniido, o waawa jannude.

²⁵ Himo haani kadi wurtirde liddotoobe mo ben no newori, e nder tanyinagol wonde Alla okkay ɔe feere no ɔe tuubira, ɔe anda goonga on,

²⁶ ɔe ruttoo e faamu maɔɔe moyyo on, e no ɔe sortora e pircol lbuliisa nangudo ɔe fii wafugol faale mun on.

3

Fii Sakkitoode Aduna on

¹ Awa andu wonde ka sakkitoode aduna, sattoyay fota.

² Ko fii yimbe ben laatoyto ɔurtintiniibe, yidube kaalisi, mantiibe, hownitiibe, hoynoobe, dartotoobe mawɔe mun, dullube, hayfinoobe fii laawal feewungol ngol,

³ ɔe yurmetaake, ɔe rippotaako, aybinoobe, ɔe waawataa hoore mun, hunyube, ayɔe moyyere,

⁴ janfotoobe, huuwiroobe angal faamu, heewube townitaare, yidube faale mun on ɔuri Alla.

⁵ Hara hiɔe ɔangini e kene dewal ngal, kono hara hiɔe yeddi ko ngal wondi e bawgal kon. Awa pottito ben yimbe dɔn.

⁶ No woodi e maɔɔe naatooɔe ka cuudi, pooda rewɔe lo'ube fawiibe junuubi, ɔe kala noone himmeeji ardii.

⁷ Ben rewɔe no janga ɔande woo, kono hara ɔe waawataa andude goonga on few.

⁸ Ko wano Janeesi e Jambereesi dartornoo Muusaa non, ko wano non ben yimbe kadi dartorta goonga on. Ben ko yimbe ɔe hakkille mun bonnaa, ɔe gomɔinal mun wonaa haɔiiqawal.

⁹ Kono ɔe yaarataa yeeso, ko fii feetere maɔɔe nden ɔanganay fow, wano no ɔee yimbe dido wowlaabe fii mun non.

Fii no Timotee Wakkilniraa e ko Jannaa kon

¹⁰ Kono an, a catike fota e janndeeji an dɔn e jikkuuji an dɔn e anniyeeki an dɔn e gomɔinal an ngal e mɔnal an ngal e giggol an ngol e ɔaɔnaare an nden.

¹¹ Hida andi kadi ko mi jokkaa kon e tampereeki an dɔ mi heɔi e dɛe ca'e Antiyoosi-Pisidii, Ikoniim e Listaara dɔn, e cukkande dɛ mi heɔi dɛn e no Joomiraado on yaltinirimmi e dɔn fow.

¹² Dun-le wuren, kala faalaabe wuurude e hoore dewal e nder humondiral e Iisaa Almasiihu on ben fow cukkete.

¹³ Kono yimbe bonɔe ben e yoyube ben soono woo ɔurtay tun yaarude e nder bone on, ɔe dɔyna hoore maɔɔe, ɔe dɔynora heddiibe ben kadi.

¹⁴ Kono an, cato e ko janguɔaa kon, dɔn ko ko hendordaa hoolaare, hida andi ko hombo hebirdaa dɔn.

¹⁵ Gila e paykunyaagal maa hidfa andi bindi seniidfi dfin. Hidfi waawu-maa okkude faamu fii kisiyee on sabu gomdingol Iisaa Almasiihu on.

¹⁶ Kala daalol windiingol ko foofaango Alla, hingol wondi e nafa fii jannugol e hollugol ellaaji e wurtugol e ne'ugol e nder peewal,

¹⁷ fii no aaden Alla on eltiree, hebulanoo wadugol kala kuugal moyyal.

4

¹ Ko dfun wadfi, e yeeso Alla e Iisaa Almasiihu on, on naawaydo wurbe ben e maybe ben, e sabu ardu makko ndun e *laamu makko ngun, mi yamirii ma, mi tentinii:

² waajo fii daaluyee on, catodaa e dfun, nde hebudaa fajuhun weebukun woo, maa a hebaa, hollaa be ellaaji maŋbe dfin, felaa be, wakkilinaa be e hoore jannugol e nder mupal timmungal.

³ Ko fii saa'i no aroya nde tawata yimbe ben jabataa hande kadi jannde sellunde nden, kono tippude e faaleeji maŋbe dfin, be bannay takko maŋbe karamokoobe duudube ko yewta be ko be faalaa nanude kon.

⁴ Be udda noppi maŋbe dfin e goonga on, be fewta tindi mehi dfin.

⁵ Kono an non, wonu hakkilando e di fow, wakkilodaa tamperejei dfin, wadaa kuude waajotoodo fii Kibaaru Moyyo on, timminiraa golle maa den no feewiri.

⁶ Ko fii min, mido itti wonkii an kin wa sadaka hibbaado fii Alla, ko fii saa'i fokkitugol an ngol hewtii.

⁷ Mi tippirii tippiro moyyo ngon, mi timminii dogodu an ndun, mi woni sella-findeejo e telen-ma gomdinal ngal.

⁸ Jooni non mido maranaa *meetelol peewal ngol. Joomi on, on Naawoowo Feewudo, jonnoyay lan ngol ka jalaande sakkitorde, dfun non hinaa min tun, kono ko kala himmando feepitugol makko ngol kadi.

Fii no Puulusa Waajori Timotee

⁹ Awa eto araa, tawaa mi ko buri yaawude.

¹⁰ Ko fii Demaasi tertike lan, sabu yidugol mo oo aduna fewndiidfo. O yahii Tesalonii. Kiriksiisu kadi yahii Galaasi, Tiituusa kadi yahii Dalamaasi.

¹¹ Ko min tun e Luuka wondi. Ardu e Markuusa, ko fii himo hitti e an fota fii golle den.

¹² Mi imminii Tikiiki Efeesi.

¹³ Nde hidfa ara, addoraa burmusu mo mi acciri Karpuusi on ka wi'etee fon Turuwaasi, e wite den, tentinii guri windeteedfi e mun dfin.

¹⁴ Oo siyaakeejo wi'eteedo Aleksander wadfi lan boneejei buy, kono Joomiraado on jonnitay mo ittiri kuude makko den.

¹⁵ An kadi reeno e makko, ko fii o dartike kongudfi men dfin no tiidiri.

¹⁶ Ko mi adii dandude hoore an ka naawirdu, hay gooto wallitanooki lan, kono fow tertino lan. Wota dfun jogitane be.

¹⁷ Ko Joomiraado on wallitinoo lan, tiidfinimmi, fii no mi timminira yottingol Kibaaru Moyyo on, e fii no leyyi dfin fow nanira dfun. Awa kadi mi jatinaa hunduko ngayuuri ndin.

¹⁸ Ko Joomiraado on yaltintammi e kala kuugal bongal, o dandammi fii no o naadirammi ka nder laamateeri makko kammuyankeeri. Yo mangural wonan mo haa poomaa. Aamiina!

Fii Salminaango ngon

¹⁹ Mi salminii Piriskiila e Akiila, e beynguure Onesifooro nden.

²⁰ Awa Arastuusa kaɓun no Korenti. Mi accu kadi Torofiimi no nawni ka saare Miletii.

²¹ Eto araa ado ndungude. Ebuluusu e Pudeniisi e Linuusa e Kaludiiyata, wondude e musibbe ñen fow salminii ma.

²² Yo Joomiraado on wonda e maa, awa kadi yo moyyere makko nden wonu e mon.

BATAKURU PUULUSA HAA E TIITUUSA

1 Immorde e an min Puulusa, nduu kurkaadu Alla e *sahaabaajo mo Iisaa Almasiihu on todfii fii tiidingol gomdinal ben be Alla subii, adda be e goonga nawraydo e wuurirgol no Alla faaliraa non,

2 fii yo be hebu tama'u *ngurndan poomayankejan dan, dun ko dan ngurndan dan fodanoden ko adii saa'iiji din fuddaade, immorde e Alla, on mo faayataa.

3 E saa'i todfaadon, o banginiri daaluyee makko on waajuuji di mi halfinaa waajagol din, wano kanko Alla Dandoowo en on o yamiriri non.

4 Mi salminii ma yo Tiituusa, an oo bidfo an tigi e nder gomdinal ngal hawtuden ngal. Yo Alla Baabaajo on e Iisaa Almasiihu hisinoowo en on yede yurmeende e buttu.

Fii Golle Tiituusa den ka Suriire Kereeti

5 Ko mi accir-maa Kereeti ton, ko fii yo a gaynito fewnitagol ko heddii feewaali kon, jodfinaa kadi e saare kala ardotoobe *moftal ngal, wano mi hollir-maa non.

6 Mo kala e maβbe non no haani wonude aaden mo felnaaki, hara ko yondinordo debbo gooto, hara kadi biβbe maβbe ben ko gomdinbe, e maanaa hara be waawetaake toopireede angal peewal maa angal doftaare.

7 Awa no haani ka tawata ardotoodo dental ngal felnaaki, ko fii himo halfinaa ardagol beynguure Alla nden, ko dun wadi si hara hinaa mawnintiniido, hinaa seytinoowo, hinaa yaroowo, hinaa paadufu, hinaa dabbiroowo miile,

8 kono yo taw ko o wernoowo hoβbe, yidufu ko moyyi, nawrufo ngurndan mun dan faamu, feewufu, laabufu, waawufu hoore mun,

9 hara kadi ko o catiido e daaluyee haqiiqaajo on, hara ko no yaadiri e ko o jannaa kon, dun o waaway wakkilinirde heddiibe ben jannde sellunde nden, e hollugol liddotoobe nden jannde ben ellaaji maβbe din.

10 Ko fii buy ko murtuβe, yewtoobe yewtereji mehi, daynoobe, tentinii ben wonbe e hakkunde *Yahuudiyankebe gomdinbe, catii e *sunninegol ben.

11 Awa yo kundule maβbe den ombe, ko fii hiβe jiiβa beynguureji goo fow jannirgol be ko haanaaka janneede fii hebirgol angal nundal.

12 Godfo e maβbe, mo be wi'i ko annabaajo, no wi'i wonde, be Kereeti ben ko fenooβe, ko be kulle hunyufe, reereduβe, puybe.

13 Nden seeditoore-le ko goonga. Ko dun wadi be feliraa be no sattiri fii no be hebira gomdinal laabungal,

14 e no be accira humagol e tindi Yahuudiyankebe ben, e yamirooje iwrufe e yimbe be tawata ko seluβe goonga on.

15 Laabube ben kan, ko woni woo no laabani dun, kono yimbe tuunube be gomdinaa ben, hay huunde laabanaa dun, ko fii hakkillaaji maβbe din e berde maβbe den no tuuninaa.

16 Hiβe wi'i ko be anduβe Alla, kono kuufe maβbe den no yeddi dun, ko fii ko be harmuβe, murtuβe, be waawataa laatinde kala kuugal moyyal.

2

Fii no Tiituusa Haani Waajorde Moftal ngal

¹ An non yewtu ko yaadi e jannde sellunde nden kon,

² wi'aa mawbe ben, yo be wonu waawube hoore mabbe, teddintoobe, hara wonaa ubbitoobe, kono hara ko tabitu be e gomdinal ngal e nder giggol e njanpaare.

³ Yo woniran non kadi yummiraabe ben, hara jikku mabbe on ko moyyo, hara be wonaali jo'oobe, maa yaroobe, be wona e jannugol ko moyyi,

⁴ hara be waajoto sukaa be rewbe ben yidugol moodi be mabbe ben e bibbe mabbe ben.

⁵ Hara ko e nder faamu be nawri ngurndan mabbe dan no laabiri, e no be wonira jom-suuduube moyyube, e no be yankinorana moodi be mabbe ben, dun haray daaluyee Alla on hoynetaake.

⁶ Yamiraa kadi sukaa be worbe ben nawrugol ngurndan mabbe dan e nder faamu.

⁷ E kala huunde hida haani wonande be misal e wadugol kuude moyye. E nder ko jannataa kon, janniraa nundal e teddungal,

⁸ e yo kongudi maa din wonu selludi, di aybintaako, fii no liddotoobe en ben hersira, tawa be waawataa hebude bone woo mo be wowla en.

⁹ Yamiraa kadi jiyaabe ben yankinanagol jeybe be ben e kala huunde, be dabba no be weltinira be, be reenoo e yeddondirgol e mabbe.

¹⁰ Be reenoo kadi e nguyka, be bangina sella-findeyaagal timmungal, dun be teddinay gandal fii Alla Dandudo en on.

¹¹ Ko fii moyyere Alla nden, dun ko bundu kisiyee fii yimbe ben fow, fejni.

¹² Nden moyyere no ne'a en, hinde yilta en e kala ko Alla api, hinde accintina en himmeeji aduna, dun en waaway nawrude ngurndan men dan fewndo doo e nder faamu e peewal e wano Alla faaliraa non,

¹³ e nder ko tijjiden tama'u sollitudo on kon, dun ko feenugol mangural Alla men on e Dandoowo en on, dun ko Iisaa Almasiihu.

¹⁴ O okkitirii hoore makko kanko tigi fii men, fii sottugol en e kala ko boni, fii labbinangol hoore makko jamaa subaado, himmando wadugol kuude moyye.

¹⁵ Ko dun haanudaa yewtude, wakkilinaa, felaa wa newnanaado yamirgol. Wota hay gooto yawito ma e dun!

3

Yamiroore fii Wadugol ko Moyyi

¹ Andintin be hi be haani yankinanaade laamuuji din e laamiibe ben, be doftoo be, be hebilanoo kala kuugal moyyal.

² Wota be hoynu hay gooto, maa be wona yeddondirteebe, kono be wona moyyube, newiibe e telen-ma yimbe ben fow.

³ Ko fii hari enen kadi ko en faada-hakkilbe, be doftotaako, daynaabe, maccube kala himmeeji e mbeleede neddanke, wuurube e nder huncyeendi e nawliigu, añaabe, e apindirbe.

⁴ Kono nde Alla, Dandudo en on, fejnini moyyuki makko kin e giggol makko ngol o yidi yimbe ben ngol,

⁵ o dandi en, hinaa non bay en wadfi kuude feewude, kono ko e iwrude e yurmeende makko nden. O dandiri en lootirgol en tagiteede, heydintiniree *Ruuhu Seniido on.

⁶ Ko Iisaa Almasiihu, Dandudo en on, Alla tippiniri on Ruuhu e hoore men haa heewi,

⁷ fii no jogorefen feewuƙe sabu moyyuki makko kin, e fii no waawiren ronirde *ngurndan poomayankejan ɗan tanyiniden ɗan.

⁸ Koo ko mi wi'i ɗoo ko haqiiqa. Mido faalaa yo a cato e ɗii piiji, fii no gomɗinbe Alla ben fewtinira berde mun ɗen e waɗugol kuude moyye ɗen. Ko ɗun woni ko moyyi kon e ko nafata yimbe ben kon.

⁹ Kono ko yo a reeno e yeddotire njofooje ɗen e fii lasilankaaku e poodondiro e yeddondiro fii Sariya on, ko fii ɗun ko meere, aldaa e nafa.

¹⁰ Kala waɗoowo sendondiral, si a hajike mo nde wootere haa laabi ɗiɗi, o jabaali, pottin mo takko maa.

¹¹ Hiɗa waawi fellitude sifa on neɗɗo ko boyliiɗo, junuubankeejo, on jaawanii hoore mun.

Fii Yamiroore Puulusa Sakkitorde nden

¹² Tuma mi imminoyi oo wi'eteedo Artemaasi maa Tikiiki haa e maa, haray eto araa tawaa mi Nikopooli, ko fii ko ɗon mi aadii waɗugol ndungu ngun.

¹³ Wattanaa yiila kadi fii wallitagol oo bambanoowo ka sariya wi'eteedo Zenaasi e Apoloosi, fii wota hay huunde njakkir be e nder yaadu maɓbe ndun.

¹⁴ Bee kadi be men ben ekkitoo haa waawa waɗugol kuude moyye, fii wattangol yiila e kala sokola hittuɗo, ɗun haray ngurndan maɓbe ɗan wonataa meerejan.

¹⁵ Be mi wondi ben fow hiwrike ma. Mi salminii yiɗuƙe en e nder gomɗinal ben.

Yo moyyere Alla nden wonu e hoore mon on fow.

BATAKURU PUULUSA HAA E FILIMUUNU

1 Immorde e an min Puulusa, oo kasoojo sabu Iisaa Almasiihu on, wondude e Timotee oo musid̄do men, haa e oo gid̄o amen, wondid̄do amen e golle, d̄un ko an Filimuunu,

2 wondude e Apifiyyata oo bandiraawo amen e Arkiipe oo wondid̄do amen e tippiro e haa e *moftal wongal ngal ka suudu maa an Filimuunu.

3 Yo mooyere e buttu wonan on, immorde e Alla Baaba men, e Iisaa Almasiihu Joomi on.

Fii no Puulusa Weltorani Alla fii Filimuunu

4 Mid̄o duumii e jarnugol Alla an on e nder ko mi maandini fii maa e nder torndeeji an d̄in,

5 ko fii mid̄o nanude no wowlee fii ko gomd̄indaa Iisaa Joomi on kon, e giggol ngol yid̄udaa yimbe Alla ben fow ngol kadi.

6 Mi torike yo gomd̄inal maa ngal hawtud̄en ngal wafu batte, andaa mooyere wonannde en e nder humondiral e *Almasiihu on.

7 E hoore d̄un mi hebii weltaare e wakkilaare buy sabu giggol maa ngol, ko fii ko sabu maa yo musid̄do, berde yimbe Alla ben buttiniraa.

Fii no Puulusa Fattorani Onesiima ka Filimuunu

8 Ko d̄un wad̄i, fii kala mid̄o mari hoolaare mawnde sabu Almasiihu on fii windangol ma ko haanud̄aa wafude kon,

9 mid̄o yid̄u-maa tororde giggol, wano min Puulusa mi woniri nii nayeejo e kasoojo kadi sabu Iisaa Almasiihu on.

10 Mi jeeji ma fii Onesiima, on wontudo bid̄do an ka gomd̄inal fewndo mi jolkaa.

11 Hari o wonanii ma meere, kono jooni o nafete wano o nafirimmi non.^a

12 Awa mi neltii mo e maa, on mo tawata ko bernde an min tigi.

13 Mi faalano yo o wonu takko an, fii yo o wallan lonto-maa e nder ko mi jolkaa fii Kibaaru Moyyo on kon.

14 Kono hay fus mi faalaaka wafude e baawo fewjoore maa nden, fii wota kuude maa moyye d̄en wonu karhaade, kono de wona anniyaade.

15 No gasa a seeduno e Onesiima haa seeda, fii yo a hettitu mo haa poomaa.

16 Hara hinaa wa maccudo hande kadi, kono no furiri maccudo, wa musid̄do yidaado, tentinii telen-ma an min, ittii e sikke telen-ma maa, bay ko o maccudo, awa kadi ko o musid̄do gomd̄ind̄o Joomi on.

17 Si tawii hida jogori lan wa gollideteedo, haray jabir mo wa an min.

18 Si himo bonnu-maa, maa si himo jogani-maa god̄d̄un, fawu d̄un e hoore an.

19 Ko jungo an ngon tigi, min Puulusa mi windiri nduu Batakuru, mi yobitoyte d̄un, fii kala mi faalaaka wi'ude an tigi hida joganii mi god̄d̄un, d̄un ko ngurndan maa d̄an.

20 Awa yo musid̄do, wafanan d̄un sabu Joomiraado on, buttinaa bernde an nden e telen-ma Almasiihu on.

21 Ko e nder hoolorgol doftaare maa nden mi windiri, e hoore andugol a waday buri ko mi wi'i kon.

^a 1:11 1.11 «Onesiima» ko firi ko «nafa».

²² E hoore d̄un, eḅḅanan werde, mido tanyinii yahugol ka mon sabu torndeeji mon d̄in.

²³ Epafaraasi oo mo mi sokidaa ka kaso sabu Iisaa Almasiihu on, salminii ma,

²⁴ wondude e Markuusa e Aristarke e Demaasi e Luuka, d̄un ko ben wondibbe an e golle.

²⁵ Yo moyyere Iisaa Almasiihu Joomi men on wonu e berde mon.

BATAKURU NABANAANDU YAHUUDIYANKEEFĒ BEN

Fii no Iisaa Almasiihu on Burdi Malaa'ikaabe ben

¹ Nde wonnoo Alla yewtiriino maamiraabe men ben annabaabe ben laawi buy e nooneji buy,

² Alla yewtirii en ka jalaade sakkitore fɔo Bidfo on. O wadi mo ronoowo e kala huunde, awa ko on o tagiri aduna on.

³ Ko on Bidfo woni jalbeendi annoora Alla on, ko kanko woni mbaadi Alla ndin tigi. Ko on Bidfo woni tambitiido kala huunde rewruude e daaluyee makko dolnudo on. Nde o laatinnoo labbingol yimbe ben junuubaaaji mabbe din, o joodoyii ka sengo jaamo Alla Mawfo on ka kammuuli,

⁴ o woni burfo malaa'ikaabe ben, wano innde nde o roni nden burdiri de mabbe den non.

⁵ Ko fii ko hombo e malaa'ikaabe ben Alla daalani:
«Ko an woni Bidfo an on, hande a wonii mo an»,^a
maa o daalani kadi:

«Mi wonanay mo Baaba,

o wonanammi Bidfo.»^b

⁶ Bay o addii Afo on ka nder aduna, o daali kadi:

«Yo malaa'ikaabe Alla ben fow sujjan mo.»

⁷ Fii malaa'ikaabe ben o daali:

«O wafay malaa'ikaabe makko ben hendu

e kurkaadi makko din dende yiite.»^c

⁸ Kono fii Bidfo on o daali:

«Jullere maa laamu nden, yaa an Alla, luttay haa poomaa,
labbooru maa laamu ndun ko labbooru peewal.

⁹ A yidii peewal ngal, a apii angal peewal ngal.

Ko fun wadi si Alla Joomiraado maa on

toɗɗor maa nebban weltaare buri wondiɓbe maa ben.»^d

¹⁰ E hoore fun o daali kadi:

«Yaa an Joomiraado, ko an wallini ndelo leydi ndin ka fudfoode,
awa kadi kammuuli din ko juuce maa den tagiraa.

¹¹ Di lannay, kono an a luttay,

di fow di nawyiray wa dolokke,

¹² nobbiraa di wa waanaare,

e hoore fun di waylirte wa dolokke.

Kono an a wa'ay no wa'udaa,

awa kadi, duubi maa din lannataa.»^d

¹³ E ko hombo e malaa'ikaabe ben o daalani:

«Joodor ka sengo an jaamo,

haa mi wafa aybe maa ben ka ley teppe maa.»^e

¹⁴ Hara bee malaa'ikaabe fow, hinaa be ruuhuuji kurkotoodi, nulaadi fii gollangol ronoobe kisiyee ben?

a 1:5 1.5a Zab. 2.7 b 1:5 1.5b 2Sam 7.14 c 1:7 1.7 Zab. 104.4 d 1:9 1.9 Zab. 45.7-8

d 1:12 1.12 Zab. 102.26-28 e 1:13 1.13 Zab. 110.1

2

Fii Kisiyee Mawdo on

1 Ko d'un wadī, hidēn haani cataade fota e ko nanuđen kon, fii wota en selu.

2 Ko fii, si kongudī dī malaa'ikaabe ben hewtini maamiraaabe men ben dīn haqinqinaama, awa kadi kala bonnere e noone geddi yobiraama ko handi kon.

3 haray ko honno dadiroyten si en wedditike e sifa oo kisiyee mawdo? Ko Joomi men on tigi adii feppinde mo, onsay non nanunoobe mo ben haqinqinani en.

4 Allaahu on seeditodi e maβbe, o banginiri d'un kuude e maandeeji e noone kaawakeeji moyyi e sendirgol dokke *Ruuhu Seniido on wano o yidiri non.

Fii Ardotoodo Yimbe ben ka Kisiyee

5 Hinaa malaa'ikaabe ben Alla yankinani oo aduna aroyoowo mo wowleten fii mun on.

6 Kono goddo no seeditii nokku goo, wi'i:
«Ko hondun woni neddo fii no anditiraa fii makko, yaa an Alla, e ko woni βii neddanke fii yo a danko mo?»

7 A wadī mo e ley malaa'ikaabe ben e nder seefda nii, a taaranii mo *meetelol mangu e teddungal, a wadī mo e hoore kuude juude maa den,

8 a wadī piiji dīn fow e ley koyde makko.»^f
E nder yankinangol mo piiji dīn fow, alaa ko Alla acci yo ronku yankinanaade mo, kono haa jooni en yi'aali ka piiji dīn fow yankinani mo.

9 Kono non e hino ko tawden kon: bawto o wadeede e ley malaa'ikaabe ben fii saa'ihun nii, kanko Iisaa o wadanaama meetelol mangu e teddungal sabu mayde nde o tampiri nden, fii, tippude e moyyere Alla nden, yo o maayan yimbe ben fow.

10 E dow ardagol faybe buy ka mangu, tawi no hawrani on Tagudo piiji fow, e mo piiji dīn fow wonani on, laatinirgol Iisaa timmufo e nder tampereaji, on Sincufo kisiyee maβbe on.

11 Ko fii, ko *labbindo on e *labbinaabe ben fow woni iwdi wootiri. Ko d'un wadī kanko Iisaa o hersiraa noddirgol βe musibbe,

12 wano o wi'iri Alla non wonde:
«Mi jantanto musibbe an ben innde maa nden, mi mantoyte ka hakkunde tumbondiral.»^g

13 O wi'i kadi:
«Mi waday hoolaare an nden e makko.»
Awa kadi:

«E hino lan, min e faybe βe Alla okkimmi ben.»^h

14 Awa nde tawnoo faybe ben no mari yiiyan e bandu, kanko Iisaa kadi ko wano non o tawdiraa e maβbe, fii, rewruude e mayde makko nden, yo o muncu on joginoofo bawgal mayde nden, d'un ko Ibuliisa,

15 e fii yo o jattin kala wonnoobe e nder maccangaaku e nder ngurndan mun sabu kulol mayde.

^f 2:8 2.6-8 Zab. 8.5-7 ^g 2:12 2.12 Zab. 22.23 ^h 2:13 2.13 Isa. 8.17-18

16 Bay, pellet wonaa malaa'ikaabe ben o ari faabagol, kono ko jurriya Ibraahiima on o ari faabagol.

17 Ko d'un wadi si himo haanunoo nandude e musibbe makko ben few, fii no o wonira *yottinoowo mawdo sadaka ka Alla, yurmeteedo, holniido e nder golle Alla den, fii no jamaa on hebira yaafuyee junuubaaji.

18 Bay kanko tigi o tampii fewndo o ndarndaa, himo waawi faabaade wonaabe e ndarndeede ben.

3

Fii no Iisaa Almasihu on Burdiri Muusaa

1 Ko d'un wadi, yo musibbe an laabuube, be mi hawti noddaandu Alla ndun, fejee miijo mon ngon e hoore mo Alla toddii neli on, on *Yottinoowo mawdo sadaka ka Alla, on mo qirritiden ka gomdinal men, d'un ko Iisaa.

2 O wonno sella-findeejo e telen-ma on Toddiido mo, wano Muusaa wonirnoo non e nder suudu Alla ndun fow.

3 E hoore d'un, tawaama ko o Rindand'o mangu buri ngu Muusaa ngun, ko fii darnudo suudu on no mari teddungal buri suudu ndun tigi.

4 Ko fii kala suudu ko goddo darni d'un, kono ko kanko Alla darni kala huunde.

5 Muusaa kapun wonno kurkaadu sella-findeejo e nder suudu Alla ndun fow, fii seeditagol ko Alla daaloyta kon.

6 Kono *Almasihu on kan ko Biddo sella-findeejo e hoore suudu Alla ndun. Ko enen woni suudu makko ndun, si en catike fota e wakkilaare e hoolaare nde jogiden fii ko tanyiniden kon.

Fii Fowtaare Maranaande Jamaa Alla on nden

7 Ko d'un wadi, wano *Ruuhu Seniido on wi'iri non:

«Si on nanii kongol makko ngol hande,

8 wota on sattin berde mon den, wa fewndo maamiraabe mon ben murtannoo mi, be ndarndii mi ka wulaa,

9 ka be liggitunoo mi don, be ndarndii mi, be yi'uno kuude an den e nder duubi cappande nay.

10 Ko d'un wadi si mi tikkani ngun jamaanu, mi wi'i: <Berde mabbe den ko selude saa'i kala, be andaali laawi an din.>

11 Mi woonduno e nder tikkere an nden wonde: <Be naatataa ka fowtaare an few!> »¹

12 Awa, reenee, yo musibbe, fii wota hay gooto e mon hebu bernde bonnde e bernde nde gomdinal tabitaa e mun, haa ka yiltodon e baawo Alla Wuurudo on.

13 Kono wakkilindiree hakkunde mon pande woo, yeru no wi'eede hande, fii wota hay gooto e mon sattinir bernde mun daynireede junuubu.

14 Ko fii en wonii kafiduube e Almasihu on, si tawii en jogitike fota pellital men aranal ngal haa ka sakkitorun,

15 wano bindi din wi'iri non wonde: «Hande si on nanii hito makko ngon, wota on sattin berde mon den wa fewndo murtaldu ndun.»]

16 Ko hombe woni ben murtannoobe Alla, bawto be nanude kongol makko ngol? Hinaa bee be Muusaa ardinoo, yaltini *Misira?

17 E ko hombe woni ben be Alla tikkannoo e nder dñi duubi cappande nay? Hinaa bee wadunoobe junuubu, maayi ka wulaa?

18 E ko hombe o woondannoo naatataa ka fowtaare makko, si hinaa yeddube ben?

19 Awa en yi'ii be waawaali naatude ka fowtaare makko, sabu angal gomdinal.

4

1 Ko dñun wadfi, yeru fodaari fii naatugol ka fowtaare makko no lutti, haray hulen wota godfo e mon aru e tawdeede e ronkoobe naatude ben.

2 Ko fii Kibaaru Moyyo on fejjinanaama en, wano beya non, kono kongol ngol be hedii ngol nafaali be huunde, ko fii ko be nanunoo kon, be jabiraano gomdinal.

3 Kono enen gomdinbe ben, en naatay e nden fowtaare nde o innunoo wonde:

«Mi woondii e nder tikkere an nden,

be naatataa ka fowtaare an few!»^k

E hin-le, Alla gayniino golle mun den gila ka fudfoode aduna on.

4 Ko fii himo daali nokku goo ka bindi fii palaande jeedifaabere nden wonde:

«Ka palaande jeedifaabere Alla fowtino e golleeji makko dñin fow.»^m

5 Himo daali kadi fahin dfoo:

«Be naatataa ka fowtaare an few!»ⁿ

6 Nde tawnoo no heddanii wobbe goo fii naatoygol ton, e hin-le kadi attinoobe hendaade Kibaaru Moyyo on kapun naataano sabu angal gomdinal mabbe ngal,

7 e yeeso dñun buy Allaahu on daaluno kadi iwruude e Daawuuda, o toddii palaande, o inni nden «hande», wano siforanoo non dow dfoo:

«Hande si on nanii hito makko ngon,

wota on sattin berde mon den.»^p

8 Si tawiino Yaasuwa^l yediino be nden fowtaare, Alla wowlataano bawto dñun fii palaande goo.

9 Awa jaka no lutti *palaande fowteteende e mun fii jamaa Alla on.

10 Ko fii kala naatudo ka fowtaare Alla, o fowtoto kadi e golle makko den, wano Alla fowtornoo de mun den non.

11 Awa etoden naatugol ka fowtaare makko dñon, fii wota hay gooto falju, jokka be doftaaki ben.

12 Ko fii, daaluyee Alla on ko wuurudo duncoowo, himo weli buri kaafa ka mbelde didi, ko naataydo haa hakkunde ruuhu e wonkii, e hakkunde jokke e mbuso, o jaawa mbeleede e miijooji bernde.

13 Alaa ko tagaa ko o yi'ataa, fow no wallinaa, wadfaa e kene yeeso on mo hunoytoden.

Fii no Iisaa Woniri Yottinoowo Mawfo Sadaka

14 Bay hiden mari hooreejo mawfo *yottinoobe sadaka ka Alla, tayitudo kammuuli dñin, dñun ko Iisaa *Bidfo Alla on, catoden e qirritannde gomdinal men ngal.

k 4:3 4.3 Zab. 95.11 m 4:4 4.4 Fuf. 2.2 n 4:5 4.5 Zab. 95.11 p 4:7 4.7 Zab. 95.7 l 4:8 4.8 Ko «Yaasuwa» on wondunoo e Muusaa fewndo o yawata ka fello. Ko Yaasuwa on ardinoo jamaa Isra'iila on, naadi be leydi fodaandi ndin.

¹⁵ Ko fii en maraa yottinoowo mawdo mo waawataa faamude lo'ere men nden, kono o ndarndoranooma wano men non e di fow, e hoore o wadaali junuubu.

¹⁶ Awa badoren hoolaare ka jullere laamu, ka sulfu on heboytoo ton, fii no hebiren yurmeende e moyyere ko wonana en ballal fewndo haanani en.

5

¹ Awa, kala *yottinoowo mawdo sadaka ka Alla, subaado e hakkunde yimbe ben, ko jodfiniraa ko fii yimbe ben, fii ko wada golleeji Alla din, fii no be weebitira dokke e sadakaaji fii junuubaaji din.

² Himo waawi yurmeende be faamaa ben e selube ben, ko fii kanko tigi lo'ereeji no hundi mo.

³ Awa ko sabu nden lo'ere wadi si himo haani ittande hoore makko sadaka, o ittana jamaa on kadi sadakaaji fii junuubaaji mabbe din.

⁴ Kono hay gooto waawataa hebande hoore mun ngal teddungal wonugol yottinoowo mawdo sadaka. Ko Alla yedata dun, wano o todfori *Haaruuna non.

⁵ Ko wano non kadi, hinaa *Almasiihu on tigi yedi hoore mun ngal teddungal wonugol yottinoowo mawdo sadaka ka Alla, kono ko Wi'udo mo on wonde:

«Ko an woni Bidfo an on, hande a wonii mo an.»P

⁶ Wano non himo wi'i kadi nokku goo:

«Ko a yottinoowo sadaka ka Alla haa poomaa wano *Maaliki-Siddiiqu non.»Q

⁷ E hoore dun, e nder ngurndan makko dan ka hoore leydi, kanko Iisaa o weebitanno on Gasoowo mo dandude mayde nden gondi e torndeeji e nder ewnagol ko tiidi. Alla jaabinani mo sabu ko o yankinaninoo mo kon.

⁸ Fii kala ko o *Bidfo Alla, o andi ko woni doftaare e nder ko o tampi kon fow.

⁹ Bay wonii o wadaama Timmufo, o wonani doftiibe mo ben fow bundu kisiyee poomayankeejo.

¹⁰ Onsay Alla todfii mo yottinoowo mawdo sadaka ka Alla wano Maaliki-Siddiiqu non.

Fii Reenagol e Selugol Gomfinal

¹¹ Hiden mari piiji buy ko wowlen e fii dun, hara ko piiji buy mettudi sifaade, ko fii on wonii mettuibe faaminde.

¹² E hin-le, e oo saa'i doo hidon haanunoo wonude jannoobe, kono hidon handi kadi e janneede yi'al daaluyeeji Alla din. Fewndo doo ko bira handufon e mun, hinaa jaametee.

¹³ On jokkufo yarugol bira, haray alaa faamu woo e fii daaluyee faaminaydo ngurndan feewufan dan, ko fii haray haa jooni ootigi ko boobo.

¹⁴ Mokobaabe ben kapun, ko jaametee teddufo be jaamata, ko fii tippude e kuufe mabbe den hakkille mabbe den no eltanii sendindirgol ko boni e ko moyyi.

6

¹ Ko d'un wadi, sutanoden jannde yoyunde nden, feyyen jannde baggere fii *Almasiihu on nden, hara en fudfitaaki jannugol fii tuubugol kuude nawrayde e mayde den, e fii gomdingol Alla,

² e *lootagol maande kisiyee, e *fawugol juude, e immitagol maybe ben, e naawoore poomayankeere nden.

³ Ko d'un wadeten si Allaahu on newnii.

⁴ Fii ndayginananooobe, mettii dokkal kammuyankewal ngal, tawdaa e hendiibe *Ruuhu Seniido on,

⁵ mettii moyyuki daaluyee Alla on wondude e doole aduna aroyoowo on ben kan,

⁶ si be aru e selude gomdinal ngal, be waawetaake yilteede ka tuubuubuyee han kadi, ko fii haray kambe tigi be fempitike *Bidfo Alla on, e hoore d'un be aybinii mo e kene.

⁷ Nde leydi yari ndiyan saayoojan soono woo, ndi fudini pudfi wondufi e nafa fii mo ndi remanaa on, haray hindi wondi e barki Alla.

⁸ Kono si tawii ko bulle e kebbe ndi funnata, haray hinaa ndi huunde, ko ndi badondirndi e kuddi, sakkitora sunneede.

⁹ Hay si men yewtirii nii, yo yibbe amen, haray meden hoolii hidon e laawol moyyol e telen-ma kisiyee on.

¹⁰ Ko fii Alla hinaa mo feewaa, sakko o yejjita kuude mon den, e giggol ngol holludon fii innde makko nden, e golle de wadudon den e de wadanton den kadi yimbe Alla ben.

¹¹ Kono meden faalaa yo mo kala e mon hollir nii wakkilaare wootere nden e telen-ma pelltal timmungal fii ko tanyiniden kon haa ka sakkitorun.

¹² Ko d'un wadi, wota on wonu aamuibe, kono pembee ben hebirnoobe ndondi fodaandi ndin gomdinal e mujal.

Fii Fodaari Alla ndi Firtotaako ndin

¹³ Ko d'un wadi, nde Alla wadannoo Ibraahiima fodaari ndin, o tawno o waawataa woondirde ko buri mo kanko Alla mawnude, o woondiri hoore makko kanko tigi,

¹⁴ o wi'i:

«Pellet, mi waday barki e maa fota,
mi yappay jurriya maa on yappudee.»^r

¹⁵ Ko e nder d'un, bay wonii Ibraahiima habbike e nder mujpaare, o hebi non ko o fodanoo kon.

¹⁶ E hin-le, yimbe ben no woondira ko buri be mawnude, nden woondoore wonana be seedee fii rawnoode kala yeddondiral.

¹⁷ Ko wano non, hakkee ko Alla faalanoo hollude ronoobe fodaari makko ndin ben noone no anniye makko on firtortaa, o wadirno d'un woondoore

¹⁸ fii, sabu dee kuude didi de waylotaako, de tawata gasataa ka Alla fena, no enen fattiibe ben hebiren wakkilaare tiidunde fii tamagol e tama'u mo Alla weebitani en on.

¹⁹ On tama'u no wa'ani en wa saanirgal tiidungal holnii fii ngurndan men dan, rewoowo ka *wirngallo fii naatugol ka nder *nokkuure hormorde mawnde nden,

²⁰ d'un ko ka Almasiihu on naati don fii men wa fertaniido en laawol, o woni *yottinoowo mawdo sadaka ka Alla haa poomaa, wano *Maaliki-Siddiiqu non.

7

Fii no Maaliki-Siddiiqu Woniri Yottinoowo Sadaka

¹ Ko *Maaliki-Siddiiqu on wonnoo lando Salaam, e *yottinoowo sadaka ka Alla Jom Bural on. O yahi, o fottoyi e Ibraahiima fewndo ko on iwtata fooloygol lambe ben, kanko Maaliki-Siddiiqu o du'anii mo.

² Ibraahiima jonni mo sappabun e di fow. Ko adii kon taho, innde Maaliki-Siddiiqu nden no firi <lando peewal>. E hoore d'un kadi ko o lando Salaam, e maanaa lando buttu.

³ Kono o alaa neene, o alaa baaba, o alaa iwdi, o alaa fudfoode, o alaa kattudi ngurndan. O wa'i wa *Bidfo Alla, o woni yottinoowo sadaka ka Alla haa poomaa.

⁴ Ndaaree ko haa honto o mawni, on mo Ibraahiima mawfo on tigi jonni sappabun mun e nder ko o heboyi kon!

⁵ Sariya on tod'dii e bibbe *Lewi ben wonugol yottinoobe sadaka ka Alla e yantooobe sappabun e hoore ko jamaa *Isra'iila on hefi kon fow, d'un ko e ben ben-gootoobe mabbe, fii kala ben ko be jurriya Ibraahiima.

⁶ Kono Maaliki-Siddiiqu, mo tawdaaka e jurriya Lewi on, o hendike sappabun Ibraahiima on, e hoore d'un, o du'anii on hendiifo fodaariiji d'in.

⁷ E hin-le yeddotaako ko mawfo on du'antoo tosooko on.

⁸ E hin-le, e telen-ma yottinoobe sadaka ben ka bolondaa Lewi, ko maayaybe woni hendaade sappabun d'un, kono e telen-ma Maaliki-Siddiiqu kan, ko wuurufo woni ko hendi, wano seeditora a non.

⁹ Ka rabbindinnde, Lewi, oo wondo hendaade sappabun d'un, o yobiino ko makko kon rewrude e Ibraahiima.

¹⁰ Ko fii hari himo ka keeci ben makko wa fewndo ko Maaliki-Siddiiqu yahi fottugol e Ibraahiima.

Fii no Almasihu on Woniri wa Maaliki-Siddiiqu

¹¹ Ko rewrude e yottinoobe sadaka ka gorol Lewi ben jamaa Isra'iila on hendornoo Sariya on. E hin-le, si tawno golle ben yottinoobe sadaka ko timmunooode, harayno ko fii hondun haanannoo wadugol yottinoowo goo wano Maaliki-Siddiiqu non, hara hinaa wano *Haaruuna non?

¹² Ko fii si aada wonugol yottinoobe sadaka ben waylike, haray no haani kadi ka Sariya on waylee.

¹³ Ko fii on mo dii piiji wowli fii mun on, ko jeyaado e bolondaa goo mo hay gooto todfaaka e mun fii golle *layyorde nden.

¹⁴ E hoore d'un, wano andirden non tigi, Joomi men on ko feepufo e bolondaa *Yahuuda on. E telen-ma wonugol yottinoobe sadaka, Muusaa wowlalaali few fii on bolondaa.

¹⁵ Dundoo kadi no furi banginde si yottinoowo sadaka goo feepirii wa Maaliki-Siddiiqu,

¹⁶ wontufo yottinoowo sadaka, hara hinaa tippude e Sariya yubbondirdo e gorol lannoowol, kono ko tippude e doole ngurndan dan lannataa dan.

¹⁷ Bay no seeditaa wonde:
«Ko a yottinoowo sadaka ka Alla haa poomaa,
wano Maaliki-Siddiiqu non.»^S

¹⁸ Awa, ko yamiraa baawo doo kon ittaama, sabu lo'ere mun nden e mehidugol mun ngol,

¹⁹ ko fii Sariya on waawaali timminde huunde. Kono en addanaama tama'u burdo moyyude mo badoren Alla.

²⁰ Dun non wadaaka e baawo woondoore. Beya non kapun wontii yottinoobe sadaka ka Alla e baawo woondoore,

²¹ kono kanko Iisaa o wontirno dun woondoore, bay Alla daalanno mo dundo:

«Mi woondii, mi firtataa,

ko a yottinoowo sadaka ka Alla haa poomaa.»^t

²² Ko dun wadi si Iisaa wonii holnudo *ahadi burndi hittude ndin.

²³ E hoore dun, hari ben yottinoobe sadaka no woodunoo buy, ko fii hari mayde nden no hadi be duumagol e golle maabe den.

²⁴ Kono Iisaa kapun, bay tawii himo wuuri haa poomaa, golle makko yottingol sadaka den lannataa.

²⁵ Ko dun wadi kadi, himo waawi dandude few ben wonbe badorde Alla sabu makko kanko Iisaa, bay himo wuuri haa poomaa fii fattanagol be.

²⁶ Ko wano on yottinoowo mawdo sadaka tigi haanannoo en, hara ko *seniido, mo bonnaali, mo aldaa e junuubu, seedudo e junuubanke'en, e burdo kammuuli din banteede,

²⁷ mo hatonjinaa e ittugol sadakaaji wano yottinoobe mawbe ben ittirta pande woo sadakaaji fii junuubaaji maabe din, kambe tigi taho, e di jamaa on din kadi. Iisaa wadii dun nde wootere ko yoni fii saa'iiji din fow, e nder ko o itti hoore makko sadaka kon.

²⁸ Sariya on kapun, be toddotoo ben fii wonugol yottinoobe sadaka mawbe ko yimbe lo'ube, kono daalol woondoore nden bawto Sariya on todfike Biddo on, on wondo Timminaafo haa poomaa.

8

Fii Ahadi Heyri ndin e Nokkuure Hormorde Mawnde nden

¹ Awa e hino nafa tobbere nde wonfen yewtude fii mun nden: hiden mari wano oo *yottinoowo mawdo sadaka ka Alla, joodiido ka sengo naamo jullere laamu Alla Mawdo on ka kammuuli.

² Ko o golloowo ka nder nokkuure hormorde, dun ko ka *rewirdu goongaaru, hara hinaa ndu yimbe ben darni, kono ko Joomiraado on.

³ Kala yottinoowo mawdo ko todfora ko fii weebitangol Alla dokke e sadakaaji, bee yottinoowo men mawdo on kadi heba goddun ko o weebita.

⁴ Si tawno himo ka hoore leydi, o wonataano yottinoowo sadaka, bay no woodi weebitoobe dokke, hara ko no yaadiri e Sariya on.

⁵ Ben no wadude dewal ngal tawata ko mbaadi e dowdi goongaaji kammuyankeeji din, wano Muusaa banginiranaa non fewndo ko o darnata rewirdu ndun, Alla daalani mo: «Ndaaru, a wadiray fow noone no holliradaa non ka hoore fello.»^u

⁶ Kono jooni, *Almasiihu on hebii golle burde mawnude de beya den, no o woniri non holnudo *ahadi burndi moyyude ndin, sincaandi e fodaariiji burdi keldude din.

⁷ Si tawno ahadi araniri ndin wonno ndi felnaaki, hewtataano ka wonndi dabbe.

⁸ E hin-le ko e hoore feloore Alla daalani jamaa mun on:

«Kanko Joomiraado on o daali:

«Nalaande no aroya nde mi yettodyta
e yimbe *Isra'ila ben

e yimbe *Yahuuda ben ahadi heyri.

⁹ Ndin ahadi wa'oytaa wa
ndi mi ahodunoo e baabiraabe maβbe ben ndin,
wa fewndo mi tambitornoo be juude an den
fii yaltingol be Misira,
ko fii be hunnaali ahadi an ndin.>

«Joomiraado on daali:

<Min kadi jooni mi huccii be.

¹⁰ E hino non ahadi

ndi mi ahodoyta e yimbe Isra'ila ben
bawto dee jalaade d'oo.>

«Joomiraado on daali:

<Mi wadoyay sariyaaji an din ka miijo maβbe,
mi winda di ka berde maβbe,
min mi wona Alla maβbe,
kambe kadi be wona jamaa an.

¹¹ Hara be hatonjinaa e jannindirgol

maa fillitanagol wondid'oo mun maa musid'oo mun,
wi'a: Bee andaa Joomiraado on!

Ko fii fow andoyay lan,
gila e burdo fandude on
haa e burdo mawnde on.

¹² Ko fii mi yaafoyto ellaaji maβbe din,

mi hakkilanoytaa e junuubaaji maβbe din.»^W

¹³ Ka o inni ndin ahadi heyri don, ko don o watti araniri ndin hinndi. E hin-le hinndi ndin nawyii, no e moggo mulugol.

9

Fii Dewal Adunyankewal ngal e Kammuyankewal ngal

¹ Ahadi* araniri ndin kadi no marnoo aadaaji mun yaadufi e dewal, wondude e nokkuure mun hormorde ka aduna d'oo.

² E hoore d'un, *rewirdu wadanooma. Nokkuure aranere nden e ndun rewirdu no wi'etenoo hormorde, ka jod'finirde pitilli nden wonnoo don, e taabal ngal e bireediije weebitanaade Joomiraado on den.

³ E hoore d'un, baawo *wirngallo dimmo ngon, tawi no don nokkuure wi'etenoonde *hormorde mawnde nden.

⁴ Tawi hinde wondunoo e sunnirde urngallooji tafiraande kanje, e *kankiranwal seeditoore hoobiraangal kanje haa hunditi. Tawi no e nder maggal loonde kanje wad'ornde <*manna>, wondude e tuggordu *Haaruuna ndun, ndu tawata hari fiinii, e alluuje maande ahadi den.

⁵ Tawi no ka hoore kankiranwal nandollaaji *serubiina Mangural ngal, omborde maggal on, d'un ko ka junuubaaji din yaafetee don, no duwiraaY gabitanji majji din. Kono hinaa fewndo d'oo haanufen wowlugol fensita fii kun kala e koy piihoy.

⁶ Nde tawnoo d'un fow ko non jod'finiranoo, *yottinoobe sadaka ka Alla ben naatayno soono woo ka nokkuure aranere e nder rewirdu ndun, fii wadugol golle diina maβbe kan.

⁷ Kono ka *nokkuure hormorde mawnde, ko yottinoowo maw'oo on tun naataynoo ton nde wootere e nder hitaande nden, e hoore addorgol yiiyan ko sakkoo fii hoore mun e fii ellaaji di jamaa on wadiri angal andude.

⁸ Ruuhu* Seniido on no holliri en telen doo wonde datal nokkuure hormorde mawnde nden udditaaki, fannamaa rewirdu aranuru ndun no lutti.

⁹ Hiden mari doo misal fejningal goongaaji fewndiidi hande din. Dun fow no bangini wonde dokke e sadakaaji, ko weebitirantenoo nii Alla, waawataa labbinde bernde on rewiroowo non.

¹⁰ Ko dundoo woni yamirooje nefdanke tun yuɓɓondirde e naameteeki e njaramji e noone salligiiji, yamiraade haa jande Alla heydintini piiji din fow.

¹¹ Kono *Almasiihu on ardii wa yottinoowo mawdo sadaka fii moyyereeki fewndiidi din. O tayiti rewirdu burndu mawnude ndun e burndu timmude ndun, ndu tawata hinaa darniraandu juude yimbe, e maanaa ndun hinaa ndu oo aduna.

¹² O naatii ka nokkuure hormorde mawnde nde wootere ko yoni haa poomaa, rewruude e yiyan makko dan tigi, hara hinaa rewruude e yiyan ciikuliiji e palbi. Ko nii o yefiri en cottudi poomayankeeri.

¹³ Si tawii yiyan ciikuliiji e ga'i na'i e ndoondi wiige, ko wiccitee junjee e hoore yimbe be laabaa, no labbina be ka bandu,

¹⁴ kono Almasiihu on kapun ko hoore mun tigi ittani Alla sadaka e baawo ella, e hoore ardoreede Ruuhu Poomayankeejo on, ko haa honto non yiyan makko dan labbinta berde men, itta en e kuude nawrayde en e mayde, fii no rewiren Alla Wuurudo on!

¹⁵ Ko dun wadi si ko kanko woni holnudo ahadi heyri ndin, fii yo noddaabe ben hendo ndondi poomayankeeri ndi Alla fodi be ndin. Ko fii mayde makko nden wonii sadaka fii sottugol be e din bonnereeki wadaadi ka fewndo ahadi hinndi.

¹⁶ Ko fii, ka wasiyannde nden woni don, haray no haani ka mayde wasiyiido on andee.

¹⁷ Wasiyannde nden non laatike woo bawto mayde nden, ko fii nde alaa nafa fewndo wasiyiido on wuuri.

¹⁸ Ko dun wadi, ahadi araniri ndin tigi, ndi udditaaka e baawo hibbugol yiyan.

¹⁹ Bay Muusaa gaynii weebitande jamaa on fow kala yamiroore, wano de woniri non ka Sariya, o yetti yiyan ga'i na'i e ciikuliiji e ndiyan e gaara bode, o wicciri deftere nden e jamaa on baapal no wi'ee *hisoo pu,

²⁰ e hoore himo wi'a: «Dundoo ko yiyan ahadi ndi Alla yamiri fii mon ndin nii.»Y

²¹ Ko wano non kadi, o wicciri rewirdu ndun e aalaaji gollirteedi fii diina din yiyan.

²² E telen-ma Sariya on, fayda fow ko yiyan labbiniraa, ko fii yaafuyee alaa e baawo hibbugol yiyan.

²³ Din aalaaji lontiidi goongaaji kammuyankeeji, no haanunoo labbinireede oo noone doo, kono no haaniri non ka haqiiqaaji kammuyankeeji din labbiniree sadakaaji burdi moyyude.

²⁴ Ko fii Almasiihu on naataali e nder nokkuure hormorde wadiraande juude nefdanke, pembinaande goongaare nden, kono ko ka kammu tigi fii no o weebitorana en jooni yeeso Alla.

²⁵ O naatiraali fii ittugol hoore makko sadaka soono woo, wano yottinoobe mawbe ben naatirta hitaande woo ka nokkuure hormorde mawnde wondude e yiyan dan tawata wonaa yiyan makko.

²⁶ Ko fii, si hinaano d'un, Almasiihu on tampayno soono woo gila ka fuddoode aduna on. Kono jooni, ka lannoode jamaanuujii, o feenii nde wootere ko yoni fii saa'iiji d'in fow fii bonnitugol junuubaaaji e nder ko o itti hoore makko sadaka kon.

²⁷ Nde tawnoo no maranaa yimbe ben maayugol nde wootere pet, bawto d'un jaawoore nden wafa,

²⁸ ko wano non Almasiihu on ittiri hoore mun sadaka nde wootere pet fii ronditagol junuubaaaji yimbe duudufe. Awa, o artoyay kadi, hara hinaa fii ronditagol junuubaaaji, kono ko fii dandugol ben habbornooobe mo kisiyee.

10

Fii Sadaka mo Almasiihu on Itti on

¹ E hoore d'un, wonaa Sariya on tigi woni haqiiqaaji aroyaynoodi d'in, kono ko mbaadi mun tun. O waawataa few laatinde ben badaraybe non Alla timmuibe, rewruude e on sadaka gooto jokkondirdo hitaande woo hitaande.

² Si o waawayno, harayno neebii ko ben wafaynoobe d'in sadakaaji acci, harayno be labbinaama nde wootere ko yoni haa poomaa, harayno kadi bernde mabbe felataa be e telen-ma junuubu woo.

³ Kono, d'in sadakaaji andintinay en hitaande kala fii junuubaaaji d'in.

⁴ Ko fii waawataa ka yiiyan ga'i na'i e ciikuliiji monta junuubaaaji.

⁵ Ko d'un wadi, e nder naatugol e nder aduna on, *Almasiihu on no wi'i: «Wonaa sadakaaji maa dokke faaladaa, kono a wadani lan bandu.

⁶ A weltoraali sadaka sunneteedo, maa ko sakkaa fii junuubu.

⁷ Awa mi wi'i: «E hino lan, mi arii fii wadugol faale maa on, yaa an Alla, wano fii an windori non e nder ndee deftere taggiinde.» »Z

⁸ Himo wi'i taho: «A yidaali e a weltoraali sadakaaji e dokke e sadakaaji sunneteedi e sadakaaji fii junuubaaaji, wadiranoodi no yaadiri e Sariya on.»

⁹ E hoore d'un o wi'i kadi: «E hino lan, mi arii fii wadugol faale maa on.» O itti aranun d'un fii sincugol dimmun d'un.

¹⁰ Awa, ko sabu faale Alla on *labbinaden fii wonugol yimbe makko, rewruude e oo sadaka mo Iisaa Almasiihu on ittiri bandu mun ndun tigi nde wootere ko yoni haa poomaa.

¹¹ Kala *yottinoowo sadaka ka Alla no ka gollata don pande woo fii wadugol golle mun diina den, e ittugol sadakaaji gooti pande woo, di tawata waawataa ittude junuubaaaji few.

¹² Almasiihu on non kapun, o wadii sadaka gooto bajjo fii junuubaaaji d'in, yonudo haa poomaa, awa kadi himo joodii ka sengo naamo Alla,

¹³ himo sabbii don haa Alla wafa aybe makko ben ka ley koyde makko.

¹⁴ Ko dokkal bajjal o timminiri haa poomaa wonaabe *labbineede fii wonugol yimbe Alla ben.

¹⁵ Ko d'un *Ruuhu Seniido on seeditanii en kadi. Ko fii himo wi'i taho:

¹⁶ «Joomiraado on daali:

«E hino *ahadi ndi mi yettodyta e mabbe ndin:
Bawto dee jalaade doo,
mi wadofay sariyaaji an d'in ka berde mabbe,

mi windoya di ka hakkille maβbe. »

¹⁷ O beyditi e d'un:

«Mi anditoytaa hande kadi fii junuubaaji maβbe d'in e angal peewal maβbe ngal.»^a

¹⁸ Ko fii ka junuubaaji d'in yaafaa don, haray alaa ko sakkee fii junuubu.

Fii Gomdinal Yimbe ben

¹⁹ Ko d'un wadi, yo musibbe an, bay hiden mari hoolaare fii naatugol ka *nokkuure hormorde mawnde sabu oo sadaka yiiyan Iisaa

²⁰ dan o udditirani en laawol kesol wurngol, rewrungol ka *wirngallo, ngon-le ko bandu makko ndun,

²¹ e bay kadi hiden mari yottinoowo mawdo wondo ka suudu Alla,

²² badoren Alla bernde nundunde e gomdinal heewungal pellital, e bernde labbinaande kala miijooji bondi, e bandu lootiraandu ndiyan laabudan.

²³ Wonen catiibe tabiti e tama'u mo qirritiden on, ko fii Wadando en d'in fodaariiji on ko Sella-findeejo.

²⁴ Miijondiranen ko honno waaweten wakkilindirde ka giggol e ka kuude moyye.

²⁵ Wota en tertto mottondiral men ngal, wano wobbe woowiri non. Kono wakkilindiren fodde hiden yi'ude jalaande nden no badaade.

²⁶ Ko fii si en duumike wadugol junuubu e nder tewaare bawto en hendaade gandal goonga on, haray sadaka alaa hande kadi fii junuubaaji,

²⁷ kono ko habbannde naawoore hulbiniinde e nguleendi yiite hebulinge sunnugol murtube ben.

²⁸ Si goddo bonniino Sariya Muusaa on, o wareteno, o yaafetaake, e hoore seeditoore dido maa tato.

²⁹ E miijo mon onon, si goddo hayfinii *Biddo Alla on, si o jogitorii yiiyan ahadi dan wa dan aldaa e fiira, dan dan o *labbiniraa, e si o hoynii Ruuhu Allaahu on, on Jom Sulfu, e hara on miijaaki himo handi e lette burde muusude kadi?

³⁰ Ko fii hiden andi on Wi'udo: «Ko min yottagol woodani, ko min yoboyta», e hoore d'un: «Joomiraado on naaway jamaa mun on.»^b

³¹ No hulbinii yanugol e juude Alla Wuurudo on!

³² Anditee liddu d'un ka saa'iiji arani, bawto Alla ndayginande on, on jajjino satteende tiidunde e nder tippiro muusungo.

³³ Ko fii e saa'i goo on hoynano, cukkadon e kene, e saa'i goo jonnindirdon juude e ben wadiranoobe wano non.

³⁴ E hoore d'un, yurmadon sokaabe ben, jabudon kadi e nder weltaare yo on jatte keyeeji mon d'in, sabu andugol mon hidon mari keyee burdo moyyude, luttoowo.

³⁵ Awa wota on accitu hoolaare mon addaynde mbarjaari mawndi nden.

³⁶ Ko fii hidon haani jajjaade, fii, nde timminoydon faale Alla on, yo on hendoyo ko o fodi on kon.

³⁷ Ko fii e nder saa'ihun nii:

«Haanudo arude on aray, neebataa.

³⁸ Feewudo an on non wuuriray gomdinal.

Kono si o yiltitite, wonkii an kin weltanoytaako mo.»^c

^a 10:17 10.17 Yer. 31.33-34

^b 10:30 10.30 Yaj. 32.35-36

^c 10:38 10.38 Hab. 2.3-4

39 Enen-le hinaa en yiltoroofbe baawo fii hayrugol, kono ko en gomdinfbe fii dandegol.

11

Fii Seeditorbe Gomdinal ka Ahadi Hinndi

¹ E hin-le, gomdinal ngal ko pellital fii piiji di tanyiniden, e hoolaare fii piiji di en yi'aali taho.

² Alla kulji mawbe baawo doo ben sabu gomdinal maβbe ngal.

³ Ko gomdinal ngal wonden andirde aduna on ko daaluyee Alla on tagiraa. Ko d'un wadi ko yi'eten kon iwraa e ko yi'otoo.

⁴ Ko gomdinal ngal Haabiila yefiri Alla sadaka burdo moyyude mo Qaayiina on. O kuljiraa feewudo sabu ngal gomdinal. Alla tigi kulji den dokke makko. Fii kala kanko Haabiila o maayii, kono ngal gomdinal no banga inde fii makko.

⁵ Ko gomdinal ngal kadi Hanuuka yentiniraa fii wota o andu mayde nden. En yi'ataa mo hande kadi sabu Allaahu on yentinno mo. Ko fii, ado o yentineede, hari o hebiino kuluujaa wonde himo weltini Alla.

⁶ Awa, e baawo gomdinal, gasataa ka ontigi weltina Alla, ko fii on badotoodo mo no haani gomdinde wonde kanko Alla himo woodaa, gomdina kadi ko kanko woni yoboowo dabboofbe mo ben.

⁷ Ko gomdinal ngal fahin Nuuhu moyyinirnoo laana fii dandugol beynguure mun nden. Ko nii o teddiniri ko Alla *hiitaninoo mo fii ko aroyta yi'aaka taho kon. Bay o warrii non kanko Nuuhu, tawi o hollii wonde yimbe aduna on ko felniibe. Alla jogori Nuuhu feewudo sabu gomdinal makko ngal.

⁸ Ko gomdinal ngal kadi Ibraahiima doftori noddaandu ndu Alla noddi mo ndun fii yahugol e leydi ndi o ronoyta ndin. O yahi e hoore o andaa ka o woni yahude.

⁹ Ko gomdinal o hodfiri e ndin leydi fodaandi wa leydi jananiri, o hodi e nder cuufi bagi. Issaqa* e Yaaquuba kadi hodfiri non, be ronidi e makko fodaari wootiri ndin.

¹⁰ Ko fii hari, kanko Ibraahiima himo habbii hodo ngo tawata didol cuufi mun no tiidi, ngo tawata ko Alla ebbi, darni.

¹¹ Ko sabu gomdinal ngal kadi, fii kala Saarata kajun ko mo jiidotaako, o hefiri feere jurriyagol e nder nayeewu makko, bay himo hoolii wonde Alla ko hunnoowo ko o fodi kon.

¹² Ko d'un wadi si neddo gooto, mo tawata mayde mun nden hebiino d'un, hebi jurriya burdo koode den ka kammu duufude e njaareendi ndin ka sera baharu, ko tawata en waawataa limude.

¹³ Ko e nder gomdinal ngal be fow be maayi e baawo hendagol piiji fodaadi din, kono be haynino di ka wofdi, be weltori, e nder qirritagol ko be tunjarankeefbe e jananbe ka leydi.

¹⁴ Yewtiraybe nii ben hollii no laabiri wonde hife dabbande hoore maβbe leydi heyri.

¹⁵ Si tawno non be wulfano ka be iwi ton, be hebayno feere no be yiltora.

¹⁶ Kono ka haqiiqa hife himmannoo nokkuure burnde moyyude, d'un ko ka kammu. Ko d'un wadi Alla hersiraa noddeede Alla maβbe, ko fii o moyyananii be hodo.

17 Ko gomɗinal ngal kadi Ibraahiima weebitiri Issaaqa fii layyagol fewndo ko Allaahu on ndarndii mo. Hari himo e fii sakkagol Issaaqa, biɗɗo makko bajo on, kanko hendinooɗo fodaariiji ɗin,

18 ɗun ko on mo Allaahu on daalannoo wonde: «Ko e Issaaqa jurriya maa on nodditirtee.»

19 Himo joginoo wonde Alla ko Waawuɗo hay immintingol mayɗo e hakkunde maybe ɓen, ko ɗun waɗi si o hettitiri biɗɗo makko on wa immiitiɗo e mayɗe.

20 Ko gomɗinal ngal kadi Issaaqa du'orani Yaaquuba e *Iisu fii ko aroyta kon.

21 Ko gomɗinal ngal fahin, fewndo Yaaquuba maayata, o du'orani mo kala e ɓiɓɓe Yuusufu ɓen, o ugginii e hoore tuggordu makko ndun, o sujani Alla.

22 Ko gomɗinal ngal fahin, ɓay ɓadike ka Yuusufu maaya, o maandiniri fii eggudu *Banii-Isra'iila'en ndun *Misira, o waɗi kadi yamirooje fii yi'e makko ɗen.

23 Ko gomɗinal ngal kadi, ɓay Muusaa jibinaama, mawɓe makko ɓen suuɗiri mo lebbi tati, ɓay ɓe tawii boobo on no labaa fota, awa kadi ɓe hulaano yamiroore lando on.

24 Ko gomɗinal ngal kadi, ɓay Muusaa mawnii, o salori wi'eede ko o gefal jiwo Fir'awna on.

25 O tawi ko tampindineede e jamaa Alla on ɓurani mo, edii weltorgol junuubu e nder saa'ihun.

26 Tawi himo miiiji wonde ko aybinireede wa *Almasiihu on furi jogaade ngalu tiidungu edii ngu Misira ngun, ko fii himo ndaaraynoo ka muutii telen ka njoddi.

27 Ko gomɗinal ngal o yaltiri Misira e ɓaawo denyagol tikkere lando on, ɓay himo catornoo wa sutiido on mo yi'otaako.

28 Ko gomɗinal ngal kadi o waɗiri *Juldeere Yawtaneede nden, e wujugol yiiyan fii wota muloowo dikkuruuɓe on meemu ko dikkoranaa Isra'iilayankeefe ɓen kon.

29 Ko gomɗinal ngal fahin ɓe tayitiri *Baharu Boɗeejo on wa leydi yorndi, kono nde Misirayankooɓe ɓen eɓɓunoo waɗirgol non, ɓe yoolino.

30 Ko gomɗinal ngal kadi tata on Yeerikoo yaniri, ɓay ɓe gaynii taaraade mo e nder balɗe jeedifi.

31 Ko gomɗinal ngal kadi waɗi si *Raabi, oo debbo cagaajo, maydaano e heferɓe ɓen, sabu ko o wernirnoo tefooɓe ɓen kon buttu.

32 Ko hondun mi wi'ata kadi? Saa'i on yonantaa lan si tawii mi wowlay mi fensita fii oo wi'eteedo *Gadawna e *Baaraka e Samsuuna e Yiftaaha e Daawuuda e Samu'iila e annabaabe ɓen.

33 Ko gomɗinal ngal ɓe fooliri laamateerijji, ɓe tabintini peewal, ɓe heɓi fodaariiji, ɓe ombi sekko ngayuuje.

34 Be ɗannini giiteeli bonnooji, ɓe daɗi mbelndi kaafa, ɓe heewi doole fii kala hiɓe lo'unoo, ɓe hollitii ka nder hareeji, ɓe raɗii koneeli jananɓe ɓen.

35 Rewɓe yi'i maybe mun no immitoo. Woɓɓe goo kadi lettaa, ɓe salii sotteede fii no ɓe heɓira ummutal ɓurngal moyyude.

36 Woɓɓe ɓen heɓi aybineede e foceede, e hoore jolkeede sokee.

37 Woɓɓe ɓen wariraa kaaye, woɓɓe ɓen tampinaa tayaa ɗiɗi, maa wariraa kaafa. Woɓɓe nawri ngurndan mun ɗan yaarugol hen fow, hara no ɓornii guri baali maa be'i, billorɓe ɗi fow, cukkee tampinee.

³⁸ Hari aduna on handaa e ɓen, ɓe tawata wonundeeji mun ko ka wulaaji e ka pelle e ka pammeeje e ka gayɗe.

³⁹ Ben kuljiranoofɛ sabu gomɗinal mun ngal fow non, hendaaki ko ɓe fodanoo kon.

⁴⁰ Ko fii Alla no eɓɓani en godɗun ko ɓuri moyyude, fii wota ɓe laato timmube e ɓaawo men.

12

Fii no Alla Wurtirta en wa Biɓɓe mun

¹ Bay wano ngal dental mawngal seedeeɓe no hundi en, bugitodɛn kala dongal e junuubu ko falli en no weefiri, dogiren wakkilaare dogudu ndu eɓɓanaɗen ndun.

² Punnoden lisaa, on wondo dayyere gomɗinal ngal, on timminoowo ngal. Bay himo sutinoo weltaare maraniinde mo nden, o jabuno *leggal altindiraangal ngal, o yawitii hersa, o joodii ka sengo jaamo jullere laamu Alla.

³ Miijitee fii on ɗaɗɗiido ndee liddannde nde junuubanke'en liddii mo, fii wota ronkere heɓu on haa ɓerɗe mon maaya.

⁴ E hin-le e nder gertagol mon junuubu ngol, on dartaaki haa yiiyan mon ɗan hibbi.

⁵ Awa kadi on yejjitii kongol ngol Allaahu on wakkiliri on ngol wa ɓiɓɓe makko:

«Bidɗo an, wota a jogitor wurtannde Joomiraado on no hayfiri, awa kadi wota ɓernde maa maayu nde o wurtu-maa.

⁶ Ko fii ko mo Joomiraado on yidi, o wurtata,

o yaggina kala mo o jabi yo wonu bidɗo makko.»^d

⁷ Wakkilee tampereji mon ɗin, ko ɗin woni on wurtude. Ko wa ɓiɓɓe Alla woni on jogitorde. Ko hombo woni bidɗo mo ben mun wurtataa?

⁸ Kono si on woorike wurtannde nde fow hebata nden, haray ko on fattuube, hinaa on ɓiɓɓe.

⁹ Bay en heɓii baabaabe ka aduna ɗoo wurtaynoofɛ en, ɓe teddinnoden, ko haa honto non haanuden yankinanaade Ben ruuhuuji men ɗin fii no wuuriren!

¹⁰ Ko fii baabiraaɓe men ɓen no wurtaynoo en e nder saa'ihun nii, ɓay ɓe tawno ko ko moyyi, kono Alla ko woni en wurtirde ko fii nafa men on tigi, fii no tawredɛn e laaɓal makko ngal.

¹¹ No fellitaa fewndo wurteede nandaa e huunde weltinnde, kono ko sattuende. Kono ɓawto ɗun, battane ngurndan feewuɗan wondaɗen e nder ɓuttu no maranii ɓen wurtaabe.

¹² Ko ɗun waɗi si mi wi'ay on, ɓantee juude mon lo'ude ɗen, sattinon koppi mon lo'udi ɗin,

¹³ yo koyɗe mon ɗen jokku laawi feewuɗi ɗin, fii wota layooje ɗen worgito, kono ɗe sella.

Fii no Hittiniren e Noddaandu Heyru ndun

¹⁴ Etee no wondiron e fow e nder ɓuttu, wuuron e nder laaɓal, ko fii ɓaawo maggal hay gooto yi'ataa Joomiraado on.

¹⁵ Reenee fii wota hay gooto ɗakkire moyyere Alla nden, wota ɗaɗɗol haadungol woo kadi funtu, wona sabu jiiɓoldu haa raaba buy e mon.

^d 12:6 12.6 Tin. 3.11-12

¹⁶ Reenee fii wota hay gooto e mon jeenu, maa wona keefeero wa *Iisu, on yeeyitunoodo afoyaagal mun ngal fii nafakka gooto.

¹⁷ Hid'on andi, fawto d'un, wa fewndo ko o faalaa hebude du'aa ben makko on, o bugitano, ko fii o hebaano feere waylugol miijo ben makko ngon, fii kala hari himo dabbirde d'un gonfi.

¹⁸ Ko fii onon, on badaaki fello ngo waaweten meemude, e yiite hubbunge e dowdi duule e nibe e nduluuru,

¹⁹ maa hito *liital, maa hawa ka *Isra'iilayankeefe ben nanunoo kan haa be wi'i wota be beyditane hay kongol,

²⁰ ko fii be townataano sifa ndee yamiroore tiidunde d'oo: «Hay si mumunte meemiino ngon fello, warirtene kaaye.»^d

²¹ Hakkee ko d'un hulbininoo, Muusaa wi'i: «Mi diwnii hakkee ko mi huli!»^e

²² Kono onon, on badike Fello *Siyuuna ngon e saare Alla Wuurudo on, d'un ko *Yerusalaam kammuyankeejo on, e guluuje malaa'ika mottondiri e nder weltaare.

²³ On badike dental dikkuruube Alla ben, ben be tawata no windii ka kammuuli. On badike Alla, on Naawoowo yimbe ben fow, e ruuhuujii feewube timminaabe ben.

²⁴ On badike Iisaa, on holnudo *ahadi heyri ndin, e yiian makko hibbaadan, dan seeditoore mun furi moyyude dan Haabiila dan.

²⁵ Awa reenee wota on salo hedaade on Wondo on yewtude. Ben Isra'iilayankeefe, salinoobe hedaade on Wonnoodo be yamirde ka hoore leydi, be dadaano lette den. E ko honno non woniranta en si en huccii on Wondo en yewtude ka kammuuli dow?

²⁶ On mo hito mun dimbi leydi ndin, wadii jooni ndii fodaari d'oo: «Awa mi dimbitoyay nde wootere kadi, hinaa non leydi ndin tun, kono hay kammu ngun.»^f

²⁷ Ngol daalol «nde wootere kadi» no laabi poy holli wonde kala ko tagaa dimboto, dilla, fii no goongaaji di gasataa dimbaade din luttira.

²⁸ Bay laamu ngu hendotoden ngon hinaa dimbotoongu, weltanoden Alla, kurkanoden mo noone no welirta mo e nder teddungal e kulol.

²⁹ Ko fii Alla men on ko yiite sunnoowe.

13

Fii Salminaango e Wakkilingol

¹ Yo giggol sidfankaaku ngol duumo.

² Wota on yejjitu wernugol. Ko fii e nder warrugol non wobbe wernii malaa'ikaafe, hara be andaa.

³ Anditee fii kasoobe ben, wa si tawii hid'on sokidaa e mabbe, e wonaabe e tampineede ben, wa si tawii ko onon wonaa tampineede.

⁴ Yo mo kala teddin dewgal ngal, awa kadi yo yettindirbe ben yonindiran, ko fii telen-ma don, Alla naaway fijoobe ben e jinoobe ben.

⁵ Wota on ardinir ngurndan mon dan giggol kaalisi, yoninoree ko jogidon kon fewndo d'oo. Ko fii Alla tigi no wi'i: «Mi accitataa ma e mi tertotaako ma few.»^g

⁶ Mo kala e men no waawi wi'ude e nder pellital:
«Ko Joomiraado on woni faabo an ngon, mi hulataa.

Ko hondun nedfo waawanimmi?»^h

⁷ Anditee fii ardotoobe on ben, ben feppinannoobe on daaluyee Alla on, miijitodon fii battane no be wuuriri non, pembon gomdinal maŕbe ngal.

⁸ Awa Iisaa Almasiihu on ko gooto, o waylotaako hanki e hande e haa poomaa.

⁹ Wota on jabu kala noone janndeeji janani selna on. Ko fii no moyyi ka bernde nden tiidiniiree moyyere Alla nden, hara hinaa sariyaaji fii paameteaji di nafaali huunde ben jokkufe di.

¹⁰ Ko fii hiden mari *layyorde nde tawata haananaa golloobe ka *rewirdu adunyankeeru paamugol ko sakkaa don kon.

¹¹ Ko fii *yottinoobe mawbe sadaka ben sakkorayno yiian ka nokkuure hormorde, kono tebbeeli din sunneteno ka baawo hodo.

¹² Ko dun wadi si Iisaa kadi tampuno ka baawo hodo fii *labbinirgol jamaa on yiian makko dan tigi.

¹³ Awa enen kadi, yalten ka baawo hodo fii yahugol e makko, e hoore rondagol hersa ka o rondinoo kan.

¹⁴ Ko fii en maraa doo hodo tabitungo, kono hiden dabbeude aroyayngo ngon.

¹⁵ E innde makko kanko Iisaa, duumoden e wadangol Alla sadaka mantoore, e maanaa sadaka yaltoowo e toni jantotoodi innde makko nden.

¹⁶ Awa wota on weddito e wadugol moyyere e wallindirgol, ko dii woni sadakaaji di Alla jabata weltora.

¹⁷ Doftee ardotoobe on ben, yankinanodon be. Ko fii hibe ayni fota wonkiji mon din, wa hunityotoobe ka Alla. Awa etee be wada dun e hoore weltaare, hara hinaa no mettirta be. Si hinaa dun, nafoytaa on.

¹⁸ Awa toranee men: meden felliti wonde meden mari bernde laabunde e nder faalegol nawrude ngurndan amen dan no feewiri e kala huunde.

¹⁹ Mi torike on fow tentinii toragol fii yo Allaahu on newnanan yiltitagol ka mon no yaawiri.

²⁰ Yo Alla Jom Buttu on, on Artirfo e hakkunde maybe ben Iisaa Joomi men, Ngaynaako Mawfo baali din, rewruude e yiian *ahadi poomayankeeri ndin,

²¹ yo o wawnu on e kala ko moyyi fii wadugol faale makko on, o wada e men ko welata mo, tippude e Iisaa Almasiihu on, on mo mangural wonani haa poomaa. Aamiina!

²² Mi torike on, yo musibbe an, jabugol ngol kongol wakkilnayngol, ko fii mi windanii on, mi rabbindinii.

²³ Awa andee wonde, Timotee, oo musidfo men, yaltinaama ka kaso. Si o hewtitii law, mi yaaday e makko, men yiida e mon.

²⁴ Hiwranee lan ardotoobe on ben fow e yimbe Alla ben fow. Bee be Italii salminii on.

²⁵ Yo moyyere Joomiraado on wonu e hoore mon on fow.

BATAKURU YAAQUUBA NDUN

¹ Salminaango an min Yaaquuba, oo jiyaaɗo Alla e Iisaa Almasiihu Joomi on, haa e d̩ii *bolondaaji sappoo e d̩iɗi saakitiid̩i e nder aduna on.

Fii Wakkilagol Tamperejei

² Ko onon yo musibbe, si on rewrii e kala noone ndarndande, haray jigitoree d̩un weltaare fow,

³ ko fii hidon andi, ndarndagol gomɗinal mon ngal adday ɗajjaare.

⁴ Kono bee ɗajjaare nden wafa golle timmufe, fii no woniron mokobaaɓe timmube, e hara on ɗakkiraaka huunde.

⁵ Si godɗo e mon ɗakkira faamu, yo o toro d̩un Alla, on okkay mo d̩un. Ko fii kanko Alla ko Yedoowo fow no yaajiri e ɓaawo feloore.

⁶ Kono yo o toror mo gomɗinal ngal aldaa e sikkitaare. Ko fii on sikkitiid̩o no wa'i wa morloode ndiyan d̩an ka baharu, de hendu ndun d̩unata yeya.

⁷ Wota sifa on nedɗo sikku hendoto godɗun e juude Joomiraad̩o on,

⁸ on ko nedɗo sikkitiid̩o, mo tabitaa e laawi mun d̩in fow.

⁹ Yo musid̩o miskiini on weltor ko Alla towni mo kon,

¹⁰ alɗuɗo on kadi weltora ko Alla tippini mo kon, ɓay fii makko on feyyiray wa piindi ngesa.

¹¹ Si naange ngen fud̩ii, nge toowid̩ii e nguleendi magge muusundi ndin, hinge yornude kuɗi d̩in, piindi majji on saama, ɗari majji on bonta, ko non alɗube ben saamirta e nder golle maɓɓe d̩en.

¹² Maloore wonanii on nedɗo ɗajjiid̩o ndarndande d̩en, ko fii si o dartike ndarndande d̩en, o hendoto *meetelol ngurndan, ngol Joomiraad̩o on fodi yid̩ube mo ben.

¹³ Wota hay gooto wi'u e nder ko jarribetee kon: «Ko Alla jarribii mi.» Ko fii Alla jarribortaake ko boni, kanko kadi o jarribotaako hay gooto.

¹⁴ Nde jarribaden woo, ko himmeeji bondi d̩i wondufen d̩in woni en poodufe murtina.

¹⁵ Bawto d̩un, himme bondo on fud̩a haa rima junuubu, si junuubu on kadi heewii, o rima mayde.

¹⁶ Wota on daynito, yo musibbe an yid̩aabe,

¹⁷ kala dokkal moyyal e kala dokkal timmungal ko ka dow iwrani en, e immorde e Baabaajo ndayguuji d̩in, on mo waylotaako, mo dowdi mun dillataa,

¹⁸ on Woodintinird̩o en Daaluyee makko goongaajo on no o yid̩iri non, fii no laatoren dikkuruube e tagu makko ngun.

Fii Huutorgol Daaluyee Alla on

¹⁹ Andee d̩un, yo musibbe an yid̩aabe, yo nedɗo kala yaawu heɗaade, nenna si yewta, nenna si tikka.

²⁰ Ko fii tikkannde nedɗanke nden laatintaa peewal ngal Alla yid̩i ngal.

²¹ Awa sertee e kala ko tuuninta e kala bonki layuki, jabiron newaare daaluyee aawaad̩o e mon on, d̩un ko on waawuɗo dandude wonkiiji mon d̩in.

²² Wonee huutoroobe daaluyee on, hara hinaa on hefotoobe mo tun, si hinaa d̩un, haray onon tigi on daynitoto woni.

²³ Ko fii si godfo hedfike daaluyee on, o huutoraali mo, haray himo wa'i wa nedfo wondo tintaade, yi'a yeeso mun ngon.

²⁴ Si o gaynii ndaaritaade, o yahii, o yejjita kisan ko honno o wa'i.

²⁵ Kono on wadufo giide mun den ka nder sariya timmufo, dun ko on sariya rindinoowo, o tabiti, hara hinaa fii hedfagol yejjita, kono hara ko huutorgol, ondon wonay malaado e nder kala ko o wadata.

²⁶ On mo sikki ko dewo, e baawo waawugol denngal mun ngal, haray on daynii hoore mun, ngal dewal ko meerewal.

²⁷ Dewal laabungal, ngal aldaa e koju ngal yeeso Alla Baabaajo on, ko dankagol aliyatiimaabe ben e dankagol keynguube ben e nder satteendeeji mabbe din, e rentagol e tuundiiji aduna din.

2

Hajagol fii Burdindingol

¹ Musibbe an, bay ko on gomdinbe Iisaa Almasiihu Joomi men mo darja wonani on, reenee e burdindingol yimbe.

² Si wattiido hurundaare kanje, bornii conci dimi aru e naatude ka *moftal mon, baaso kadi borniido conci yakkiidi ara e naatude,

³ si on hittinii fii borniido conci dimi on, on wi'ii mo: «Onon toolii mon ka ndadfdudi dool!», wi'on baaso on: «An daro daa!», maa: «Joodo ka ley koyde an dool!»,

⁴ e hara on wadaali sendondiral hakkunde mon onon tigi? E on naawiraali miijooji bondi?

⁵ Heditee, yo musibbe an yidaabe! E hara hinaa misikinbe ben ka aduna doo Alla subii fii no be wonira aldube e nder gomdinal ngal, e heboobe gefal e laamu ngu o fodi yidube mo ben ngun?

⁶ Kono onon, on hersinii baaso on. E hara wonaa aldube ben woni on tampinde, naba on ka naawirdi?

⁷ E hinaa ben woni hoynoohe innde teddunde nde inniradon nden?

⁸ Kono si on doftike sariya mawfo on, wano bindi din wi'iri non wonde: «Yo a yidir pokondo maa on wano yidirdaa hoore maa non»,^a haray on wadii ko moyyi.

⁹ Kono si on burdindinii yimbe ben, haray on wadii junuubu, Sariya on no jogori on wa bonnufo Sariya.

¹⁰ Ko dun wadi, on mo yeddi yamiroore wootere e nder Sariya on, hay si o doftike deya heddiide fow, haray o wonii bonnufo Sariya on fow.

¹¹ Ko fii on Wi'udo: «wota mo jeena», no wi'i kadi: «wota mo itta hoore.» E hin-le si on wadaali jinaa, kono on ittii hoore, haray on wonii bonnufo Sariya on.

¹² Awa yewtiree huuwiron wa yimbe naawiroyteebe Sariya rindinoowo on.

¹³ Ko fii naawoore nden aldanaa mo yurmetaake e yurmeende, kono yurmeende nden foolay naawoore nden.

Fii Hakkunde Gomdinal e Kuugal

¹⁴ Musibbe an, ko nafa hondun woodani nedfo wi'ugol himo mari gomdinal, si o alaa banginirde dun kuufe? Taw si sifa ngal gomdinal no waawi dandude mo?

¹⁵ Si musidfo men gorko maa bandiraawo men no holi, no njakkiri naametee kadi pande woo,

¹⁶ godfdo e mon ara e wi'ude ben: «Yahee e jam, bornodfon, naamon haa haaron», e baawo jonnugol be ko balli mabbe din handi e mun kon, haray ko hondun d'un nafata?

¹⁷ Gomdinal ngal kadi ko wano non: si ngal aldaa e kuude, ko ngal mayngal kangal tigi.

¹⁸ Kono si godfdo wi'ii: «An hidfa mari gomdinal e min mido mari kuude», haray min mi wi'ay mo: «Hollan gomdinal maa ngal e baawo kuude, min non mi hollirte gomdinal an ngal kuude an den.»

¹⁹ Hidfa gomdini ko Alla gooto woodi? No moyyi! Jinnaaji din kadi no gomdini non, haa hidfi diwna.

²⁰ Ko an yo njoofojo! Hidfa faalaa faamude wonde gomdinal ngal aldaa e kuude ko meerewal?

²¹ Enee, wonaa ko Ibraahiima, on maamiraawo men, wadfunoo kon fewndo o weebiti *Issaaqa bidfdo makko on fii layyagol ka *layyorde kon wadi si o jogitoraa feewudo?

²² A yi'ii, gomdinal ngal yaadii e kuude makko den, awa kadi ko kuude makko den timmini gomdinal makko ngal.

²³ Ko non ko bindi din wi'i kon laatori: «Ibraahiima gomdini Alla, ngal gomdinal makko jogoranaa mo peewal», haa o noddaa gidfo Alla.

²⁴ On yi'ii, ko sabu kuude den nedfdo on jogoraa feewudo, hinaa sabu gomdinal ngal tun.

²⁵ Enee, oo cagaajo wi'eteedo *Raabi, kanko kadi, taw si hinaa sabu kuude den o jogoranoo feewudo fewndo ko o wernunoo nulanoobe fii tefugol ben, o holli be laawol goo ngol be rewa?

²⁶ Wano tawiri non bandu ndu aldaa e ruuhu ko mayndu, ko wano non kadi gomdinal ngal aldaa e kuude ko mayngal.

3

Fii Hubindagol Denngal

¹ Musibbe an, wota buy e mon himman jannugol, ko fii hidfon andi enen jannoobe ben en paawete paawoore burnde sattude.

² Ko fii en fow en waday ellaaji di tawata ko nooneji d'fuudufi. On mo wadaali ella e nder kongudi, haray on nedfdo ko timmudo, waawudo hubindaade bandu mun ndun fow.

³ Si en wadii lagambe den ka kundule pucci din fii yo di dofto en, haray en huutoray kadi balli majji on fow.

⁴ Ndaaree kadi, dee laade e njandude mun, ko hendu dolnundu nabata de, hidfa ardoree aalahun burkun fandude ka naboowo on faaliraa fon.

⁵ Wano non, denngal kadi ko terun fandukun, kono hingal waawi mantorde piiji mawdi. On yi'ii wano giitun tosokun waawi sunnirde burure mawnde?

⁶ Denngal ngal kadi ko yiite, hingal heewi boneeji, hingal tawdaa e tere bandu men ndun, ngal tuuninay bandu ndun fow, ko ka yiite jahannama ngal hubbinaa, ngal sunnay ngurndan men dan fow.

⁷ Kala noone kulle, wano colli din e ko daasotoo kon e kulle den ka nder ndiyan, no hubindoo, den-le nedfanke no hubindii de.

⁸ Kono denngal, hay gooto waawataa ngal hubindaade. Ko bone mo waawotaako hubindaade, hingal heewi tooke warooje.

⁹ Ko kangal mantirten Ben men Joomiraado on, ko kangal kadi hudirten yimbe tagaabe e mbaadi Alla ben.

¹⁰ Ko e kon hunduko wooto du'aa e kuddi yaltata. Kono yo musibbe, wota d'un wonir non.

¹¹ Taw si ndiyan weldan e ndiyan haafufan no tubba e bundu wooturu, hara ko e ngayka woota?

¹² Enee musibbe an, hara yibbehi no waawi rimude kaccu, maa piyahi rima yibbe? Ko wano non kadi, bundu ndiyan landan waawataa tubbinde ndiyan weldan.

Fii Faamu Iwrungu ka Dow ngun

¹³ Ko hombo e hakkunde mon mari faamu e hakkil? Yo o fanginir d'un jikku makko moyyo on wondude e kuude newiide iwruude e faamu.

¹⁴ Kono si tawii hidon mari ka berde mon nawliigu tiidungu e haasidi, haray wota on mawnintino, e wota on yeddu goonga on.

¹⁵ Sifa ngun faamu hinaa ka kammu iwri few, ko ngu aduna e ngu nedfanke e ngu Ibuliisa.

¹⁶ Ko fii, kala ka nawliigu e haasidi woni, ko fon kadi jii boldu e kala noone kuude bonde woni.

¹⁷ Kono faamu iwrungu ka Alla ngun, ko adii taho, ko ngu laabungu, awa kadi ko ngu buttu, ko ngu newiingu, ko ngu deeyinayngu, heewungu yurmeende e kuude moyye, ngu aldaa e burnondiral e faasiqankaaku.

¹⁸ Ko tabintinoobe buttu ben aawata e nder buttu kon, rimay peewal.

4

Fii Doftagol Alla, Yankinanoo Mo

¹ Ko honto dee poodotire e dee yeddondire hakkunde mon iwri? E hara hinaa faaleeji bondi woni wafude hare ka berde mon?

² Hidon himmani, kono on alaa hebude. Ko on waroobe, ko on miilaabe e faawo waawugol hebude hay huunde. Hidon wondi e yeddondire e poodotiro. E hin-le on hendotaako, bay on alaa toraade,

³ maa hidon toraade, on alaa hebude, bay hidon tororde anniyee bondo fii no huutoriron d'un fii faaleeji mon.

⁴ Ko onon, yo jamaa jinoobe! E on andaa yidugol aduna on ko apugol Alla? Awa si godfo no faalaa yifude aduna on, haray o waditike gajo Alla.

⁵ On sikku bindi din ko wi'i kon ko meere, wonde: «Alla no nawlani ruuhu mo o wadi e men on.»^b

⁶ Kono ko o furi en yefude e ko mawni kon ko sulfu. Awa e hino ko bindi din wi'i kon:

«Alla liddoto mawnintiniibe ben,

o yeda jippinbe hoore mun ben sulfu.»^c

⁷ Awa yankinane Alla, dartofoon Ibuliisa, d'un o dogay, o wodfoo on.

⁸ Badee Alla, d'un o badoto on. Labbinee juude mon den, yo onon junuubankeebe. Labbinon berde mon den, yo onon sikkitiibe.

⁹ Woytee, yoomon, wullon. Yo jaleede mon den wontu yoomugol, weltaare mon nden wonta bidagol.

¹⁰ Jippinee hoore mon yeeso Joomiraado on, d'un o bantoyay on.

¹¹ Wota on pakkin bee doo maa bee daa, yo musibbe an. Mo pakkini musidfo mun, maa jaawii musidfo mun, haray ko Sariya on o pakkini,

o jaawi. Si a jaawii-le Sariya on, haray hinaa a huutorfo mo, kono ko a jaawoowo mo.

¹² Ko fii ko Gooto pet woni Wafoowo Sariya jaawa, d'un ko on Waawufo dandude e mulude. An non, ko a hombo, si hida jaawa jokondo maa?

Fii Mawnintinaare e Townitaare

¹³ Ko onon, yo wi'ube jooni: «Hande maa jango men yahay e ndee saare doo, men wona ton hitaande, men wadfoya ton goddun, men heba tono.»

¹⁴ Onon on andaa toode no ngurndan mon dan wonirta jango. Ko on norngal feepungal fii saa'ihun nii, bawto d'un muta.

¹⁵ Ko haanudon wi'ude: «Men wuuray, men wada dundoo maa dundaa, si Joomiraado on jabii.»

¹⁶ Kono jooni, hidon mawnintinaade e nder townitaare mon. Sifa nden mawnintinaare fow ko bonnde.

¹⁷ Si godfo no andi moyyere nde o haani wadude, o wadaali d'un, haray o wadii junuubu.

5

Fii Hajagol Aldube ben

¹ Jooni non, yo onon aldube, wullee sowru tiidundu, sabu tampereji aroyadi e hoore mon din!

² Ngalu mon ngun bonii, concii mon din mooyii,

³ kanje mon den e kaalisi mon on kornii. Kori mun on immoyto seeditoo e hoore mon, jaamira balli mon din wa yiite. On moobii ngaluuji e nder dee palaade sakkitoro.

⁴ Njoddi ndi on yobaali wa'ube gese mon den ndin no woytaade e hoore mon. E woyaadi sopitube ben arii haa e noppi Joomiraado Jom Bawde on.

⁵ On wuuririi ka aduna doo e nder mbeleede e ko foti. On fayinii hoore mon e ndee palaande nde hirsetedon e mun.

⁶ On jaawii, on warii feewube be dartaaki on.

Fii Yondinaare

⁷ Awa mupnee, yo musibbe an, haa nde Joomi on ari. Ndaaree no remoowo habbori copal tiidungal, ngal o habbori mujal haa ndiyan setto e ndiyan dabbunde tobba.

⁸ Onon kadi mupnee, tabintinon berde mon den, ko fii ardu Joomi on ko badiidun.

⁹ Wota on nermindir, yo musibbe an, fii wota on jaawe, bay Naawoowo on no darii ka yeeso dambugal.

¹⁰ Musibbe an, yettee misal tampere e mujal ben annabaafe yewtufe e innde Joomiraado on.

¹¹ Ndaaree, hiden wi'a maloore wonanii ben janniiibe. On nanii fii jannaaare Ayyuuba nden no wowlee, awa kadi on yi'i ko Joomiraado on wadani mo kon ka sakkitorun. Ko fii Joomiraado on ko heewufo giggol e yurmeende.

¹² Ko adii kon taho, yo musibbe an, wota on woondir kammu ngun maa leydi ndin, maa kala ko woni e woondoore. Ko yo «hiiyii» mon on wonu «hiiyii», «oo'o» mon on wona «oo'o», fii wota on wonu e nder jaawoore nden.

Fii Tororgol Gomdinal

¹³ E hara godfo e mon no e nder tampere? Yo ontigi toro Alla. Kaa hara godfo e mon no e nder weltaare? Yo ootigi beytu.

¹⁴ E hara kadi godɗo e mon no nawni? Yo ontigi noddu ardotooɓe *moftal ngal, bentigi toranoo mo e hoore juurugol nebban e hoore makko e innde Joomiraadɗo on.

¹⁵ Toraare wadiraande gomɗinal no sellina nawnuɗo. E hoore ɗun, Joomiraadɗo on imminay mo. Si tawii ontigi no wadɗi junuubi, ɗi yaafante mo.

¹⁶ Awa, qirritee junuubaaji mon ɗin hakkunde mon, torondiranon kadi, fii no selliniredon. Torndeeji ɗi aaden feewuɗo torii ɗin ko dolnuɗi duncayɗi.

¹⁷ Ko fii Iiliya kadi hari ko nedɗo wa'unooɗo wa men nii, nde o duuminoo e toraare fii wota ndiyan aru, ɗan ronki arude ka hoore leydi e nder duubi tati e lebbi jeegoo.

¹⁸ Bawto ɗun kadi o torii, kammu ngun sammini ndiyan, onsay leydi ndin funtini ko rimata biɓɓe.

¹⁹ Ko onon yo musibɓe an, si godɗo e hakkunde mon selii goonga on, godɗo artirii mo,

²⁰ haray andee, on ittudo on junuubankeejo ka o selunoo ton, artiri mo ka laawol, haray o montii junuubaaji ɗuudɗi, o dandii wonkii mayde.

BATAKURU PETRUUSU ARANURU NDUN

¹ Immorde e an min Petruusu, *sahaabaajo Iisaa Almasiihu on, haa e bee subaabe Alla, tunarankeebe e oo aduna, e nder dee leyde Pontii e Galaasi e Kapadoosi e *Aazii e Bitinii.

² Ko onon yo subiranoobe ebboore Alla, on Ben men, e dow *labbinireede Ruuhu makko on, fii doftagol Iisaa Almasiihu on, wiccee yiyyan^a makko dan: yo moyyere e futtu sowindirane on.

Fii Tama'u Selludo on

³ Mantoore wonanii Alla, Ben Iisaa Almasiihu Joomi men on. Ko yurmeende makko mawnde nden o yedfiri en jibintineede sabu immintineede Iisaa Almasiihu on e hakkunde maybe ben fii no hebiren tama'u selludo,

⁴ e fii no hebiren ndondi ndi bontataa, ndi tuunataa, ndi mbaadi mun waylotaako, maraniindi on ka kammu,

⁵ dun ko onon bee be Alla hiwiri bawgal mun sabu gomdinal ngal fii kisiyee hebulliido feppineede on ka saa'iiji sakkitori.

⁶ Ko dun wonani on ndee weltaare tiidunde, hay si tawii fewndo doo maa sateendeaji seeda wona ko aanini on,

⁷ fii no gomdinal mon ngal ndarndoree. Gomdinal mon ngal-le no furi kanje hittude, bay kanje ko ko mulata, den-le ko yiite ndarndoraa. Ko nii gomdinal mon ngal wonirta maniniingal, darjingal, e teddungal pande Iisaa Almasiihu on feepitoyi.

⁸ On yidii mo kanko Iisaa e hoore on yi'aali mo, on hoolike mo kadi e baawo yi'ugol mo. E hoore dun, hidon hebbinori weltaare tiidunde, nde wonkii woo waawataa sifaade fii mun,

⁹ bay hidon hendaade faandaare gomdinal mon ngal, dun ko kisiyee wonkijji mon din.

¹⁰ Oo kisiyee ko huunde nde annabaabe ben dabbitunoo tefi fii mun, dun ko bee *hiitinoobe fii oo sulfu sutiido on.

¹¹ Hife dabbaynool andugol ko e saa'i hombo maa ko honno ko Ruuhu *Almasiihu on andini be kon wadroyta, fewndo on Ruuhu wondo e mabbe hiitantonoo be fii tampereaji heboyaynoodi Almasiihu on din e darjaaji hikkotoodi e mun din.

¹² Be banginanaa kadi wonde, wonaa fii mabbe kambe tigi be wonnoo kurkanaade, kono ko fii mon, fewndo be wowli fii dii piiji di bee waajiibe on fii Kibaaru Moyyo on yottiniri e mon fewndo doo *Ruuhu Seniido iwrufo ka kammu on, din piiji di tawata hay malaa'ikaabe ben tigi no faalaa andude fii mun.

Noddaandu fii Wonugol Laabube

¹³ Ko dun si mi wi'ay on, hebulinee hakkillaaji mon din, waawon hoore mon, wadon tama'u mon on fow e oo sulfu mo yedoytedon pande Iisaa Almasiihu on feepitoyi.

¹⁴ Wa'ee wa paykoy doftikoy, hara on accaali hande kadi diya himmeeji ardo on, dun ko din di wondunodon e nder angal andugol mon.

^a 1:2 1.2 «Wiccegol yiyyan Almasiihu on» no firi «labbiniregol yiyyan makko dan.»

¹⁵ Kono bay Noddudo on on ko Laabudo, onon kadi wonee laabufe e nder jikku mon on,

¹⁶ ko fii e hino ko Allaahu on daali kon ka deftere: «Wonee laabufe, ko fii ko mi Laabudo.»^b

¹⁷ Bay on noddirii oo Fonnudo fow «Baaba», d'un ko on Naawiroowo mo bee embere kuude mun den, haray yo on hulu mo fannin hidon kodii aduna on.

¹⁸ Hidon andi wonaa huunde bonaynde wano kaalisi maa kanje sottiradon e nder dan ngurndan meerejan dan ronunodon baabiraabe mon ben,

¹⁹ kono ko yiyan Almasiihu hittudan dan, on wa'itaydo wa baalun kun alaa ella, alaa waadere,

²⁰ on adaado todfeede ado fudfoode aduna on, kono o feppinaa ka saa'iji sakkitori fii mon.

²¹ Ko sabu on gomdindirfon Alla, on Immintindo mo e hakkunde maybe ben, yefi mo kadi mangural, fii no gomdinal mon ngal e tama'u mon on fawora e Alla.

²² Bay on labbinirii hoore mon doftagol goonga on, haa on hebii giggol sidfankaaku sellungol, jooni yidindiree giggol tidungol ka berde mon,

²³ d'un ko onon bee jibinaabe kesun, fe tawata hinaa awdi muloori kono ko luttoori, immorde e daaluyee Alla wuurudo tabiti on.

²⁴ E hin-le:

«Kala nedfo no wa'i wa hudo,

darja makko on fow kadi

no wa'i wa piindi kon hudo.

Hudo kon no yooriri, piindi ndin no saamude,

²⁵ kono daaluyee Joomiraado on

ko luttaydo haa poomaa.»^c

On daaluyee ko Kibaaru Moyyo mo feppinanadon on.

2

¹ Awa tertee kala bonki e kala kippugu e faasiqiyaagal e nawliigu e kala poore,

² yidiron daaluyee on wano boobo kecco yidiri biraadan kencan laabudan, fii no mawniron e nder kisiyee on sabu makko,

³ bay on mettike, on andii Joomi on no moyyi.

Fii Hayre nden ka Sobundu e Jamaa Subaado on

⁴ Badee mo kanko ndee hayre wuurunde, nde yimbe ben bugitinoo, d'un ko on mo Alla subii, hittudo yeeso makko.

⁵ Bay onon kadi hidon wa'i wa kaaye wuurude mahindiraade, woni suudu ndu Ruuhu Alla on hodi e mun, fii wonugol *yottinoobe sadaka laabufe fii no wadiranon Alla sadakaaji ruuhuyankeeji, hara ko no hawwirani mo, rewruude e Iisaa Almasiihu on.

⁶ E hin-le no windii wondema:

«Mido tippinde ka hoore Fello *Siyuuna

hayre wonaynde ka sobundu,

d'un-le ko nden subaande hittunde.

Kala gomdindo e makko hersinoytaake.»^d

7 Nden hayre no hittani on, onon bee gomdɪnbe. Kono fii be gomdɪnaa ben:

«Hayre nde mahoobe ben hawkunoo nden
wontii hittunde ka sobbundu,^d

8 hayre fegginaynde,
e fetere libaynde.»^e

Be feggike e mayre sabu yeddugol maɓbe daaluyee on, tawde ko dɪn be muuyananoo.

9 Kono onon, ko on lepol subaangol, yottinoobe sadaka fii *laamu Alla ngun, awa kadi ko on jamaa laabuɗo, yimbe jeyaabe ka Alla fii ko feɲɲina kuude moyye mawde on Nodduɗo on fii yo on yaltu ka niwre, aron ka ndaygu makko hawniingu.

10 Dun ko onon bee be tawata hari hinaa jamaa Alla, kono jooni ko on jamaa makko, dɪn ko onon bee be hebaano yurmeende makko nden, kono jooni on hebii yurmeende makko nden.

11 Ko onon, yo yiɓbe, hoɓbe jananbe, mi wakkilini on e reenagol dɪi himmeeji nedɗanke, dɪ tawata ko habooji wonkii.

12 Wuuriree no moyyiri e hakkunde be gomdɪnaa ben fii nde hiɓe toopira on wa waɗoobe ko boni, yo be yi'u kuude mon moyye dɛn, dɪn be mawninoyay Alla nde o aroyi.

Fii Yankinanagol Lambe ben

13 Sabu Joomiraado on, yankinane kala laamu nedɗanke, woni lando mawdo, mardo mbawdi,

14 woni ben be o lammini fii donkingol ben waɗoobe ko boni, manta ben waɗoobe ko moyyi.

15 Awa, ko Alla faalaa e nder ko waɗoton ko moyyi kon, ko yo dɪn dahu fankina majube be alaa hakkil ben.

16 Wuuriree wa rindinaabe, e baawo waɗugol ngun ndimu wirngallo buumayngo bonki, kono wa kurkantoobe Alla.

17 Teddinee fow, yidfon musibbe gomdɪnbe ben, hulon Alla, teddinon lando on.

18 Jiyaabe, yankinane jeybe on ben e nder teddungal timmungal, hara hinaa non moyyube ben tun e newiibe ben, kono e mettuɓe fii ben kadi,

19 ko fii, si e nder miijitagol fii Alla, ontigi ɲɲɲike tampere nde ontigi foddaa, dɪn ko huunde moyyere.

20 Ko hongal e teddungal mardɛn, si on mupɲike tampere sabu waɗugol junuubu? Kono si on mupɲike tampere sabu waɗugol ko moyyi, dɪn ko huunde moyyere yeeso Alla.

21 Awa, ko fii dɪn noddiraɗon, ko fii *Almasiihu on kadi tampii fii mon, o accanii on misal, fii no jokkiron batteeji makko dɪn,

22 dɪn ko on «mo waɗaali junuubu, mo toni mun jantaaki fenaande»,^f

23 dɪn ko on hoynaado mo yottaaki, tampinaado mo kambaali, kono watti fow e juude on Naawoowo no feewiri non.

24 O ronditanike en junuubaaji men dɪn ka bandu makko, dɪn ko ka *leggal altindiraangal, fii no maayiren e telen-ma junuubaaji dɪn, wuuren ngurndan feewuɗan, ko fii, ko sabu barmeeji makko dɪn selliniraɗon.

25 Bay hari hiɗon wa'i wa baali saakitaadi, kono jooni on artiraama ka Ngaynaako, Hiwoowo wonkiiji mon dɪn.

^d 2:7 2.7 Zab. 118.22 ^e 2:8 2.8 Isa. 8.14 ^f 2:22 2.22 Isa. 53.9

3

Fii no Yettindirbe Haani Wondirde

¹ Onon kadi yo rewbe wano non, mo kala e mon yo yankinano moodi mun. Dun si wobbe e mabbe doftaaki daaluyee on, be gomdiniray sabu kuufe rewbe mabbe ben e baawo kongol,

² e nder yi'ugol mabbe jikku mon laabudo wondudo e teddungal on.

³ Wota on fotin ko woni e kene kon, wano mooragol e cudorgol kanje e concu dimi.

⁴ Kono yo nari mon kin wonu ko marii ka bernde, hara ko nari halal ki bonataa, ki jikku newiido deeyudo. Ko dun furi hittude yeeso Alla.

⁵ Ko nii rewbe baawo doo laabube, tanyinornoobe Alla ben, parornoo, be yankinani moodibbe mabbe ben,

⁶ wano Saarata non, on doftinoodo Ibraahiima, wi'aynoodo mo koohoojo makko. Onon kadi on laatoto jiwbe Saarata si on wadfi ko moyyi, e baawo on jabude jibireede kulol woo.

⁷ Onon moodibbe ben kadi wano non, mo kala e mon yo wondir e sonnaajo mun on e hoore andugol wonde rewbe ben ko be neddanke burbe lo'ude. Teddiniron be wa ronidoobe e mon ngurndan dan Alla yedi on dan, fii wota hay huunde hadu torndeeji mon din.

Fii Tampangol ko Moyyi

⁸ Ka rawnoode, on fow hebee miijo wooto e giggol gootol, heewon giggol sidfankaaku e yurmeende e angal mawnintinaare.

⁹ Wota bone woo yottore bone, maa yennee yottoo, kono ka liddu dun, onon ko yo on du'ano, ko fii ko dun noddiraafon fii no roniron barki kin.

¹⁰ Ko fii:

«Si tawii goddo no faalaa wuurude ngurndan weldan,
e yi'ugol jalaade hettaare,

haray yo ontigi reenu denngal mun ngal
e wowlugol ko boni,

o reena toni makko din e janfagol.

¹¹ Yo ontigi woddito ko boni, o wada ko moyyi,
o dabbita buttu on, o jokka dun,

¹² ko fii giide Joomiraado on no e hoore feewube ben,
awa kadi noppi makko din no udditani toraaje mabbe den,
kono yeeso Joomiraado on

no huccana ben wadoobe bone.»g

¹³ Ko hombo tampinta on, si on himmanii wadugol ko moyyi?

¹⁴ Dun-le wuren hay si on tampii fii peewal ngal, on maloyte. Awa wota on hulu yimbe ben, wota on laato maapiibe.

¹⁵ Hormoree *Almasiihu on ka berde mon wa Joomi on. Wonee jande woo hebuliibe fii jaabagol landotoobe on dalil tama'u mon on ben.

¹⁶ Wadiron dun newaare e teddungal e nder bernde mon laabunde nden, fii yo wonbe on wowlude ko boni e hoore jikku mon moyyo on e telen-ma Almasiihu on, heboy ko hersinta be e fee kongudi mabbe din.

¹⁷ Awa kadi, ko furi ko tampugol sabu wadugol ko moyyi, si tawii dun ko faale Alla, edii tampugol sabu wadugol ko boni.

¹⁸ E hin-le Almasiihu on kadi maayii fii junuubaaji din nde wootere ko yoni haa poomaa, on Feewudo fii be feewaa ben, fii addugol on e Alla. O waraama ka bandu, o wurnitiraama Ruuhu Allaahu on.

19 Ko on Ruuhu o yaari, o waajoyii ruuhuuji wonbe ka kaso ben,
 20 d'un ko bee murtunooŋe wa fewndo tawata muƚal Alla ngal no beydii ka palaade de Nuuhu moyyinaynoo laana kan e mun. Ko yimbe seedaabe nii, e maanaa be njeetato, be dandiraa rewugol ka ndiyan.
 21 Dun ko misal *lootagol maande kisiyee wonaƚon dandireede fewndo doo. Dun wonaa lootugol tuundi bandu ndun, kono ko aadanorgol Alla bernde laabunde. Dun hisiniri on immintineede Iisaa Almasiihu on,
 22 on Yentudo ka kammu, wonirɗo ka sengo jaamo Alla, on mo malaa'ikaabe ben e bawɗe ɗen e doole ɗen yankinanaa.

4

Fii Wuurugol no Alla Yidiri non

1 Bay *Almasiihu on tampii ka bandu mun, onon kadi dolnoree e ngon miiji wooto, (ko fii on tampuɗo e bandu seedii e faale waɗugol junuubu),

2 fii no wuuriron wano Alla faaliraa non, hara hinaa e himmeeji nedɗanke, yeru saa'i heddaniiɗo on wuuridugol e bandu on.

3 Awa e saa'i feyyunooɗo on, on booyii waɗude ko be gomɗinaa ben yidi waɗude kon, fewndo jokkondirɗon e maɓbe e nder jiibaare e himmeeji bonɗi e mandilugol e *fasaadu e mottondirgol ka mandiletee e dewal sanamuuji harmungal.

4 Kono jooni be tawi no ɗalɗini be ko on alaa jokkondirde e maɓbe hande kadi e telen-ma nden boylaare tiɗfunde kon. Ko d'un waɗi si hibe hoynde on.

5 Awa be huntoyto yeeso on Hebulaniido jaawugol wurɓe e mayɓe.

6 Ko d'un waɗi si hay maybe ben feɗninanaa Kibaaru Moyyo on, fii nde be jaawiroyaa wa nedɗanke ka bandu, yo be wuuroy ka ruuhu wano Alla wuuriri non.

7 Lannoode piiji ɗin fow hewtii. Awa wonee hakkilanbe waawon hoore mon fii no waawiron tororde.

8 Ko adii kon, yidindiree giggol tabitungol, ko fii giggol ngol no monta adadu junuubaaji ujune ujune.

9 Tolnindiree e baawo dukindirgol.

10 Awa yo mo kala e mon kurkoran heddiibe ben dokkal ngal o hebi ngal, d'un on wonay halfinaabe moyyere Alla yaajunde nden.

11 Yo taw non, mo yewtay e hakkunde mon, ko daaluyeeji Alla ɗin o woni yewtirde. Mo kurkoto kadi e hakkunde mon yo taw ko mbawdi ndi Allaahu on okki mo ndin woni ko o kurkori. Dun fow ko fii yo mantoore wonan Alla, e innde Iisaa Almasiihu on, on mo mangural e bawgal wonani haa pooma. Aamiina!

Fii no Almasiiaajo Haani Wakkilorde Tampereji ɗin

12 Ko onon, yo yibbe, wota on ɗalɗir nguli heɓuki on kin fii ndarndegol, wa si tawii ko huunde heyre hebi on.

13 Kono weltoree tawdeede e tampereji Almasiihu on ɗin, fii no hebiroyon kadi weltaare ɗande feepugol mangu makko ngun.

14 Si on hoynaama fii innde Almasiihu on, haray ko on malaabe, ko fii Ruuhu darjindo on, d'un ko on Ruuhu Alla, no e hoore mon.

15 Si godɗo e mon tampinaama, wonaa yo taw ko fii himo itti hoore, maa himo wujji, maa himo waɗi ko boni, maa himo ukki e ko wonaa haaju makko.

¹⁶ Kono si tawii o tampinaama sabu ko mo Almasiihu on, haray wota ontigi hersir d'un, kono yo o mawnin Alla sabu nden innde.

¹⁷ Jooni non, saa'i fuddoode jaawoore nden hewtii, nde fuddora yimbe Alla ben. Si tawii ko enen nde fuddori, haray ko honno sakkitoode ben be doftanooki Kibaaru Moyyo Alla on wa'oyta?

¹⁸ Si tawii non feewudo on dandiraama karahan, haray ko honno woniranta mo rewataa Alla on e junuubankeejo on?

¹⁹ Dun haray, yo wonbe tampude no yaadiri e kodduruyee Alla on duumo e wadugol ko moyyi, be watta wonkiji maŋbe din e juude Tagudo on, d'un ko on Sella-Findeejo.

5

Fii no Petruusu Waajori Ardotoobe ben e Sukaabe ben

¹ Awa jooni mido yewtude ardotoobe *moftal wonbe hakkunde mon ben. Min kadi ko mi ardotoodo, e seedeejo tampereji *Almasiihu on, e heboowo gebal e darja fejninoyteedo on. Mi wakkilini on

² aynugol wuro ngo Alla halfini on ngon, hara hinaa e hoore karheede, kono hara ko no Alla yidiri non e hoore bernde laabunde, hara on wadiraali d'un miile, kono hara ko e anniyee moyyo.

³ Wota on hollu mbawdi e hoore be halfinadon ben, kono wonanon wuro ngon misal.

⁴ Dun, nde Hooreejo Ngaynaakoobe ben fejnoyi, on hendoyto *meetelol darja, ngol nari mun bontataa haa poomaa.

⁵ Onon kadi sukaabe wano non, yankinane ardotoobe moftal ngal, mo kala e mon jippina hoore mun yeeso oya, ko fii:
«Alla liddoto mawnintiniibe ben,

kono o yeda jippinbe hoore mun ben sulfu.»^h

⁶ Awa, jippinee hoore mon e ley jungo Alla dolnungo ngon fii yo o bantoy on e saa'i mo o todfii on.

⁷ Fawee anndeeji mon din fow e hoore makko, ko fii o kippay fii mon.

⁸ Wonon hakkilanbe e reenibe, ko fii liddotoodo on on, d'un ko Ibuliisa, no wadude yaha ara, riggora wa ngayuuri, hara no dabba ko seekita.

⁹ Dartoree mo kanko Ibuliisa no tiidiri e nder gomdinal ngal, e hoore yo on andu ko tampereji gooti fawadon onon e musibbe mon wonbe e nder aduna on fow.

¹⁰ Kono si on tampii e nder saa'ihun nii, Alla Jom sulfu on, on Noddudo on ka darja makko poomayankeejo on e nder humondiral e Iisaa Almasiihu on, o heydintinoyay on kanko tigi, o tabintina on, o tiidinoya on, o wada on be dillintaako.

¹¹ Ko kanko bawgal wonani haa poomaa. Aamiina!

Fii Waynitannde Petruusu nden

¹² Ko e dow ballal Silaasi, oo musicdo sella-findeejo, mi windirani on nduu batakuru rabbidundu, fii wakkilingol on e fii seedintingol wonde ko dundoo woni moyyere Alla haqiiqaare nden, awa humee e mayre.

¹³ Subaabe wonbe *Baabiilaⁱ ben e Markuusa biddo an on salminii on.

¹⁴ Awa hiwrondiree lunnondiral giggol sid'dankaaku.

Yo buttu wonan on, onon humondirbe e Almasiihu on ben fow.

BATAKURU PETRUUSU 'DIMMURU NDUN

¹ Immorde e an min Sim'uunu Petruusu, *sahaabaajo e kurkaadu Iisaa Almasiihu on, haa e bee hendiibe gomdinal fotayngal hittude e ngal amen ngal, immorde e peewal Alla men e Dandoowo on, d'un ko Iisaa Almasiihu on.

² Yo moyyere e buttu sowindirane on e hoore andugol Alla e Iisaa Joomi men on.

Fii Tabintingol Noddaandu men ndun

³ Ko bawgal makko ngal, Alla yefiri en kala ko handufen fii ngurndan e wuurigol wano o faaliraa non, e nder andingol en on Noddirfo en mangural mun ngal e moyyuki mun kin.

⁴ Ko nii o yefiri en fodaariiji burfi hittude e burfi mawnude din, fii, tippude e din fodaariiji, no tawdirefon e jikku makko on, kanko Alla, d'un ko onon fuutinoobe boylaare aduna iwrunde e himmeeji bondi.

⁵ Ko sabu d'un wadi, geree beyditen e gomdinal mon ngal jikku moyyo, e hoore jikku moyyo on kadi beyditen don gandal,

⁶ e hoore gandal ngal kadi beyditen waawugol hoore mun, e hoore waawugol hoore mun ngol kadi beyditen nappagol, e hoore nappagol ngol kadi beyditen wuurigol wano Alla faaliraa non,

⁷ e hoore wuurigol wano Alla faaliraa non beyditen giggol sidfankaaku, e hoore giggol sidfankaaku ngol beyditen giggol.

⁸ Si d'ii jikkuuji d'oo sowondirii e mon, di haday on wonude meerenteebe be alaa battane moyye fii andugol Iisaa Almasiihu Joomi men on.

⁹ Kono mo aldaa e din, haray ko bundo, mo felsataa, yejjitudo ko junuubaaji mun din labbinanoo kon.

¹⁰ Ko d'un wadi, yo musibbe, burtee wakkilaade fii haqingingol noddaandu ndu noddafon ndun e ko subafon kon. Si on warrii non, on yanataa e nder bone few.

¹¹ Ko nii newnirantedon no yaajiri naatugol ka laamateeri poomayankeeri Joomi men on, on Dandoowo, d'un ko Iisaa Almasiihu on.

Fii Jannde Yaadunde e Goonga on

¹² Ko d'un wadi si soono woo mi andintinay on fii d'ii piiji, hay si tawii hidon andi di e hidon tabiti e goonga mo hendifon on.

¹³ Mido sikki no haananimmi ka mi jokka andintingol on, fannin mido e nduu togooru, d'un ko bandu an ndun,

¹⁴ ko fii mido andi mi sertay jooni e nduu bandu maayooru, wano Iisaa Almasiihu Joomi men on, banginiranimmi non.

¹⁵ Ko d'un wadi si mi etoto fota, fii hay si mi iwoyii, no anditiroyon d'ii piiji.

¹⁶ Awa, hinaa men baarorbe taariikaaji sinciraadi yoyre, fewndo ko men banginani on ardu Iisaa Almasiihu Joomi men on e bawgal makko ngal. Kono men yi'irii gite amen den tigi mangu makko ngun.

¹⁷ Ko fii o hendike e juude Alla Baabaajo on teddungal e darja fewndo ko o nanunoo hawa iwrude ka darja heewudo bural on, ko Allaahu on daalani mo: «Oo d'oo ko Bidfo an yidaado, mo mi weltori on.»

¹⁸ Menen kadi, men nanii ngol kongol iwrungol ka kammu, fewndo men wondi e makko ka hoore fello hormorteengo.

¹⁹ Awa meċen ħuri fellitude fii konguċi dī annabaabe ħen longinaa dīn, dīn dī tawata si on wattanii yiila, haray on wadīi ko moyyi, ħay dīn konguċi no wa'i wa lampu ħuċċuċo e nokkuure niċċitunde, haa nde fajiri on feeri, jaawiire nden toowi ndaygini ħerde mon ċen.

²⁰ Ko adii kon, andee wonde firo konguċi dī annabaabe ħen windi dīn, ċun ko daaluyeeji dī ħe longinaa dīn, ħinaa e neċċanke iwri.

²¹ Ko fii kala kongol longinaangol ħinaa e miijo neċċanke iwi, kono ko *Ruuhu Seniċċo on yimbe ħen haaliri ko Alla longini ħe kon.

2

Fii Jannoobe Penaale ħen (Yud. 1.4-13)

¹ Woodiino e ħakkunde jamaa on wadītiibe annabaabe. Jannoobe fenaande woniroyay non e ħakkunde mon onon kadi, hara ħibe ħisa janndeeji fenaandeeji e nder ko ħe jannata kon, nawraydī e halkaare. ħe yedda on Sooditudo ħe, ċun ko Joomi on. Ko nii ħe poodirta e maċċe ħalakuyee yaawudo.

² Buy jokkoyay jiibaare maċċe nden, laawol goonga on hoynoyee sabu maċċe.

³ Immorde e miile maċċe ċen, ħe ħiilroya on konguċi sincaadi. Kono gila neċċii ko ħe ħappanaa kon no ħadaade tun, awa ħayrannde maċċe nden ŋoċaa.

⁴ Ko fii Alla dandaali malaa'ikaabe wadunoobe junuubu ħen, kono o nangi ħe, o bugii ka yiite jahannama ka ħe jolkaa d'on e nder niwre, ħe jogoraa d'on fii ŋaaweede.

⁵ O dandaali kadi ħeya yimbe aranbe, kono ko njeetato o acci e maċċe, goċċo on ko Nuuhu, on waajotonooċo fii peewal ngal, fewndo ko Allaahu on acciti waamere nden e ħoare jamaa ħe rewataa mo ħen.

⁶ O ħappani kadi d'ee ca'e Saduuma e *Amuura muluċol d'e, watta d'e ndoondi, fii wadangol ħe rewataa mo ħen kanko Alla misal.

⁷ Kono o dandi Luutu feewudo on, on mo ħernde mun wondunoo e sokola tiidudo sabu jikku jiiċiido ħee bonbe,

⁸ ko fii on ko feewudo ħoċunooċo ħakkunde maċċe, mo wonkii mun tampintenoŋ nande woo nande sabu anċal peewal ngal o yi'aynoŋ ngal e ngal o nanaynoŋ ngal.

⁹ Awa d'undoo fow no ħolli ko Joomiraado on andi ko ħonno o dandirta yimbe gomdīnbe ħen ndarndeede, o donkina ħe feewaa ħen haa nande ŋaawoore nden,

¹⁰ tentinii ħen jokkuċe ħimmeeji tuunudi ħalli mun, ħoyna laamu Joomiraado on, ċun ko ħee suusube reedu, mawnintiniibe, ħe ħulataa aybinde ruuħuujii dīn ka kammu.

¹¹ E ħin-le malaa'ikaabe, ħurbe ħe doole e mbawdi ħen, ŋaawiraali ħen yimbe ħoyre yeeso Joomiraado on.

¹² Kono ħen jannoobe fenaandeebe ko wa'ube wa kulle buruure d'e alaa miijoo-miccoo, tagiraade fii nangeede mulee, ko fii ħibe ħoynude ko ħe andaa. ħe muliray wa kulle buruure nii,

¹³ ko bone wonata ŋjoddi boneeji maċċe dīn. ħe tawi faale maċċe on ko jīnangol mbeleede aduna tumbere ŋalorma. Ko ħe wa'ube wa ella e waadere, ħay ħibe weltora d'aynugol on, ħay nde ħibe ŋaamida e mon.

¹⁴ Gite maŕŕe ɔen no heewi jinaa, awa kadi ɔe haabataa waɔugol junuubu. Hiŕe pooda wonkiiji ɔi tabitaa ɔin, nawra ɔi e ko boni. ʔerɔe ɔen jannoobe fenaandeebe no eltiraa miile, ɔen ko ɔe faybe huɔaabe,

¹⁵ ɔay ɔe accitii laawol feewungol ngol, ɔe majjirii sabu jokkugol laawol Bal'ama ngol, on biɔɔo Be'uura, yiɔunooɔo njoɔɔi heɔorndi bonki.^a

¹⁶ Kono o feliraa sabu geddi makko ɔin tigi, ɔin geddi woni sabu haa mbabun kun, ɔun ko mummuntehun kun, wowliri wa neɔɔo, ɔun haɔi on annabaajo waɔugol kuugal feetere.

¹⁷ Ben ko ɔe ɔulli ɔi alaa ndiyan, ko ɔe duule ɔe hendu raɔotoo, ɔen no maranaa niwre ɔurne tekkude nden.

¹⁸ Immorde e yewtereji maŕŕe manti e mehi, hiŕe huutora himmeeji jiibaare ɔandu fii poodugol ben fuutorbe karahan e juude wuurube e majjere ɔen.

¹⁹ Hiŕe foda ɔe ndimu, e hin-le kamŕe tigi ko ɔe maccuŕe ko nawrata e halkaare, ko fii mo kala ko maccuɔo ko fooli ɔun kon.

²⁰ Ko fii si tawii, ɔawto fuutagol tuundiiji oo aduna sabu andugol maŕŕe Joomi on e on Dandoowo, ɔun ko Iisaa Almasiihu on, si ɔe nangike kadi e pircol ɔin tuundiiji haa ɔi foolii ɔe, haray sakkitorde maŕŕe nden ɔuray aranere nden bonude.

²¹ No ɔurani ɔe ka tawata ɔe andaano laawol peewal ngol, eɔii, andugol ngol, sela yamiroore hormorteende nde ɔe andinaa nden.

²² Dun haray ɔe tentinii ko ngol tindol goongawol wi'i kon wonde: «Saa'i kala bareeru ndun yiltitanto ko ndu tuutunoo kon», awa kadi: «Saa'i kala kosewii arngii e looteede ngin ruttitoto e rukagol ka loope.»

3

Fii Artugol Almasiihu on

¹ Awa e hino ɔatakuru ɔimmuru ndu mi windani on ndun, yo yiŕŕe. E nder majji ɔi ɔiɔii non, mi windiranii on ɔi fii anditingol on, walla on heŕon miijooji laabuɔi,

² fii no anditiron konguɔi ɔi annabaabe laabuŕe ɔen *hiitinoo ɔin, e yamiroore Joomi on e Dandoowo en on, nden nde sahaabaabe ɔen hewtini on.

³ Ko aɔii kon, andee wonde ka palaade sakkitore, yawitiibe aroyay heewuŕe jalnori, wuuriroyaybe himmeeji maŕŕe ɔin,

⁴ hara hiŕe wi'oya: «Ko honto ardu makko fodanoondu ndun woni? Ko fii gila baabiraabe ɔen maayi, fow no wa'i wano wa'unoo non gila aduna on fuɔɔii.»

⁵ Kono ɔe tewi ɔe yejjiti wonde, ko daaluyee Alla on waɔi si kammuuli ɔin e leydi ndin woodiranoo, leydi ndin suutaa e ndiyan, ndi moyyiniraa ndiyan.

⁶ Ko ndiyan kadi aduna feyyunooɔo on muliraa ndiyan waamere.

⁷ Kono ko on daaluyee Alla kadi waɔi si kammuuli fewndiiɔi ɔin e aduna fewndiiɔo on maranaa yiite ngen ɔande ɔe rewataa Alla ɔen ɔaawetee halkee.

⁸ Kono no woodi toŕŕere nde on haanaa yejjitute, yo yiŕŕe: ɔallal gootal ka Joomiraado on ko wa duubi wuluure, awa kadi duubi wuluure ko wa ɔallal gootal.

^a 2:15 2.15 Ada. 22

⁹ Awa Joomiraado on alaa nennude hunnugol fodaari makko ndin, wano wobbe miijori non. Kono ka liddu d'un, o muppani on tun, ko fii o yidaa hay gooto hayra. Kono ko o yidi, ko yo fow aru e tuubuubuyee.

¹⁰ Awa, jalaande Joomi on arday wa ngujo. Nden jande non kammuuli d'in muliray hito uuyungo, piiji oo aduna sunnee mula, leydi ndin kadi e kuude ko ndi wondi kon feppinee.

¹¹ Bay d'un fow non no e laawol mulirgol nii, haray pellet hidon haani wuurirde laabal e no Alla faaliraa non.

¹² Awa e nder ko habbidon ardu jalaande Alla nden kon, etee fii no d'un yaawira, d'un ko ka kammuuli d'in mulirta yiite d'on, e ka piiji oo aduna taayirta nguleendi yiite d'on.

¹³ Kono enen hiden habbii fodaari Alla ndin, d'un ko kammu hesu e leydi heyri ka peewal ngal hodfoyta d'on.

¹⁴ Ko d'un wadi, yo yibbe, e nder nden habbannde, etee fii, nde o aroyi, no o tawira on e nder buttu, hara on aldaa e waadere, on aldaa e ella.

¹⁵ Jogoree mupal Joomiraado men on wa kisiyee, wano Puulusa, oo musidoo men yidfaado, windirani on non kajun kadi, tippude e faamu ngu o yedaa ngun.

¹⁶ Ko d'un o woni wadude e bataake den fow, ka o wowli fii d'in piiji d'on, e ka windande mettude faamude den woni d'on, de tawata yimbe be faamaa ben e be tabitaa ben boylii noone on, wano be wadiri non e ko heddii e bindi d'in kon, fii hayrannde mabbe kambe tigi.

¹⁷ Onon non, yo yibbe, bay on hajaama, reenee fii wota on selu jokkon dayni be doftaaki yamirooje Alla den, haa ka yoolon tabital mon ngal.

¹⁸ Awa beydee yaarude yeeso e nder moyyere nden e andugol Joomi men on, on Dandoowo, d'un ko Iisaa Almasiihu on, on mo mangural wonani jooni e haa poomaa. Aamiina!

BATAKURU YUUHANNA ARANURU NDUN

Fii Daaluyee Ngurndan dan

¹ Ko wonnoo kon gila ka fudfoode, ko dun men nani, men yi'iri gite amen den, men punnii, men meemiri juude amen den, dun ko daaluyee ngurndan dan.

² Awa, ngurndan dan feenii, men yi'ii dan, meden seeditanaade dan. Meden feppinande on *ngurndan poomayankejan dan, dan wondunoodan e Baabaajo on, dan feppinanaama men.

³ Meden hollitude on onon kadi ko men yi'i kon e ko men nani kon fii no laatoron humondirbe e amen e nder humondiral men e Baabaajo on e Bidfo makko on, dun ko Iisaa Almasiihu on.

⁴ Meden windude dundoo fii no weltaare men nden timmira.

Fii Wonugol ka Ndaygu

⁵ E hino kibaaru mo men naniri mo on, meden banganande on mo: Alla ko ndaygu, niwre woo alaa e makko.

⁶ Si en innii hiden humondiri e makko, kono hiden yahude e nder niwre nden, haray en fenii, en wuuriraali goonga on.

⁷ Kono si tawii hiden yahude e nder ndaygu ngun, wano o woniri non kanko tigi ka nder ndaygu, haray hiden humondiri, dun haray yiiyan Iisaa Bidfo makko on no *labbinde en e kala junuubu.

⁸ Si en innii en aldaa e junuubu, haray en daynitike enen tigi, dun haray goonga on alaa e men.

⁹ Si en qirritike non junuubaaji men din, Alla ko Sella-Findeejo, Feewudo, o yaafanto en junuubaaji men din, o labbina en e kala bonnere.

¹⁰ Si en innii en wadaali junuubu, haray en wadii mo fenoowo, dun haray daaluyee makko on alaa e men.

2

¹ Faybe an, mido windande on dundoo fii wota on wafu junuubu. Kono si godfo aru e wafude junuubu, haray hiden mari Fattantoodo en moggo Baabaajo on, dun ko Iisaa Almasiihu, Feewudo on.

² Ko fii kanko tigi ko o sadaka fii no hebiren yaafuyee junuubaaji men din,^a hinaa non fii di men din tun, kono ko fii di be aduna on fow.

³ Si en doftike yamirooje makko den, haray hiden felliti wonde hiden andi mo.

⁴ Kala on wi'udo no andi mo, hara o doftaaki yamirooje makko den, haray ko o fenoowo, goonga on alaa e makko.

⁵ Kono kala doftiido daaluyee makko on, haray giggol Alla ngol no timmi e makko, ko non andirten hiden humondiri e makko.

⁶ Kala on wi'udo no humondiri e makko, haray no haani wuurirde wano *Almasiihu on wuurirnoo non.

⁷ Yiibe, hinaa yamiroore heyre mi woni windande on, ko yamiroore hinnde, nde hebunodon gila ka fudfoode. Ndee yamiroore hinnde, ko ngol kongol ngol nanudon.

^a 2:2 2.2 Wofbe kadi no faamira: «sadaka dahoowo tikkere Alla nden.»

⁸ Kono fow e mun, ko yamiroore heyre mi woni windande on. Haqiiqa mayre on no ɓangi e makko, no ɓangi e mon, ko fii niwre nden no feyyude, awa kadi ndaygu haqiiqawu ngun ndaygii toode.

⁹ On wi'udo no ka ndaygu e hoore aɗugol musidɗo mun, haray haa jooni himo ka niwre.

¹⁰ On mo yidɗi musidɗo mun, haray himo ka ndaygu, peggal woo alanaa mo.

¹¹ Kono on aɗudo musidɗo mun ko ka niwre woni, ko e nder niwre o woni yahude, o andaa ka o woni yaarude, ko fii niwre nden wuminii gite makko ɗen.

¹² Midɗo windande on, yo fayɓe, ɓay junuubaaji mon ɗin yaaforaama sabu innde makko nden.

¹³ Midɗo windande on, yo baabiraabe, ɓay on andii on Woodanooɗo gila ka fuɗɗoode.

Midɗo windande on, yo sukaaɓe, ɓay on foolii bonɗo on.

¹⁴ Mi windanii on kadi, yo fayɓe, ɓay on andii Baabaajo on.

Mi windanii on kadi, yo baabiraabe, ɓay on andii Woodanooɗo on gila ka fuɗɗoode.

Mi windanii on kadi, yo sukaaɓe, ɓay hidon tiidɗi, daaluyee Alla on no e mon, awa kadi on foolii bonɗo on.

Fii Aɗugol oo Aduna Boyliiɗo

¹⁵ Wota on yidɗu aduna on e ko woni e aduna on kon. On mo yidɗi aduna on, haray gigol Baabaajo on alaa e makko.

¹⁶ Ko fii kala ko woni e oo aduna, ɗun ko mbeleeɗe ɓandu e himmangol ko yi'i e mantorgol keyeeji aduna, hinaa e Baabaajo on iwri, kono ko e oo aduna.

¹⁷ Awa oo aduna e himmeeji mun ko ko woni feyyude, kono on waɗoowo faale Alla on luttay haa poomaa.

Fii Reenagol e Dartotoobe Almasiihu on ɓen

¹⁸ Awa, yo fayɓe, ko saa'i sakkitoro on nii. Wano nanirdon non, liddotooɗo Almasiihu on aray, e hay fewndo ɗoo toode liddotoobe Almasiihu on ɗuuduɓe arii. Ko nii andirten wonde ko saa'i sakkitoro on nii.

¹⁹ ɓen non ko e men iwi, kono hinaa ɓe men, ko fii si ɓe wonno ɓe men, ɓe luttidayno e men. Kono ɗun ɓanginii wonde ɓe fow wonaa ɓe men.

²⁰ Onon kan, *Seniido on yedɗii on Ruuhu mun on, ko ɗun waɗi si on fow hidon mari andal.

²¹ Mi windiranaali on wa si tawii on andaa goonga on, kono ko ɓay hidon andi, e hidon andi kadi wonde fenaande woo iwataa e goonga.

²² Ko hombo non woni on fenoowo, si hinaa on yeddudo wonde Iisaa ko Almasiihu? On ko liddotooɗo Almasiihu on, yeddudo Baabaajo on e Bidɗo on.

²³ Awa kala yeddudo Bidɗo on heɓaali Baabaajo on, kala qirritiido Bidɗo on, haray heɓii Baabaajo on.

²⁴ Onon non, ko nanuɗon kon gila ka fuɗɗoode no haani wonude ka ɓerɗe mon. Si tawii ko nanuɗon kon gila ka fuɗɗoode wonii ka ɓerɗe mon, haray onon kadi on humondirii e Bidɗo on e Baabaajo on.

²⁵ Awa e hino fodaari ndi o waɗani en ndin: ko *ngurndan poomayankejan ɗan.

²⁶ Mi windiranii on ɗun e telen-ma wonɓe ɗaynude on ɓen.

²⁷ Ko fii onon, Ruuhu mo hebirdon Almasiihu on no e mon, ko dʼun wadɪ on hatonjinaa e janneede, kono, wano Ruuhu makko on woni jannirde on piiji dɪn fow non, (ko mo goonga, mo aldaa e fenaande), humondiree e Almasiihu on wano Ruuhu makko on janniri on non.

Fii Faybe Alla ben

²⁸ Jooni non, yo faybe, humondiree e makko, fii, nde o feepoyi, yo en hefu hoolaare, e nde o ari, wota en hersu yeeso makko.

²⁹ Si tawii hidon andi ko o Feewuɔo, haray andee kala waduɔo ko feewi ko jibinande makko.

3

¹ Ndaaree noone giggol ngol Baabaajo on yedi en ngol, haa noddafen faybe Alla. Awa kadi ko en dʼun. E hino ko wadɪ kon si aduna on andaa en, ko fii o andaali mo.

² Yibbe, jooni non ko en faybe Alla. Ko wonoyten kon feppinaaka taho. Kono hiden andi, nde o feepoyi, en nandoyay e makko, ko fii en yi'oyay mo wano o woniri non.

³ Kala jogiɔo on tama'u e makko, haray no labbintinii wano kanko *Almasiihu on o laabiri non.

⁴ Kala non on waduɔo junuubu, haray ontigi bonnii Sariya on, ko fii junuubu ko bonnugol Sariya.

⁵ Kono hidon andi, kanko Almasiihu on ko o feepiri ko fii ittugol junuubaaji, e hin-le junuubu alaa e makko.

⁶ Kala on humondirdo e makko duumotaako e waduɔo junuubu. Kala non waduɔo junuubu, haray yi'aali mo, andaali mo.

⁷ Ko onon, yo faybe, wota hay gooto daynu on, ko fii kala on waduɔo ko feewi, haray ko feewuɔo, wano kanko Almasiihu on o woniri feewuɔo non.

⁸ Kala non on waduɔo junuubu, haray ko mo Ibuliisa, ko fii gila ka fudfoode Ibuliisa no waduɔe junuubu. *Bidɔo Alla on-le ko feepiri ko fii mulugol kuude Ibuliisa den.

⁹ Kala on jibinaaɔo immorde e Alla duumotaako e waduɔo junuubu, ko fii haray awdi Alla ndin no e makko, haray o waawataa waduɔe junuubu, bay ko e immorde e Alla woni ko o jibinaa.

¹⁰ Awa e hino ko bangini hakkunde faybe Alla ben e faybe Ibuliisa ben: kala on mo wadataa ko feewi, haray hinaa mo Alla, ko wano non kadi on mo yidaa musidɔo mun.

Fii Yidindirgol

¹¹ E hino kibaaru mo nanuɔon on gila ka fudfoode: yidindiren.

¹² Wota en wa'u wa Qaayiina^b, on mo Ibuliisa, warunooɔo miɲɲiraawo mun on. E ko fii hondun o warannoo mo? Ko tawde kuude makko den kanko Qaayiina ko bonde, de miɲɲiraawo makko on den kan ko feewuɔe.

¹³ Musibbe an, si tawii aduna on no api on, haray wota on ɲalɔu.

¹⁴ Ko fii hiden andi ko e mayde iwuden, aruden e ngurndan, bay hiden yidi musibbe men ben. On mo alaa giggol, haray ko ka mayde woni.

¹⁵ Kala on apuɔo musidɔo mun, haray ko waroowo. Hidon andi-le kala waroowo, haray *ngurndan poomayankejan alaa e makko.

^b 3:12 3.12 «Qaayiina» no wi'ee kadi «Qaabiila». Fuf. 4

¹⁶ E hino no andirten ko woni giggol: Almasiihu on okkitirii ngurndan mun dan fii men, haray enen kadi hiden haani okkitirde ngurndan men dan fii musibbe men ben.

¹⁷ Si tawii godfo no mari ngaluuji aduna, o yi'ii musidfo makko sokoldo, o ombanii mo gite, haray ko honno giggol Alla ngol wonirta e makko?

¹⁸ Ko onon, yo faybe, wota en yidir kongol maa denngal tun, kono yidiren kuugal e goonga.

¹⁹ Ko nii andirten ko en be goonga, berde men den hebirta kadi hoolaare yeeso makko.

²⁰ Hay si berde men den no felude en, Alla no buri berde men den mawnude, e himo andi fow.

²¹ Awa, yo yibbe, si tawii berde men den felaali en, haray hiden mari hoolaare yeeso Alla.

²² Kala ko toriden mo, en hebiray mo, bay hiden doftii yamirooje makko den, hiden wadude ko welata mo.

²³ Awa e hino yamiroore makko nden: ko yo en gomdin innde Bidfo makko on, dun ko Iisaa Almasiihu on, yidindiren kadi wano o yamiri en non.

²⁴ Kala on doftiido yamirooje makko den, haray no humondiri e Alla, Alla kadi no humondiri e makko. Awa kadi e hino no andirten wonde himo humondiri e men: ko *Ruuhu Seniido mo o yedi en on andirden dun.

4

Fii Ndarndagol Ruuhuui d'in

¹ Ko onon, yo yibbe, wota on hoolo kala nedfo wi'udfo Ruuhu Alla on no e makko, kono taskee be fii andugol si ruuhu wondo e mabbe on ko e Alla iwri, ko fii waditiibe annaba duuduube arii e oo aduna.

² E hino no andirton si kongudi mabbe din ko e Ruuhu Alla on iwri: kala qirritiido wonde Iisaa Almasiihu on wontuno nedfo, o ari ka aduna, haray ko mo Alla.

³ Kala non mo qirritaaki Iisaa, haray hinaa mo Ruuhu Alla on, haray on ko mo liddotoodo *Almasiihu on, on mo nanunodon no arude. On non jooni no e aduna on.

⁴ Ko onon, yo faybe, ko on be Alla, awa kadi on foolii waditiibe annaba ben, ko fii Wondo e mon on no buri mawnude wondo e aduna on.

⁵ Ben ko be oo aduna, ko dun wadi kongudi mabbe din ko di oo aduna, awa kadi aduna on no hedfaade di.

⁶ Enen-le, ko en be Alla. Kala on andudfo Alla hedfoto en, kono on mo tawata non wonaa mo Alla hedotaako en. Ko non andirten Ruuhu Goongaajo on e ruuhu fenaandeejo on.

Fii Giggol Alla ngol e Yidindirgol men ngol

⁷ Ko onon, yo yibbe, yidindiren, ko fii giggol ko ka Alla iwri, awa kala yidudfo ko jibinaadfo immorde e Alla, haray himo andi Alla.

⁸ Kala mo aldaa e giggol, haray andaa Alla, ko fii Alla ko giggol.

⁹ E hino no giggol Alla ngol feepiri e men: Allaahu on addii Bidfo makko bajo on e nder oo aduna fii no wuuriren immorde e makko.

¹⁰ E hino ko woni ngol giggol kon: hinaa ko yidufen Alla kon, kono ko ko o yidi en kon, o addiri Bidfo makko on sadaka fii no hebiren yaafuyee junuubaaji men din.

¹¹ Bay Alla yidirii en nii, yo yibbe, haray enen kadi hiden haani yidindirde.

¹² Hay gooto yi'aali Alla haa hande, kono si en yidindirii, haray Alla no humondiri e men, giggol makko wonungol e men ngol timma.

¹³ E hino no andirten hiden humondiri e makko, kanko kadi himo humondiri e men: ko sabu Ruuhu makko mo o yedi en on.

¹⁴ Menen non men yi'ii, meden seeditaade wonde Baabaajo on nulii Bid'fo on fii dandugol aduna on.

¹⁵ Kala on qirritiido wonde Iisaa ko *Bid'fo Alla, haray Alla no humondiri e makko, kanko kadi himo humondiri e Alla.

¹⁶ Awa, enen en andii, en gomdini giggol ngol Alla yidi en ngol.

Alla ko giggol. Kala on wondudo e giggol, haray himo humondiri e Alla, Alla kadi no humondiri e makko.

¹⁷ Ko nii giggol ngol timmiri e men, fii no hebiren hoolaare pande naawoore nden. Wano o woniri non kanko, enen kadi ko non wonirden e oo aduna.

¹⁸ Kulol alaa e nder giggol, kono giggol timmungol rafoto kulol, bay kulol no jijji donkineede. Awa kadi, kala on huludo, haray giggol ngol timmaa e makko.

¹⁹ Enen non hiden yidi, bay ko kanko adii en yidude.

²⁰ On mo wi'i no yidi Alla, e hoore himo ani musid'fo makko, haray ko fenoowo. Ko fii on mo yid'aali musid'fo mun mo o renti on, haray o waawataa yidude Alla mo o rentaa on.

²¹ Awa, ko ndee yamiroore doo hebirden mo: mo no yidi Alla, yo yidu kadi musid'fo mun on.

5

Fii Gomdingol Bid'fo Alla on

¹ Kala on gomdindo wonde ko Iisaa woni *Almasiihu on, haray ko jibinaado immorde e Alla, e kala yidudo Baabaajo on yid'ay Bid'fo on kadi.

² E hino no andirten hiden yidi faybe Alla ben: ko si en yidii Alla, en doftike yamirooje makko den.

³ Ko woni yidugol Alla: ko doftagol yamirooje makko den. Yamirooje makko den-le hinaa sattude,

⁴ ko fii on jibinaado ka Alla foolay oo aduna. Awa e hino polgal foolungal aduna on: ko gomdinal men ngal.

⁵ Ko hombo woni on fooludo aduna on, si hinaa on gomdindo wonde Iisaa ko *Bid'fo Alla?

⁶ Ko kanko Iisaa Almasiihu on ardi e ndiyan e yiyan, hinaa non ndiyan tun o ardi, kono ko ndiyan e yiyan. Awa ko Ruuhu Allaahu on woni seeditaade, bay on Ruuhu ko o goonga.

⁷ Ko fii ko piiji tati woni seeditaade:

⁸ ko Ruuhu Allaahu on e ndiyan dan e yiyan dan, din non tati hid'i fotti.

⁹ Hiden jabude seeditooje yimbe ben, kono ko seeditoore Alla nden buri mawnude, d'un ko seeditoore nde Alla seeditii fii Bid'fo makko on nden.

¹⁰ Kala on gomdindo Bid'fo Alla on, haray nden seeditoore no e makko. Kono on mo gomdinaa Alla non, haray o wadii mo fenoowo, ko fii haray o gomdinaa seeditoore nde Alla seeditii fii Bid'fo mun on nden.

¹¹ Awa e hino nden seeditoore: Alla okkii en *ngurndan poomayankejan, dan ngurndan non no e Bid'fo makko on.

¹² Kala humondirdo e Bid'fo on no mari ngrundan dan. Kala mo humondiraa e Bid'fo Alla on haray alaa dan ngrundan.

Fii Kongudfi Rawnordfi din

¹³ Mi windanii on dun fii no andiron wonde hidon mari ngrundan poomayankejan, onon bee gomdinbe e innde Bid'fo Alla on.

¹⁴ Awa e hino hoolaare nde battorten Alla nden: si en torike mo godfun ko yaadi e faale makko on, o hedoto en.

¹⁵ Bay non hiden andi himo hedii kala ko toriden mo, haray hiden andi en hebii ko toriden mo kon.

¹⁶ On mo yi'i musid'fo mun no wada junuubu mo nawrataa e mayde, yo o torano mo, Alla yeday mo ngrundan, dun non ko ben wadoobe junuubu mo nawrataa e mayde. Kono no woodi junuubu nawroowo e mayde, hinaa fii on junuubu mi wi'i yo tore.

¹⁷ Kala ko aldaa e peewal ko junuubu, kono no woodi non junuubaaji di nawrataa e mayde.

¹⁸ Hiden andi kala on jibinaado immorde e Alla, o duumotaako e wadugol junuubu, kono Bid'fo Alla on reenay mo, danda mo, hara Bondo on meemataa mo.

¹⁹ Hiden andi ko en be Alla, awa kadi aduna on fow no e ley doole Bondo on.

²⁰ Hiden andi kadi Bid'fo Alla on arii, o okkii en faamu fii andugol Goongaajo on. Hiden humondiri-le e Goongaajo on, bay hiden humondiri e Bid'fo makko on, dun ko Iisaa Almasiihu. Ko on woni Alla Goongaajo on e ngrundan poomayankejan dan.

²¹ Ko onon, yo faybe, reenee e sanamuuji din!

BATAKURU YUUHANNA DIMMURU NDUN

¹ Salminaango an min oo ardotoofdo, haa e oo suddiido subaafdo teddufdo e faybe mun,^a mo mi yidi e nder goonga, mo tawata non hinaa min tun yidi d'un, kono ko kala andufdo goonga on,

² sabu goonga wondfo e men on, d'un ko on goonga wonoowo e men haa poomaa.

³ Moyyere e yurmeende e buttu wonay e men immorde e Alla Baabaajo on e Iisaa Almasiihu on, d'un ko Bidfo Baabaajo on, e nder goonga e giggol.

⁴ Mi weltike fota ko mi tawi kon wofbe e faybe maa ben no jokki laawol goonga on, wano Baabaajo on yamiriri en non.

⁵ Jooni non, an oo suddiido teddufdo, koo ko mi wonu-maa windande hinaa yamiroore heyre, kono ko ndee nde hebunoden gila ka fudfoode mi tori-maa, d'un ko yo en yidindir.

⁶ Awa e hino ko woni giggol kon: ko jokkugol yamirooje makko den. E hino yamiroore nde andufon gila ka fudfoode nden: ko yo on wuuru e nder giggol.

⁷ Ko fii daynoobe duufube naatii e nder aduna on, be jabaali wonde Iisaa Almasiihu on wontuno nedfo o ari ka aduna. Ko bee woni daynoobe e liddotoobe Almasiihu on ben.

⁸ Awa, reenee onon tigi, fii wota battane golle men den bonu, kono fii yo on hebu njoddi heewundi.

⁹ Kala feyyitudo jannde *Almasiihu on, ronki humaade e mayre, haray on wonaa humondirdfo e Alla. Kala non tabitudo e nden jannde, haray no humondiri e Baaba on e Bidfo on.

¹⁰ On mo ari e mon, addoraali nden jannde, wota on wernu mo ka suudu mon, awa kadi wota on hiwro mo.

¹¹ Ko fii kala on hiwriido mo, haray tawdaama e kuufe makko bonde den.

¹² Midfo mari buy ko mi windana on, kono mi yifaali windirde d'un ndaha e kaydi. Kono non midfo tanyinii yahugol ka mon, mi yewtira on hunduko, fii no weltaare men nden timmira.

¹³ Faybe jaaja maa subaafdo on salminii ma.

^a 1:1 1.1 No sikkaa wonde «oo suddiido subaafdo teddufdo» no firi moftal gomdfinbe wonbe nokku goo. «Faybe ben» no firi yimbe moftal ngal.

BATAKURU YUUHANNA TAMMURU NDUN

¹ Salminaango an min oo ardotoofo, haa e maa an oo yidaafo an Gayuusi, mo mi yidi e nder goonga.

² Gido an, e nooneji dɪn fow mido yelani-maa moyyere e cellal bandu, wano wonkii maa kin selliri non.

³ Mi weltike fota, fewndo musibbe goo ari, be seeditii fii ko humidaa e goonga on kon e ko wuurirdaa goonga on kon.

⁴ Mi alaa weltaare mawnde buri nanugol no wi'ee wonde faybe an ben no jokki goonga on.

⁵ Gido an, hida wadirde no feewiri e nder ko wonɗaa wafande musibbe ben kon, hay be a andaa ben.

⁶ Be seeditike fii giggol maa ngol yeeso *moftal ngal. Haray a wadii ko moyyi si a faaborii be ko haani e nder yaadu maɓbe ndun, hara ko noone no welirta Alla,

⁷ Bay ko fii innde *Almasiihu on be yahi, e baawo hendagol hay huunde e juude be gomɗinaa ben.

⁸ Hidɛn haani jabbaade sifa ben yimbe, fii no gollidiren e maɓbe fii goonga on.

⁹ Mi windanii moftal ngal konguɗi seeda, kono oo wi'eteedo Diyoteriifa, yidufɗo wonude arano e hakkunde maɓbe on, jabanaa men.

¹⁰ Ko dɗun wadi, nde mi aroyi, mi humpitoyay on fii kuude makko dɛn, konguɗi bondi dɪ o woni jo'ude men dɪn. Nde tawnoo dɗun yonanaali mo, o salii wernude musibbe ben, o fannani faalaabe wafude dɗun ben kadi, o radii be ka moftal.

¹¹ Awa yo gido an, wota a jembu ko boni, kono jembu ko moyyi. Kala on wafuɗo ko moyyi, haray ko mo Alla, kala non on wafuɗo ko boni, haray andaali Alla.

¹² Yimbe ben fow no joganii Dimitiriyuusa kongol moyyol, hay goonga on tigi, menen kadi meɗen seeditanaade mo dɗun. Hida andi-le seeditoore amen nden ko goonga.

¹³ Mido mari buy ko mi windane, kono mi faalaaka wadirde dɗun ndaha e karambol.

¹⁴ Mido tanyinii yi'itugol ma ko wofɗaa, onsay en yewtiray hunduko.

¹⁵ Yo buttu wonane. Yiɓbe ben salminii ma, min kadi mi salminirii yiɓbe ben gooto gooto.

BATAKURU YUUDU NDUN

¹ Immorde e an min Yuudu, nduu kurkaadu Iisaa Almasiihu on, dʼun ko oo miɓɓiraawo Yaaquuba, haa e ʼbee noddaabe, ʼbe Alla Baabaajo on yiɗi, maraabe Iisaa Almasiihu on.

² Yo yurmeende e buttu e gigoɓol sowindirane on.

Fii Jannoobe Penaale ʼben

(2Pe. 2.1-17)

³ Yiɓɓe, e nder ko mi marnoo faale tiidudɗo fii windangol on fii kisiyee mo hawtuden on, mi taw bee mi winda taho fii wakkilingol on no tippiranon gomɗinal hewtinaangal yimbe Alla ʼben nde wootere haa poomaa.

⁴ Ko fii woɓɓe ʼbe ɓaawoore mun windananoo gila neebii no bisii e hakkunde mon, dʼun ko ʼbe rewataa Alla ʼben. Hiɓe waylude moyyere Alla men on jiiɓaare, ʼbe yeddi Iisaa Almasiihu on, on Hooreejo men e Joomi men bajjo.

⁵ Miɗo faalaa andintinde on ko andudon moyya, ʼbay Joomiraadɗo on dandii jamaa *Isra'iila on e nder leydi *Misira ndin, ʼbawto dʼun o muluno kadi ʼbe gomɗinaa wonnoobe hakkunde maɓɓe ʼben.

⁶ Awa kadi malaa'ikaabe hawkuunoobe nokkuure mun nden ʼbe ronki jogaade bawgal ngal ʼbe halfinaa ngal, o jolkii ʼbe jolokooje dɗe ʼbe seedataa, o marii ʼbe ka nder niɓe haa pande jalaande mawnde ɓaawoore nden.

⁷ Ko wano non kadi, ʼbee yimbe dɗee ca'e Saduuma e *Amuura wondude e ca'e dɗe dɗe kawtiri dɗen, wadirnoo jinaa, hiɓe dabbaynoo yiidugol e mbalndi no haaniraa, ʼben wadfaa misal fii wonoyayɓe e ley lette yiite poomayankeewe ngen.

⁸ Ko wano non kadi, ʼben yimbe ko miijotoobe miijooji mehi, ʼbe tuunina ʼbandu ndun, ʼbe hoyna laamateeri Joomiraadɗo on e ruuhuuji dɗin ka kammu.

⁹ E hin-le, fewndo Miikaa'iilu oo malaa'ikaajo mawɗo yeddondiri e Ibuliisa, ʼbe poodondiri fii furee Muusaa on, kanko Miikaa'iilu o suusaano mo ɓaawirde hoyre, o wi'uno tun: «Yo Joomiraadɗo on donkine!»

¹⁰ Kono ʼben yimbe no hoyna ko ʼbe andaa, ko ʼbe andani hoore maɓɓe kon kadi no wa'i wa mummunte dɗi alaa miijoo-miccoo, dʼun-le ko halkayɗun ʼbe.

¹¹ Bone wonanii ʼbe, ko fii ʼbe jokkii laawol Qaayiina ngola^a, ʼbe ukkori e ella fii heɓugol njoddi wano Bal'ama non^b, awa kadi ʼbe muliri sabu murtaldu maɓɓe wano Qooraha non^c.

¹² Ko ʼbe baade baaleeje ka mottondire mon fii hiraande jokkere endan. Hiɓe wadfa mbeleede e baawo hersa, hiɓe hittini fii hoore maɓɓe tun. Ko ʼbe duule dɗe aldaa e ndiyan, dɗe hendu sorotoo naba. Ko ʼbe ledɗe dabbunde dɗe aldaa e ʼbiɓɓe, mayɗe laabi dɗiɗi, ʼboraa.

¹³ Ko wano morloodɗe ndiyan ɓaadude bugitortoo ngufo ka sera baharu, tuunina mo non, ko wano non kamɓe kadi ʼbe tuunirta woɓɓe goo kuude maɓɓe hersiniidɗe. Hiɓe wa'i wa kooɗe yiilotoode, ʼbe niwre niɓe maranaa haa poomaa.

¹⁴ Ko fii maɓɓe kadi, Hanuuka, on njeedidabo gila e *Aadama, hiitinoo*, o wi'i: «Awa, Joomiraadɗo on arii wondude e laaɓube makko guluuje guluuje,

¹⁵ fii wadugol naawoore e hoore fow, e fii hollugol be rewataa Alla ben fow kuude mabbe bonde den, e kala kongudi sattudi di junuubankeebe, be rewataa Alla ben, wowli e hoore makko!»

¹⁶ Ben ko yimbe n̄ormotoobe, woytotoobe, jokkuɓe himmeeji mun, be tawata kundule mun no wowla haalaaji manti, mantoobe yimbe fii nafa mun.

Fii Waajagol Gomɗinbe ben

¹⁷ Kono onon, yo yibbe, anditee fii waajuuji di bee *sahaabaaɓe Iisaa Almasiihu Joomi men on hiitinoo,

¹⁸ hife wi'aynoo on: «Ka saa'iiji sakkitori woodoyay yawitiibe, jokkoyayɓe himmeeji mun bonɗi di yaadaa e faale Alla on.»^d

¹⁹ Awa e hino ben, ko bee waddoobe, jokkuɓe miijooji aduna, be Ruuhu Alla on alaa e mun.

²⁰ Kono onon non yo yibbe, tiidinee ngurndan mon ɗan e hoore gomɗinal mon hormorteengal ngal, tororon Alla bawgal *Ruuhu Seniɗo on,

²¹ catofon e giggol Alla ngol, habbofon yurmeende Iisaa Almasiihu Joomi men on, fii yedugol on *ngurndan poomayankejan.

²² Yurminee sikkitiibe ben,

²³ faaboron beya kadi jatingol be yiite, yurminiron beya yurmeende wondude e kulol, e nder apugol tuundi haa aɗa tuundi conci tuuniniraadi kuude bandu.

Du'aa fii Rawnagol

²⁴ Awa, on Alla waawuɗo on dandude kala yanal, feɗpina on yeeso mangu mun ngun e nder weltaare mon, tawa on felnaaki,

²⁵ ko kanko Alla bajjo on, on Dandirdo en Iisaa Almasiihu Joomi men on, darja e mangu mawngu e doole e bawgal wonani, ado saa'iiji ɗin fow, e jooni, e haa poomaa. Aamiina!

^d 1:18 1.18 2Pe. 3.3

FENJINANNDE

1 Feppinannde Iisaa Almasiihu on. Ndee feppinannde ko Allaahu on halfini nde Iisaa Almasiihu on, fii yo o hollu jiyaabe makko ben kon ko saatii arude ko booyaa. Kanko kadi o banginiri d'un nulugol malaa'ikaajo makko goo e oo jiyaado makko Yuuhanna,

2 seeditiido ko o yi'i kon fow, d'un ko daaluyee Alla on, wondude e seeditoore Iisaa Almasiihu on.

3 Maloore wonanii on jangufo e ben hediiibe dii kongudi ndee feppinannde, maanditii koo ko windii, ko fii saa'i on badike.

Salminaango Yuuhanna haa e Mofte den Aazii

4 Immorde e min Yuuhanna haa e mon onon dee *mofte Iisaa jeedidi wonde e ngal diiwal *Aazii:

Yo buttu e moyyere wonan on immorde e on Woodaado, on Woodanoodo e on Aroyoowo, wondude e dii ruuhuuji jeedidi wondi ka yeeso jullere laamu makko,

5 wondude kadi e Iisaa Almasiihu on, on Seedejejo Sella-Findeejo, e Adaado immintineede e hakkunde maybe ben^a, d'un ko oo Lando lambe aduna.

Yo on Yidufdo en, fuutiniri en yiiyan mun dan bawgal junuubaaji men,

6 wadi en laamateeri e *yottinoobe sadaka ka Alla^b, on Baabaajo makko, ko on mangu e laamu wonani haa poomaa. Aamiina!

7 E hino ka o arata, himo arda e duule^c, kala neddo yi'ay mo, hay tufunoobe mo ben.^d Awa kadi bolondaaji aduna on fow fesay sabu makko. Ko non woniri. Aamiina.

8 Allaahu Joomiraado on daali: «Ko min woni Halfeere aranere nden e sakkitorde nden, d'un ko Woodaado on e Woodanoodo on e Aroyoowo on, on Jom Bawgal.»

Fii no Yuuhanna Feppiniranaa fii Almasiihu on

9 Ko min Yuuhanna oo musiddo mon, tawdaado e mon e tampere e laamateeri e njappaare e nder humondiral e Iisaa, hari mido e ndee suriire wi'eteende Patmuusa, sabu yottingol an daaluyee Alla on e seeditagol an fii Iisaa.

10 Nalaande Joomiraado on,^d tawi *Ruuhu Seniido on no tippii e an, mi nani hawa tiiduka baawo an wa hito *liital,

11 no wi'a: «Ko yi'udaa woo windu e deftere, nabanaa d'un mofte jeedidi wonde den e dee ca'e Efeesi e Simirna e Pergaama e Saayatiira e Sardiisa e Filadelfii e Laa'udiisa.»

12 Onsay mi yeyitii fii ndaarugol on wondo lan wowlande, mi yi'i jodfinirde pitilli tafiraade kanje jeedidi.

13 Tawi wa'udo wa *Bii-Aaden no hakkunde den jodfinirde pitilli, borniido kaftaane juutudo, habbitii dattol kanje ka bernde,

14 tawi hoore makko nden no rawniri wa leebi baalii maa wa cuddi, gite makko den no wa'ita wa joyngol yiite,

15 koyde den no wa'i wa sila-dane wondo e nder beembal yiite, hito makko ngon no wa'iti wa hito jurnde ndiyan.

a 1:5 1.5 Zab. 89.28 b 1:6 1.6 Egg. 19.6 c 1:7 1.7a Dan. 7.13 d 1:7 1.7b Zak. 12.10
d 1:10 1.10 «Nalaande Joomiraado on» ko alattiire nden.

¹⁶ Tawi koođe jeedidí no ka jungo makko naamo, kaafa welka ka mbelđe didi no yalta ka hunduko makko. Awa kadi yeeso makko ngon no wa'ita wa nde naange jalbi tuma nge hatti e wulude.

¹⁷ Bay mi yi'ii mo, mi yaniri ka ley koyđe makko wa maydo. Onsay o fawi jungo makko naamo ngon e hoore an, o wi'i: «Wota a hulu. Ko min woni Arano on e Sakkitoro on,

¹⁸ awa kadi ko min woni Wuurudo on. Hari mi maayii, e hino mido wuuri haa poomaa, awa kadi mido jogii saabiije mayde e jahannama den.»

¹⁹ O wi'immi kadi: «Awa jooni windu ko yi'udaa kon e ko fewndii kon e ko faandii arude kon.

²⁰ Awa koođe jeedidí de yi'udaa den ka jungo an naamo, e jodfinirde pitilli tafiraade kanje jeedidí den, e hino ko dun firi kon: koođe den jeedidí ko malaa'ikaabe mofte den jeedidí, awa jodfinirde pitilli den jeedidí, ko mofte den jeedidí.»

2

Batakuru Windanaandu Moftal wongal Efeesi ngal

¹ «Windan malaa'ikaajo moftal wongal Efeesi ngal, wi'aa:

«E hino ko on tambiidó koođe den jeedidí ka jungo mun naamo, on jindoowo e hakkunde jodfinirde pitilli tafiraade kanje den jeedidí wi'i moftal ngal kon:

² «Mido andi kuude maa den e yangi maa kin e njanpaare maa nden. Mido andi kadi a jabataa muppanaade bonbe ben, awa kadi a ndarndike waditiibe sahaabaabe ben, hara hinaa be dun, tawdaa ko be fenooobe.

³ Hida njanii, tampi sabu innde an nden, kono a haabaali.

⁴ «Kono mido felu-maa huunde wootere: ko ko seludaa giggol ngol yidunodaa mi aranun ngol kon.

⁵ Anditu ka iwudaa don yanudaa! Tuubaa, ruttodaa e golleji maa arani din. Si hinaa dun, mi artoyay e maa, mi sottinane jodfinirde pitilli maa nden ka nde woni don, si hinaa hara a tuubu, ruttidaa.

⁶ Kono e hino ko mi weltani-maa fii mun kon: ko ko ajuudaa dee kuude bee jokkufe laawol Nikola, de mi api min kadi.

⁷ «Mo no mari nowru, yo jento ko Ruuhu Allaahu on woni wowlande mofte den kon. On fooludo, mi newnanay mo naamugol bibbe ngal leggal ngurndan wongal ka aljanna Allaahu on.» »

Batakuru Windanaandu Moftal wongal Simirna ngal

⁸ «Windan kadi malaa'ikaajo moftal wongal Simirna ngal, wi'aa:

«E hino ko on Wondo Arano e Sakkitoro, on maynoodo wuuriti, wi'i moftal ngal kon:

⁹ «Mido andi tampere nde tampudaa nden e miskinankaaku maa ngun, hara-le ko a galo. Awa kadi mido andi hoyre nde bee wi'itiibe *Yahuudiyankeebe, hara hinaa be dun, wonu-maa hoynude nden, hara ben ko be moftal Ibuliisa.

¹⁰ Wota a hulu ko faandidaa tampude kon. Awa Ibuliisa no faandii bugaade wobbbe e mon ka kaso fii no ndarndore don. On hebay ton tampere e nder balde sappo. Kono gomdin haa maayaa, dun mi yefete *meetelol ngurndan ngol.

¹¹ «Mo no mari nowru, yo jento ko Ruuhu Allaahu on woni wowlande mofte den kon. Kala fooludo, mayde dimmere nden hewtoytaa mo few.»

»

Batakuru Windanaandu Moftal wongal Pergaama ngal

12 «Windan kadi malaa'ikaajo moftal wongal Pergaama ngal, wi'aa:

«E hino ko Jogiido kaafa welka ka mbelde didi kan wi'i moftal ngal kon:

13 «Mido andi ka hodufaa don, ko don jullere Ibuliisa nden woni. Hida jogitii innde an nden, awa kadi a hayfinaali ko gomdindaa mi kon, hay nande oo seeditantoодо lan sella-findeejo, wi'eteedo Antipaasu, waraa ka mon, don ko e ndee wonunde Ibuliisa.

14 «Kono no woodi ton ko mettimmi e maa. Hida mari ton yimbe jogitiibe jannde Bal'ama nden, on jannunoodo oo wi'eteedo Balaka fegginirogol *Banii-Isra'ila'en jammingol be tebbeeli sakkanaadi sanamuuji, jokkina be jinaa.

15 Wano non an kadi, hida mari jogitiibe jannde jokku be laawol Nikola ben.

16 Awa tuubu, si hinaa don, mido ara e maa ko neebaa, mi habira be kaafa hunduko an kon.

17 «Mo no mari nowru, yo jento ko Ruuhu Allaahu on woni wowlande mofte den kon. Fooludo on, mi neeminay mo <*manna>^e suudiido, mi yeda mo kadi hayre raneere, hara no windii e nden hayre innde heyre nde hay gooto andaa si wonaa on hendiido nde.> »

Batakuru Windanaandu Moftal wongal Saayatiira ngal

18 «Windan kadi malaa'ikaajo moftal wongal Saayatiira ngal, wi'aa:

«E hino ko *Bid'fo Alla on, on mo gite mun wa'i wa joyngol yiite, koyde mun wa'i wa sila-dane wi'i moftal ngal kon:

19 «Mido andi kuude maa den e giggol maa ngol e gomdinal maa ngal e golle maa den e njanjaare maa nden. Awa kadi mido andi kuude maa sakkitore den no buri arane den duudude.

20 «Kono feloore nde mi jogani-maa nden, ko ko accudaa oo debbo wi'eteedo Yeezabeela, wi'itiido ko annabaajo, janni faljini kurkaadi an din kon fii yo be jokku jinaa, be naama tebbeeli sakkanaadi sanamuuji.

21 Mi okkii mo saa'i fii no o tuubira, kono o faalaaka tuubude on jinaa makko.

22 E hino mido wallinirde mo tampere tiidunde, kanko e be o jinidaynoo ben, si hinaa taw hara be tuubu den kuude mabbe.

23 E hoore don, mi waray iwtirbe baawo makko ben, don mofte den fow anday ko min woni lipoowo miijooji e lipoowo berde, awa kadi mi yobay mo kala e mon njoddi kuude mun.

24 «Kono onon be be Saayatiira heddiibe, be jokkaali nden jannde fenandeere, onon be andaali ko wobbe wi'ata ko gundooji luggudi Ibuliisa kon, mi alaa fawude on dongal goo,

25 si wonaa yo on tamu ko jogidon kon satta haa nde mi aroyi.

26-28 «Kala fooludo, jentini kuude an den haa ka rawnoode, mi okayay mo bawgal wano min kadi mi hendornoo non e juude Ben an, o laamoo e hoore leyyi din, o aynira di labbooru njandi, hara ndun munciray di wa payande leydi, mi jonna mo kadi jaawiire subaka nden.^f

29 «Mo no mari nowru, yo jento ko Ruuhu Allaahu on woni wowlande mofte den kon.> »

3*Batakuru Windanaandu Moftal wongal Sardiisa ngal*

1 «Windan kadi malaa'ikaajo moftal wongal Sardiisa ngal, wi'aa:
 <E hino ko Jogiido ruuhuuji Alla dɪn jeedɪdi e koode dɛn jeedɪdi wi'i moftal ngal kon:

<Mido andi kuude maa dɛn, mido andi kadi no wi'aa ko a wuurudo, kono ko a maydo.

2 Finu, tiidinaa ko heddii kon, dɪn ko ko faandii maayude kon, sabu mi yiiraali kuude maa dɛn wa timmude yeeso Alla an on.

3 Anditu no nanirdaa Kibaaru Moyyo on non, e no hendordaa mo non. Doftodaa mo, tuubaa! Si a finaali, mi arday wa ngujjo, awa kadi a andataa ko e saa'i hombo mi arata, mi juhe.

4 «Kono hida mari yimbe seedaabe Sardiisa dɛn, be tuuninaali conci mun dɪn. Be yaaday e an, hara hibe bornii daneeji, ko fii hibe handi e dɪn.

5 Ko wano non kadi, fooludo on ko conci daneeji bornoytoo, awa kadi mi montoytaa innde makko nden ka deftere ngurndan. E hoore dɪn, mi qirritoyto innde makko nden yeeso Ben an e yeeso malaa'ikaabe mun ben.

6 «Mo no mari nowru, yo jento ko Ruuhu Allaahu on woni wowlande mofte dɛn kon.» »

Batakuru Windanandu Moftal wongal Filadelfii ngal

7 «Windan kadi malaa'ikaajo moftal wongal Filadelfii ngal, wi'aa:

<E hino ko *Seniido on daalani moftal ngal kon, dɪn ko on Goongaajo, jogiido saabi Daawuuda on, on mo tawata ko o udditi kon, hay gooto waawataa sokude, e ko o soki kon, hay gooto waawataa udditude:

8 «Mido andi kuude maa dɛn. Awa e hino, mi wadɪi baafal udditiingal yeeso maa, ngal hay gooto waawataa ombude. A doftike daalol an ngol, a yeddaali innde an nden, wonaa fii kala a duudaa fiira.

9 Awa mi addante bee yimbe moftal Ibuliisa, wi'itiibe Yahuudiyankeebe, hara be fenay, hinaa be dɪn. Mi adday be haa ka ley koyde maa, be jiccoo, be anda wonde mido yidu-maa.

10 Bay a huutorii ɲaɲpaare nde mi yamir-maa nden, min kadi mi dandoynde ndee tampere faandiinde arude e hoore aduna on fow fii ndrardagol hodube ka aduna ben.

11 Mido ara ko neebaa. Tamu fota ko jogidaa kon fii wota hay gooto yettu *meetelol maa ngol.

12 «Kala fooludo, mi waday mo doosal ka suudu Alla an on, hara o yaltataa dɛn hande kadi. Mi winday innde Alla an on e hoore makko, e innde saare Alla an on, dɪn ko saare *Yerusalaam heyre iwroore e Alla, tippoo iwruude ka kammu, mi winda kadi innde an heyre nden e hoore makko.

13 «Mo no mari nowru, yo jento ko Ruuhu Allaahu on woni wowlande mofte dɛn kon.» »

Batakuru Windanaandu Moftal wongal Laa'udiisa ngal

14 «Windan kadi malaa'ikaajo moftal wongal Laa'udiisa ngal, wi'aa:

<E hino ko wi'eteedo Aamiina on, on seedeejo sella-findeejo goongaajo, dɪn-le ko on wondo bundu tageefo Alla ngon, wi'i moftal ngal kon:

15 «Mido andi kuude maa dɛn, a wulaa, a buubaa. Sago an ko yo a wonu wuludo maa buubudo.

16 Ko dɪn wadɪ, bay hinaa a hay huunde e dɪn, a wulaa, a buubaa, mi tuutirte hunduko an kon.

¹⁷ Hida wi'itii galo, aldufo, mo njakkiraaka hay huunde, hara-le a andaa ko a tampufo, yurmufu, baaso, bundu, holdu.

¹⁸ Min mi waajike ma soodugol kanje labbiniraade yiite e juude an fii no laatoraa galo, soodaa kadi concu daneeji ko bornodaa e juude an fii wota hersa kolngal maa ngalg feeru, e lekki ko wujaa ka gite maa fii no yi'iraa.

¹⁹ «Kala ben be mi yidi, mi felay be, mi wurta. Awa jooni wakkilo, tuubaa.

²⁰ Awa e hino lan, mido darii ka takko baafal, mido hoddaade. Kala on nanudu hawa an kan, udditi baafal mun, mi naatay ka ontigi, mi naamida e makko, ontigi kadi naamida e an.

²¹ «Kala foolufo, mi yeday mo joodufogol e an ka jullere an laamu, wano min kadi mi fooliri non, mi joododi e Ben an ka jullere makko laamu.

²² «Mo no mari nowru, yo jento ko Ruuhu Allaahu on woni wowlande mofte den kon.» »

4

Fii Jullere Laamu Allaahu on

¹ Bawto dun mi yi'i dambugal no udditii ka kammu. Hawa ka mi adinoo nanude kan, dun ko hawa wa'itayka wa hawa *liital, ka wi'immi: «Yawu doo, mi holle ko saatii aroyde kon onsay.»

² Tun Ruuhu Allaahu on tippii e an. Onsay mi yi'i jullere laamu ka kammu, tawi godfo no joodii e nden jullere.

³ On Joodiido don no jalbiri wa hayre hittunde wi'eteende yasbe e hayre goo kadi no wi'ee sardiire. Tawi yaroowol ndiyan jalbirngol wa hayre hittunde goo wi'eteende zumuruudu no hundunoo nden jullere.

⁴ Tawi kadi julle laamu noogay e nay no hundunoo nden jullere laamu, awa kadi mawbe noogay e nayo, borniibe daneeji, taaruibe *meetelli kanje, no joodinoo e majje.

⁵ Tawi mayande no yalta e nden jullere laamu, wondufe e digge e parnitte. Tawi kadi lampuuji jeedifi hubbudi no yeeso nden jullere laamu, din-le ko ruuhuui Alla din jeedifi.

⁶ Tawi ko wa'i wa baharu laabirfo wa biini, jalbiri wa jaaman, no yeeso nden jullere laamu.

Tawi tagooje nay wuurufe, mari gite yeeso e baawo, no taarii, hunditi nden jullere laamu.

⁷ Tagooje aranere nden no wa'i wa ngayuuri, dimmere nden no wa'i wa kalaldi nagge, yeeso tammere nden no wa'i wa yeeso aaden, nayaбере nden no wa'i wa simbirre wiiraynde.

⁸ Nde kala e den tagooje nay wuurufe no mari gabitanji jeegoo marufi gite nder e baawo. Jemma e jalorma de alaa tayindirde wi'ugol:

«Seniido*, Seniido, Seniido,

ko Alla Joomiraado Jom Bawgal on,

dun ko on Woodaado

e on Woodanoofu

e on Aroyoowo.»^h

⁹ Nde dee tagooje nay wuurufe mawnini, teddini, jarni on Joodiido e nden jullere laamu woo, dun ko on Wuurufu haa poomaa,

¹⁰ onsay ben mawbe noogay e nayo kadi jiccoo yeeso on Joodiido e nden jullere laamu, be sujjana on Wuurudo haa poomaa, be liba kadi meetelli maɓbe dɛn yeeso nden jullere laamu, hara hiibe wi'a:

¹¹ «Yaa an Joomiraado Alla amen,
 hiɗa handi e darja e teddungal e mbawdi,
 ko fii ko an tagi kala huunde.
 Awa kadi ko e faale maa dɛn fow tagiraa, woodaa.»

5

Fii Deftere Taggaande nden e Baalun kun

¹ Bawto dɛn mi yi'i kadi on Joodiido ka jullere laamu no jogii ka jungo mun naamo deftere windaande nder e ɓaawo, tagгаа, notiraa toɓbe kaɗe jeedi.

² Tun mi yi'i malaa'ikaajo tiidudo no ewnoo ko tiidi, wi'a: «Ko hombo handi e hobbitugol dee notande ndee deftere taggaande, uddita nde?»

³ Tawi waawudo nde udditude ndaara alaa ka kammu, alaa ka hoore leydi maa ka nder leydi.

⁴ Onsay mi wulli fota, ɓay tawii hay gooto handaa e udditugol nden deftere taggaande, hinaa fere ndaara nde.

⁵ Onsay goddo e ben mawbe wonnoobe dɛn wi'immi: «Wota a wullu. Awa e hino Ngayuuri bolondaa *Yahuuda ndin, dɛn ko Geeyol Daawuuda ngol, foolii haa waawii hobbitude notande dɛn jeedi, uddita deftere taggaande nden.

⁶ Ontuma mi yi'i *Baalun wa'itaykun wa waraakun, no darii hakkunde nden jullere laamu e tagooje nay wuurude dɛn e mawbe ben. Tawi hikun mari galaadi jeedi e gite jeedi, tawi ko dɛn woni ruuhuui jeedi di Allaahu on immi e leydi ndin fow.

⁷ Kun Baalun ari, hendii nden deftere wonde ka jungo naamo on Joodiido ka jullere laamu.

⁸ Bay Baalun kun hendike deftere nden, dɛn tagooje nay wuurude e mawbe ben noogay e nayo ari jicci yeeso kun Baalun. Tawi mo kala e ben no jogii hoddu, e pelette kanje heewude urngallooji, di tawata ko torndeeji gomdinbe ben.

⁹ Hiibe beytoraynoo beytol kesol, wi'a:
 «Hiɗa handi e hendagol ndee deftere,
 hobbita notande mayre dɛn,
 ko fii a waranooma.

Awa kadi ko yiyan maa dan sottirandaa Alla
 yimbe jeyaabe e kala bolondaa
 e kala haala e kala jamaa e kala lepol.

¹⁰ A wadii be laamateeri e *yottinoobe sadaka
 fii kurkanagol Alla men on,
 awa ben laamoto ka aduna.»

¹¹ Bawto dɛn mi nani hawa malaa'ikaabe duudube, mi yi'i kadi hiibe hunditi jullere laamu nden e tagooje wuurude dɛn e mawbe ben, tawi duudeendi maɓbe ndin ko dente de guluuje guluuje.

¹² Tawi ben no ewnoo ko tiidi, wi'a:
 «Kun Baalun waraakun
 no handi e hebugol bawgal
 e ngalu e faamu e doole
 e teddungal e darja e mantoore.»

¹³ Onsay mi nani kala ko tagaa, ko woni ka kammu e ka hoore leydi e ka nder leydi e ka baharu, e tagu ngun fow, no wi'a:

«Mantoore e teddungal e mangu e bawgal
yo wonan on Joodiido ka jullere laamu,
e Baalun kun, haa poomaa!»

¹⁴ Tawi tagooje nay wuurufe den no wi'a: «Aamiina!» Onsay tawi mawbe ben kadi no jiccotonoo, sujja.

6

Fii Hobbitugol Notande den

¹ Onsay mi yi'i Baalun kun no hobbita wonnde e den notande jeedifi. Mi nani wonnde e den tagooje nay wuurufe no wowlira wa hawa farpitere, wi'a: «Aru!»

² Mi ndaari, mi tawi e hino puccu ranewu. Tawi wadfinoodo ngu on no jogii laanal, o jonnaa *meetelol, o yaari wa fooloowo e fii foolugol.

³ Bay kun hobbitii notannde dimmere nden, mi nani tagoore dimmere wuurunde nden no wi'a: «Aru!»

⁴ Don kadi puccu goo yalti, tawi hingu wojiiri wa yiite. Wadfinoodo ngu on hendii bawgal ittugol buttu ngun ka hoore leydi fii no yimbe ben warindirira. O jonnaa kaafa njana.

⁵ Bay Baalun kun hobbitii notannde tammere nden, mi nani tagoore tammere wuurunde nden no wi'a: «Aru!» Mi ndaari, mi tawi e hino puccu balewu. Tawi wadfinoodo ngu on no jogii balansi ⁱ ka jungo mun.

⁶ Mi nani ko wa'itata wa hawa iwruka e hakkunde den tagooje nay wuurufe, no wi'a: «Sariyaare wootere ngawri ko *dinaruuru wooturu, awa kadi sariyaare tati muutiri ko dinaruuru wooturu, kono nebban dan e njaram dan wota a bonnu!»

⁷ Bay kun hobbitii notannde nayabere nden, mi nani hawa tagoore nayabere wuurunde nden no wi'a: «Aru!»

⁸ Mi ndaari, mi tawi e hino puccu fultiingu. Wadfinoodo ngu on no wi'ee Mayde, tawi jahannama no jokki mo. Be jonnaa bawgal e hoore peccun nayabun kun ka leydi fii mulirgol yimbe ben kaafa e heege e pabbeeli e kulle buruure den ka leydi.

⁹ Bay kun hobbitii notannde jowabere nden, mi yi'i ka ley *layyorde wonkiiji waranoobe ben sabu humagol mabbe e daaluyee Alla on e seeditoore nde be wadi nden.

¹⁰ Tawi hidfi ewnotonoo ko tiifi, wi'a: «Yaa an Joomiraado *Seniido, Goongaajo, e hara ko haa honde tuma nennotodaa jaawugol hodufe ka aduna ben, yottanoo yiiyan amen dan?»

¹¹ Mo kala e mabbe jonnaa dolokke daneejo, be wi'aa yo be fowto kadi e nder saa'ihun, haa tuma adadu gollidoobe e mabbe ben e musibbe mabbe wariroyteebe wa mabbe ben timmi.

¹² Onsay mi yi'i Baalun kun no hobbita notannde jeegabere nden. Dimbannde leydi tiifunde wadi, naange ngen bawlwiri wa bagi sacciraado leebi baleeji, lewru ndun fow kadi wa'i wa yiiyan.

¹³ Tawi koode den ka kammu no saamude ka leydi, wa kuraaje wonde saamude nde hendu tiifundu dimbi kurahi.

¹⁴ Tawi kammu ngun no dira taggora wa gatal, awa kadi pelle den e suriije den fow dirti ka wonnoo don.

ⁱ 6:5 6.5 «Balansi» no wi'ee kadi «sikeeli» maa «peesirdun».

¹⁵ Lambe aduna ben e teddube ben e hoorebe sufaabe ben e aldube ben e dolube ben e jiyaa be ben fow e rimbe ben no suudoyii ka pammeeje e ka lombi pete pelle,

¹⁶ e hoore hibe wi'a pelle den e pete den: «Yanee e hoore amen, suudon men gite oo Joodiido ka jullere laamu e tikkere Baalun kun!

¹⁷ Ko fii jalaande mawnde tikkere maŋbe nden arii, e ko hombo waawata nde dartaade?»

7

Adadu Maandinaabe ben

¹ Bawto dun mi yi'i malaa'ikaabe nayo no darii e cobbuli leydi ndin nay, hibe jogitii keneeli cendfe aduna on nay fii wota hendu wifu e hoore leydi ndin e ka hoore baharu e hoore leggal woo kadi.

² Onsay mi yi'i kadi malaa'ikaajo goo no iwra ka funnaange, himo wondi e maande Alla Wuurufo on. O ewnii ko tiidi ben malaa'ikaabe nayo, yedanoobe wadugol bone ka leydi e ka baharu, o wi'i:

³ «Wota on meemu leydi ndin e baharu on e ledfe den, haa men wada maande ka tiide kurkaadi Alla men on.»

⁴ Awa kadi mi nani adadu maandinaabe ben. Ko be guluuje teemedere e cappande nayo e nayo e nder bolondaaaji *Banii-Isra'iila'en ben fow:

⁵ Ka bolondaa Yahuuda, ko be guluuje sappoo e diŋo maandinaa,

ka bolondaa Ruubaynu, ko be guluuje sappoo e diŋo,

ka bolondaa Gaada, ko be guluuje sappoo e diŋo,

⁶ ka bolondaa Asiira, ko be guluuje sappoo e diŋo,

ka bolondaa Naftali, ko be guluuje sappoo e diŋo,

ka bolondaa Manasse, ko be guluuje sappoo e diŋo,

⁷ ka bolondaa Sim'uunu, ko be guluuje sappoo e diŋo,

ka bolondaa Lewi, ko be guluuje sappoo e diŋo,

ka bolondaa Yassaakara, ko be guluuje sappoo e diŋo,

⁸ ka bolondaa Zabuluunu, ko be guluuje sappoo e diŋo,

ka bolondaa Yuusufu, ko be guluuje sappoo e diŋo,

ka bolondaa Buniyamiinu kadi, maandinaabe ben ko be guluuje sappoo e diŋo.

Fii Jamaa Moolanaado on

⁹ Bawto dun mi ndaari, mi tawi e hino jamaa moolanaado, mo hay gooto waawataa limude, mo leyyi din fow, mo bolondaaaji din fow, mo jamaaji din fow e mo haalaaji din fow, no darii yeeso jullere laamu nden e yeeso Baalun kun. Hibe bornii concii daneeji, hibe jogii baape tugi ka juude maŋbe,

¹⁰ hibe ewnoo ko tiidi, wi'a:

«Kisiyee on ko e Alla men on iwri,

on Joodiido ka jullere laamu,

e *Baalun kun!»

¹¹ Tawi kadi malaa'ikaabe ben fow no darii hunditi jullere laamu nden e mawbe ben e tagooje nay wuurufe den, hibe jiccotonoo yeeso jullere laamu nden, be sujjana Alla

¹² e hoore hibe wi'a:

«Aamiina!

Mantoore e mangu e faamu e jaarore

e teddungal e bawgal e doole,

ko Alla men on wonani haa poomaa. Aamiina!»

¹³ Onsay godfo e mawbe ben yetti haala kan, wi'immi: «Ko hombe woni bee borniibe conci daneeji, e ko honto be iwi?»

¹⁴ Mi jaabii mo, mi wi'i: «Koohojo an, an hidfa andi.»

Onsay o wi'immi: «Ko ben woni iwbe e satteende mawnde nden, be wuppil concil maβbe din, be rawnini di ka yiyan Baalun kun.

¹⁵ Ko dfun wadi si:

Hibe ka yeeso jullere laamu Alla,
hibe rewa mo jemma e nalorma ka suudu makko.

Joodiido on ka jullere laamu duwirayl be suudu mun ndun.

¹⁶ Be weeletaake hande kadi,
be dondetaake hande kadi,
naange ngen hewtataa be hande kadi,
nguleendi woo kadi hewtataa be.

¹⁷ Ko fii Baalun wonkun kun ka tumbo jullere laamu ornay be,
ardoo be ka bulli ndiyan ngurndan dan,
awa kadi Alla fittay kala gondi wondi ka gite maβbe.»

8

Fii Hobbitugol Notannde Jeedifaabere nden

¹ Bay Baalun kun hobbitii notannde jeedifaabere nden, deeyannde wadi ka kammu wa feccere saa'i.

² Mi yi'i malaa'ikaabe njeediifo, dariibe yeeso Alla ben, no jonnee *liite jeedidi.

³ Malaa'ikaajo goo ari, woni ka *layyorde, tawi himo jogii tindohun sunnirkun urngallooji tafiraakun kanje. O jonnaa urngallooji buy fii sakkodugol di e torndeeji gomdinbe ben fow ka layyorde tafiraande kanje wonde yeeso jullere laamu nden.

⁴ Curki urngallooji din wondude e torndeeji gomdinbe ben yenti e juude malaa'ikaajo on yeeso Alla.

⁵ Malaa'ikaajo on yetti tindohun sunnirkun urngallooji kun, hebbini kun yiite layyorde nden, o bugii ka hoore leydi. Parjitte wadi, e digge e mayande e dimbannde leydi.

Fii Wuttande Liite Arane den Jeegoo

⁶ Malaa'ikaabe njeediifo, joginoobe liite den jeedidi, hebulanii wuttugol de.

⁷ Arano on wutti liital mun ngal. Marmalle e yiite jillunge yiyan wadi, bugaa ka leydi. Peccun tammun leydi ndin e peccun tammun ledde den sumi, hudo hecco kon fow sumi.

⁸ Malaa'ikaajo dimmo on kadi wutti liital mun ngal. Ko nanditata e fello moolanaango hubbungo bugaa ka baharu. Feccere tammere baharu on wonti yiyan,

⁹ feccere tammere ko tagaa ko wuuri ka nder baharu kon muli, feccere tammere e laafe den lancii.

¹⁰ Malaa'ikaajo tammo on kadi wutti liital mun ngal. Hoodere moolanaande hubbirnde wa jowlol iwi ka kammu, yani e feccere tammere maaje den e bulli ndiyan din.

¹¹ Tawi innde nden hoodere ko Afsantiina.^k Feccere tammere di'e den waylii, wonti ko haadi. Yimbe buy maayiri sabu dan ndiyan haadudan.

j 7:15 7.15 Maa: «duhiray». k 8:11 8.11 «Afsantiina» no firi «ko haadi».

¹² Malaa'ikaajo nayaabo on kadi wutti liital mun ngal. Feccere tammere naange ngen piyaa, wondude e feccere tammere lewru ndun e feccere tammere koodo den, fii no feccere tammere din ndayguuji nibbitira, e no feccere tammere jalbeendi jallal ngal mutira, jemma on kadi wano non.

¹³ Mi ndaari, tawi simbirre no wiira ka weeyo dow. Mi nani hinde wi'a e hawa tiiduka: «Bone, bone, bone wonanii hodube ka aduna ben sabu hito deya liite de malaa'ikaabe ben tato faandii wuttude!»

9

¹ Malaa'ikaajo njowaabo on kadi wutti *liital mun ngal. Mi yi'i hoodere no iwi ka kammu, yani ka leydi. Nde jonnaa saabiwal *gaygii ngin alaa kattudi ngin.

² Nde udditi gaygii ngin alaa kattudi ngin, yalti ka nder gaygii ton curki, wa curki beembal yiite moolanaangal. Naange ngen e yaasi on nibbitiri sabu curki ngin gaygii.

³ Immorde e kin curki, kanuuji yalti ka leydi, di jonnaa bawgal sifa bawgal jahe den ka leydi.

⁴ Di wi'aa, wota di meemu kudol woo ka leydi e kala ko heccidi e kala leggal, kono ko yimbe be alaa maande Alla nden ka tiide mun tun di meemata.

⁵ Kono di yamiraa wota di waru be, kono yo di tampin be e nder lebbi jowi, tawi tampere ko di wadafynoo kon ko wa tampere yaare si fidii godfo.

⁶ E nder den balde don, yimbe ben dabbay mayde nden, kono be yi'ataa nde few. Be suboto mayde, kono mayde nden doga be wodfditoo.

⁷ Din kanuuji no nandita e pucci eltaadi fii hare. Tawi no ka ko'e majji ko nanditata e *meetelli kanje, geece majji on no nandita e geece neddanke.

⁸ Hidii mariri sukundu wa debbo, jiiye majji on kadi no nandita e jiiye ngayuuje.

⁹ Tawi hiwitordi berde majji on no wa'i wa bedi njandi, e hitooji gabitanji majji on kadi no nandita e hito *giri-giriije de pucci duududi poodata, no dogana hare.

¹⁰ Tawi bukki majji on no mari ndompe wa de jahe den, tawi bawgal ko di tampiniraynoo yimbe ben kon e nder lebbi jowi ko ka bukki majji woni.

¹¹ Tawi ko wonani di lando ko malaa'ikaajo gaygii ngin alaa kattudi ngin, mo tawata innde mun e haala Yahuudiyanke ko «Abaduuna», ^m innde makko nden kadi e haala Gereekiyanke ko «Apoliyon». ⁿ

¹² Bone arano on feyyii, awa boneeji didi no arude bawto dun.

¹³ Malaa'ikaajo jeegabo on kadi wutti liital mun ngal, mi nani hawa no iwa e cobbi nay *layyorde tafiraande kanje wonde nden yeeso Alla,

¹⁴ no wi'a malaa'ikaajo njeegabo jeginoofo liital ngal: «Firtu malaa'ikaabe nayo habbaabe ka maayo njano Furaatiwol ben!»

¹⁵ Ben malaa'ikaabe nayo, hebulaninoobe fii on saa'i e nden jalaande e ndun lewru e nden hitaande, firtaa, fii warugol feccere tammere e yimbe ben.

¹⁶ Mi nani adadu wadfinoobe pucci fii hare ben ko be guluuje noogayo laabi guluuje sappo.

17 E hino no mi yi'iri non pucci ñin e wadñinoobe ñi ñen e nder fenjinannde nden: tawi wadñinoobe ñi ñen no jogii hiwitorde ñerde wojjirayde wa yiite, mbulorde wa baka e wa'itayde wa nete. Tawi ko'e pucci ñin no nandita e ko'e ngayuuje, yiite e curki e mbollan yiite no yalta ka kundule majji.

18 Peccun tammun e yimbe ñen wariraa ñii albala'uuiji ñoo tati, ñun ko koo ko yaltata ka kundule majji, ñun ko yiite ngen e curki kin e mbollan yiite ñan.

19 Ko fii bawgal pucci ñin ko ka kundule majji e ka bukki majji woni. Bukki majji on no nandita e bolle, hidi mari ko'e ko ñi wadira bone.

20 Yimbe heddiinoobe ñe wariraaka ñin albala'uuiji ronki tuubude kuude ñe ñe wadiri juude mañbe ñen. Be accaano sujjangol jinnaaji ñin e sanamuuji tafiraadi kanje e kaalisi e sila e kaaye e ledde, ñi waawataa yi'ude maa wowlude maa yahude.

21 Be ronki tuubude kadi fii ko ñe itti ko'e kon, e mbilankaaku mañbe ngun e jeeno mañbe ngen e guyaale mañbe ñen.

10

Fii Malaa'ikaajo on e Deftun Taggaakun kun

1 Mi yi'i malaa'ikaajo goo dolnuño no iwra ka kammu, no ñornii duulere, no hippii yaroowol ndiyan ngol. Yeeso makko ngen on wa'ita wa naange ngen, koyde makko ñen kadi no wa'ita wa tugaale yiite.

2 Himo jogii defnun udditaakun ka jungo makko. O tippi koyngal makko ñaamal ngal ka baharu, nanal ngal ka leydi.

3 O ewnii ko tiidi wano ngayuuri riggorta. E nder ko o ewnii kon, parnitte ñen jeediñi wadi hito.

4 Bay parnitte ñen jeediñi wadi hito, tawi mido hebulanii windugol, kono mi nani hawa ka kammu, no wi'a: «Wadu gundoo ko parnitte ñen jeediñi wi'i kon, hara a windaali.»

5 Awa kadi on malaa'ikaajo, mo mi yi'unoo no tippi ka ndiyan e ka leydi, towni jungo mun ñaamo ngen, fewtini ka kammu.

6 O woondiri on Wuurudo haa poomaa, on Tagudo kammu e ko woni ton, tagi leydi e ko woni e mun, tagi baharu e ko woni e mun kon, wonde uuda alaa hande kadi.

7 Kono e nder balde ñe malaa'ikaajo njeediñiabo on faandii wuttugol *liital ngal, gundoo Alla on laatoto wano o fenjinirannoo non kurkaadi makko ñin, ñun ko annabaabe ñen.

8 Onsay hawa, ka mi nanunoo kan iwruude ka kammu, wi'irimmi nii kadi: «Yahu, yettaa kun defnun udditaakun e jungo oo malaa'ikaajo tippudo ka baharu e ka leydi.»

9 Mi yahi ka malaa'ikaajo on, mi wi'i yo o jonnann defnun kun. O wi'immi: «Yettu kun, ñaamaa. Kun hebbinay reedu maa ndun ko haadi, kono kun weliray wa njuuri ka hunduko maa.»

10 Mi yetti defnun kun e juude malaa'ikaajo on, mi ñaami. Kun weliri ka hunduko an wa njuuri, kono bay mi ñennii kun, reedu an ndun heewi ko haadi.

11 Mi wi'aa kadi: «Hida haani haalude kadi ko Alla longin maa ko yowitii e jamaaji buy e leyyi buy e haalaaji buy e lambe buy.»

11

Fii Seedebe ñen Dido

¹ Mi jonnaa kadi kufol kalin nanditayngol e sawru, mi wi'aa:

«Immo etaa suudu Alla ndun e *layyorde nden, limaa rewoobe ton ben.

² Kono dingiral suudu Alla ndun, accu d'un feere, wota a etu d'un, ko fii don yedaama be gomdinaa ben, be yaabay saare hormorde nden e nder lebbi cappande nay e didi.

³ Mi newnanay seedeefe an borniife concii heynordi ben dido, haalugol ko mi longini be e nder balde wuluure e teemedde didi e cappande jeego.»

⁴ Ko ben woni ledde *zaytuuni den didi e joddindirde pitilli den didi wonde yeeso Joomiraado leydi ndin.

⁵ Si goddo no faalaa be wadude ko boni, yiite yaltay ka kundule mabbe, jaama aybe mabbe ben. Ko nii kala faalaado be wadude ko boni warirte.

⁶ Hife mari bawgal ombugol kammu ngun fii wota ndiyan aru e balde de be haalata ko Alla longini be kon. Hife mari kadi bawgal waylugol di'e den yiian, e libugol ka hoore leydi kala noone jabbeeli saa'i mo be faalaa woo.

⁷ Nde be timminoyi seeditoore mabbe nden, kullii iwroyayngii ka *gaygii ngin alaa kattudi ngin hafoyay be, ngii foola be, ngii wara.

⁸ Fureeji mabbe din luttay ka ballangal nden saare mawnde nde Joomi mabbe on fempanoo e mun. Nden saare no jammaa *Saduuma maa *Misira.

⁹ Yimbe jamaaji din fow e bolondaaji din fow e haalaaji din fow e leyyi din fow ndaaray fureeji mabbe din e nder balde tati e feccere, be saloo yo be surre.

¹⁰ Hodufe ka aduna ben weltoyoo fii mayde mabbe nden, be wona e nder weltaare, be neldindira, ko fii ben annabaabe dido lettii yimbe ben ka leydi.

¹¹ Bay balde tati e feccere den feyyii, foofaango ngurndan iwrungo e Alla naati e din fureeji, be immii, be darii, onsay kulol moolanaangol hebi ben yi'unoobe d'un.

¹² Be nani hawa tiiduka ka kammu, no wi'a be: «Yawee gaa!» Be yawi ka kammu e nder duulere, aybe mabbe ben yi'i be.

¹³ Ko e on saa'i don, dimbannde leydi tiidunde wadi, feccere sappabere e saare nden lancii. Yimbe guluuje njeedido maayiri sabu nden dimbannde leydi, heddiife ben huli, mawnini Alla Jom kammu on.

¹⁴ Bone dimmo on feyyii, e hino tammo on no arude.

Fii Wuttannde Liital Jeedidabal ngal

¹⁵ Malaa'ikaajo njeedidabo on kadi wutti *liital mun ngal. Hawaaji tiidudi nanii ka kammu, no wi'a:

«Laamateeri aduna on wontii e juude Joomiraado on
e Todfaado makko on, dun ko *Almasiihu on,
o laamoto haa poomaa.»

¹⁶ Tawi mawbe noogay e nayo, joodinoobe ka julle mun laamu yeeso Alla ben, no jiccarii Alla sujiani mo,

¹⁷ e hoore hife wi'a:

«Men jarnii ma, yo Alla Joomiraado,
Jom Bawgal, Woodaado e Woodanoodo,
ko huutordaa bawgal maa tiidungal ngal kon
e ko joddindaa laamu maa ngun kon.

¹⁸ Hari leyyi din seytinii,
kono tikkere maa nden arii,
wondude e saa'i jaawugol maybe ben,

e yobugol kurkaadi maa dɛn, dɛn ko annabaabe ben,
 e laabube ben e hulooɓe innɛde maa nden,
 gila e fandube haa e njandube,
 e mulugol muloobe leydi ndin ben.»

¹⁹ Onsay suudu Alla ndun ka kammu udditii, *kankiranwal seeditoore makko nden feepi ka suudu makko. Mayandɛ wadi, e digge e parjitte e dimbannde leydi e marmalle tiidufe.

12

Fii Debbo Sowiido on e Ningiwii ngin

¹ Maande njannde feepi ka kammu: tawi ko debbo forniido naange ngen, lewru ndun no ka ley koyɛde makko, e *meetelol ngol koode sappoo e didi ka hoore makko.

² Tawi ko sowiido, himo sonkude fii muuseendi jibingol ngol.

³ Maande goo kadi feepi ka kammu: tawi e hino *ningiwii njanin bodewii, ngii ko'e jeefidi e galaadi sappo, tawi katanji jeefidi no e hoore dɛn ko'e.

⁴ Tawi bukkol maggii on no fitta feccere tammere koode dɛn ka kammu, bugoo ka leydi. Tawi ngin ningiwii no darii yeeso debbo wondo firtaade on fii modugol boobo on nde o firtori mo.

⁵ O firtii boobo gorko, ardortooɗo leyyi dɛn fow labbooru njandi. On boobo makko wippitaa, nawraa ka Alla, ka jullere makko laamu.

⁶ Onsay debbo on dogi, yaari ka wulaa, ka o joginoo nokkuure ka Alla eɓɓannoo mo, fii no o dankoree dɛn e nder balde wuluure e teemedɛde didi e cappande jeegoo.

⁷ Hare wadi ka kammu, Miikaa'iilu e malaa'ikaabe mun ben piiridi e ngin ningiwii. Ningiwii ngin e malaa'ikaabe mun ben kadi piiridi e maɓɓe.

⁸ Kono ngii foolaali, tawi wonunde alanaa ngii ka kammu, kangii e malaa'ikaabe maggii ben.

⁹ Ngin ningiwii njanin, dɛn ko ndiya mboddi araniri wi'eteendi Ibuliisa maa Seytaane, ngin faljingii yimbe aduna on fow, bugodaa e malaa'ikaabe mun ben ka leydi.

¹⁰ Onsay mi nani hawa tiiduka ka kammu, no wi'a:

«Jooni kisiyee iwruɗo e Alla men on arii,
 wondude e bawgal mun ngal e *laamu mun ngun,
 e laamu Todɗaado makko on, dɛn ko *Almasiihu on.

Ko fii toopoowo musibbe men ben,
 on wonnoodo be toopude yeeso Alla jemma e palorma, bugaama.

¹¹ Be foolirii ngii yiiyan Baalun kun,
 e sabu kongol seeditoore maɓɓe nden.

Awa kadi be ronkaali hebulaade
 hay yeebugol ngurndan maɓɓe dɛn
 haa be maaya.

¹² Ko dɛn wadi, weltee yo kammuuli
 e onon hodube ka kammuuli!

Bone wonanii leydi ndin e baharu on,
 ko fii Ibuliisa tippike e mon.

Himo heewi tikkere,
 ɓay o andii ko saa'ihun nii heddanii mo.»

¹³ Bay ngin ningiwii tawii bugaama ka leydi, ngii jokki debbo heɓunooɗo boobo gorko on.

¹⁴ Onsay debbo on yedaa gabitanji simbirre mawnde nden, fii ko o wiirira ka wulaa, ka nokkuure makko, ka o danketee don e nder saa'i, e nder saa'iiji e feccere saa'i, ka wodfitii mboddi ndin.

¹⁵ Immorde ka sekko mayri, mboddi ndin furi ndiyan wa maayo baawo debbo on, fii no o yoolora ka maayo.

¹⁶ Kono leydi ndin faabii debbo on, ndin leydi udditi hunduko mun kon, ndi yari maayo ngo ngin ningiwii furiri sekko mun kon.

¹⁷ Ngin ningiwii seytinani debbo on, ngii yahi habugol luttube e jurriya makko on ben, don ko ben doftiibe yamirooje Alla den, humii e seeditoore lisa nden.

¹⁸ Onsay ngii darii ka hoore njaareendi ka baharu.

13

Fii Kullii Saafingii ka Baharu ngin

¹ Bawto don, mi yi'i kullii no saafoo ka nder baharu margii ko'e jeedidi e galaadi sappo, tawi katanji sappo no e hoore din galaadi. Inde hoynuufe Alla kadi no windii e hoore den ko'e.

² Ngin kullii ngii mi yi'i no nandita e buutoori, taape maggii on no nandita e taape kullii no wi'ee ura^p, sekko maggii on kadi no nandita e sekko gayuuri. Ningiwii* ngin okki ngin kullii doole mun den e jullere mun laamu nden, wondude e bawgal mawngal.

³ Tawi wonnde e den ko'e maggii no wa'i wa wariraande soppande, kono on barme waroowo sellinaa. Aduna on fow ndaldi, be rewii ngin kullii.

⁴ Yimbe ben fow sujani ningiwii ngin, bay ngii jonnii ngin kullii bawgal maggii on. Be sujani ngin kullii kadi e hoore hibe wi'a: «Ko hombo wa'i wa ngin kullii maa hara ko hombo waawi ngii habude?»

⁵ Tawi ngin kullii no yedaa sekko wowlayko haalaaji mawnintinaare, hoyna Alla, tawi hingii jonnaa bawgal e nder lebbi cappande nay e didi.

⁶ Hingii udditi sekko maggii on, hingii hoyna Alla, hoyna innde makko nden e wonirdu makko ndun, e ben hodube ka kammuuli.

⁷ Tawi ngin kullii no newnanaa habidugol e yimbe Alla ben, foola be. Tawi hingii okkaa bawgal e hoore bolondaaji din fow e jamaaji din fow e kala haala, e hoore leyyi din fow kadi.

⁸ Tawi hodube ka aduna ben fow sujjanay ngii, don ko ben be innde mun windaaki gila ka fudfoode aduna ka deftere ngurndan wonande Baalun hettanookun layya kun.

⁹ Mo no mari noppi nanirdi yo nanu!

¹⁰ On mo no hoddiranaa maccindinagol,
bee o maccindinoo.

On mo no hoddiranaa warireede kaafa,
bee o wariree kaafa.

Ko don wadi si yimbe Alla ben
no haani njajnaade, gomdina.

Fii Kullii Sortiingii ka Leydi ngin

¹¹ Bawto don, mi yi'i kullii goo no sortoo ka nder leydi, margii galaadi didi nanditaydi e galaadi ga'un baalun, hingii wowliraynoo wa ningiwii.

¹² Tawi ngin kullii no wada bawde kullii aranii ngin fow e tawnde maggii. Ngii wadi feere no leydi ndin e hodube e hoore mayri ben sujjirana ngiya kullii aranii sellinananoongii barme waroowo.

^p 13:2 13.2 «Ursa» ko kullii njanii margii leebi, juutungii pedaaali.

¹³ Ngii wadfi maandeeji moolanaadi, haa hay ngii jippini ka leydi yiite iwng'e ka kammu yeeso yimbe ben.

¹⁴ Tawi ngin kullii no faljiniraynool hofu'be ka aduna ben maandeeji di ngii yedanoo wadugol din yeeso ngiya kullii aranii, e hoore hingii yamira ben yimbe won'be ka aduna yo be wad'u nandolla ngiya kullii soppiranoongii kaafa, kono ngii wuuri.

¹⁵ Ngin kullii yedaa bawgal wad'angol ndun nandollaaru ngiya kullii foofaango ngurndan fii no ndun nandollaaru waawira wowlude, ndu wona sabu kala on mo jabaali suj'jande ndu no wariree.

¹⁶ Ngii karhi kadi fow, gila e fand'ube haa e njand'ube, galo e baaso, dimo e maccudo wad'anegol maande ka jungo mun jaamo maa ka tiinde,

¹⁷ hara kadi hay gooto waawataa soodude maa yeeya si alaa nden maande, nden-le ko innde ngin kullii maa adadu innde maggii on.

¹⁸ Doo non, maa faamu: On mo no mari hakkil, yo limu adadu innde ngin kullii, ko fii ko adadu ned'fanke non. On adadu ko teemed'e jeegoo e cappande jeegoo e jeegoo.

14

Fii Baalun kun e Sottaabe ben

¹ Bawto d'un mi yi'i Baalun kun no darii ka Fello *Siyuuna, wondude e yimbe guluuje teemedere e cappande nayo e nayo, be innde makkun e innde Ben makkun on windii e tiide mun.

² Mi nani hawa ka kammu, wa hawa di'e duudu'be maa wa hawa riggannde tiidunde, tawi kan hawa ka mi nani no nandita e hito korli di hod'oo'be hod'ata.

³ Tawi ben hod'oo'be no beyta beytol kesol yeeso jullere laamu nden e yeeso tagooje nay wuuru'be den e yeeso maw'be ben. Tawi hay gooto waawataa ekkitaade ngol beytol si hinaa bee guluuje teemedere e cappande nayo e nayo, sottanoobe ka aduna.

⁴ Dun ko ben be tuuninoraali rew'be, be woni laabu'be, be andaali debbo. Be jokki *Baalun kun kala ka kun yaari. Be woni sottaabe e hakkunde yimbe ben, be weebitanaa Alla e Baalun kun wa ko adaa so'pitede.

⁵ Awa kadi karaaje ma'bbe jantaaki penaale, ben ko be aldaa e feloore.

Fii Ewol Naawoore Joomiraado on

⁶ Mi yi'i kadi malaa'ikaajo goo no wiira ka weeyo dow, no jogii Kibaaru Moyyo poomayankeejo on fii fenjinangol mo hofu'be ka leydi ben e kala lepol e kala bolondaa e kala haala e kala jamaa.

⁷ Tawi on malaa'ikaajo no wowla hawa tiiduka, wi'a: «Hulee Alla, mawninon mo, ko fii saa'i mo o paawata e mun on hewtii. Awa suj'jane on Tagudo kammu ngun e leydi ndin e baharu on e bulli ndian din!»

⁸ Malaa'ikaajo dimmo hikkiido e arano on kadi wi'i: «Nde yanii! Ndee saare *Baabiila mawnde mandiliniirnde leyyi din fow himmeeri jinaa mun, yanii!»

⁹ Malaa'ikaajo tammo hikkiido e aran'be ben dido no wowla hawa tiiduka, wi'a: «Kala on suj'jando kullii ngin e nandolla maggii on, hefi maande maggii on ka tiinde maa ka jungo mun,

¹⁰ yaray njaram tikkere Alla nden wancinaadan ka jeddukun tikkere makko hara dan jillaaka, o lettiree kadi mbollan yiite yeeso malaa'ikaabe laabu'be ben e Baalun kun!

¹¹ Curki lette maɓɓe ɗen yaway haa poomaa, e hoore fowtaare alanaa ɓe jemma e palorma, ɗun non ko kala on sujjanɗo nging kullii e nandolla maggii on, e kala on heɓuɗo maande innde maggii on.»

¹² Ko ɗun wadi si yimbe Alla ɗoftiibe yamirooje Alla ɗen, duumii e gomɗingol Iisaa ɓen, no haani rajjaade.

¹³ Mi nani kadi hawa ka kammu, no wi'a: «Windu wonde: «Mayɓe gila jooni no humondiri e Joomi on ɓen ko malaabe.» »

Ruuhu Allaahu on wi'i: «Ko non woniri, ɓe fowtoto gollleeji maɓɓe ɗin, bay kuude maɓɓe ɗen no jokki ɓe.»

Fii Baagol Aduna on

¹⁴ Bawto ɗun mi yi'i duulere daneere, tawi nanditayɗo e bii-aaden no joodii e hoore nden duulere, tawi *meetelol kanje no ka hoore makko, tawi wortowal welngal no ka jungo makko.

¹⁵ Tun malaa'ikaajo goo yalti e suudu Alla ndun ka kammu, no ewnoo ko tiidi, wi'a on joodiido e nden duulere: «Yettu wortowal maa ngal, wa'aa, ko fii saa'i baagol ngol hewtii! Ko wa'etee kon ka hoore leydi ɓendii!»

¹⁶ Onsay on joodiido e nden duulere fewtini wortowal mun ngal ka leydi, hayli, ko woni ka leydi kon wa'ii.

¹⁷ Malaa'ikaajo goo kadi yalti e suudu Alla wonda ka kammu ndun, tawi on kadi no jogii wortowal welngal.

¹⁸ Tun malaa'ikaajo goo kadi jogiido bawɗe e hoore yiite ngen yalti ka *layyorde, o ewnii oya malaa'ikaajo jogiido wortowal welngal ko tiidi, o wi'i mo: «Yettu wortowal maa welngal ngal, tettaa dukke *wiijnu wonde ɗen ka leydi, ko fii ɓiɓɓe majje on ɓendii!»

¹⁹ On malaa'ikaajo fewtini wortowal mun ngal ka leydi, hayli, o tetti wiijnuuje wonde ɗen ka leydi, o bugii ko o tetti kon ka nder wuugirgal njanal tikkere Allaahu on.

²⁰ Den wuugoyaa ka sera saare, yiijan yalti e ngal wuugirgal haa tooweendi majjan hewti lagambe pucci ɗin, junndi ilol majjan on hawri embere kilomeeterji teemedɗe tati.

15

Fii Albala'uuji Sakkitori ɗin Jeefiɗi

¹ Onsay mi yi'i maande moolanaande njaldinnde goo kadi ka kammu, nden-le ko malaa'ikaabe njeefiɗo jogiibe albala'uuji ɗin jeefiɗi. Ko ɗin albala'uuji woni sakkitori ɗin, ko fii ko kanji woni timmoode tikkere Alla nden.

² Mi yi'i kadi ko wa'i wa baharu jalbirdo wa jaaman, jilluɗo yiite. Tawi foolube ngiya kullii e nandolla mun e adadu innde mun nden no darii e hoore on baharu jalbirdo wa jaaman, hiɓe jogii korli Allaahu on.

³ Hiɓe beyta beytol Muusaa, on jiyaado Alla, e beytol *Baalun kun, hiɓe wi'a:

«Yaa an Alla, Joomiraado, Jom Bawgal,
kuude maa ɗen ko mawɗe,
awa kadi ko hawniide,
laawi maa ɗin ko feewuɗi, goongindi,
yo Lando leyyi fow!

⁴ Yaa an Joomiraado,
hara ko hombo ronkay-maa hulude,
maa ronkata mawninde innde maa nden?
Bay ko an tun woni *Seniido!

Bay leyyi dɪn fow aray sujane!

Bay kuude maa feewude dɛn feɓɓinaama!»

⁵ Bawto dɪn mi yi'i kadi nokkuure hormorde wonde ka nder wonirdu ndu seeditoore nden woni e mun ndun, no udditoo ka kammu.

⁶ Tawi malaa'ikaabe njeedido jogiibe albala'uuji dɪn jeedidi no yalta e nden nokkuure. Tawi ben no bornii concɪ laabudɪ jalbudɪ, hiɓe daditii dattii kanje ka fewndo berde maɓɓe.

⁷ Wonde e dɛn tagooje nay wuurude jonnɪ ben malaa'ikaabe njeedido pelette kanje jeedidi heewude tikkere Allaahu on, dɪn ko on Wuurudo haa poomaa.

⁸ Onsay nden nokkuure hormorde heewi curki sabu mangu Allaahu on e bawgal makko ngal. Tawi hay gooto waawataa naatude e ndun suudu haa dɪn albala'uuji jeedidi dɪ malaa'ikaabe ben njeedido jogi, timma.

16

Fii Pelette Tikkere Alla dɛn Jeedidi

¹ Mi nani kadi hawa tiiduka iwruude ka nokkuure hormorde, no wi'a malaa'ikaabe ben njeedido: «Yahee, hibboyon ka leydi dɛn pelette jeedidi tikkere Alla nden!»

² Arano on yahi, hibbi feleterere mun nden ka hoore leydi, tun temmeeje kaanude muusude hebi ɓe nden maande ngin kullii wonnoo e mun, sujani nandolla maggii on.

³ Dimmo on kadi hibbi feleterere mun nden ka baharu, on baharu wonti yiiyan wa yiiyan maydo. Kala ko wuurunoo ka baharu maayi.

⁴ Tammo on kadi hibbi feleterere mun nden ka maaje e ka fulli ndiyan, di'e dɛn wonti yiiyan.

⁵ Tun mi nani malaa'ikaajo di'e dɛn no wi'a:

«Ko a Feewudo,

an oo Woodaado e Woodanoodo,

an oo *Seniido,

sabu ko ɓaawirɗaa nii kon.

⁶ Ko fii ɓe hibbiino yiiyan yimɓe Alla ben

wondude e yiiyan annabaabe ben,

awa jooni a yedii ɓe yiiyan ko ɓe yara, hiɓe foddi e dɪn!»

⁷ Mi nani kadi *layyorde nden no wi'a:

«Hiiyii, yaa an Alla Joomiraado, Jom Bawgal,

ɓaawooje maa dɛn ko goongaaje, ko feewude!»

⁸ Onsay nayaɓo on kadi hibbi feleterere mun nden ka naange, nge yedaa sunnirgol yimɓe ben yiite.

⁹ Yimɓe ben sunniraa nguleendi tiidundi, ɓe woni e hoynugol innde Alla nden, on mardo bawgal e hoore dɪn albala'uuji, ɓe ronki tuubude fii no ɓe mawninira mo, kanko Alla.

¹⁰ Njowaɓo on kadi hibbi feleterere mun nden ka hoore jullere laamu kullii ngin, laamateeri maggii on niɓɓiti. Yimɓe ben ɓati dɛnde hakkee muuseendi,

¹¹ ɓe woni e hoynugol Alla kammu ngun sabu muuseendiji maɓɓe dɪn e temmeeje maɓɓe dɛn, kono ɓe ronki tuubude kuude maɓɓe dɛn.

¹² Njeegaɓo on kadi hibbi feleterere mun nden ka maayo njano Furaatiwol. Ndiyan dɛn ɓeeɓi fii wadangol lamɓe iwrayɓe funnaange ben dɛtal.

¹³ Mi yi'i ruuhuujii tati tuunufi nanditaydi e toti-paccala no yalta ka sekko ngin *ningiwii e ka sekko kullii ngin e ka hunduko waditiido annabaajo on.

¹⁴ Tawi ko ruuhuujii jinnaaji wondi wadude maandeeji, yaara ka lambe leydi ndin fow, fii mottindirgol be fii hare jalaande mawnde Alla Jom Bawgal on.

¹⁵ «Awa mido ardude wa ngujo! Maloore wonanii on hakkilandu, mari concii mun din, fii wota o laato holdu, e wota hersa makko kan bangu!»

¹⁶ Din jinnaaji no mottindira ben lambe e ndee nokkuure wi'eteende Har-Magadaana e haala Yahuudiyanke.

¹⁷ Malaa'ikaajo njeedifaɓo on hibbi feletere mun nden ka hendu, hawa tiiduka yalti ka suudu Alla iwruude ka jullere laamu, no wi'a: «Timmii!»

¹⁸ Mayande e digge e parnitte wadi wondude e dimbannde leydi tiidunde, nde sifa mun e tiidude hari wadaali gila yimbe ben woni ka hoore leydi.

¹⁹ Saare njannde nden feccii pecce tati, ca'e leyyi din yani. Alla anditi fii saare *Baabiila mawnde nden, o yedi nde feletere njaram tikkere makko tiidunde nden.

²⁰ Suriije den fow dogi, pelle den kadi ronkaa yiiteede.

²¹ Marmalle njane, de tawata nde bee e majje ko woni ka kilooji cappande nay, iwi ka kammu, yani e hoore yimbe ben. Be woni e hoynugol Alla sabu on albala'u iwruude e den marmalle, ko fii hari on albala'u ko tiidufu haa feyyiti.

17

Fii Naawoore Debbo Cagaajo Mawdo on

¹ Bawto fun, godfo e ben malaa'ikaabe njeedifo joginoobe pelette den jeedii ari, wi'immi: «Aru, mi hollete naawoore debbo cagaajo mawdo on, ka joodii don ka di'e duudufe.

² Ko e makko, kanko on debbo cagaajo, lambe aduna ben jokkiri jinaa, e hodube ka aduna ben mandiliri jinaa makko on!»

³ Onsay Ruuhu Allaahu on tippii e an, malaa'ikaajo on nawrimmi ka wulaa. Mi yi'i debbo no joodii e hoore kullii bodewii heewungii inde hoynude Alla den, marngii ko'e jeedii e galaadi sappo.

⁴ Tawi on debbo no bornii concii boddeeji e firsinaadi, himo cudori kanje e kaaye hittufe e kofe hittufe. Tawi himo jogii feletere kanje heewunde ko jiddinaa e tuufe jinaa makko on.

⁵ Tawi innde gundoore no windii ka tiinde makko, ko woni fun ko: «Saare *Baabiila mawnde nden, neene cagaabe ben e ko jiddinaa kon ka hoore leydi.»

⁶ Mi yi'i on debbo no mandiliri yiyan yimbe Alla ben, e yiyan seedeefe Iisaa ben.¶

Bay mi yi'ii mo, mi naldi fota.

⁷ Malaa'ikaajo on wi'immi: «Ko hondun naldudaa? Mi andinte gundoo debbo on e kullii ngii ko'e jeedii e galaadi sappo ngii o wadfi ngin.

⁸ Kullii ngii yi'udaa ngin hari no woodanoo, kono jooni ngii woodaaka. Hingii faandii yawude ka *gaygii ngin alaa kattudi ngin, ngii yaha ka hayrannde. Awa kadi hodube ka aduna ben, be tawata innde mun windaaka ka deftere ngurndan gila ka fudfoode aduna, be naldoyay

¶ 17:6 17.6 «Mandilirgol yiyan yimbe Alla ben» no firi weltorgol ko be waraa kon.

yi'ugol ngin kullii, ko fii hari hingii woodanoo, kono jooni ngii woodaaka, awa kadi ngii feenitay.

⁹ «Doo non, maa hakkil wonduki e faamu: Ko'e den jeedidi ko pelle jeedidi de debbo on joodii e hoore mun den. Ko de lambe ben njeedido kadi:

¹⁰ njowo yanii, godfo on no woodaa, oya on araali taho. Nde o aroyi, himo haani wonude seeda.

¹¹ Kullii woodanoongii, ngii woodaaka jooni ngin, kangii tigi ko ngii lando njeetatabo, ko ngii godfo kadi e njeedidooobe ben, hingii yahude ka hayrannde.

¹² «Galaadi sappo di yi'udaa din ko lambe sappo, be fuddaaki taho laamaade, kono ko hendoraybe laamu wa lambe e nder saa'i gooto fii laamodugol e kullii ngin.

¹³ Kambe ko be ebboore wootere, be jonnay doole mabbe e laamu mabbe kullii ngin.

¹⁴ Be haɓay Baalun kun, Baalun kun foola be, ko fii ko kun Koohoojo koohooobe, Lando lambe, ko wondube e makkun ben woni noddaabe e subaabe e sella-findeebe.»

¹⁵ O wi'immi kadi: «Di'e de yi'udaa cagaajo on no joodii e mun den, ko jamaaji din e dente moolanaade den e leyyi din e haalaaji din.

¹⁶ Galaadi sappo di yi'udaa din wondude e kullii ngin ajoyay cagaajo on, di yetta kala ko o jeyi, di boora mo, di jaama bandu makko ndun, di sunnira mo yiite.

¹⁷ Ko fii Alla wadii ka berde majji huuwugol ebboore makko nden e nder miijo wotoo fii yo di okku laamu majji ngun kullii ngin haa tuma daaluyeeji Alla din laatii.

¹⁸ Awa kadi debbo mo yi'udaa on ko saare mawnde marnde laamu e hoore lambe aduna ben.»

18

Fii Lancagol Saare Baabiila nden

¹ Bawto dun, mi yi'i malaa'ikaajo goo no iwra ka kammu, jogiido bawgal njanal, aduna on jalbiri annoora makko on.

² O ewnii ko tiidi, o wi'i:

«Nde yanii! Saare *Baabiila mawnde nden yanii!

Nde wontii hofo jinnaaji,

suuforde kala ruuhu tuunudo,

e suuforde kala sondu harmundu e apaandu.

³ Ko fii leyyi din fow mandilirii

himme jinaa mayre on,

lambe aduna ben kadi wattodi

e mayre e nder jinaa mayre on,

awa kadi njulaabe ben ka leydi aldinorii

ngalu mayre feyyitungu ngun.»

⁴ Mi nani kadi hawa goo ka kammu, no wi'a:

«Yaltee e mayre, yo jamaa an,

fii wota on tawde e junuubaaji mayre din,

e wota on hebu gebal albala'uui mayre din.

⁵ Ko fii junuubaaji mayre din dewnondirii haa ka kammu,

awa kadi Alla anditii angal peewal mayre on.

⁶ Wadiranee nde wano nde wadiri non,

sowon kuude mayre den nde didi, jonniton nde.

Jardukun, kun nde yarniri kun,
jonnitiree nde kun laabi d'idi!

7 Wano nde mawninornoo non,
e no nde yollornoo e mbeleede non,
jonnitiree nde wano non tampere e yoomere!

Ko fii hinde wi'i ka bernde mayre:
<Min mido jood'ii e nder laamu,
hinaa mi heynotoodo,
awa kadi mi yoomataa few!>

8 Sabu dun,
albala'uuji mayre din yanay e hoore mayre pande wootere,
dun ko mayde e yoomere e heege,
nde sunniree kadi yiite.

ko fii Alla Joomiraado, Naawudo nde on, ko Jom-doole!»

9 Lambe aduna ben fow, wattodunoobe e mayre e nder jinaa e mbeleede,
wulloyay fesa fii mayre, nde be yi'i curki sumugol mayre on.

10 Hibe darii ka wod'itii sabu kulol tampere mayre ngol, be wi'oya:
«Bone, bone wonanii saare Baabiila mawnde nden,
dun ko saare dolnunde nden!

E nder saa'ihun gootun pet jaawoore maa nden arii!»

11 Njulaabe ben ka leydi yooma, be wulla fii mayre, ko fii hay gooto
soodataa hande kadi ko be yeeyata kon,

12 dun ko kanje e kaalisi e kaaye hittude e kofe hittude e bagi daatudo
e bagi bode e bagi dewludo e bagi firsinaado, e kala noone ledde uurude
e kala piiji moyyiniraadi piiye mawba, e kala piiji hittudi moyyiniraadi
ledde hittude e sila e njande e kaaye daneeye,

13 wondude e cebe ledde kanel uurude e urngallooji e angiriiji, e *buto
ledde no wi'ee *mirri, e buto ledde no wi'ee libaana, e njaram *wiiju
e nebbe e ngawri e condi ngawri e na'i e baali e pucci e *giri-giriije e
maccube e wonkiiji yimbe.

14 No wi'a: «Piiji di wonkii maa kin himmani din wod'itike ma yo saare
Baabiila! Piiji hittudi din maa jalbudi din fow fuutike ma, awa kadi be
hettataa di hande kadi!»

15 Njulaabe aldinorbe nde ben wonay ka wod'itii sabu kulol tampere
mayre ngol. Be yoomoya, be wulla,

16 be wi'oya:
«Bone, bone wonanii ndee saare mawnde,
borniinde conc'i daatudi,
bodeeji e firsinaadi,
cudori kanje e kaaye hittude e kofe hittude!

17 E nder saa'ihun gootun pet,
ngun ngalu mayre e mawnude caabii!»

Hooreebe laade ben fow e golloobe ton ben fow e doginoobe ben e
wuurirbe baharu ben fow darii ka wod'itii.

18 Bay be yi'ii curki sumugol mayre on, be woni e ewnagol, wi'a: «Ko saare
honde nanditaynoo e ndee saare mawnde!»

19 Tawi hibe bugotonoo mbullaari ka ko'e mabbe, yooma, wulla, hibe
ewnoo wi'a:

«Bone, bone wonanii ndee saare mawnde,
nde kala on marfo laana ka baharu aldinori ngalu mun!
E nder saa'ihun gootun pet nde caabii!»

²⁰ Awa welto e hoore mayre, yo kammu, onon men kadi yo gomdɪnɓe e *sahaabaabe e annabaabe, ko fii Alla jaawii nde fii ko nde wadi on kon!

²¹ Onsay malaa'ikaajo dolnuɗo yetti hayre nanditaynde e laggorde moolanaande, bugii ka baharu, e hoore himo wi'a:

«Ko nii saare Baabiila mawnde nden bugortee doole,
hara nde yiitetaake hande kadi!

²² Nanetaake hande kadi hito hodofoobe hoddu
e yimoobe e wuttoobe ceri e *liite!

Hande kadi peejo yi'etaake e maa,

kala non noone mecce,

awa nanetaake hande kadi hito undugal e maa.

²³ Awa kadi ndaygu lampu jalbataa e maa hande kadi,
hawa yettuɗo e yettaado nanetaake hande kadi.

Ko fii hari ko njulaabe maa ɓen woni teddufe ɓen ka leydi,

awa kadi leyyi ɗin fow faljirii sabu mbilankaaku maa ngun!

²⁴ Awa kadi ko e maa yiiyan annabaabe ɓen

e gomdɪnɓe ɓen e kala waraado ka hoore leydi hibbaa.»

19

Fii Mantoore nden ka Kammu e Peera fii Baalun kun

¹ Bawto ɗun, mi nani hawa tiiduka immorde e jamaa ɗuudufuɗo ka kammu, no wi'a:

«Mantoore wonanii Alla!

Kisiyee e mangu e bawgal ko Alla men on wonani!

² Jaawooje makko ɗen ko goongaaje feewufe!

O jaawii cagaajo mawɗo on,

faljiniraynoodo yimbe aduna on jinaa mun on.

Alla kadi yottanike yiiyan kurkaadi mun ɗan o hibbi ɗan.»

³ Be wi'i kadi ɗimmun:

«Mantoore wonanii Alla!

Curki nden saare yaway haa poomaa!»

⁴ Tawi mawbe ɓen noogay e nayo e tagooje nay wuurufe ɗen no jiccinoo,

no sujjana Alla Joodiido ka jullere laamu on e nder wi'ugol:

«Aamiina, mantoore wonanii Alla!»

⁵ Hawa kadi yalti ka jullere laamu no wi'a:

«Ko onon yo jiyaabe makko,

huloobe mo,

fandube e njandube,

on fow mantee Alla men on!»

⁶ Mi nani kadi wa hawa jamaa ɗuudufuɗo e wa hito di'e ɗuudufuɗe e wa hito riggande tiidufuɗe, no wi'a:

«Mantoore wonanii Alla!

Ko fii Alla Joomiraado on,

on Jom Bawgal,

jodɗinii *laamu mun ngun.

⁷ Weltoden, wonen e nder welo-welo, mawninen mo,

ko fii peera Baalun kun hewtii,

jombajjo makkun on hebulike,

⁸ o yedaama bornagol conci daatufi jalbudu laabufi.»

(Ko kuufe feewufe yimbe Alla ɓen woni ɗin concii.)

⁹ Malaa'ikaaajo on wi'immi kadi yo mi windu wonde: «Maloore wonanii ben noddaabe ka nafakka peera *Baalun kun.» O wi'i kadi: «Dii ko daaluyeeji Alla goongaaji.»

¹⁰ Onsay mi jiccii ka koyde makko fii sujjangol mo. Kono o wi'immi: «Accu, wota a wafu d'un! Ko mi kurkodoowo e maa e musifbe maa ben, jogiibe seeditoore Iisaa nden. Sujjan Alla! Ko seeditoore Iisaa nden woni ruuhu longinoowo annabaabe ben.»

Fii Wad'diido Puccu Ranewu on

¹¹ Mi yi'i kadi kammu ngun no udditii, mi tawi e hino puccu ranewu, tawi wad'diido ngu on no wi'ee Sella-Findeejo e Goongaajo. Ko peewal o paawirta, o habira.

¹² Gite makko den no wa'i wa joingol yiite, *meetelli buy no ka hoore makko. Innede no windii e makko nde hay gooto andaa si hinaa kanko.

¹³ Dolokke mo o bornii on no moddi yiivan. Himo wi'ee Daaluyee Alla on.

¹⁴ Tawi koneeli wond'i d'in ka kammu no wad'dii pucci daneeji, no jokki mo, hiibe bornii conc'i daatud'i daneeji laabudi.

¹⁵ Tawi kaafa welka no yalta ka hunduko makko fii foolugol leyyi d'in, awa kadi o ayniroyay be labbooru njandi, o yaaba, o munca *wiinuuje den ka wuugirde tikkere moolanaande Alla Jom Bawgal nden.

¹⁶ Tawi innede no windii ka dolokke makko e ka busal makko, d'un ko: «Lando Lamb'e e Koohojo Koohoobe.»

¹⁷ Mi yi'i kadi malaa'ikaaajo no darii ka nder naange, no ewnoo colli wond'i wiirude ka weeyo dow d'in fow ko tiid'i, wi'a: «Aree, mottondiron fii nafakka mawdo Alla on!

¹⁸ Naamon balli lamb'e ben, e balli hooreebe sufaabe ben, e balli dolmube ben, e balli pucci e wad'dotonooebe di ben, e balli yimbe ben fow, rimbe e maccube, fandube e njandube!»

¹⁹ Onsay mi yi'i kullii ngin e lamb'e aduna ben e koneeli mun d'in no mottondiri fii habugol wad'diido puccu ranewu ngun e konu mun ngun.

²⁰ Kullii ngin nangidaa e wad'tiido annabaajo on, d'un ko on wadfunoodo maandeeji yeeso maggii di o daynirnoo hebunooebe maande kullii ngin ben, sujjan'i nandolla maggii on. 'Be didoo non be bugaa ka weendu yiite ko be wurbe, d'un ko ka mbollan yiite.

²¹ Beya wariraa kaafa yaltaynooka ka hunduko wad'dinoodo puccu ngun on, colli d'in fow naami balli mabbe d'in haa haari.

20

Fii Laamu ngu Duubi Wuluure ngun

¹ Onsay mi yi'i kadi malaa'ikaaajo no iwra ka kammu, no jogii ka jungo mun saabiwal *gaygii ngin alaa kattudi ngin wondude e jolokowal moolanaangal.

² O nangi *ningiwii ngin, e maanaa ndiya mboddi araniri, d'un ko Ibuliisa maa Seytaane, o jolki ndi fii duubi wuluure.

³ O bugii ngin ka nder *gaygii ngin alaa kattudi ngin, o soki, o ndoli kadi dow maggin, fii wota ngin faljin leyyi d'in hande kadi haa duubi wuluure d'in timma. Kono bawto d'un, bee ngin jolkitoyee embere saa'i fahin.

⁴ Mi yi'i kadi julle laamu, tawi joodfiibe e d'en ben no yefaa bawgal paawugol. Mi yi'i wonkiiji be ko'e mun tayiraa kaafa ben sabu seeditanagol Iisaa e daaluyee Alla on, ben be sujjanaano ngiya kullii e

nandolla mun on, ronki hebude maande ka tiinde maa ka jungo. Be wurntaa, be laamodi e *Almasiihu on e nder duubi wuluure.

⁵ Dun ko ummutal aranal ngal non. Tawi beya maybe heddiibe wurnitetaake haa tuma duubi wuluure dɛn timmi.

⁶ Maloore e *senaare wonanay ben tawoyteebe e ummutal aranal ngal, ko fii maybe dimmere nden heboytaa bawgal e hoore ben. Ben-le ko bee *yottinoyooɓe sadaka ka Alla e ka Almasiihu on. Be laamodoya e makko e nder duubi wuluure.

⁷ Nde duubi wuluure dɛn timmoyi, Ibuliisa yaltinoyte ka kaso,

⁸ o yaltoya fii faljingol leyyi wondɛ e cobɓuli aduna on nay, dɛn ko Yaajuuja e Maajuuja en,^P o mottindira be fii wadugol hare. Tawa duudoral maɓɓe ngal no fota e njaareendi ndin ka baharu.

⁹ Be hebbini hoore leydi ndin fow, be hundi daakorde yimbe Alla ben e saare buraande yideede nden, kono yiite iwri ka kammu, muli be.

¹⁰ Onsay Ibuliisa, faljinnooɓo ben yimbe on, bugaa e nder ndun weendu yiite e mbollan mun, ka ngiya kullii e waditiido annabaajo on buganoo dɛn. Be lettee dɛn jemma e jalorma haa poomaa.

Fii Naawoore Sakkitorde nden

¹¹ Mi yi'i kadi jullere laamu moolanaande daneere e joodiido e mayre on. Tun kammu ngun e leydi ndin dogi mo, dɛn ronki hebude ka wona.

¹² Mi yi'i kadi maybe ben, tawi ben no darii yeeso nden jullere laamu, dɛn non ko gila e fandube haa e njandube. Onsay defte udditaa. Bawto dɛn, deftere goo kadi udditaa, tawi nden ko deftere ngurndan dɛn. Ben maybe jaawiraa kuude maɓɓe windiide dɛn e dɛn defte.

¹³ Baharu on jonniti maybe wonnooɓe e makko ben. Maybe nden e jahannama kadi jonniti maybe wonnooɓe e mun ben, mo kala e ben jaawiraa kuude mun dɛn.

¹⁴ Onsay maybe nden e jahannama bugaa ka weendu yiite, ko ndun weendu yiite woni maybe dimmere nden.

¹⁵ Kala mo innde mun windanooki e nder deftere ngurndan nden, bugaa ka nder weendu yiite.

21

Fii Kammu Hesu ngun e Aduna Keso on

¹ Bawto dɛn, mi yi'i kammu hesu e aduna keso, ɓay hari nguya kammu hinngu e oya aduna kiɗɗo feyyii, tawi kadi baharu alaa.

² Onsay mi yi'i saare hormorde nden, dɛn ko saare Yerusalem heyre, no iwra ka kammu ka Alla, tawi nden no pariraa wano jombajjo parirtee fii moodi mun.

³ Mi nani kadi hawa tiiduka iwruɗe ka jullere laamu no wi'a: «Awa jooni wonunde Alla nden no e hakkunde yimbe ben. O hodiday e maɓɓe, be wona jamaa makko, kanko Alla tigi o wonday e maɓɓe, o wona Alla maɓɓe. ¶

⁴ O fitta kala gongol ka gite maɓɓe, hara hande kadi maybe waditataa, yoometaake, fesetaake, muuseendi waditataa. Ko fii haray sifa dɛn piiji arani fow feyyiino.»[¶]

^P 20:8 20.8 Ko woni «Yaajuuja e Maajuuja» e haala Yahuudiyanke ko «Gog e Magog», e maanaa aybe jamaa Alla on. ¶ 21:3 21.3 Isa. 7.14 ¶ 21:4 21.4 Isa. 25.8 e 65.17-19

⁵ Onsay on Joodiido e nden jullere laamu wi'i: «Midó heydintinde piiji dín fow!» O wi'immi kadi: «Windu, ko fii díi daaluyeeji ko holniidi e goongaaji!»

⁶ O wi'immi fahin: «Timmii! Ko min woni Halfeere aranere nden e sakkitorde nden, ko min woni Fudfoode nden e Rawnoode nden. On mo no d'ondaa, mi okkoray mo ko o yara ka bundu ndiyan ngurndan, hara ontigi yobataa.

⁷ Ko dún wonata ndondi fooludo on. Mi wonay Alla makko, kanko o wona bi'do an.^s

⁸ Kono wadaybe hula yiltitoo ben e be gomdinaa ben e tuunu'be ben e itto'be ko'e ben e jino'be ben e mbilee'be ben e rewo'be sanamu ben, e feno'be ben fow: gebal ben ngal ko ka weendu yiite hubbundu e mbollan mun woni! Ko ndun non woni mayde d'immere nden!»

Fii Saare Yerusalaam Heyre nden

⁹ Bawto dún, godfo e ben malaa'ikaabe njeedifo, jogino'be pelette jeedifi heewude albala'uui jeedifi sakkitori dín, ari, wi'immi: «Aru mi holle jombajjo on, dún ko sonnaajo Baalun kun.»

¹⁰ Ruuhu Allaahu on tippii e an, malaa'ikaajo on nawrimmi e hoore fello njano toowungo, o hayninimmi saare Yerusalaam hormorde nden ka iwraata ka kammu ka Alla.

¹¹ Tawi nden saare no jalbiri annoora Alla on. Jalbeendi mayre ndin no nandita e jalbeendi hayre hittunde fota, wa hayre yasbe, jalbirnde wa jaaman.

¹² Tawi tata mayre on no njandi, no toowi, hinde mari kadi dambude sappoo e didi. Malaa'ikaabe sappoo e dido no e den dambude, tawi inde *bolondaaji bi'be Isra'ila ben sappoo e didi no windii e majje.

¹³ E hino no dambude mayre den woniri: ko tati funnaange, tati ka nano, tati ka jaamo e tati ka hiraange.

¹⁴ Tata nden saare ko kaaye sappoo e didi didiraa, inde sappoo e didi no e hoore den kaaye. Den inde-le ko inde *sahaabaabe Baalun kun sappoo e dido.

¹⁵ Tawi on wonnoodo lan yewtude no jogino' sawru kanje fii ko o ebbira ittiri saare nden e dambude mayre den, wondude e tata mayre on.

¹⁶ Tawi mbaaloodi nden saare ko cobbuli nay fotaydi, tawi junndi mayre on e yanji mayre on no fota. O ebbiri saare nden ndun sawru ndu o jogino', dún hawri embere sagara yaaduui guluui sappoo e didi.^t Tawi junndi mayre on e yanji mayre on e tooweendi mayre on no fota.

¹⁷ On malaa'ikaajo ebbiri tekkeendi tata on embere sogone ned'danke, dún hawri sogone teemedere e cappande nay e nay.

¹⁸ Tawi on tata ko hayre yasbe darniraa. Tawi saare nden kapun ko kanje laabirfo wa biini.

¹⁹ Tawi didoodiiji tata nden saare no fotiniraa kala noone kaaye hittude. Didoodi araniri ndin ko yasbe, d'immiri ndin ko saafira, tammiri ndin ko kalseduwan, nayabiri ndin ko zumuruudu,

²⁰ jowabiri ndin ko sardonii, jeega'abiri ndin ko sardir, jeedifa'abiri ndin ko kirisooli, jeetata'abiri ndin ko beril, jeenaya'abiri ndin ko topaazi, sappabiri ndin ko kirisopaas, sappoo e go'abiri ndin ko hiyasinta, sappoo e dida'abiri ndin ko ametiise.

^s 21:7 21.7 Zab. 89.27-28 e 2Sam. 7.14 ^t 21:16 21.16 Dun no hawra wa kilomeeterji 2200.

²¹ Tawi dame den sappoo e didi fow ko moyyiniraade kode hittude, damal kala moyyiniraa hodere wootere. Tawi ballanal ngal ka saare ko ngal kanje laabirfo wa biini jalbufo.

²² Laatii mi yi'aali *rewirdu e mayre, kono tawi ko Alla Joomiraado Jom Bawgal on e *Baalun kun woni rewirdu mayre ndun.

²³ Tawi saare nden hatonjinaa e naange maa lewru ko jalbinana nde, ko fii annoora Alla on no hentini nde, awa kadi Baalun kun ko ndaygu mayre.

²⁴ Ko jalbeendi mayre on leyyi din yaarata, awa kadi lambe aduna ben addanay nde darjaaji mun din.

²⁵ Dame mayre den ombetaake e nder jallal ngal few, bay don kanun jemmataa.

²⁶ Awa kadi nde addanoyte darja e teddungal leyyi din.

²⁷ Hay fus e ko tuuni e hay gooto wadoowo ko jiddi maa fenaande naatataa don. Ko naatata don woo ko be inde mun windii ben ka nder deftere ngurndan Baalun kun.

22

Fii Maayo Ndiyan Ngurndan dan

¹ Ontuma malaa'ikaajo on hollimmi kadi maayo ndiyan ngurndan dan ka iwrata ka jullere laamu Alla e *Baalun kun, laabufo jalbiri wa jaaman,

² no ila ka hakkunde ballanal saare nden. Leggal ngurndan dan no darii e cende didi maayo ngon, rimoowal bibbe laabi sappoo e didi, tettetebe lewru bee, ngal leyyi din jawndorta haako mun.

³ Haray kuddi alaa hande kadi. Jullere laamu Alla nden e Baalun kun wonoyay e nden saare. Onsay jiyaabe makko ben kurkanto mo,

⁴ be yi'a yeeso makko ngon, innde makko nden wona ka tiide maabe.

⁵ Hara jemmataa han kadi, be hatonjintaa e ndaygu lampu maa jalbeendi naange, ko fii Alla Joomiraado on jalbinanay be. Awa be laamoyto kadi haa poomaa.

Fii Ardu Iisaa Sakkitordu ndun

⁶ O wi'immi: «Dii daaluyeeji ko holniidi e goongaaji. Joomiraado on, on Alla Jom ruuhuuji annabaabe ben, imminii malaa'ikaajo mun on fii andingol jiyaabe makko ben fii kon ko saatii arude ko booyaa.»

⁷ Iisaa wi'i: «Midu ara ko booyaa! Haray maloore wonanii ben doftotoobe dii kongudi feppinaadi wondi e ndee deftere.»

⁸ Ko min Yuuhanna nani fii dii piiji, mi yi'i di kadi. Nde mi nanunoo, mi yi'i di, mi jiccino e ley koyde on malaa'ikaajo hollufo lan di fii sujjangol mo.

⁹ Kono o wi'immi: «Wota wadu dun! Min kadi ko mi kurkodoowo e maa, kurkoda e musibebe maa annabaabe ben, e ben doftotoobe dii kongudi wondi e ndee deftere. Sujjan Alla!»

¹⁰ O wi'immi kadi: «Wota ombu notaa ndee deftere nde dii kongudi feppinaadi wondi e mun, ko fii saa'i on ko badiifo.»

¹¹ Awa kadi be feewaa ben yo duumo e jokkugol angal peewal mun, be laabaa ben kadi duumoo e jokkugol angal laabal mun, feewube ben duumoo e peewal mun, laabube ben duumoo e laabal mun!»

¹² Iisaa wi'i: «Midu ara ko booyaa, mi arda e njoddi mo kala embere kuude mun.»

¹³ Awa kadi ko min woni Halfeere aranere nden e sakkitorde nden, ko min woni Arano on e Sakkitoro on, ko min woni Fudfoode nden e Rawnoode nden.

¹⁴ «Maloore wonanii ben labbinbe concu mun fii hebugol gebal ka leggal ngurndan, e no be naatira ka saare, hara ko ka dambude be rewi.

¹⁵ Kono dawaadi dɪn e mbileebe ben e jinoobe ben e ittoobe ko'e ben e rewoobe sanamu ben e kala on yidufu fenaande huutori yo wonu ka yaasi.

¹⁶ «Min Iisaa mi imminii malaa'ikaajo an on fii seeditanagol on dɪi piiji ka mofte. Min ngol Dadol e Geeyol Daawuuda, awa kadi ko min woni Jaawiire Jalboore Subaka nden.»

¹⁷ Ruuhu Allaahu on e jombajjo on wi'ii: «Aree!»

Awa, on nanufo dɪn kadi yo wi'u: «Aree!»

Awa mo no donɗaa yo aru, on faalaado yo yettu ndiyan ngurndan dɪn, hara yobaali. ^u

¹⁸ Awa mi fellintinanii kala on nanufo dɪi konguɗi feyninaadi wondi e ndee deftere, si beyditii godɗun e majji, Alla beyditay e hoore makko dɪi albala'uuji dɪi fii mun windii e ndee deftere.

¹⁹ Awa kadi, si godfo aru ittude godɗun e dɪi konguɗi ndee deftere feyninannde, Alla kadi ittay gebal makko wongal ngal ka leggal ngurndan e ka saare hormorde, de fii mun windii e ndee deftere.

²⁰ On Seediifo dɪn fow wi'i: «Ko goonga, mido ara ko booyaa.»

Aamiina!

Aree, yo Joomi amen Iisaa!

²¹ Yo moyyere Iisaa Joomi on wonu e hoore fow.